

కల్యాణోత్సవమైన భారతగాథ

విజయసోపానములు.

* * *
నసాంచితముగా కృ
గాంధీర్వ
విలసితములైన
పాటలు, పద్యములు
శ్లోకములు
శబ్దచిత్రములు
నిర్మలదేశిక
దర్శకం
తాదాత్మ్యవిష్ణు
మైన
సేవయను.

శశిరేఖా పరిణయం

తేక

సత్సలా కల్యాణము

సత్సలా కల్యాణము

లక్ష్మీవిలాసములతో

సత్సలా కల్యాణము

లక్ష్మీవిలాసము

సత్సలా కల్యాణము

లక్ష్మీవిలాసము

సత్సలా కల్యాణము

పి. వి. దాసు,

శశిరేఖ :- శాంతకుమారి

త్వరలో రాసున్నది.

నిడుదల కెదురుచూడును

అనితరసాధారణమైన

ఈకుదురుపాటు

మహాత్మమైన తెలుగుటాకీ

విజయసోపానములు.

* * *
భారతీయ
సంస్కృతీ.తమలన
సంగాలంకారములు
హృదయంగమములగు
చరిత్రలు
సహకారవిలసితమైన
ప్రస్తుతనామములతో
కళారత్నములైన
యెంతో.

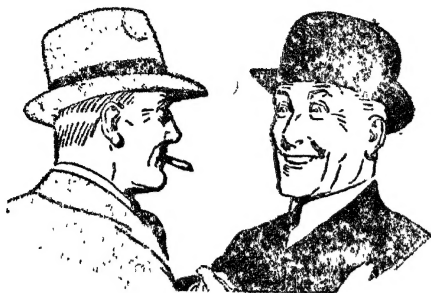
సత్సలా కల్యాణము
కొండరు
తేవలి
మి. వి. దాసు.
సత్సలా కల్యాణము
శశిరేఖ
మి. వి.
శాంతకుమారి
కళాప్ర
మి. వి. దాసు
సత్సలా కల్యాణము

వెరగుపాటు

నేల కల్పింపదు ?

ఇది ఒక సంవత్సరములకు పాత అనుభవములను మా శరీరముల పోషకము అన్నియు శరదీయ, బుద్ధి, శిశి, కౌదేకముల దలచుచు మనల ప్రసిద్ధి జేచియున్నది. అవి ఆమోఘముగా పనిచేయును. ఒకసారి చూడఁగా నాకిహానినచో నిబానియముల జేయవలెను. 1892 లో నెలకొల్పిన ఈ డెమోక్రటిక్ ఇంకను నిరాఘాటముగా పనిచేయుచున్నది.

మా సాంకేతికము:—ఒకసారి వాడిచూచిన వో యెల్ల కాలము విమనకుండా వాడును పడవలెను.

పర్లెట్ ఆకౌపీర్

కోల్పోయిన మోసమును పిరికి అనుభవకు
ఇది పునఃపాలకు చంద్ర నానమునుగిరి.

కృష్ణవర్ణుని అనుచు పునఃపాలకు తిరుగా కలగుచున్నా
నాధి. దానివలన పునఃపాలకు ప్రవక్తనుగా తిరుపోవును. ఇంద్రి
యము పలకబడినది. కృష్ణ వర్ణుని, మాత్రవిద్యన రూపను ముందుగా
గాని తరువాతగాని తెలుగు లిలుగు మొదలైనవి చేర్చడి,
ఆంగ్లము పూర్తిగా చెడిపోవును.

ముఖము పాలిపోవును. కృష్ణవర్ణుని పోషకుగా పనిచేసే. పనిచేయుటకు మనసొప్పును. కాకగా నుండును. అటువంటి
వారు మా "పర్లెట్ ఆకౌపీర్" తప్పకుండా చదివెను. పర్లెట్ ఆకౌపీర్:—భాగ్యవంతుని కలెచునా. పనిచేయుచు చేసేవాడు.
కౌత్రిబలము, యోచనము గొనుచున్నాను. పరపూర్ణమైతత్వమే నోసంసం.

బుడ్డి ఖరీదు రు. 1.

21 లోకాల మోతాదు మామె గుడ్ల ఖరీదు రు. 2-12-0

“మోరన” తైలము

ఆమెత సంధిగమువలనగాని, దుర
భ్యాసమువలనగాని, చేసిన అంగమునకు
ఈ తైలమును వాడినచో స్వస్థత
కలుగును.

బుడ్డి ఖరీదు రు. 1.

బామోరాదామాత్రలు

దాంపత్యసౌఖ్య మనుభవించుటకు
దివ్యమైన మాత్రలు. ప్రేమ పురుషు
లందరు వాడవచ్చును.

ఖరీదు రు. 1.

హం - డం - మాత్రలు

హంబులములైన కనమూలికలతో సర్వోక్తముగా తయారు
చేసిన మాత్రలు. భాగ్యవంతుని కలిగించి మంచిబలు మొనంగును.
ఒకసారి వాడినచో దానిగుణము తెలియగలదు. ఖరీదు రు. 1.

పార్శ్వముతో పాటు వాడవలసిన విధానముగూడ ఇదిగలదు. ఇదిగలదు దొరకదు.

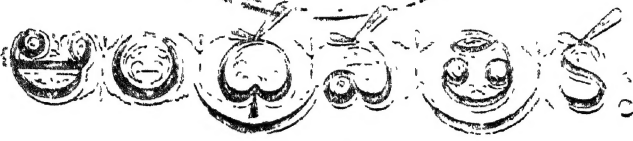
“THE HOUSE OF MIRACULOUS MEDICINES”

S. A. B. BAKSHI & Co., (Dept, A.P.)

“BAKSHI BUILDINGS”

32, COLOOTOLA STREET, CALCUTTA.

ప్యాకింగు పోస్టేజి వేరు. జాబులు రహస్యముగా నుంచబడును.

ఇసుపది ఏడవ

సంవత్సరాది సంచిక

శ్రీ ధాత సంవత్సరము

అగస్త్య - సుగపాదకుమ

కా. నాగేశ్వర రావు

అగస్త్య సంవత్సరమునకు ప్రాముఖ్యము

సారస్వత చారిత్రిక సాంఘికాదివిషయక

వ్యాసములును, చిత్రములును గలవు

ఆంధ్రపత్రికా ముద్రాలయమున ముద్రితము

6-7, శివరాం సెంట్రీ వీధి, బాన్సువాడ, మద్రాసు.

1936-వ సంవత్సరము మార్చి నెల 24-వ తేది

౧౯౩౬ - ౧౯౩౭

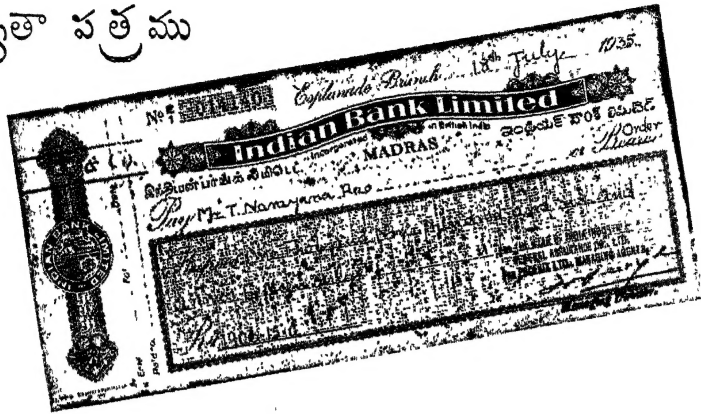
ఎ.దామోదరం

EDITED, PRINTED & PUBLISHED BY
K. NAGESWARA RAO,
AT ANDHRA PATRIKA PRESS,
THAMBU CHETTY STREET, GEORGE TOWN, MADRAS

మా శీఘ్ర పరిష్కారము

గురించి

యోగ్యతా పత్రము

డి. యల్. చెట్టి, బి. ఏ. బి. యల్.

అవ్వకోట,
మేనేరింగ్ ఏజెంట్స్ వారికి,

బళ్లారి,

30 జూలై 1935.

స్టార్ ఆఫ్ యిండియా యిండస్ట్రియల్ అండ్ జనరల్ అన్యూరన్సు కంపెనీ లిమిటెడ్.
అవ్వకోట,

రి, శంభుదాస్ పేడి, మద్రాసు.

తొలిమామిడిలోని టి. వెంకోబరావుగారి 1050 నెంబరు

ఫాలిసీ తాలూకు క్లెయిము గురించి:—

టి. వెంకోబరావుగారి ఫాలిసీ తాలూకు క్లెయిము రు 2000/- లు చెల్లించుటలో మద్రాసునందలి స్టార్ ఆఫ్ యిండియా యిండస్ట్రియల్ అండ్ జనరల్ అన్యూరన్సు కంపెనీ లిమిటెడ్, వారు చేసిన శీఘ్రపరిష్కారమునకు నే నెంతయు సంతసిందితిని. క్లెయిమును శీఘ్రముగా పరిష్కరించుటకు కంపెనీవారు నిజముగా ఆతురత జెందియున్నారు. క్లెయిముకాసిలియలను ఖర్చిపెట్టుటకు కంపెనీవారు క్లెయిముదారుకు చాల తోడ్పడిరి. మరణ రుణపున్నా, ట్రైటిల్ రుణపున్నా వలెన మూడుకోటిలలో వైకము చెల్లింపబడెను. ఇంతమా, ఫాలిసీ హాల్డరు అర్హసంవత్సరమువరకు మాత్రమే స్రమియగునుకట్టెను. రెండువ అర్హసంవత్సరము ప్రవేశించులోపలనే మరణము సంప్రాప్తించెను. కంపెనీవారికి రుణముకలుగుగాక యని రోదెడను.

మివిశ్వాసపాత్రుడు,

(సం) డి. యల్. చెట్టి.

గంటాం, విశాఖపట్టణము, కూన్సు గోదావరి, కల్లూరు, కడప, అనంతపురం, కర్నూలు, చిత్తూరు జిల్లాలకు ఆర్గనైజరులు కావలెను.

ఏమిస్సీ, ఆర్గనైజరింగ్ వరకులకు గ్రామీకునుగొనుడు.

ది స్టార్ ఆఫ్ యిండియా

యిండస్ట్రియల్ అండ్ జనరల్ అన్యూరన్సు కంపెనీ, లిమిటెడ్.

మరియు ఏజెంట్స్, మద్రాసు.

పి. శి. ఏ. అందు కంపెనీ, ఆయుర్వేదనమాజం, పెరిదేపి, నెల్లూరుజిల్లా.

ఆయుర్వేద విద్యార్థి భిషగ్రత్న పి. శి. అమృతానందయ్య, ప్రొఫెసరు.

మాట్రాంటిలు: వానశ్యగుంటూరు, తేనాలి, కాంనాడ, పాలకొట్టు, నంద్యాల, నెల్లూరు మొదలగు చోట్లగలవు.

మదన కామేశ్వరలేహ్యము.

ఇది అనేక మూలికలతో తయారు చేయబడినది. యిది మిక్కిలి పీర్వ వృద్ధిని సంభోగశక్తిని బలమును గలిగించుటలో శ్రేష్టమైనది. మేహము నిక్కాక నిష్కర్తుక శక్త్యవస్థయు అతి మూత్రము మూత్రము వెంట పుష్కము పడిన మొదలగు వాటిని ఖండించును. 2 పుట్టిలు చాలును.

20 తులముల డబ్బీ రు 1-4-0

పాలసుగంధిలేహ్యము.

ఇది రక్తకషయిచేయు అనేక మూలికలు చేర్చి తయారు చేయబడినది. సహమేహములు మేహపాడలు కొరకు పుండ్లు యితర చర్మరోగములు కీళ్ళనొప్పులు నడుమునొప్పులు జీల తీట మలబద్ధకము జీర్ణించిన పాత శుభివ్యాధులు కాళ్ళచేతులు తిమ్మిర్లు మొదలగు వాటికి శ్రేష్టమైనది.

20 తులముల డబ్బీ రు 1-4-0

రోజాపుష్ప లేహ్యము.

ఇది తియ్యగానుండును. మలబద్ధకమును ఖండించుటలో శ్రేష్టమైనది. అర్బుము గర్భవాయువు మొదలగు వాటిని హరించి కాలవిరేచనమును సుక్ష్మాకలిగించును. పరుండబోవు నపుడు దీనిని పువ్వుకొనిన ఉడయం సాపుగా కాలవిరేచన మును, చాలా శుభమైనది. 5 తులముల డబ్బీ రు 0-10-0

క్షయారిష్ట లేహ్యము.

ఇది వాతాధిక్యముచే గలగు క్షయలు క్యాసకాసలు దగ్గులు ఉబ్బునము అల్ల మొదలగు క్యాసకాస సంబంధమున వ్యాధులను ఖండించి సంక్షయ బలమును కలిగించును.

15 తులముల డబ్బీ రు 1-0-0

పున సారచందిని.

ఇది పెగ (అంటి) రోగములకును స్త్రీలకును వ్యాధులకును శ్రేష్టమైనది. ఎరుపు తెలుపు మొదలగు అంటు రోగములకును మూత్రవారమందిరి మంటు వాతాదు మరకు స్త్రీలకు సంభవించు కుడుగు రోగములు హరించును. సీసా 1-1-0 రు 1-1-0 అనసూయనకు చందిని అన్ను నుంచి. నందిని అన్ను సీసా రు 1-0-0

గంధకర సాయనము.

ఇది సుక్ష్మాగా పరిచేసి రోగములచేయబడినది. సమస్త రోగములను నివృత్తముచేయును. నిర్మించిన సవాదులు రక్త రోగములు కురుపులు కొరకుపుండ్లు తీటులు మేహపాడలు మచ్చలు జీర్ణించిన పాతశుభి వ్యాధులు కుప్పపులు ఆకలి మాంస్యము కుర్చులత్వము మొదలగు వాటిని ఖండించుటలో జగద్విఖ్యాతి బడసియున్నది. వ్యాధి ప్రాబల్యము ననుసరించి 4-8-10 రు గాని గి మాసములు గాని వినునకు పుష్కము నీన యెట్ల మొంకివ్యాధులైనను నివారింపుటలో సంగతియు లేదు. 10 తులముల సీసా రు 1-12-0

కందమూలర సాయనము.

ఆర్యుగ్న మొలవ్యాధిని మంచిది. సీసా 1-1-0 రు 1-0-0

మహాఖండాద్ధిక లేహ్యము.

ఇది సమస్తవిధములగు పిత్తములు వాంతులు పిత్తి ఎక్కిళ్లు ఆమ్లపిత్తము మలబద్ధము మొదలగు పిత్త సంబంధ మున వ్యాధులకు అపొషుమైనది.

15 తులముల డబ్బీ రు 1-0-0

చ్యవన ప్రాశ లేహ్యము.

క్షయలు కఫము పిత్తి అర్బుము మొదలగు వ్యాధులను హరించి బలము నిచ్చుటలో శ్రేష్టమైనది.

20 తులముల డబ్బీ రు 1-4-0

పోష్టుభుక్తులు ప్రశ్నోకము.

రు 5-0-0 లకు వైబడిన ఆర్థరకు రు 1 కి రు 0-2-0 కమీష నిచ్చెదము.

ఇంకా అనేక ఔషధములు గలవు.

కోరినవారు ముందుచిరము.

అమృతాంజనము

తలనొప్పి

జలుబు

మరియు ఏ విధమైన నొప్పిలను తప్పక కుదుర్చును

రసాయన చాయశాల, మధుర.

“పాఠశాల ప్రతిపది”

“బట్టి మార్పు”

గట్టిచాయ రంగునూలు

యౌవనము గను, దృఢము గను నుండుటెట్లు?

రక్తమును శుభ్రపరచుకొనవలెను. మానవుల ఆరోగ్యము, ప్రాణము మొదలైనవి రక్తమును ఆధారపడి యుండును. నెత్తురు చెడిపోయియున్నప్పుడు “డాక్టర్ పాల్కు వినిపింపు” అను మంత్రమును విని రక్తమును శుభ్రపరచుకొని ఆరోగ్య మొదలగును. వృద్ధులుగూడ యౌవనవంతు లగుదురు. ఒకమాత్రమే మంచిను. మిన్నకు. శుభ్రరక్తమును-అప్పుడొకటి, 286 వై నాబజారుకోడు, మదరాసు. దాదా అంగ్లీ కో, 86 వై నాబజారు నాగపేట, హైదరాబాద్, మదరాసు. ఇంకా యితరమందుల దుకాణములలో అమ్ముబడును.

S. PAUL & CO., 4 Hospital Street, Dharamtola, Calcutta.

జనరల్ అస్యూరన్సు సొసైటీ లిమిటెడ్.

(స్థాపితము 1907)

అస్యూరన్సులో తమమైన సౌకర్యములు యావత్తు నొసంగబడును. అన్నిటిని నిమించిన బోనస్సు. యావత్తువలెనును సంవత్సరమునకు రు 1000 లకు.....రు. 25 యెండ్లోమెంటుకు సంవత్సరమునకు రు 1000 లకు.....రు. 20 సండ్సు.....రు. 70,00,000 ఇచ్చించిన క్లెయిములు... రు. 86,00,000 పాలిసీ విభగములచాల సరళము. అస్యూరన్సు స్కీములు—అందరి ఆవసరములకు అనుకూలములై అందరికిని అందుబాటులోనున్నవి. ఏజెన్సీ పరతులు—వంశపారంపర్యమైన కమీషనుతో బాగుగా వరుమానము-రాగలదు. పూర్తి వివరములకు:—పీ. జి. భార్య వ, యస్. యస్. యస్. (లండన్.) జనరల్ మేనేజరు, అశ్వీరు. లేక నూపరిం టెం డెంటు 278, లింగిచెట్టి వీధి, మదరాసు. లేక యిందులో ఏ అడ్డసులకుగాని—బర్లార్, మధుర, కల్లుగు, తిరుయనావల్లి.

విషయానుక్రమణిక

విషయానుక్రమణిక	...	...	...	...	౧-౨
చిత్రానుక్రమణిక	...	...	...	...	3
చిత్రపటముల వివరణము	...	...	...	...	౫-౬
ప్రకటనల వివరణము	...	...	...	...	౭-౧౪
పంచాంగము	...	...	...	...	౧-౩౨
ఉగాది (ప) — నెట్టి లక్ష్మీవరసింహముగారు	...	...	...	...	A
ధాతి! నీవు న్వాగతమగుచుంటి (ప) — పురాణం సూర్యనారాయణ శీర్షలుగారు	...	...	...	...	B
ప్రస్తావన	...	...	...	...	౩౨౪, ౩౨౫
రక-వ భారతజాతీయ మహాసభ, లక్ష్మో, అగ్యుక్తోపన్యాసము	...	...	...	...	౩౩౫-౩౩౬
కబీరు గీతములు (ప) — కర్ణ పాలెం కృష్ణారావుగారు	...	...	...	...	౫౩
ఆంగ్రహ (ప) — చా శ్రీపాద సుబ్రహ్మణ్య శాస్త్రిగారు	...	...	...	...	౫౪
చాటువులు (ప) — ఉదయరాజు శేషగిరిరావుగారు	...	...	...	...	౫౪
గీతములు — శ్రీపాద లక్ష్మీపతిశాస్త్రిగారు	...	...	...	...	౫౫-౫౬
పంచశంత్రము — కిశాంబి రాఘవాచార్యులుగారు	...	...	...	...	౫౭-౬౩
అవన్నియు నీకమలేనా — ఆంగ్రహిశారద తాపీ ధర్మారావుగారు	...	...	...	...	౬౫-౭౦
యతిప్రాస మహాసభ — ఇంద్రకంటి హనుమచ్ఛాస్త్రిగారు	...	...	...	...	౭౧-౭౬
తురకసిల్ల — ఆంజనేయ శాస్త్రిగారు	...	...	...	...	౭౭-౯౨
అప్పయ్యవీక్షితులు — కాగపూడి కుచ్చయ్యమయ్యగారు	...	...	...	...	౯౩-౯౬
సన్నయబాసులు — కొన్నిటిగీతులు — పగులూరి వేంకటసుబ్బయ్యచౌదరిగారు	...	...	...	...	౯౭-౧౦౧
చిన్నయనూరి (ప) — తుమ్మల సీతారామమూర్తి చౌదరిగారు	...	...	...	...	౧౦౨
వ శాస్త్ర తులసిదాసులు — శ్రీశ్రీశ్రీ విక్రమదేవవర్మ మహారాజులుంగారు	...	...	...	...	౧౦౩-౧౦౪
కావ్యనిరీక్షము — తిరుమల రంగారావులుగారు	...	...	...	...	౧౦౫-౧౦౭
కళకోసం — చంద్రమట్టి రామారావుగారు	...	...	...	...	౧౦౯-౧౧౨
శ్రీమత్ పూని నరసింహము కందులు — రాయసము వేంకటశివుడుగారు	...	...	...	...	౧౧౩-౧౧౭
ఉదయపుత్రము (గీ) — అగివి బాసిరాజుగారు	...	...	...	...	౧౧౮
కర్ణపికాది — గొక్కర పుట్టవర్తి శ్రీనివాసాచార్యులుగారు	...	...	...	...	౧౧౯-౧౨౨
గోవర్ధనాచార్యసప్తశతీసారము (ప) — సన్నిధానము సూర్యనారాయణశాస్త్రిగారు	...	...	...	...	౧౨౩-౧౩౦
లాలోచి — వి. యజ్ఞ. భూషణ్ గారు	...	...	...	...	౧౩౧-౧౩౪
ఆంగ్రహాగృహభివృద్ధి కొన్ని సూచనలు — బేళిరాజు రామదాసుగారు	...	...	...	...	౧౩౯-౧౪౩
గంపటిగీతములు — పెండ్యాల వేంకటసుబ్రహ్మణ్య శాస్త్రిగారు	...	...	...	...	౧౪౩-౧౪౭
చమత్కార చాటువులు (ప) — గోపాల పిచ్చయ్యగారు	...	...	...	...	౧౪౭
దక్షిణ గ్రహనాక్షేపణ పరికోగన — పుత్రేపు సూర్యనారాయణగారు	...	...	...	...	౧౪౮-౧౫౦
భీమరాజు — గోకర్ణమ — శేషాచలములకవులు	...	...	...	...	౧౫౧-౧౫౪
సదాచారము — జనమంచి శేషాచలశర్మగారు	...	...	...	...	౧౫౫-౧౫౭
నానాజాతిసమితి — భావరాజు సత్యనారాయణగారు	...	...	...	...	౧౫౯-౧౬౪
ప్రకృతిలోని అపారపరివర్తనము — చువ్వూరి బాలకృష్ణమూర్తిగారు	...	...	...	...	౧౬౫-౧౬౬
కర్ణాటక రాగపద్ధతి — జన్మరాగములు — వింజమూరి వరాహ నరసింహాచార్యులుగారు	...	...	...	...	౧౬౭-౧౭౫

సుపధిమరా (ప) — కనకదిండి గోపాలకృష్ణశాస్త్రిగారు	...	...	౧౭౬
అన్యమత స్వీకారము — వల్లూరి సూర్యనారాయణ రావుగారు	...	...	౧౭౭-౧౭౮
కాలమానము — నూరి రామసుబ్బారాయశాస్త్రిగారు	...	...	౧౭౯-౧౮౦
శ్రీకృష్ణనిరాకృత దంతిపురియందలిమంతనములు (ప) — కీ. శే. ఆకొండి వ్యాసమూర్తిశాస్త్రిగారు	...	...	౧౮౦-౧౮౨
సంగీతము — స్వల్పమగు నూచనలు — మహీధర వేంకటరామశాస్త్రిగారు	...	...	౧౮౩-౧౮౪
ఉపమావింశతి (ప్రేమస్వరూపము) — బెజవాడ గోపాలరెడ్డిగారు	...	...	౧౮౫-౧౮౬
రామసంక్షిప్తము — కె. వి. యస్. యం. గిర్వాణి రావుగారు	...	...	౧౮౭-౧౮౮
బుద్ధుడు — కాపుపాతి — (కే) దువ్వూరి సూర్యనారాయణమూర్తిగారు	...	...	౧౮౯-౧౯౦
ప్రాచీనసింధువుల చారిత్రకజ్ఞానము — జటావల్లభుల పురుషోత్తంగారు	...	...	౧౯౩-౧౯౪
సీత (ప) — మల్లవరపు విశ్వేశ్వరరావుగారు	...	...	౧౯౫
బొబ్బిలితో విజయనగరము విరోధించుటకు గారణములు — గర్భాం అప్పారావుగారు	...	...	౧౯౬-౧౯౭
శృంగదయమిచ్చి తీసుకోవడం మాత్రం స్త్రీజాతి సహించును — కాకూరి రామారావు	...	...	౧౯౮-౧౯౯
పేరంటము (ప) — కల్లూరి వేంకటసుబ్రహ్మణ్య దీక్షితులుగారు	...	...	౨౦౦
సనాతనమైన నా — వాసిరెడ్డి మల్లికార్జునగారు	...	...	౨౦౨-౨౦౩
శ్రీ అవ్వారి గురుస్మృతి (ప) — వేమల సూర్యసత్యనారాయణగారు	...	...	౨౦౪-౨౦౫
ఆంధ్రదేశ ఆర్థికాభ్యుదయము — జంధ్యాల వేంకట సోమయాజులుగారు	...	...	౨౦౬-౨౦౭
రావిచెట్టుకింద రాయి (ప) — బొడ్డు బాపిరాజుగారు	...	...	౨౦౮-౨౦౯
శ్లోనిజము — పులపాక సీతాపతిరావుగారు	...	...	౨౧౦-౨౧౧
వసంతగానము — వీరుభొట్ల సూర్యనారాయణగారు	...	...	౨౧౩
పరిశ్రమల కేంద్రీకరణము — బారు గోవిందరావుగారు	...	...	౨౧౫-౨౧౬
గురూవి — మధుకరుడు (ప) — బుర్రా వేంకట నాంచారయ్యగారు	...	...	౨౧౮-౨౧౯
బహమనీబరీద్ సాహిరాజ్యము — అపస్తంబ	...	...	౨౨౧-౨౨౨
గ్రహణము — మోక్షము — గనంజయ్యుడు	...	...	౨౨౩-౨౨౪
కీ. శే. పంచమజార్జి చక్రవర్తి — జయంతి వేంకట కిరీటిరావుగారు	...	...	౨౨౬-౨౨౭
శ్రీ ఎనిమిదవ ఎవ్వర్డు చక్రవర్తి — కప్పగంతుల సత్యనారాయణగారు	...	...	౨౨౮-౨౨౯
శ్రీ రామకృష్ణుని మహిమా విశేషమేమి? — అనువాదకుడు: పెదురుమూడి వేంకటకృష్ణారావుగారు	...	...	౨౩౦-౨౩౧
క్షయ — డాక్టరు గోవిందరాజులు నాయుడుగారు	...	...	౨౩౩-౨౩౪
నసంతకేళి (ప) — త్రిపురాన వేంకటకృష్ణరావుగారు	...	...	౨౩౬
ఆడుదొంగ (ప) — క్రొత్తపల్లి సూర్యరావుగారు	...	...	౨౩౮-౨౩౯
మహాత్ముడు (ప) — అద్దేపల్లి నాగగోపాలరావుగారు	...	...	౨౪౦
నిర్వాణము (ప) — ఉమర్ అలీషాకవిగారు	...	...	౨౪౨-౨౪౩
గురుదక్షిణ (ప) — దర్భా వేంకట కృష్ణమూర్తిగారు	...	...	౨౪౬-౨౪౭
రెడ్డిరాజుల రాజ్యకాలచాటు సీసము — మల్లంపల్లి సోమశేఖర శర్మగారు	...	...	౨౪౮-౨౪౯
తాపినరతనం — పూడిపెద్ది వెంకట రమణయ్యగారు	...	...	౨౫౦
స్వర్గమించినకవి — జనమంచి కామేశ్వరరావుగారు	...	...	౨౫౨
శ్రీయువ సంవత్సర విశేషములు	...	...	౨౫౩

చిత్రానుక్రమణిక

ఏకవర చిత్రములు:—

ఆలోచన, వృద్ధభిక్షువు, లక్ష్మి, తులసిపూజ, కడవా నేత్రున
జెట్టి ౧౫౩.

త్రివర చిత్రములు:—

౧. బృందావనగీత, ౨. పాడి అక్షరములు, ౩. భాలచంద్రుడు, ౪. ప్రతీక్ష, ౫. దాదసన్నాధి, ౬. తాజ్ మహల్, ౭. సన్మరణము, ౮. గరళభిక్షువు, ౯. విశ్రాంతి, ౧౦. శ్రీకృష్ణుడు, ౧౧. సీతారాముని గంగనుదాటుట, ౧౨. గ్రామజీవనము.

వ్యంగ్యచిత్రములు:—

ఎవరికి తెలుసు, ఇరవై సంవత్సరములలో నేను ఆంధ్రుని చిత్రమైతి, అలవాటు ౧, అలవాటు ౨, అలవాటు ౩, అలవాటు ౪.

చిత్రానుక్రమణిక:—

ఆంధ్రనాటక కళాపరిషత్తు నాల్గవ సమావేశము - చెన్నపురి; అందు పాల్గొనిన నటీనటులు; శ్రీ మారేపల్లి రామచంద్రకౌత్రిగారు, వారిధర్మపత్ని; శ్రీ పానుగంటి లక్ష్మీనరసింహారావుగారి పత్నిపూర్తి.

పంచమూర్తి చక్రవర్తి నిర్వాహించిత్రములు.

మహామహాపాషాణయులు తాతా సుబ్బరాయకౌత్రిగారి పత్నిపూర్తి; కవిత్వాసమితి వార్షికోత్సవము; హిందూ యువజనసంఘము, యువపద వార్షికోత్సవము, నీలూరు; ఆంధ్రసారస్వత పరిషత్తు సభ, నరసారావుపేట.

శ్రీ రాజేంద్రప్రసాదుగారి ఆంధ్రజేశ సంఘాచరచిత్రములు.

అభినీనిర్వాహించుచిత్రములు.

అ. భా. జాతీయమహాసభా కార్యనిర్వాహకసంఘ సమావేశము; ౧౫-వ ఆంధ్రరాష్ట్రముహాసభ, విషయ నిర్ణయసంఘము, కాకినాడ; ౧౫-వ ఆంధ్రరాష్ట్రముహాసభ, కాకినాడ. - పతాకప్రతిష్ఠానంతరపూర్వము, అనంతరము.

శ్రీమతి ఆర్. సుబ్బమ్మ, ఏ.; డా. సుమిత్రాబాయి శ్రీ భండే; శ్రీమతి అంగుళీబాయి; శ్రీమతి కుముదమ్మ; శ్రీ మాడపాటి హనుమంతరావు; శ్రీమతి మాడపాటి మాణిక్యమ్మ; శ్రీ డా. అచ్చమాంబ; శ్రీ బి. కామేశ్వరమ్మ.

కుసుమిత ప్రకృతి.

పక్షిత్పరచిత్రములు.

మిత్రప్రకృతి.

కాంగ్రెసు భవనము, మదరాసు; ఆంధ్రరాష్ట్రకాంగ్రెసు భవనము, రాజమహేంద్రవరము; కాంగ్రెసు స్వర్ణోత్సవ చిత్రములు.

శ్రీకెటు, సిన్నిన, చోకి ఆటలచిత్రములు.

తంతినేర్పుబడి, తణుకు; యువకవిసమితి, వసంతవాడ; నేదనపల్లె పాకకాల, మైసేరివారిపాలెం; ఆంధ్రజనసంఘము, లక్ష్మి.

చెన్నపురి నైద్యకళాశాల, శతావ్దివర్ధంతి; కాంగ్రెసు సివిలహోల్డ, చిత్తూరు; మోతీలాలునెహ్రూ వ్యాయామమండలి, కానుమోలు; వీరభద్రవ్యాయామమండలి రతుర్ధవార్షికోత్సవము ౧౯౩౬.

ఆంధ్రపత్రికా కార్యాలయ వినాయకోత్సవము - ౧౯౩౫; శ్రీరామాశ్రమము, తాళ్లపాలెము; జంభ్యాల నూర్యనారాయణ; డా. కాజ నెంకం నరసింహారావు; కొసరాజు రాఘవయ్యచౌదరి; పాండువ్వ గ్రంథాలయ భవననిర్మాత, మంతెన పల్లంరాజు; పెద్దిరెడ్డి సత్యనారాయణ.

కె. యమ్. రత్నపేట మొదలియూరు; రామమోహనరాయ ; బలిజపల్లి కృష్ణరావుగారు; ముద్దా విశ్వనాథము; మంథెన తిమ్మరాజు; కెల్వీక్విగ్నాదర్యులు; డి. పురుషోత్తము; ప్రతాపగిరిరామమూర్తి; ఆర్. రత్నం.

జాతీయమహాసభాధ్యక్షులు-౧౯౩౫-౧౯౩౬.

గ. శ్రీ. న. ఆచార్యుడు; పొట్నూరి స్వామిబాబు; మండలపర్తి ఉండేంద్రకర్త; జి. సదాశివరెడ్డి; బెజవాడ గోపాలరెడ్డి; ఆంధ్రవరపు లక్ష్మీనరమూర్తి; సర్దారు. బి. వీరాసామినాయుడు రాళ్లపల్లి నరేశయ్య; టంకాల శశిభూషణులపై.

చల్లా జగన్నాథం. యమ్ ఎ. బి. ఎల్., ఆంధ్రపత్రికా సంపాదకుడు; ఆల్బర్ట్ హవిన్ ఖాన్. మదరాసుమేయరు; ఆంధ్రవిశ్వకళాపరిషత్తు ఉపాధ్యక్షులు.

మదరాసు గవర్నరుదండపతులు.

శ్రీ. శే. పంచమూర్తి చక్రవర్తి; శ్రీ మేరీమహారాణి.

తెలుగు టాకీనటులు కొందరు.

పినుకటి, యిప్పటి రాజప్రతినిధులు.

కాంగ్రెసు చిత్రములు.

స్వరాజ్యభవనము, ఆంధ్రభవనము;

ర౯వ జాతీయ మహాసభ చిత్రములు.

ఆంధ్ర ఇంజనీయరింగ విద్యార్థిసంఘము, వాసిరెడ్డి పార్థసారథి, కురుమూరి సుబ్బారావు.

తెలుగునాటి తారలు.

జార్జి చక్రవర్తి, కృషి.

వైమానిక చిత్రములు.

శ్రీ రామకృష్ణ పరమహంస, కొంపటి చిత్రములు.

బత్తుల కామాక్షమ్మ, శ్రీరామయోగి, అణ్ణంగరాచార్యస్వామి,

టి. వి. యస్. శర్మ.

శ్రీ రిశేఖలు కొందరు.

భారతీయ చిత్ర కళ

గ్రంథకర్త: ఆచార్య శ్రీరామారావుగారు, బి. ఏ., బి. యల్., ప్రాచీనకాలమునకి పూర్వదేశమున చిత్రకళ పరిమళమును మార్చుట, అభివృద్ధి మొదలయిన విషయములు, ప్రాచీన చిత్రకళాదేశము, భారతదేశమునాటి చిత్రకళ, అజంతానిధానము, బాప్టోమోరములందలి చిత్రకళ, మొగలు చిత్రకళావిధానము, రాజపుత్ర చిత్రములపై ఖరీ, నేటిచిత్రములు మొదలయినవానిని గూర్చిన వివరాలు పుస్తకముగా నీ గ్రంథమున ప్రచురించినవి. ఆయాకాలపు చిత్రవిధానమును తెలుపునట్టి చిత్రకళావిధానములు నలువది ఐదు గలవు. చిత్రకారులు, చిత్రకళాజ్ఞానువులు, చిత్ర కళాభిమానులు సగు నాంగ్లము తెలుగు తప్పక చదువవలసిగలదు. డి. డి. ౧-౧-౦.

మనదేవుడు, ఆంధ్రగ్రంథమాల, సం. 2, తంబుపెట్టివీధి, మదరాసు.

మోహినితైలము

గజ్జికి తైలము
గజ్జి, చీర శరీరమంతట వ్యాపించి ముఖముగ వీన్న పిల్లలకు విశేషభాగము గలిగించుచున్నది. ఈతైలమును నాలుగుపూటలు రాచిన గజ్జి, చీర, జీల మొదలగునవి నశించును. డబ్బీ 1-కి ఆ. 4.
అమృతాంజనం డిపో.,
బొంబాయి, మద్రాసు, కలకత్తా, రంగూను

శ్రీ, పురుషులు వాడుటకు యోగ్యమైనది.
మెదడునకు, కంటికి చలువయిచ్చి సౌందర్యమును పెంపొందించి కనులను తెంచును. నవసన గలిగించి మనోహరముగ నుండును. కుశనిని విశ్రాంతుల నిచ్చును. సీసా 1-కి అణాలు 1'.
అమృతాంజనం డిపో.,
బొంబాయి మదరాసు.

శతకమంజరి (భక్తిసంపుటము)

ఆంధ్రగ్రంథమాలలో మొదటిపుస్తకము

ప్రకాశకులు: కాశీనాథుని నాగేశ్వరరావుగారు

ఈపుస్తకంలో వృషాధిపశతకము, సర్వేశ్వరశతకము, దేవకీనందన శతకము, బంటిమిట్ట రఘువీరశతకము, నారాయణశతకము, కాళహస్తీశ్వర శతకము, దాశరథిశతకము, రంగళాయిశతకము, రామతారకశతకము, రామచంద్రశతకము అనే పదిశతకాలు ఉన్నవి. ఒక్కొక్కశతకానికి దానిని విమర్శిస్తూ ప్రకాశకులు వ్రాసిన మంచిపీఠిక ఉంది. చాలా వ్రాతప్రతులతో సరిచూచి వాటిల్లోనుంచి తీసిన పాతాంతరాలున్న ఎక్కింపబడినవి. డిమ్మిపైజా ౨౫ పుటలు, మంచికాగితాలు, మేలుబైండు వెల రు ౧-౮-౦
ఆంధ్రకూలి కొనువారిదే. శతకములు విడిగా దొరకగలవు

మనదేవుడు,

ఆంధ్రగ్రంథమాల, 6-7, తంబుపెట్టివీధి, జార్జిటవుర, చెన్నపురి.

చి శ ప ట ము ల వి వ రణ ము

అజ్ఞంగరాచార్యస్వామి, ప్రతివాదిభయంకరం

బాపాంపు, అద్దేల్లి, తే. శే.

వీరు కాంచీపురమునందలి వేదవేదాంత వైజయంతీ పాఠశాలకు ప్రసిద్ధిపాలనమున్నారు. సంస్కృతద్రావిడభాషలందు డాఖండ శాంకిత్యము గలవారు. శ్రీరామానుజము నడుమనైఖిరిని బ్రవచన మొనరింపఁలగాను, మతయు మహాభాగవతమును, సత్యసూత్రుల (అగ్ర్యులు) శ్రీ నూత్తులను, 'తీర్థస్థపు' ను, విశేషార్థాదులతో ప్రవచనము చేయు సమర్థులు. సమయస్ఫూర్తిల ప్రజ్ఞ గలవారు వీరు. స్వరూపగ్రంథాలను సవ్యాఖ్యానముగ నెల కొకసంచిక వంతున రచించించి తెలుగుచేసిని ప్రకటించుచున్నారు.

ఉ పంద్రశర్మ, మందలప రి

వీరిది పశ్చిమగోదావరీ మండలమునందలి పెదకొండ కొల్లు గ్రామము. ఆంధ్ర విశ్వకళా పరిషత్తు వి. యే., ఆనర్హుల ఆంధ్రమున రాజధాని ప్రముఖగ జయమున గాంచిరి. కళాశాలలో వెక్కు బహుమతులను బహిరి. ఆంధ్రమున మంచితక్త. ఆంధ్ర రాష్ట్రస్థాయిమున, ఆంధ్ర గ్రంథాలయోద్యమమున వీరి ప్రియ విషయములు.

కామాక్షమ్మ, బత్తుల; ఉ. భా. ప్ర

వీరిది రాజమండ్రి. వైశ్యసేవాసదన కార్యాధికారిణి. ఆంధ్ర యువతీసంస్కృత కళాశాలకు అధ్యక్షురాలు; ఆంధ్రా యూనివర్సిటీ సెలెటుమెంబరు, ఆకాడమి కాన్సిలు మెంబరు.

తిమ్మరాజు, మండ్రెన

వీరు తణుకుతాలూకా గోపేరునివాసులు. ఐ. సి. యస్. పరీక్షయందు కృతార్థులైారు. ఆంధ్రత్వతీయులతో, యీ పరీక్ష పాస్సయిన మొదటివారు వీరే.

కృష్ణశాస్త్రి, బలిజపల్లి

వీరు ఆంధ్రవిశ్వకళాపరిషత్తు వి. యస్. సి. ఆనర్హు. (మొదటి తరగతి) వీరు పున్నతవిద్యపడయులకై యింగ్లండుకు పోయివున్నారు, ఆంధ్రవిశ్వకళాపరిషత్తు ఆనర్హు కళాశాలనుండి మొట్టమొదట యింగ్లండు పోయినవారు వీరు.

పద్మావతీదేవిగారు, నల్లి, శే.

ఈపేది రెడ్డివలము, విశేషజ్ఞాన సంపన్నురాలు. నిరాడంబరమైన జీవితమును గడపుచు, ఉన్నతాదర్శములు గలిగియుండి భారత నారీలోకమునకు నన్నె తెచ్చిన సాధ్యుణి.

పార్థసారధి, వాసిరెడ్డి

గుంటూరు మండలమునందలి తుమ్మపూడి గ్రామము. సత్యాగ్రహ ప్రముఖులు.

పురుషోత్తం, డి.

కడప మండలమునందలి కుప్పమున నివాసముచేయువారు. దూరలో లైబ్రరీ ఆఫ్ నైజరు. (కేంద్రము: శ్రీ భారతి ప్రీ సర్కులేటింగు లైబ్రరీ, కుప్పము.)

వీరిది విశాఖపట్టణం. శబ్దము; బంతి, హాకి మొదలైన ఆటలలో చాలా ప్రసిద్ధి కెక్కిన వు.

బాలసుందరరావు శే. యమ్. యస్ సి.

గుంటూరుమండలమున దుర్గిరాల నివాసులు. జంధ్యాల నానా యజమానిగారి కుమారులు. జి. ఐ. సి. టైల్స్ అసిస్టంటు ట్రాఫిక్ సూపరిం టెం డెంటుగా నియమింపబడినాడు.

రత్నం, ఆర్

తుని నివాసులు. హాగ్స్టోనియము వాయిచుచుందు చాల నేరు గలవారు.

మాణిక్యమ్మ, నన్నిధి, శే.

ఆంధ్రదేశే స్త్రీల సారస్వత పరీక్షయందు ౧౯౩౫ డిసంబరులో ద్వితీయశ్రేణిలో విజయము గాంచిన ప్రథమ హరిజనయువతి. ఈమె హరిజన నాయకుడు, డా. జి. జియ్యరదాసు చిన్నచెల్లెలు, పాపము! ౧౫-వ యేట పాము కరచి చనిపోయింది.

రత్నవేలు మొదలియూర, కె. యమ్.

వీరు విశాఖపట్టణ నివాసులు. సుప్రసిద్ధ చిత్రకారులు. వీరు తీసి పంపిన చామచిత్రములు లండను వెంబ్లీ ప్రదర్శనమున బంగారు పతకమును పారితోషికముగా పడసినవి. ప్రశంసను గన్నవి.

రామమూర్తి, యమ్. ఏ., ప్రతాపగిరి.

వీరు నంద్యాలలో న్యాయవాదిగనున్న ప్ర. గోపాలకృష్ణయ్యగారి రెండవకుమారులు. ఆంగ్లమున మంచి పాండిత్యము గలవారు. గ్రంథములనుకూడ రచించినారు. (బొంబాయి) విల్ సన్ కళాశాలలో యమ్ ఏ, తరగతికి రాజకీయోపన్యాసకులుగ నున్నారు. వీరు బొంబాయి దగ్గరనున్న కల్యాణిసగరమున ఆంధ్రసభము వొకదానిని స్థాపించి దాని కధ్యక్షులుగ నున్నారు. ఇవటి యాంధ్రులకెల్లరకు వీరియెడ నాదరాధిమానములు మిక్కిలియ.

రామమోహనరాయి

వీరు విశ్వబ్రాహ్మణకులమునాడు. ఎలక్ట్రికు విద్య సభ్యునింజ టను ఇంగ్లండు పోయిరి.

నర్సారావు బి. వీరాస మినాయుడు

వీరు పీఠికాపురనివాసులు. చిన్నప్పడే నేటాలుకు వలసపోయి గొప్పపుష్కొగముచేసి, ప్రస్తుతం విక్రాంతి తీసికొనిరి. ఆంధ్రుల ఔన్నత్యమునకై అన్నివిధముల పాటుపడచున్నారు. గతిమార్చి నెలలో మద్రాసుకు వచ్చియుండి సర్ కే. వి. రెడ్డినాయుడుగారు, డాక్టరు వరదరాజులు నాయుడుగారు, కా. నాగేశ్వరరావు పంతులుగారు మున్నగువారిని సందర్శించి వారి సలహాలనుకొని తిరిగి 7-4 తిరిగి వేదిన నేటాలునకు వెళ్లిరి. దైవభక్తి, ప్రజాసేవ, స్వదేశము మొదలగు వాటియందు వీరి తత్వంతో ఆకర్షితలరు.

రామాశ్రమము, తాళ్లపాలెము.

ఇది ౧౯౩౧-వ సంవత్సరమున స్థాపింపబడిన హరిజనసంస్థ. గంటూరుమండల లాదిమాంధ్రసంఘ యాజమాన్యమున నిర్వహింపబడుచున్నది. ఈ యాశ్రమమున హరిజన బాలబాలికలకు నివాసము, అన్నవస్త్రములు నుచితముగా నొసగబడుచున్నవి.

లక్ష్మణమూర్తి, అంధవరము

వీరి నివాసము గంజాంజిల్లామునలీ హీరమండలమున. వీరు సత్యాగ్రహి.

లక్ష్మయ్యచౌదరి, డిద్దుకూరి.

వీరిది పాల్వంచ సంస్థానములోని బూర్గంపాడు. గొప్ప ధూస్వాములు, కమ్మవారు. ఓరోపికార పరాయణులు.

విశ్వనాథము, ముద్దా.

వీరు విశాఖరట్టణముండలమున, యలమంచిలి చేరువనున్న మేలుపాక నివాసులు. బహుగ్రంథకర్తలు. గ్రంథముండలి నోకదానిని స్థాపించి, వచనగ్రంథములను ప్రచురించుచున్నారు. వీరు స్వయంకృషిచే వైకివచ్చినవారు.

వెంకటాచార్యులు, అంగర, ఓ. శే.

రాయవరమున శ్రీ సట్టాభిరామ క్షిరక్షాలను స్థాపించినవారు.

వేద సంస్కృతి పాఠశాల, మైనేనివారిపాలెము,

రేపల్లెతాలూకా గుంటూరుజిల్లా.

వీరమాచనేరి ఆంజనేయచందరిగారు దీనిని ఆరేండ్ల క్రిందట స్థాపించినారు. ఇందు కల వర్గములవారికిని సుసంస్కృతాంధ్రములను, ఇంగ్లీషును చెప్పుబడును. వేది, వైదికకర్మాంశులను నేర్పుబడుచున్నవి. జాస్తి వెంకటవరసయ్య (ఉ.భా.ప్ర.) గారు గీనికి ప్రధానోపాధ్యాయులు. స్త్రీలకు మాడ విద్య యిందు నేర్పుబడుచున్నది. మొత్తమున నీ పాఠశాల పలువుర విద్యావిజ్ఞానములయభివృద్ధికి తోడ్పడుచున్నది.

శర్మ, కి. వి. యస్.

వీరు నెల్లూరు పురమువారు, సుప్రసిద్ధ చిత్రకారులు. వీరిది నరకు 'స్టూరీ కంపైస్సు' వారి కెసుకు హరిశ్చంద్ర టాకీలో చిత్రకారులుగ నుండి టాకీచిత్రరచననుండు నుండి ఆనుభవమును గడించుకొనిరి. ప్రకృతము నెల్లూరు 'శ్రీరామా ఫిలిమ్సు' వారి 'జలంధర' టాకీయందు శిల్పనాడుల్యులగు నున్నారు. ఈ సంచికలో ప్రకటింపబడిన 'తాజ్ మహల్' చిత్రము వీరు రచించినది. భారతీయందును వీరి చిత్రములు తరచు ప్రకటితము లగుచుండును.

శశిభూషణ గుప్త

వీరు పెక్కలివారు, వాఙ్మకళానుభవము గల వంతులు-సత్యాగ్రహి-

శ్రీ న. ఆచార్యుడు, గ.

తిరుపతి వీరిజన్మస్థామి. ఆంధ్ర నిశ్శ్వకళాపరిష్కర్తలెంపవ తరగతి వీ. వి., ఆనర్కు (ఆంధ్రమున.)

శ్రీ గామయోగి

నెల్లూరు మండలమునండిలి బుచ్చిరెడ్డి పూశెమునకు సమీపమున గల అన్నారెడ్డిపాలెము వీరి నివాసస్థానము. శ్రీ రమణముహూర్తి ప్రియ శిష్యులు. జీవస్మృతులు. వీరి వయస్సు ౪౧ ఏండ్లు. ౧౯ వ యేట విరాగియై వీరు సర్వసంగ పరిత్యాగము చేసిరి. విశేషకాలము సభ్యధిస్తులై యుందురు.

శైల్యపిళ్ళాచార్యులు

వీరు బాపట్ల నివాసులు. ఆఖిలభారత లాహూరులో జరిగిన ఒలింపిక్ కుటీచేటిలో మదరాసురాష్ట్ర ప్రతినిధిగా పల్లివారు.

సత్యనారాయణ, పెద్దిరెడ్డి

వీరభద్రవ్యాఘానామండలిలో, ఆంగ్ల వ్యాఘానామము నభ్యసించి, బహుమతులను బడసిరి.

సదాశివరెడ్డి, జె.

వీరు మదరాసులోని ఈస్టు అండు పట్టు ఇన్ స్టిట్యూషన్ కంపెనీ లిమిటెడ్ నకు బ్రాంచి సెక్రటరీ.

నీతారామస్వామి ఆచార్యునిగారు, బులురు, ఓ. శే.

వీరు సుప్రసిద్ధ వైదిక బ్రాహ్మణులు. పలునాటి కాగ్నివారు. విజయనగర సంస్థానమునకు చెందిన శ్రీరామతీర్థమున యజుర్వేదాధ్యాపకులు. గంజామా, విశాఖరట్టణము, గోదావరిశివాలయలకు ప్రఖ్యాతులగు యజుర్వేద పండితులలో చేరువడినవారు. ౧౫ ఏండ్లు పాటు అవిచ్ఛిన్నముగ విద్యార్థులకు వేదము గర్భును వీరు తమ ౭౫ వ ఏట యువాపాద బహుళ ర మినాడు దినం గడుపుచున్నది.

సామిబాబు, పొట్నూరు

వీరు గంజాము మండలమునండిలి నరసన్నపేట నివాసములుగా గలవారు. వైశ్యులు. పదిసంవత్సరములండి వీరు నరసన్నపేట యూనియన్ నకు అధ్యక్షులుగా నుండి ఆగ్రామును చాల అభివృద్ధికి తెచ్చినారు. జాతీయ సభసంపన్నులైన దేశసేవకులు. పగోపకారదీక్ష వీరి కుంటుంబమునకు సహజలక్షణము. పండితదరణము, పండితపాఠము, వీరికి పెట్టిని సామ్యము. స్వసంస్కారాగతులు.

సుబ్బారావు, కురుకూరి.

వీరు తెజనాడు నివాసులగు వైద్యులు, సరస్వతీ యాశ్రమాలో యజమానులు. సరస్వతీ టాకీసు లిమిటెడ్ ను స్థాపించి (త్రాపవీవ్రా) సహరణము టాకీని తయారుచేయించినారు.

S. GANESAN - - - Publications

50 % REDUCTION

YOUNG INDIA

By (Mahatma Gandhi)

In this second edition of "Young India" the publishers have made considerable additions and the book is brought up-to-date. Mahatmaji's articles in Young India prior to its removal to Ahmedabad have been made use of, while all the leaflets and messages on Satyagraha which Mahatmaji issued in the stirring days of April to October 1919 and which are now not available, have been collected and incorporated in this edition. Matter relating to and subsequent to Mahatmaji's release from Prison and his hospital life has also been added.

A new feature of this edition is an unique chronological index prepared by Miss Elizabeth S. Kite that was kindly forwarded to us for our use in this edition by the Rev. J. H. Holmes of New York. Over 240 Pages have thus been added to the New edition Rs. 4/-

ASK FOR OUR DETAILED CATALOGUE

ANDHRA PATRIKA OFFICE, (Books Department)

6 & 7, THAMBU CHETTY STREET, MADRAS.

వి నో ద శి ల్ప ము

ఇందు అట్టలు, కాగితములు, కమ్యూనికేషన్లు, దారములు, గాజుపూసలు, గొట్టములు మొదలగువానితో, ఉపయోగకరములగు వినోద వస్తువులను తయారుచేయు పద్ధతులు వివరింపబడినవి. ప్రాథమిక, మాధ్యమిక, బోధనాధ్యయన పాఠశాలల విద్యార్థులకును, గృహపరిశ్రమాభిలాషులయిన యందరికిని ఇది అమూల్యమైన గ్రంథము. తెలుగున నిప్పటి కిటువంటి పుస్తకము వలనడ లేదు. సరళశైలిలో, సులభముగ బోధపడుటకు విశ్రాంతియుగ రచింపబడినది. భారతీయంగు ప్రచురింపబడుచున్న యమూల్యమైన వ్యాసములు ప్రజలకోరికపై ఇట్లు గ్రంథరూపముగ ప్రచురింపబడినవి. విద్యాధికారులును, స్థానిక సంస్థల యధిపతులును మెచ్చి, యాదరించిన గ్రంథము. వెల రూపాయ నాలుగు అణాలు మాత్రము. కొలది ప్రతులే ముద్రింపబడినవి త్వరపడవలయును.

ఆంధ్ర గ్రంథ మాల,
7, తంబుచెట్టి పేడి, మదరాసు.

Bharathi Advertisement

RATE

Ordinary page per month	Rs. 25
" $\frac{1}{2}$ "	" 15
" $\frac{1}{4}$ "	" 8
Contract Rate for 6 Months & above	
1 page	Rs. 20
$\frac{1}{2}$ "	" 13
$\frac{1}{4}$ "	" 7

Special rates for cover and other pages in the midst of reading matter.

For full particulars apply to:—

Manager,

Bharathi Office,

7, Thambu Chetty St., MADRAS.

మృజంత్రిక

తలనొప్పిల నివారణ

మరియు

ఏ విధమైన నొప్పి అయినను

తప్పక కుదుర్చును.

అమృతాంజనం డిపో,
బొంబాయి, కలకత్తా, మద్రాసు.

ప్రకటనలనివరణము

అఖిల్ కిశోర్ రాం,

పి. ఓ. కత్రిపాలె (గమా) (పు. ౯)

ఇచట తెల్ల కుప్పకు బొట్టికి జొవగము విక్రయింపబడును. ఖరీదు సరసము.

అఘోరీశ్వర ఆయుర్వేద నికేతనము

విజయనగరము (పు. ౨౨)

దీనికి డాక్టర్ ముద్దాన పాపారావు నాయుడుగారు ప్రాప్తయిటరు. ఇచట కుప్పగోగము కుదుర్చబడును. బీడకు ఉచితముగా మండివ్వబడును.

అహోరా ఫిలిం కార్పొరేషన్

88, ఆస్ట్రేలియన్ బిల్డింగ్, మద్రాసు. (పు. ౬౩)

ఇచట లంకాదళము తెలుగుటాకి తయారగుచున్నది. దీనిలో కలియుగ ఆంజనేయ ఓ. యస్. నటేశ్వరగారి మరణతిపాత్ర ఉండు.

ఆనంద పన్నీరు ఫ్యాక్టరీ

రాయపేట, మద్రాసు (పు. ౩8)

ఇచట పన్నీరు మెదలయిన సుగంధద్రవ్యములు నొరవను.

ఆంధ్ర పబ్లిషింగ్ హౌస్

వేచేరి, మద్రాసు (పు. ౬౫, ౭౦)

కీరీవద్ద డ్రెస్సు మెదలయినవి అమ్మబడును.

ఆంధ్రయిన్నూరెన్సు కంపెనీ లిమిటెడ్

మచిలీపట్నము (పు. ౨౦)

ఈ భీమాకంపెనీ 1925 లో స్థాపింపబడెను. మితవ్యముతో గూడిన వీరి పరిపాలనా సామర్థ్యము యాత్యయరీగారిచే ప్రశంసితంబుదనెను. ఈ కంపెనీ యభివృద్ధి ఆంధ్రులు నిజముగా గర్వింపవలసిన విషయము. చెన్నపురియందు గల ఆంధ్రుల సౌకర్యార్థమై తంబుకెట్టిబిల్డింగ్ నెం. ౧౩ గృహమునందు బ్రాంచి యేర్పరచి యున్నారు. ఆంధ్రులందరు దానిని ప్రోత్సహింపరచుట వారివిధి.

ఆయుర్వేదాశ్రమము

గోవిందపు నాయనిపేటి, జి. టి. మద్రాసు. (పు. ౧౫)

౧౯౯౮ వ సంవత్సరములో కీ. శే. శ్రీ వైద్యరత్న పండిత డి. గోపాలాచార్యులవారు, లక్షరూప్యముల మూలధనముతో దీనిని స్థాపించియుండిరి. వీరి జొవగులలో “శివామృతము” “బాల భాస్కర” ముఖ్యమైనవి.

ఇండియా ప్రా టెంట్ కంపెనీ లిమిటెడ్

10 క్లయపురికి, కలకత్తా (పు. ౮)

ఇది హిందూదేశమున అతిపురాతనమైన భీమాసంస్థ. చెల్లించిన క్లయింపులకు తమ 4 లక్షల రూపాయలకు పైగా లాభము.

ఇంజిన్ కమర్షియల్ బ్యాంక్ లిమిటెడ్

మాయనగరము (పు. ౫౦)

అన్నిరకముల బ్యాంకింగు వ్యవహారములు యిచట నిర్వహింపబడును.

ఇబ్రహీం కరీం అండ్ సన్సు

మద్రాసు (పు. ౩౦)

ఇచట సొంక, బుట్టమర్కు శ్రేష్టమైన గొడుగులు అమ్మబడును.

ఇస్లామియా మిల్సు

పంపలపాక (పు. ౬౫)

ఇచట స్వదేశీ బియ్యములు పలురకములలో తయారుగావించుచున్నవి.

ఇంజిన్ యూనియన్ అస్సూరెన్సు కంపెనీ లిమిటెడ్

కలిత్ మాన్సన్, నాంటునోడు మద్రాసు (పు. ౨౯)

ఇది భీమాకంపెనీ. పాలీసిస్టరులు సరళముగా నుండును. ప్రకృతాభివృద్ధి బొందుచున్న సంస్థ.

ఇండియా యెలెక్ట్రికల్ వర్క్స్ లిమిటెడ్ ;

4,5 నెకండ్ లైక్ బిల్డింగ్, మద్రాసు (పు. ౭౧)

ఇచట ఇండియా, భారత్ ఫ్యామిలీ అమ్మబడును. ఈ ఫ్యామిలీ హిందూదేశముంతులను విరివిగా వాడబడుచున్నవి. చల్లనిగాలి వీచును. ఖరీదులు చాల సరసము.

ఈస్టు అండ్ వెస్టు యిన్నూరెన్సు కంపెనీ లిమిటెడ్

బొంబాయి (పు. ౪8)

దినదినము అభివృద్ధిగాంచుచున్న భీమాసంస్థ. ప్రీమియము లేట్లు చాల సరసమైనవి.

ఈశ్వర ఫార్మసీ,

పాలకొల్లు, ప. గోదావరి (పు. ౩౪, ౩౫, ౪౫)

పిరు జొవగులముల తయారుచేసి విక్రయించుచు, రత్నపురుష రేవ్యము పాలసుగంధరేవ్యము గనోక్టిల్, హేమపుష్ప చాల స్పష్టమైన జొవధరాజములు.

ఎక్స్‌ల్యూయర్ క్రేడింట్ కంపెనీ

బొంబయి (పు. ౪౨)

ఇచట కోట్లగోట్ల నగలు దొరకును, అవి నిజమైన బంగారు వలె కాంతిమాయక చాలకాలము నిలిచియుండును.

ఏషియాటిక్ గవర్న మెంటు కెరూయిటి

లైఫ్ యిన్సూరెన్సు కంపెనీ లిమిటెడ్

మద్రాసు (పు. ౬౧)

ఇచట పాలీసీదారులకు అన్ని విధముల సౌకర్యము లొసంగ బడును.

ఏషియాటిక్ అన్యూరెన్సు కంపెనీ లిమిటెడ్

మద్రాసు (పు. ౫౬)

ఇది గొప్ప భీమాసంస్థ. ఇటీవలనే యీకంపెనీవారి రజతోత్సవము జరిగెను.

కామలీలా విల్సు డిపో

చేలం (పు. 33)

వీరి మాత్రము యావనశక్తిని గలిగియును.

కేశవజీ దేవచంద్,

21. చై నాబజారుకోడ్డు మద్రాసు (పు. ౯)

చేతిగాజులను అనేకరకములలో అందముగా చేసి యిచ్చెదరు. చార్జీలు సరసముగానుండును. పనితనమునకై గ్యారంటీ యివ్వ బడును.

కేరళసోప్ ఇన్‌స్టిట్యూట్, కల్లి కోట (మలబారు)

(పు. ౬౮)

ఈ సబ్బుస్టాంక్ రీసీ, మొదట మద్రాసు ప్రభుత్వమువారు రాజధానియందు పారిశ్రామికాభివృద్ధిచేయు నుద్దేశ్యముతో స్థాపించిరి. దీనియందు తయారుచేయబడు సబ్బులు హిందూదేశములో తయారుగాబడు శ్రేష్ఠమైన సబ్బులలో నొక రకములై యున్నవి.

పి. కోదండరామస్వామి

89, జెట్టు ఎస్‌ప్లేనేడు, మద్రాసు. (పు. ౬)

వీరు చేరైన గృహోపకరణ నిర్మాతలు. సప్తయిదారులు. శేకుసామాను, నల్లప్రాసు తెల్లప్రాసులతో పలురకముల వస్తువులు సప్తయి చేయుదురు.

కృష్ణా అండ్ కో.

౨౪౨-౨౪౪, చై నాబజారు, మద్రాసు (పు. 33)

వీరు పలువిధములైన, స్వదేశీయ జపులీల వ్యాపారముచేయుదురు. వీరు కృష్ణా ౧౪౦ ట్విల్లుకు ఏజంట్లుగయున్నారు. వీరివద్ద

పలురకములైన స్వీలు, ట్విమలు, ప్లానలువగైరాలు దొరకును. వీరి వద్ద గల సరకు చేరైనవి. వ్యాయమైన ధరగలవి.

కృష్ణా మ్యాజిక్ హౌస్

ఆరీఘర్ సిటీ (౫౨)

వీరి నవగ్రహకాంతి కవచము నమ్మకము గలవారికి చాల యుపయోగకరముగా నుండును.

గార్డియన్ ఆఫ్ యిండియా యిన్సూరెన్సు కంపెనీ

లిమిటెడ్.,

11 మాంటురోడ్, మద్రాసు. (పు. ౬౨)

ఈ కంపెనీ స్థాపించిన 6 మాసములలో 17 లక్షల రూపాయల వ్యాపారము జరిగెను. ప్రీమియములు చాలతక్కువ. పాలీసీ దారులకు చాల సౌకర్యములు యేర్పాటుచేయబడినవి.

గుప్తమంత్ర భండార్

కట్రిపాలై, గయా (పు. 3౪)

90 శుభ్రమంత్రము జపించిన అన్ని కార్యములు సమకూరును.

గోల్డెన్ టుబాకో కంపెనీ,

విలెపార్లే (బొంబయి) (పు. ౮)

90 డైమండ్ యిండియన్ గోల్డ్‌షేక్ సిగరెట్లను విక్రయించెదరు.

గోపాలి అండ్ కో

208 గోవిందప్పవాయ్ పేడి, మద్రాసు (పు. ౧౫)

వీరి 'శే' మార్కు మిస్కి యింగున మిగుల ప్రసిద్ధమైనది. వీరి బ్రాంచీలు కుంభకోణం మధురలో గలవు.

చమరియా టూకి డిస్ట్రిబ్యూటరులు

20 వేపేరి హైరోడ్, మద్రాసు (పు. ౪౬)

ఇచట సతీ ఆననాయ, ధృవనిజయము అను తెలుగు టూకీలు తయారగుచున్నవి.

చిన్నమాంబా నిలియము

త్యాగరామనగరము, మద్రాసు (పు. ౪౧)

వీరు క్రొత్తగా తెలుగు టైపు రైటరును కనిపెట్టి విషములను తయారు చేయించిరి. ఈ టైపు రైటర్ల విషయమై సుప్రసిద్ధులనే కలు యోగ్యతాపత్రము లొసంగియున్నారు. తెలుగులో టైపు రైటరు బయలుదేరుట యిది మొదటిసారి. ఎంతో ద్రవ్యము వ్యయముచేసి, ఆంగ్లము కృతజ్ఞతకు పాత్రులయిన పితామహుల కుమార రాజాగారు నిజముగా సంప్రదించుట.

చెన్న కేశవ ఆయుర్వేద వైద్యశాల

తరకటూరు, కాజిపాస్ట, కృష్ణా (పు. 33)

ఇచట 1 శోగమునకు చికిత్సచేయబడును.

జనరల్ స్పెషిలిస్ లిమిటెడ్.,

హైకోర్టు యెదురుగా, మద్రాసు (పు. 43)

ఇచట స్పెషిలిస్ వాణ్యములైన దుస్తుల వస్త్రములు సరస మగు ధరకు విక్రయింపబడును.

జనరల్ అన్యూరెన్సు సొసైటీ లిమిటెడ్

ఆత్మీరు (పు. 5)

దీనిని సాంఘిక నియమములను భీమాకంపెనీ. పాలిసీహారులకు అన్ని పాకర్లను లాసంగబడును.

జయ్ విజయ్ యిన్సూరెన్సు కంపెనీ లిమిటెడ్

16 లింగిచెట్టిపేరి, మదరాసు (పు. 4, 34)

ఇది నిరంతరాభివృద్ధి గాంచుచున్న భీమాసంస్థ. ఇంకాలో తక్కువ మొత్తములకుగూడ పాలిసీలు యివ్వబడును. దీనికి జమీలి నమ్మాళ్వారుగారు డైరెక్టర్ యిక్వాచిగా ప చేయుచున్నార

ఏ. జూబెల్

216 కార్మిక్ రోడ్, బొంబయి (పు. 34)

వీరి సుంశ్రేణిలను అన్ని కోరికలు సేదరును.

జోషి అండు కో,

7 కీపుల్ మహదేవ్, ఢిల్లీ (పు. 20, 21)

వీరి సరస్వతీ కవచము తాయెతులు చిరకాలమునుండి చాల ప్రసిద్ధిక్కినవి. సుంశ్రేణిలో విశ్వాసమున్నవారు ఈతాయెతులను ధరించి లాభమొందినట్లుగా అనేక యోగ్యతాపత్రములు కలవు.

ట్రావెన్కూర్ నేషనల్ బ్యాంక్ లిమిటెడ్.,

ఆరెప్పే (పు. 10)

ఇది 1912 లో తిరువాన్కూరునందు స్థాపింపబడినది. పాడ్డాఫీసు ఆరెప్పే. నానాథులమందు బ్రాంచీలుగలవు. బ్యాంక్ విగుల సభివృద్ధిలో నున్నది.

బాక్ డికిన్సన్స్ అండు కంపెనీ లిమిటెడ్

9, మెక్లేక్ ట్రీట్, మదరాసు (కలరుపుట)

అన్ని విధములయిన కాగితములు, అచ్చుసామానులు, మద్రా యంత్రములను వీరివిక్రయించుచుండుదురు. వీరి పాడ్డాఫీసు ఇంగ్లా డు, మదరాసులోను, బొంబాయిలోను వీరికి బ్రాంచి ఆఫీసులు కలవు.

కే. టి. డోంగ్లె అండ్ కంపెనీ

సిరాం, బొంబయి (పు. 50)

డోంగ్లె బాలామృతము యిచట అమ్ముబడును. ఇది పిల్ల లకు శ్రేష్ఠమైనది.

తీర్థయాత్రా ప్రదర్శిని

తోలేరు (పు. 33)

తీర్థయాత్రలు చేయువారికి యీపుస్తకము మిక్కిలి సహాయ కారికా నుండగలదు.

దామోదరు ఆ: కంపెనీ

78, చై నాబజారు రోడు, మదరాసు (పు. 4)

వీరు బాండు ఫార్మ్యూటికల్ వర్క్సుకు సోల్ యేజంట్లు, బాండు కంపెనీవారి బ్రౌవధము లన్నియు నిచట దొరకును.

హెచ్. జి. దాస్ అండ్ కంపెనీ

6 లక్ష్మీవానపేరి, మద్రాసు (పు. 44)

ఇచట అన్ని రకములు వస్త్రములు సరసమైన ధరలలో దొరకును. పట్టువీరలు, లేసుగడ్డలు మొదలయినవి అమ్ముబడును.

ది వాన్ సన్

వేవేరి, మద్రాసు (పు. 20)

వీరు బ్రౌవ, విక్రేతలు. ఇచట, ఆరహియాల్ ఆస్టియర్స్ లిక్విడ్టయిను మొదలయిన బ్రౌవధములు దొరకును.

యస్. యల్. ధాకప్ప

సిర్సి (పు. 1)

వీరివద్ద వివిధ ఫ్రీజ్స్ హాస్పిటల్స్ స్పీక్టీక్ డర్నీ ట్రీక్లట్లు దొరకును.

నాగపూర్ పయసీర్ యిన్సూరెన్సు కంపెనీ లిమిటెడ్

నాగపూర్ (పు. 20)

ఇది భీమాసంస్థ. పాలిసీదార్లకు అన్ని విధముల పాకర్లములు యివ్వబడును. దీని బ్రాంచి మద్రాసులో గూడ కలదు.

టి. సి. నాగలింగప్ప అండ్ కంపెనీ

280 వాల్ టాక్సురోడు, మద్రాసు (పు. 23)

వీరు యిమిటేషన్ బంగారు నగలను తయారు చేయుదురు. ఇవి చూపునకు అనలు బంగారునగలవలెనే కాన్పించును. బంగారు చేర్చి తయారుచేయుటవలన దీర్ఘకాలము మెలుగు, కాంతి తరుగక పకపకమని యుండును.

నారాయణ్ దాస్ గిర్ ధర్ దాస్

99 ఆర్టిస్టిక్, మద్రాసు (పు. 30)

పీరు జూనియర్ జనరల్ యిన్నూరెన్ను కంపెనీ లిమిటెడ్ లోకల్ మేనేజర్, జూనియర్ జనరల్ యిన్నూరెన్ను కంపెనీ స్థాపించబడిన నాటినుండియును, క్రమముగా నభివృద్ధి గాంచు అన్నిరకముల ఫీనాన్సాలను నెలకొల్పబడినది.

టెనెన్ట్ యింజియర్ యిన్నూరెన్ను కంపెనీ

లిమిటెడ్

లాహోరు (పు. ౬౪)

ఇది సుప్రసిద్ధ ఫీనాంకంపెనీ. మద్రాసులో టి. హెచ్. రాఘవేంద్ర రావుగారు బ్రాంచి తెక్రటరీగా నున్నారు.

యం. ఏ. నాసిర్ అండ్ కంపెనీ

188 నాగజేవీధి, బొంబయి (పు. ౬)

పీరు వెయిల్డ్ ఫౌంటెన్ కలములను విక్రయించెదరు.

న్యూ ఇండియా ఎస్టాబ్లిష్మెంట్ కంపెనీ, లిమిటెడ్..

౪/౫, ఫస్టు లైన్ బీచ్, మదరాసు. (కలరువులు)

హైస్, లైక్, మెరైన్ బోర్డు, మోటారు ప్రమాదము మరి యితర సర్వవిధములైన కష్టములనుండి రక్షించుకొనుటకు దీని ఫీచర్ సబులకు చాల ఉపయోగకరముగ నున్నది.

న్యూ య్ఝిపియాటిక్ యిన్నూరెన్ను కంపెనీ లిమిటెడ్

ఫీల్డ్ (పు. ౨౧౨)

దీనికి టెక్నాలజీ మేనేజింగ్ యేజింట్లుగా నున్నారు. ప్రీమియమురేట్లు చాల తక్కువ. పట్టాదారులకు అన్ని విధములయిన సౌకర్యము లొసంగబడును

శేషనల్ ఇండియన్ ట్రైప్ యిన్నూరెన్ను కంపెనీ లిమిటెడ్

కలకత్తా

ఈ కంపెనీ పెక్కు సంవత్సరముల నుండి తృప్తికరముగా పని చేయుచు అంబరి ఆభివృద్ధియునకు పాత్రమైయున్నది. వీరి మద్రాసు బ్రాంచికి ప్రస్తుతము టి. వి. రాఘవయ్యగారు కార్యదర్శిగా పని చేయుచున్నారు. వీరు ఫీచర్ వ్యాపారములో చాల సమర్థులు. భక్తి క్రద్ధంతో ఆట కంపెనీవారియొక్కయు, యిటు ప్రజలయొక్కయు యోగక్షేమములనుగూర్చి పాటుబడుచుండుటవలననే యీ యున్నత సతవి నలంకరించుటకు గర్హ్యులయిరి. ఆంధ్రులలో ఫీచర్ వ్యాపార వత్తియును సాకల్యముగ గ్రహించి దానిని సర్వవిధముల ప్రజోపయోగకరమగునట్లు చేయుటలో రాఘవయ్యగారు చేసిన కృషి విశ్లిష్టత సంప్రదించుమైనది. వీరు మద్రాసు బ్రాంచికి కార్యదర్శిగా నియమించబడిన పిమ్మట కంపెనీ వ్యాపారము పెద్దలు పుట్టెంటు

పొచ్చినది. ఇది యంతయు గిర్ధింపదగినది. వీరి పాత్రాను ఆశీస్సు, మోక్షార్థకు సమాపమున తంబుచెట్టిభియింపును మూలెస్ కిర్దించుకు యెదురుగా నున్న భవనములో నున్నది.

శేషనల్ యిన్నూరెన్ను కంపెనీ లిమిటెడ్

962 వై నాబాబుగోడు మదరాసు.

ఇది సుప్రసిద్ధమైన శీత ఫీనాంకంపెనీ ప్రస్తుతపు ఉత్తమ మును ఫీనాన్సాలపరస్థలలో ముఖ్యస్థానము వహించియున్నది.

శ్రీ పట్టాభిరామ వైద్యశాల.,

రాయవరము (తూర్పుగోదావరి) క. ౬౫)

ఈ వైద్యాలయము చాలకాలము క్రితము స్థాపించబడినది. ఆంధ్రదేశమునందు సుప్రసిద్ధ ఆయుర్వేద ఔషధుల తయారుచేసే అమ్మవారలలో వీరికొకై యున్నారు.

దీనికి ఆధిపతులు అంగర వైద్యాధికారులుగారు. వీరు కొద్ది కాలమునుంచి వాక్ వ్యాధిచే బాధనొంది, 26-2-1936 నేదీని స్వగ్రస్తులైరి వీరు సాప్తసరికి 80 సంరములు వయస్సు. ఆయుర్వేదవైద్యులు చేయు శిల్పబోధనావిధుల గ్రాంటు పొందియున్నారు. వీరి ధర్మ వైద్యులుగల ఆశేకమంది వీరసాదలు ఆగ్నేయముపొంది కొనియాడుచుండిరి. కొంతమంది ప్రోత్సాహముగల 1920 లో రాయవరము గ్రామములో శ్రీ పట్టాభిరామ వైద్యశాల స్థాపించిరి.

ఆనంట్ల సర్వప్రసాద్

రాజమండ్రి (పు. 3౪)

వీరు సుప్రసిద్ధ నేతృవైద్యులు. చింతనైద్యులు. ఆంధ్రదేశమున వీరి వెరుంగనివారు లేరు.

పిల్లా సాపయ్య పాత్రుడు ఇంక్ బ్రదర్

98, 99 బ్రాడ్వే, మైలాపూరు (పు. ౧౨)

వీరి కాలంకివిరి పిల్లల లిఫ్ట్ వ్యాపారులు అమోఘముగా పనిచేయును. వీరు స్త్రీలకు, కాలేజీ వ్యాపారులను ప్రదీక్షించుటయందు అతినీపుణులు, వీరివద్దకువచ్చు బిడ్డలను అతియంతో పరీక్షించి మైన ఔషధము నిచ్చెదరు. ౧౦౦ కి ౧౦౦ తప్పుక గుణమును చున్నది.

యస్, పాల్ అండు కంపెనీ

4, హాస్టిల్ ట్రిగ్లో, ధర్మలో, కలకత్తా (పు. ౪)

వీరు ఔషధ విశేషజ్ఞులు. వీరి "హాస్ట్" పాల్పు నిధినిప్పు అను మాత్రము స్వర్ణము కైనను యావనము కలిగించునట్టి వీరి ప్రత్యేక.

సి. ఓ. ఏ. అండ్ కంపెనీ ఆయుర్వేద సమాజము.

పెరేజీ, (కెల్లూరుజిల్లా) (పు. ౨౫, ౧౧)

ఈ సంస్థ పెక్కు సంవత్సరముల క్రితము కెల్లూరు మండలములోని పెరేజీ గ్రామమున ఆయుర్వేదవిద్యను, భిక్షుగ్రామము సి. ఓ. ఆయుర్వేద పుస్తకములను గాఢముగా అభ్యసించుచున్నది, నీటి బొమ్మరాజములను నియమించుచున్నది.

యస్. యస్. పెరేరా అండ్ సన్స్

7/8 మాస్కోట్ పేజీ, మద్రాసు (పు. ౫౨)

ఇచ్చట "పెరేరా" ఫౌండేషన్ కలములు అమలుపరుచును.

మైరాయిల్ కంపెనీ ఆఫ్ యిండియా

భారత్ లిమిటెడ్, మాంటోరోడ్, మద్రాసు (పు. ౬౩)

నీటి నూనె మోటారుకారులకు చాల ప్రయోజనకారి.

లూబ్రికేటింగ్ బాగుగా జరుగును. ఈ నూనెను వాడెనుచో యింజనులోని భాగములు అరిగిపోక చాలకాలము పనిచేయును.

బిక్సీ అండ్ కంపెనీ

కలకత్తా (కలకత్తా)

ఇచ్చట పలుకరముల బొమ్మములు గొరకును.

కే. బసవరాజు బ్రదర్స్

సామర్లకోట (పు. ౬౪)

నీటికట్ల కలితీలేని సుప్రసన్నానె గొరకును. నీరు యీ వ్యాపారమును విస్తరించుచున్నది. అంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వముల దండలము రవాణాచేయుచున్నది. దీని ప్రాజెక్టును గూర్చి తెలుసు.

బాంబే లైఫ్ ఎన్శూరెన్స్ కంపెనీ, లిమిటెడ్.,

బాంబే లైఫ్ బిల్డింగ్స్, హార్టర్ బాంబాయి (పు. ౧౧)

తక్కువ ప్రీమియములు, ధారాళమైన పాలిసీ పద్ధతులు, మిగత సమీప ఇన్సూరెన్స్ స్కీములకు గలదియుండుటచే దీని యందు విశేషము. మెసర్స్ కోవికార్ బ్రదర్స్, మాంటోరోడ్, మద్రాసు వారు యిచ్చట బాంబీ కార్యదర్శులుగ ఉండి పనిచేసిన చూపుచున్నారు.

బీహార్ కెమికల్ వర్క్స్

గొంగుగళక, భగల్పూరు (పు. ౧౩)

నీరు సుప్రసిద్ధ బొమ్మవిక్రేతలు. నీటికట్ల సర్కిస్ ఆఫ్ బొమ్మ విక్రయించుచును. ఇది బంగారుతో చేయబడినది, యావర కత్తిని కలిగించుటలో ఆమోఘముగా పనిచేయును.

బైరామాస్ అండ్ కో లిమిటెడ్

కాంటూరోడ్, మద్రాసు (పు. ౩౮, ౩౯)

ఇచ్చట చాంపియన్ ప్లంట్లు, డి. కె. ప్లంట్ కారులు మున్నగువి గొరకును.

రత్న గోల్డ్ గోల్డ్ కంపెనీ

మిడిబేట్టణము (పు. ౬౯)

ఇచ్చటి గోల్డ్ గోల్డ్ నగలు నిజమైన బంగారుకల కాంతి నూయక చాలకాలము నిలచును.

మద్రాసు వెస్టిల్ ఫ్యాక్టరీ

హిస్టబాక్సు నెం. ౮౬, మద్రాసు, (పు. ౨౬)

దీనియందు దీనిము ౧ కి ౨౦.౦౦౦ పెన్సిల్స్ తయారుచేయబడుచున్నది, హిందూదేశమునందు యిట్టి ఫ్యాక్టరీలలో మిన్నయొక్కది. వీటి ప్రైడ్ మార్కుయగు "హిల్" హిందూదేశమునందు ప్రఖ్యాతిగాంచినది. యీ ఫ్యాక్టరీ దేశీయ మహాసభకు అధ్యక్షులగు శ్రీయుత జవహర్లాల్ నెహ్రూగారు యీ సంస్థను చాలకాలము క్రిందట చూచి, ప్రశంసించి యుండిరి.

మద్రాస్ ఆయుర్వేదిక్ ఫార్మసీ లిమిటెడ్

మద్రాసు (పు. ౬౫)

నీరు సుప్రసిద్ధ బొమ్మ విక్రేతలు. పెక్కు బొమ్మరాజములు గొరకును.

మర్చంట్స్ సెంట్రల్ బ్యాంక్ లిమిటెడ్

16 బ్రాడ్వే, మద్రాసు (పు. ౫౫)

దీనికి మేమరపు రామదాసు పంతులుగారు చైర్మన్ గా నున్నారు.

మలబార్ ఆయుర్వేదిక్ హోల్స్

107 బ్రాడ్వే, మద్రాసు (పు. ౧౮)

నీటి ప్రాణముగ వాడేకర యను బొమ్మములు పేరుగాంచినవి. నరములకు బలమిస్తును. ఇచ్చట ఇంకను యితర మందులుగూడ గొరకును.

మార్షల్ సన్స్ కంపెనీ లిమిటెడ్

మద్రాసు (పు. ౬౬)

ఇచ్చట అనేక రకముల యింజనులు, సామానులు గొరకును.

మ్యూచుయల్ అన్శూరెన్స్ కంపెనీ లిమిటెడ్

187 మాంటోరోడ్, మద్రాసు (పు. ౫౪)

ఇది సుప్రసిద్ధ భీమాసంస్థ. దీనికి గొప్పవారు పరిపాలన వుంటుంది.

సి. ఆర్. మెసీకల్ హాల్

రామచంద్రపురం (పు. ౫)

జ్ఞాపక విశ్రేణి. వీరి పూర్వజన్మద్రోహము మంచి పేరు గాంచినది. మంచి యాహుశక్తి చేపరును.

మైసూరు గవర్నమెంటు సోసైటీ ఫ్యాక్టరీ, బెంగళూరు

(పు. ౧౩)

వీరు స్థాపించిన పారిశ్రామికాలయములలో నిదియొకటియై నేటివరకు అవిచ్ఛిన్నముగ కొనసాగుచున్నది. ఈ ఫ్యాక్టరీ ప్రస్తుతము, హిందూ దేశమందును శ్రేష్ఠమైన నబ్బు పశ్రమాలయములలో నొకటియై దినదినాభివృద్ధి గాంచుచున్నది.

యునైటెడ్ ఇండియా లైఫ్ అన్యూరెన్సు కంపెనీ

లిమిటెడ్

శంభుదాసుపీఠి, మదరాసు (పు. ౧౯)

మద్రాసునందు పురాతనముగ స్థాపింపబడిన నీవిశేషదాసంస్థ. కేవలము భారతీయులచే నిర్వహింపబడుచున్నది.

రసాయన చాయశాల

తూర్పుపీఠి, మధుర (పు. ౪)

వీరు వివిధములైన రంగు అద్దకములు గట్టిచాయగలిగియుండు నటుల తయారుచేయుదురు. ప్రత్తి, నూలు, పట్టులపై చక్కనిరంగులను ముద్రించగలరు. రాజధానియంతటను వీరి బట్టలు ఎక్కువవాడుకలో నున్నవి.

ఎ. ఆర్. రంగారావు

1/84 వింటుస్ట్రీటు, మద్రాసు (పు. ౬౪)

ఇచట అన్నివిధము లయిన సుగంధద్రవ్యములు గొరకును.

సి. వి. రాజ్ అండు కంపెనీ

44 గోవిందప్పనాయక్ పీఠి, మద్రాసు. (పు. ౭౧.)

వీరి ముక్కుపూడి చాల శ్రేష్ఠమైనది. సువాసనగానుండును. గాటు, కమ్మనను కలిగి సర్వత్రా వాడబడుచున్నది.

రాణీ (మద్రాసు) లిమిటెడ్

హంటురోడ్డు మద్రాసు (పు. ౫౭)

ఈ కంపెనీవారివద్ద శ్రేష్ఠమైన ఆటోమోటార్ సామానులు న్యూ రియో ట్రక్కులు దొరకును.

ఆయుర్వేదభూషణ నోరీ రామశాస్త్రి

బెజవాడ (పు. ౧౯)

వీరు ఆంధ్రదేశమునకు చిరపరిచితులు, సుప్రసిద్ధ వైద్యశాస్త్రములు. వీరి శ్రీరవరీని అనేకమంది ప్రశంసకు పాత్రమై యున్నది.

రామానుజాచెట్టి, అండ్ కో., ఎన్. వి.

౧౨, బ్రాడ్వే, మద్రాసు. (పు. ౬)

మండుగుండు సామగ్రియందు వ్యాపారముచేయు కంపెనీలలో నొకటియై బ్రల యాచరణము బహియున్నది. వీరు ఎల్లప్పుడును మందుసామానులను, వేట కుపయోగించు వస్తువులను ఎక్కువగ స్టాకు సం దుంచుదురు. కుపాకులను అన్నిరకములలో అమ్ముదురు.

రెడ్డి అండ్ కంపెనీ

గోపాలపురం, తూర్పుగోదావరి (పు. ౫)

వీరి నెరుంగనివారు లేరు- వుష్టగోగము నిర్మాణించుటలో సుప్రసిద్ధులు. 1920 సం॥ నుండి అనేకమంది యీ ఘోరవ్యాధి నుండి విముక్తు లగుచుండుటయే యీ కంపెనీవారి శ్రేయ ప్రతిష్ఠలకు తార్కాణము.

రెమింగ్స్ కంపెనీ

177, 78 హంటురోడ్, మద్రాస్ (పు. ౫౧)

ఇచట రెమింగ్స్ లైఫు రైటరులు అమ్ముబడును.

లక్ష్మీ ఫిలింసు లిమిటెడ్

70 గిడ్డంగిపీఠి, మద్రాసు (కలరుపుట)

వీరు నాతనముగా తయారుచేసిన "ద్రౌపదిమానసంరక్షణము" తెలుగు టాకీ ప్రజాదరణ గాంచుచున్నది. గీరియందు సుప్రసిద్ధ నటులగు బల్లారి టి. రాఘవాచారిగారు పాల్గొనిరి.

లక్ష్మీయిన్నూరెన్సు కంపెనీ లిమిటెడ్

లాహోరు (పు. ౪౫)

దీరిని జాతీయ నాయకులగు లజపతిరాయి, మోతీలాల్ నెహ్రూగారల స్థాపించిరి. సక్రమాభివృద్ధి గాంచుచున్న స్వదేశ భీమాసంస్థ, మదరాసు బ్రాంచి. 33౪ తింబుచెట్టిపీఠిలో గలదు.

లిమాయి బ్రదర్సు లిమిటెడ్.,

౧-౧౭౩, బ్రాడ్వే, మదరాసు (పు. ౧౨)

ఇది హిందూదేశమంతటను బ్రాంచీలు గలిగి, బొంబాయి యందు హెడ్ ఆఫీసుయుండి, ప్రఖ్యాతిగాంచిన మైయర్స్ పంపుల వ్యాపారముచేయు సంస్థయై యున్నది. మైయర్స్ చేతి, పవరు, స్ప్రింగంపులు, నీటికొల్లాయిలు, సిరెండర్లు, స్టావర్ ఆయిల్ ఇంజన్లు, విండ్ మిల్లులు, పెంట్రీఫ్యూగల్ పంపులు వగైరాలు విక్రయింప బడును.

వార్డ్స్ యిన్నూరెన్సు కంపెనీ లిమిటెడ్

అహమదాబాదు (పు. 3౯)

ఇది సుప్రసిద్ధమైన భీమాసంస్థ. ప్రీమియములేర్లు చాలా తక్కువ.

హెల్మిట్స్ ప్రదర్శన

80 నార్మల్ విజిల్. ౨ (పు. 3౮)

వీరివద్ద సమస్త విషయాలయిన యింజనరీ అనుబంధము. పం
సంగతులు, బ్లాక్ బ్లాస్ డీజిల్ ఆయిల్ యింజనరు, నేతమంత్ర
ములు, మిల్లస్టోరులు వగైరాలు దొరకును ధరలు సరకులు.

విక్టోరియా కంపెనీ

178 బ్రాడ్వే, మద్రాసు (పు. ౨౭)

వీరు నేతనెన్దురులు. ఇచ్చట అన్ని రకముల సుఖాచరములు
రసమైన ధరలలో దొరకును.

విల్క్రెం పేరా లిమిటెడ్

మదరాసు (పు. ౫౫, ౬౩)

వీరు ఔషధవిశ్రేణులు. ఇచ్చట హెమా. హెపారికు
బాంకాన్ ట్యూక్ మొదలయిన ఔషధములు దొరకును.

వీకంసీ చబిల్ దాస్ అండు కంపెనీ

మదరాసు (పు. ౧౮)

వీరు నగలరత్నములు. అన్ని రకముల ఆభరణములు హావీ
బద్దబడును.

జమ్మి వెంకటరమణయ్య

8 సాలై వీధి, మైలాపూరు మదరాసు (పు. ౪౦)

సిల్లకడుపులో బల్లలు మొదలగువ్యాపారము కురుర్పుటలో
అప్రతిమానమైన విశ్వాసీని గడించెరి. వీరి ఔషధా జను చిర
లమునుండి వైద్యశిఖామణులచే కొనియాడబడుచున్నది.

నేంకటేశ్వర ఆయుర్వేదనిలయం,

చింకలూరు, ఆలమారుపోట్టు (పు. 2)

దీనియందు సుప్రసిద్ధ ఆయుర్వేద ఔషధములన్నియు శాస్త్రీయ
విమర్శ తయారుచేయబడుచున్నవి.

రెజిటబుల్ సోస్ వర్క్స్

కాలికట్ (పు. ౨౭)

ఇది స్వదేశీ సబ్బువ్యాపార సంస్థ. ఇచ్చట పలురకముల
బ్ల్యాం తయారు చేయబడును. దీనికి ప్రాప్రయంబరు నేట్ నాగీ
రుహత్తం అండ్ కంపెనీవారు.

వేల్ కిక్చర్స్ లిమిటెడు,

డకామార్, తేనాంపేట, మదరాసు. (కలరుపేట)

వీరు అనేక తెలుగుటాకీలను తయారుచేసిరి. రాబోవు ఫిలిం
రేఖాపరిణామము నీ. వి. దాస్ గారిచే తయారు చేయబడుచున్నది.

నైశాన్ మాడరక్ హోటల్

18. రోమ (పు. ౬౭)

అర్చివిసము ౮౦
సోకరములు యెర్కాట చెయబడును : ౨౬౪౪.

శర్మ ప్రాసెస్

ఆలిఫుట్ (పు. ౫౫)

వీరి మెసరీజం ఉంగరములు అన్నిరకముల
ములు కనుగొనవచ్చును.

మునియం - శ్రీ తారామరావుగారు

హైదరాబాద్ (పు. ౧౦)

౧౦ శౌతిక గుర్రోళ్ళాస్త్రములు, గంపముఖికు టా
కాక రు 2/-౫.

శ్రీకృష్ణ ఆయుర్వేదఘర్మ

యేలూరు (పు. ౬)

వసంతికురమారకము శిద్ధమకరస్వజ మొదలయిన ఔ
రాజములు దివ్యమైనవి.

శ్రీరామఫిలింసు లిమిటెడ్

10 న్యూక్నికాల్ గోడ్ మద్రాసు (కలరుపుట)

వీరు జలంకర అన తెలుగుటాకీని తయారుచేయుచున్నాడు

మెల్లెట్

వై నాబాదు, మద్రాసు (పు. ౪౫)

వీరు మద్రాసులో శిరాలను తయారుచేయుచున్నాడు.
సిరాలు శ్రేష్ఠమైనవి

నక్లైఫ్ అన్యూరన్సు కంపెనీ ఆఫ్ కెనడా

మాంటురోడ్, మదరాసు (పు. ౫౩)

ఇది గొప్ప భీమాకంపెనీ. ఇచ్చట అనేకరకములు స్క్రీము
కలవు. ఆందరికి అనుకూలముగా నుండును

సరస్వతి బుక్ డిపో

తెజవాడ (పు. ౪౪)

దీనికి ప్రాప్రయంబరు కురుమూరి శుబ్బారావుగారు ఇచ్చట అ
రకముల పుస్తకములు సరసమైన ధరలలో దొరకును

సారథి అండ్ కంపెనీ

1/64 మింటుస్ట్రీట, మద్రాసు. (పు. ౪౨)

ఇచ్చట సమృద్ధిమయిన గట్టిచాయరంగు నూలు దొరకును.

సిద్ధమంత్ర ఆశ్రమము

పో. కత్తిపాలె (గయా) (పు. ౧౦)

ఈ గుప్తమంత్రమువలన మన కోరికలన్నియు సరసమైనవి
ప్రకటన.

సిల్క్బరీసెంగు ఫ్యాక్టరీ

మైసూరు (పు. ౨౪)

ఇది మైసూరు గవర్నమెంటువారిచే నిర్వహింపబడుచున్న పట్టు పరిశ్రమ. ఇందు అన్నిరకముల పట్టు అద్దము పట్టుచేయుచేయవలయును. మైసూరు పట్టు చాల ప్రసిద్ధి చెందినది.

నేట్ నాగ్స్ పురుషోత్తం అండ్ కంపెనీ

247 చైనాబాదు, మద్రాసు (పు. ౨౪)

వీరి నూర్వనగార్లు కొనుగడు చేరుబొందినవి, చాలకాలము క్రియము.

సి. కే. నేట్ అండ్ కంపెనీ లిమిటెడ్

29, కోలుతోల, కలకత్తా (పు. ౧౬)

వీరి జవాకును మెదిగును చిల్లదము కలిగించును.

సోత్ యిండియా కో ఆపరేటివు యిన్ఫ్యూరెన్సు సొసైటీ లిమిటెడ్

పో, బా. 182 మదరాసు (పు. ౬౦)

ఇది సహకార ఫీజుసంస్థ దీనికి సేమవరపు రామదాసు పంతులుగారు ప్రెసిడెంటుగా నున్నారు.

స్టార్ ఆఫ్ యిండియా యిండస్ట్రియల్

అండ్ జనరల్ అన్యూరన్మెంట్ లిమిటెడ్

8 సింబరాన్పేథి, మద్రాసు. (పు. ౧)

ఇది సుప్రసిద్ధమున దీనిర ఫీజుకంపెనీ. అతి మితవ్యయముతో నిర్వహింపబడుచున్న కొలది కంపెనీలలో నొక యొకటి. వీరి

బ్రాంచీలు భారతదేశమందు అనేక ప్రదేశములలో గలవు. దీనినాది నాభి వృద్ధిగాంచుచున్న ఫీజుసంస్థ. దీనికి మేనేజింగు ఏజెంట్లు శ్రీయత ఎ. ఎస్. ఆర్. ఎ. సుప్రగారు, డేవరాజులు నాయకుగారు వారి స్వలాభముకంటే ప్రజల శ్రేయస్సుకే యొక్కువగా అభిలషించి మిక్కిలి శ్రద్ధతో పరిశ్రమచేయువలననే త్వరితముగా నభివృద్ధి కెంగుచున్నది.

స్టార్ టైల్ వర్క్స్ లిమిటెడ్

కల్కాయ్-మలబార్ (పు. ౧2)

ఇంటికి కావలసిన అన్ని రకముల పెంకులు ఆధునిక పద్ధతులచే యిచ్చు తయారు చేయబడును.

ఆర్. యల్. హంగరాజు అండ్ కంపెనీ

8 ఫిలిప్పుక్షి, మదరాసు (పు. ౨౦౨, ౨౦౩)

వీరికద్ద స్నూలు, సబ్బలు, హెయిర్ ఆయిల్స్ మొదలయినవి మంచురకములలో సరసమైన ధరలకు దొరకును.

హిందూస్థాన్ కో ఆపరేటివు యిన్ఫ్యూరెన్సు సొసైటీ

లిమిటెడ్

107 ఆర్మీనీయకాక్షి - మదరాసు.

ఇప్పుడు త్రవ్వ బోసకుగానిచ్చినకంపెనీ. క్లయిమును యింత వరకు కోటిరూపాయలకు పైగా చెల్లించబడినది.

షీరసమద్రం ఫార్మ్స్

రాజమండ్రి (పు. ౧౨)

వీరి జామగములు పేగు గాంచినవి, వీరికి కాకినాడ మున్నగు స్థలములందు బ్రా. పీలుగూడ కలవు

ఆంధ్రవాఙ్మయ సూచిక

(ముద్రితముదితగ్రంథముల పట్టికలు)

ఈ పుస్తకమున ౧౯౨౩-వ సంవత్సరము చివరవరకు అచ్చయిన తెలుగుపుస్తకముల పట్టిక ఒకటి, ఆ పుస్తకములను వ్రాసినవారి పట్టిక ఒకటి, విషయమునుబట్టి విభాగించి అయా విభాగములక్రింద వచ్చిన పుస్తకముల పట్టికలు, ఇంకా కాకినాడ ఆంధ్ర సాహిత్య పరిషత్తు లైబ్రరీలోను, తంజావూరు సరస్వతీ లైబ్రరీలోను, చెన్నపురమున ఓరియంటల్ లైబ్రరీలోను ఉండే వ్రాతపుస్తకములలో ఇప్పటికి అచ్చుకాకుండ ఉన్న తెలుగుపుస్తకముల పట్టికలును, ప్రత్యేకము అకారాదిగా ఉన్నవి. ఆంధ్రవాఙ్మయవిమర్శసహాయమున ప్రకాశకులసేవ ౧౦౮ పుటల పరిమితి గలది యీపుస్తకమున ఉన్నది.

తెలుగుభాషలో పుట్టిన పుస్తకములను, వానిలో, ఈపుస్తకము ముగియునప్పటికి అచ్చయినవానిని, కానివానిని తెలిసికొనుటకు ఈ సూచిక చాల ఉపయోగకరము.

భారతీయైతే పుస్తకము, పుటలు ౬౨౦, మంచుకాగితములు. వెల రు. ౧-౦-౦ గ్రాతము.

మేనేజరు, ఆంధ్రగ్రంథమాల, నెం. 7, తంబుసెట్టిపేథి, మద్రాసు.

ప్రతాపకస్తూరిమాత్రలు

ఇందు నుంచి కస్తూరి గోసోజం కంకుమపువ్వు మొదలగువాటిని చేర్చి తయారు చేయబడినది. మిక్కిలి సువాసుకలిగి సువాసనగా నుండును. తాంబూలములోగాని వికిగాగాని 1-2 మాత్రలు పుచ్చుకొనిన మిక్కిలి రుచికరముగా నుండుటయే గాక తైత్త్యము వాయువు జలుబు జ్వరములు పిత్తిపాతములు సూచ్యములు చిన్న బిడ్డగుఁదములు చిన్న ఉబ్బునను శీతభేదులు అతర్లదోషములు మొదలగువాటినిఁజెంచును. నుంచి ఆరోగ్యమును బలమును గలిగించును. వీటిని చిన్న బిడ్డలకు అవ్యవస్థము వాడుచుండిన వాయువును చేరనివ్యక్త దేహమును చక్కగా పోషించుచుండును. నల మిగుల స్వల్పము. ప్రతిగృహమున నుండవలసిది.

800 మాత్రలు గల సీసా 0—4—0

డెజన్ సీసాలు 2—8—0

వి. పి. ఖర్చులు ప్రత్యేకము

పి. శి. సి. అండు కంపెని, ఆయుర్వేదసమాజం, పెరిదేపి, (నెల్లూరుజిల్లా)

పూర్ణచంద్రోదయము

దీనివలన యింద్రియస్థలము, యింద్రియము పలుచి బడలు, యింద్రియము రతికాలమున కొంచమైన నిలువక పెంటనే పతనమగుట, హస్తప్రయోగముచే గాని అధిక సంభోగముచేగాని నరముల పటుత్వము తగ్గుట, మత్తిథమ, జ్ఞాపక శక్తి తగ్గుట, కాళ్ళలాగుట, తయ, బహుమాత్రము మొదలగు సర్వమేహములు పొరించుటయే గాక క్షో, సహస్రగౌరవము తేనిత్యం" అనునట్లు సదాకొరవడని వయఃకాలము గలిగి సంభోగోచ్ఛ అధికమగును.

తులం 1 కి జ. 12-0-0

N. B. మావట్ల కాశ్మీరముగ సిద్ధపరచబడియున్న

దోషధములకు వ్రాయుడు. కేటలాగు వుచితము.

పి. ఆర్. మెడికల్ హాల్,

రామచంద్రపురం,

(తూర్పుగోదావరి)

శ్రీకృష్ణ శ్రమము

ఫౌపతిము 1920

ఇప్పుడు యీ ఆశ్రమము నిర్మించి 16 సంవత్సరములు అయినది. అప్పటినుండియు కుష్ఠరోగనివారణ కొరకు పెము పరిశోధనలు నల్పుచూ కృషిచేయుచున్న విషయము లోకమెదలజే. కనులగు రోగులను యీ ఘోరవ్యాధి వాత బడకుండ మూ కుష్ఠరోగ నివారణి గాపాడుచు, అన్ని ఖండములవారిన మిక్కిలిగా బొగడబడుచూ, శుక్లశత చంద్రునివలె అభివృద్ధి గాంచుచున్న సంగతి ఎల్లరిచివడే. దగ్గాద్రకటనలకు, మాటలకు మోసబోకుడు. పూర్తి వివరములకు యీక్రింది చిరునామాకు వ్రాయుడు.

రెడ్డి అండు కంపెనీ

కుష్ఠరోగనివారణ నిఘంటు

గోపాలపురం, వయా, కొత్తపేట, తూర్పుగోదావరి.

యన్. వి. రామానుజం & కో.,

(with which is incorporated Kitchener & Co.)

స్థాపితము : 1868.

12, బ్రాడ్వే, మదరాసు.

ఖరీదులు చాల తగ్గింపబడినవి.

యన్. వి. రా. యల్. తుపాకులు

హెచ్. అండ్ కో. రు. 45, రు. 50.

డి. బి. టి. యల్. డిల్. రు. 65.

డి. బి. యం. యల్. డిల్. రు. 40, రు. 20.

ఇంగ్లీషు కార్ట్రీజ్స్ రు. 10.

కేబిలార్స్ ఉచితము.

మంచి గ్యారంటీతో. మరమ్మతులుగూడ చేయబడును.

సిద్ధ మకరధ్వజ

సమస్త క్షయలను, కష్టనష్టము, నరముల బలహీనత

శ్వాస-కాసలను పోగొట్టి మంచిబలము నిగ్గును.

తులము ఖరీదు రు. 25-0-0 లు.

వసంతకుసుమాకరము

ఆతిమూత్రము, మధుమేహము, తెల్లకుసుమ, జ్వరములు, వ్యాధులను, శుక్లవర్ణమును, పోగొట్టును, క్యాటలాగుడిచితము. శ్రీకృష్ణ ఆయుర్వేద ఫార్మసీ. ఏలూరు.

కోదండరామశర్మ

వి. కోదండరామశర్మ (లేట్ వి. యన్. పొన్నుస్వామిశర్మగారి పుత్రుడు)

1854-వ సం॥ లో స్థాపించబడినది.

ప. పొన్నుస్వామిశర్మ బిల్డింగుస్, మేలైన గృహోపకరణనిర్మాతలు, నష్టం జూరులు నెం. 39, 44 వెస్ట్ ఎస్ట్ నేడ్, వార్కులెన్, మదరాస్.

అంటున్నవారు, డైనింగ్ రూము, బ్రెకఫాస్ట్, హాల్లు, ఇంకా ఆఫీసులకు కావలసిన అన్నివిధముల పర్మిచరులు, టేపుసామానులు, నల్లద్రాసు, తెల్లద్రాసులతో అనేక రకములతో ఇత్తడి చట్టములు పొన్నుతో సహా, చక్కచెర్చి, గట్టిగాను భద్రముగాను చేయబడును.

కోరినవారి కేవిధమగు సామానునకైనను సరే, కొయ్యపనులకైనను సరే ఎట్టిమేటు యివ్వబడును. ఒకసారి మానప్రదర్శనహోలు చూచినచో మీకు తృప్తికలుగును. దూరపు స్థలములనుండివచ్చు ఆర్డరులు సామానుల కగు రైల్వేచార్జీగాను వాని కిమ్మతులలో మానవంతకు సాము పంపినచోడనే శ్రద్ధగా వి. వి. చేయబడును.

P. KOTHANDARAM PILLAI,

Cabinet Maker 39, Festinade, MADRAS.

ఫౌన్టెన్ పేనాలపై మీకు విరక్తి కలిగినదా?

“సెయిలర్” ఫౌన్టెన్ పేనా ఉపయోగించి చూడుము

“సెయిలర్” ఫౌన్టెన్ పేనాకన్న ఎక్కువ నాణ్యమయిన పేనా నేరేడియల్ లేదు, దీనినిండింగ్ సిరా నింపి వ్రాయుటకు మొదలిడినచో అందముగ వ్రాయును. 14 క్యారెట్ల బంగారు పాళీగల యీ ఫౌన్టెన్ పేనా యొక్క యిండియను చాలకోణాలు పనిచేయుగలదు. తక్కిన పేనాల పాళీల కన్న యిది చాలమంచిది. మార్కెట్టులో నుండు పేనాలన్నిటిలో తక్కువధరగలిది.

ఒక్క పేనా వెల రూ. 1-10-0 మొదలు రూ. 5-0-0 వరకు

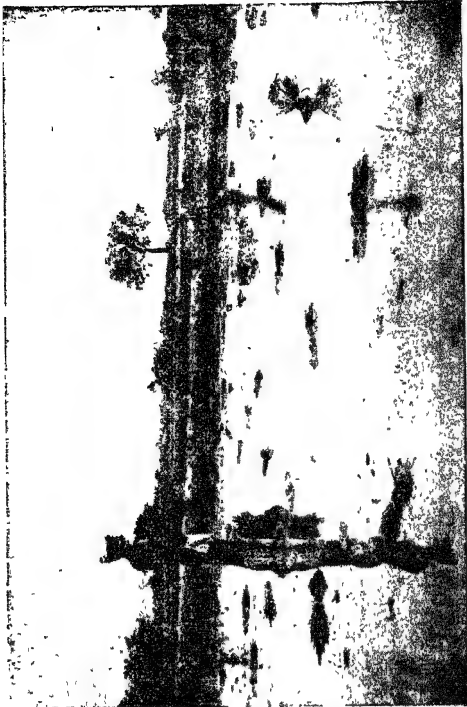
పో. వి. జె. ట్యూ—

M. A. NASIRI & Co., 138 Nagdevi St-Bombay (3)

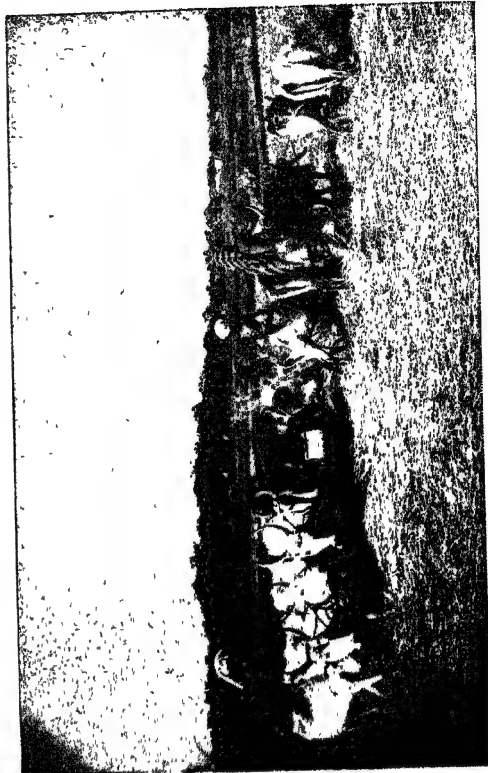

శ్రీ ఎస్.వి.దాస ఎడ్వర్డు చక్రవర్తి

నాట్యం

నాట్యం

దృశ్య-

దృశ్య

పెంకటేశ్వర ఆయుర్వేద నిలయము

చింతలూరు, ఆలమూరు పోస్టు, తూర్పు గోదావరి జిల్లా

బ్రాంచి ఆఫీసులు { 1 కాకినాడ 2 రాజమండ్రి 3 విశాఖపట్టణం 4 అనకాపల్లి 5 పెద్దాపురం 6 ఏలూరు
7 ఆమలాపురం 8 తుని 9 రామచంద్రపురం 10 గుంటూరు 11 బెజవాడ 12 పాల్కొట్ల.

డిప్టీ, మదరాసు, నెల్లూరు, తెనాలి, శ్రీకాకుళం, విజయవాడ, రాజమండ్రి, కాకినాడ, మొదల పట్టణములలో జరిగిన విద్యద్యవనభలయందు స్వచ్ఛతకములను, ఉత్తమలరగతి మోగ్యతాపత్రములను బహుమనములను పొందిన

“వైద్యరాజ” ద్వితీయం పెంకటేశ్వరుల అండ్ సన్స్ వారిచే

శాస్త్రీయముగ సిద్ధపరుపబడి ఉద్గ్రహణముందు విజయము గాంచుచున్న ఉచిత్యవధములు

వనంతకుసుమాకరము

మధుమేహము, అతిమూత్రము, రాచకురుపులు, శుక్రతయము, శుక్రనష్టము, చిరకాలపు తెల్లకుసుము, బలహీనత సుఖ వ్యాధులు జీర్ణించుటచే కలుగు నకల మూత్రాశయ వ్యాధులకు రాజౌషధము. తులం రు. 20.

సిద్ధమకరధ్వజము

ఇందు బంగారు కలదు. పూచీ ఇచ్చెదము. జగత్ప్రసిద్ధమగు బలవర్ధకౌషధము. రక్తక్షీణము, వీర్యహీనము, నపుంసకత్వము, తయశ్వాసకానలుపాండువు, నరములబలహీనత, కుసుమ రోగములు మొదలగు దీర్ఘ వ్యాధులకు ఉచిత్యవధము. తులం రు. 24 లు. 60 మాత్రలు రు. 10.

రసరాజరసము

హిష్టీరియాను నివర్తింపజేయు ముఖ్యౌషధము అతినిద్ర, నిద్రలేమి, నవ్వుట ఏడ్పుట, అనందర్పప్రలాపము, అధైర్యము, భయము, తలతిరుగుట పడిపోవుట, నోట నురుగువచ్చుట, పెరిచూపుచూచుట మొదలగు హిష్టీరియా లక్షణములను నివర్తింపజేయును. తులం రు. 20.

1. ఏకోత్తరవృద్ధి మహాలక్ష్మి విలాస రసము 2. చ్యవనప్రాశము

చిరకాలము తయవ్యాధిచే బీడింబమను శిల్పావస్థముగ నుండువారలకు నూతన యౌవనమును ఆరోగ్యమును కలిగించును. తయ, శ్వాస కానలు, ఉబ్బనము, కళ్ళముతో రక్తముపడుట రక్తహీనత, శరీరము వేడిగనుండుట, బలహీనత కృశన్యము, దీర్ఘకాలమునుండి బాధించు మొండి దగ్గులు, హృదయ దౌర్భాగ్యము, గుండె బరువు మున్నగు వాటిని నివర్తింపజేసి బలముకాంతి శుక్రమును వృద్ధిచేయును. వైరెండు ఔషధములుకలిపి నేవించవలెను. నెలకు రు. 13.12.0

కామచూడామణి రసము

మధ్య నపుంసకత్వమును పోగొట్టికొత్త శుక్రమును పుట్టించి ఉత్సాహమును కలిగించును చిరకాలమువరకు శుక్రపాటవమును నిలుపును సంభోగశక్తిని బలమును కలిగించును. నేవించిన వారికిగాని దీనిగుణము చక్కగా తెలియదు. తులం రు. 10

“పుత్రవతి హితోపదేశము” స్త్రీలు చదువవలసిన గ్రంథము. ఉచితము.

232. ఔషధములు కలవు. కేటలాగు ఉచితము.

“డైమండ్ ఇండియన్ గోల్డ్ ఫ్లేక్”

సిగరెట్లను మీ స్నేహితుల కొనంగినచో వారిని గౌరవించుటయే కాక మీరు వాడుచున్న వస్తువుల విషయము లో మీ వివేచనాశక్తిగూడ విడితమగును.

“డైమండ్”
ఇండియన్
గోల్డ్ ఫ్లేక్

ఒక
బ్రెసాకు
రెండు

మీనాజూకు పెదవులకు కార్కుటిప్ప సిగరెట్లు.

ప్రతిచోటను దొరకును.

ది గోల్డ్ టుబాకో కంపెనీ, విలెపార్లే (బొంబాయి)

ఇండియా ప్రావిడెంట్ కంపెనీ

లిమిటెడ్

(హిందూదేశమున అతి పురాతనమైన గొప్ప భిక్షాసంస్థ)

యావదాస్తులు : దాదాపు 12 లక్షలు

చెల్లించిన క్లయిముల మొత్తము

4 లక్షలకు పైగా కలదు.

కంపెనీలో చేరి దాని నిబంధనల సౌకర్యములను పొందుదు. నెలకు 6 అణాలు మొదలు రు 2/-ల వరకు ప్రీమియము లేటు గలదు. కేవలము క్రొత్త పద్ధతులు. వైద్యపరీక్ష లేదు.

ప్రాతనిధ్యము లేని తాత్కాలికు యేజంట్లు కావలెను.

SECRETARY, 10, CLIVE ROW, CALCUTTA.

ఐరిష్ ఫ్రీస్టేట్ హాస్పిటల్సు
స్వీప్ ట్రేక్ - డర్లీ

భారీదు - ఒక్కొక్కటిక్కెటూ 10 పిల్లలను లేక
రు 6-12-0 లు. 6 టిక్కెట్లు పా 2-10-0 లు లేక
రు 33-12-0 లు. వివరములకు

S. L. DHAKAPPA, SIRSI, N. K.

'Authorized Agent.

Telegrams:- "S. DHAKAPPA" Sirsi.

భౌతిక భూగోళ శాస్త్రము

రెండవకూర్పు, 514 పుటలు, 226 ప్రతిములు, పెద్దక్షరములు, నునుపు కాగితము, కాలికోబైండు. వెల రూ 2-0-0, పోస్టేజితో 2-8-0. వివరములకు వ్రాయుడు.

గ్రంథకర్త : ముడియం నీతా రామరావుగారు.
చిక్కురు.

శ్రీ ధాతనామసంహృత సిద్ధాంత పంచాంగము

[illegible]

గుళిక కాలము

న-శ్లోదయం 6 ఘం. అర్హేదినములకు

వారములు	మొదలు	చరకు
ఆదివారము	3	41 $\frac{1}{2}$
సోమవారము	1 $\frac{1}{2}$	3
మంగళవారము	12	11 $\frac{1}{2}$
బుధవారము	10 $\frac{1}{2}$	12
గురువారము	9	10 $\frac{1}{2}$
శుక్రవారము	7 $\frac{1}{2}$	9
శనివారము	6	7 $\frac{1}{2}$

పంచాంగకర్తలు

చివ్రకుల వేంకటరమణశాస్త్రి, కుప్పా నిశ్వుపతిశాస్త్రి

ఆంధ్రప్రతికా ముద్రాలయము, చెన్నపురి.

స్వస్తి శ్రీ ధాతసంవత్సర ఫలితాంశము

ఈ సంవత్సరమును సవరణకులలో పంత్రి, సన్యాసిజతి, సీరసాధిపతులు ముగ్గురుసూత్రమే శుభగ్రహములు. మిగిలిన ఆర్దురును పాపగ్రహములు. అందుచే మొత్తంమీద ఫలితములో అశుభమే అధికముగా నుండును. వర్షము అధికముగా నుండును. అందువలన వైరులు పూర్తిగా ఫలించనేరవు. అందు మాగాణి సామాన్యముగా ఫలించును. మెట్టపంటలలో పూర్వ సస్యములు మాత్రము ఫలించును. మధ్య, ఆచరసస్యములు బాగా ఫలించవు. లోకమందు అన్యోన్య కలహములు, చోర, రోగాగ్ని బాధలు కలుగును. పశువులకు పీడగలుగును. భాన్య, గోధుమ, చెఱకు మొదలగువాటికి ధరలు పెరుగును. జ్యేష్ఠ శు 3 మొదలు శ్రావణ శు ౧౩ వరకు శుక్రమాధ్యము. కార్తిక బ ౧౭ మొదలు మార్గశిర బ ౧౭ వరకు గురుమాధ్యము. ఆశ్వయుజ పూర్ణిమనాడు పుష్కరవాహినీ పుష్కరాంభము. రెండుతూముల వర్షము, రెండుతూములగాలి, ౫ వీసములపంట గలుగును. ఈసంవత్సరమున దృక్పిద్ధరీతిగ వైశాఖ మాసము అధికమాసము.

స్వస్తి సర్వేషాం సమస్త సన్మంగళాని భవంతు. (శ్రీ) (శ్రీ) (శ్రీ) (శ్రీ) (శ్రీ)

శ్రీ ఈశ్వరసంవత్సర ఫలితసూచన

ఈశ్వర సంవత్సరమున చంద్రుడే రాజు, నేనాపతి, అర్హాధిపతి, మేఘాధిపతి అయివుండును. కుట్రుడు, సస్యాధిపతి సీరసాధిపతి, అనును. బుధుడు ధాన్యాధిపతి, కుజుడు మంత్రి, రవిరసాధిపతి. నవ నాయకులలో ఇద్దరు మాత్రమే పాపులు. మిగిలినవా రందరు కుభులు. లోకమందు సమష్టిఫలితము కుభమే అధికముగా నుండును. గాత్ర మొదటి జాములో ఆర్ద్రా ప్రవేశము. రెండు తూములు వర్షము 12 వీపములవంటి గల్లును.

వాగీశాద్వాన్సుమనస స్పర్శార్ధానా ముపక్రమే, యం నత్వా కృతకృత్యాగ్నస్యస్తం నమామి గజాననమ్.

సంవత్సరాదిదివసకృత్యము

అబ్బాదో బంధుసంయుక్తో మంగళస్నాన మాచరేత్, వస్త్రై రాభరణైర్హేమ మలంకృత్య తతః పూచిః, విఘ్నేశం భారతీం ఖేలాన్ దైవజ్ఞ మభిపూజ్యచ, సంవత్సరఫలం సమ్యక్ పూర్తిత్వా విహితౌ సమర్పయేత్.

అబ్జిత్రయనిరూపణం

అస్మిదేవే లోక వ్యవహారాం చాంద్రమానాద్వో గ్రాహ్యః. తేజఃపరస్య దక్షిణదేశే సారమానాద్వో గ్రాహ్యః. వింశ్యస్యాత్తరదేశే బార్హస్పత్య మానాద్వో గ్రాహ్యః. సర్వత్ర గురూదయ వక్షో గ్రాహ్యః. చాంద్రమానేన ధాత్వసంవత్సరః. సారమానేన అబ్బాది చైత్ర బి ౬ పర్యంతం యవసంవత్సరః. తదుపర్యబ్బాంతం ధాత్వ సంవత్సరః బార్హస్పత్యమానేన అబ్బాది చైత్ర శు ౮ పర్యంతం సర్వతత్సంవత్సరః. తదాది ఫాల్గున శు ౧౫ పర్యంతం సర్వచారి సంవత్సరః. తదాద్వాద తత్సారంతం విశాధిసంవత్సరః. గురూదయవశా దాహ ధాబ్జః. అస్య సమస్తకర్త్యాణా భాజనస్య, సకలకౌతస్కార్త నిత్య కర్త్యామహాన హేతుభూతస్య, ధాత్వసంవత్సరస్య సృష్ట్యాదిగత సారాబ్జః ౧౫౫౮౫౦౩౭ కల్యాది గతాబ్జః ౫౦౩౭ కాలి నావన తేకగతాబ్జః ౧౫౫౮ విక్రమశేక గతాబ్జః ౧౯౩ చూడా తేకాబ్జః 1986-1987 ఫార్వీ ౧౩౪౫-౧౩౪౬ శ్రీమన్మనోహరీక్ర ప్రకారే బ్రహ్మణః పరమాయుశ్చ తార్థం గతం అనంతరం ప్రథమ వక్షే, ప్రథమమానే, అస్మి ౧౩-౨౨ ఘటికా గతాః అస్యసంవత్స రస్య రాజా-కుజః, మంత్రి చంద్రః, నేనాపతిః రవిః, సస్యాధిపః గురుః, ధాన్యాధిపః కుజః, అర్హాధిపః రవిః, మేఘాధిపః రవిః, రసా ధిపః శనిః, సీరసాధిపః బుధః, పురోహితః బుధః, పరీక్షకః బుధః, గణక-శుక్రః, గ్రామపాలక-రవిః, దైవజ్ఞః - శనిః, ఆఙ్గకద్యయ పరి మితం వర్షం, ఆఙ్గకద్యయపరిమితో నాయుః - కాలాభ్యాసేఘః - భూవాహనః - పద్మకః - పశుపాలకః - యమః - స్థానసంరక్షకః - పోతరాజ్.

వర్ష ధాన్యాదయః

వర్షం ౧౭, ధాన్యం ౧౩, శీతం ౧౫, తృణం ౯, ఉష్ణం ౧౧, మాఘతం ౧౩, ప్రజావృద్ధిః ౧౫, ప్రజాక్షయం ౧౫, రాజవిద్యురం ౧౧, ఉగ్రం ౧౧, పుణ్యం ౧౧, పాపం ౧౧, పరమాంశాః ౨౭, వ్యాధయః ౧౭, తదుపశయ ౧౧, ఆచారః ౧౩, అనాచారః ౧౧, జన్మాని ౯, మరణాని ౧౧, దేశోపప్లవః ౫, దేశస్వాస్థ్యం ౩, చార భయం ౯, తన్నా ౧౩, అగ్నిభయం ౫, తదుపశ ౧౫, మృగోప ద్రవః ౧౯, తన్నా ౧౧, కీటభయం ౯, తన్నా ౧౫, మామకవృ ౧౩, తన్నా ౩, సరోపద్రవః ౩, తన్నా ౧౫, కామం ౫, క్రోధం ౭, లోభం ౯, మోహం ౫, మరం ౧౭, మాత్సర్యం ౯, శుఖం ౧౫, దుఃఖం ౧౯, భోగః ౫, విషంబం ౧౬, మనోవృద్ధి ౧౫, ద్వేషః ౧౩, ప్రతిష్ఠ ౭, అప్రతిష్ఠ ౫, ద్యుతం ౯, మత్త ౧౧, పురుషోత్పత్తి ౯, స్త్రీజాతుత్పత్తి ౭, ధాతువాదం ౧౫, భయం ౩, కార్యం ౭, దుష్టనిగ్రహం ౧౧, శిష్టానాం పాలనం ౭, సత్యం ౧౧, అసత్యం ౧౯, విశ్వాసం ౭, అవిశ్వాసం ౯, గురుభుత్వం ౧౧, నిర్దుశభుత్వం ౧౫, న్యాయం ౧౨, అన్యాయం ౧౭, ఏహంపరమాంశాః ౨౧, జ్ఞానం ౯, అజ్ఞానం ౧౧, కాపట్యం ౯, నిష్కాపట్యం ౧, ధార్మికత్వం ౧౭, గోహయ్యవృద్ధి ౭, తన్నా ౩, శిలభవృ ౧౭, తన్నా ౭, కీటకభయం ౧౧, తన్నా ౧౧, సస్యకీటవృ ౧౧, తన్నా ౩, మశకవృ ౧౧, తన్నా ౧౧, మత్కుణవృ, తన్నా ౧౧, వృశ్చికవృ ౬, తన్నా ౩, ఏహం పరమాంశాః ౧౫, సస్యవృ, తన్నా ౧౧, పశువృ ౬, తన్నా ౬, ద్రుమకీటవృ ౯, తన్నా ౮, ఏహంపరమాంశాః ౧౧, తుధా ౧౨, తృష్ణా ౧౨, నిదా ౧౧, ఆలస్యం ౮, ఉద్యోగం ౧౫, శాంతం ౭, క్రోధం ౧౯, డంబం ౧౫, మిత్రభేదం ౧౫, ఉత్సాహం ౯, రస నిష్పత్తి ౧౧, ఫలనిష్పత్తి ౧౩, ఉత్సాహాని ౩, ఏహంపరమాంశాః ౧౬, పర్యతవృ ౫, తన్నా ౧, ధేనువృ ౩, తన్నా ౨, మహిషవృ ౨, తన్నా ౪, మృగవృ ౩, తన్నా ౩, ఛాగవృ ౪, తన్నా ౨, అశ్వ వృ ౨, తన్నా ౫, గజవృ ౩, తన్నా ౨, ఉష్ణవృ ౩, తన్నా ౪, విప్రవృ ౪, తన్నా ౫, క్షుత్రియవృ ౪, తన్నా ౮, వైశ్యవృ ౬, తన్నా ౪, కూడ్రవృ ౭, తన్నా ౫, మేన్దవృ ౧౧, తన్నా ౫, సంకరవృ ౮, తన్నా ౨, మాగధవృ ౪, తన్నా ౩, బురుడవృ ౬, తన్నా ౪, ఏహంపరమాంశాః ౯, అతిమష్టి ౫, అనావృ ౬, సకవృ ౬, తన్నా ౫, స్వద్రవ్యభయం ౬, పరద్రవ్యభయం ౫, విమృక్ ౫, శిలా పాతం ౪, గర్జితం ౭, రాజపూజ్యం ౪, గణావహనం ౬, స్వప్నం ౭, శుభుష్టి ౫, జాగరూత ౪, పిసిత ౩, క్రోధం ౬, సంగమం ౨, జ్ఞానం ౬, అజ్ఞానం ౭, భుక్తి ౬, ధాన్యం ౬, దశభాతకం ౧౪, అంబజా ౬, నేవదజా ౮, ఉద్విజా ౧౨, జరాయుజా ౭, స్థావరా ౬, జంగమా ౧౧, ఏహంపరమాంశాః ౧౮, సువర్ణవృ ౫, రజతవృ ౬, తామ్రవృ ౭, కాంస్యవృ ౩, లోహవృ ౪, అయోవృ ౪, త్రేపువృ ౯, సీసవృ ౭, రసవృ ౮, వ్రీహివృ ౫, తన్నా ౬, కాశివృ ౬, తన్నా ౭, కుశుత్వృ ౬, తన్నా ౬, తిలవృ ౫, తన్నా ౮, మామకవృ

శ్రీ ధాతనామసంవత్సర పంచాంగ పీఠిక

శ్రీ ౧, తన్నా ౨, మున్నవ ౩, తన్నా ౩, సన్నవ ౩, తన్నా ౩, చుక్క
శ్రీ ౪, తన్నా ౩, ఆడకప్పు ౪, తన్నా ౨, గోధుమవ ౪, తన్నా
శ్రీ ౫, కోడవవ ౨, తన్నా ౨, ప్రియంసువ ౪, తన్నా ౪, యవ
నాళవ ౩, తన్నా ౪, శ్యామాకవ ౧౦, తన్నా ౧౧, రాజమాషవ
౩, సీవారవ ౪, శిబిధాన్యవ ౪, తన్నా ౨, విషం పరమాంశా ౨౪.

చాంద్రమానేన ధాత్యనామసంవత్సర ఫలం

ధాత్యవర్షే ౭భిలక్ష్యేశాస్సంగ్రామే సక్తమానసః,
సంప్రాప్త్యా ధరణీ భౌతి బహుసస్యార్థ వృష్టిభిః.

సారమానేన అద్వాది చైత్ర బ ౬ పర్యంతం

యుగసంవత్సరఫలం

ప్రభూతపయసో గావ స్సుఖిన స్సర్వజంతవః,
సర్వకామక్రియాసక్తో యువాణ్డే యువతీజనః.
తదాద్యావత్సరాంతం ధాత్యసంవత్సరఫలం పూర్వమేవోక్తం,
బార్హస్పత్యమానేన అద్వాది చైత్ర శు ౨ పర్యంతం

సర్వజిద్వత్సరఫలం

సర్వజిద్వత్సరే సర్వజనాప్రిదక్షసన్నిభాః,
రాజానో విలయం యాంతి వీరసంగ్రామభూమిషు.

తదాది ఫాల్గున శు ౧౫ పర్యంతం

సర్వధారిసంవత్సరఫలం

సర్వధార్యబ్ధే భూపాః ప్రజాపాలనతత్పరాః,
ప్రశాంతచైరాస్సర్వత్ర బహుసస్యార్థ వృష్టయః.
తదాద్యా విత్సరాంతం

విరోధిసంవత్సరఫలం

కీతలాదివికారస్సాస్య ద్వాలానాం తస్మాదా బనాః,
అల్పక్షిరౌస్తథా గావో విరోధకాన్ విరోధిని.

గురూదయవశాదాషాఢాబ్దఫలం

ఆషాఢాబ్దే ప్రచరం పీడ్యంతే సర్వసస్యాని,
క్రిమికీటాదిభిరతులం త్వచరం సస్యం నవృద్ధి మాప్నోతి.

రాజ్యః కుజన్య ఫలం

భామేష్వరేవహ్నిభయం జనక్షయం చోరాశులంపార్థివ విగ్రహంచ,
దుఃఖంప్రజావ్యాధి వియోగపీడా స్వస్థంపయోముంచతి వారివాహః.

మంత్రిణశ్చంద్రన్య ఫలం

కళిని మంత్రిగతే బహుసస్యవత్సరే ధరారమతే సుఖమండితా,
వియతి వారిధరాబహువర్షిణో జనపదా సుఖరాశిసుశోభితాః.

* **సేనాపతే రవే ఫలం**

నయవిశేషకర స్తరణిస్తదా గతభయా, నరరాజపురోగమాః,
సమధిశాన తదాన్యపజోస్యజస్సృపభజంప్రజతాంసభయంక్వచిత్

సన్యాధిపతేః గురోః ఫలం

కణపతౌ సురరాజపురోహితే సకలసౌఖ్యకర స్సృతిపూర్వకః,
జలధరాజలదా బహుసస్యదా, రసపయాంసీబహూని వహూనిచై.

ధాన్యాధిపస్య కుజన్య ఫలం

భూమిజే గ్రీష్మధాన్యే శ్రీగ్రీష్మధాన్యమహోర్జతా,
శాలీకుఘృతతైలాది మహోర్జాణి భవంతిచ.

ఆర్థాధిపతేరవే ఫలం

అపర్ణ మల్లవృష్టిశ్చప్రజానాం క్షుద్ధయం తథా
రాజ్ఞాంపరస్పరం కోపస్సూక్ష్మేర్థాధిపతౌసతి.

మేఘాధిపతేరవే ఫలం

జలదశేయదివాసర శేతదా సరస్వినైరమతే జనతారసం
యవచక్షేహో వారసుశాలిభిస్సఖచయం సులభం భువివర్తతే.

రసాధిపతేకృనే ఫలం

రవిసుతేరసశేరససం క్షయోనజలదా గదదాశ్చపయోధరాః
అజగవాంగజనాశ్చ ఖరోష్ట్రోహోజనపదేషు నరానర వైద్యుతాః.

నీరసాధిపతేర్బుధన్య ఫలం

చిత్రవస్త్రాదికంచైవ కంఖచం దనపూర్వకం
అర్థవృద్ధిః ప్రజాయేత నీరసేశోబుధోయది.

రాజాదినవనాయకఫలన్య దేశవిభాగక్రమః

తత్రరాజ్యఃఫలం పాంచాలసౌరాష్ట్ర విదర్భదేశేషుప్రళస్తం
మంత్రిణఃఫలం పాండ్రకలింగ దేశయోఃప్రళస్తం
సన్యాధిపఫలంఘూర్జరయవనదేశయోఃప్రళస్తం.

మేఘాధిపఫలం ఆంధ్రదేశేప్రళస్తం

రసాధిపఫలం తొంకణమాగధదేశయోః ప్రళస్తం

నీరసాధిపఫలం మాళవదేశేప్రళస్తం

శిష్టాణాంఫలం సర్వదేశేష్వపిప్రళస్తం.

పురోహితన్యబుధన్యఫలం

పురోహితేయదాసౌమ్యే బుద్ధియుక్తాః పురోహితాః
ప్రజానాం సుఖమత్వంతం రాజానశ్శుభకారకాః.

పరీక్షకన్యబుధన్య ఫలం

పరీక్షేయదాసౌమ్యే పరీక్షాసుఖసంయుతాః
ప్రజాసురాగమన్యోన్యం రాజానోనయతత్పరాః.

గణకన్య - శుక్రన్య ఫలం

గణకేభార్గవేలోకే గణకాబుద్ధిసంయుతాః
వృద్ధిస్సాన్యద్భవృష్టినాం సుఖినస్సర్వజంతవః.

గ్రామపాలకస్వరవే: ఫలం

గ్రామజాంపాలకే నూర్వేకూరాస్సృగ్ధామపాలకాః
ప్రజాపీడా రతానిత్యం మధ్యసస్యార్థవృష్టయః

దై వజ్ర శ్మశనే: ఫలం

దై వజ్రే శు యదామం దే దై వజ్రామంపబుదయః
వృద్ధిస్సృత్యైకాస్సానాం స్థేచానాం జాయతేసుఖం.

పశుపాలకస్వయమస్య ఫలం

అనర్థమల్ప వృష్టిశ్చస్వల్పం క్షీరం తథాత్మణం
పశుపీడాభవేత్త్యం యమశ్చేత్పశునాయకః.

స్థాననంతరక్షకస్వప్రతరాజస్య ఫలం

పోతరాజః పశూన్హంతి — ఇమానిపాలోపితాదిఫలనిసర్వ
చేశ్వరప్రకస్తాని.

కాలమేఘ ఫలం

నిరంతరం మహావర్షం మధ్యదేవేమహాజలం, ఫలంతి సర్వధా
న్యానికాలమేఘస్ఫులత్యం. అస్య, మేఘోద్భవే దిగ్భాగే ఉత్పత్తిః,
తేన అధికవ్యయ పరిమితం వర్షంభవతి, తత్రవర్ష విభాగక్రమః, దశ
భాగాస్యముదేవ పర్యతేషుచన ప్రచ, ద్వైభాగాభువి పర్జన్యస్త్యే
వంవర్షతి చత్విధా. — అబ్బిది, మాఘ బ ర పర్వంతం, ఆధికః కేలినీ
సాస్తగతస్సాన్యత్.

త త్ఫలం

అధికే కేలినిహస్తే మహాదర్భ సువృష్టికృత్. తదాద్యావత్స
రాంతం ఆధికః.

విప్రహస్తగతస్సాన్యత్ - తత్ఫలం

దుర్భిక్షంసస్యనాశనం.

వృషనామకనాగ ఫలం

సస్యాదికాల్పత్యం సుతరామితోతి భయం.

భూవాహకపద్మక ఫలం

పద్మకేభూమి వాహేతునాగేస్యా దుత్తమంఫలం,

ప్రజానాంసుఖమత్యంతం చాలోగీజాయతేధ్వనం.

అథ మేషసంక్రాంతి ఫలం

ఏతత్సంవత్సర చైత్ర బ ౫ రవివారే, ఉదయాది ఘ ౫౭-౨౪
శ్రీ సమయే రవే శ్మశరాశి ప్రవేశత్వా తత్ఫలం - రాత్రాచే న్యేష
సంక్రాంతి ర్వృష్టిసస్య వివర్ధనం | భామవారే దేశపీడా సోమవారే
సువృష్టికృత్, మిశేవృష్టి వివర్ధనం, ఉషాకాలేతి సాఖ్యంస్యాత్.

అథ ఆధ్రాప్రవేశఫలం

ఏతత్సంవత్సర ఆషాఢ శు ౨ రవివారే, ఉదయాది ౨౦-౫౫
శ్రీ సమయే రవే శ్మశరాశి ప్రవేశత్వా తత్ఫలం - ఈతిభీతిః
తస్మైరాద్యుపద్రవఃపశునాశః - అధికవృష్టిః-సస్యవృద్ధిః-దుర్భిక్షాజ్ఞ
నాశనం కృషి నాశః-ధాన్యమనర్హ తా-అస్మిన్సమయే చంద్రస్య కటక
రాశి స్థిత్యాదివార్ధా దోషభం.

అథ

మకరసంక్రాంతి

ఫలం

ఏ తత్సంవత్సర
పుష్య శు ౧, బుధ
వాసరే, ఉ ద యా ది
౩౪-౫ ఘటికాసమ
శ్రవణ నక్షత్రే, వజ్ర
యోగే, బ వ క ర శే,
సింహలగ్నే, రవేర్మకర
ప్రవేశత్వా తత్ఫలం.

శ్లో. ద్విముఖం కృష్ణవర్ణంచ, సురూపంచ త్రినేత్రకమ్,
సప్తబాహుం ద్విపాదంచ, త్రిర్ద్వం సింహవాహనం.
సప్తాయుధధరం పూజ్యం, రూపం సంగ్రహశీ స్మృతిమ్,
అష్టవక్త్రో విభాజితో, లంబధూర్ద్విర్భువాసికః.
శతయోజన మాన్వత్యం, విస్తీర్ణం ద్వాదశ స్మృతమ్,
ఏవంరూపం సువిక్షేయం, సంక్రాంతేః పురుషస్యహి.

అస్య పురుషస్య, మందాకినీ నామధేయః రాజ్ఞామరిష్టం.
మంకుషాదకస్నానం - స్త్రీజామరిష్టం. శ్వేతవస్త్రధారణం - ఆరో
గ్యం. కన్తూగంధం - స్త్రీజామరిష్టం. పున్నాగపుష్పం - యశో
హానిః. మాణిక్యాభరణం . మణినాశనం. సువర్ణ సాగ్రేభక్షణం -
సువర్ణ నాశనం. అన్నాచరణం - రోగగధయం. నారికేళఫలభక్షణం -
ప్రజాపీడా. సింహవాహనం - మృగనాశనం. గజోపవాహనం-గజా
రిష్టం. ముసలాయుధం - యుద్ధం. శ్వేతచ్ఛత్రం - ఆరోగ్యం. వీణా
ధారణం - పితాచారిష్టం. పూర్వదిగ్గానం - తద్దేశారిష్టం. కింవి
స్మృతచేష్టా - ప్రజాపీడా. నివిష్టవస్థా - సస్యవృద్ధిః.

అథ పక్షుఫలం :

శుక్లపక్షే యదా పుష్యే మకరస్థా దివారకః,
ప్రజానాం వ్యాధిపీడాప నృపాణాం సమరంభవేత్.

తిథిఫలం : కృమం.

వారఫలం : శుభం.

కాలఫలం : శూద్రనిశాచరారిష్టం.

ముహూర్తఫలం : గజోష్ట్రీతురగాదీనామరిష్టం.

సంక్రాంతిపురుషోత్పత్తికాలే స్నానదానాదికం కర్తవ్యం.

సంక్రాంతిపురుషేషాప్తం వర్ణద్రవ్యం న వృద్ధిదం,

ప్రయత్నేన వర్ణద్రవ్యం నివర్తయేత్.

భరణ్యాదిపణ్యండులఫలం

శుక్రచారః

అతివృష్టిః శ్రేష్ఠశుక్ల ప్రతిపద్యుక్తవారఫలం.
సుభిక్షం శ్రేణుమారోగ్యం, వృష్టిసస్య వివర్ధనం,
ప్రజారోగ్యం మహాత్సేఖ్యం, శ్రేష్ఠాదా నరువాసరే.
అసాధశుక్ల పంచమి యుక్తవారఫలం - శ్రేణుం.
అస్మిన్నద్వై కుజవక్రతానాస్తి, కుక్షోదయఫలం.
అతివృష్టిః - ధాన్యసింహ వైశ్యసింహా, కజాప్తఫలం.
పాషాణతృణాదీః మహాశుభా.

బుధచారః

చైత్ర శు ౫ బుధాస్తం - ఫలం - అన్నదుర్లభతా - నృపవర్ధ
సింహా, వైశాఖ శు ౩ బుధోదయఫలం, గవాడిసింహా ధాన్యమహాశుభా.
వైశాఖ శు ౩౦ బుధాస్తఫలం, చతుష్పదనాశః, శ్రేష్ఠ శు ౫ బుధో
దయఫలం, అతివృష్టిః, ఆషాఢ శు ౩ బుధాస్తఫలం, రాజసింహా.
క్రావణ శు ౩ బుధోదయఫలం, పశునాశనం. నిజ భాద్రపద శు ౮
బుధాస్తఫలం, చోరభయం - అతివృష్టిః నిజ భాద్రపద శు ౧౦ బుధో
దయఫలం, పశుసింహా. ఆశ్విన్ శు ౧౧ బుధాస్తఫలం, చోరభయం -
అతివృష్టిః, వస్తుమహాశుభా. కార్తిక శు ౩౦ బుధోదయఫలం సస్య
వృద్ధిః, మార్గ శు ౧౦ బుధాస్తఫలం, కృవసాయి నామల్పలాభః, పుష్య
శు ౮ బుధోదయఫలం, సుఖపూర్ణావసంసారా, మాఘ శు ౧౨ బుధాస్త
ఫలం, అతివాయుః - హిమాధిక్యతా

గురుచారః

అబ్బాది వైశాఖ శు ౩ పర్యంతం ధనూరాశిస్థితిఫలం :
ధనుస్థితి దేవ్యవృష్టిః శ్రీరాంసింహా గృహేగృహే,
పూర్వకాలే భవేదాన్యం గోధుమా కాలిశర్కరాః.
కార్యావశ్యప్రవాణాని కాంస్యంలోహం ఘృతంత్రపు,
హేమరూప్య మహారాణి తిలకస్తైలం గుడంతథా.
తదాది ఆశ్విన్ శు ౧౫ పర్యంతం వృశ్చికరాశిస్థితిఫలం.
సంవత్సరే ఖండవృష్టి ధాన్యమల్ప భయంతథా,
గృహేపరస్పరం వైర మద్వై మాసా న సంశయః.
మహర్షం గుడకార్యాన లవణ శ్రేష్ఠవస్త్రుకం,
తదాద్యావత్సరాంతం ధనూరాశి స్థితిఫలం : పూర్వమేవోక్తం.

వక్రభావఫలం :
సర్వధాన్య మహాశుభా, గోధూమచణక గుడ లవణాదిషు
అతిశయలాభః,
గురూదయఫలం :

అల్పవృష్టిః, ధాన్యనిగమః, సర్వస్తఫలం.
తస్మిన్ రాది సింహరాజాం భయం.

అబ్బాది వైశాఖ శు ౫ పర్యంతం సువర్ణద్వారస్థితిఫలం :
సుఖం సుభిక్షం. ౨౩ పర్యంతం మేఘద్వార
స్థితిఫలం, మేఘవృష్టిః ప్రజానంజ సుహర్షం ధాన్యమేవచ. తదాది
నిజ భాద్ర శు ౧౨ పర్యంతం పూర్వాద్వారస్థితిఫలం. ప్రజాయుఖం జలం
నష్టం తదోపద్రవమాదిశేత్. తదాది మార్గ శు ౧౩ పర్యంతం రాజద్వార
స్థితిఫలం. లోకేభయం ఛత్రపతిత్వయం తత్రచేదయేత్. తదాద్యా
వత్సరాంతం సర్వద్వారస్థితిఫలం. లోకేవహుసుఖం, సుభిక్షం
తత్రచేదిత్యంతం. సుక్రాస్తయయఫలం. తత్రమాంసఫలం. కుక్రస్యాస్తం
మాజ్జ్యేషే మహావృషే ప్రజాత్వయః.

ఫతుఫలం.

శుక్లపక్షే యదాశుక్ల స్యమక్షేత్యే ప్రమేతివా, రాజపుత్ర
సహస్రాజాం మహీ పిఠతి శోణితం. రాశిఫలం. సర్వధాన్య మహా
శుభా, చతుష్పాత్వీ స్వల్పంచ ధాన్యవృష్టిః.

శుక్రదయఫలం.

తత్రమాంసఫలం. చతుష్పదనాశః, రాశిఫలం. అతివృష్టిరాన్య
వినాశం చోరజంభయం, తిశిఫలం. దుర్భిక్షం, వాతాతపాన్యనమ
హులతా.

శనచారః

అబ్బాది మాఘ శు ౩ పర్యంతం కుంభరాశిస్థితిఫలం.
మండేఘటనే సతివృష్టివాశో రాజ్ఞాంభయం సస్యలయోనరాజాం,
భివగ్వరాజాంచకపిత్వంజాంకోశాధిపానాంచ మహాన్యయంస్యాత్.
తదాద్యా వత్సరాంతం మినరాశి స్థితిఫలం :
మినసింహే సూర్యసుతే ధరిత్రీ విసప్తసహ్య వివిధాపమృత్యుః,
సద్యత్పూవావో వనితాహిరణ్యం, మృగ్యంభవేద్యారణకర్మ భూయః.

కటక సంక్రమణ పుణ్యకాల నిర్ణయము

ఈసంవత్సరములో ఆషాఢ శు ౧౨ బుధవారం ఉదయాది
శు ౫-౩ లకు, సూర్యుడు కటకరాశిలో ప్రవేశించినందున పుణ్య
కాలము, పూర్వదినమా, లేక పరదినమా అనువిషయము సప్రమాణ
ముగా ఆలోచించి పూర్వదినమే అని నిర్ణయించడమైనది—సామాన్య
ముగా కటక సంక్రాంతి కాలమునకు పూర్వమే పుణ్యకాలమును వచన
ములు ఆస్తికమహాజనులందరకు తెలిసియేయున్నవి.

ఇయ్యది రాత్రికాలము—“ఉదయాత్పృథ్వీక్రసీ సంధ్యా ఘటి
కాత్రయ సమితా” అను సాగ్ధంచనముచే, ఇది ప్రాతస్సంధ్యా
కాలముగూడ అయినది. ఇట్టిసిరిలో పరదినము పుణ్యకాలమని చెప్ప
టకు ప్రమాణవచనములు.

౧. “సూర్యస్యాదయ సంధ్యాయాం యదియా మ్యాయనంభీ
చేత్, తదోదయాదహః పుణ్యంపూర్వహః పూర్వతోయది”

నారదవచనము — తా. ప్రాతఃసంధ్యాకాలమందు కటక సంక్రమణ మైనచో, నూర్యోదయమునుంచి పరదినమందు పుణ్యకాలము ఆ సంధ్యాకాలమునకు పూర్వమందు కటక సంక్రమణమైనయెడల, పూర్వ దినమందు పుణ్యకాలము.

౨. “సంధ్యాత్రినాడి ప్రమితార్కబింబా డర్శోదితాస్తాదప్త ఉర్ధ్వమత్ర, చేద్యామృతామ్యే అయనేక్రమాత్ ప్రః పుణ్యోతదానీం పరపూర్వ ఘృతా ” అని ముహూర్త చింతామణి వచనమున్ను- సీయామధారయున్ను వై అర్ధమునే బలపరచుచున్నది.

ఇంక-పూర్వదినమందు పుణ్యకాలమునకుట్ర ప్రమాణవచనములు

౧. మిగునాత్కర్కీ సంక్రాంతిర్వదిస్యా దంశుమాలినః, ప్రభాతేవా నిశిధేవాతదా పుణ్యంతు పూర్వతః” అని భవిష్యోత్తర వచనము.

౨. “అర్ధరాత్రే తమార్ధయా సంక్రాంతౌ దక్షిణాయనే, పూర్వమేవ దినం గ్రాహ్యం యావన్నోదయతే రవిః” అనివృద్ధ గార్గ్య వచనము.

౩. “నిశిధాత్పాక్వరతత్ప కర్క సంక్రాంతౌ — మాణవ మతే పూర్వదినే వీవ పుణ్యం—దక్షిణాత్పాక్ష్యేత దేవాద్రియంతే” అనినిర్ణయ సింధువచనము.

తా. అర్ధరాత్రి యందు గాని అంతకు పూర్వ మందు గాని, ప్రభాత కాలమందుగాని, నూర్యోదయము లోపుగారాత్రికాలమందు ఏవ్వడు కటకసంక్రమణమైనను పూర్వదినమే పుణ్యకాలము-దక్షిణా త్యులదినీనే ఆదరబుద్ధితో ఆచరించుచున్నారు.

ఇంకను, కాలమాధనియం. ధర్మ ప్రదిపం మొదలగు అనేక గ్రంథములందు యీ అర్ధమే బలపరచబడినది. ధర్మసింధు, జ్యోతిర్ని బంధ, గ్రంథములు ఇట్టిసితిలో ధర్మ శాస్త్రమతము పూర్వ దినమే పుణ్యకాలమనియు, జ్యోతిర్మతము మాత్రము పరదినము పుణ్యకాల మనియు చెప్పినచో, ధర్మశాస్త్రమతమే ప్రబలమని నూచించినవి.

స్మృతిశాస్త్రమును గ్రంథము బాగా విచారణచేసి ఇట్టి సితిలో పూర్వదినమే పుణ్యకాలమని నిర్ణయించినది.

కావున పూర్వమే పుణ్యకాలమనెడి సామాన్య వచనములను ప్రకృతమందు ముహూర్త చింతామణ్యాది వచనములు విశేష వాక్య ములై బాధించలేవనియు, పూర్వ దినమగు ఆమఘే బ ౧౨ బుధ వారము నాడు ఉదయాది ఘ ౨౦-౩ మొదలు, కటక సంక్రమణ ప్రయుక్తస్నానవానాదికము చేయవలయుననియు నిర్ణయింపబడినది.

వంజులై కాదశీ

ఈ సం. ౮, శ్వేత్త ఘ ౧౧, ఆదివారమునాడు ౫౫ - ౮౩ ఉండి, మరునాడు సోమవారం రోజున పూర్తిగా దా మంగళవారంనాడు గూడ ౦-౫౫ ద్వాదశియుండిటచే ఇది వంజు లై కాదశి యనబడుచున్నది. కావున మత్తత్రయము వారమున్న ఆది, సోమవారములు రెండుదినములు ఉపవసించవలెను.

ఉ పా క ర్మ

“పర్వశ్శౌదయకేమన్యః” ఇత్యాది వచనములచే, శ్రావణ పూర్ణిమ, సోమవారమునాడు ఘ ౮-౧ లున్నను, గరు శుక్రాస్తాది దోషములు లేకుండుటచేతను, ఆనాడే ఆపస్తంబయాజువైత్తి యాదులుసాకర్మ నాచరింపవలెను. “బహ్వచ్చాశ్శృవణేమన్యః” అను వచనానుసారముగ ఆదివారమే శ్రవణ సత్కర్మ ముంటటచేత, బహ్వచ్చ లుగూడ, అశోజుననే ఉపాకర్మ నాచరింపవలెను.—

ఈ సంవత్సర శ్రావణమాసంలో ౮ ౧౮ వరకు శుక్రమాధ్య ముండుటచే, నూతనముగా వివాహములైన కన్యలు, శ్రావణ మాంశ గౌరీవ్రతము నారంభించు చూడడు.

పంచాంగశ్రవణఫలం

శ్లో. యశ్చణోతి మధుసక్లపక్షే వర్ష నాథ సచివాదికం ఫలమ్, ప్రాప్నుయాద్దురితము కవిగ్రహ శ్చాయువర్ష మతులం యశశస్సఖమ్. కన్యావనీ కాంచన దిగ్జానాం గవాం సహస్రం సతతం దిష్టివేద్యః దత్వా ఫలం యల్లభతే మనుష్య స్తత్తత్ఫల సృజ్యఫలని శృణ్వత్. రాజా మంత్రి సస్యనాథో రసానా మితాశ్చార్ధం స్వామినో నీరసానామ్, అర్హాధీశః కింఛ మేషూధినాథో దద్యుశ్శ్రేయ శ్చున్యతాం తత్ఫలని.

కందాయాః

శ్వి	భ	కృ	రో	మృ	ఆర్ద్ర	పున	పుష్య	ఆశ్లే	మఘ
౬	౧	౪	౭	౨	౫	౦	౩		౧
౧		౦	౧	౨	౦	౧	౨		౧
౪		౦	౩	౧	౪	౨	౦		౧
పుబ్బ	ఉత్త	పా	చిత్ర	స్వా	వి	అనూ	జ్యే	మూ	
౪	౩	౨	౫	౦	౩	౬	౧	౪	
౨		౦	౧	౨	౦	౧	౨		౧
౪	౨	౦	౩	౧	౪	౨	౦		౩
పూష	ఉషా	శ్రా	ధని	శత	పూభా	ఉభా	రేవ		౪
౭	౨	౫	౦	౩	౬	౧			
౨		౦	౧	౨	౦	౧	౨		
౧	౪	౨	౦	౩	౧	౪			

శ్లో. ఆదికూన్యే మహావ్యాధి ర్ధర్మకూన్యే మనోవృథా, అంత్యకూన్యే నిర్ధనం స్వాత్త్రికం కూన్యేకు నిష్ఫలం. ఏకైకస్య చతుర్థాంశం కందాయస్య ఫలం భవేత్, ఏవమే విత్తవృద్ధిస్సాస్తి త్నమే సమఫలం విదుః, కూన్యే కూన్యే మహావ్యాధి కందాయానాం క్రమాత్ఫలం.

అథ ఆదాయవ్యయము				అథ రాజపూజ్యరాజావమానాని			
మేషవృద్ధియోః	౮	౧౪	సింహస్య	౮	౧౪	వృద్ధివృద్ధి	౮
వృషభశులయోః	౨	౮	ధనుస్త్రినయోః	౧౧	౫	వృషభశుల	౨
మిథునశులయోః	౫	౫	మకరశుభయోః	౧౪	౧౪	మిథునశుల	౫
కటకశుభ	౧౪	౨		౫౬	౬౨	కటకశుభ	౧౪

సుముహూర్తములు

అథ రాజపూజ్యరాజావమానాని

పూ. అ.	పూ. అ.
మేషస్య	౪ ౩ వృద్ధివృద్ధి
వృషభస్య	౭ ౩ ధనుషః
మిథునస్య	౩ ౭ మకరస్య
కటకస్య	౬ ౬ కుంభస్య
సింహస్య	౨ ౨ మిథునస్య
కన్యాశుభ	౫ ౨
తుల్యశుభ	౧ ౫

ఈ సంవత్సరములో నిర్దష్టమైన సుముహూర్తములు కాని. రాత్రి. ఉన్నంతలో మంచివి వ్రాయబడుచున్నవి.

మేషస్య	౪ ౩	వృద్ధివృద్ధి	౪ ౫
వృషభస్య	౭ ౩	ధనుషః	౭ ౫
మిథునస్య	౩ ౭	మకరస్య	౩ ౧
కటకస్య	౬ ౬	కుంభస్య	౬ ౧
సింహస్య	౨ ౨	మిథునస్య	౨ ౪
కన్యాశుభ	౫ ౨		— —
తుల్యశుభ	౧ ౫		౫౦ ౪౪

సంవత్సరఫలాని

అశ్వినీ, పుష్య	రాజపూజ్యం
భరణి, ఆశ్లేష, విశాఖ, శ్రవణానాం	౨౦
కృత్తికా, మఘ, అనూ, ధనిష్ఠానాం	అలంకార ప్రాప్తిః
రోహిణి, పుష్య, శ్రేష్ఠా, శతతారానాం	రోగభయం
మృగ, ఉశ, మూలా, పూర్వాభాద్రాణాం	౩౦
ఆర్ద్ర, హస్త, పూష, ఉభాదానాం	అర్థలాభః
పున, చిత్త, ఉష, శ్రవణానాం	మనహః

గ్రహానిర్ణయః

ఏతత్సంవత్సర, ఆషాఢ శు ౧౫ సింధు వాసరే, పూర్వాషాఢా నక్షత్రే, రాహు ౧౪ స చంద్రోపరాగః పాదగ్రాహః ధూమ్రః ధూమ్రః యావద్గోశే ఆశ్మయ స్వచో స్వరూపస్య స్వరూపః. (4-7-1936) ఘ. వి గం. ని

అస్తాది స్వరూపాలః	౮-౧౨ 9-50
మధ్యకాలః	౧౦-౪౦ 10-49
మోక్షకాలః	౧౩- ౫ 11 47
అద్యంత పుణ్యకాలః	౪-౫౨ 1-57

అయనఫలం. ద్విజసృపతీ సుదగయనే హంతి. మాసఫలం. ఆషాఢ పర్వణ్యుద్ధానపానప్రసాదీ ప్రవాహాన్మల మూలవారాన్, గాంధార కాశ్మీరపులిందచీనాస్తానాన్దేవస్థానం వర్షమస్మిత్. గ్రాసఫలం. పాదగ్రాహకే సుభిక్షం భవతి. ధూమ్రవర్ణఫలం. మధ్యవృష్టి, అత్యంతాసురశులై యుండురు. ఒకటి దేవగణములోనిది రెండవది

కొన్ని పాతనములు నాడీకూటము ఏకనాడీనక్షత్రములు—శ్రేష్ఠ, మూల, ఉశ, హస్త, ఆర్ద్ర, పున, శత, పూభా, ఆశ్వినీ. మధ్యనాడీ నక్షత్రములు—పుష్య, మృగ, చిత్త, అనూ, భరణి, ధనిష్ఠ, పూష, పూఫ, ఉ-భా.

అంత్యనాడీ నక్షత్రములు స్వాతి, కృత్తి, ఆశ్లేష, ఉ-షా, విశా, రోహి, మఘ, శ్రవ, ఇందు వధూవరుల నక్షత్రములు రెండును ఒకేనాడీయందు అనిష్టముగల్గును. భిన్ననాడీ గతనక్షత్రములైనచో శుభప్రదములు.

అ గణకూటము దేవగణనక్షత్రములు—అనూ, పున, మృగ, శ్రవ, శేష, స్వాతి, ఆశ్వ, హస్త, పుష్య.

రాక్షసగణ నక్షత్రములు మఘ, ఆశ్లేష, ధని, శ్రేష్ఠ, మూల, శత, కృత్తి, చిత్త, విశా.

మనుష్యగణ నక్షత్రములు పూ-ఫ, ఉశ, పూష, ఉషా, పూభా, ఉభా, రోహి, భర, ఆర్ద్ర, ఇందు వధూవరుల నక్షత్రములు రెండును ఒకేగణముందున్నచో, ఒకటి దేవగణములోనిది రెండవది

మనుష్యులములోనిది అయినయెడల సామాన్యమైన అనురాగముగల వారలగుదురు. ఒకటి రాక్షసగణములోనిదై, రెండవది మనుష్యుగణములోనిదైనను, దేవగణములోనిదైనను, అశుభకరము.

3 యోని కూటము

అశ్వీ, శత-అశ్వము స్వాతి, నూన-మహిమము ధని, పూభా-సింహము భర, లేవ-గజము కృ, పువ్య-మేక శ్రవ, పూష-కోటి ఉష, అభి-మంగిస రోహి, మృగ-సర్పము శ్రేష్ఠ, అనూ-లేడి మా, ఆర్ద్ర-కుక్క పున, ఆశ్లే-పిల్లి మఘ, పూష-ఎలుక చిత్ర, చిత్ర-వ్యాఘ్రము ఉప, ఉభా-గోవు ఇందు పరస్పర వైరముగల వేవనగా మహిమములు 2 గజసింహములు 3 కోటి మేకలు 4 మంగిసర్పములు 5 లేడి, మక్కలు 6 పిల్లి ఎలుకలు 7 గోవ్యాఘ్రములు. వహూవరుల నక్షత్రములు రెండును పరస్పర వైరము గలవాటిలో చేసినయెడల వారల కనిష్టము, అనగా వహూనక్షత్రము గజమున్న వరుని నక్షత్రము సింహమున్న అయినచో వారలకు, అశుభకరము. ఇట్లే అన్నిటికి తెలియవలెను. రెండును ఏకజాతీయములైనచో అత్యంత శుభప్రదము.

నక్షత్రములు : భరణి, ఆశ్లేష, పుబ్బ, పూష, పూభా యీ నక్షత్రముల ౧-వ పాదము భర్తృవాశనమును, ౨-వ పాదము పుత్రవాశనమును, 3-వ పాదము ధనవాశనమును, ౪-వ పాదము అసభమును గలిగించును. మరియు కృత్తిక, ఆర్ద్ర, పున, మఘ, శ్రేష్ఠ యీ నక్షత్రములయొక్క ౧-వ పాదము మంగళము గలిగించును. రెండవపాదమునైన ౨, ౩ గురుకు భోజనము పెట్టవలెను. 3, ౪ పాదములను, ఆది, మంగళ శ. వారములయందును, దుష్టకాలములయందును, సుష్టతిథిలయందును, దుష్టయోగముయందును, రజస్వల అయినయెడల యథావిధిగా కాంతి చేయవలెను.

వర్షయోగములు - మానసఫలములు

వైత్రమానము

గ్రామనక్షత్రం మొదలు యజమాని నక్షత్రంవరకు లెక్కించగా, మొదటి ౫ కు ఫలము ధనలాభం తదాది 3 ధనవాశనం. తదాది ౫ ధనవృద్ధి, తదాది ౬ దారిద్ర్యము, తదాది ౭ ప్రాణహీని తదాది ౮ సంపత్తు. తదాది ౯ ధనవ్యయము, తదాది ౧ ధనలాభం తదాది ౧ ధనవాశనం - అని ఈ రీతిగా ఫలముల నెరుగవలెను.

ప్రసూతి శాంతి నక్షత్రములు.

అశ్వీ, భర, కృత్తి, రోహి, ఆర్ద్ర, పువ్య, ఆశ్లే, మఘ, పూష, ఉష, నూన, చిత్ర, విశా, శ్రేష్ఠ, మూల, పూష, పూభా, శే. ఈ నక్షత్రములందును, తండ్రియొక్క జన్మ నక్షత్రముందును కుమారుడు జన్మించినను శాంతి జేయవలెను.

గ్రహప్రవేశ విషయమైన చక్రములు

వృషభచక్రం రవిభాత్	కలశతక్రం రవిభాత్		
3 మృత్యు ౪ అరకృత్	౧ శీర్షచ్చేదం ౪ నిర్జనం		
౪ దుర్దేశా ౪ ధాన్యం	౪ ప్రవాసః ౪ గర్భప్రాసం		
౪ శైవ్యం 3 సంపద	౪ అభయః 3 శ్రయం		
3 భ్రమణం 3 పశుమది	౪ ధాన్యం 3 శతాయుః		

ప్రథమరజస్వల అయిన శిశువుల నక్షత్రములు

వాని గుణదోషములు

శిశులు : పాడ్యమయందు మహిపాపినియును, విదియయందు పుత్రవతియును, తదియయందు పౌఖ్యవతియును, చవితియందు వృష మాసాంతముందు వర్షించును.

వైశాఖమాసము

ఈ శుక్లపక్షముందు లోకములో జ్యోతిర్భాగములు కలుగును. మాసాదిలో ధాన్యాదుల ధర నిల్చియుండి మాసపుధ్యయందు పెరుగును. బహుళపక్షములో ప్రత్తిధర విశేషముగా పెరుగును. నవమ్యలు, మాస, వస్త్రములు, పహారీదుగులకున్న ధర లభికమగును. శు ౫ ప్రాంతముందు అచ్చటచ్చట స్వల్పముగా వర్షించును. ఇతర కాలములో పశ్చిమవాయువు వీచునేగాని వర్ష ముండదు.

జ్యేష్ఠమాసము

ఈమాసముందు ప్రత్తి, నెంకి, నవమ్యలు, మాస, వస్త్రములు వగయిరాలకు ధరలభికమగును. వేరుశనగ, బంగారం, ధాన్యము, గోధుమదులకు ధర నిలబడి యుండును. పశుపక్ష్యాదులకు పీడ కలుగును. శుక్లపక్షముందు వర్షించదు. ఎండెతీవ్రముగా నుండును. బ ౨ మొదలు మృగశిరా ప్రవేశమే సామాన్యముగా వర్షించును. లోకముచల్లబడును. మాసాంతముందు వర్షించును.

శ్రీ ధాతనామనంతర్వర పంచాంగ పీఠిక

ఆహారమానము

శుక్ల దశమివరకు ప్రత్తి, వెండి, నువ్వులు వగైరాలకు ధరలధికమగును. మాసాంతమందు పీడికే ధరతగ్గును. పూర్ణిమా ప్రాంతమందు గోధుమలు, మినుములు, పెసలు, ధాన్యములకు ధరలు మందగించును. బాబరకున్న ప్రదులగు గోమహిష్యదులకున్న, పీడగల్గును. నెయ్యికి ధర పెరుగును. మాసాదిలో శు ౬ వరకు వర్షముండును. పూర్ణిమా ప్రాంతమందు తిరుగ గాలితో గూడిన వర్షముండును, మాసాంతమందు విశేషవర్షముండును.

శ్రావణమానము

శుక్ల పక్షమందు జనులలో ఒక సంవత్సరము గల్గును. పశువులు నువ్వులకు అరిష్టముగల్గును. ధాన్యగోధూమాదులకు ధరలు మందగించియుండును. ప్రత్తిగూడ ధర మందగించును. బహుళపక్షములో వరకు ధాన్యగోధూమ, వేరుశనగ, చక్కెరలకు ధరలధికమగును. లోకమందు చోరాదిబాధ లధికమగును. శు ౭ లోపల విశేషవర్షములుండవు, అదిమొదలు బ ౨ వరకు వర్షముండును. బ ౨ మొదలు ౯ వరకు దేశభేదముచే స్వల్పవృష్టి యుండును. మాసాంతమందు తిరిగి వర్షముండదుగాని అమావాస్యనాడు వర్షించవచ్చును.

అధికభాద్రపదమానము

అన్ని విధములైన వైరులకు నష్టముగల్గును. జనులకు భయమధికముగా గల్గును. సర్పాద్యుపద్రవము లధికమగును. శుక్లపక్షములో పెసలు మినుములు మొదలగు ధాన్యములకు ధరలధికమగును. వేరుశనగ, ధాన్య గోధూమాదులకు ధర మందగించి యుండును. శు ౨ ప్రాంతమందు వర్షముండును. అదిమొదలు ౧౦ వరకు విశేషవర్షముండదు. పూర్ణిమా ప్రాంతమందు సామాన్యమైన వర్షముండును. కృష్ణపక్షములో విశేషవర్షముండదు.

నిజభాద్రపదమానము

మాసాదియందు, నెయ్యి, నువ్వులు, పెసలు, మినుములు మాస వగైరాలకు ధరలధికమగును. ధాన్యగోధూమాదులకు ధర నిలబడును. పూర్ణిమా ప్రాంతమందు ధాన్యముధర పెరుగును. మాసాంతమందు నల్ల ధాన్యముల ధర పెరుగును. మాసాదిలో కొంచెము వర్షముండును. శు ౭ నుండి బ ౭ లోపల సామాన్యముగా వర్షములుండవు. మాసాంతమందు విశేషవర్షముండదు.

ఆశ్వయుజమానము

పశువులకు రోగాదిపీడగల్గును, ప్రజలలో కల్లోలము గల్గును. గోదులు అశ్వోన్యకలహములు, తన్నరాది భీతిగల్గును. ధాన్య, లోకమందు రోగ, చోరాగ్ని బాధ లుండును. ౭ లోపల అచ్చు గోధూమ, చెరకు, మిర్చి, పొగాకువగైరాలకు ధరలధికమగును వేరుశనగ, బంగారం, వెండి, ప్రత్తి, కందులు వగైరాలకు ధరతగ్గును. అమావాస్య ప్రాంతమందు మేఘాడంబరము గల్గును.

మాసారంభములో విశేషవర్షములుండవు. శు ౧౦ మొదలు పూర్ణిమలోపల కొంతవర్షముండును. కృష్ణపక్షములో విశేష వర్షముండనేరదు.

కార్తికమానము

రకు, ధాన్యం, గోధూమ, శనగలు, నువ్వులు, పెసలు, నెయ్యి, ఉప్పువగైరాలకు ధరలధికమగును. లోకమందలి వ్యాధి తన్నరాది భయము కొంత కొంతించును. పశువులకు మాత్రము పీడ పూర్తిగా నెమ్మడించదు. ధాన్యముల ధరలు మందగించును. వరకు సామాన్యముగా వర్షముండును. అదిమొదలు ౧౩ లోపల దేశభేదముచే స్వల్పవృష్టియుండును. కృష్ణపక్షములో విశేషవర్షముండదుగాని మాసాంతమందు వర్షాడంబర మధికముగానుండి స్వల్పముగా వర్షించును.

మార్గశిరమానము

ధాన్య, గోధూమ, చెరకు, వేరుశనగ, బంగారములకు ధరలధికమగును. పశువులకు వ్యాధి భయముగల్గును. ప్రత్తి, వెండి వగైరాలకు ధర మందగించును. కందులు, మిర్చి, శనగలు, పొగాకు వగైరాలకు శుక్లపక్షమందు ధరలు మందగించి కృష్ణపక్షమందు పెరుగును. శు ౩-౧౦ మధ్యకాలములో వర్షముండదు. డంబర మధికముగనుండి స్వల్పముగా వర్షించును. కృష్ణపక్షములో వర్షముండదు గాని అమావాస్య ప్రాంతమందు వర్షాడంబరముండును.

పుష్యమానము

వేరుశనగ, ధాన్య, గోదూమలకు ధరతగ్గియుండును. బంగారం, మిర్చి, పొగాకు, కందులు వగైరాలకు ధర నిలబడియుండును. ప్రత్తి, వెండి, చెరకు, వస్త్రములు వగైరాలకు ధరలధికమగును. పశువుల కరిష్టము గల్గియుండును. శు ౭ ప్రాంతమవరకు వర్షాడంబరము మాత్రముండును. తరువాత వర్షముండదు. బ ౯ నుంచి దేశభేదముచే స్వల్పవృష్టి యుండును.

మౌఘమానము

చెఱుకు, శనగ మొదలైన వైరులకు అరిష్టముగల్గును. ధాన్య, గోదూమ, వెండి, ప్రత్తి వగైరాలకు ధరలధికమగును. ఎఱ్ఱధాన్యములకు గూడ కొంచెం గిరాకీగల్గును. నల్ల ధాన్యములకు తగ్గును. శుక్లపక్షములో సామాన్యముగా వర్షించదు. కృష్ణపక్షములో ఎఱ్ఱిచివ్వాములున్న ఉండవు. బ ౩౦ ప్రాంతమందు గాలి అధికముగావీచి కొద్దిగావర్షించును. ఈయోగము సామాన్యముగా దక్షిణదేశమునకు ప్రట్టును.

ఫాల్గునమానము

చెఱుకు, నెయ్యి, పొగాకు వగైరాలకు ధర తగ్గును. ధాన్యం, గోదూమ, వేరుశనగ, కందుకు, కమారి వగైరాలకు ధరలు పెరుగును. లోకమందు రోగ, చోరాగ్ని బాధ లుండును. ౭ లోపల అచ్చు టప్పట స్వల్పముగా వర్షించును. తరువాత ఎఱ్ఱివర్షము ఉండదు. అమావాస్య ప్రాంతమందు మేఘాడంబరము గల్గును.

అమృతాంజనము

జలుబు, దగ్గు, రొమ్ము పడిశము,
తలనొప్పి, పార్శ్వపు
నొప్పులు, ఉబ్బసము
పక్షవాతము, బెణుకులు
ఇదియది యననేల సకల
నొప్పులను బాధలను పోగొట్టును
అమృతాంజనం డి పో.

బొంబాయి,

మదరాసు.

ఆశ్చర్య ప్రకరణము

శిశువు ప్రాణముతో పుట్టి నాభిచ్ఛేదనకు పూర్వముందు

ఇము నొందెనేని తల్లికి పదిదినములు మృతాశ్చమున్ను, తండ్రికి సోదరులకు జ్ఞాతులకు చూడుదినములు జాతాశ్చము, మృతాశ్చము స్నానమాత్రముననే కుద్ది. మృతప్రపంచమైనను, నాభిచ్ఛేదన మయిన తరువాత శిశువు మరణించినను తండ్రికి సోదరులకు జ్ఞాతులకు సంపూర్ణ జాతాశ్చము, మృతాశ్చము స్నానమాత్రం తల్లికి దశరాత్ర మృతాశ్చము, పదిదినములలోపల శిశువు మరణించినయెడల జ్ఞాతులకు తల్లితండ్రి సోదరులకు జాతాశ్చము జననాది శేషముతో కుద్ది. మృతాశ్చము స్నానమాత్రము, దంతజననపర్యంతం జ్ఞాతులకు స్నాన మాత్రము, చూడకర్మ పర్యంతం ఒకదినము ఉపవసయన పర్యంతము చూడుదినము లాశ్చము, వివాహమైన స్త్రీ తండ్రియింట మరణించిన తల్లితండ్రి సోదరులు పెండ్లికాని పడుచులకు చూడుదినములు ఆశ్చము, పెండ్లియైన స్త్రీ తల్లిదండ్రుల మరణమునందు దశరాత్రములోగా త్రిరాత్రాశ్చము పట్టవలెను. సోదరీ సోదరులకు సన్నిధానా సన్నిధానములయందు త్రిరాత్రాశ్చము, మాతామహా మాతామహీలు వినతల్లి పెత్తల్లిలు మేనమామ మేనత్త ద్రాక్షిక్రుడు మేనల్లుడు వీనతల్లి పెత్తల్లిబిడ్డలకు మేనత్త మేనమామబిడ్డలకు పురుష

పర్యాయములో సన్నిధానముందు త్రిరాత్రం. గ్రామాంతరమునందు పక్షిణి, పక్షిణి కాలాతిక్రమణముందు గ్రామాంతరమున వింటే పగల యితే ఆపగలు రాత్రియితే ఆరాత్రి ఉండిస్నానం. మేనమామ భార్యకు సన్నిధానంలో పక్షిణి, అసన్నిధానంలో స్నానం. భార్యవుండగా సంతానంవుండగా అత్తమామలు మరణించినయెడల సన్నిధానముందు చూడుదినములు. అసన్నిధానముందు పక్షిణి, భార్య, సంతానము లేని యెడల సామీప్యమున నొకరాత్రి. అసన్నిధానమున స్నానం. సవతితల్లి సోదరీ సోదరులు మరణించినపుడు సమీపమునందు ఒకదినము. దేశాంతరముందు స్నానమాత్రం. సవతిమాతరు మరణించినపుడు సవతితల్లి కొకదినము, సవతితల్లి పోయినపుడు సవతిశుశుని కొకదినము ఆశ్చము. దూరముందైనయెడల స్నానముతో సరి. అల్లనిమరణము సమీపమునందు జరిగినయెడల అత్తమామలకు చూడుదినములు. గ్రామాంతరముందు పక్షిణి, జ్ఞాతులకు దశాహాంతరముందు చూడుమాసములవరకు చూడుదినములు, ఆరుమాసములవరకు పక్షిణి, సంవత్సరపర్యంతం ఒక రాత్రి ఆశ్చము. మహానది అడ్డమున్న యెడల అతిక్రాంతాశ్చము లేదు. త్రిరాత్ర జ్ఞాతులకును త్రిరాత్రాతిక్రమణముందు స్నానమాత్రమే, సోదరీభర్తకు సన్నిధానమున పక్షిణి, అసన్నిధానమున స్నానం.

తల్లిదండ్రులు చనిపోయినపుడు వారికి శ్రేణక్రియలు జరగని యెడల తాము ఆరికియుండు కాలములో నెప్పుడు విన్నను ౧౦ దిన

శ్రీ ధాతనామ సంవత్సర పంచాంగ కీర్తిక

మలు ఆకౌచము, ప్రేతకృత్తిములు జరిగినయెడల అం సంవత్సరము లలో నెవ్వడు విన్నను ౧౦ దినములు ఆకౌచము, అనేకాకౌచ పన్నీ వాతమును దళరాత్రమృతాకౌచమును పడుతుండుగా దళరాత్రమృత ముగాని తిరాత్రమృతముగాని సంభవించెనని ప్రహరాకౌచముచే నివృత్తి. దళరాత్రవాతాకౌచమును పడుతుండుగా తిరాత్రమృత కౌచమువచ్చినను బాతాకౌచముచే నివృత్తిగాని మృతాకౌచముచే అధికబాతాకౌచము పోదు, దళరాత్రమృతాకౌచమునన్య ఇత్రా చము వచ్చినను దళరాత్రవాతాకౌచమునన్య దళరాత్రమృతాకౌ చము వచ్చినను మృతాకౌచయచేతనే నివృత్తి. దళరాత్రమృతాకౌ	చము నవలంబించియుండుగా దళరాత్రమృత కౌచము వచ్చినయెడల మొదట యాకౌ చుగా పదివరాత్రి ౩ క నూనముండు వి తాచము పట్టుకలెను. పదివరాత్తయందు మూర్త్యును నేకా కృష్ణమృతినీ లిలిన పుత్రపుత్రికా జననంబంధియన బాతాకౌ చం మృతాకౌచము నను మృతాకౌచ పట్టుకలెను.

వర్ష విషయ కార్తైషవేశవాహన ఫలాదులచక్రము

సం. 1986	సం. 1845	చాంద్రితమాసం	ర	కా	పక్షము	తేదీ	పుం. వి.	పుం. వివరం	జల.	నం	సం
80 మార్చి	26 ఆది శ్రే	చైత్ర	కు	౮	౧	శ్రవ	౨౩-౩౦	పుం. పుం.	నిర్జల	మహిమ	స్వల్పవృ
13 ఏప్రిల్	8 ఖర్జూర	బ	౫	౨	ని	౫౬-౨౪	పుం. పుం.	పుం. పుం.	అశ్వ	అనావృ	అనావృ
26 "	22 "	శ్రావణ	కు	౫	౧	శ్రవణి	౩౬-౪౬	పుం. పుం.	పాదజల	మయూర	అర్ధవృ
10 మే	5 తీర్థ	బ	౪	౧	శ్రవణి	౨౬-౧౦	పుం. పుం.	నిర్జల	గర్భ	అనావృ	అనావృ
24 "	19 "	జ్యేష్ఠ	కు	౪	౧	శ్రావణి	౧౯-౫౦	పుం. పుం.	పుం. పుం.	అజ	"
7 జూన్	2 ఆమర్తాను	"	బ	౨	౧	మృగశిర	౧౯-౧౨	పుం. పుం.	పుం. పుం.	మహిమ	స్వల్పవృ
21 "	16 ఆషాఢ	కు	"	"	౧	ఆర్ద్ర	౨౦-౫౯	పుం. పుం.	పాదజల	మృగశిర	అర్ధవృ
5 జూలై	30 "	బ	౧	౧	పునర్వసు	౨౫-౧౦	పుం. పుం.	పుం. పుం.	మూషక	అనావృ	అనావృ
19 "	13 ఆగష్టు	శ్రావణ	కు	౧	పునర్వసు	౨౮-౧౮	పుం. పుం.	అర్ధజల	అజ	అనావృ	అనావృ
2 ఆగష్టు	27 "	"	కు	౧౪	శ్రవణ	౨౯-౧౯	పుం. పుం.	పుం. పుం.	అజ	స్వల్పవృ	స్వల్పవృ
16 "	10 మేహ	"	బ	౧౪	మఘ	౨౬-౧౦	పుం. పుం.	పుం. పుం.	గజ	అర్ధవృ	అర్ధవృ
30 "	24 "	ఆర్ద్ర	కు	౧౩	పునర్వసు	౧౬-౧౯	పుం. పుం.	పాదజల	మంధూక	అర్ధవృ	అర్ధవృ
13 సెప్టెంబరు	8 ఆషాఢ	"	బ	౧౩	ఆర్ద్ర	౧౬-౧౩	పుం. పుం.	పుం. పుం.	మహిమ	పాదజల	పాదజల
26 "	21 "	నిర్జల	కు	౧౦	శ్రావణ	౩౯-౧౩	పుం. పుం.	అర్ధజల	అశ్వ	అనావృ	అనావృ
	1846										
10 అక్టోబరు	౮ ఆషాఢ	బ	౧౦	౧	చైత్ర	౧౦-౧౦	పుం. పుం.	పాదజల	మయూర	పూర్ణవృ	పూర్ణవృ
23 "	18 "	ఆశ్వయుజ	కు	౮	స్వాతి	౩౩-౪౯	పుం. పుం.	అర్ధజల	గర్భ	అనావృ	అనావృ
5 నవంబరు	1 చైత్ర	బ	౩	౧	విశాఖ	౫౧-౩౦	పుం. పుం.	నిర్జల	జంబుక	అనావృ	అనావృ
19 "	15 "	కార్తిక	కు	౫	౧	అనూరాధ	౩-౪	పుం. పుం.	పాదజల	మయూర	అనావృ
2 డిసెంబరు	28 "	బ	౪	౧	జ్యేష్ఠ	౧౦-౪౦	పుం. పుం.	పూర్ణజల	గర్భ	అనావృ	అనావృ
15 "	12 బహు	మార్గ	కు	౨	మూల	౧౪-౩౦	పుం. పుం.	పుం. పుం.	జంబుక	అనావృ	అనావృ
28 "	25 "	కు	౧౫	౧	పూష	౧౬-౨౪	పుం. పుం.	పాదజల	మయూర	అర్ధవృ	అర్ధవృ
1987											
10 జనవరి	8 ఇస్సంది	"	బ	౧౩	ఆ	శ్రావణ	౧౮-౫౦	పుం. పుం.	అర్ధజల	మహిమ	పాదజల
21 "	21 "	పుష్య	కు	౧౨	శ్రవ	౨౧-౩౦	పుం. పుం.	నిర్జల	జంబుక	అనావృ	అనావృ
5 ఫిబ్రవరి	4 పర్యుషి	"	బ	౯	ధని	౨౬-౧౨	పుం. పుం.	పూర్ణజల	అజ	"	"
18 "	17 "	మఘ	కు	౮	౧	శతభిషం	౩౬-౫౦	పుం. పుం.	నిర్జల	గర్భ	"
8 మార్చి	30 "	"	బ	౬	౧	పూ-భా	౫౧-౧౧	పుం. పుం.	అర్ధజల	జంబుక	"
17 "	18 ఆది శ్రే	పూర్ణి	కు	౫	౧	శ్రావణ	౧౨-౦	పుం. పుం.	అర్ధజల	మయూర	"
30 "	26 "	బ	౩	౧	రేవతి	౩౮-౫౪	పుం. పుం.	పాదజల	గర్భ	అనావృ	అనావృ

అమృతాంజనము అన్ని నొప్పులకు సిద్ధపదము.

శంకుస్థాపనాది ముహూర్తములకు శుభమైన తిథి వార నక్షత్రములు

ముహూర్తముల పేరు	తిథులు	వారములు	నక్షత్రములు	లగ్నములు	విశేషవిధులు
శంకుస్థాపనము	౩-౩-౧-౧౧-౧౩	బు-గు-శు	రో-మృ-హ-రే-అనూ-ఉ-ఫ-పుష్య-శ్ర-పున-ధ-శ-అశ్వి-స్వా	మృ-కర్క-కుం-మి	చతుర్థశుద్ధి, అష్టమశుద్ధి
గృహప్రవేశము	౨-౩-౩-౧-౧౦-౧౩-౧౩	సో-బు-గు-శు	అశ్వి-రో-మృ-పున-పుష్య-ఉ-ఫ-స్వాతి-అనూ-శ్ర-ధ-శత	మృ-సిం-మృగ్-కుం-మి-క-ఫ-మి	అష్టమ, చతుర్థశుద్ధి
నివేశనము	౨-౩-౩-౧-౧౦	సో-బు-గు-శు	అశ్వి-రో-ఉ-ఫ-హ-స్వా-అనూ-మూల-ఉ-షా-శ్ర-శత-ఉ-భా	మృ-మి-కర్క-సిం-కు-ధ-కుం-మి-న	లగ్న శుద్ధి
గర్భాధానము	౨-౩-౩-౧-౧౦	సో-బు-గు-శు	రో-ఉ-ఫ-హ-స్వాతి-అనూ-ఉ-షా-శ్ర-వ-శత-ఉ-భా-ధని-మృగ	మృ-మి-క-సిం-కు-ధ-కుం-ధ	లగ్న శుద్ధి-సప్తమమందు పాపగ్రహములు లేకుండుట-పర్వవర్జము
పుంసవనము	౨-౩-౩-౧-౧౦-౧౩-౧౩	సో-బు-గు-శు	అశ్వి-రో-మృ-పున-పుష్య-ఉ-ఫ-హ-చి-స్వా-అనూ-మూల-ఉ-షా-శ్ర-వ-శత-ఉ-భా-రే	మే-ధ-మి-మి	నవమిశుద్ధి-గూడవ మాసము
సిమంతము	౨-౩-౩-౧-౧౦-౧౩-౧౩	ఆ-మం-గు	అశ్వి-రో-మృ-పున-పుష్య-ఉ-ఫ-హ-చి-స్వా-అనూ-మూల-ఉ-షా-శ్ర-ధ-శ-ఉ-భా-రే	మే-ధ-మి	౪-౬-౮-మాసములు-నవమి శుద్ధి
స్త్రీ	౨-౩-౩-౧-౧౦-౧౩	సో-బు-గు-శు	రో-ఉ-భా-ఉ-షా-స్వా-పున-శ్ర-ధ-శ-అశ్వి-హ-పుష్య-అనూ	మృ-మి-క-ధ-మి-న-క-ట-క	అష్టమశుద్ధి
నామకరణము	౨-౩-౩-౧-౧౦-౧౩	సో-బు-గు-శు	అశ్వి-రో-ఉ-ఫ-ఉ-షా-ఉ-భా-స్వా-పున-శ్ర-ధ-శ-హ-స్త-పుష్య-అనూ	మృ-కు-మి-క-స్య-ధ-మి-న-క-ట-క	అష్టమశుద్ధి
దోలాలోహణము	౨-౩-౩-౧-౧౦-౧౩	సో-బు-గు-శు	రో-మృ-ఉ-ఫ-ఉ-షా-ఉ-భా-పున-హ-చి-స్వాతి-చి-అనూ	మృ-మి-కర్క-క-స్య-కు-ధ-మి	౧-౩-౩ మాసములు శుభము-అష్టమశుద్ధి
అన్నప్రాశనము	౨-౩-౩-౧-౧౦-౧౩	సో-బు-గు-శు	అశ్వి-రో-మృ-పున-పుష్య-ఉ-ఫ-ఉ-షా-ఉ-భా-హ-చి-స్వా-అనూ-శ్ర-ధ-శత-రే	క-కు-ధ-మి	దశమశుద్ధి, లగ్న మందుపాప గ్రహములు లేకుండుట
కర్ణవేధ	౨-౩-౩-౧-౧౦	సో-బు-గు-శు	అశ్వి-మృ-పుష్య-హ-చి-స్వాతి-అనూ-శ్ర-ధ-శ-అశ్వి-ఉ-ఫ-ఉ-షా-ఉ-భా	మృ-మి-కర్క-క-కు-ధ-మి	౬-౮ మాసములయందు శుభము-అష్టమశుద్ధి
కేశఖండనము	౨-౩-౩-౧-౧౦	సో-బు-గు-శు	మృ-పున-పుష్య-హ-చి-స్వా-శ్ర-ధ-శ-రేవతి	మృ-మి-కర్క-కు-ధ-మి	ఉత్తరాయణ-పూర్వాహము
అక్షరస్వీకారము	౨-౩-౩-౧-౧౦	సో-బు-గు-శు	పున-పుష్య-హ-చి-శ్ర-అనూ-శ్ర-ధ-రేవతి	మే-కర్క-కు-మి	ఉత్తరాయణ, ౧౬-వ సం॥ అష్టమశుద్ధి, సూర్యుడు చరస్థిరరాసులయందుండగా
విద్యారంభము	౨-౩-౩-౧-౧౦-౧౧-౧౩	అ-సో-బు-గు-శు	అశ్వి-మృ-ఆర్ద్రా-పున-పుష్య-ఆశ్ర-పూ-పూషా-పూ-హ-చి-స్వా-అనూ-మూల	మే-కర్క-కు-మి	అనన్తయనములను విడిచి పెట్టవలెను. శస్త్రవిద్యాభ్యాసమునకు-ఆది మంగళవారములు శుభము
ఉపనయనము	౨-౩-౩-౧-౧౦	బు-గు-శు	అశ్వి-రో-మృ-పున-పుష్య-ఉ-ఫ-ఉ-షా-ఉ-భా-హ-చి-స్వా-శ్ర-వ-ధ-శత	పాపగ్రహములు లేకుండ్రమందు లేకుండుట-లగ్నము	అష్టమశుద్ధి-లగ్న మందు పాపగ్రహములు లేకుండుట-పూర్వాహము

ముహూర్తములు	తిథులు	వారములు	నక్షత్రములు	లగ్నములు	విశేషవిధులు
వివాహము	౨-౩-౫-౭-౧౦ ౧౩	బు-గు-శు	రో-మృ-మ-స్వా-హ-అనూ-శ్ర-రే-ఉ-ఫ-ఉ-ష-ఉ-భా-మూల	వృ-మి-కర్కా-కన్య తు-ధను-మీన-మే	న ప్రమతుడి
కంచుక ధారణము	౨-౩-౫-౧౦-౧౩	సో-బు-గు-శు	అశ్వి-పున-పుష్య-ఉ-ఫ-ఉ-ష-ఉ-భా-హ-స్త-చి-స్వా-అనూ-శ్ర-రే	వృ-మి-కర్కా-క-కుల-ధను-మీనం	పూర్వాస్తామందు శుభము
నవమస్త్ర ధారణము	౨-౩-౫-౭-౧౦ ౧౧-౧౩	బు-గు-శు	అశ్వి-ఉ-ఫ-ఉ-ష-ఉ-భా-హ-చి-త్త-స-అనూ-శ్ర-ధ-శత-శే	వృ-మి-కర్కా-క-తు-ధ-మీ-మ-కుం	శృతీయశుద్ధి
ప్రయాణము	౨-౩-౫-౭-౧౦ ౧౩	సో-బు-గు-బు	మృ-అశ్వి-పుష్య-పున-హ-అనూ-శ్ర-మూల-ధ-రే	మే-వృ-కర్కా-తు-ధను-మకరం-మీనం	పంచమశుద్ధివారశూల-తిథి-శూల-నక్షత్రశూలలు కలదిక్కులు వదిలిపెట్టవలెను.
మాపారంభము	౨-౩-౫-౭-౧౦ ౧౩-౧౫	సో-మ-గు-శు	అశ్వి-రో-పుష్య-ఉ-ఫ-ఉ-ష-ఉ-భా-హ-అనూ-శ్ర-శత-ధ-రే	కర్కా-వృ-మ-మి	తూర్పు-ఈశాన్య-ఉ-తరదిక్కులయందు ఉత్తమము
వీణావాద మునకు	౨-౩-౫-౭-౧౦ ౧౧-౧౩	సో-బు-గు-శు	రో-హ-చి-స్వా-పున-పుష్యమి-ఉ-ఫ-ఉ-ష-ఉ-భా-మూల-ధ-రే	వృ-మి-కర్కా-కన్య తుల-ధను-మీనం	శుభగ్రహదృష్టిగల లగ్నము శుభమైనది
దేవతాప్రతిష్ఠ	౨-౩-౫-౭-౧౦ ౧౩	సో-బు-గు-శ	శ్ర-ధ-శే-ఉ-త్రరాత్రయం-అనూ-పున-హ-చి-రే-మృ-ఆశ్లే-రో	వృ-మ-మి-కన్య తుల-ధను-మీనం	౮ శుద్ధి ఉత్తరాయణం-పూర్వాస్తామనుశుభము
వృక్షలతాది స్థాపనం	౨-౩-౫-౭-౧౦	సో-బు-గు-శ	అశ్వి-రో-మృ-పుష్య-హ-చి-ఉ-త్రరాత్రయం-అనూ-రే	వృ-మ-కుల-కన్యా తుల-ధను-మి	౮ శుద్ధి, లగ్నమునకు శుభవృష్టి
ఔషధసేవ	౨-౩-౫-౭-౧౦ ౧౭	ఆది-గు-శు-సో-బు	అశ్వి-పుష్య-హ-చి-మృ-అనూ-రే-శ్రవ-ధని-శత-స్వా-పున-చూ	మిథు-కన్యా ధను-మీనం	౭-౮-౧౨ శుద్ధి లగ్నమున శుభము
వాణిజ్యము	౨-౩-౫-౭	అ-గు-శు-సో-బు	అశ్వి-రో-మృ-హ-చి-అ-ఉ-త్రరాత్రయం-పుష్య-రే	వృ-మి-కుల-కన్యా తు-ధను-మి	౧౧-వ స్థానములు శుద్ధి

ఈ ముహూర్తములకు ఏకవింశతి మహాదోషములు వదిలిపెట్టవలెను. పంచరహితముగ నుండవలెను. చంద్రతారాబలము లుండవలెను. పాపగ్రహములు అనగా రవి, చంద్ర, బుధ, రాహు, కేతు, శ్రీణిచంద్ర, పాపయుత బుధులు లగ్నమునకు ౩-౬-౧౧ స్థానములయందును, శుభగ్రహము లగు గురు, శుక్ర, పూర్ణచంద్రులు, పాపయుతుడు కాని బుధుడు, లగ్నమునకు ౧-౨-౪-౭-౯-౧౦-౧౧ స్థానములయందును ఉండిన శుభము. చంద్రుడు పాపియైనను, శుభుడైనను లగ్నమునం దుండరాదు.

పంచకమును తెలిసికొను పద్ధతి

శుక్లప్రతిపత్తు మొదలు తిథి సంఖ్యయును, ఆదివారము మొదలు

వారసంఖ్యయును, అశ్విన్యాదిగా నక్షత్రసంఖ్యయును, మేసాదిగాలగ్నసంఖ్యయునుగలిపి, తొమ్మిదివే భాగించగా శేషము పంచకమనబడును. అందు ౧ మిగిలెనేని మృత్యుపంచకము, ౨ మిగిలెనేని అగ్నిపంచకము, ౩ మిగిలెనేని మృత్యుపంచకము, ౪ మిగిలెనేని వారపంచకము, ౫ మిగిలెనేని రోగపంచకము. శేషసంఖ్యలు నిష్పంచకములు (శుభమయినవి). మతాంతరము: తిథిసంఖ్య శుక్లపక్షములో శుక్లప్రతిపత్తు మండియు, కృష్ణపక్షములో కృష్ణప్రతిపత్తునుండియు గణించుట గలదు. మార్తాండుగంధరీత్యా గతతిథులను లగ్నసంఖ్యను కలిపి తొమ్మిదివే భాగించగా శేషము ముందుపెప్పిన ప్రకారముగా చూచుకొనుట బాడ గలదు. గ్రహవకము కలంపుట శాస్త్రసమ్మతము కాదు.

అమృతయోగములు

ఆ|| రో-ఉ-త్ర-ఉ-ష-ఉ-భా-హ-స్త-రేవతి-శ్రవ-మూల
సో|| మృ-గ-స్వాతి-రేవతి-పున-శ్రవ
మం|| రోహి-మూల-అశ్వి-ఉ-ఫ-ఉ-ష-ఉ-భా
బు|| పూష-పూష-పూష-కృ-ఉ-ఫ-ఉ-ష-ఉ-భా
గు|| అశ్వి-పుష్య-స్వా-మ
కు|| మూ-హ-రే-అనూ-స్వా-ఉ-ఫ-ఉ-ష-ఉ-భా
మ-స్వా-కృ-రో-శే

మరణయోగములు

ఆ|| అనూ-శ్లేష్-మ-విశా-ధని
సో|| విశా-కృ-మ-పూ-భా-ఉ-ష
మం|| శతే-ఆర్ద్ర-విశా-పూ-భా
బు|| ధని-మూల-రే-అశ్వి-హ
గు|| మ-రో-శత-ఆర్ద్ర-విశా-పూ-భ
కు|| పుష్య-రో-శ్లేష్-అశ్వి-మ
ఉ-ఫ-హ-చి-ఉ-ష-పూ-భా-ఉ-భా-రే

ప్రథమ ద్వితీయ
సంపుటములు,

ఆంధ్ర విజ్ఞాన సర్వస్వము

అమృతమునకు,
సిద్ధముగా నున్నవి.

ప్రథమసంపుటమునందు డిప్యూరీ-వ ఆకృతియందు ౬౦౦ పుటలు గలవు. ఇందు 'అ' నుండి 'అధ్వర్య' వరకును గల విషయము గలదు. త్రివర్ణ పటములు ౮, ఇతర పటములు ౧౨గి, వివిధ విషయములు ౮౦౦ కలవు.

రెండవ సంపుటమునందు డిప్యూరీ-వ ఆకృతియందు ౬౦౦లకు మించిన పుటలు కలవు. "అన్" మొదలుకొని "అశ్విన" వరకు గల విషయము గలదు. త్రివర్ణపటములు ౧౦. వానిలో ౨ అమరావతీస్తూపమునకును ౨ అనాహతమునకును చెందినవియు ౬ దేశచిత్ర పటములును గలవు. ఇవిగాక మరి ౫ సాదా దేశపటములుకలవు. ప్రాచీనాంధ్రుల కళానంపదను వ్యక్తముచేయు అమరావతీస్తూపమునుగురించినగొప్ప వ్యాసమునందు అమరావతీశిల్పమునకు సంబంధించిన హాఫ్ట్ బామ్మలు రమారమి ౧౦౦ ను, వేషభూషాదుల వెల్లడించు బామ్మలు ౫౦ వఱకును గలవు. మరియు అభినయమును వ్యాసమున భరత శాస్త్రమునందలి వేటువేటుహస్తములను సూచించు బామ్మలు ౫౭ ను, 'అనాహతము' నందు పట్టకాదులచిత్రములును గలవు. ఇట్లు ఆయావ్యాసములకు చెందిన చిత్రములు మొత్తముమీద ౨౫౦ కి పైగా నున్నవి. వివిధవిషయముల సంఖ్య ౮౦౦ వరకు నుండును. సంపుటము చక్కని నవ్వదేశీచర్మముతోడను బంగారు రేఖలతోడను సంపుటికృతము. ప్రతిసంపుటమున ౬౦౦ పుట లుండును. ప్రతి సంపుటము వెల రూ. ౧౦. ప్రవేశరుసుము రూ. ౧. మొత్తము రూ. ౧౧. పోస్టుద్వారా: రూ. ౧-౮-౦ రైలుద్వారా: దగ్గరచోట్లకు ఖర్చులు అ. ౧౨.

ప్రొవీన్సు - రైలుఖర్చులు ప్రత్యేకము. చందాదారులు అడ్వాన్సు రూ. ౫ లు పంప ప్రార్థితులు.

మాడవ సంపుటము ముద్రణమున నున్నది. అందు ఆంధ్రదేశచరిత్రము, వాఙ్మయము, భాష మొదలైనవిషయములకు సంబంధించిన వ్యాసము లనేక ములకలవు. పండితసాహిత్యమునను, అపారసాధనసంపదల మాలమునను, సాధ్యము గాదగిన ఈ కార్యమును తలపెట్టుట సాహసమును, అనాలోచితమున వినన ఆంధ్రమహాజనుల సాహిత్యమున నీప్రయత్నము ఫలముగాగల డని నమ్ముచు యథాశక్తిని సహాయముచేయుటకు వేడుచున్నాము.

మేనేజరు, ఆంధ్ర విజ్ఞాన సర్వస్వ కార్యాలయము, నెం 7, తంబుకెట్టినిగి, మదరాసు.

తా మ ర మం దు

ఇదివరలో "రాజారాణి" గుర్తు తామరమందును, యితరులు అదేమాదిరి మందు తయారుచేసి మోసగించుటచే, కొలదికాలము నుండి పై తెలిపిన గుర్తులను యీ దిగువరీతిని మార్చబడి

త్రివర్ణముగల "సూర్యోదయము"

అమృతాంజనం డిపో అని యుండగలవు.

గాన యెల్లరును యీ విషయము ముఖ్యముగా గమనించ గోరెడము.

గుర్తుల మార్పుదలచే మందునందు లోపములుండవని హెచ్చరిక చేయుచున్నాము.

ఈ మందు తామర, తీల పసుగుగడ్డి, శోభ పొడలు మొదలగువానిని రెండేపూతలతో నిర్మూలముచేసి చర్మమును శుభ్రపరచును. దీనిని చర్మముపై రాచిన మంట యుండదు.

అమృతాంజనం డిపో,

మదరాసు, బొంబాయి, కలకత్తా, రంగూన్.

సంగ్రహము: యొక్క ఉదయా నమయ కాలములు: ౧౯౩౩-౩౪

మద్రాసుకు బెజవాడకు

ఆనందాదియోగములు

గ్రహం	ఉదయం	అసం	అమృతం	ఆది	సోమ	మం	బుధ	గురు	శుక్ర	శని	యోగములు
సం	ఉదయం	అసం	జనము	అస్వి	మృ	ఆశ్లే	హ	ఆనా	ఉషా	శ	ఆనంద
వైశాఖ	౧౬	౧౭	౧౮	౧౯	౨౦	౨౧	౨౨	౨౩	౨౪	౨౫	ప్రహరము
మే	౧౭	౧౮	౧౯	౨౦	౨౧	౨౨	౨౩	౨౪	౨౫	౨౬	ప్రహరము
జూన్	౧౮	౧౯	౨౦	౨౧	౨౨	౨౩	౨౪	౨౫	౨౬	౨౭	ప్రహరము
జూలై	౧౯	౨౦	౨౧	౨౨	౨౩	౨౪	౨౫	౨౬	౨౭	౨౮	ప్రహరము
ఆగష్టు	౨౦	౨౧	౨౨	౨౩	౨౪	౨౫	౨౬	౨౭	౨౮	౨౯	ప్రహరము
సెప్టెంబరు	౨౧	౨౨	౨౩	౨౪	౨౫	౨౬	౨౭	౨౮	౨౯	౩౦	ప్రహరము
అక్టోబరు	౨౨	౨౩	౨౪	౨౫	౨౬	౨౭	౨౮	౨౯	౩౦	౩౧	ప్రహరము
నవంబరు	౨౩	౨౪	౨౫	౨౬	౨౭	౨౮	౨౯	౩౦	౩౧	౩౨	ప్రహరము
డిసెంబరు	౨౪	౨౫	౨౬	౨౭	౨౮	౨౯	౩౦	౩౧	౩౨	౩౩	ప్రహరము
జనవరి	౨౫	౨౬	౨౭	౨౮	౨౯	౩౦	౩౧	౩౨	౩౩	౩౪	ప్రహరము
ఫిబ్రవరి	౨౬	౨౭	౨౮	౨౯	౩౦	౩౧	౩౨	౩౩	౩౪	౩౫	ప్రహరము
మార్చి	౨౭	౨౮	౨౯	౩౦	౩౧	౩౨	౩౩	౩౪	౩౫	౩౬	ప్రహరము

N.B. — ధ్యాంతు, వజ్ర, ముగ్ధ యోగములలో ప్రథమ ౫ ఘడియలున్నా, పద్మ, లంబములలో ప్రథమ ౪ ఘడియలున్నా, గదా యోగముందు ప్రథమ ౧ ఘడియలున్నా, కాల, మనలములందు ప్రథమ ౨ ఘడియలున్నా, వదలిన శుభము. రాక్షస, మృత్యు, ఉత్పాతముల సంప్రార్థముగా వదలవలెను.

అమృతాంజనము

తలనొప్పి

పల్లినొప్పి

శైత్యము, దగ్గు, రొమ్మ పడిశము, వాయువు పోట్లు,
నడుము నొప్పి, గాయములు పరిమార్చును

శ్రీ ధాతనామ సంవత్సర పంచాంగ వీక్షిక

రామానుజయ శ్రీవైష్ణవ తిరనక్షత్రములు

చిత్రి	అశ్విని	మేషమాసము	వసుగనంబి తిరునక్షత్రము
	కృత్తిక	"	ఉయ్యళ్ళాడార్
	ఆర్ద్ర	"	యెంబెరుమానార్
	పునర్వసు	"	మొసలియందాన్
	"	"	చక్రవర్తిరుముగనార్
	చిత్త	"	మధురకపుల
	మృగ	"	శేవప్పేరుమాళ్
వైయో	స్వాతి	వృషభమాసము	ఆళగసింగర్
	"	"	పెరియతిరుమల
	విశాఖ	"	నమ్మాళ్వార్
	అనూరాధ	"	పెరియభట్టర్
ఆని	స్వాతి	మిథునమాసము	పెరియళ్వార్
	అనూరాధ	"	నాథముల
ఆది	పునర్వసు	కటకమాసము	శ్రీ ఆండార్
	"	"	యదుగినినాచ్చియార్
	ఉత్తరాషా	"	ఆళవందారు
	"	"	పుండరీకాక్ష
ఆవణి	రోహిణి	సింహమాసము	శ్రీ కణ్ణక్
పెరబాళి	విశాఖ	కన్యామాసము	తిరుమలనంబి
	శ్రవణము	"	వేదాంతజేకల
	"	"	తిరువేంగడమువయ్యార్
అబ్జి	కృత్తిక	తులామాసము	మారకులోత్తమదాసన్
	మూల	"	మనవాళిమహాముల
	పురూషుషా	"	నేనముదలియార్
	శ్రవణం	"	పొయ్యియూళ్వార్
	"	"	పిత్తైయిళాచార్యర్
	ధనిష్ఠ	"	పూభత్తాళ్వార్
	శతభిషము	"	పేయాళ్వార్
కృత్తిక	కృత్తిక	పుబ్బికమాసము	తిరుమంగైయాళ్వార్
	"	"	నంబిళ్ళగారి
	రోహిణి	"	తిరుప్పాణియాళ్వార్
మార్గశి	కేర	ధనుర్మాసము	తొండరడిప్పొడియాళ్వార్
	"	"	పెరియనంబి
తై	పునర్వసు	మకరమాసము	యంబార్
	మఘ	"	తిరుముడికయాళ్వార్
	పూర్వ	"	మారత్తాళ్వార్
మాళి	మృగశిర	కుంభమాసము	తిరుకచ్చినంబి
	పునర్వసు	"	కులశేఖరాళ్వార్
	రోహిణి	"	నంబెరుమాళ్
పంచుని	పుష్యమి	మీనమాసము	యతిరాజసంపత్తమార్
	ఉత్తర	"	శ్రీరంగనాచ్చియార్
చిత్రి	చేవతి	మేషమాసము	పెరియ పెరుమాళ్

శ్రీమాధ్వ పుణ్యదినములు

చైత్ర	శు. ౩ వేదవ్యాసతీర్థుల	పుణ్యదినము
	శు. ౬ కపింద్రతీర్థుల	"
	౧౩ సత్యవ్రతతీర్థుల	"
	౨. ౩ వాగీశతీర్థుల	"
	౨. ౧౩ సత్యవిజయతీర్థుల	"
వైశాఖ	శు. ౩ విద్యాధిరాజతీర్థుల	"
శ్వేత	శు. ౩ సత్యసంధతీర్థుల	"
	౨. ౨ సత్యపూర్ణతీర్థుల	"
	౨. ౩ రఘువరతీర్థుల	"
ఆషాఢ	శు. ౯ సత్యాధిరాజతీర్థుల	"
	౨. ౫ క్రిజయతీర్థుల	"
గ్రామా	శు. ౧ రాఘవేంద్రతీర్థుల	"
	శు. ౭ సత్యవరతీర్థుల	"
భాద్రపద	శు. ౧౦ సత్యైష్టకామతీర్థుల	"
	౨. ౩౦ మాధవతీర్థుల	"
ఆశ్వయుజ	శు. ౭ సత్యపరాయణతీర్థుల	"
కార్తిక	శు. ౧౦ సత్యవరతీర్థుల	"
	శు. ౧౧ వేదనిధితిర్థుల	"
	౨. ౭ విద్యానిధితిర్థుల	"
	౨. ౧౮ పద్మానాభతీర్థుల	"
మార్గశిర	శు. ౧౧ సత్యవిధితిర్థుల	"
	శు. ౧౨ రఘునాథతీర్థుల	"
పుష్య	శు. ౧౨ రఘుత్తమతీర్థుల	"
	౨. ౬ సత్యకామతీర్థుల	"
	౨. ౭ నరహరితీర్థుల	"
	౨. ౧౮ విద్యాధీశతీర్థుల	"
	౨. ౩౦ పురందరదాసతీర్థుల	"
మాఘ	శు. ౯ (మధ్వనవమి) ఆనందతీర్థుల	"
ఫాల్గున	శు. ౨ సత్యబోధతీర్థుల	"
	శు. ౪ వ్యాసరాజపూర్వముల	"
	శు. ౬ సత్యవ్రతతీర్థుల	"

శుక్ల పుణ్యదినములకు అపరమాణ్యములను తినినట్లగుచు

ప్రసవ విషయము

ఆశ్విని, భరణి, కృత్తిక, రోహిణి ఆర్ద్ర, పునర్వసు, ఆశ్రేష్ఠ మఘ, పుబ్బ, ఉత్తర, విశాఖ, శ్వేత, మూల, పూర్వాషాఢ, పూర్వభాద్ర, శేవతి యానక్షత్రము లందు ప్రసవించినచో వెంటనే కాంతిచేయవలెను. ఇందు గుర్తుచుబడిన నక్షత్రములందు ప్రసవించినచో హామ కాంతి చేయవలెను. తిథిసంధి, నక్షత్రసంధి, లగ్నసంధు లందున్నా కాంతిచేయవలెను. వారదుర్భుక్షార్థముందు నూ, వర్జ్యముందునూ ప్రసవించిననూ కాంతిచేయవలెను.

ఈ పుణ్యదినములకు అవరూపవృద్ధి తిథినిర్ణయములకు

వైశాఖ ౫ వైఖానసానాం శ్రీనివాసముఖవేదాంత తిరునక్షత్రం. మాఘ శు ౧౨ వైఖానసానాం శ్రీరామజన్మోత్సవం. గ్రామా శు ౧౫ మంగళవారం వైఖానసానాం విఖానసాచార్యతిరునక్షత్రం. ఆషాఢ శు ౧౮ వైఖానసానాం పూర్తికడతనాచార్యుల తిరునక్షత్రం.

గౌరీపంచాంగము కాలము ౧-కీ గడిమలు 3౪. ఘంట ౧, నిమిషములు 3౦.

పగటిమహారములు

రాత్రిమహారములు

వారములు	ఆది	సోమ	మంగళ	బుధ	గురు	శుక్ర	శని	వారములు	ఆది	సోమ	మంగళ	బుధ	గురు	శుక్ర	శని
౧	ఉద్యో	అమృ	రోగం	విషం	ఉద్యో	రోగం	విషం	౧	శుభం	రోగం	జ్వరం	లాభం	సుఖం	అమృ	విషం
౨	లాభం	విషం	ఉద్యో	అమృ	విషం	జ్వరం	అమృ	౨	అమృ	లాభం	ఉద్యో	రోగం	రోగం	జ్వరం	ఉద్యో
౩	విషం	ఉద్యో	జ్వరం	శుభం	జ్వరం	అమృ	జ్వరం	౩	జ్వరం	ధనం	కలహం	విషం	కలహం	కలహం	శుభం
౪	అమృ	లాభం	లాభం	ఉద్యో	లాభం	కలహం	ఉద్యో	౪	రోగం	ఉద్యో	లాభం	ఉద్యో	లాభం	లాభం	అమృ
౫	శుభం	జ్వరం	అమృ	రోగం	అమృ	లాభం	శుభం	౫	కలహం	రోగం	రోగం	శుభం	ఉద్యో	శుభం	కలహం
౬	ధనం	అమృ	ఉద్యో	శుభం	విషం	సుఖం	లాభం	౬	లాభం	అమృ	లాభం	లాభం	జ్వరం	ధనం	రోగం
౭	అమృ	లాభం	విషం	ధనం	కలహం	ధనం	ధనం	౭	ఉద్యో	విషం	ఉద్యో	ధనం	లాభం	అమృ	అమృ
౮	విషం	ధనం	లాభం	అమృ	జ్వరం	అమృ	లాభం	౮	రోగం	జ్వరం	ధనం	లాభం	ఉద్యో	విషం	లాభం

నవగ్రహములు ద్వాదశస్థానములయందుండునపు డిచ్చెడి గోచారఫలమును తెలియ జేయు చక్రము.

గ్రహములు	౧	౫	౧౦	౧౧	౧౨
రవి:	స్థానచలనం	భయం	సంపత్తు	మానభంగం	భయం
చంద్ర:	సౌజన్యం	వ్యయం	లాభః	రోగం	కార్యనాశనం
కుజ:	భేదం	వ్యయం	లాభం	శత్రుపీడ	రిపుభయం
బుధ:	బంధం	లాభం	వ్యయం	శత్రుభయం	దారిద్ర్యం
గురు:	గమనం	ధనలాభః	ఆపత్తు	నాశనం	సంపత్
శుక్ర:	ఆరోగ్యం	భాగ్యం	సౌఖ్యం	సుఖం	పుత్రలాభం
శని:	అఫలం	హాని	సంపత్తు	కుక్షిరోగం	బుధుక్ష
రాహు:	భయం	కలహం	సౌఖ్యం	మానహాని	ధనవ్యయం
కేతు:	భయం	విరోధం	సుఖం	మానహాని	ధనక్షయం

ప్రయాణమునకు

రాహుకాల గుళికకాలములు

సూర్యోదయము ౬ గంటలవరకు అర్ధిదిని సమయము

తిథిశూల, వారశూల, నక్షత్రశూల, లగ్నశూలములు

దిక్కు	తిథులు	వారములు	నక్షత్రములు	లగ్నములు	వారములు		గుళిక కాలము		
					మొదలు	వరకు	మొదలు	వరకు	
తూర్పు	౧, ౯	శని, సోమ	ధనిష	{	ఆదివారము	4½	6	3	4½
ఆగ్నేయము	3, ౧౧	శని, గురు			కుంభము	సోమవారము	7½	9	1½
దక్షిణము	౫, ౧౩	గురు	శ్రవణము	{	మంగళవారము	3	4½	12	1½
మైత్రము	౭, ౧౨	సోమ, శుక్ర			మీనము	బుధవారము	12	1½	10½
పడమర	౯, ౧౪	ఆది, శుక్ర	రోహిణి	{	గురువారము	1½	3	9	10½
వాయవ్యము	౧, ౧౫	మం, ఆది			వృశ్చికము	శుక్రవారము	10½	12	7½
ఉత్తరము	౨, ౧౦	బుధ, మం	పుష్య	{	శనివారము	9	10½	6	7½
ఈశాన్యము	౪, ౩౦	బుధ			ధనుస్సు				

భారతి (సచిత్ర మాస పత్రిక)

చందా సం.కు రు. ౬-౦-౦ ౬ నెలలకు రు. 3-౦-౦

విడిపత్రిక ౮ అణాలు మాసానికి.

భారతి (నచిత్రమానపత్రిక)

పండా సం.కు రు. ౬-౦-౦ ౬ నెలలకు రు. 3-౦-౦

విడిపత్రిక ౮ అకాలు మాత్రమే.

21 | ౮ | గల సూక్ష్మ-పరిపక్వరే-అంకృత-అటలిగు-పతంగం-రేలరాగ-అ/తాన్వ-రేమిష-నాయనం యాగర-కాం

[illegible]

25 గా అం సోపంకె-గిపున-గవ్వల-రబ-కెడిఅం-కెంతొక-రా-భేదో-గాచ-జాక్-కాం భో-అమ

27 గం ౨ అ ఖాసర్-గలత్రేయ-అవ్యుఁ-అగు-అరక-రత్నక-గలత్రేయ ౩౨-గూడ-అరక-అవాసుక రత్నక

[illegible]

సర్వేషాం వంజులై కాదశీ ఉపవాసద్యయం భో ౨-౧౭ చూ

అమెరికా-బ్రిటన్-ఫ్రాన్స్-ఇతర దేశాల నుండి వచ్చే వస్తువులపై ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వం విధించిన ధ్వజం

[illegible]

అర | గ శీలకృ-ప్రగ3-గగమూగ-3రశుభగ-కాగ3-గగరాగ-గత్యా-గంజనధ్యయనర-కా-భో-గ-20

சார்வீசு-1984-85-இல்-100-000

[illegible][illegible]

అదర్శ-గరకేశ-33 సౌంద-గరవం-3-దిగం-3-తా-3-రకలవా-3-3-ము 3 మిథు నేరవిగా-9 ప్రజ

[illegible][illegible]

కుం|| ౪౧౨-౫౬ మృత్యు-౫౬౧౦౨౯-౩౦౫౧౨-౫౬౧౯౫-౫౬౧౯౩-౫౫ పతిప షః ఆప స్సంభాష్యతాయనాశ్చ

పదవార్: **బుధవార్:** 3 శ - ప్రాగ్ నక్షత్రం గరిసో-మృతశుక్ర-రశ్మి తు రతు శు

[illegible]

రామకీర్తనా

సో-మ్య 3 మిథు సేతుజ: | బరమం-క్ష్యో 3 వక్రీగు 3 ౨-౦ బగిశ-రో 3 పక్ర: ౫-౬-౮ శుశు-మూలర | రా గు

ಕ 38-80 ಸಹಿ-ಮೃಗಸುಳಿ: 02-30 ಅಕ್ಷರ

1000

[illegible][illegible]

1 అచ్యుతాచార్యుల వ్రాసిన అక్షరములు
 2 అక్షరములు
 3 అక్షరములు
 4 అక్షరములు
 5 అక్షరములు
 6 అక్షరములు
 7 అక్షరములు
 8 అక్షరములు
 9 అక్షరములు
 10 అక్షరములు
 11 అక్షరములు
 12 అక్షరములు
 13 అక్షరములు
 14 అక్షరములు
 15 అక్షరములు
 16 అక్షరములు
 17 అక్షరములు
 18 అక్షరములు

[illegible]

18 3) అ. మంలిప-పల్లె-ఎం ముర-కరళి-ఎ-రకబ-ఎం దొల-గత్య-గ-చెం, నోడ్యుడు తరళంగర, కాంచీ-3-మం

[illegible][illegible][illegible]

స్వస్తి శ్రీ ధాతనామ సంవత్సర పుష్యమాసః శాలివాహనశకః చిరగృహల్లాది ౫౧౩౭ మాణి 1986 ఫాల్గ్ ౧౩౪౬

[illegible]

కుజచార:	ఉస్-పూషారవ బు ౦-౧౦	గురుచార:	౧౫మం-పూభారమాసే
	౮ బు-ప్రాసదిత:	శుభ-పూషా ౧ ర-౩౦	౫౩-౫౦
శు-ఉస్-స్వా౩మ౧౮-౧౯	౧౦ శు-పూషా౩ వక్రీ బుధ:	బ ౨ ౧-పూషా ౩ గురు:	బరశ-ఉభా ౧ కుక్ర: ౪-౩
౧౩ ఆ-స్వా౩మజ:౧౦-౩౯	౧౬-౪౭	౫౧-౫౦	౭మం-ఉభా ౨ శు ౧౩-౩౦
బ౫ఆ-విశా౧ కుజ: ౩౬-౪	౧౭శ-వక్రత్యాగ:		౯శు-ఉభా౩ కుక్ర: ౨౯-౫
౧౧ఆ-విశా ౨కుజ:౪౧-౧౪	బరశ-పూషారముజ్యేబుధ:	కుక్రచార:	౧౭స్-ఉభారశు ౪౮-౩౨
బుధచార:	౪౬-౧౦	శనిచార:	బు శు౧౫మ-మీ శు
శు ౧బు-ఉషా౨వక్రీ బుధ:	౯శు-ఉషా౧ బుధ: ౧౯-౭	శుభ-శతరశుక్ర:౪౩-౧౩	బ౫ఆ-పూభా౩ బుజీ
౭-౩౦	౧౭ స్-ఉషా ౨ మక బు	౫౬-పూభా, ౧ శు ౪౫-౩౨	౧౫-౨౦
౩శు-ఉషా౧ ధనుషి వక్రీబు	౨౦-౫౦	౮బు-పూభా ౨ శు ౪౩-౩౩	రామశుకచారాన-ధు
౪౦-౪౦	౩౦గు-ఉషా౩ బుధ: ౮-౪౭	౧౭శ-పూభా౩ శు ౪౫-౩౯	

[illegible]

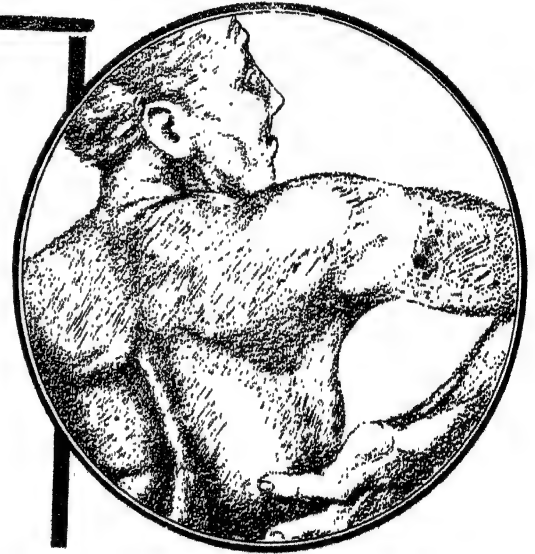
అమృతాంజనము

అనగా
తలనొప్పుల నివారణి.

మరియు

దగ్గు, జలుబు,
పార్శ్వపునొప్పులు, వాపు,
దురద, బెణుకు మొదలైన
వాటిని తప్పక కుదుర్చును.

కీళ్ల నొప్పులును,
వాయువు పోట్లు
నడుము నొప్పి, దెబ్బలు,
బెణుకులను కుదుర్చును.

అమృతాంజనము డిపో,
బొంబాయి - కలకత్తా - మదరాసు.

ప్రస్తావన

ఓ స్వమః ప్రణవార్థాయ శుద్ధజ్ఞానైకా రమే,
నిర్మలాయ ప్రసన్నాయ దక్షిణామూర్తయే నమః

ప్రణవార్థసరిణామము సత్సరిణామము, చిత్సరిణామము, శాంతిసరిణామము, ధర్మసరిణామము, అని త్యానంతములైన దేశకాల పాత్రావరణ సరిణామములు నిత్యమైన సచ్చిదానంద శాంతి ధర్మసరిణామమునకు సాధనములు. పరమాణు పరబ్రహ్మవ్యాప్తమైన బ్రహ్మాండములు కర్మయోగరూఢములై తత్త్వార్థసంసిద్ధికి సాధనములుగ నున్నవి. సూర్యాది నవగ్రహములు, మిత్రాది ద్వాదశాదిత్యులు, ఆశ్విన్యాది నక్షత్రములు, భూలోకాది సప్తలోకములు, అనంతములైన తారాగణములు తత్త్వార్థగ్రహణమునకు సాధనములు. తత్త్వార్థగ్రహణమునకు దేశసంకల్పమువలెను సంవత్సరములు, శకములు, యుగములు, మన్వంతరములు, కల్పములు, పరార్థములు పరమైన కాలసంకీర్తన సంకల్పమును సాధనములుగ నున్నవి.

నిత్యకర్మానుష్ఠాన మాత్మారాధనమునకు గాకను ధర్మకామారాధనమునకు వినియోగపడుచు నాత్మార్థమైన ధర్మశక్తిని కృత్యింపజేయుచున్నది. ఆత్మశక్తి రహితమయిన కర్మానుష్ఠానము దురంతకీలకమునకు వినియోగపడుచున్నది. మహాభారతసంగ్రామ రంగమునందు శ్రీకృష్ణపరమాత్ముడు అర్జునునకు జేసిన మహాయోగోపదేశము ప్రవృత్తియందు నారాయణుడు సరునకు జేయుచున్న నిత్యోపదేశముగ నున్నది. ఆత్మానుభవాభావమైన కర్మకాండకును శాస్త్రజ్ఞానమునకును, శ్రీకృష్ణ పరమాత్ముడు ఉపదేశించిన “అశోచ్యానస్వశోచస్త్యం ప్రజ్ఞావాదార్యభౌషనే”-(ఇతిబీజమ్) “సర్వధర్మాః పరి

త్యజ్యమామేకం శరణం ప్రజ”-(ఇతిశక్తిః)-“అహంత్యా సర్వపాపేభ్యో మోక్షయిష్యామి మాశుచః”-(ఇతి కీలకమ్,)] శక్తికీలకములు నిరర్థకములయి “విషాదయోగ ప్రజ్ఞావాదములు” సార్థకము లగుచున్నవి. ప్రపంచ సరిణామ వ్యవహారములందు వర్తమాన యుగమునందు వ్యక్తులు, కులములు, సంఘములు, జాతులు స్వాత్మానుభవరహితమైన విషాదయోగ ప్రజ్ఞావాదారాధనమును జేయుచు నవయుగ నిర్మాణసంకల్పమును జేయుచున్న విధము భయంకర సంరంభమునకు బీజముగ నున్నది. కర్షకభూస్వాములు, కార్మికభూస్వాములు, ద్విజద్విజేతరులు, ప్రజాసంఘానములు, ప్రజాప్రభుత్వములు, కర్షక పారిశ్రామికులు, ఆచార్యసంస్కర్తలు, స్త్రీ పురుషులు, వృద్ధయువకులు, ఆచారపరాయణులు పరివర్తకులు నవయుగారంభమునకు సమరసన్నాహములను జేయుచున్నారు. ఆధిపత్యము, ఆచార్యత్వము, రాజత్వము, నిరంకుశత్వము, సామ్రాజ్యాభిమానము, వ్యక్తి స్వాతంత్ర్యము, ప్రజాస్వామ్యము, సాంఘికత్వము, సాంఘిక ప్రభుత్వము నియంతృత్వము, ఫాసిటుజము, హిట్లరు నియంతృత్వము, (Communism) ప్రపంచ సరిణామమునందు మహాపరివర్తనమును గలుగ జేయుచున్నవి. ప్రజాస్వత్వములు, ప్రభుత్వాధికారములు సంరంభ సంతోభములకు మూలము లగుచున్నవి. ప్రపంచావృత్తమైన మహాపరివర్తన సమయమునందు నిధుత కర్మానుష్ఠానమునకు దేశకాల పాత్రాధారమైన ఘోషాసంకల్పమును జేయుట స్వానుభవసిద్ధమైన పురుషార్థసిద్ధికి సాధనము.

జీవయాత్రయందు నియతకర్మానుష్ఠానము సకల జీవములకును పురుషార్థసిద్ధికి సాధనము. నియతకర్మానుష్ఠానమునకు నిత్యకర్మానుష్ఠానమును, నిత్యకర్మానుష్ఠానమునకు సంకల్పమును నియతసాధనములు. జీవయాత్ర జీవనకు సంకల్పానురూపరిణామమును పొందుచు పురుషార్థమునకు సాధనముగ నున్నది. చతుర్విధపురుషార్థములకును సంకల్పము బీజము. సంకల్పప్రభవములైన ధర్మార్థకామములు దేశకాలపాత్రావరణములందు సంకల్పములై దేశకాలాద్యనచ్చిన్నమైన ఆత్మత్వమునకు సాధనము లగుచున్నవి. నూతన సంవత్సరారంభమునందు పంచాంగశ్రవణమును సంకల్పమును జేయుట పురుషార్థమునకు ప్రయోజనకరము అనంతములైన దేశకాలపాత్రాధారములైన కృత్తివిలాపములు నిత్యమైన ఆత్మజ్ఞానమునకు పరమార్థసాధనము.

కాలమహోర్దవమునందు శాలిహాసనశకాబ్దములు ౧౮౫౮, పిక్రమార్కశకాబ్దములు ౧౯౩౩, క్రైస్తవ శకాబ్దములు ౧౯౩౫, ఘనలిశకాబ్దములు ౧౩౪౪, భరతశకాబ్దములు ౫౦౭౮, కలియుగాదిసారాబ్దములు ౫౦౩౭, నృప్యాదిసారాబ్దములు ౧౯౫౫, ౧౯౫౬, ౧౯౫౭ గతించినవి. కలియుగాదినుండియును ౪౪ చాంద్రమాన చాంద్రాయణపరివృత్తులు ముగిసినవి. ౪౫-వ పరివృత్తియందు తొమ్మిదేండ్లు గతించినవి. పదవయేడు ఛాత్ర సంవత్సర మారంభ మైనది. బ్రహ్మకల్పమునందు, ద్వితీయపరార్థమునందు, ప్రథమవర్షమునందు, ప్రథమ మాస పక్ష దినములందు ౧౩ ఘటికలు ౪౨ విఘటికలు గతించినవి. అనంతమైన కాలచక్రమునం దొక చాంద్రమానాబ్దచరిత్రము పరమాణువైనను దురారాధ్యముగ నున్నది. సాపేక్షములైన దేశకాలపాత్రావరణోదంతములు నిరపేక్షమైన ఆత్మత్వానుభవమునకు పరమార్థసాధనము.

ఛాత్రసంవత్సర చాంద్రమానాబ్దమునకు కుజుడు రాజు, ఛాత్రాధిపతి:— (ఫలము) - సంగ్రామము, అగ్ని

భయము, జనక్షయము, వ్యాధివియోగపీడ, గ్రీష్మధాన్యమహార్షము, శాలీక్షు ఘృతతైల మహార్షము, చంద్రుడు మంత్రి:— (ఫలము):— సుసన్యములు, సువృష్టి, జనపదసుఖము; రవి నేనాధిపతి, అర్హాధిపతి, మేఘాధిపతి, గ్రామపాలకుడు:— (ఫలము) - నిరరాజపురోగమనము, నిర్భయము, స్వపథగమనము, అనర్హము, తుద్యయము, రాజులకన్యోన్యకలహము, యవచక్షేపసన్యాభివృద్ధి, గ్రామపాలకుల క్రూరత్వము, ప్రజాపీడ; గురువు సన్యాధిపతి:— (ఫలము) - సకల సన్యాభివృద్ధి, జలనమ్మి; శని రసాధిపతి, వైశ్ణవ:— (ఫలము) - మందబుద్ధి, మ్లేచ్ఛసుఖము, కృష్ణధాన్యాభివృద్ధి, జలక్షయము; బుధుడు సీసాధిపతి, పురోహితుడు, పరీక్షకుడు:— (ఫలము) - అర్హవృద్ధి, ప్రజాసౌఖ్యము, పురోతులకు బుద్ధిబలము, ప్రజానురాగము, రాజనయతత్పరత్వము; శుక్రుడు గణకుడు:— (ఫలము) - గణకులకు బుద్ధిబలము, అర్హవృద్ధి, జంతుసుఖము; యచుడు పశుపాలకుడు:— (ఫలము) - క్షీరత్పణక్షీణము, పశుపీడ; మకరసంక్రాంతిఫలము:— ప్రజాపీడ, సమగము.

ఛాత్రసంవత్సరసామాన్యఫలము:—

ఛాత్రశక్తీ లభింశ్చై కా స్స గ్రామే పక్షహసాః, సంపూర్ణా ధరణీ శాతి బహుసన్యాధివృష్టికే.

ఛాత్రసంవత్సరము గతించిన ఛాత్రసంవత్సర మౌనసంస్మరణమువలన భయసంక్రభములకు గలుగజేయుచున్నది. అభిసేనినూ సంగ్రామము, జర్మనీ జపాను విజృంభణము, రుష్యావికాసము, యూరపు రాజ్యముల సంధివిగ్రహములు కుజరాజ ఫలములైన భయంకర సంగ్రామ చిహ్నములు. ప్రపంచ ప్రవృత్తియందు సహజసంభవములైన నృప్తియముల సంకల్పసంకీర్ణములు ప్రపంచపరిణామమునందు నిత్యమైన ఆత్మత్వసిద్ధికి సాధనభూతములు. సచ్చిదానందాత్మకమైన ఆత్మత్వసిద్ధికి పరమేశ్వరార్థమైన మహాసంకల్పము సర్వకాల సర్వావస్థలందును పరమార్థసాధనము.

శ్రీ శంభో రాజ్యయా ప్రవర్తమానస్య ఆద్య బ్రహ్మణః ద్వితీయపరాధై, క్వేతవరాహకల్పే, వైవ స్వతమన్వంతరే, కలియుగే, ప్రథమపాదే, జంబూ ద్వీపే, భరతవర్షే, భరతఖండే, మేరో ర్ద్వితీయవిభాగే, శ్రీ వైలస్యాగ్నేయప్రదేశే, కృష్ణాకావేర్యోర్ధ్వదేశే, ధాతృనామసంవత్సరే, ఉత్తరాయణే, వసంతఋతౌ, చైత్రమాసే, శుక్లపక్షే, ప్రథమాయాం, రేవతీనక్షత్రే, భామవానరే, పురుషార్థ ముపాస్యే”

కుజరాజాధిపత్యమునను ధాతృసంవత్సర గ్రహ ఫలము భయంకరమైనను ధర్మపాశబద్ధమైన ప్రపంచ ధర్మపరిణామమునకు ట్రామములు, సంగ్రామములు, భూకంపములు, వ్యాధులు, ప్రళయములు నిత్యమైన ఆశ్మధర్మసంస్థాపనమునకు సహజపరిణామములు. ధాతృ సంవత్సరమునందు పరిస్ఫుటము లగుచున్న సంగ్రామ సన్నాహములును ప్రపంచవ్యవహారములందు ధర్మసంస్థాపనార్థము, భారతయుద్ధమువలెను సంభవమగుట దైవ సంఘటనమై యుండును. యూరపురాజ్యముల శాంతి స్థాపన ప్రయత్నములు, కురుక్షేత్ర రంగమునందు పాఠుని విపాదయోగము వలెను, హృదయ దౌర్బల్య చిహ్నములుగాని పురుషార్థసాధన చిహ్నములు గావు. ప్రపంచశాంతికిని, ధర్మసంస్థాపనమునకును ప్రపంచావృతమైన మహాసంగ్రామమే శరణ్యముగను గనుపడుచున్నది. సమరబీజములకు శాంతిసన్యసలముల నపేక్షించుట యసంగతము. శాంతిపర్వస్థాపనమునకును, ధర్మసంస్థాపనమునకును శ్రీకృష్ణపరమాత్మ దర్శనమున కుపదేశించినటులు మహాసంగ్రామము శరణ్యముగ నున్నది. మహాకారాహంకార పరాధీనమైన ప్రపంచమునం దాత్మోద్ధరణమునకు ధర్మక్షేత్ర సంగ్రామ మాననమగుచున్నది.

శ్లో. యదాయదాహి ధర్మస్య స్థాని ర్భవతి భారత,
అభ్యుత్థాన మధర్మస్య తదాఽఽత్మాం సృజామ్యహమ్.
శ్లో. పరిత్రాణాయ సాధూనాం వివాకాయ చ దుష్కృతామ్,
ధర్మసంస్థాపనార్థాయ సమ్యక్సావి యుగేయుగే.

ప్రపంచపరిణామమునందు మూలస్వాతంత్ర్య ధర్మము సాధన మగుటకు దృష్టసంహారమును, నిష్ఠూరక్షణమును పరమావసరములు. మాయా ద్యూత మూలమునకే శకుని దుర్యోధనులకు లాభమును సమకూర్చినను సంహారియును సమకూర్చ గలిగెను. మారణసాధనములు మున్నులోని, హిట్లరు మున్నగు డిక్టేటరులకు విజయసాధనములుగను నుపయోగపడినను కాలాంతరమునను సంహారసాధనములుగను పరిణమింపగలవు. శ్రౌంచిత్రభువ్వుము సంధినియమముల మూలమునను ప్రతిష్ఠింపదలచిన శాంతిస్థితి గగన కుసుమమని ప్రపంచరాజ్యముల సాయుధసరమైన రాజసీతి పరిస్ఫుటము చేయుచున్నది. క్వేతజాతుల ప్రయోజనముల కితరజాతులు పుట్టినవని మున్నులోనిగారును, జర్మనులు మానవులం దుత్తమోత్తము లనియును వారినేవార్థ మితరజాతులు పుట్టిన వనియును హిట్లరు గారును ప్రగల్భములను ప్రకటించుచు నిర్భయముగను, ఘోరముగను అవినీనిమానసంగ్రామమును, రైనులాండు ఆక్రమణమును జేయుచు ప్రజలను స్వదేశవిదేశములందు సంగ్రామోన్మాదరవశులను జేయునపుడు మాటలందు శాంతి గోచరమైనను చేతలందు మహాసంగ్రామ మని వార్యముగ నున్నది. ప్రపంచ పరిణామమునకు సంగ్రామమును దైవసంఘటనముగ నున్నది.

ఉపసంహారమున మహాత్మ్యవృత్తియందు భూగోళోదంత మతి స్వల్పమైనను దరహంకారాభిమానములు ప్రముఖము చేయుచున్నవి. భూగోళ విస్తీర్ణము, భూమండలము ౧౯,౯౯,౫౦,౦౦౦ చదరపుమైళ్లు. జనసంఖ్య ౧,౫౦,౦౦,౦౦౦. అప్రదేశమునందు ౫,౭౫,౦౦,౦౦౦ భూప్రదేశము ౧౩,౯౪,౪౦,౦౦౦ జలప్రదేశము. భూప్రదేశమునందు అప్రీతా ౧,౦౫,౦౦,౦౦౦, ఉత్తర అమెరికా ౪౦,౦౦౦,౦౦౦, దక్షిణ అమెరికా ౬౪,౦౦,౦౦౦, యూరపు ౩౭,౫౦,౦౦౦, ఓషియానియా, ౪౧,౦౦,౦౦౦, భూవ

ప్రదేశములు ౬౨,౦౫,౦౦౦ ఆసియా ౧,౭౦,౦౦,౦౦౦ చదరపుమైళ్లు. భూప్రదేశమునందు సుత్రములు, 3, 3౦,౦౦,౦౦౦, ఎడారులు ౫౦,౦౦,౦౦౦, ఉన్నత ప్రాంతములు ౧,౫౦,౦౦,౦౦౦ చదరపుమైళ్లు.

ప్రపంచమునందు గల ౧,౫౦,౦౦,౦౦౦ జనులందును మంగోలియనులు ౬౮,౦౦,౦౦,౦౦౦, కాకేషియనులు ౭౨,౫౦,౦౦,౦౦౦, స్వీగ్రోలు ౨౧,౦౦,౦౦,౦౦౦, సెమిటికులు ౧౦,౦౦,౦౦,౦౦౦, మలయనులు ౧౦,౦౦,౦౦,౦౦౦, అమెరికా ఇండియనులు 3,౦౦,౦౦,౦౦౦ కలరు. మతముల ననుసరించి క్రైస్తవులు, ౬౫,౨౦,౦౦,౦౦౦, యూదులు ౧,౬౦,౩౦,౦౦౦, మహమ్మదీయులు ౨౦,౫౦,౦౦,౦౦౦, బౌద్ధులు ౧౫,౦౦,౫౦,౦౦౦, హిందువులు ౨3,౦౦,౫౦,౦౦౦, కన్యాషియనులు టాయిస్టులు 3౫,౦౦,౦౦,౦౦౦, పింటోలు ౨,౫౦,౦౦,౦౦౦, జంతుపూజకులు ౧3,౫౬,౫౦,౦౦౦, ఇతరులు ౫,౦౫,౭౦,౦౦౦ కలరు.

ప్రపంచేతిహాసములందు గతించిన ౧౫౦ ఏండ్ల చరిత్రమును యూరపురాజ్యముల చరిత్రముగ వరిణమించినది. శ్వేతజాతులు సాయుధపాటుపై పరదేశముల నాక్రమించిన చరిత్రము దారుణాశ్వేతజాతులు ధాయముగ నున్నది. పాశ్చాత్యులు పరదేశాక్రమణమును స్వప్రయోజనార్థమును, స్వీయవ్యాపారార్థమును చేసినను ప్రపంచోద్ధరణమునకు చేసినట్లు ఘోషించుట వరిపాటియైనది. శ్వేతజాతుల ప్రముఖులు నిగంతరము “తెల్లజాతులభారధర్మమును” నకల దుర్జయములకును కారణముగ వరిగణించుట వారి దురహంకారమునకు నిదర్శనము. ఆస్ట్రేలియా రాజ్యము 3,౦౦,౦౦,౦౦౦ చదరపు మైళ్ల విస్తీర్ణమును గలిగియున్నది. ౬౦,౦౦,౦౦౦ తెల్లవారికి స్వాస్థ్యముగ నున్నది. ఈ విశాలదేశమునందు పరజాతీయులు స్వదేశస్థులు ౬,౦౦,౦౦౦ మాత్రమెయున్నను శ్వేతేతరజాతులకు ప్రవేశము నిషేధింపబడుచున్నది. శ్వేతజాతులు

అమెరికా, ఆఫ్రికా, ఆసియా మొదలగు ఖండములను బలవదన్యాచూక్రమణమును జేసి కలుగజేసిన దుర్జయములు మానవసృష్టిహాసములందు విషాదాధ్యాయములుగ నున్నవి. ఉత్తరదక్షిణ అమెరికాఖండములు ౧,౪౦,౦౦,౦౦౦ చదరపుమైళ్ల విస్తీర్ణమును, ౨౧,౦౦,౦౦,౦౦౦ ప్రజలను గలిగియున్నను శ్వేతజాతివత్సమునకు నిలయములుగ బరిణమించినవి. అమెరికా సంయుక్తరాష్ట్రముల వికాసము ప్రపంచ పరిణామమునందు దోష్టగవర్తముగ నున్నను శ్వేతేతర లనుభవించి దుఃఖపరంపరలు పరమ విషాదమును గలుగజేయుచున్నవి.

భూభాగములందును జాతులందును ప్రకృతివిలసితములైన గుణశీల భేదము లున్నను వర్తమానకాలమునందు శ్వేతజాతుల రాజ్యాధికారములు ప్రబలి పరస్పర సంహారమునకును, ప్రపంచనాశము భూరాజ్యవిభజనము నకును వినియోగపడుచున్నవి. ప్రపంచమునందుగల ౨౦౦ కోట్ల ప్రజలయందును బ్రిటీషు సామ్రాజ్యము ౪౦, రుష్యా ౧౭౫, అమెరికా ౧౪, జపాను ౧౨౫, ఫ్రాన్సు ౧౧ కోట్ల ప్రజలను గలిగియున్నవి. భూభాగములందు బ్రిటను ౧,33,3౫,౪౨౬, రుష్యా ౧౨,౫౧,౭౫౬, ఫ్రాన్సు ౪౪,౫౦,౦౦౦, చీనా ౪౨,౭౫,౦౭౦, అమెరికా 3౭,3౮,3౫3, పోర్చుగలు ౧,౮౧,౦౦౫, ఇటలీ, 3,౪౪౦, జపాను ౨,౬౫,౧౨౯ చదరపుమైళ్ల స్థలము నాక్రమించుచున్నవి. సామ్రాజ్యమునందు కొం ము భాగమునైనను విడువమని బ్రిటీషు ప్రభుత్వము విస్పష్టము చేసినది. జపాను విస్తీర్ణమునందు రుష్యాయందు ౪౦-వ వంతును, జనసంఖ్యయందు ౫ వంతును గలిగియున్నది. ఇటలీ జనసంఖ్యకు మించిన భూభాగమును గలిగియున్నను భూమిశృష్టకు మితి లేకున్నది. భూమి విస్తీర్ణమునందును, జనసంఖ్యయందును బ్రిటీషుసామ్రాజ్యము మహాన్నతపదవి నధిష్ఠించుచు సామ్రాజ్యంతర్భాగములందును భూభాగము

అందును వివాదసంరంభములకు మూలముగ నున్నది. అయిదొండు స్వాతంత్ర్యముచు ప్రకటించి ఆనంధవించుచున్నది. ఈజిప్టును స్వాతంత్ర్యమునకు మహాప్రయత్నములను జేయుచున్నది. హిందూస్తానమును సంపూర్ణ స్వాతంత్ర్యాభిలాషను కరాచి బొంబయి కాంగ్రెసులందు ప్రకటించినది. కనడా, ఆస్ట్రేలియా, న్యూజిలాండు, న్యాయక్షదక్షిణాఫ్రికా రాజ్యములు ౧౯౧౭-వ వైపుమినిష్టరు శాసనానుసారము స్వాతంత్ర్యఙ్గిపాలము ననంధవించుచున్నవి. బ్రిటీషుప్రభుత్వ మిరాజ్యముల ప్రభుత్వముతో సంబంధము రాజధ్యారా నామమాత్రావశిష్టముగ నున్నది. సివికొన్నిలు సంబంధమును పోయినది.

ఐరోపా మహాసంగ్రామాంతరము ప్రపంచము
 నకు గలిగిన వైరాగ్యము క్రమముగ నంఠించినవిధము
 గతించిన పదియైదేండ్ల వ్యవహారములును వెల్లడిచేయు
 చున్నది. ప్రపంచమునందు పునర్ని
 రాణభారము విశేషము బ్రిటిషు
 సామ్రాజ్యము సామ్రాజ్యముమీదను కలన. సూ
 ర్వాస్తమయములేని బ్రిటిషు సామ్రాజ్యము భూమి
 డల వ్యాప్తమై పునర్నిరాణమునకు సలవిధముల నను
 కూలముగ నున్నది. బ్రిటిషు సామ్రాజ్య విస్తీర్ణ జన
 సంఖ్యలు:—

	మెళ్ల వి స్తీర్ణము	జనసంఖ్య
యూరపురంసు	౧,౨౧,౫౧౨	౪,౮౦,౦౦,౦౦౦
ఆసియాయంసు	౧౯,౨౪,౫౫౦	౩౬,౫౦,౦౦,౦౦౦
అఫ్రికాయంసు	౪౬,౫౨,౦౦౦	౬౦,౦౦,౦౦,౦౦౦
ఉత్తర అమెరికా	౩౮,౯౩,౦౨౦	౯౦,౦౦,౦౦,౦౦౦
మధ్య అమెరికా	౮,౬౦౦	౫౦,౦౦౦
వెస్ట్ ఇండిస్	౧౨,౩౦౦	౨౦,౦౦,౦౦౦
దక్షిణ అమెరికా	౯,౭౮,౦౦౦	౩,౨౦,౦౦౦
ఓషియనియా	౩౩,౦౦,౦౦౨	౯౦,౦౦,౦౦౦
మొత్తము	౧,౯౯,౦౯,౭౮౨	౪౯,౩౩,౭౦,౦౦౦

క్రైలుబ్రటనునందు అధినివేశ రాజ్యములందు 2
కోట్లమంది తెల్ల జాతివారును, శేషించిన ప్రజలందు
3గి, ౨౨, 32, 2౭౨ హిందూ దేశీయులును, ఇతరులు 2

కోట్లమందియు విషపఁ ప్రాతములందును గలరు. ప్రజలందు హిందువులు ౨౧ కోట్లమంది, మహమ్మదీయులు ౧౦ కోట్లమంది, క్రైస్తవులు ౮ కోట్లమంది, బౌద్ధులు ౧,౨౦,౦౦,౦౦౦, శేషిండినవారు ఇతరమతస్థులు. ఈ మహాసామ్రాజ్యమునకు గ్రేటుబ్రిటను మూలస్థానము. సామ్రాజ్యంత ర్భాగములందు స్వపరిపాలనాధికారము గల అధినివేశరాజ్యములును, మధ్యమాధికారము గల క్రౌనుకాలనీలును, నిరంకుశాధికారము గల పరాధీన రాజ్యములును, వివిధములైన పరిపాలనవిధానములు గల ప్రదేశములును గలవు. తెల్లజాతులుగల ప్రదేశములందు స్వపరిపాలనమును, తెల్ల వారులేని స్థలములందు నిరంకుశ పరిపాలనమును బ్రిటిషు రాజ్యాంగములకు కీలకములు. బ్రిటిషుసామ్రాజ్యపరిపాలనము పూర్వమువలెనే బ్రిటిషు ప్రయోజనములకును, తెల్ల వారిప్రయోజనములకును వినియోగపడినటులు స్వదేశీయుల ప్రయోజనములకును, శ్వేతేతరజాతుల ప్రయోజనములకును వినియోగపడుట లేదు. ప్రపంచమునకు కాలక్రమమున మానవ స్వాతంత్ర్యవికాసము సంప్రాప్త మగుచున్నను బ్రిటిషు సామ్రాజ్య నిర్వాహకులు పూర్వ పరిస్థితులనే సరిగ్గా పరిపాలించుచు సామ్రాజ్యక్షేమమునకును, సామ్రాజ్యంత ర్భాగ వికాసమునకును ప్రతిబంధకములను కల్పించుట రాజనీతిగ పరిణమించినది.

క్రేటుబ్రతుచునొకాదశము వెనుకబడినను నీయేడు
రంంం విమానములు నిర్మించుటకు నిర్ణయింపబడినది.
క్రేటుబ్రతుచునందు ౪న్ను ౧౯౧౩ నందు తల ౧ - కి
౩-౧౧-౦ నుండి ౧౯౩౩ నందు స. ౧౬-౮-౦ కు
పెచ్చినది. ఒకావాయొడంబడియును బంగారుప్రమాణ
విసర్జనమును వ్యాపారాభివృద్ధిని కొంత గలుగజేసినను
నది సంతృప్తికరముగాదు. ౧౯౩౪ సంవత్సరమునందు
మద్యపానమునకు ౨౨,౯౦, ౨౯,౦౦౦ సవరనులు వ్యయ
మైనవి. ప్రజలు తల ౧ - కి మద్యమునకు స. ౫-౧౦-౦
ను, పన్నులకు ౧౬-౮-౦ సవరనులును చెల్లించుట

ఆంధ్ర పత్రిక - ఛాతనామ సంవత్సరాది సంచిక

బ్రిటీషు భాగ్యసిథికి నిదర్శనమైనను శుభసిథికి నిదర్శనము కాదు. ట్రినిదుచున్న బ్రిటీషువ్యాపార శక్తిమాదుల నుద్ధరించుట కాత్మవిశ్వాసమును స్వయంసహాయమును సాధనములు కాని వ్యాపారరక్షణమును పరాక్రమణమును సాధనములు కావు. కన్సర్వేటివు కవచమును ధరించిన జాతీయప్రభుత్వము ౧౯౩౫ ఎన్నికలందు విజయమును బడయుట ప్రపంచశాంతికి దురదృష్టము.

ఎన్నికలయందు జాతీయపక్షమునకు ౪౩, ప్రతి కూలపక్షమునకు ౧౮౪ స్థానములు లభించి జాతీయపక్ష ప్రభుత్వము స్థిరపడినది. కార్మికపక్షమునకు ద్రోహము చేసిన రామెమ్మాకాట్టాగారును, వారిపుత్రులును పరాజయమునొందినను జాతీయపక్షనాయకులు తిరిగి వారికి స్థానములను గల్పించుట జాతీయపక్షహృదయమునకు యరమప్రమాణము. జాతీయపక్షమునకు బాట్లవినగారు నాయకులై ప్రధానమంత్రియగుట గ్రుడ్డిలోను మెల్లమైనను కన్సర్వేటివుపక్షబలము సంగ్రామమునకును, సామ్రాజ్యాభిమానమునకును, పరపీడనమునకును వినియోగపడగలవిధమును గతించిన నాలుగుమాసముల యుదంతమును విస్మయము చేయుచున్నది. హిందూస్తానమునకు రాజ్యాంగ సంస్కరణముల రూపమునను పాశబంధములను సమకూర్చిన హోరుగారి నిర్గతనము వారి తాంత్రికహృదయమును వెల్లడిచేయుచున్నది. హోరుగారు అబినీనియాపట్లను ఇటలీ స్నేహము నపేక్షించి చేసిన యన్యాయముచే, హిందూస్తానము పట్లను చేసినవిధమును ఛేదరేపను ప్రభుత్వము గవర్నరుజనరలు, గవర్నరులరక్షణాధికారములు ధ్రువాధికారములు, సంరక్షణములు మినహాయించుటలు విశేషము చేయుచున్నవి. ఇండియాబిల్లు మొదటినుండి చివరవరకు సంకుచితముకాని విశాలముకాదు. శాసనమునందు స్వాతంత్ర్య వాతావరణము లేకపోగా కలహకారణము లన్ని సందర్భమునందు ప్రత్యక్షమగుచున్నది. హోరుగారిస్థానమును జట్లూడుప్రభువుగారును, విల్లింగ్డనుప్రభువు

గారిస్థానమును లిక్ లిన్తో ప్రభువుగారును నాక్రమించినను రాజ్యాంగములు మామూలు రీతినే నిర్బంధవిధానము లతో సాగుచుండు నని యూహించదగియున్నది.

గత సంవత్సరమునందు బ్రిటీషురాజ్యాంగము లందు శ్రీపంచమజార్జి ప్రభువద్వద్వి రజతోత్సవము గమనార్హము. స్వపరిపాలనముగల వలసరాజ్యములకును బ్రిటీషుస్థానమునకును ప్రభువునందే పాశబంధ మేర్పడియున్నది. జార్జిప్రభువు పిల్లలకు పంపిన సందేశము వారి సామ్రాజ్యాభిమానమునకు లక్ష్యముగ నున్నది :-

“భావికాలమునందు వర్తమానకాలపు పిల్లలే సామ్రాజ్య పాటలు కాగలరు మీరు పెద్దనైన కాలియును మీదేశమునకు మీమనోహృదయకర్మము, సర్వస్వమును సేవావ్యక్తముగ సమర్పించుటకు సంసిద్ధులు నగుట రాజసం దేశము.”

సామ్రాజ్యాంతర్యాగములందను, గ్రేటుబ్రిటనునందును నత్యంత వైభవముగను రజతోత్సవమును జరుపబడినవి. రజతోత్సవములు జరిగిన తరువాతను అసతికాలమునతే శ్రీ జార్జి సార్వభౌముడు యరమపదమును పొందుటయు వేల్పు యువరాజు అష్టమ ఎడ్వర్డు నామముగను రాజ్యాధికారమును బూనుటయును వైభవసంఘటనములు. ప్రపంచానుభవమును, స్వాతంత్ర్యయోధులను గల అష్టమ ఎడ్వర్డు పరిపాలనము సామ్రాజ్యమునందు మానవసర్వభృతయమునకు వినియోగపడుటకు భగవంతు డనుగ్రహించుగాత!

ప్రపంచరిణామమునందు పశుబలస్థానమును బుద్ధిబల మాక్రమించినను బుద్ధిబలము పశుబలరూపమును దాల్చుట మానవసర్వేత్థిహాసములందాసుర ఘోరేతి

హాసము. భారతసంగ్రామసమయము ప్రపంచ పరిణామము నందువలెను వర్తమాన సమయము నందును సకలరాజ్యములను రాజ్యాదాయము నాయుధధారణనిర్మాణములకు వినియోగించుచు ప్రపంచసంఘటనను స్వదేశసంఘటనను నాశనము చేయుచున్నది. గతించిన మహాసంగ్రామమునందు

25,00,000 పైనికులు మృతికొంది, 55,000 కోట్ల రూపాయలు వ్యయమై, పరిశ్రమలు పాడై, ప్రపంచమును వైన్యావస్థ యాక్రమించి ప్రజలన్నామెలై పరితపించుచున్నను కలహాశనులకును, సంగ్రామప్రియులకును శాంతి గలుగకున్నది. 1931 నందు యూ.పు. రాజ్యములు, జపాను మొదలగు రాజ్యములు సంగ్రామ సన్నాహములకు 100 కోట్ల రూపాయలను వ్యయము చేసినది. 1932 నందు 120 కోట్ల రూపాయల సాధికముగను విమానసాకాదశములకు వ్యయము చేయుటకు గ్రేటుబ్రిటను నిర్ణయించినది. కాలెడిమండకోట్లతో నింశియున్న ప్రపంచమునకు దొకనిష్పరవ్య ప్రపంచమునంతను తగులబెట్టుటకు చాలియున్నది. ముస్సోలినీగారి రాక్షసప్రజ్వలను, అబిసీనియను ప్రజల దుఃఖపేదను, లావలుగారి భేదోపాయములను, ఈజిప్టుగారి నీతివాక్యములను, హిట్లరుగారి దంభాహంకారములను, ప్రపంచ పరిస్థితులను వవలోకించునపుడు కుజరాజబల మనివార్యమై సంగ్రామదుఃఖానుభవము ధర్మపరిణామమునకు వైవభుటనముగను గనుపడుచున్నది. మహాభారతయుద్ధము విదురభీష్మ ద్రోణాదులను కౌరవక్షత్తుమునకు వలెను గ్రీటీసు ప్రభుత్వ సాహచర్య దోషము హిందూసానమును సంగ్రామ ప్రస్థానమునకు బలవంతముగ నాకర్షించుటయును సహజము. రాజకీయాధిక సాంఘిక మతాది సకల విషయములందును ఆచారాధికార పాశబద్ధమైన హిందూదేశమునకు ప్రారబ్ధకర్మము నశించుటకు మహావర్తన ప్రాయశ్చిత్తము విధిక్యతము గావచ్చును. ప్రజలు నియత కర్మానుష్ఠాన పరాయణులై స్వగర్వ నిర్వహణమునకు సంసిద్ధులగుట పరమార్థము.

నానాజాతిసమితి 1920 వ సంవత్సరముజనవరి 10 తేదీని స్థాపించబడినది. సమితియొక్క సంగల్ప మంతి జ్ఞాతీయ సాహచర్యమును, ఆయుధవిసర్జనమునుజేసి సకల రాజ్యస్వాతంత్ర్యరక్షణమునుజేయుచు ప్రపంచశాంతినిగాపాడుటయైయున్నది

సమితియందు 30 చిన్న పద్ద రాజ్యములు చేరినవి. సమితి కార్యనిర్వహణమునకై అంగీకారము లేర్పడినవి. సమితి వ్యవహారములుమాత్ర మారంభమునుండియును సంశయాస్పదములుగ నుండినవి. అమెరికా సంయుక్త రాష్ట్రములు చేరుటకు నిరాకరించింది. జపాను, జర్మనీ, బెల్జీ, కోస్తా రీకా సభ్యత్వమును మానుకొన్నవి. కారణము సర్వసామాన్యముగను తెలిసిన విషయమే. నానాజాతిసమితి సిద్ధాంతమునకు ప్రపంచశాంతి సంతక్షణమున కేర్పడినను వ్యవహారములు మొదటను పెద్ద రాజ్యముల లాభసంరక్షణమునకును, శత్రుసంరక్షణము శ్వేత జాతుల స్వత్వసంరక్షణమునకును వినియోగపడుచున్నది. ధర్మ స్వాతంత్ర్యరక్షణమునకు నిరర్థకమైనది. పెద్ద చిన్న రాజ్యముల ధర్మములకును స్వాధీనరాధీనరాజ్యముల ధర్మములకును శ్వేత శ్వేతేతర రాజ్యముల ధర్మములకును భేదము లేర్పడినవి. సమితి వ్యవహారములందు ప్రాన్సు గ్రేటుబ్రిటనులకు గల ప్రతిపత్తి జర్మనీ జపానులకు గలుగకున్నది. ఇటలీపట్ల గల భయకారవములు అబిసీనియాపట్ల గలుగకున్నవి. జాతీయసమితియందు సభ్యత్వముగలఅబిసీనియామీదనుఇటలీదండయాత్రనాపుటకు సమితికి శక్తిలేకపోయినది. సంగ్రామము ప్రారంభమైన తరువాతనైనను సమితి నిర్ణయించిన ఆంక్షలను ప్రయోగించుటకైనను సమితికి శక్తి లేకపోయినది. సమితియందు ప్రాన్సు, బ్రిటను, రుష్యా, ఆస్ట్రీయామొదలగు రాజ్యము లన్నియును స్వప్రయోజనముల నారాధించు నటులు ధర్మప్రయోజనముల నారాధించుటలేదు. ఈజిప్టు గా రాంక్షలను ప్రయోగింపగోరుటయును, లావలుగారు వేగిరింపవలదని మందలించుటయును సమితి నిరర్థకమైన విధమునకు నిదర్శనము. మహాసామ్రాజ్య వైభవముల ననుభవించుచున్న బ్రిటీషు ప్రాన్సు రాజ్యము లాచంద్రార్కము స్వీయభుక్తములను సంరక్షించుకొనుటకు ఏర్పడిన సమితి ప్రపంచవిశ్వాసమునకు పాత్రము గాదు. స్వాతంత్ర్యదాహముచేతను, దార్పిద్య దాహము చేతను పరితపించుచున్న రాజ్యములకును, శ్వేతేతర

జాతులకును తరణోపాయమును సమితి సమకూర్చునంత వరకును సమితిప్రయోజనము లతిస్వల్పములు. సమితి యంతవరకును, కార్మికవ్యవహారములందును, ఆరోగ్యార్థిక వ్యవహారములందును నీసిన స్వల్పప్రయోజనములను సయితము అభిసీనియావ్యవహారములు నిర్ధకము చేసినవి. అభిసీనియాసంగ్రామము శ్వేతజాతుల స్వార్థకరత్వమును, యూరపురాజ్యమును రాక్షసబలప్రయోగమును, పెద్దరాజ్యముల తంత్రములను వెల్లడిచేసి సమితిగుట్టును బయటపెట్టినది.

అభిసీనియా ఒక్కటియే ఆఫ్రికా ఖండమునందు నిలిచియున్న స్వతంత్రరాజ్యము. ౧౧, ౨, ౫౩౦ మైళ్ల విస్తీర్ణము గల శేషించిన ఆఫ్రికాఖండ మంతయును శ్వేతజాతుల వశమైనది. ఆదికాలము నుండియును అభిసీనియా స్వాతంత్ర్యము ననుభవించుచు క్రైస్తవ మతమును స్వీకరించినది. అభిసీనియా ౩, ౫౦, ౦౦౦ మైళ్ల విస్తీర్ణమును, ఖనిజసంపదలను, ౮, ౦౦౦ అడుగుల ఎత్తయిన పీఠభూములను గలిగి నైలునది పుట్టిన ప్రాంతములందు విరాజిల్లుచున్నది. అభిసీనియాను మ్రొంగుటకు బ్రెటను, ఫ్రాన్సు, ఇటలీరాజ్యములు ప్రయత్నించియును వరస్పర వైరములవలనను విరమించినవి. అభిసీనియా ౧౯౨౩-వ సంవత్సరమునందు సమితియందు చేరిదలచినపుడు బ్రెటను ప్రతిఘటించుటయును, ఇటలీ సమర్థించుటయును సంభవించినది. ౧౯౧౧ నుండియును గ్రేటు బ్రెటను అభిసీనియాను దిట్టిప్రయోజనప్రబల్యముల నామోదించినది. ౧౯౧౬ సంవత్సరమునందు అడ్డోవా యుద్ధమునందు అభిసీనియా సైన్యములు ఇటలీ సైన్యములను సంపూర్ణముగ నోడించినది. విజయాంతరము అభిసీనియా చక్రవర్తి హైలిసిలాసి అభిసీనియా రాజ్యమును సైన్యములను ప్రబలముచేయుట కుష్మక్రమించెను. అభిసీనియా సర్వప్రతిఘటకేనే. ఫ్రాన్సు గ్రేటుబ్రెటనులు సంగ్రామఫలముగను ఇటలీకి అభిసీనియాను సంక్రమింప

జేయుట కంగీకరించినవి. గ్రేటుబ్రెటను ఫ్రాన్సులు ౧౯౨౬-౧౯౩౦ సంవత్సరములూ దీనిక్రమణము బలపరచినవి. హోరు లావలు సంధి నూచన లీరహస్య సంధి నె సమర్థించినవి. ఇతరరాజ్యములను పంచుకొనుటకును దానము చేయుటకును యూరపు రాజ్యాంగ వేత్తలు వెనదీయనివిధమును అభిసీనియా యుద్ధంతము వెల్లడిచేయుచున్నది. ఇటలీ స్వయముగను అభిసీనియాతో జే.కొనిన సంధి నుల్లంఘించినది; సమితి నియమములను నిరాకరించినది; సంగ్రామధర్మ విరుద్ధముగను ఆసుప్రతులమీదను, నిరాయధులైన ప్రజల మీదను, గ్రామసీమలమీదను విషాదపూరితములైన బాంబులవర్షమును గరింపించు సర్వసంహారము చేయుచున్నను నివారణోపాయములు గనుపించుచున్నవి. అభిసీనియా ప్రజల మొరలు, రాణీ రాజుల విన్నపములు, ప్రపంచనిరసనములు నిర్ధకములైనవి. ఇటలీ జయించి ఆక్రమించిన భాగముల పూర్ణస్వాధీనమును, శేషించిన భాగములమీదను సధికారమును ఇటలీకిచ్చి సంధిచేయుటకు బ్రిటీషు ఫ్రాన్సు మంత్రాంగులు ప్రయత్నించుచున్నారు. గ్రేటుబ్రెటను జర్మనీకి కొంచెమైనను ప్రజేశము నిచ్చుటకు నిరాకరించుచు ఇటలీకి అభిసీనియా సంతయును కట్టిపెట్టుట యేమిధర్మమో బ్రిటీషురాజ సీతిజ్ఞులే తెలుపవలసిన విషయము. అభిసీనియావిజయాక్రమణములు కాలాంతరమునందు శ్వేతజాతులకు మహాదుఃఖానుభవమునకు మూలము గాగలను. యుద్ధము ప్రారంభమై ౬ మాసములైనను యూరపురాజ్యముల తటస్థభావము మానవధర్మ విశ్వాసమును నిర్మూలము చేయుచున్నది. ముస్సోలినిగారు విజయోన్మాద దశయందయునను ఒక్కక్షణము రోమకసామ్రాజ్య చరిత్రమును సంస్మరించుట వివేకోదయమునకు సాధనము గాగలదు. అభిసీనియాభయంకరసంగ్రామము, జర్మనీ రైనులాండు ఆక్రమణము, జపాను మంగోలియా ఆక్రమణము తుర్కీ డార్డెనేల్స్ సరిహద్దుల వచ్చి ప్రపంచమునకు రానున్న

అంధ్రవిశ్వకళాఃరిమ.త్తు ఉపాధ్యక్షులు

నర్సేలై రాధాకృష్ణయ్యగారు, వెనుకటి నారు

కట్టమంచి రామలింగారెడ్డిగారు, స్పీచివారు

ఆంధ్ర పత్రిక - ఛాతనామ సంవత్సరాది సంచిక

అబ్దుల్ హమీద్ ఖాన్, మదరాసు మేయరు

జల్లా జి స్వేథం యూ. వి. యల్.
ప్రవర్తి: స. శు

భయంకరశ్రయ చిహ్నములు. నిస్సహాయపరాధీనస్థితి యందున్న హిందూస్తానము స్వవిషయమునందు వలెను పరవిషయములందును భగవంతుని మీదను భారము వేయుటతో సంతృప్తిని పొందవలసియున్నది.

ఆపారమైన సహజసంపదలు 37 కోట్ల ప్రజలు ౧౦,౯౫,౩౦౦ చదరపు మైళ్ళ విస్తీర్ణమును, ప్రాచీనవిజ్ఞానమునుగల భరతఖండము స్వయంబోషణమునకు సకల

విధములను తగియున్నను పరాధి నిస్సహాయస్థితియందుండుట కర్మ ఫలము. ఆచారపాశబద్ధమైన దేశమునందు స్వయం కృతాపరాధములు పారతంత్ర్యమును బలవంతముచేసినవి. కులచారాభిమానము, మతాభిమానము, అంటరానితనము, బాల్యవివాహములు, నిర్బంధవైధవ్యము స్వాతంత్ర్యలక్ష్యమును స్తంభింపజేసినవి. పాడిపంటలకును పరిశ్రమలకును, సంపదలకును నిలయమైన దేశము దారిద్ర్యవ్యాధిగ్రస్తమై కృశించుచున్నది. మహామారి, విశూచి, మశూచి వ్యాధులు యథేచ్ఛగను విహరించుచున్నవి. ఏటలను 37 లక్షలమంది జ్వరములవాతను బడుచున్నారు. ప్రజల కవసరమైన వైద్యసహాయము దుర్లభముగ నున్నది.

ప్రజాబోషణమునకు మూలాధారమైన వ్యవసాయపరిశ్రమ గతించిన ౧౦ ఏండ్ల యందును వృద్ధిలేకను యథాస్థితియందున్నది. ప్రజాబోషణమునకు విదేశముల నుండి బియ్యము, నూకలు, గోధుమలు డిగుమతులగుచున్నవి వ్యవసాయపదార్థముల ధరలు ౧౦౦ కి ౩ వంతున పడిపోయినవి. దేశవ్యాపారము ప్రతికూలముగను పరిణమించినది. ఎగుమతులకన్నను దిగుమతుల విలువ ౧ కి కోట్లు పెరిగినది. బంగారపు ఎగుమతి హిందూస్తాన గ్రేటు బ్రిటనుల ప్రతిపత్తిని రక్షించినది. గతించిన షూడేండ్లయందున ౨౭౪ కోట్ల బంగారము ఎగుమతియైనను ప్రభుత్వము పేక్షచేసినది, గతించిన అయిదేండ్లయందు ఎగుమతులు 3౯ కోట్లనుండి ౧.౨౦

కోట్లకును, దిగుమతులు ౨౨2 కోట్లనుండి ౧౦౯ కోట్లకును తగ్గించినవి. వ్యాపారమునందు సగముభాగము బ్రిటిషు స్వీకరములతో జరుగుచున్నది. 37 కోట్ల జనులందును ౨ కోట్లమంది మాత్రమే అక్షరజ్ఞులు. దూది, శర్కర, జ్యూటు, తేయాకు లోహపువర్ణకములు కొంత వికసించినను విదేశములనుండి కోట్ల రూప్యముల బట్టలు, నూలు, శర్కర లోహపదార్థములును దిగుమతియగుచున్నవి. దేశమంతయును దారిద్ర్యగ్రస్తమై దృఢమయమై వ్యవసాయపరాయణత్వము నభిలషించుచున్నది. ప్రజలయందు విశేషభాగమునకు జీవనాధారములును, నివాసస్థానములును నైన గ్రామసీమలు పునగు ధర్మణమును గోరుచున్నవి. గ్రామోద్ధరణమునకు కోట్ల రూప్యముల కాకను హృదయపరివర్తనము ప్రభుత్వమునకు గావలసియున్నది. గాంధీమహాత్ముడు ప్రకటించిన గ్రామోద్యోగసంఘమువలన నైనను నీ యుపకృతి గలుగుటకు ప్రజలు కార్యవీరులై పనిచేయుట ధర్మము.

జాతీయమహాసభ ౧౮౮7 నందు ప్రారంభమై క్రమవికాసమును పొంది ౧౯37 నందు స్వయోత్సవమును పరమాత్మాహముతో జరుపుట స్వాతంత్ర్య సం

రంభమునందు దివ్యగుట్టము. ఆరంభమునందు ౧౮౮3 నందు హ్యూము గారు కలకత్తా పట్టణదులకు జేసిన సేవాత్యాగదీక్ష సందేశమున గాంధీమహాత్ముడు జనసామాన్యమునకును జేసి పూర్ణ స్వరాజ్యధ్యాన మొనెత్తు హిందూచల పర్యంతము ప్రతిధ్వనింపజేసెను. మొదటికాంగ్రెసు అధ్యక్షుడు ఉమేశ్ చంద్ర బానర్జి గారి టీవల చిత్తరంజనుదాసుగారు వలెను కాంగ్రెసు కారవప్రతిష్ఠలను చిరకాలము సంరక్షించిరి. ఆరంభమునందు కాంగ్రెసు పరావలంబన చిహ్నములైన పిన్నపములతోను, ప్రార్థనలతోను, రాజభక్తి పాటలతోను కార్యారంభమును జేసినను కాలక్రమమునను స్వాత్మావలంబనపరమైన సత్యాగ్రహ పరిణామమును పొందినది, జాతీయతకుల వివక్షతలేకను హిందువులు మహమ్మదీయులు

దీయులు, పార్శ్వలు, క్రైస్తవులు, స్త్రీలు, పురుషులు కాం
గ్రెసునందు స్వరాజ్య ఘోషను ప్రతిస్వనింశజేసి.
గోపాలకృష్ణగోఖలే, లోకమన్యతిలకు, దాదాభాయి
నారోజీ, ఆనిబెజంటు, లాలా లజపతిరాయి, మదన
మోహన మాలవ్యా మొదలగువారి పవిత్రనామములు
నువర్ణాక్షరములతో కాంగ్రెసుచరిత్రయందు లిఖింప
బడినవి. విశాలమైన దేశమునందు స్వరాజ్యలక్ష్యము
నందును, సంపాదన సాధనములయందును భేదాభిప్రాయ
ములు సహజములు. సూరతునందు మిత్రవాదులకును,
జాతీయవాదులకును గల భేదాభిప్రాయములు కాంగ్రె
సును ధ్వంసముచేసినను కాంగ్రెసునందు రెండు శత్రుముల
సంయోగమును సమకూర్చిన ప్రతిష్ఠ బిశేటమ్మగారికి
దక్కినది. బిశేటమ్మగారి హోమురాలు ఆందోళనము
ప్రచండపూరితమును దాల్చి బిశేటమ్మగారు నిర్బంధములకు
గురియై కాంగ్రెసునం దద్యక్షపీఠము నలంకరించిరి నిరం
కుశాధికారుల నిర్బంధవిధానములు జాతీయవాదులకు
బలమును గలుగజేసినవి. జలియనువాలా బాగు హత్యలు
రౌలటుచట్టము, మాంటుఫర్డు సంస్కరణములును కాం
గ్రెసును జాతీయశత్రుత్వము చేసినవి. మిత్రవాదులు కాం
గ్రెసునుండి ౧౯౧౮ యందు విడిపోయి లిబరలు ఫెడరేష
నును స్థాపించిరి.

కాంగ్రెసు ౧౯౨౦ నుండియును గాంధీమహాత్ముని
నాయకత్వమునను స్వరాజ్యసంపాదన సాధనమునందు
ధర్మపరివర్తనమును గలుగజేసినది. ప్రవృత్తియందు
సంకల్పసిద్ధికి నిత్యసత్యసాధనమైన సత్యాగ్రహ సాధన
మును స్వరాజ్య సంపాదనమునకు యోగించుట గాంధీ
మహాత్ముని మహాత్వనాగ కలక్షణము. గాంధీమహాత్ముని
నాయకత్వము సత్యాగ్రహము ప్రభుత్వపరిస్థితులందు
సంచలనమును గలుగజేసినవిధమును గాంధీ - ఇర్విను
ఒడంబడిక రుజువుచేయుచున్నది. విల్లింగ్డను ప్రభువు
నిర్బంధశాసనముల మూలమునను శాసనోల్లంఘనమును
కాంగ్రెసువ్యవహారములను సంబంధజేసినను ఇంతివి

ధర్మమును స్థాపించినటులు సంకల్పించుట నిరర్థకము
ఇర్విను ప్రభువు ప్రకటించినటులు ప్రాణములేని యుడరి
యందు స్థాపించిన శాంతి, ప్రయోజనకరమైన శాంతి
కాదు. గత సంవత్సరమునందు బంబాయియందుగూడిన
కాంగ్రెసునకు బాబూరాజేంద్రసాదాగా రధ్యక్షులై
కాంగ్రెసుప్రతిష్ఠ నుద్ధరించుటకు చేసిన ప్రయత్నములు
సంప్రసేయములు. రాజేంద్రప్రసాదుగారి యాజ్ఞానుసార
ముగను దీనంబగు మాసాంతమునకు దేశమునం దంత
టను కాంగ్రెసు స్వర్ణోత్సవ సంధర్భములందు ఒరిపిన
సభలు, ప్రసంగములు, ఉత్సవములు, ప్రదర్శనములు,
దానధర్మములు కాంగ్రెసుపట్ల ప్రజలకు గల భక్తివిశ్వా
సములను వ్యక్తముచేసినవి. శ్రీయుత స్వాభి శీతా
రామయ్యగారు రచించిన కాంగ్రెసుచరిత్ర ప్రజాదర
ణమునకు పాత్రమై కాంగ్రెసు తత్వవర్ణనామమునకు
సాధనమైనది. కాంగ్రెసు ఆశయము క్రమముగను
పూర్ణస్వాతంత్ర్యహామమును పొందిన విధమును కాం
గ్రెసుచరిత్ర విశదము చేయుచున్నది. లక్ష్యమంది స్త్రీలు
పురుషులు దేశదాన్య విమోచనాగ్ల ములంబించిన
సత్యాగ్రహము ప్రపంచేహాసములం దపూర్వ సంవిధా
నము. లోకయాత్రయందు సంకల్పసిద్ధికి సత్యాగ్రహసా
రాయణమైన సత్యాగ్రహము సమగ్రహించిన సత్యాగ్ర
హచార్యునకు స్వదేశమును విదేశములును కృతజ్ఞము
లగును గాత !

సుప్రసిద్ధనాయకులుండిత జవాహరిలాలుగారు
లక్నో కాంగ్రెసున కధ్యక్షుల వహించుదురు. వారిప్రియ
నతి శ్రీమతి కమలానెహ్రూగారు రిలోకమునుజేరినను,
రేశ సేవాపరాయణుడైన నెహ్రూగారు
లక్నో కాంగ్రెసు కాంగ్రెసునాయకశివభారమును స్వీక
రించుట వారి నిగహధైర్యములను వెల్లడిచేయుచున్నది.
లాహోరుకాంగ్రెసున కధ్యక్షులై నిర్వహించిన కార్య
భారము వారి స్వాతంత్ర్య ధీరత్వమును వెల్లడిచేయు
చున్నది. లాహోరు కాంగ్రెసునం దామోదింపబడిన

మూలస్వత్వముల తీర్మానము ప్రజాస్వాతంత్ర్యమునకు జాతిమత భేదము లేకను మూలాధారముగ నుండగలదు. లాహోరు కాంగ్రెసువలెను లక్నో కాంగ్రెసు నయితము నెహ్రూగారి నాయకత్వముక్రిందను ప్రముఖము కాగలదు. కాంగ్రెసునందుగల భేదాభిప్రాయములు నెహ్రూగారి భారమును దర్భరముచేయుచున్నను దైవానుగ్రహమువలనను ప్రజానాయక సాహచర్యమునను కార్యభారమును నిర్వహింపగలుగుదురు వర్తమాన సందిగ్ధ సమయమునం దన్నిపక్షములవారను కాంగ్రెసుప్రతిష్ఠను గాపాడుటకు స్వీయభిమానమును విసర్జించి కాంగ్రెసు నిర్ణయములను శిరసావహించుట ధర్మము; వివేకము.

విశాలమైన దేశమునందు పారతంత్ర్యస్థితియందు రాజకీయ సాంఘికాధికారి విషయములందు భేదాభిప్రాయము లుండుటయును పక్షాభిప్రాయము లుండుటయును ప్రకృతి ధర్మము. కాంగ్రెసు పక్షమునందు మిత్రవాదులు, జాతీయవాదులు, స్వరాజ్యవాదులు, బహిష్కారవాదులు, పార్లమెంటరీ పక్ష వలంబనులు, సత్యాగ్రహము, సామ్యవాదులు మొదలగు పక్షనాయకులు పక్షవలంబకులు నుండుట సహజమని గతించిన గ్రంథంక్ష కాంగ్రెసు అనుభవమును విశదము చేసినది. భిన్నపక్షములకును సాధనములు వేరైనను సాధ్యము సమానము. కాంగ్రెసు లాహోరు నందంగీకరించిన పూర్ణస్వాతంత్ర్యము విషయపక్షములవారికిని లక్ష్యము. ఆలక్ష్యమును జేరట కన్నిపక్షములకును హక్కుగలదు. కాంగ్రెసునందు బలముగల పక్ష మితరపక్షములవారిని కూడగట్టుకొని భారతీయ సంయోగబలమును సంకల్పసిద్ధితై వినియోగించుట వివేకము, ధర్మము. వ్యక్తిత్వముగల నాయకానుచరులను కీలుబొమ్మను జేయట సాధ్యముగాదు. అందుచేర్చు స్వరాజ్యపక్షమునకును బహిష్కారపక్షమునకును మాంటుఫర్డు సంస్కరణాంతరము సంభవించిన ప్రతిఫలమును వర్తమాన సమయమునందు జ్ఞానోదయమునకు సాధనముగ నుండగలదు.

కాంగ్రెసు ౧౯౩౪ సంవత్సరమునందు సత్యాగ్రహమును విరమించినది. శాసనసభా ప్రవేశము నంగీకరించినది. ఆ సంవత్సరమునందు జరిగిన అస్సెంబ్లీ ఎన్నికలందు కాంగ్రెసుపక్షమునకు కొంత విజయము గలిగినది. కాంగ్రెసు అభ్యర్థులు సంస్కరణములను నిరాకరించుటకు ప్రతిజ్ఞ చేసిరి. అస్సెంబ్లీయందు కాంగ్రెసు అజ్ఞులను పాలించుచున్నను చేయగలదేదయును. కనుపడకున్నది. ప్రభుత్వము పరాజయములను పొందినను గవర్నరు జనరలు ధ్రువాధికారములమునను నిరంకుశ విధానమును సమర్థించుచున్నాడు. ౧౯౩౫, ౩౬ సంవత్సరములందు అస్సెంబ్లీయందు నిరంకుశ ప్రభుత్వమునకు దైన్య పరాజయములు కలిగినను ప్రభుత్వము కదలిక లేకుండా సాగుచున్నది. అయినను దేశమునందంతటను ప్రభుత్వ పరాజయములును కాంగ్రెసు విజయములును కాంగ్రెసు ప్రతిష్ఠను ప్రజావిశ్వాసమును ప్రబలము చేసినవి. అస్సెంబ్లీయందు కాంగ్రెసుపక్షము ప్రత్యక్షముగను నిరర్థకముచేయజాలకపోయినను పరోక్షముగను నిరర్థకముచేసినది. కాంగ్రెసు పక్షాచరణములు సత్యాగ్రహ లక్ష్యములు కాని సహకారాత్మకములు కావు; ఇంకెవరు శాసన తీర. స్కారలక్ష్యములు కాని సహకార లక్ష్యములు కావు. అస్సెంబ్లీ ఎన్నికలందునను, స్థానికసంస్థల యెన్నికలందును, రాష్ట్రీయశాసనసభల యెన్నికలందును కాంగ్రెసు అభ్యర్థులు పాల్గొనుటకు కాంగ్రెసు సమ్మతించినది; కాంగ్రెసు నాయకులు జిల్లాబోర్డుల కధ్యక్షులై వ్యవహారములను నిర్వహించుచున్నారు. ఈ సంవత్సరాంతమునందు ఇండియా ఆక్టును సరించిరానున్న ఎన్నికలందు కాంగ్రెసు అభ్యర్థులు పాల్గొనుట కంగీకరించినపుడు శాసననిరాకరణ భావము కొంతవర కంతరించినది. శాసనసభా ప్రవేశమును కాంగ్రెసు అంగీకరించినపుడు ముగియవలసిన స్వీకరణము నంగీకరించుటయును సహజధర్మము. కాంగ్రెసు పక్షాచరణములను శాసనసభలయందు నియమించి నిర్ణయించుటకు కాంగ్రెసు అధికారమును వహించుచున్నది.

అకర్మకన్నను విగ్రహమైన కర్మమైనను శ్రేయస్కరము. మంత్రపదవులను స్వీకరించెడి కాంగ్రెసు నాయకులు ఇండియా శాసనహృదయమును, సహాయ నిరాకరణ ధర్మమును స్వానుభవపూర్వకముగను గ్రహించి ప్రజలకు హృద్యతము చేయుటకు సమర్థులగుదురు. ఇండియా శాసననిరాకరణమునకు శాసనసభా బహిష్కరణమే ధర్మమార్గము. శాసనసభా ప్రవేశము సహజముగను తత్ఫలమైన మార్గాంతరముల నపేక్షించుచున్నది. సహాయ నిరాకరణము సాపేక్షము గాని నిరపేక్షము కాదు కాంగ్రెసునందు భిన్నపక్షములవారును స్వీకరణ నిరాకరణవాదప్రతివాదములతో ప్రజాహృదయమునందు సంశయములను కాలహరణమును గలుగజేయక నేకాభిప్రాయముతో శాసనసభా ప్రవేశమును ప్రవేశానుగుణ్యఫలమును స్వీకరించి ఇండియాబిల్లు నిరాకరణమును రుజువు చేయుటకర్తవ్యము.

గతించిన రెండేండ్ల యందును సామ్రాజ్యసభ యందు సంభవించిన వ్యవహారములు రమోతాహాస్యరాయణులకును నిరుత్సాహమును గలుగజేయుచున్నవి. సర్ కావర్జి జహంగీరు జిన్నాగారులు ప్రజాశాసనసభ ఘోషించునటు లేవత్తుము నందును ప్రభుత్వమునకు మిత్రులు లేరు. క్రెయిక్కు గ్రెగ్గగారల ప్రవర్తన ప్రసంగములు హేయములై సభాప్రయోజనములను నిరర్థకము చేయుచున్నవి. ఆదాయమునందు ౪౯గి.లక్షలు మిగిలినపుడు బీదలకు పన్నుల భారమును తగ్గించుట రాజనీతి. కాని సామ్యును క్వెట్టాపునర్నిర్మాణమునకును బ్రాడుకాస్టింగునకును వినియోగించుట రాజనీతికాదు. శాసనసభ నిరాకరించిన ఉప్పున్నను, పోస్టుకాడ్లును పునరుద్ధరించుట రంకుశాధికార లక్షణము కాని రాజనీతిలక్షణము కాదు. ప్రజాప్రతినిధుల యభిప్రాయములను తృణీకరించుచు నిర్బంధముల నుపయోగించిన విల్లింగ్డును ప్రభువుగారు ప్రజాగౌరవమున కెటులు పాత్రులగుదురో తెలియకున్నది. శాసనోల్లంఘ

నము నాపినందులకు సంతసించుటకన్నను ప్రజానిరసనమును బడసినందులకు విచారపడుటవివేకము. సామ్రాజ్య శాసనసభ ఒటావా యొడంబడికను రద్దుచేసినది. ఎన్ని సార్లు లోడిపోయినను, సిగ్గునువిడిచి ప్రగల్భములు కొట్టు విల్లింగ్డును ప్రభుత్వమున కెవరును మిత్రత్వమును బాపజాలరు.

హిందూస్తానాంతర్గతములైన వివిధ రాష్ట్రములకును సంస్థానములకును సంబంధించిన రాజకీయార్థిక సాంఘికమతసమన్వయనియును ప్రచండముగను మద్రాసురాష్ట్రాంతర్గతమైన ఆంధ్రరాష్ట్ర ఆంధ్రభృష్యదయమున కన్వయించుచున్నవి. ఇరువది యేండ్లకు పూర్వము విలసిల్లిన ఆంధ్రోద్యమమునకు, కలకత్తాకాంగ్రెసు ౧౯౨౦ సంవత్సరమునందు నిర్ణయించిన భాషా ప్రయత్నరాష్ట్ర విభాగము నామరూపములను సమకూర్చినది. గతించిన ౧౫ ఏండ్ల యందును ఆంధ్రులు స్వరాజ్య సమరమునందు గడించిన గౌరవ ప్రతిఫలు వారి వ్యక్తిత్వమును శీఘ్రమునందంతలను వికసించజేసినను ప్రభుత్వాధికారులకును ప్రభుత్వాలంబనులకును ప్రతికూలములైనవి ఆంధ్రోద్యమమునకు హృదయమైన ఆంధ్రరాష్ట్ర నిర్మాణమును మద్రాసుప్రభుత్వమును జప్తినుపక్షనాయకులును ప్రతిఘటించిరి. 'మెమ్ము ఫోర్డ్ల సంఘమువలెను పైమను కమిషనును సిద్ధాంతమునందు భాషాప్రయత్నరాష్ట్రములను, ఆంధ్రరాష్ట్రమును నమ్మతించినను వ్యవహారమునం దాంధ్రరాష్ట్ర నిర్మాణమును నిరాకరించినది. రాండుటేబిలు కాన్ఫరెన్సునందును నీదురవస్థయే సంభవించినది. మొదటి రాండుటేబిలుసమావేశమునందు ప్రత్యేకాంధ్రరాష్ట్రమును కోరిన బాబ్బిలిరాజాగారు రెండవ రాండుటేబిలు సమావేశమునం దాంధ్రరాష్ట్ర నిర్మాణమును నిరాకరించిరి. ఒరిసా సింధురాష్ట్రముల నిర్మాణమున కుపకరించిన ప్రత్యేకజాతి భాషా విజ్ఞాన సంస్కార ధర్మములు ఆంధ్రరాష్ట్ర నిర్మాణమున కేలపనికెరావో బాబ్బిలిరాజా

గారికిని ప్రభుత్వమునకును మాత్రమే తెలిసిన రహస్యము. హిందూదేశమునందు షేషరేషను ప్రభుత్వము సాధ్యమగుట కెప్పటికైనను భాషాప్రయుక్తరాష్ట్ర విభాగములు శకణ్యములు. ఆంధ్రులు ౨౫౦ లక్షలమంది ఎల్లకాలమును అజ్ఞాతవాసము చేయజాలరు. కేవలము అధికారులు, అమీంహాలు, భూస్వాములు, ధనస్వాములు ఆంగ్లవిద్యావంతులు ప్రజాయత్తరీపాలనమునందు ప్రజాప్రతినిధులుగ నుండజాలరు. ప్రజాప్రాతినిధ్యమునకు గ్రామసీమవాసులెవరుగ్గులు. ప్రజాశక్తివిజృంభించివీర్యవంతమగుటకుమాత్రమే భాషాసాహిత్యామృతము ప్రయోజనకరము. రాజ్యాధికారాధారములేని ప్రజాజీవనవికాసము సకలార్థములందును దుర్లభము. గంజాముమండ ఆంధ్రసోదరులు ఒరిస్సారాష్ట్రమునందు జేట దురదృష్టము. పరిపాలనా సౌకర్యమునకును, ప్రజాయత్తరీపాలనావ్యాపనమునకును, ప్రజావికాసమునకును, షేషరేషను విధానము యథార్థముగను సఫలమగుటకు భాషాప్రయుక్తమైన ఆంధ్రరాష్ట్రనిర్మాణము పెంటనేయవసరమగుచున్నది. కాలరూపనము శీరవ్యవస్థలను మార్చుటను దుర్లభముచేయుచున్నది. ఇండియా బిల్లులోని నియమముల కనురూపముగను రాష్ట్రీయసభల యెన్నికలయందును రాష్ట్రీయసభలయందును ప్రజానాయకులు నీక్షను బూని ఆంధ్రరాష్ట్రమును సార్థకము చేయుదురుగాత!

ఆంధ్రాభ్యుదయమునకు పలు విధములను పోషణములేకను ప్రతిబాధకము లేర్పడినను స్వయం సహాయమునను గలుగుచున్న పురోభివృద్ధి ఆశాజనకముగ నున్నది. ఆంధ్రసాహిత్యము కళలు నవముగారంభమున కనురూపముగను వికాసమును పొందుచున్నవి. గ్రంథాలయములు గ్రంథమండలులు విజ్ఞానవ్యాసమునకు కృషి సల్పుచున్నవి. దేశమునం దంతటను రాజకీయాధికసాంఘిక విషయములందు మహాపరివర్తనము గలుగుచున్నను ప్రజాశక్తి విజృంభణ మవకాశా భావమునను

సార్థకము గాకున్నది. హిందీ ప్రచారమునందు యువజనులు చూపుచున్నయత్సాహము హిందీప్రేమి మండలికి సంతృప్తిని గలుగజేయుచున్నది. సకల రంగములందును యువజనోత్సాహము నియతకార్య మానమును దాల్చులసిన యవసరమును దేశాభివృద్ధియు సహస్రముఖములను బోధించుచున్నవి. వీరి ప్రాంతవాసులును, కులపక్షావలంబనులును నియతకార్యనుష్ఠాపనరాయణులై ఆంధ్రరాష్ట్రమును సాధించి కృతార్థులగుటకు భగవదనుగ్రహము గలుగుగాత!

ప్రపంచపంచాంగక్రమణము స్వపంచాంగక్రమణమును నిరర్థకము చేయుచున్నది. అసంతములైన ప్రపంచోద్యమములు కీన్ద్రస్థ్యదృఢములు గణనీయము కాకపోయినను ఇదికా పంచాంగక్రమణాత్మకవత్సరాదిసంచికణము చేయుట నిర్వాహకులకును, లేఖకులకును, పాఠకులకును ఆత్మసంస్మరణమునకు సాధనము. మహాసంకల్పము స్వల్పఫలము ప్రపంచవ్యవహారములందు పరిపాటిమైన విషయము. అసంతమైన కర్తవ్యమునందు పరిమితమైన దేశకాల పాత్రావరణములందు కృత మత్యంతస్వల్పమగుచున్నది. యవసంవత్సరారంభమునందు జేసిన సంకల్పమునందు శతాంశమైనను ధాత్యసంవత్సరారంభమునందు కార్యరూపమునుదాల్చుట దుర్లభమైన విధము కార్యనిర్వహణము సంస్మరణము చేయుచున్నది. కీలకసంవత్సరమునుండియును సంవత్సరాది సంచికలు ప్రకటింపబడుచున్నను ప్రయత్నములు యథార్థము గను ఫలమగుట దుర్లభముగనున్నది. గతించిన ౨౭ ఏండ్లయందును ప్రపంచవ్యవహారములందు సంభవమగుచున్న మహాపరివర్తనమును నిరూపించుటకు సంవత్సరాదిసంచికలందు బ్రయత్నములు చేయబడినవి. ప్రయత్నములు యథార్థముగను సఫలము చేయజాలనందులకు నిర్వాహకులు చింతిలుచున్నారు. గతించిన సంచికలందువలెను ధాత్యసంవత్సరసంచికయందును దేశభాషాభ్యుదయమునకు సంబం

ఆంధ్ర ప్రత్రిక - ధాతనామ సంవత్సరాది సంచిక

ధించిన వ్యాసములు, ఐద్యములు, చిత్రములు మొదలగు నవి చేర్చబడినవి. త్రివర్ణచిత్రము లాశ్రయవశము చిత్రరచనయందు జూపుచున్న వ్యక్తిత్వ దక్షత్వములను విశదము చేయుచున్నవి. వ్యాసములు, కథలు, ఐద్యములు ప్రజాహృదయమునందు ప్రవర్ణమానంబగుచున్న సాహిత్యకళాభిమానములను విశదము చేయుచున్నవి. ముఖ్యము జీవనాధారముపైన పాడిపంటలను, ఐశు సంపదలను, అన్నవత్తములను, ఫలవృక్షములను, జలాధారములను, కులవృత్తులను చిత్రరూపమునను మనో

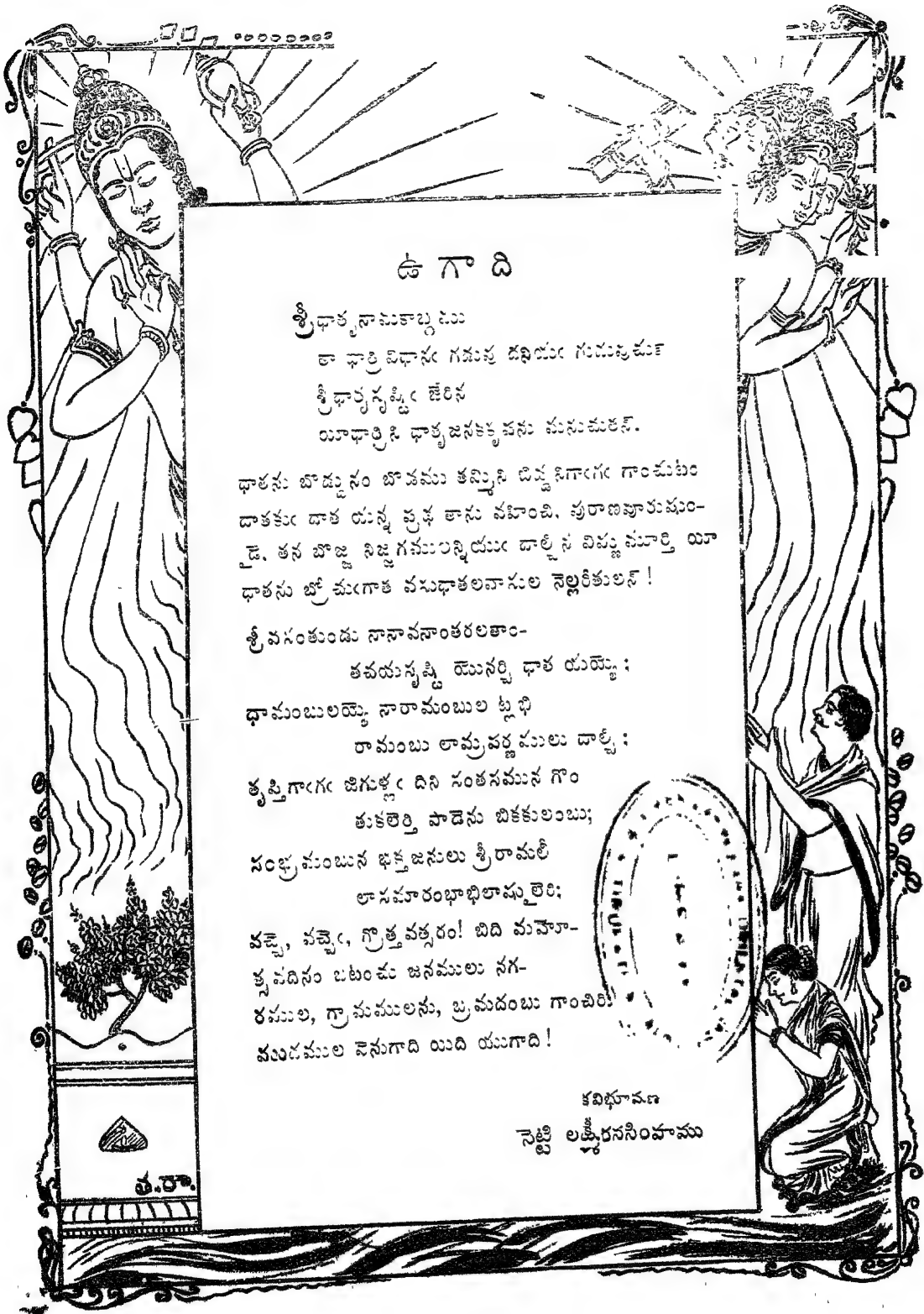
గతముచేయుచు కర్తవ్యమును సకలజను కును స్ఫురింప జేయుచున్నది. సంచికకు వ్యాసములు, చిత్రపటములు, ఐద్యములు మొదలగువానిని పంపి సంచికాసమరణమును సాధ్యముచేసిన వ హాజరులకు కృతజ్ఞతాభివందనములు. ప్రచురణముచందనివార్యముగను సంభవించిన కాగితబలమునకు పాఠకులు, గ్రాహకులు, లేఖకులు మన్నింతురుగాత! ధాత్యసంవత్సరమునందు సకల జనులను నియత కర్మానుష్ఠాన పరాయణులై కామితార్థములను భగవదనుగ్రహమునను బడయుదురుగాత!

హమ్ కృతే.

అంధ్ర పత్రిక - భాతనామ సంవత్సరాది పండిత

ఉ గా ది

శ్రీధాతృనామకాబ్ధము

తా ఛార్త్రవిధానం గదాపత్ర దశమం గురువచనం

శ్రీధాతృగృహ్మణ శేరిన

యాధార్తసి ధాతృజనకృపనః మనుమతః.

ధాతృనః బొడ్డనం బొడము తప్పిసి బిడ్డసిగాంగం గాంచుటం
దాతకుం దాత యన్న ప్రభు తాను వహించి. పురాణపూరుషం-
దే. తన బొడ్డ నిజ్జగములన్నియుం దాల్చిన విష్ణు మూర్తి యా
ధాతను జ్యోమఃగాత వసుధాతలవాసుల నెల్లరితులన్ !

శ్రీవసంతుండు నానావనాంతరలతాం-

తవయస్మష్టి యొనర్చి ధాత యయ్యె ;

ధామంబులయ్యె నారామంబుల ట్లభి

రామంబు లామృతవర్షములు దాల్చి ;

తృప్తిగాంగం జిగుళ్లఁ దిసి సంతనమున గొం

తుకలెర్చి వాడెను బికకులంబు;

సంక్రమంబున భక్తజనులు శ్రీరామలీ

లాసమారంభాభిలాషులై;

చచ్చె, వచ్చె, గ్రొత్తవత్సరం! బిది మనో-

త్వపదినం లటంచు జనములు నగ-

రముల, గ్రామములను, బ్రమదంబు గాంచిరి

ముదముల నెనుగాది యిది యుగాది !

కవిభూషణ

నెట్టి లక్ష్మీరససింహము

“ధాత ! నీకు స్వాగత మగుఁ గ

పురాణం- సూర్యనారాయణ తిర్ఘ్నః

శ్రీ ధాతృంగన లెల్ల వ నేవి.

కాకం మాపుమాపులు బహు బ్రహ్మాండముల
క్షుధిల్లముః పహించిన మహాకామేశ్వరీదేవి తా
నీ ధాతృబ్రహ్మనుండు నెల్ల వ నను లీడేల్పు.

వె. ఆటువదేండ్లనుండి యష్టష్టములు. ఆలములుండరాం
తాతగారికేరెం ధరియించి వచ్చి ధాత ! పర్వ నే దండమయ.

స్వాగతము నీకు నయి, పుల మాదు పగు.

స్వాగత మె స్వాగత మగుఁగాత మాత్మ ఎచ్చరినతా

స. శ్రీరః కలాణ బదంసు మహానుభావ! దేవ!

ధా! నీపాదపదముః సన్నిధిని మా చేయు విన్నవ మిదే చిత్తగించి
త్యుగ కావ్యజలసమ్మద్ధిగ దేశము సుభిక్షమై పాడివంటల యేమి గల్గి
సంతుష్టలోకమై సర్వప్రజకు భీతిఁ గొలుపు నార్చికపుఁ జిక్కులు తొలంగి

వజలునట్టులుగను, నైభవమయము ను

త్వవమయమ్ము నగుచుఁ దనరునట్లు

రయితుజనము దుఃఖరహితమై మనునట్లు

ముదము గదురఁ గాలమును నయించు.

చ. ఆటువది యేండ్లనాటి భవదాగమనంబు సమస్త దేశపుం
గజవునకుఁ నిమిత్తమయి కష్టద మౌటను నీదు రాకకుఁ
వెఱచుచు నుంటి ; విప్పుడు సుభిక్షముగా నొనరించి దేశ ‘సూ
కజవున కేను కారణము-కా’ ననిపించుకొనంగదే వ్రజూ!

క. ధాతృవదము కజవునకును, ద్యోతక మయిపోయెఁ బ్రజకు-దుర్భర మగు పా
గ్యాతన లెఱిగినవారల, వ్రాతలుఁ బలుకులును గుండె-పగిలించునయా!

ఆ.వె. ఆంధ్రు లన్నవారి- కైకమత్తముగల్గి, రాష్ట్ర సిద్ధికొఱకు. రాత్రి వగలు
తను ధన మనములను- తగుశ్రద్ధఁ బూసంగఁ బౌరుషమును వృద్ధి పఱుపుమన్న!

క. తొమిండ్లు నాయకులలో, నమ్ముగ్గురె కొంత మించి-నాయకులఁట! త
త్సమ్మతులకు బలము గలుగ, నిమ్నా సర్వాధికారి-వే కడ తాతా!

క. నీ పాలనకాలము శాఖ్యాపాదకమగుచుఁ గడచు-నటు లొనరుచు పె
లోపము రానీకుము; మముఁగాపాడఁగ నీశ్వరుండు గలఁ డాపయినిక

క. ధాతకు-ఆమ్మతాంజన సు, ధాతకు- వ్రఖ్యాత విశ్వ-దాతకు- ఆస్త్వ
నేతకు-జామాతకు-శ్రీ, మాతకు- తత్పాలితులకు-మంగళ మౌతక.

జండుగారి అయోడైజ్ రిల్లా

సరసవర్ణిని రక్తమును శుభ్రపరచుటయే కాక, రక్తమును సహితము వృద్ధిపరచి దేహపుష్టిని గలిగించును. శ్రీలవ్యాధులకల్ల గలుగు సిప్టిమియే రక్తము చెడి దేహముందు గలుగు పుండ్లు చల్లమవ్వలు వాపులు మొదలగు కఠినవ్యాధులు సుండున అత్యద్భుతముగా ముత్రప్రయోగము చేసి చల్ల స్వభవగును. యును గాక మోకాళ్లు, మోచేతులయందలి నట్టలు విడిచిది దేహముందు గలుగు వాపులను గూడా గుణపరచి, రక్తము చెడిపోవుటచే గలుగు అశక్తత, మైకము, నిదురిలేమి, కండ్లు, కాలు, చేతులయందలి మాటలు, వాపులను సాగొట్టి ఉష్ణప్రదేకములందు గలుగు స్త్రీహయకృతాల్స్యదరము, మున్నగువాటిని మాన్పివేయుటయం దపూర్వమైన ఔషధము.

ధరబుడ్డిరు. 1-1-0.

పోస్ట్ జి ప్యాకింగు రు 0-9-0 లు ప్రత్యేకము.

సోల్ ప జెంట్లు—దామోదరులిండ్స్ కంపెనీ, 78 చైనాబజారురోడ్డు, మదరాసు.

సిల్లారు—ఆర్యక ఫార్మసీ

బెజవాడ—శ్రీ చంద్రమాణిక్యరంపె

పాచిటిపట్టణం—కె.వి.మాణిక్యరావు

కాకినాడ—లక్ష్మీనారాయణకంపెనీ

విశాఖపట్టణం—నీలం ఆంశు కంపెనీ

తెనాలి—కృష్ణ ఫార్మసీ

రాజమండ్రి—కుశ్వరదాస్ కంపెనీ

హిందూపూర్—కె.ఆర్.భాస్కరయ్య

[పాలకొట్టె—వి. ఎ. నారాయణ. వి. ఎస్. ఫార్మసీ]

కేశవజీ దేవచంద్

21 చైనాబజారురోడ్డు మదరాసు

చేతి గాజులను అనేక రకములలో సాగునగా చేయించి యివ్వబడును. మా పనితనమునకై గ్యారంటీ యివ్వబడును.

జత గాజులు చేయుటకు చార్జీ రు. 3/-లు

అన్నిటిలోను మజారీలు తగ్గించబడినవి.

సవరములకు వ్రాసి కనుగొనుడు.

తెల్లకుష్టుకు, బొల్లికి

అమోఘమైన మందు

కొద్దిరోజులు యీమందు పుసయోగించిన యెడల తెల్లకుష్టు, బొల్లి సమూలంగా నాశన మగును. వందలకొలది హాకీములు, డాక్టరులు, కవిరాజులు, ప్రకటనదారులు కుదర్చలేకపోయి నప్పటికినీ, యీమందునువాడి యీ ఘోరవ్యాధులను పోగొట్టికొనుడు. పనిచేయలేదని నిరూపించినయెడల రు 500 లు బహుమాన మివ్వబడును. ఖరీదు 2-0-0లు ఇంగ్లీషులోనే వ్రాయుడు.

వైద్యరాజ్ అఖిల్ కిషోరీ రా

నెం. 242 P O కటక్రై (గయా)

Vaidyaraj Akhil Kishoreram,
P. KATNISARAI (ya).

ది ట్రావెలర్స్ నేషనల్ బ్యాంక్ లిమిటెడ్.,

హెడ్ క్వార్టర్స్ : ఆలెప్పే
(త్రిపురవాహూరులో 1912 వ సం॥న స్థాపించబడినది.)

చెల్పించిన మూలధనము నిజద్రవ్యము -	(81—1—36)	రూ 10,20,000
డిపోజిట్లు		రూ 1,30,17,000
సంపన్నము వ్యాపారవిధులు (వర్తింపఁగలవచ్చు) దాదాపు		రూ 1,60,00,000

లంపెక్ యేజింటి— మిడ్లెండ్ బ్యాంక్ లిమిటెడ్.,

మొంబయి, నిజర్వ బ్యాంక్ ఆఫ్ యిండియా, బొంబాయి, మద్రాసులందు క్లియరింగ్ హౌస్ కలవు.

బ్రాంచీలు

ఆలెప్పే	దిండిగల్	మంగళూరు	శిరువల్లా
ఆల్యాయి	యెల్లూరు	మన్నార్	తిరువూరు
బెంగళూరు	కర్ణాటక	ఉదకమండలము	తిరువల్లూరి
బొంబాయి	కొట్టాయం	పాల్గాటు	తిరుమనూపల్లి
కాలిక్ట్	కుంభకోణము	పారూరు	తిరుమాడు
చంగనచేరి	మద్రాసు (బ్రాంచ్)	పెరుంపాపూరు	త్రిపురతుర
కొచ్చిక్	,, (మాంటుకోరు)	పొల్లూని	త్రిశేండ్రము
కోయంబూరు	,, (మెలూపూరు)	పుదుక్కోట	బ్యూటీకారణ
హనుమం	,, (వేవేరి)	క్రిలూను	ఉడమిల్ కే
కొలంబో	మధుర	శేలం	ఉరుగుగల్
నేవేకోలం	మార్తాండం	శ్రీరంగం	

ఉత్తరహిందూస్థానముంతటను యేజింటి కలవు.

అన్నివిధములైన సహాయము బ్యాంకింగు వ్యాపార వ్యవహారములు నిర్వహింపబడును.

K. C. Eapen, B. A Managing Director.

గుప్త మంత్రము

నూరు రూపాయలు బహుమానము.

లక్షలాదిగా వెచ్చించిననూ నెరవేరని కోరికలు, ఏడుమారులు యామగ్రంథము సరిచిన తోడనే నెరవేరగలవు. దీని ఫలితమును బొందుటకు యేనూత్రము కష్టపడ నవసరములేదు. అప్రయత్నముగా ఫలితమిచ్చును. ఇది “వశీకరణ మంత్రము” ఇది నిన్ను అదృష్టవంతునిగానూ ప్రయోజకునిగానూ ఒనర్చును. నీకు ఉద్యోగమును, వేతనాభివృద్ధిని కలుగజేయును. వ్యాజ్యములో జయము, సర్వక వ్యాపారములలో లాభము సమకూర్చును. ఫలితము కానరాలేదని నిరూపించినయెడల నూరు రూపాయలు బహుమానము. వెల పోస్టేజితో సహా రు. 2-7-0 ఇంగ్లీషులోనే వ్రాయుము.

సిద్ధమంత్ర ఆశ్రమం

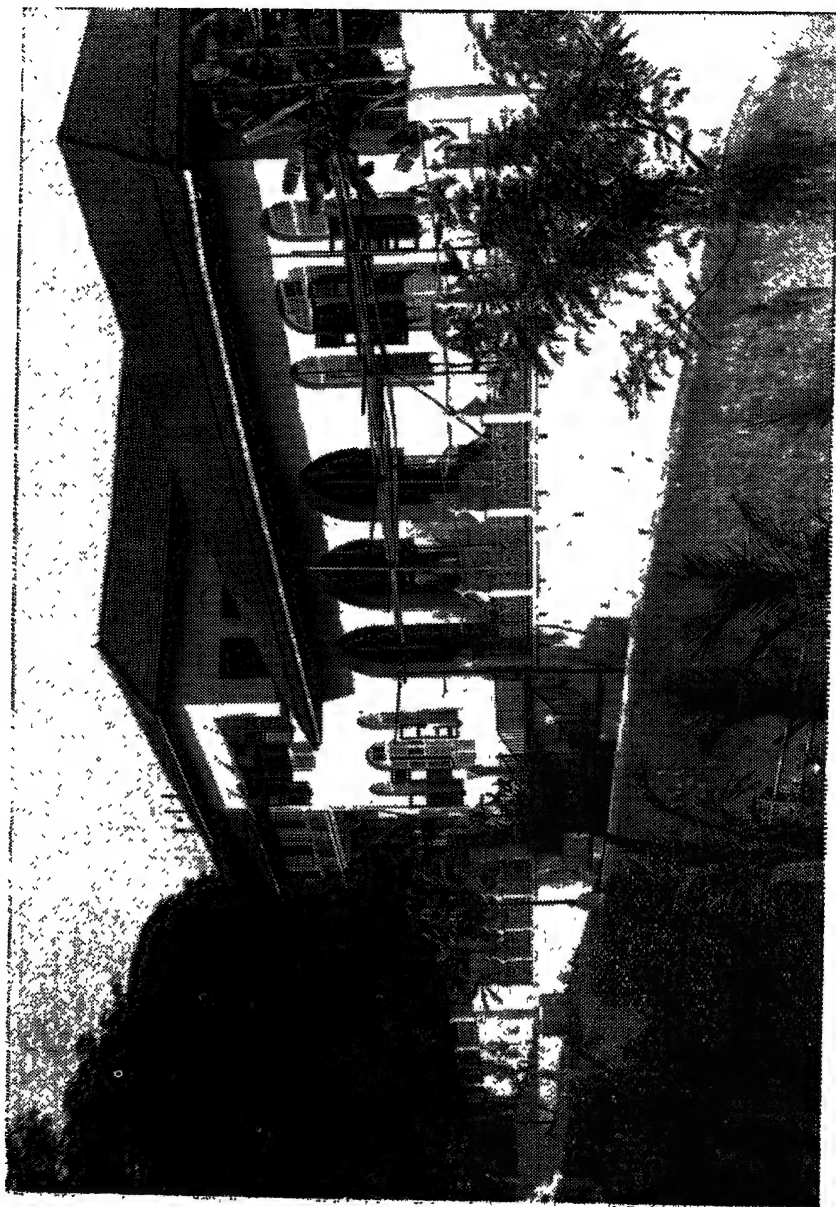
సెం . 195, P. O. కట్రీశరై (గయా)

SIDHA MANTRA ASHRAM,
P. O. Katrisarai, (GAYA)

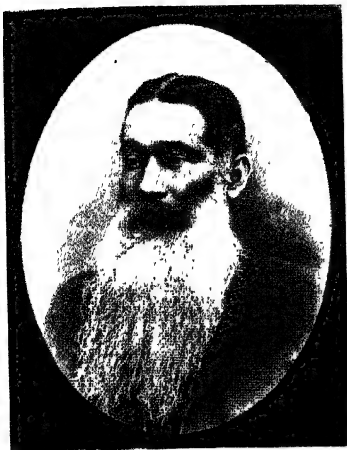

గాంధీ మహాత్ముడు

తెలంగాణ : 1924,

బొయిలో ౪౪ సం॥న కాంగ్రెసు మహాసభ సమాకళిమైన గోకుల్ దాస్ ల్యేవల్ భవన

డబ్లియం. సి. సెనరీ
జొంబాయి : 1885—అలహాబాదు : 1892

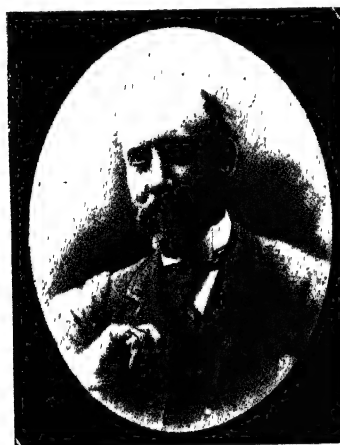
దాదాభాయి నారోజీ
కలకత్తా : 1883, 1906—లాహోరు : 1893

బ్రదుదీన్ తయారీ
మద్రాసు : 1887

జార్జి యూల్
అలహాబాదు : 1888

నర్ విలియం వెడర్ బరన్
జొంబాయి : 1889—అలహాబాదు : 1910

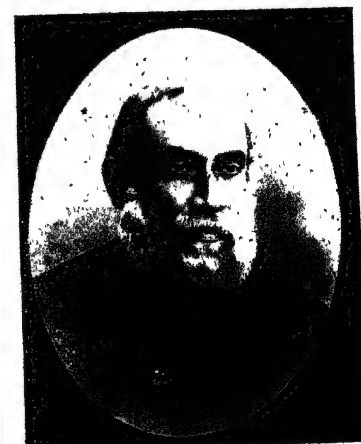
ర్ పి. మెహతా
కలకత్తా : 1890

పి. ఆనందాచార్యులు
నాగపూరు : 1891

ఆల్ ఫ్రెడ్ వెబ్
మద్రాసు : 1894

సురేంద్రనాథ్ సెనరీ
పూనా : 1895—అహమదాబాద్ : 1902

రాష్ట్ర బీహారి ఫోమ్
సూరత్ : 1907—మద్రాసు : 1908

మదనమోహన్ మాలవ్యా
లూకనోరు : 1909

బిపన్ నారాయణధారు
కలకత్తా : 1911

ఆర్. ఎన్. మధోల్కర్
బంకిపూరు : 1912

నవాబు సయ్యద్ మహమ్మద్ బహదూరు
కరాచి : 1913

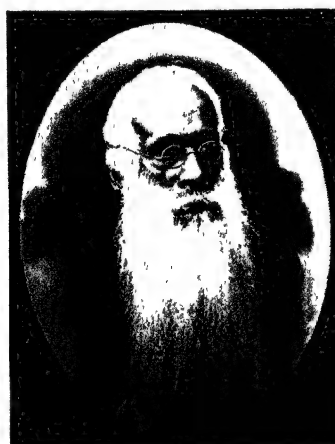

భూపేంద్రనాథ్ బాసు
మద్రాసు : 1914

సర్ ఎస్. పి. సిన్హా

27 బొంబాయి : 1915

అంబికాచరణ్ మజుందారు

లక్నో : 1916

డా అనిబిసెంటు

కలకత్తా : 1917

ఎస్. శ్రీనివాస అయ్యంగారు
కావతి : 1926

కె. అన్నామ
మద్రాసు : 1927

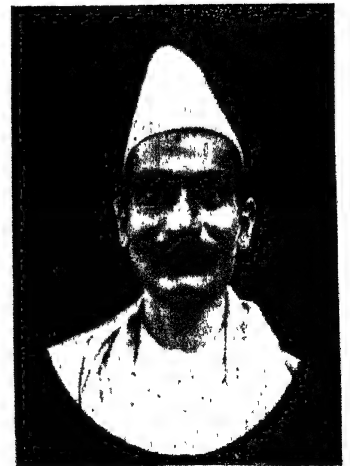
వల్లభభాయి పటేల్
కరాచి : 1931

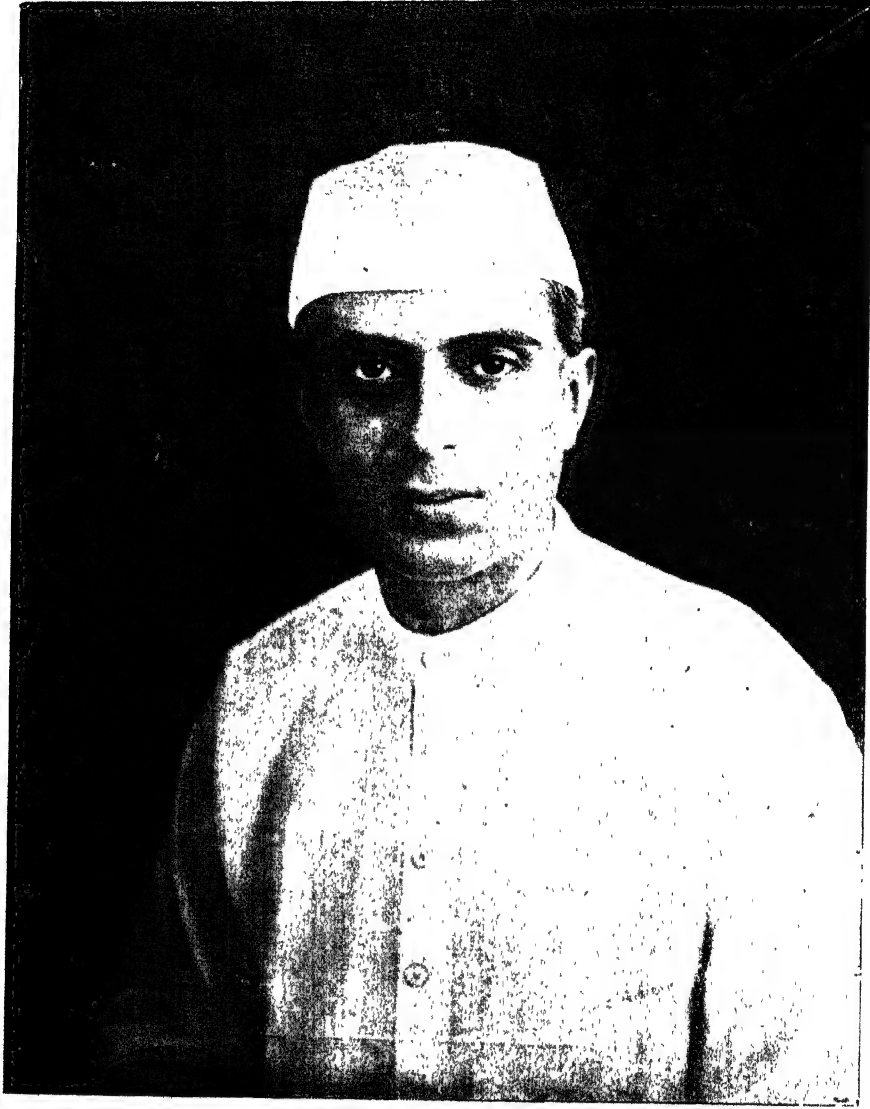
కాంగ్రెసు స్థాపకులు :
1. హ్యూము, 2. నారోజీ, 3. వెడ్డర్ బరన్

నెల్లీ నేనుగుప్తా,

— డ్రప్రసాదు

పండిత జవహర్‌లాల్ నెహ్రూ
లాహోరు: 1929 లక్నో, 1936.

భారతజాతీయమహానభ, లక్ష్మో

అధ్యక్షోపన్యాసము

ఆత్మవియోగము - మిత్రసమావేశము

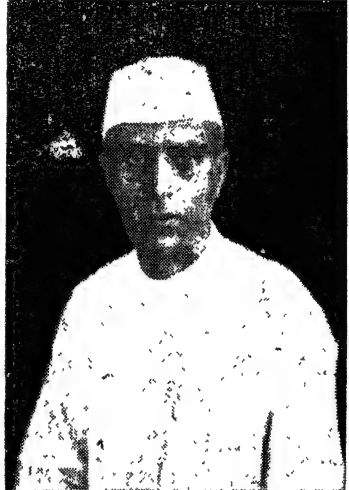
సహచరులారా!

పెక్కుసంవత్సరముల గడచిన పిమ్మట తిరిగి నేను మీయొద్దకు నీ సభామంటవలెను నిలువబడితిని. గడచిన సంవత్సరముల న్నియ్య కష్టములతో గడచినవి. తీవ్రసః ఘర్షణలతో గడచినవి. ఈ కష్టమును మనమందరమును ఆనభవింపజేసి, ఆట్టితెరి మనమందరమును తిరిగి యిచ్చట కలిసికొనుట చాలాశ్రేయస్కరము. నాచిరకాల పరిచితులును, మిత్రులును, సహచరులును ఏకైక కార్యతత్పరులై అవిచ్ఛిన్న బాంధవ్యముతో నిచ్చట సమావేశమగుట సాకా కవిశ్య సంపన్నముగానున్నది. చెమకటికార్యప్రతాప మింకను మనలో చల్లారలేదని గ్రహింపఁజల్లుట కిదియొక యవకాశము. ఈ జేత స్వాతంత్ర్య సమరములో మీయందరితో బాటు సహచరుడనై, నాటి యోధుడనై పోరాడగలిగిన నన్ను మీరు అపారాధిరజాభిమానములతో సన్మారించుచుపల్ల కలిగిడి ఆనందమును నే నిపుడు ఆనభవించుచున్నాను. ఈమహా సమావేశమందుమాడ నేను ఏకాకినైతివను భావము నన్ను వెంటాడుచున్నను, మీ అందరియొక్క ఆదరజాభిమానములే నాకు మనస్తైర్యమునిచ్చి జవసత్తులతో సంగమింపబడి.

మనసహచరులలో చాలామంది యీ పోరాటమునందు ఆయాసకేళముల కోర్కె తమ జీవితాయుః ప్రమాణము సమర్థముగా నిండక పూర్వమే, మృత్యువువలె బడిరి. ఒక్కొక్కరే భువి బిడి. దివికేగిరి. మఃప్రాయములు నీతలేని పర్ల కాలవలె విషాదభరితము లైనవి. ఈ విరంతరకల్లోలజాలము నుండి విముక్తమలయున నారి యాత్మలకు విక్రాంతి లభించినది. ఆట్టి ఆత్మకాంతికి అడ్డులేనవారట్టి నిత్యపదవిని బొందుట లెస్సయగును. వారు శ్రమించి విశ్రమించుచున్నారు.

అయితే, మనవిషయమేమిటి? ఉత్పల్లి కార్యభారమును, విద్యుత్త ధర్మములను నిర్వహించవలసిన మనవిషయమిదియన్నాము.

మనకుగాని, యెరసాలలో నున్నవారికిగాని, నిర్బంధప్రవాసములో నున్నవారికిగాని, విక్రాంతియననది యుండదు. మనలను విడనాడి దివికేగినవారందరను, స్వాతంత్ర్యోత్సాహిని మనకు ఒప్పుజెప్పి జల్లి యుండిరి. ఆ స్వాతంత్ర్య పరంజ్యోతిని చల్లారిపోకుండ మనము శ్రద్ధ వహించి కనిపెట్టియుండవలెను. ఆ స్వాతంత్ర్యజ్వాలను ప్రజ్వరింప జేయుచుండవలెను. వారు మనకు ఒప్పుగించిన యీ ధర్మనిర్వహణ మును మనము నిర్వహింపనియెడల విక్వాస శ్రోహులమగుదుము. మనలను నమ్ముకొని లక్షోపలక్షులుగానున్న జనుల కందరికిని ద్రోహము చేసినవారలమగుదుము.

నా హృదయము తపించియున్నది. అలసి సాలసియున్న బిడ్డ ఆత్మానందమునకై తల్లి యంకమునకు చేరినట్లుగా మాతృభూమికి నేను మరలివచ్చితిని. అందువలన నాకు హృదయ తాపోపశమనము అపారముగాకలిగినది. వేన వేలుగా నాదరిజేసిన సోదర జేకీయులు నన్ను చేరదీసి పరిపూర్ణానారాగముతో ఊరడించి యాదరించిరి. వారి ప్రేమపూరితవాక్యములు నా యుల్లమును పల్ల వింపజేసినవి. ఇట్టి నా భారతజేకీయులైన యీ స్త్రీ పురుషులకందరి కిని నా కృతజ్ఞతాభావమును నేనేనిధముగా వెల్లడింపనేరదు? మాటలలో చెప్పవలసి కాని నా హృదయభావములను మీ కేపగిది నివేదింపనేరదు?

పూర్వకథాద్రశంస

భారతజేత కథారంగమం గొకప్పుడు నేనుమాడ పాత్రధారియై యుంటిని. కాని, పెక్కుసంవత్సరమలనుండియు నేను ప్రేతుకుడనై మెలంగితిని. ఈమధ్యకాలములో నాకు మనస్సంతాపకరమైన పెక్కువిషయములు సంభవించెను. ఇటీవల జరిగిన కథాకలాపము తయను మీ కింకను జ్ఞప్తియందున్నది. మీమనస్సులలో అప్పు గుద్దినట్లున్న విషయముల నన్నింటిని, పూసగ్రుచ్చినట్లు నేనిపుడు పూసగ్రుచ్చవలెను చేయబూనుకొనలేదు. అనాటి కథాకలాప ఘోరతయను విట్టచివరకు కొన్ని అనుంగములతో ముగిసినది.

ఆంధ్ర పత్రిక - వాతనామ సంవత్సరాది సంచిక

కొన్ని క్షిప్రగ్రందర్శనములను దుర్వేద్యవృత్తాహములుగా కల్పించినది కాని గతించినదానిని మరచియుండుటకు వలనపడదు. భూతనర్తమానముల నుండియే భవిష్యదభ్యుదయము ఏర్పడవలసియున్నది. ఉన్నతాశయములను అవలంబించి కృషిచేసితిమి, మన ఆదర్శములు మహాత్మాక్షిప్రములని యుభాంగితిమి. పలుబాములబడి వివిధకతుల విన్పిత్రయమును యావంత భారతభూమిలో అన్యత మహాత్మ్యములనే కము జరిగియుండెను, ఇట్టి మహాత్ముల ప్రత్యక్షముగా కన్పించినను, మన మనోరథము లీడేరలేదు. మోసపోతిమని గ్రహించితిమి. అపజయమే అనుభవించితిమి, ఉన్నతాశయములతోను, ఉన్నతాదర్శముల కొరకును మనము కృషిచేయునప్పుడు, తాత్కాలికావజయ మొకవిశేషముకాదు, మనము సాగించవలసిన పోరాటము పెద్దకాలము జరుగవలసినదై యున్నది. అపజయములవల్లనే అఖండవిజయము చిట్టచివరకు చేకూరును. ప్రథమప్రయత్నములు విఫలమైనప్పుడే ఆత్మపరీక్షలన కొంత జరుగుచుండును. మూలకారణములను శోధింపగల్గుదుము. విజయమునకన్న అపజయమే మనకెక్కువ ప్రబోధకమై రోషావేశములను కెట్టింది గుణపాకముల గరపును. కాని అట్టి ఆత్మపరీక్షోధన అట్టి ఆత్మజ్ఞాన మనము చేయవలెను. అట్టి జాతీయాత్మతత్వవిచారణ చేయుటవల్లను, ఎవరికివారు తనలోపములను తాము గుర్తెరుగ నేర్చుటవల్లను బుజుమాదర్శమును అనుసరింపగల్గుదురు. ఆత్మతత్వపరీక్షోధన లేనట్టిమొండి దైర్ఘ్యము నిర్విర్యమైన విషాదమవలెనే అనర్థదాయకమగును. తాత్కాలిక విఘ్నములను, ప్రయత్న భంగములను నిజమైన అపజయములు కానేకావు. మనయున్నతాదర్శములను మనము విస్మరించి పెడత్రోవల బట్టినప్పుడే మనము నిజముగా అధఃపతితులమగుచుండుము

ఇంతవరకును మనము సాధించినదేమో, ఇతరులు మనలనేవిధముగా సాధించిరో విమర్శించుకొని అభిమానద్వేషములు లేకుండ ఆయోధ్యాపాపముని అనుకంప వహింపక కల్లనిజముల నరయుటకై యా ప్రస్తుత విషమావస్థలో మనలోమనమే ఆత్మవిచారణ కొంతచే! శోషవలసియున్నది. ఇతరులకు ఆగ్రహము వచ్చునని వెరచి పాడుమైన సారాంశములను కప్పి పుచ్చకూడదు. వారు మన సాటిభాచరులే యగుదురు గాక! వారినిగూర్చి నిజమాడుటకు వెరువరారు. అమోఘమైన విషయములలో ధర్మాధర్మ నిర్ణయముచేయవలసిన వారు తమకు ముష్టవాటిల్లినను తప్పింపులను తాదమారు చేయరారు.

పరువారు సంవత్సరముల క్రిందట, మన కందికిని నాయకుడై వెలసిన మహానీయుని ప్రబోధమువలన నిర్విర్యమైన యీ కాంగ్రెసునభి భారతదేశమంతటను ప్రజాహృదయములో ప్రాకుకొని ప్రతిష్ఠను పొంది మహాత్తరమైన ప్రజాహితసంస్థగా పరిచేయగల్గెను. అంతకు పూర్వము కొలదిసామాన్యసంస్థలను, విద్యాధికులనుమాత్రమే కాంగ్రెసుసభను జననకునట లేకుండ నడపించుచుండిరి. కాని క్రొత్తగా ఆ పిల్లలించి నే ఆఖిలభారత ప్రజాహృదయప్రకోపమును చూచి

వెనుకటి పెద్దలు కొలదిమందియును వెనుకంజ వేసిరి. వారి కాలము, వారిపెద్దరికము తీరివీయినది. వారి భవితో జోక్యము వదులుకొని, సామ్రాజ్యాహంకారపూరితులైన బ్రిటిష్ వారి యండతేరిరి. కాని ఆత్మదేశ స్వాతంత్ర్యార్థమై చెలరేగిన జాతీయహృదయావేగమునకు చేయుత సోపంగరైరి. దేశవర్జితలో వారు వెనుకబడినవయే వర్ణించవలెను. కాని, ప్రజలలోనుండి బయలుదేరిన క్రొత్త పటాలములలో మనము చేరితిమి, నవీన భారతదేశ చరిత్రలో మనముకూడ ప్రశంసార్హముగా పనిచేసితిమి. ప్రజలలో నవశక్తి యావిర్భవించుట చూచితిమి. వారియజ్ఞాన విమోచనము మనకు వేర్వేమైనది. చిరకాలానగతమైన భావదాన్యమునుండి విముక్తి కలిగినది. పారతంత్ర్యమువల్ల కలిగిన అసమర్థత్యమొకటి మనల నుదించియుండగా, నేటి కీయజ్ఞానతిమిరము పటాపంచలైనది. స్వాతంత్ర్యసంగల్పమొకటి ప్రజాసామాన్యమున కంతకును కలిగినది గనుక, మన రాజకీయ విమోచనము చేరువలోనే యున్నదని గ్రహింపగల్గితిమి.

స్థూలబాహ్యబంధములైన ఇనుపగొలుగుల పైన సులభముగా త్రొపివేయవచ్చును. కాని మనబుద్ధిని బింపించెడి దుర్బోధములనెడి గుత్తు వ్యామోహబంధములను, సులభముగా త్రొపివేయజాలము. ఈనయ్యుగోరైజము మనయందే ప్రతిబింబించుచున్నది. ఈనవశక్తి మన మచ్చుముక్కలవలె నున్నాము. అసంఖ్యాకులైన తదితరులయందు ఈనవశక్తి ఆవేశించియున్నది. వినదేశమందే గాక, ఖండంతరములందును యీశక్తి ప్రజ్వరిల్లినది. వారందరితోకలిగి మనము ముందుకు నడచుచున్నాము. ప్రపంచ చరిత్రలో నూతనయుగధర్మ మొకటి ప్రతిష్ఠింపబడవలసియున్నది. అట్టి ప్రతిష్ఠాపనకై ప్రపంచ మంతటను మానవకోటిలో నూతనసంచలంబుకొటి బయలుదేరినది. అట్టి నూతనధర్మవికాసమునకు మనముకూడ నిమిత్తముక్రమమై కృషిచేయుచున్నామనెడి మహదానంద మిప్పుడు మనకు కలుగుచున్నది.

అఖిలప్రపంచ ధర్మసంచలనము

నూతన జాతీయోద్యమములో మనము నిమగ్నుల మైతిమి. ఈయోద్యమములో మనకు నాయకుడైన మహానీయుని సంస్కార ప్రభావమంతయును దాని కట్టినది. మనజాతీయవిజ్ఞాన మంతయును అందులో ప్రతిఫలించినది. ఈయోద్యమములో మనము నిమగ్నులమై యున్న కాలమందు బాహ్యప్రపంచ పరిణామములను గమనింపక తన్మయులమై యుంటిమి. అట్లయ్యును, అఖిల ప్రపంచ వ్యాప్తమైన నూతన ధర్మసంచలనమందు మన యోద్యమముకూడ అంతర్భాగమే యై యుండెను.

అసియాఖండములోని అన్నిరాజ్యములయందును ఈ నూతనోజ్వలనము కలిగినది. పశ్చిమప్రాంతీయ మహామృదీయ రాజ్యములు మొదలుకొని ప్రాగ్భూగ్గాంతరిక బౌద్ధభూములవరకును ఈ నూతన ధర్మసంచలనమే వ్యాపించుచున్నది. ఆఫ్రికా ఖండముకూడ యీ

తనధర్మమును ఆస్వాదించుచున్నది. మహాసంగ్రామమువల్ల విచ్ఛిన్నమైన ఐరోపాఖండరాజ్యము లన్నియును తిరిగి తమలో తాము ఆస్యోన్మాదము సామరస్యమునకై ప్రాబులదుచున్నవి. ఐరోపా, ఆసియాఖండముల రెంటియందును విస్తరించుచున్న సోవియటు రష్యారాజ్యములో చేరిన పరగణాలు మానవజాతికంతకును నూతన విమోచనమార్గము నొకటి చూపించుచున్నవి. ఈ నూతన సాంఘిక తత్వమును ద్వేషించెడి ప్రతిపూలరు చాలమంది కలరు. అట్లయ్యును సోవియటురష్యా తననూత్న సాంఘికసమత్వధర్మములను అనుష్ఠించుచు, లోకమున కుపదేశించుచున్నది. ఈ సవిన సిద్ధాంతము నకు సంబంధించిన వివిధాంశము లనేకముకలవు.

వివిధాంశములలో వివిధాభిప్రాయములతత్వజాలకుండవచ్చును. చిల్లర విషయములలో గల భేదాభిప్రాయములనే మనము గ్రహించుచున్నాముగాని, సాంఘికసమత్వ తత్వవైత్తలపదరును గ్రహించిన సమానాంశమును, ప్రధానాంశమును మనము గుర్తించుటలేదు. వివిధ దేశములలోని ఈ నూతన సాంఘికపరిణామములను మనము విశ్లేషించి అవి భారతేశమున కేరీతిగా యుపకరించునో గ్రహింపదలచిన యెడల, పుట్టు పూర్వోత్తరముల నన్నిం ఏకాండుగా పరిశీలించవలెను. ఆరీతిగా మనము సర్వతోముఖ, సాంగోపాంగపరిశీలన చేసిన యెడల, వివిధదేశములలోని సాంఘికసంచలముల కన్నింటికీని సన్నిహితసంబంధము కలదనియు, సమానమాత్రము వర్తించుచున్నదనియు విశదమగును.

ఇట్టి సర్వాంగస్వార్థప్రధర్మములను మనకు బోధపడినయెడల ప్రపంచ పరిస్థితున్నియు మనకు కరతలములకమగును. అఖిల ప్రపంచమహాసంరంభము భారతజాతీయోద్యమము ఏవిధముగా అంతర్లీనమగుచున్నదో వారు బోధపడగలరు. కనుక ప్రపంచమున కంతకును వర్తించెడి ధర్మసమగ్రము భారతదేశమునకు వర్తించవని వాదించజాలము. ఆరీతిగా చూచినచో మన జాతీయోద్యమముయొక్క పరమావధిని, నూలనూత్రమును మనము సార్థకముగా సక్రమముగా నిర్వచించజాలము. మనసాంఘిక ధర్మసమగ్రములను మనము పరిష్కరింపజాలము. మనప్రధాన లక్ష్యమును మనముగ రైరంగజాలక చిల్లర తగాదాలతో మనలో మనము కలహించుకొనకుండుము. మతవైషమ్యములలో మనకి లేలచుండుము. మనదేశములోని మితవాదులనెనే మనముహద వాక్యార్థములు చేయుచు అంతులేని కుశ్యంకలతో వృధాకాలక్షేపము చేయుచు మనధీనామర్థ్యములను నిరర్థకమొనర్చుచుండగలము.

సామ్రాజ్యకేశము-సాంఘిక సమత్వసిద్ధాంతము

ఐరోపా సంగ్రామానంతరము యూరోపునందును ఆసియాఖండమందును దారుణమైన మార్పుల కలిగెను. సాంఘిక స్వాతంత్ర్యమునకై తీవ్రపోరాటము ప్రజలలో బయలుదేరెను. ఆసియాఖండము

లోని కొన్నిజాతులవారికి పరపితనాధ్యమైన స్వజాతీయాభిమాన మొకటి యుదయించెను.

ఈ మహాసంరంభములో అటుపోటు లనేకము సంభవించెను. చిట్టచివరకొక స్థిరపడతిలోనికి ఇవన్నియు కాంతించుచున్నట్లుండెను. ఆధిక కల్లోలములుగాని, రాజకీయ వివాదములుగాని, ప్రస్తుత వ్యవహార విధానము లమలులో నున్నంతకాలమును పరిష్కారమగునట్లు కన్పించలేదు. అమలులోనున్న వ్యవహార సంప్రదాయములను, సాంఘిక ధర్మములను ప్రజాకీప్యములను తీర్చుట కనర్హము లయ్యెను. ఈ ప్రజాసంఘర్షణము వృద్ధియగుచుండెను. ఇంతలో ఆర్థికమాంద్యము ప్రపంచము నావరించెను. ప్రతిరాజ్యములోను స్థితిగతులు నీరసించెను. సోవియటు రష్యాలోమాత్ర మత్యద్భుతిముగా క్రమాభివృద్ధియే సర్వత్ర కన్పించుచుండెను.

ప్రపంచమందు పరస్పర విరుద్ధములైన రెండు ప్రవాయము లిప్పుడు అమలులో నున్నవి. ఇవి ఒకదాని నొకటి ఛేదంపక పరస్పర సహనముతో వర్తించుచున్న సహజసిద్ధముగా నివి ఒకదాని నింకొకటి హరించినయవలెనని యిచ్చించుచున్నవి. ఈ రెంటిలో మొదటిది ధనాధిక్యముతో మాడిన సామ్రాజ్యకాంక్ష. ధనాధ్యులైన సామ్రాజ్య ప్రాబల్యముతో ఏర్పడిన ప్రభుత్వములు తమ సామ్రాజ్యమును విజృంభింప యవలెనని యిచ్చించుచున్నవి. ప్రపంచమంతటను వారికి వలసరాజ్యములు కావలెను. అందువల్ల చేజిక్కిన వలసరాజ్యములను వారు కబరించుచున్నారు. వారు బలాధ్యులై తమ సామ్రాజ్యమును కాపాడుకొన గోరుచున్నారు. వారికి యుద్ధభయము చాలగా కలదు. అట్టిసామ్రాజ్యవేషముగల రాజ్యములు తరచు కలహించుచున్నవి. యుద్ధములకు దిగుచున్నవి. యుద్ధసన్నాహములను గంగవెట్టు లెత్తినట్లుగా చేయుచున్నవి. వారికి సంభవించెడి క్లిష్టమైన ఆర్థికసాంఘిక సమస్యలను, తాపత్రయములను వారు పరిష్కరింపజాలక మరింత చిక్కులపాలగుచున్నారు. దారి తెన్నుగానక, క్రమశః తమ వివాదమును తామే తెచ్చి పెట్టుకొనుచున్నారు. ఈ రాజ్యాంగ సంప్రదాయము గాక దీనికి భిన్నమైనది మరొకటికలదు. అదియే సోవియటు రష్యాలోని సాంఘికసమత్వవిధానము. ఇది దినదిన ప్రవర్ధింపమమై ఆఖ్యురయ పరంపరాభివృద్ధిని పొందుచున్నది. ఈ ప్రభుత్వ సంప్రదాయములో ధనాధ్యులనువారు లేరు. ధనాధ్యుల ప్రాబల్య మునగలేదు.

ఈధనాధ్యుప్రాబల్యమునందలి ఒకానొక ప్రాంతములో తలయెత్తుకొనజాలక "ఫాసిజం" అను నూతనావతారమును వాల్చినది. పాశ్చాత్య నాగరకతా సంస్కారమంతయును ఈ ఫాసిజంవల్ల మంటగలిసినది. సామ్రాజ్యవేషము గల రాజ్యములవారు తమ కధినమైన వలసరాజ్యములలో ఎట్టి అధికారములను చలాయించుచున్నారో అట్టి అధికార

మునే యా ఫాసిజం ప్రభుత్వము స్వదేశములోనే చలాయించుచున్నది. ధనాధ్యుప్రబల్యమే "ఫాసిజం" అను పేరిటను "సామ్రాజ్య కాంక్ష" యను పేరిటను (ఇంటిరియలెజనును పేరు) నేను రెండు రూపములలో వెలసియున్నది. ఇది ఆయా దేశకాల పరిస్థితులనుబట్టి అయాదేశములందు వివిధ విశేషలక్షణ సమన్వితము లైనవి, పినియొక్క ఆంతర్గతతత్వము ఒక్కటిగానే గలదు. ఈ సామ్రాజ్య తత్వమును, ఫాసిజమును ఒకదాని నొకొకటి వాసింది నేస్తము కట్టుచున్నవి. ఒక్కొక్కప్పుడీ రెండు తత్వములును యాచో యాచో క్రమపన్నట్లుగా సహజసిద్ధముగా కలహించుచునే యున్నవి. కాని, యీ ఫాసిజమును, సామ్రాజ్యహంకారమును పాశ్చాత్యదేశాలలో విజృంభించిన సాంఘిక సమత్వవాదము ఛిక్కిరించుచున్నది. ప్రాచ్యదేశములలోని జాతీయోద్యమములుకూడ ఈ ఫాసిజమును, ఈ సామ్రాజ్యదేశమునుఛిక్కిరించుచున్నవి. "ఫాసిజం" ప్రబలియున్న పాశ్చాత్య దేశాలలోనూడ న్యజాతీయాభిమాన మనునది కలదు. కాని, ప్రాచ్యదేశాలలో బయట దేశిన జాతీయోద్యమమునకును పశ్చిమ దేశాలలోని జాతీయహంకారమునకును పోలికలేదు. ప్రాచ్యదేశాలలోని జాతీయోద్యమము చిరకాలముగతమైన ప్రాచీన విశిష్ట విజ్ఞాన పునరుద్ధరణాధైర్యములచేరినది. పాశ్చాత్యదేశాలలోని జాతీయహంకారము ప్రజాపీడనార్థమై ఆచలంబింపబడిన పుత్రత్రయముగా బయలుదేరినది.

ఈ విధముగా ప్రపంచమంతయును నేడు రెండు భిన్నసంపదాయములుగా చీలియున్నది. సామ్రాజ్యవాదులును ఫాసిస్టులును ఒకవైపున చేరియున్నారు. సాంఘిక సమత్వవాదులును, జాతీయవాదులును మరొకవైపున చేరియున్నారు. ఈ రెంటికిని మధ్యస్థముగా వర్తించునట్టి ప్రభుత్వములుకూడ కొన్ని కలవు. పరాధీనములైన కొన్ని దేశములలో బయలుదేరిన జాతీయోద్యమములు ఫాసిజంవాసనలనుకూడ కల్గియుండుట సంభవించుచున్నది. కాని, పై జెప్పిన విశేషమును ముఖ్యమైన వ్యత్యాసముగా గ్రహింపవచ్చును. ఈ భిన్నతత్వములను గ్రహించినయెడల ప్రపంచ పరిస్థితులన్నియు మనకు ముగిగ్రాహ్యము లగును. మన దేశములోని జాతీయోద్యమ తత్వముకూడ పోధపడును.

భారతీయుల స్వాతంత్ర్యోద్యమలక్షణము

మనము భారతదేశ స్వాతంత్ర్యమునకై కృషిచేయుచున్నాము గదా! మన కృషి ప్రయత్నము లేతత్వము ననుసరించుచున్నవి? ఫాసిజమునుగాని, సామ్రాజ్య తత్వమునుగాని ఛిక్కిరించెడి లోక కల్యాణప్రదమైన ధర్మసంరంభమునదే మనముకూడ చేరుచున్నాము. మనకది విధాయకము, ఒకానొక సామ్రాజ్యధికారముతో మనకివ్వకుండునని వేరొండుగ్రూపులు సంభవించినవి. ఆధునిక ప్రపంచమున దీ సామ్రాజ్యమే అత్యంతబలవంతమైనది. మహాదళమైనది. ఈ సామ్రాజ్య ప్రభుత్వమే ప్రపంచములో చిరకాలముగతప్రాభవమును గడించియున్నది.

ఇటువంటి బ్రిటిష్ సామ్రాజ్యముతో మనమెందువల్ల సంబంధమును విడగొట్టుకొని సంపూర్ణ తనము కావలెనని పాటుపడుచున్నామో, అట్టి సంపూర్ణస్వాతంత్ర్యమునకై మన మెందు చేత బాంధవమైనో యివ్వదు నిందితముగా నిర్ధారణయగుచున్నది. ప్రతిదేశస్వాతంత్ర్యమునకును, జాతీయోద్యమమునకు బ్రిటిష్ సామ్రాజ్యహంకారముతో సన్నుతును రెండిరుపడవలెను. రెంటికిని సమన్వయ మంభవము మన దేశమునకు ఎటువంటి రాజ్యాంగవిధాన మెటువంటి ఆధికార ప్రతిపత్తితో ఒసంగబడినప్పటికిని, మనము బ్రిటిష్ సామ్రాజ్యములో అంతర్భాగముగా ఉన్నంత కాలమును, ధనాధ్యుల ప్రాబల్యముతో కూడిన ప్రజాపీడనము మనలనుకూడ ఆవేళించియుండును. మనకిక ఆత్మీకాసము మృగ్యమై సామ్రాజ్యవాదహంకారములతో మన చిత్తవృత్తి యంతయును కట్టుబడియుండును. ఆత్మీకాసమున కవకాల మొసగక అన్యధిగ్ధులగునచేసినట్లుగును. ప్రజాసామాన్యమును శ్రీమంతు లెవ్వరైన నీడగనగుచువరింత శ్రీమంతులగుననే యుండవలెదు. సర్వమానవసమాన్యాలంత్రాగకకాశములు కావలెనను ఆంధోళన నిరంతరక్రిష్టసమన్వయము సాధించియుండును. నిజమైన రాజకీయస్వాతంత్ర్యముకూడ భారతీయులకు గగనకుసుమమైయుండును. ఇక సాంఘికవిశేషముల విమయములోను సాంఘికహ్యూనతాధిక్యములలోను చెప్పవలసిన పనియేలేదు.

బ్రిటిష్ నిరంకుశత్వములో సామ్రాజ్యవేళము, ఫాసిజము కలదు.

ప్రపంచమంతట, నీ నూతన భర్తృసంచలము విజృంభించుచుండెడికాలందియు ధనాధ్యు సామ్రాజ్యధికారముగల దేశములు క్రమేణ వృద్ధిక్రితము ప్రతిష్ఠను, సులభపడిన గోల్పోవుచున్నవి. ప్రజలు, దేశింపినపుడు కొన్ని దేశములలో వారిని అణగద్రొక్క గొమిల్లమై (ఇటలీలోవలె) ఫాసిజం అనుపేరుతోను, (జర్మనీలోవలె) నాజీజం అనుపేరుతోను జాతీయహంకారముకట్టి తలయెత్తుచున్నది ఈవిధముగా ఆదేశములని ప్రభుత్వములు ప్రజలను శాంతింపజేసి వారి యుద్ధకములను అణచివేసి వారిని తిరిగి ఏకీభరింపజేయుచున్నవి. భారతదేశములోకూడ జాతీయోద్దేశమును శాంతింపజేయుటకై ఇట్టివల ఇటువంటి ప్రయత్నములే కొన్ని చేయబడుచున్నవి. జాతీయోద్దేశము హెచ్చినప్పుడు ప్రజలలో పార్టీలను కల్పించి చీలదీయుచున్నారు. ప్రజాభిప్రాయమును ప్రతిహతులైనవారిని గవర్నమెంటువారు తమయందే జేర్చుకొనుచున్నారు. ఇట్టివల జరిగియుండిన రాండుటేబిలు సభ లిందుకు తార్కాణములు. సామ్రాజ్యవేళ ప్రతిహతులను చీలదీయుచు యీ సభలసందర్భమున బ్రిటిష్ గవర్నమెంటువారు చేసిన మిత్రభేదతంత్రమై యున్నది. కాని, యీ సంగతిని మనము గ్రహించియు, యాగుణపాతిమన్లు బాంధవపడలేదు. ఈ

సామ్రాజ్యవాదులను ఇంకను మనకు సూలనర్తనలనుగా మనము వక్షిరణము చేసికొనగలమనియే మన మింకను భ్రమపడి నమ్ముచున్నాము. వారిని ఎట్లయినను మంచిమాట చేసికొని గారితో సమాధానపడవలెనని, మన ఉన్నతాదర్శులనుండి మనను దిగవచ్చి మ. మహాత్మాజ్యోత్స్వలక్ష్యములు గొంతెమ్మతోరికలని మనలో మనమెల్లించి మన కార్యదిక్షులు కొంతవరకు తగ్గించుచున్నాము.

ఇది యిట్లుండగా, భారతేశ్వరునితో బ్రటిష్ సామ్రాజ్యాధికార ప్రభావము తగ్గుచున్నది. ఈ సామ్రాజ్యాధికార ప్రభావమువల్ల మన శేషములలోని ఆర్థిక సమస్యలకు మోక్షమార్గమేర్పడజాలదు. మన దారిద్ర్యము తొలగిపోజాలదు. ఈ దారిద్ర్యముగూడ ఈ సామ్రాజ్యాధికార ధూర్జహంకారమువల్లనే కలిగినది. నిరంకుశమైన ప్రజానిధనమే యీ ప్రభుత్వాధికారులను సమ నిత్యకృత్య జీవనాధానము. పౌరస్వాతంత్ర్యమును, వ్యక్తి స్వాతంత్ర్యమును లేకుండ చేయుచు యీ ప్రభుత్వ ధర్మము. ప్రభుత్వమునకు ప్రజలయందు నమ్మకము లేగదను ప్రచ్ఛన్నమైన గూఢచారిత్వము, ప్రజలలో అంతు కలహములను పురిగొల్పిడి కలహకారణములను తత్సంబంధ సరివాగదులతోను పి. ప్రభుత్వమును సాగించుచుందురు. ఈ ప్రభుత్వాధికారవర్గములోని వివిధశాఖాధికారులు ప్రజలను సవ్యముగా సమాధానపరుపజాలక ఆసమర్థులై ప్రజలను వీడించి హింసించుచు, ఒక ప్రభుత్వాధికారశాఖవారు మరొకాధికారశాఖవారిని కొనియాడుకొనుచు సుపరస్పృతపాపములతో తమప్రతిష్ఠను కాపాడుకొనుచుందురు. సహేతుకముగా ధర్మార్థ నిష్ఠయులను చేయుటకు అంగీకరింపజాలరు. హేతువాద ప్రయోగములకు బదులుగా హోమీసులలాతీ ప్రయోగములనే వారుచేయుదురు. స్టోర్లుల తుపాకీ మొకతల్లై న పన్నీలనే గులభముగా ప్రయోగించెదరు. ప్రభుత్వాదాయవ్యయములలో పద్దు మొత్తములను మంతార చేయునవ్వకుగూడ వాదతర్కములు చేయువారిని నోరు మూయుంచి అన్నీంటికిని వాచే పెద్దరికము వహించి యదేష్టముగా వ్యవహరించెదరు. మన ప్రభువులు తాము సంపాదించిన సామ్రాజ్యమును ఎంతటి కాంత్యతో ఎంతటి లోభకత్వముతో కాపాడుకొనగోరుచున్నారో, ఎటువంటి హేయమర్థయములకైనను త్రానుకొనుచున్నారో గమనించినయెడల అత్యంతశృద్ధి వివేచనములు కలుగును. కాని, వీరికి బాసటయై నిలచిన మన దేశీయులు బ్రిటిష్ ప్రజలయందు వహించెడి అభిమానమునకన్న బ్రిటిష్ సామ్రాజ్యకత్వమునే ఎక్కువ గాఢముగా ప్రేమించి అభిమానించుచున్నారు. ఈ గుర్తయములం దీయనుచుచు బ్రిటిష్ వారికన్న మిన్నలై వర్తించుచున్నారు. జాతీయోద్ధ్యమమును ప్రజోద్రేకమును చూచినప్పుడు వీరికి భయముకలుగును. ఈ జాతీయోద్ధ్యమమునకు రంగస్థలమైన కాంగ్రెసుపథ కూడ వీరికి భయంకరముగా కన్పించుచున్నది. వారి కీభయభ్రాంతివల్ల మతిస్థిమితము చేడినది. అందువల్ల ఈ నిరంకుశాధికారులకు ఏ శోధికలుకలగునో ఆశోధికలే వారి దృఢాభిప్రాయములగున్నవి.

వి. ఆ దృఢాభిప్రాయములే వారి స్థిరస్థిరాంతములుగా మారుచున్నవి. వానినే వారు తమపాకుములుగా ప్రకటించుచున్నారు. ఆపాకుములు ఆములు జరుగుటవల్లనే బ్రిటిష్ అధికార మీ దేశములో సాగగలవలె చెప్పుచున్నారు. అందువల్లనే వారికి విచిత్రము అనుమానము కలిగినది, న్యాయాన్వాయ విచారణలేకుండ మురుగ్యులను కైళ్లతో నిర్బంధించుచున్నారు. లేదా నిర్బంధ ప్రాసములలో మంచుచున్నారు మానవ ముస్తకకాస్త్ర విచారణయందు నాకు కొంత ఆభీరుచికలదు. అందువల్ల యీ నిరంకుశాధికారులు ఏవిధముగా బుద్ధిహీనమైన వీచాతి నీరమున పనులకు పాల్పడుచున్నారో ఏవిధముగా వారి ప్రతిస్థాగతమును వ్యూహపర్యవేదిని అగణపతియగుచున్నారో నాకి సంగత్యములవల్ల విచిత్రమగుచున్నది.

ఇదేవలె ఆ సెంట్రీస్టాన్లకూడగివేడికలు - నేను చదివెతిలి. 10 సం॥ ల క్రిందటమండిన ఆ సెంట్రీ సమావేశమయినదెట్టి సంతృప్తి సమాధానములు కన్పించుచుండెనో, ఇదేవలె ఆ సెంట్రీ సమావేశములయందెట్టి ఆసంతృప్తి, ఆవేష కన్పించుచున్నదో నేను గమనించితిని.

లింక్ స్వరాజ్యపండునకు నేను పెక్కు సంతోషములు కార్యదిగ్విగా వ్యవహరించియుంటిని. ఆ లింక్ స్వరాజ్య నిధినిగూర్చి తొలనాడుచు, కొన్ని కుతర్కవాదములు చేయబడెను. ప్రభుత్వమానములకు నే నలవాటుపడియున్నప్పటికిని, మన కత్యంతగౌరవపాత్రుడైన మన నాయకుడగు రాజేంద్రబాబునుగూర్చి నిరాశోధలు చేయబడినప్పుడు నే నాశ్చర్యపడితిని. బీహారుభూకంపనిధిని యోగమునుగూర్చి వారు నిరసనవాక్యములను పలికియుండిరి. బీహారుభూకంపము జరిగినతర్వాత మరొక ప్రాంతమున భూకంపము సంభవించెను. ఈ రెండవ భూకంపమువల్ల బాధితులైనవారికి నేనాసహాయములు చేయువిషయములో గవర్న మెంటువారు అమలుపరచిన కట్టుదిట్టములను, విధినిషేధములుగూర్చి ఆశ్చర్యించుచు వ్రాసిన ప్రతికల కన్నీంటికిని జరిమానాలు విధింపబడెను, ఆ ప్రతికలు ఆణవివేయుడెను. గవర్న మెంటువారి కరీరము అతిసుమారుమోచి. వారి కరీరము చక్ర రవ్యంక నోప్పిగలిగిన ప వారు సహించుపజాలరు. అది దుర్బలవస్థ. వారు అసమర్థులై కొలండియు బక్క మక్కివేవలై వర్తించుచుందురు. వారి కప్రియమైన దేదియు నితరులు పంకకూడదు. కాని, వారుమాత్రము యుక్తాయుక్త విచారణలేకుండ ఇతరుల నిరాశేషణగా నిందించుచున్నా.

ఈ దేశములో బ్రిటిష్ వారు ప్రత్యక్షముగా అములుజరిపెడి దుర్జయములకన్న వారి వివేకభ్రష్టసంపాతమే నాకు ప్రధానాంశముగా కన్పించుచుండును. వానిని గమనించుటవల్ల యీ దేశములో ప్రజ్యులించుచున్న యుద్ధయంతరార్థము మనకు బోధపడగలదు. మన ప్రభువులయందు ఫాసిజంతత్వము క్రమేణ వృద్ధియగుచున్నది. సామ్రాజ్యాభిమానతత్వము ఫాసిజు తత్వమునకు నన్నిహితీయమున్నదని

ఆంధ్ర-పత్రిక - ధాతవాసు సంవత్సరాది సంచిక

మరింత గ్రహపవనగలదు. మనదేశ ప్రభుత్వకర్తలచేతములలో సానిజం తత్వమే ఇటీవల వర్తించుచున్నది. ఆ జేరితిగా వర్తించుచున్నదో నేనిచట విస్తరింపబూనను, గత కొలది సంవత్సరములలోను మనమును భవించిన కష్టపరంపరలను మన మింతలో మరువజాలము, ఇటీవల ఆ మలు జరిగియుండి ఘోర నిర్బంధవిధానములన్ని కొందరు క్రంగి కంగి లొంగిపోయి యుండవచ్చును. కాని, తదితరులు చెక్కుచెదరని యుక్తుశుశ్కలవలె గడితేరి, ఈ భారత జాతీయావమానమును తుద మట్టిండుటకు ఇతోధిక స్థిరసంకల్పరైరి.

పౌరస్వాతంత్ర్యవిరోధము

భారతదేశములో పౌరస్వాతంత్ర్యములేకుండ ప్రజలను ఆన హాయలనుగా జేయుచున్నారు. ఈ విషయము చాల వారుగవెనది. దీనినిగూర్చి ప్రశ్నేంచి ప్రస్తావించవలసియున్నది. క్రిమిలులా సవ రణ చట్టమును, తత్ఫలకాననములను అమలుపరచి తనఅధికారమును సాగించెడి ప్రభుత్వము అంతరించవలెనేగాని అమలులో సుండుటకు తగదు. పత్రికలు సాగకుండ ప్రజాభిప్రాయ ప్రకటనలనుచేయు నిరో ధించి అణచికేసెడి ప్రభుత్వము అంతరించవలెనేగాని అమలులో సుండదగదు. వందలాదిగ దేశములో వెలసిన ప్రజాసంస్థలను నిషేధించెడి ప్రభుత్వము, న్యాయాన్వయ విచారణచేయకుండ చెరసాలగా ప్రజలను నిర్బంధించెడి ప్రభుత్వము అంతరించవలెనేగాని అమలులో సుండదగదు. ఇటువంటి దారుణములను నేనెన్నడును సహించజాలను. అవి దుర్భరములు. అట్లయ్యును అట్టి చర్యలను హస్తించి అట్టిపాలకు చేయుత నొసంగుటకు మన దేశములో పూనుకొనుచున్నారు. అట్టి ప్రభుత్వచర్యలను గర్హించక, హస్తించక గోడవూడి పిలిచరె నుండి అట్టి విషయములను చర్చించునప్పుడు వోటునిముక తలపట్టుగా సుం డుట యొక వింత విద్యగా పనవారిలో కొందరు సాధకము చేయు చున్నారు. అట్టిచర్యలకు చేయూతనిచ్చెడివారికిని, నావంటి వారికిని సమానాంగీకారభావమొదైన సుండగలదా? భారతదేశ స్వాతంత్ర్యోద్యమమునకు గోడ్వడగల్గినవారందరను కాంగ్రెసులో చేరకచ్చు నని ఆహ్వానించుచున్నాము. సామ్రాజ్యావాంకారమునకు ప్రత్యేక విరుద్ధమైన విశుద్ధప్రజాస్వాతంత్ర్యమునే మనము కోరుచున్నాము. కాని, సామ్రాజ్యావాంకారాభిముఖై దారుణప్రజానిడనమునకు చేయూతనొసంగుచు పౌర స్వాతంత్ర్య నిర్మూలనమునందు బ్రిటిష్ వారికి బాసటయై నిలచినవారికిమాత్రము కాంగ్రెసులో ప్రవేశించు టకు అర్హతగాని అవకాశముగాని లేదు. వారును మేమును భిన్న కక్షలలోనే వారము.

సుభాష్ చంద్రబోస్ గారి అరెస్టు

గవర్నమెంటుగారి అధికార మీదేశములో నేరీతిగా చలాంపుంపడుచున్నదో బుజావుచేయుట కిప్పుడేప్పుడే జరిగిన

విషయ మొకటి ఉదాహరణముగ నున్నది. మనకు ప్రీయతముడైన సహచరుడగు సుభాసుచంద్రబోసుగారి విషయములో జారీచేయ బడిన సర్కూరుమామమును గమనించిన చాలును. ఆయన యొడల గవర్నమెంటువారు చేసిన నిందారోపణ రెంతవోన్యాస్త్రుదములలో మనకు తెలియును. అట్టినిందలు నిజమని ఆంగీకరించినను, ఆయన విషయములో హద్దు మేరలేకుండ వాని విధించుచున్నా ిత్ర ఎంత మాత్రమును సహించదగినది కాదు.

తిరిగి మాతృదేశమునకు వచ్చుట యుక్తమాయని ఆయన నాసల హోరీరియుండెను నాకేమియును తోవలేదు. తిరిగి రావలసినదని ఆయనకు నేను సలహా యిచ్చుట సులభవిషయము కాదు. అందుకల్ల ఆయనకు కారాగారమే ప్రాప్తించగలదు. ఆయన దేశరోగ్యము కారాగారవాసముకల్ల చేసిపోయినది. అట్టినితిలో ఆయన చిత్త స్వాధీన్యమునూడ లేకుండ తిరిగి మరొక క్రొత్తబాధ ననుభవించవల సినదని నేను కోరగలనా? అందరికల్ల ఇప్పటిప్పుడే మాతృదేశమునకు మరలిరావలదనియు మరికొంతకాలము ఆగవలసినదనియు నేను కొం చెము వెనుకముందు ఆలోచించి సలహా నిచ్చితిని. కాని, యీసలహా యిచ్చినందుకు నాకే కష్టముగా నుండెను. నాన్నేహితలు కొంద రితో సంప్రశించి వెనుకటి సలహాకు భిన్నముగా మరల వీలైనంత తత్వరలో స్వదేశమునకు రావలసినదని ప్రాసీతిని, నాశేఖ వారికి చేరక పూర్వమే ఆయన బయలుదేరెనట.

రాజకీయ దురంతకుల యుగము

ఈ సంవత్సరములో మనమొక కెద్రవవిషయమును గమనించ వలసి యున్నది. ఈ దేశములో దురంత విప్లవోద్యమమొకటి చెలరేగుచున్నదను భయమును చూపించి దేశములోని రాజకీయోద్య మములను వెక్కిరిపిని గవర్నమెంటువారు అణచివేయుచున్నారు. రమ్యమైన బెంగాలీ ప్రతిభను అణచివేయుచున్నారు. వారికి కాలు చేతులను కట్టికేయుటయేగాక, వారి భీతినీగూడ అణచివేయుచు న్నారు. ప్రజలలో పరిపక్వమైన సంకల్పబలము ఏర్పడనప్పుడు రహస్యనిష్ఠనములు చెలరేగుచుండును. ప్రజాప్రాతినిధ్య ప్రభుత్వముననది సక్రమముగా ఏర్పడియుండనప్పుడు ప్రజాప్రభుత్వాననముల ననుస రించి శాసనబద్ధముగా మాతనసంస్కారముల కుపక్రమింపవలెనని వాదించెడి సకాశ్చ్రీయపక్షమువారివాదననూడ సంస్కార పరిపక్వము లేని యుద్యమమై మతిచెనెన వార్ధక్యక్రలాపము వంటిదే యగును. ఈ రెండును సంస్కార పరిపక్వములేనివే యగును. కాని మనదేశములో జాతీయప్రబోధము అపరిపక్వదేశముదాటినది, ఇదివరలో రాజకీయ దురంతకుల కుపక్రమించిన వారందరును తమ సిద్ధాంతములు నిరర్థక ములని గ్రహించి ఆశోంజిని మానుకొనిరి. కాంగ్రెసుసభ దౌర్జన్య రహిత సిద్ధాంతమునుగూర్చి నోకెత్తకొట్టజించి దేశములోని యువ కుల నందరిని కాంగ్రెసు సంకల్పించిన సాశ్చికోద్యమములొనికి ఆక

ర్షించినది. ఈ రాజకీయ దురంత విప్లవోద్యమము ఈవరకే పూర్తిగా అంతరించియుండెడిది. కాని, గవర్నమెంటువారు తమ తీవ్రప్రతికారమువల్ల, అసహాయులైనవారి రోషవేళమును రెట్టించుచున్నారు. మిడ్సుపూరులోను, బెంగాలులోను, తదితర ప్రాంతములలోను అనలంబింపబడిన కఠినచర్యలను బుద్ధిపూర్వకముగా సాగించెడి ప్రభుత్వము తనకుతానే శిక్షను విధించుకొనవలసినదైయున్నది. అటువంటి దారుణ కఠినచర్యలే సరిహద్దు రాష్ట్రములలోను ఆములు జరుపబడెను. కాని అసలు విప్లవోద్యమము కలదనుటకు కించిత్తయినను ఆధారము లేదు. కోట్లకొలది ప్రజలకు హితుడై పూజ్యుడైన జననవరోబ్యుడైన ఆల్బర్ట్ గవారుఖానుగారు నేటికిని చెరసాలలో పడియున్నారు. వేర్వేరుసాగులను, సమాధానములను చెప్పవచ్చును. కాని మూలకారణ మేమనగా, మన పరిపాలకులయందు ఛాసిజం తత్వము ఎక్కువగా వృద్ధియైచున్నది

ఆ త్వ పరిశోధన

ఇదంతయు ఒకపక్షమువారి విషయము, ఇక మనసంగతి ఏమిటి? మనలో మనకు వికమత్యములేదు. మన సహచరులయందే చిల్లర తగాదాలు ఏర్పడుచున్నవి. వీనివల్ల మనప్రధానసంకల్పమును మనము మరచిపోవుచున్నాము. మనము జనసామాన్య హృదయమును ఆక్రమించుట మానివేసితిమి. వారి యభిమానోత్సాహమే మన స్వాతంత్ర్యోద్యమమునకు ప్రాణాధారము. వారిసహచర్యము మనకు లేనియెడల మన కాంగ్రెసుసంస్థ నిర్వీర్యమై నామమాత్రమశిష్ట మగును. ప్రధాన విషయములనే ప్రస్తావనముగా ఆలోచించవలెను. ఈ సంగతిని మనము మరచి చిల్లరవిషయములకై తగాదా పడుచుండుటవల్లనే మనము నేలమిడిది సామచేసినవార మగుచున్నాము.

ప్రతియుద్యమమునకును అటుపోటు లుండును. మృత్యువధ్య అంత రాయములను అపజయములను ఎట్టియుద్యమమునకైనను తప్పవు. అట్టి అపజయములను పరాభవములను కలిగినప్పుడు ప్రజలు నిస్సహజెందుచుండురు. వారి విసాదమునుపోగొట్టి వారికి మరల ధైర్యమును పురిగొల్పవలసియుండును. అట్టిది పలుమారు ఆపత్త్యకమగును. కాని ఇటీవల జరిగిన విషయముల కన్నింటికిని పైజెప్పిన సమాధానము చాలదు.

నత్యాగ్రహోద్యమ విఘాత హేతువులు

ఇదిగరలో మనము ప్రత్యక్షముగా జనాంగబలముతో ప్రభుత్వమును ప్రతిఘటించియుండినప్పుడు ప్రజలే మనకు మూలబలముగా నుండిరి. నాయకులుమాత్రము విద్యాధికులైన సాధారణ స్థితిపరులలో నుండినవ్విరి. అప్పటిపరిస్థితులలో మరొకగత్యంతరము లేకుండెను. ఈ సంపన్నులను, విద్యాధికులను అటు యిటు కొని మధ్యతరగతులలోనివారు. ఈ మధ్య తరగతి ఎట్టిదో నిరూపించుటకు

మిలుచేసిది. వీరిలో అగ్రస్థానము వహించెడివారు కొందరు బ్రిటిష్ సామ్రాజ్యాభిమానులు. వీరిలో క్రింది మెట్టు వారు ఆస్తి వసతులను గోల్పోయి దుర్బుధాధికదైన్యమునకు లోనై స్థితి చెడియున్నవారు. వీరిలోనుండియే రాజకీయోద్యమములకుగాని, విప్లవోద్యమములకుగాని ప్రబోధప్రచారకులు బయలుదేరుచుండురు. కాని పైమెట్టువారునుగాక, దిగువ మెట్టువారునుగాక నడుమంతముగా నుండెడి సామాన్యసంపన్నులు కొందరుకలరు. వీరిలో కొందరికి సామ్రాజ్యాభిమానులైన ఉద్యోగులతోను, క్రిందిమెట్టులోనున్న స్థితి చెడిన సంస్కారులతోను సంబంధబాంధవ్యములుండును. ఇటువంటి మధ్యతరగతివారు నాయకత్వము వహించునప్పుడు వారికి ఆస్తివసతుల మీదను, దేశసేవయందును ఆసక్తియుండును. వారి ధోరణి విద్యయు మీదను, చుట్టుముమీదను శ్రీతి కలదన్నట్లుగానుండును. వారి ఆస్తులను జప్తుచేయగానే వారిసంకల్పబలము సన్నగిల్లును. ఉద్యమములోనుండి వెనుకంజవేయుదురు. నాయకత్వము వదలకొనెదరు.

కాని, యిటువంటి పిరికిపందలలోనుండియే జాతీయ విప్లవము నకు నాయకులు బయలుదేరుచుండురు. మన దేశములోని యుద్యమముందు మహాయోధులవలె ముందు నడచినవారందరను ఇట్టి సామాన్యకుటుంబములలో నుండియే ఉద్భవించిరి.

కాని, మన యుద్యమతత్వమునుబట్టి యీ నాయకులు బంధింపబడితొడిగిన వెనుక నడచుచున్న చిల్లరజనులందరును విసిరి వేసారి తమ వెనుకటి స్వభావమునే మరల నవలించిరి. మనయుద్యమము విజృంభించినప్పుడు గవర్నమెంటువారు ఆస్తులను జప్తుచేసిరి. వెకమును స్కూరుదాఖలుచేసిరి. ఈ విషయముగా జనులను చెవర్ల గొట్టి బెదరగొట్టగలిగిరి.

సామాన్యజన ప్రాబల్యము

ఇట్టి చిక్కును తొలగించుట ఎట్లు? సామాన్య కుటుంబములలోనివారే మనకు నాయకులుగా రావలెను. అది తప్పదు. కాని, వీరు జన సామాన్య హృదయమునే గమనించి వారివల్లనే యుత్సాహపూరితులు కావలెను.

కాంగ్రెసుసభ జనసామాన్యార్థమైన సంస్థగా నుండిన చాలరు. ఇది జనసామాన్యసంస్థగానే యుండవలెను. అప్పుడే అది ప్రజాసామాన్యమున కుపకరించును. ప్రజతము మనదేశములో సామాన్య కుటుంబములలోనివారికి జనసామాన్యముతో సన్నిహిత సన్నివేశము లేదు. సామాన్య మాధ్యమిక కుటుంబములలోనివారి యూహా పోహలనుబట్టియే మనము జాతీయోభివృద్ధిములను నిర్ణయించుచున్నాము; అది తగదు. ప్రజాభివృద్ధిమనగా సర్వజనసామాన్యోభివృద్ధిముగా, నిర్వచించబడవలెను. హిందూ మహమ్మదీయసమన్వయ లెనడి తగాదాలు

సామాన్యస్థితిపరులకు సంబంధిస్తుములు జనసామాన్యమునకు

గత. ౧౫ సం. ల నుండియు జరిగిన సంవత్సర విశేషములను బట్టి జనసామాన్యమునకు సంబంధించిన ఆర్థిక సమస్య లనేకము పొడనూపి నవి. దేశములోని ఆర్థిక పరిస్థితులు తారుమారుగుటవల్ల వారి కనేక క్రొత్త చిక్కులు ఇటీవల సంభవించినవి వీని నన్నింటిని తొలగించ వలసియైనదనెడి సంకల్పము వారిలో కలిగినది, కాని వారి కష్ట నిష్కరములను వెల్లడించుటకు కాంగ్రెసుసభలో వారికి తావులేక పోయినది.

౧౯౨౦ సం|| లో పరిస్థితులు యీ రీతిగా లేవు, ౧౯౨౦ సంవత్సరానంతరము కాంగ్రెసుసభకును సర్వజనసామాన్యమునకును అన్యోన్యశ్రేయ సంబంధము అంగాంగిన్యాయముగా ఏర్పడెను. జనసామాన్యస్థితులకు కాంగ్రెసు సంస్థ సభారంగమై యుండెను. కాని, జనసామాన్యముయొక్క వాంఛితములు సుఖీకరములై, పారిసంకల్ప ద్వేషములకు నామరూపములు ఏర్పడగానే కాంగ్రెసు సభలోనికి వారిని వెనుకటివలె ఆహ్వానించుటకు తదితరులు సంసిద్ధులగుట లేదు.

ఈవిధముగా కాంగ్రెసు సభలోని ప్రముఖులకును జనసామాన్యమునకును పరస్పరానురాగసంబంధము తెగిపోయినది. సంబంధము వీడి పోవుట కొంచెముమే. కాని ఇది మనపురోధివృద్ధికి అడ్డంకు రాగలదు. ప్రాతసంబంధము విచ్ఛిత్తియైనను, నూతనబాంధవ్యమునకు తగిన కట్టుదిట్టములను క్రొత్తపద్ధతుల ననుసరించి చేయవచ్చును తద్వారా, కాంగ్రెసుసభలోనే జనసామాన్యమును కొక నూతనజ్ఞానోదయము కలుగవలెను. ౧౯౨౦ సంవత్సరమునందు ప్రజాబాహుళ్యమునకంతకును ముహూర్తపు సామాన్యసంపన్నులను విద్యాసంస్కారులను నాయకత్వమునహించి వారి తరపు ప్రతినిధులై యుండిరి. ఇప్పటికిని యీ నడుమంతరపు తరగతిలో చేరి క్రిందిమెట్టున రికింకనుజన సామాన్యముతో సన్నిహిత సంబంధ మేర్పడియేయున్నది. మొత్తము మీద యీనడుమంతరపు తరగతివారికిని జనసామాన్యమునకును అన్యోన్యశ్రేయము వెనుకటి యంతగా లేదనియే చెప్పవచ్చును.

ప్రజాబాహుళ్యముతో మనకు సంపర్క సన్నివేశములేకపోవుటకు కాంగ్రెసుసభయొక్క కట్టుదిట్టములనూడ కొంతవరకు హేతు భూతములైయున్నవి.

౧౫ సం|| క్రిందట యీ సభాంగ నిర్మాణము లో సమూలమైన మార్పులు కొన్ని చేయబడెను. అందువల్ల ఆర్థికసంభ్యాకులైన మెంబర్లు కాంగ్రెసులో చేరిరి. జాతీయోద్దీప్తనమునకు కాంగ్రెసుసభ అప్పుడు దిగ్విజయముగా పనిచేసెను. కాంగ్రెసుసభను నడిపించెడి పెద్దలందరూ ముఖ్యముగా సంఘములోని నడుమంతరపు తరగతిలో నివారుగాను, బుద్ధిసాములుగాను ఉండిరి. ఆయనప్పటికిని కాంగ్రెసు సంక్షేమ పుల్లెపల్లెలను ఇంటింటికిని అప్పుడు వ్యాపించెను. జాతీయ స్వాతంత్ర్య సమస్యలను గ్రామస్థులనూడ క్రొత్తపద్ధతులతో వర్ణించిరి.

అట్టి పల్లెకాపులందరును మన కాంగ్రెసుపక్షాభిమానులై ప్రవర్తించుటవల్ల వారి యండవలన మన కాంగ్రెసు మరింత బలవత్తరమై ప్రతిభావంతమై పనిచేయగల్గెను. కాంగ్రెసుసభకు ప్రజాదరణమే ప్రాణాధారము. గవర్నమెంటువారి కతివ నిర్మంధ నిధానము వల్ల మనకు పల్లెకాపులతో సంబంధము తెగిపోయినది. అంతేకాదు. మరొక సందర్భమునూడ ఏర్పడినది. స్వయాపనిధ్యములేని అరచేతి నైకంక మలను వారికి మనమప్పుడు చూపించి ఆకర్షింపగల్గితిమి, కాని, మన మాటలయందు నమ్మకవిషయము వారికి పోయినది. దేశములోని ఆర్థిక మాంద్యమువల్ల ప్రజాబాహుళ్యమునకు క్రొత్త ఆర్థికసమస్య లేర్పడుచున్నది. అవియే వారినిపూ డెక్కువగా బాధించుచున్నవి. ఈఆర్థిక బాధానిమోచనమునకు మనము నిర్ధారణముగా ఇదమితముని తరణి పోయములను వారికి చూపజాలయ్యున్నాము. కష్టక, వారికిని మనకును ప్రత్యక్ష సమావేశము లేకపోవుటయేగాక, చిత్తవృత్తిలో కూడ వారికిని మనకును అంతర మేర్పడుచున్నది.

సమీపంతరపు తిరిగితిలోని సామాన్య సంపన్నులకును ప్రజాబాహుళ్యమునకును ఇప్పుడు లంక తెగిపోయినది. ఈ నూతన సందర్భావసరములకు తగినట్లుగా మన కాంగ్రెసుసభయొక్క నియమ నిబంధనలనుకూడ మనమింకను సంస్కరించుట లేదు. కాంగ్రెసుసభా వ్యవహారములన్నియు జనసామాన్య ప్రసక్తిలేకుండ నేల విడిచి సాము చేయుచున్నవి. గాలిలో మేడలు కట్టినట్లుగా, వివో కొన్ని కాంగ్రెసుకమిటీలు తమలో తాము సంప్రతించుకొనుచు ముబ్బలుగా కుర్చుండి పనిచేయుచున్నవి. ఈ కాంగ్రెసుకమిటీలన్నియు కాంగ్రెసుసభాపూర్వపరిష్కారవమతోనే వ్యవహారములను చాలవరకు సాగించగల్గుచున్నవి. కాని, జనబాహుళ్యముతో సన్నివేశ సంబంధము పోయినది. కాంగ్రెసు చేరుతో వీరందరును అధికారములను చలాయించుచున్నారు. వీరిలో వీరు పెత్తనములకై తగవులాడుచున్నారు. నీచాతినిచములైన మాయోహయములకు కూడ పాల్పడుచున్నారు. ఉన్నతాద్యములు మటుమాయమైనవి. వానిసానే సమయోచితోపాయములను వక్రవక్రతంత్రములను కాంగ్రెసువారు ఇప్పుడు అవలంబించుచున్నారు. ఈ విపరీత పరిస్థితులను పరిమార్చుటకు కాంగ్రెసుసభానియమములు సర్వసమర్థముగాలేవు. ఉచ్చసీచములను పాటింపని పదిమంది కాంగ్రెసులోజేరి తమ యిష్టానుసారముగా దానిని నడిపించి తాము తలచినరీతిని తలక్రిందుచేయుటకు వీలుగా యీ సభాంగ నిర్మాణవిషయము దేర్పడియున్నది. ఇటువంటి చాణక్య తంత్రమునండి కాంగ్రెసుసభను రక్షింపవలసినయెడల, జనసామాన్యమునకీ మహాసభలో బాహుళ్యమైన పలుకుబడియును ప్రాతినిధ్యమును ఏర్పడవలెను. అట్టి ప్రజాబాహుళ్య ప్రసక్తి ప్రయోగమే యీ మహాసభ కీర్త్యుడు. కావలసియున్నది.

భీమాచేయుటకుగాని
ప్రాతినిధ్యమువహించి
పనిచేయుటకుగాని

సంప్రదించుటకు

ది బాంబే లైఫ్ అన్యూరన్సు కంపెనీ, లిమిటెడ్.

1935 లో ప్రాక్టీస్ చేసిన న్యాయము 1,23,28,688 లు.

ఈ కుటుంబము—(1) వ్యక్తిగతములయిన ఆనందములకు, (2) సామాన్య జీవనములకు, (3) సామాన్య జీవనములకు, (4) సామాన్య జీవనములకు, (5) సామాన్య జీవనములకు, (6) సామాన్య జీవనములకు.

కమిషన్ లోను, పోస్టులలోను విజయములను మంచి కేసులను యివ్వబడును.
వివరములకుగాను మా ఆఫీసులలో దృశ్యము వ్రాసి తెలియించుము:—

KOCHIKAR BROTHERS,
BRANCH SECRETARIES

ఆఫీసులు గల
నలములు

మా.బా. 337	విశ్వేశ్వరపురం	హుళి	శేరిలింగంపల్లి	హుళి	చాన్సలర్స్
హుళి	హుళి	హుళి	హుళి	హుళి	హుళి
మదరాసు.	బెంగళూరు	కా	హుళి	హుళి	హుళి

వెల స్వల్పము

గుణ మధికము

వేలకొలదిమందిచే వాడబడి అనేక యోగ్యతాపత్రములందబడిన
నారసింహ లేహము (N. S. D.) రిజిస్టర్డ్,

AWONDER

**NARASIMHA
LEHAM
WITH GOLD
P.C.A. & CO.
AYURVEDIC SAMAN**

సువర్ణము, రజతము, సాలామిరి, సఫేదామిరి, రూమిమిరి, పచ్చకర్పూరము, పంకుమ
మొదలగు లవగల వస్తువులచే తయారుచేయబడినది. బలమును కలిగించుటలో అత్యుత్తమమైనది.
మేహము, నిక్కాక నిష్పత్తువ, కుష్ఠవస్త్రము, అతిమాత్రము మొదలగునాటిని బంధించి, బలమును,
వీర్యవృద్ధిని కాంతిని, సంతానప్రాప్తిని కలిగించుటలో అమోఘమైనది. 2 డబ్బీలు చొప్పున. 20 తుల
ముల డబ్బీరు. 2-8-0.
నోటు:—పతి 20 తులముల లేహమునందున్న శక్తి తులంలో అగ్రకసింహారముగాని శక్తి తులం
వంగాగ్రకసింహారముగాని కలిపి పుచ్చుకొనిన మధుమేహాది సమస్తవ్యాధులను నిఘ్రుముగా
ఘోషించి అత్యధికమయిన గుణాధిక్యమును గలిగించును. ఉష్ణప్రకృతిగలవారు వంగాగ్రకసింహ
రమును కలుపులు మంచిది. శక్తి తులంలో అగ్రకసింహారం రు. 3-0-0లు. శక్తి తులం వంగా
గ్రకసింహారం రు. 2-4-0.

పాస్తీ ప్రత్యేకము.

బొవధముల మా క్యాటలాగు యుద్ధితము

సి. టి. ఎ. అండ్ కంపెనీ, ఆయుర్వేదసమాజం, పెరిదేసి, నెల్లూరుజిల్లా.

శ్రీరసముద్రం ఫార్మాసీ, రాజమండ్రి

సర్వాధినివారము వరిల్లు పైమిడిట్టు తెనరు; కిరి సరిర
మల తీరపరిశోధనలో శేషు, సవాయిలకు 2 జౌషధములు
కనిపెట్టివనా శేషుడు? పశ్యమక్కురతేక 24 గంటలలో సర్వ
శేషులను నిర్మూలన మొనర్చు సుధాచంద్రిక ఎచ్చటగలదు?
ఈశ్వరునకు త్రిశాలము, విష్ణుకు చక్రమువలె తీర్థించిన పెళు
సవాయిలను దూపుమాపగల నెనీరియల్ గన్ అను దివ్యా
యుధము గలవా శేషుడు? సర్వవ్యాధులను నిర్మూలించి, కీర్త
బల, జేపూబల, పీర్వబలములను, ప్రతిష్ఠాసహ వృద్ధిదాయగల
మారినీ మకరధ్వజ శేష్యమెవ్వరిది? ఆపూర్వములను దివ్యోప
ధము తెచ్చట దొరకును? కేటలాన ఉచితము.

శ్రీరసముద్రం ఫార్మాసీ, రాజమండ్రి.

ప్రాంచీలు:—

కాకినాడ, నుంటూరు, రామచంద్రపురం, ఆమలాకరం.

బాపాబాపా

విజ్ఞాన కు కల్ప

లీవరు అండ్ స్పీన్

చ్యాధులకు అనుకూల పిజియనగర
జౌషధము

“బాలసంజీవిని

(రీజిపెర్టు)

పునయోగింపుడు. సకలమందులనుచూచి

మోసపోకుము!

వివరములకు—

డాక్టరు సిల్వా సావయ్యపాత్రుడు అండ్ బ్రదర్,

98,99 బ్రాడిస్ రోడ్డు, మైలాపూర్, మద్రాసు.

మై య ర్సు

వాటర్ సస్టము

చేతితోగాని, ఆయిల్ యింజనుతోగాని,

యెలెక్ట్రిక్ మోటారుతోగాని,

విండ్మిల్లుతోగాని

పనిచేయించవచ్చును.

నీటికి సంబంధించిన ప్రతిపనికి

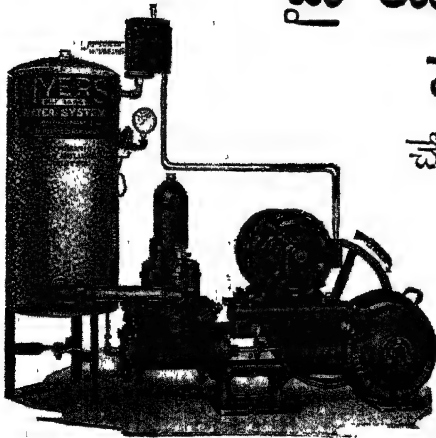
ను వయోగించును.

మీకు కావలసిన విషయము వివరములతో వ్రాసింపుడు

ఇండియాలో సోత్ పిజింట్టు:—

ది లిమాయిబ్రదర్సు లిమిటెడ్,

1/178 బ్రాడ్వే, పోస్టుబాక్సు నెం. 202, మద్రాసు.

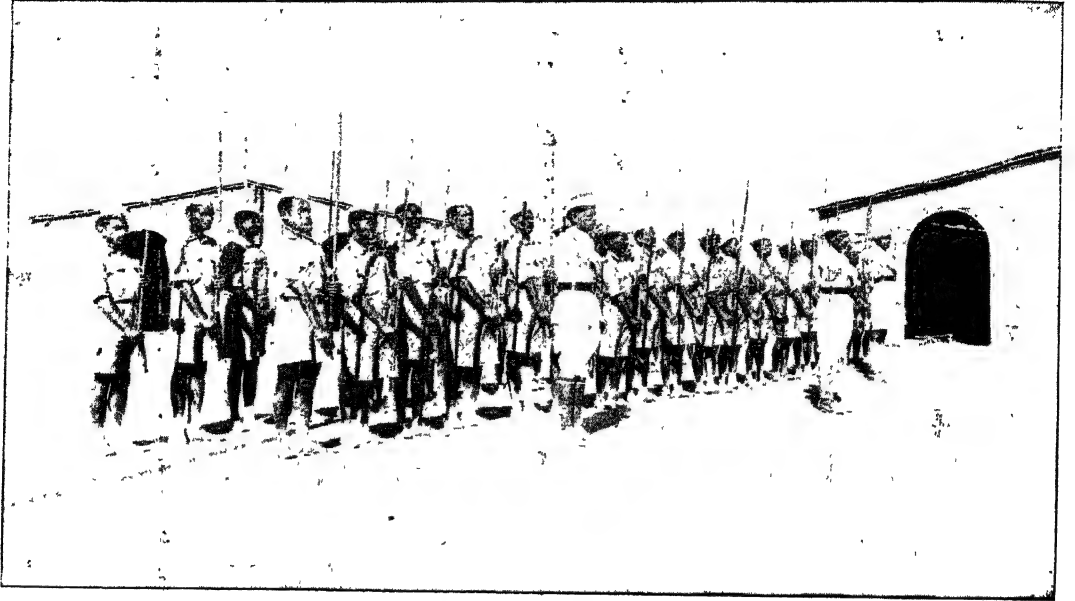

౧౦. సంపూర్ణానంద, స్వచ్ఛంద సేనాపతిగా

౯. శ్రీ ప్రకాశ, ఆహ్వానసంఘాధ్యక్షుడు

ఆంధ్ర పత్రిక - ధాతనామ సంవత్సరాది సంచిక

౧౧. స్వచ్ఛంద సేవాదళము (పురుషులు) సంపూర్ణానంద, దళాధినేత

౧౨. స్వచ్ఛంద సేవాదళము (స్త్రీలు) శ్రీమతి సోఫియా సోంజి, దళాధినేత

నర్విన్

బంగారముతో
చేయబడినది.

పరివారికి, మరలినానికి ప్రాణాగ్రాహి అప్పులను (స్వస్థము) కలిపి రసాయనము. బంగారము లోహములను కలిపి రసాయనములను కాక—దానిని సక్రమముగా నేవలించి ప్రపంచమునందున్న రసాయనముల కన్నిటికీని రాజవంశం మాదాను యని ప్రాచీన భారతీయములు అభిప్రాయము. ప్రాకృతము దేశవలకు సంబంధించిన అమాల్కమైన నీ ములు మి కరముగా మిళితముచేయబడిన రసాయనమే నర్విన్. శాస్త్రముగా యోజనమును "లింగమంత్రము" మిగుల గలను. తిరియన చురుకుదనముగాను, ఉత్సాహకరముగాను, ఆనందవాయకముగాను నొనర్చును. దీని నుడయెనిండుబడే మోషియులు, భౌ తీయులు యోజనముయొక్క శక్తిని ననుభవించుచున్నారు. అది పూర్వీకా రహితముచేయబడినది. భారతదేశమునందే తొలగి చేయబడినది. ఇది దివ్యమైన రక్తపరిశోధిని, నరముల బలహీనత, చరిత్రపు దురభ్యాసములను, మితిమీరిన చేష్టలను గల నిన్నుత్తున వగైరాలనుండు దీనినియు తెలియును. కన్నురిల్లెలము వాడవలెను. దానిచేతాశ్వుతమైన శుభము గలదును. నరవిన్ (ఒక నెలకు సరిపోవు ఔషధమును) బంగారముతో మిళితము చేయబడినది నర్విన్. కన్నురిల్లెలము 2/8-లు రెండును చేర్చి నెట్టు 1-కి రు. 7/-పాళ్ళింక, తపాలఖర్చు కేర. ఉత్తరప్రత్యుత్తరములు అండ్లభావయంతి జరుపబడవలెను. యోజనముయొక్క సంపూర్ణానందము అనుభవించగోరినచో తక్షణమే దీనిని ముఖిలమునకు వ్రాయవలెను.

BEHAR CHEMICAL WORKS,
Shree Gauranga Bhavan, BHAGALPUR.

Telegrams:- "CHEMISTS", Bhagalpur.

మీరు యిండ్ల పెంకులకై వెదకుచుంటిరా?

అట్లులైనచో మా పెంకులను ఒకసారి చూడండి

స్టార్ టైల్ వర్క్సు, లిమిటెడ్.,

కల్లాయ్ - మలబార్

మీకు పరిపూర్ణ తృప్తికలుగునట్లుగా పరికిరములను సరఫరాచేయు స్థలము

ఇంటి వైకిస్సులు, లోకస్సులు, నేలమట్టములు, వగైరాలకు కావలసిన పెంకులన్నూ, పెంకుతురు పచ్చు పెంకులు, పొగబోవు పెంకులు, పూలతోట్లు, నేలొడుతోట్లు, నగిషీసనుల తోట్లు, మొదలయినవి స్వస్థయి చేయబడును. పెంకు ప్రదర్శనములందు బంగారు సత్కములు బహుమతి యొసంగబడెను. మద్రాసు కార్పరేషను, ప. ఉల్లిపుళాళి, నాల్గు రిపబ్లికన్ పార్టీ మొట్టు, స్థానిక సంస్థలు యికా యిక్కరి ప్రభుత్వశాఖలచే యోగ్యతాపత్రము లొసంగబడెను. ఈసంపత్తి పేరు హిందూ దేశములోనే కాక, సిలోను రుగూను ముఖ్యమైనవైన వగైరాలలోగూడ వ్యాపించియున్నది!

గౌరవ జాబితాకు ఉచితముగా పంపు మాదిరిలకు వ్రాయండి.

Code used.
A. B. C. 5th Edition:

Telegrams.
"STARTILES"
Calicut.

Telephone No. 21.
Managing Director's Office No. 22.
Residence No. 22 A.

నాతో ఏకీభవించి నాసిద్ధాంతముల హస్తించిరని నేను తలంపను. లేదా మీలో అధికసంఖ్యాకులైనను ఆమెదించుచున్నారని తలంపను. కాని నాయొక్క అభిప్రాయభోరణి చేతములో వ్యాపించుచున్న చరిత్ర, చానినిగూడ తెలిసికొనుటకు మీరందరను కృతూహల యత్నవిస్తలై యుందురనియు నేను తలంచుచున్నాను.

సాంఘికసమత్వవాదమే నా తారకమంత్రము

భారతదేశాభ్యుదయమునకు సంబంధించిన సమస్యల నన్నింటిని పరిష్కరించగల తారకమంత్ర మొక్కటే కలదు. అది "సోషలిజం" అనబడు సాంఘికసమత్వవాదము అని నాకు గట్టి నమ్మకము కలదు. "ఆత్మవత్సర్య భూతాని" యన్నట్లుగా నేను సర్వమానవసమహితత్వమనే అద్వైత వేదాంతభోరణిలోను జీవకారుణ్యభావముతోను యీ సాంఘికసమత్వమును మాటును ప్రయోగించుటలేదు. సకాశ్రీయ నిర్వచనార్థముతోను, ఆధికాశ్రయభోరణిలోను యీసాంఘిక సమత్వమును పదమును నేను వాడుచున్నాను. ఇది సంఘమునకు వర్తింపజేసి ఆధిక సంప్రదాయములను మాత్రమేకాదు. ఇది మానవజీవిత పరమార్థమును బోధించేది వేదాంతతత్వమునికూడ నా నమ్మకము. అది నాకు నచ్చినది. భారతదేశములోని దుర్భర దారిద్ర్యమునకును, నిర్వాస్యపారత్వమునకును, భారతజాతియొక్క పారతంత్ర్యమునకును, అశాంతతనమునకును సాంఘికసమత్వ సిద్ధాంతము తప్ప మరొక తారకాపాయము నాకు కన్పించుటలేదు. ఈ భవబంధముల కన్నీటికిని ఆనొక్కటే మోక్షమార్గము. దీనిని అనుష్ఠించుటకు, మన రాజ్యాంగగర్భములే పూర్తిగా మారవలెను. మనసంఘములోని సంప్రదాయములన్నియు తారుమారు కావలెను. స్వదేశసంస్థానములు, జమీందారీలు కూడ తలక్రిందులు కావలెను. దీని ఒక్క మేమనగా, స్వంత ఆస్తియనది ఉండదు. ఉన్నప్పటికిని ఒక మితప్రమాణమునకు లోబడియుండును. కొలిపిన ద్రవ్యములను మాత్రమే లాభములు గడించి ఓషాధిత్యరులగుటకు వీలులేదు. సహకారపద్ధతి ననుసరించి అందరును కలిసి పాటుపడవలెను. ఇట్టిపద్ధతి ఆములులోనికి రావలసిన యెడల మన పూర్వజన్మనాననలన్నియు, మన కంశపరంపరానుగతమైన ఆభ్యాసములన్నియు, అభిప్రాయభోరణులన్నియు మారిపోవలెను.

మన కోరికలు మన జీవితాభిలాషలు పూర్తిగా క్రొత్తమార్గము ననుసరించవలెను. కేవలము క్రొత్త ధర్మప్రతిష్ఠాపన జరుగవలెను.

ఈ నాగరకతాసంప్రదాయములన్నియు ఆంతరించవలెను. లక్షాధికారుల చేతులలోనున్న అధికార ప్రాబల్యమే ఇవ్వదు అములులో నున్నది. ఇది నాశనము కావలెను. ఇటువంటి నూతనయగగర్భమొట్టొక్క వర్తించునో గ్రహింపబడుచుండుడెడల, సోషలియు రష్యా ప్రభుత్వము యొక్క పద్ధతులను గమనించవలెను. ఆదేశములో జరిగిన కొన్ని విషయములు నాకు కూడ యిష్టములేదు. అవి నాకు సంతాపకరములైన

విషయములే యగును. కాని, ఫోర్ ప్రభాసనము ప్రబలియున్న యీ రాక్షసయగములో అచట మాత్రము లోకకల్యాణార్థమైన నూతన ధర్మవికాసము జరుగుచున్నదినియే నా విశ్వాసము. మన య సంతరతరములవారికి మంచి కోజులరాను వసేయడం, సోషలియు రష్యావల్లనే రావలెను. ఇంతలో నొక ప్రశ్నయువచ్చి ప్రపంచము సంతమ ముంచివేయనియెడల, ఈ నూతన సాంఘిక సమత్వతత్వము ప్రపంచముంతటను వ్యాపించి పరదేశములగూడ ప్రబలి, సనాధ్యుపాబల్య ప్రేరితములైన యద్ధము లిక తుదముట్టగలవు.

కాని, యీ నూతన ధర్మతత్వమెన్నటి కీదేశములో పాదుకొనునో నాకు తెలియదు. కాని ఆయాదేశములవారి సహజ సందర్భానుగుణముగా యీ తత్వము వారిలో వ్యాపించు చుండును. ఈ తత్వము ఒక్కొక్కదేశములో ఒక్కొక్క ఆకారమును దాల్చుచుండును. కాని ప్రపంచములో యీ సాంఘిక సమత్వతత్వము నవలంబించిన జాతులన్నియు ఏకమై సహోదర భావముతో కాంతిసమాధానములతో మెలంగనేర్చును. ఈ సంతోభములోనుండి యీ మహామధనములోనుండి కళ్ళచ్చాంతిప్రదమైన అమృతత్వము లభించును.

కాంగ్రెసుసభ సాంఘికవాదుల వీరము కావలెను

కాబట్టి నాయభిమతానుసారముగా యీ సాంఘిక సమత్వము నునది కేవలమొక ఆధికసిద్ధాంతముకాదు. అదియొక నూతనధర్మ సిద్ధాంతమని సంపూర్ణవిశేషముతో నిండు హృదయముతో నమ్మియున్నాను. పరాక్రాంతమైన భారతదేశమునుచూచి నేను సహింపజాలను. కనుక జాతీయవాదినై నేను భారతదేశ సంపూర్ణస్వాతంత్ర్యము నకై కృషిచేయుచున్నాను. అట్టి సంపూర్ణ స్వాతంత్ర్యమువల్లనే మన దేశములో సాంఘిక సమత్వమేర్పడు గలదను నమ్మకముతోకూడ యీ సంపూర్ణ స్వాతంత్ర్య సంస్థితి కృషిచేయుచున్నాను. కాబట్టి కాంగ్రెసు మహాసభకూడ సాంఘికవాదుల వీరమై వెలయువలసినదియు, ఇట్టి ధర్మప్రతిష్ఠాపనకై పాటుపడుచున్న ప్రపంచములోని తదితరజాతులవారితో మన కాంగ్రెసుసభకూడ చేతులుకలిపి పనిచేయవలసినదియు నేను కోరుచున్నాను. కాని, ప్రస్తుతము ఏర్పడియున్న కాంగ్రెసువాదులందరును నాతో పూర్తి ఏకీభవించుట కియ్యకొనరని నాకు తెలియను. మనది జాతీయస్వాతంత్ర్యోద్యమసంస్థ. జాతీయ స్వాతంత్ర్య సంపాదనకొరకు మాత్రమే యీ కాంగ్రెసువాదులు నాతోకలిసి పనిచేయుబాముకొనెదరు. కేవలము స్వరాజ్యము పంపాదించుటయే కాంగ్రెసుయొక్క పరమాధియని నిర్వచించినప్పటికిని ఈ రాజకీయస్వాతంత్ర్యమువల్ల బాగుపడెడి వా రెవరో కొలిపింపండి మాత్రమే యుండగలరు. అందువల్లనే మనము జనబాహుళ్య క్షేమాభ్యుదయములనుగూర్చి ప్రసాదించుచుండుము. కాని, మనలో చాలమంది తమకు స్థిరముగా ఏర్పడియున్న హక్కుభుక్తములనువిడనాడుటకు వెనుకాడచుందురు. కాంగ్రెసుసభ జాతియాన్ని త్యముకొరకే

పాటుపడవలనియున్నదిని వారువాని చెబుచోగాని జనసామాన్యమును మనకై స్వాధ్యాయము చేయనియ్యకొనరు. అట్టి స్వభావావేషపరులే చాలమంది జాతీయవాదులనును జేరుతోనుమహాది మనరాజకీయ స్వాతంత్ర్యసమరములో మనకెదుర్కొట్టుటకు సంసిద్ధముగున్నారు.

సాంఘికవాదము ప్రబలము కావలెనని నేను కొరుచున్నప్పటికిని కాంగ్రెసుమహాసభను నేనిందుకై నిర్బంధించుటకు పూనుకొనను. అట్టినిర్బంధమువల్ల సంపూర్ణ స్వాతంత్ర్యమునకై మనము సల్పుచున్న పోరాటమునకే విఘాతముగలుగును. మనలోమనకు చిక్కు లేర్పడును. నాసాంఘిక సమత్వసిద్ధాంతము నంగీకరింపవలెననివారితో మాడ నేను చేతులుకలిపి పూర్ణస్వరాజ్యముకొరకుమాత్రమే వారితో పాటుపడెదను. వివిధసిద్ధాంతములను నమ్మియుండినను దేశస్వాతంత్ర్యము నభిలషించెడివారందఱును కాంగ్రెసుసభలోచేరి ఇంతకాలము నుండియు ఏకముఖముగా పనిచేయుచునేయున్నారు. అట్టి లిన్నాభిరుచులకు ఇకముందుమాడ కాంగ్రెసుసభలో వికమత్యావకాశ ముండవలెను.

ఖద్దరు - గ్రామపరిశ్రమలు. వీనినియోజన మెంతవరకు?

కాంగ్రెసుయొక్క ప్రస్తుత భావధోరణికిని యీ సాంఘిక సమత్వ సూత్రమునకును వీరితిగా పొత్తు కలియగలదు? అట్టి సమన్వయము సాధ్యమగునని నాకు తోచదు. దేశములో షాన్త్యర్థము కాధానాలును విరివిగా పెరుటవల్లనే ప్రజలకు దుర్భిక్షము తొలగి సుఖి తము కలుగగలదని నేను నమ్మియున్నాను. అట్లయ్యును యిదివరలో నేను రాట్నముతోను చేయగలుగుతోను ఖద్దరుప్రయత్నములు తయారు చేయబడుటకు మనసార తోడ్పడి పనిచేసితిని. ఇకముందుమాడ తోడ్పడెదను. గ్రామపరిశ్రమలలో ఖద్దరుపరిశ్రమకు ప్రాధాన్యము కలదు. మన ప్రస్తుతార్థిక పరిస్థితులలో గ్రామపరిశ్రమలు ముఖ్యముగా ప్రోత్సహింపబడవలసినవే యగును. అట్టి చేతిపనులను ఆభిమానించి ప్రోత్సహించుటవల్ల మనకు సాంఘికముగా, రాజకీయముగా, ఆర్థికముగా అనేకలాభములు చేపరగలవు. అట్టి పరిశ్రమోద్ధరణ ఫలితములను గమనించువారి కిది విదితము కాగలదు. కాని స్వరాజ్యము లభించేవరకును ఇవన్నియు తాత్కాలిక సాధనోపాయములుగానే నేను భావించుచున్నాను. మన జీవితోపత్రయముల కన్నింటికిని యిదియే పరమసంస్కరియయనియు, సర్వభాధానివారితోనియు నమ్మజాలను. ఈ తాత్కాలికసంస్థాపకాలపరిమితి చాల పెద్దదిగానే యుండగలదు. భారతదేశమునంటిదేశములో యంత్రాగరములు విజృంభించినప్పటికిని వ్యవసాయదారులకును పల్లెకాపులకును ఉపవృత్తులుగా యీచేతిపనుల లెప్పటికిని స్థిరముగా అక్కరకురావచ్చును. నేనుమాడ గ్రామపరిశ్రమోద్ధరణకై తోడ్పడగలను. కాని యంత్రబలమును, యంత్రాగరవ్యాప్తిని పూర్తిగా ఖండించునట్టియు, సాంఘిక సమత్వము పనికిరాదని వాదించునట్టియు కొందరు కాంగ్రెసు వాదుల

వలె నేను గ్రామపరిశ్రమోద్ధరణావశ్యకతను పరిగణించుట గు, కిని నాకును క్రియలో భేదము లేదుగా? సంకల్పములలో వ్యత్యాసము కలదు.

హరిజనోద్ధరణ

హరిజనోద్ధరణసమస్యను అన్వయించుకొనుటలో మాడ సంకల్పాదులు భేదించుచున్నవి. సాంఘిక సమత్వవాదికి హరిజనోద్ధరణావశ్యకత తేటతెల్లమే. ఎందువల్లననగా, సంఘమును న్యూనతాధిక్యములుగాని, పరస్పరపీడనముగానియుండకుండ, ఆర్థికవృద్ధితో మాచేయెడల వారు భూవనములలోని చిల్లరజనులుగా నిరాధారయైయున్నారు. వీరికి ఆర్థికబలము కలిగినయెడల, పీరు స్థితి పగులైనయెడల సంఘములో వీరికి గౌరవమర్యాదలను సమానప్రతిపత్తియును ఆయాచితముగానే లభింపగలవు. కులాచారసంప్రదాయములే మారిపోగలవు.

నూతనరాజ్యాంగవిధానము భారతీయుల కవమానము

అందరి మనస్సులలోను ఇప్పుడు తాండవమాడుచున్న నూతన రాజ్యాంగవిధానమునుగూర్చి యిక ముచ్చటింపదలం దితిని. ఈనూత్న రాజ్యాంగ విధాన విషయములలో బ్రిటిష్ పార్లమెంటువారి ధోరణిని గూర్చి మీరు వివరములనున్నారు. వెనుకటి కాంగ్రెసు సమావేశము జరిగిన యనంతరము ఈక్రొత్త యిండియాఆక్ట కౌన్సిల్ బడినది. అప్పుడే దీని స్వభావక్షణములన్నియు శ్వేతపత్రముఖములలో కన్పించియుండెను. ఈ రాజ్యాంగవిధానమును నాపూర్వీకుడైన కాంగ్రెసుసభాధ్యక్షుడే ప్రసక్త్యపరీక్షచేసెను. అంతకన్న ఎక్కువ విమర్శ నేను చేయజాలను. అప్పట్లో నూచింపబడియుండినరాజ్యాంగ విధానమును కాంగ్రెసు సభవారు నిరాకరించియే యుండిరి. ఆశ్వేతపత్ర ప్రజాతిక కంటెను ఇప్పుడు కౌన్సిల్బడిన యీ యిండియాఆక్ట మరింత అధ్యాన్నముగా మన్నది. మనలో అతి జాగ్రత్తగా మృదువుగా మాట్లాడువారును, మితవాదులునుగూడ యీ సంస్కరణములను పూర్తిగా ఖండించియున్నారు. శ్వేతపత్రమునే మనమిదివరలో గర్హించియుంటిమి. మన దాస్యశృంగఖలుములను మరింత గట్టిగా బిగించి పెడజనులను మరింత నిరుపేదలనుగాజేసి ప్రజలను పీల్చి పిప్పి జేయుటకేర్పడిన యీ రాజ్యాంగ చట్టమును మనము ఏమి చేయవలెను? ఈ చట్టములోని నియమ నిబంధనలను సరకుగొనక మరచి యుండెదముగాక! కాని, ప్రజాభీష్టముల నన్నింటిని తృప్తికొనించి మన మొలలనన్నింటిని పెడచెనిగిడి మనలను అవమానపరచియుండినను విషయమునైనను మనము మరువగలమా? మన నోరు మూయించి మనపై హార నిర్బంధకాసనముల నమలుపరచి సాధారణ పౌరస్వాతంత్ర్యముమాడ మనకు లేకుండజేసి మనలను నిత్యవిధిగా అణగద్రొక్కుచున్నారను విషయము నైనను మరచి యుండగలమా?

ఆంధ్ర పత్రిక - ధాతనామ సంవత్సరాది సంచిక

ఈ క్రితిగా వారు మనల నవనానించుచు, మనకు స్వారాజ్య పట్టాభిషేకము చేసినను ఆ కీర్తియును మనము కాలితో తన్నివేయమా? మన ఆచార్యులవలనకును జాతీయప్రతిష్ఠాగౌరవమునకును భంగము వాటిల్లినప్పుడెట్టి వ్యవహారము నారు ప్రసాదించినను మనము కాలపన్ని నేలరాచి వేయకయుండుమా? ఆట్టికరి మనమీ నూత్న రాజ్యాంగ చట్టమునీమీ చేయవలెను?

జానిసత్వమును క్రిరపరచు శాసనములను మనము తాత్కాలికముగ లొంగియున్నాము. ఆర్డినెన్సులు మన్నగు నిరోధములకు మనము తలవంచియున్నాము. కాని ఇట్టి నిరోధమునకు ఎదురు తిరిగి సంపూర్ణ స్వాంతంత్ర్యమును పొందు హక్కుగూడీ ఈ నిరోధ విధాన సహనమునందు గర్హితమై యున్నదని చెప్పగలము.

నూతన సంస్కరణములను రాజ్యాంగకాన్త్రజ్ఞులు పరిశీలించి ఖండించి యున్నారు. రాజ్యాంగనిర్మాణచట్టములు కేవలము కాన్త్ర విచారణకు తగినవని తలపఱాడును. ప్రజలకును ప్రభుత్వాధికారమునకును గల పరస్పర సంబంధమును నిర్ణయించునదే నిజమును రాజ్యాంగ నిర్మాణమని కాన్త్రవేత్తయగు ఫర్దీవాండ్ లానెలిగారు వ్రాసి యున్నారు. ఈ నూతన సంస్కరణ శాసనము ఆమోదించబడిన పిమ్మట కూడ ప్రభుత్వమువారు తమ ఆధికారములను దేవిధముగ చూపుచున్నారో మనము చూచుచున్నాము. మనల నుట్టించు తియ్యనిమాటలు ప్రమాణములుకావు. పార్లమెంటువారు ఆమోదించిన శాసనమే ప్రమాణము. ప్రజలశక్తి, బలమును ఆధారముగ గైకొని ఈ సంస్కరణములను ప్రతిఘటించుటకు తగుచర్య తీసికొన

వలసివచ్చుటకే నిరంతరముగ కృషిసలుపుటకన్న వేరుమార్గము లేదు.

నూతనసంస్కరణములు - కాంగ్రెసుధర్మము

మన ఉద్దేశ్యము సఫలముకావలసిన అవలంబించవలసిన కార్యవిధానము గూర్చి ఆలోచించెదము. నేను విరోధాఖండమునుండి తిరిగివచ్చినది మొదలు కార్య సంఘ సభ్యులతో ఈవిషయమై దీర్ఘసంభాషణలు జరిపితిని. ఈ సంస్కరణములను నిరాకరింపవలసినదియు, తక్షణము ప్రతిఘటింపవలసినదియు, అందరు అంగీకరించుచున్నారు. కాని కార్యవిధాన వివరములవిషయమున యేకాభిప్రాయము కనబడకున్నది. ఇంత కాలము మనము కావలసినవని చేసితిమి. ఇకమాండుకూడ యిదేవిధముగ సమష్టి బాధ్యతవహించి మార్గములను నిర్ణయించగలమనియే నమ్ముచున్నాము. కాని దృక్పథమునందు భేదములన్నవను విషయమును గుర్తెరుగకున్న చిత్తులేర్పడవచ్చును. ఈ సమస్యవిషయమున కార్యసంఘమువారు యెట్టినిర్ణయమును గావించగలరో నేనీసమయమున

మున ఊహింపజాలను. కావున నేను నాస్వక్తి అభిప్రాయములను మాత్రమే ఈసందర్భమున తెలుపగలను. కాంగ్రెసు సభవారు ఈనా అభిప్రాయములను యంతవరకు అంగీకరించెదరో నేను చెప్పజాలను. నేను ప్రకటింపమన్న భావములను కార్యసంఘ సభ్యులలో పలువురు అంగీకరింపజాలకున్నారని స్పష్టపరచుట నావిధియై యున్నది. ఈవిషయమున యేకాభిప్రాయము లేకున్నను కార్యసంఘసభ్యులందరును కలిసి పనిచేయవలయుననియే నిశ్చయించుకొని యున్నాము. ఈభేదములు స్వల్పమైనవనియు, ముఖ్యాంశములయందు యేకాభిప్రాయ మున్నదనియు ప్రకటించుచున్నాము. ప్రజాప్రతినిధి సంస్థ యగు కార్యసంఘమునకు యంతకన్న యితరమార్గము లేదు.

ఎన్నికలయందు పోటీచేయవలయును

కావున ఈపరిస్థితులలో నూతన రాష్ట్రీయసభలు జరుగనున్న యెన్నికలయందు పోటీచేయుట అవసరమగుచున్నది. రాజకీయ, ఆర్థిక, సమస్యలవిషయమున కాంగ్రెసు ఆశయములను వివరించుచు ఒక యెన్నికల ప్రణాళికను తయారుచేసి ప్రజాప్రతినిధి మండలిని యేర్పరచుట ప్రధానసమస్యగ ప్రకటించి మనము ఈ యెన్నికలయందు పోటీచేయవలెను. యుక్తవయస్కు కలవానికి ఓటింగుహక్కును యిచ్చి వారిచే యెన్నుకొనబడిన ప్రజాప్రతినిధులమండలి ద్వారా మన రాజకీయ సాంఘిక సమస్యలు పరిష్కరింపగలనని నాకు సంపూర్ణవిశ్వాస మున్నది. యెక్కువ తక్కువ ఒక విప్లవమువంటి గొప్ప ప్రజోద్యమ యేర్పడినకాని యిట్టి ప్రతినిధిమండలి సమావేశమగుటకు అనుకూలమగు పరిస్థితులు యేర్పడవు. కాగితములయందు వ్రాయబడు రాజ్యాంగ

మును ప్రజలకును గల పరస్పర సంబంధములను నిర్ణయించువస్తువు భారతప్రజల నిర్ణయములు ప్రభుత్వమునకు ప్రమాణములుగ నుండవలయును. ఆట్టి పరిణామము యొన్నడు యేర్పడునో నేను చెప్పజాలను. కాని ప్రపంచమునం దెచ్చుట చూచినను తీవ్రమగు ప్రజోద్యమ కనబడుచున్నది. నిస్పృహతన భారతదేశమునందుగాని, మరి యెయితర భూభాగములందుగాని యెడలులేదు. కావున త్వరలోనే మనము ఈ సమస్యను (ప్రతినిధి మండల స్థాపనసమస్య) పరిష్కరింపవలసిన అవసరము ఉదయింపవచ్చును. నూతనసంస్కరణములనల్లను, నూతన శాసనసభలనల్లను మన లక్ష్యముగ ప్రజాప్రతినిధిమండలి యేర్పడదు. కాని మన ఈ కార్యము యెల్లప్పుడు దృష్టియందుంచుకొనవలెను. ఈ విషయమున మన ఆశయమును ప్రపంచమున కంతకును ప్రకటించుచుండవలెను.

బ్రిటిష్ ప్రభుత్వముతో సంధిచేసికొనుట

ప్రజలకు స్వాంతంత్ర్యమునకు కలగజేయు రాజ్యాంగనిర్మాణమున తయారుచేయుటకు ప్రజాప్రతినిధి మండలికన్న యితరమగు

సాధనమును మరియొకటిలేదు. ఇట్టి మండలి యేర్పడినచో, యిందలి సభ్యులు భారతరాజ్యాంగ నిర్మాణమును గురించి బ్రిటిష్ ప్రభుత్వము వారితో ఒడంబడికను గావించుకొనుటకు రాయబారములు పంపవచ్చును. యిట్టి సమావేశమునకు మనము ముందుగ ఆలోచన పలుపక హాజరగుట అవినేకము. అన్నివిషయములను గురించి సమగ్రముగ చర్చనలుపు రాజ్యాంగనిర్మాణమును గురించి మన ప్రతినిధులు విస్తృతముగనూచలను గావింపవలెను. ఇట్టి ప్రతినిధిమండలిని సమావేశపరచుటకు సంబంధించిన వివరములవిషయమై యిప్పడే మనము ఆలోచింపవలసిన అవసరములేదు. కాని మన ఆదర్శములను స్పష్టముగ గుర్తెరిగి సమగ్రమగువిధమున వాటిని ప్రజాప్రతినిధిమండలివారికి సమర్పించుట అవి సఫలముగావలెనని పట్టుదలతో కృషిపలుపుట కాంగ్రెసుసభవారి ధర్మమైయున్నది.

కాంగ్రెసుచారము

ఈ యెన్నికలయందు పోటీసలుపుటకు మరియొక ముఖ్యకారణమున్నది. లక్షలకొలది ఓటర్లకును, ఓటింగు అర్హులైన కొట్ల కొలది ప్రజలకును కాంగ్రెసు సంక్షేమములను ప్రతిఘటించేయుటకు ఈ యెన్నికలు మనకు అవకాశము నొసగును. మన కార్యక్రమమును విధానమును స్పష్టపరచి సామాన్యప్రజల కష్టములును విశదపరచి ప్రజలను, ప్రజాసామాన్యమును అంగద్రోక్తుచున్న సాంఘిక ఆర్థిక పుచ్చిలను తొలగించుటకై కాంగ్రెసువాదు పనిచేయుదురని ప్రకటింపవలెను. కాంగ్రెసు సంక్షేమ కాంగ్రెసు విజ్ఞప్తి కేవలము ఓటర్లకుమాత్రమే అందచేసినచాలకు. ఓటర్లు కానివారు కొట్లకొలది యున్నారని యు సాంఘిక ముగ వారు అతి దీన స్థితి యందున్నారని యు విదేశీయుల దౌర్జన్యమునకు వారే అధికముగ గురియగుచున్నారనియు మనము గుర్తెగవలయును. యెన్నికలసమయములందు అధికారవర్గమువారు జోక్యమును కలుగజేసికొనుటను మనము చూచియున్నాము. ప్రజాస్వాతంత్ర్య ఆశయములకు ప్రతిఘటించిన ధనికులనుకూడ మనము ఈ యెన్నికల సందర్భమున యెదుర్కొనవలసి యుండును. కాని ఈ ప్రభుత్వము వారుగాని, ఈ ధనికులుగాని మనబలమును మనలను నిరోధింప జాలరు. గోడమొడిపిల్లి నందమున నుండు వృక్షులను సంస్థలను మన చైత్రుశక్తివృక్షానవలయునను ఉద్దేశ్యముతో మనము యెప్పుడు మన విధానమును కార్యక్రమమును చులకన చేయుదుమో అప్పడే మన ప్రతిష్ఠకును బలమునకును అమాంతరము యేర్పడునని గుర్తెగవలెను. తాత్కాలిక లాభములకు ఆశపడి మన ఉన్నతాదర్శములవిషయమున యేనాడు మనపట్టుదలజీర్ణించునో ఆనాడే మనము త్రిశంకునివలె భూతలమునకుగాని, స్వర్గమునకుగాని చేరక ఏకాకలమయ్యెదదము. ఈ విధమున పతనము చెందినందులకు కనికరము చూపువారుకూడ యుండరు. కావున కాంగ్రెసు నిర్మాణము ప్రమాణముగ గైకొని

నిష్కర్షగ నిలవయుంకి యింతకుముందు భారతజాతి సరిపిన స్వాతంత్ర్యసంగ్రామమును ప్రతిఘటించినవారితోను బ్రిటిష్ సామ్రాజ్యమునకు తోడ్పడుచున్నవారితోను యెంతమాత్రము రాశిపడకుండుట సరియగు మార్గమని గ్రహింపవలయును.

అధికారస్వీకరణము

ఎన్నికలలో మనము విజయముగాంచిన పిమ్మట యేమి చేయవలయును? అధికార పదవులను అంగీకరించుటయా? అంగీకరింపకుండుటయా? ఇది ఆ ప్రధాన మగు ప్రశ్నయని చెప్పవచ్చును. కాని ఈ ప్రశ్నయందు కాంగ్రెసు ఆదర్శములకు సంబంధించిన ముఖ్యసమస్యలు గన్పిస్తయెన్నడువి. ఈ విషయమున గావింపబడు నిర్ణయమువల్ల కాంగ్రెసుభావినిధానము ఆధారపడియుండును, ఈ విషయమున వివిధపక్షములవారు భిన్నభిన్నముగ దృక్పథములను ప్రకటించుచున్నారు. భారతస్వాతంత్ర్యసమస్య కూడ ఈ సమస్యా పరిష్కరణమునందే ఒకవిధముగ నిగూఢమై యున్నదని చెప్పవచ్చును. భారతక్షేత్ర రాజ్యాంగనిర్మాణమును ఆమూలగ్రముగ మార్చి వేయుటయే లేక బ్రిటిష్ సామ్రాజ్యపు ఆదరణను ఈ కుచ్చముగు సంస్కరణముల ననుసరించి పనిచేయుట అను ప్రశ్నకూడ ఈ సమస్య యందే యిమిడియున్నది. 1920 వ సంవత్సరమున కాంగ్రెసు సభ్యుల యందు ఉదయించిన భిన్నభావముల ఆ సమయమున కాంగ్రెసుమహాసభవారు గావించిన నిర్ణయము మీకు స్ఫురణకు చెచ్చుచున్నాను. నిష్ప్రయోజనమైనట్టిదియు, కుచ్ఛపట్టినదియు నగు రాజ్యాంగసంస్కరణముల వ్యామోహమును విడనాడవలయునని కాంగ్రెసు మహాసభవారు ఆ సంవత్సరమున చారిత్రాత్మకముగ నిర్ణయమును గావించిరి. ఇన్ని సంవత్సరములు దైర్ఘ్య సాహసములతో యెన్నియోభాషల ననుభవించి కొద్దిగనో గొప్పగనో మన ఆదిర్శములు సఫలమైనవికాదు యిప్పుడు మరల స్రుణ్ణివారివలె విమోచనములేని పురాతన పద్ధతులకే తిరుగ దలచుట అవినేకము. ఈ పదివీ స్వీకరణ సమస్యయందు నేను వైన వివరించిన సమస్యలన్నియు యిమిడియున్నవని గుర్తెరిగి ఈ విషయమై కాంగ్రెసుమహాసభవారు తగిన నిర్ణయమును గావించవలయును. జాతీయజీవిత విధానములయందు సంపూర్ణ మగు విధానమున మారితో వలె నని భారతనేతముకొరుచున్నది. తీర్రమగు ప్రజోధమును కలుగజేయునట్టియూ, విప్లవమునకు దారిచూపునట్టి నూతన సంక్షేమములను ప్రపంచమును ఆందోళనపరచుచున్నవి యిట్టి మహాసమయమున మనము నెనుకకు తిరిగి నిర్విర్యముగ పద్ధతుల ననుసరింప ఉద్దేశించుట తగిన కార్యమాయని ప్రశ్నించుచున్నాము. మనలో కొందరు స్వాంత్ర్యసంగ్రామ విషయమున ఆలస్యజెంది కొంత విశ్రాంతి కావలెనని ఆశపడవచ్చును. కాని అప్రతిహతములవిధమున ఆర్థిక పుటపసరముల ప్రజలను ముందుకు నెట్టుచున్నప్పుడు నిరుత్సాహులైన మనలను ప్రజలు అనుకరింపరు. మన సుష్టకు ఒక

మూల హోదావలీ యుండును. ఈమహాప్రవాహపు బాటను గురైరిగి యితరులు ముంగురువచ్చి ప్రజలు తమ లక్ష్యము చేరుటకు మార్గము చూడగలరు.

అధికారములేని ఉద్యోగము

నూతన సంస్కరణములు నిష్ప్రయోజనము లనియు, వాటిని నిరాకరింపవలయుననియు మనము తీర్మానము గావించియున్నాము. ఈ తీర్మానమునకు బద్ధులమై ఈ సంస్కరణములను ప్రతిఘటించుచు వాటిని స్వంపమొనర్చుటకై పట్టుదలతో పనిచేయుట మన ధర్మమై యున్నది. అట్లుగాక అధికార పదవులను మనము అంగీకరించుట స్వవచన విఘాతమగును. యిట్టి చర్య జాతీయగౌరవమునకు గాని ఆత్మగౌరవమునకు గాని అనుగుణ్యమైనది కాదు. యెంతమానీ పెట్టినను ఉద్యోగముల నంగీకరించుటచే ఈ మహాసామ్రాజ్యమును స్థిరపరచుటకై ఉపయోగింపబడుచున్న నిరోధసాధనములకు తోడ్పడినవారము అయ్యెదము. భారతప్రజలను కొల్లగొట్టుటయందు సామ్రాజ్యవాదులకు సహకార మొసగినవార మయ్యెదము. ప్రజల హక్కులను స్థాపించుటకై కాంగ్రెసు మంత్రులు ప్రయత్నింపవచ్చును. నిరోధవిధానమును ఆక్షేపింప వచ్చును. కాని ప్రయోజన మేమి? ప్రజలకు నిజమగు లాభము ను కలుగజేయుటకు ఈ సంస్కరణముల యంగు మంత్రులకు అవకాశములేదు. వైపెచ్చు సామ్రాజ్యమునకు అంగముగ నున్న ఈపరిపాలనమును నిర్వహించుటకును నిరంతరము లోటును చూపు ఆదాయవ్యయపట్టికలకున, కార్మికులను, కర్షకులను అణగద్రొక్కు విషయములను మన కాంగ్రెసుమంత్రులు బాధ్యతవహింపవలసియుండును. ప్రజాప్రతినిధి సిద్ధాంతములు ప్రమాణములుగ పరిగణింపబడు దేశములలో అధికారములేని బాధ్యతను వహించుట అపాయకరము. మనకు యివ్వబడిన రాజ్యాంగనిర్మాణము ప్రజామిత్ర పరిపాలనాసిద్ధాంతములకు అనుగుణ్యమైనది కాదు. యెన్నియో ప్రత్యేకపు సంరక్షణలు రిజర్వు అధికారములు నిర్ణయింపబడిన, మనప్రతిపక్షులు గావించిన కట్టుదిట్టములను అనుసరించి ఆర్థిక వ్యవహారములను జరుపుచుండవలయును. నామమాత్రముగూడ అధికారము లేని యిట్టి బాధ్యతను వహించుట యెంత అపాయకరమో వేదగజెప్పట అనవసరము. పరిపాలన విషయములందు ప్రజాప్రతినిధుల సహకారము వాంఛించుచున్నామని సామ్రాజ్యవాదులు చెప్పుచున్నారు. ఇది కేవలము మర్యాదమాట. వారు కోరినది సహకారము కాదు. వ్యక్తిస్వాతంత్ర్యమును సంపూర్ణముగ వదులుకొని వారికి లొంగిపోవలయుననియే వారి అభిప్రాయము. అధికారపదవులకు అంగీకరించువారు యిందులకు సిద్ధపడవలెను. ఈవిధమున ఆత్మగౌరవమును విడచి అధికారపదవుల నంగీకరించుట వ్యక్తులకే అవమానకరము. భారతజాతికి యొకైకేంద్రసంస్థ యగు కాంగ్రెసు మహాసభ యిట్టి అధికారపదవులను అంగీకరించుట జాతీయతీర్థపు పునాదులను

తెగళించుట యగును, కాంగ్రెసు మహాసభ పూర్వ చరిత్రయంతయు మరచిపట్టు అగును.

దేశమునకు లాభముకూడ కలుగదు

ఆత్మగౌరవము మాట అటుండనిచ్చి సామాన్యవివక్షత దృష్టితో ఈవిషయమై ఆలోచించిన అధికారపదవుల నంగీకరించిన దేశమునకు కొంచెమైనను లాభము కలుగ దని గ్రహింపవచ్చును. ఇండియాప్రభుత్వపు చట్టము ఆవిధముగ నున్నది. నిజముగ ఈ చట్టమువల్ల ప్రజలకు ఎక్కువ అధికారము లభ్యమైనచో, ఈ చట్టమును ప్రతిఘటించి యత్నించుట తప్పగును. కాని అటువంటి చేమియును లేదు. దాని ననుసరించు నెడల మనకు లక్ష్యము లుగ నున్న ఉన్నతాశయములు మరుగుపడును. తుచ్ఛమును సమస్యలు మన దృష్టిని ఆకర్షించును. రాజీలతోను, సాంఘిక విభేదములతోను మనము కాలము గడుపువలసి యుండును. కాని త్వరలోనే మన భ్రమ తొలగిపోగలదు.

శాసనసభలలో కాంగ్రెసుపక్షపు సభ్యుల సంఖ్య అధికముగ నున్నపుడే పదవీస్వీకరణసమస్య ఉదయించును. నిజముగ శాసనసభలలో కాంగ్రెసువారిసంఖ్య అధికముగ నున్న ప్రతిపక్షులను మనము సులభముగ నిరోధింపవచ్చును. ఉద్యోగములవల్ల మనబలము అధికము కాజాలదు. మనకు ఇష్టము లేనిపనుల నెన్నిటిలో మనము సహింపవలసి యుండును. అట్టి కార్యములకు బాధ్యత వహింపవలసినందుకల్ల మనబలమునకు అవాంతర మేర్పడును.

అట్లు కాక కాంగ్రెసుసభ్యుల సంఖ్య అల్పముగ నున్నచో ఉద్యోగస్వీకరణసమస్య ఉదయించదు. కాని మరికొన్ని పక్షములతో చేరినచో అధికసంఖ్యాకులమై, పదవులను అంగీకరింప తగిన అర్హత ఏర్పడవచ్చును. మానవ స్వాతంత్ర్యమును సంరక్షించువిషయమునను, ఆర్థికసమస్యలను పరిష్కరించువిషయమునను మనము మన ఆదర్శములకు కొరత ఏర్పడనివిధమున ఇతరపక్షములవారితో కలసి పనిచేయుట తప్పకాదు, కాని ఇతరుల సహకారముపై మన అధికార పదవులు ఆధారపడి యుండుటకన్న అపాయకర మగునీతి వేరొకటి లేదు. ఇది కేవలము దుస్సహము.

మంత్రిపదవులను కాంగ్రెసువారు అంగీకరించెదరని ముందుగ ప్రకటించినచో ఎన్నికలయందు విజయము గాంచుటకు అనుకూలావకాశములు అధికముగ ఏర్పడునని కొందరు చెప్పుచున్నారు. నిజమే. ఇట్టి పక్షుటన గావించినచో అధికార వ్యాపారమునకు లోబడిన ఇతరపక్షములవారు కాంగ్రెసునందు చేరెదరు. కాని ఇట్టివారిని కాంగ్రెసునందు చేర్చుకొనుట ఉచితము యనియు, ఇట్టివారు చేరుట వల్ల కాంగ్రెసు బలము అధికమునగా యనియు ప్రశ్నించుచున్నాను. మంత్రిపదవులను అంగీకరించెదమని వాదన మొసగినచో

వోటర్లు అధికముగ కాంగ్రెసు అభ్యర్థులకే వోట్లుచ్చెదరని కొందరు తెలుపుచున్నారు. మంత్రులైన పిమ్మట ప్రజలకు లాభకరమగు కార్యముల నెన్నిటిలో సలిపెదమని వాదనమొనగినచో నిజముగ మన అభ్యర్థులకు ఎక్కువ వోట్లు వచ్చును, కాని ఇట్టి అసత్యపు వాదనములను గావించినచో త్వరలో తగు శాస్త్రీని అనుభవించవలసియుండును.

ప్రతిఘటన విధానము తప్ప గత్యంతరము లేదు

కావున కాంగ్రెసువారు అనుసరింపఁగలగూర్చు మొకటి యున్నది. ప్రస్తుత పరిస్థితులలో కాంగ్రెసు ఆశయములను సఫలపరచుటకు శాసనసభలు సాధనములుగ నుండజాలవని స్పష్టముగ ప్రకటింపవలయును. అయినను మన ఆశయములను ప్రకటించుటకు ఈ శాసనసభలను వేదికలుగ నైకొని, అనుకూలవాదకాళము లేర్పడినపుడెల్ల ప్రతిష్టంభనములను కలుగజేయుచు, సామ్రాజ్యమునకు నెలవులైన ఈ సంస్థలను తుడు ముట్టించుటకై ప్రయత్నింపవలెను. కాంగ్రెసు ప్రజాశక్తి ను ఆధారముగ నైకొని ఈ ప్రతిష్టంభనము లుదయించునట్లు పని చేయవలయును. అప్పుడే ప్రజాశక్తియుము సఫలమగుటకు ఈ సభలు నిష్ప్రయోజనమైనవని ప్రజలు గుర్తెరుగుదురు.

అధికార స్వీకరణవాదులు మరియొక విషయమును మరచుచున్నారు. పెక్కు రాష్ట్రములందు పెద్దల సభలు ఏర్పరుపబడినవి. ఈ సభలయందు ప్రజాశక్తియులకు ప్రతిఘటనలైనవారు అధికముగ నుండెదరు. ప్రజలకు నిజముగ లాభము కలుగజేయు కార్యములను ప్రతిఘటించుటకై గవర్నరులు ఈ సభల నుపయోగించెదరు. కావున మంత్రులు సదుద్దేశములు గలవారైనను, ఏమియు చేయజాలని స్థితియందుండెదరు.

నిర్ణయము గావించుటకు

రాష్ట్రములకు స్వాతంత్ర్య మొనగుట

రాష్ట్రముల పరిస్థితుల ననుసరించి, ఉద్యోగస్వీకరణము విషయమై తగునిర్ణయము గావించుకొనుటకు ఆయా రాష్ట్రముల కాంగ్రెసుసంఘములకు అధికార విస్తరణమునని కొందరు నూచించుచున్నారు. ఇది విపరీతఫలితముల నొసగు నూచన యని నా అభిప్రాయము. ఇంతకాలము భారతదేశపు వికాసతీర్థమునకై పాటుపడిన మనము ఈ వికాసతీర్థమునకు కొరతకలుగజేయునట్టి నూచనను అంగీకరించుట భావ్యము కాదు. ఈ నూచనను అంగీకరించినచో ఇదే విధమున ఇతరసమస్యలను పరిష్కరించు అధికారము కూడ రాష్ట్రీయ కాంగ్రెసు సంస్థలకే వదిలవలసియుండును. సాంఘిక సమస్యలను కూడ రాష్ట్రములవారే పరిష్కరింపవలసివచ్చును. దీనికి అంతయుం ఇట్లు ప్రధానసమస్యల మరుగుపడ స్వాతంత్ర్య దర్శము దూరమగును. అసహ్యముగు రాష్ట్రీయ దురభిమానము ప్రాముఖ్య

మునకు రాగలదు. భారతదేశమున కంతయు అనుకూలము నములను నిర్ణయించుట కాంగ్రెసు సంస్థయు, అందుల సమస్యలను స్వాతంత్ర్యసమస్య ప్రధానమైనది. మిగిలిన సమస్యలన్నియు అనుధానములు.

కావున పదవిస్వీకరణమునకు అనుకూలముగ నుండు, కష్టము ఈ విషయమై మొన్న చూపుటవలె కాంగ్రెసునకు ఎంతమాత్రము తగిన కార్యము కాదని నా నిశ్చితాభిప్రాయము. మనము పదవుల నంగీకరింప తీర్మానించుకొనినచో మన పతనమునకు వగచువారు కూడ యుండరు? ఉద్యోగములను అంగీకరింపవలయు ననుట కాంగ్రెసు సంప్రదాయములకును, కాంగ్రెసు మరింతకాలము ప్రజల యందు కలుగజేసిన ప్రబోధమునకు విరుద్ధమై యున్నది. నిష్పక్షపాత బుద్ధితో పరిశీలించిన రాజకీయముగ కూడ యిది లాభకరమగు కార్యము కాదు. అంతేకాక ఇట్టి నిర్ణయము ప్రజల గంభీరస్వభావమును విచ్ఛేద మొనర్చగలదు. రాజ్యంగిర్యాణము ఆములముగ మారవలయునని కోరినచో మనము ప్రజాపాహుళ్యమున ఒకవిధముగ విప్లవకరమగు భావములను వ్యాపింప జేయవలయును. ఇట్టి ప్రబోధమునకు అవాంకరముగనుండు నూచన ఇంత మాత్రము అనుసరణమయోగ్య మైనదికాదు.

మనోభావములం దేర్పడగల పరిణామమునుగూడ మిగుల ముఖ్యముగ విషయము.

మనము ప్రజలను మోస పుచ్చుచూడదు. ఈ శాసనసభలను స్వాధీనపరచుకొనుటవల్ల మనకు నిజముగ అధికారబలము కలుగునని గాని స్వాతంత్ర్య ఆశయములు సఫలమగునని గాని ప్రజలకు మనము చెప్పి వారిని శ్రమపరుపుట ఎంతమాత్రము తగనికార్యము. భారత దేశమునకు స్వాతంత్ర్యసంగ్రామమును జరుపుట అవసరమగును. కావున స్వాతంత్ర్యసంపాదనకు శాసనసభలు ఎంతమాత్రము సాధనములు కాజాలవలయు, ఈ సభలవెలుపల జనసామాన్యమునందు ప్రబోధము కలుగజేయుటకై చేయవలసిన పని అధికముగ నున్నదియు గుర్తెరుగవలెను. జాతికి బలము ప్రజాసామాన్యమువల్లనే కలుగును, ఇట్టి బలము భారతజాతికి ఏర్పడవలయునని జనసామాన్యములకు నిర్భాగ బలము కలుగజేయుటకై కృషిసలుపవలసియుండును. ఇది ప్రధానమగు కార్యము.

కాంగ్రెసునభ పూర్తిబాధ్యత వహింపవలెను

శాసనసభలకు సంబంధించిన కార్యక్రమము రెండవవిషయము. అయినను శాసనసభలలో మన పక్షమువారి ప్రవర్తనమువల్ల కాంగ్రెసు ఆశయములకు కొరత కలుగకూడదు. కావున ఎన్నికల విషయములందును, ఎన్నికల ప్రజాశక్తి తయారుచేయు విషయమునను శాసనసభలయందు కాంగ్రెసుపక్షమువారు అనుసరింపవలసిన విధ

మును నిర్ణయించుటయందును, కాంగ్రెసు మహాసభవారు సంపూర్ణ బాధ్యత వహించి పనిచేయవలయునందును. కావున ఎక్కడ సర్వాధికారము గల పార్లమెంటువోద్ధ జేతగ నుండుట ఉచితము కాదు. కాననసభలయందలి కాంగ్రెసుసభ్యుల ప్రవర్తనమును నిర్ణయించుబాధ్యత ఆధికారము కాంగ్రెసునకే పూర్తిగ యుండవలెను. అంతేకాక అప్పవచ్చుడు కాంగ్రెసుసభ్యుల సభ్యులను పరిశీలించుటకు తగు ఏర్పాటులను కావించవలెను.

రాజోవు సంవత్సరము రాష్ట్రీయకాసనసభల ఎన్నికలు జరుగునను నమృతముతో ఇంతచర్చ జరుపవలసివచ్చినది. ఈ ఎన్నికలు ఇంకను ఆలస్యముగ జరుగవచ్చును. నూతన సంస్కరణములు అమలునకు వచ్చుటకు ఆలస్యము జరుగవచ్చును. ఈ వ్యవధికాలములో ప్రపంచమున ఎన్నియో మార్పులు కలుగవచ్చును. మనపాలకులు ఉద్దేశములను విధానములను తలకించి దొనర్చుటకు యుద్ధభయము అన్నిదిక్కుల న్యాపించియున్నది. కాని ఎట్టిపరిస్థితు లేర్పడినను వాటిని ఎదుర్కొని తగువిధమున ప్రవర్తించుటకు మనము సంసిద్ధులమై యుండవలెను. ఒక ప్రశ్న ఉదయించినప్పుడు కాంగ్రెసువారు ఆవిషయమున తాటస్థ్యము నహించినచో, దుష్టముగ ప్రోద్బలములకు కాంగ్రెసు లొంగిపోవలసివచ్చును.

ఫెడరలు ప్రభుత్వ స్థాపనము

రాష్ట్రీయ కాసనసభలు త్వరలోనే స్థాపింపబడవచ్చును. కాని బ్రిటిష్ సామ్రాజ్యమువారు మనపై విధించిన ఆసహ్యమును రాజ్యాంగ నిర్మాణమునందలి రెండవభాగము అనగా ఫెడరలు ప్రభుత్వ నిర్మాణము ఎప్పుడు అమలులోనికి వచ్చునో ఎవరును గట్టిగ జెప్పజాలరు. మనమట్టుకు మనము సర్వత్రులతో ఫెడరలు ప్రభుత్వ స్థాపనమును ఎదిరించెదము. రాష్ట్రీయ ప్రభుత్వములయందు ప్రతిష్టంభనల నేర్పరుచుటకు నూతన రాజ్యాంగవిధానమును, ఫెడరల్ కమిషను విధానమును స్వంపము చేయుటయే ముఖ్యోద్దేశముని గ్రహింపవలయును. ఫెడరల్ విధానము భిన్నమైనచో, తీవ్రరంగములగు రాష్ట్రీయ ప్రభుత్వముల నిర్మాణము కూడ భగ్నమగును.

అప్పుడు భారతీయులు తమ ఆశయములను ససలపరచుకొనుటకు నూతన నిర్మాణమునకు గడంగవచ్చును. భారత సంస్థానాధీశులు నిరంకుశాధికారులై యుండవలయునను నూత్రము మాత్రము భారతీయులు ఏర్పరచుకొను నిర్మాణమునందు ఒక అంశముగ నుండదని మాత్రము చెప్పగలను. నిరంకుశాధికారములతో కూడిన ఈ సంస్థానములు ఎన్నడో అంతమొంది యుండవలెను. గొప్ప మార్పులు గలుగుచున్న ఈ ప్రపంచమున మన సంస్థానమున, కెడము లేదు. నిరంకుశమునకును, పూర్ణవిధానమునకును భావికాలమున తావులేదు. అధిక సంఖ్యాకులగు భారత ప్రజలు స్వాతంత్ర్య విహీనులై

యుండుటయును, భారతదేశము పరస్పర సంబంధములేని భాగములుగ విభజింపబడుటకును స్వతంత్ర భారతదేశము ఎంత మాత్రము అంగీకరింపజాలదు. ఆర్థిక సాంఘిక రాజకీయ విషయములందు మనము ఏదైనను హక్కులను కోరినచో, సంస్థానముల ప్రజలకు కూడ అట్టి హక్కులుండవలయుననియే మనము పట్టుదల చూపుటధర్మము.

భారతదేశములో బ్రిటిష్ ప్రభుత్వమువారు స్వాతంత్ర్యమునట్లడంచుచుండిరో దైన జెప్పియుంటిని. సంస్థానములందు కీర్తిగతు లింతకంటె అధ్వాన్నముగా నున్నవి. సామ్రాజ్యతత్వముగల బ్రిటిష్ వారి చెప్పుచేతలలో సీసంస్థానములవలన రుండవలె నని మన మెరింగియున్నను, మన సోదరులను మనదేశీయులే యడంచుచుండుట మనకు చాల కష్టము కలుగజేయక మానదు. సంస్థానాధీపతులును, వారిమంత్రులును ఘాసీష్టునాయకులపద్ధతి ననుసరించి మాట్లాడుచుండిరి. వారలంబించినట్టి చర్య లవలంబించుచుండిరి. ఇటీవల కొన్ని సంవత్సరముల నుండియు వారు మతజాతీయాశయములకు తీవ్రముగ ప్రతిహులభావమును ప్రకటించుచున్నారు. అభివృద్ధిపొందినవని తలంపబడు సంస్థానములు కాంగ్రెసును నిశేధించుచున్నవి. మన జాతీయపతాకకు అవమానము కలిగించుచున్నవి. పత్రికల నడంచుటకు నూత్న కాసనములు చేయుచున్నవి. వెనుకబడినట్టియు, అనాగరిక మైనట్టియు సంస్థానములసంగతి యేమిచెప్పుదును?

సాంఘిక నిర్ణయము

ఇండియా ప్రభుత్వకాసనములో తీవ్రవివాదముల కాస్తదమైన మరియొకవిషయమునుగూర్చి విచారించ దగును. ఇది సాంఘిక నిర్ణయమునకు సంబంధించినది. చాలమంది దానిని తీవ్రముగా ఖండించియున్నారు. అట్లుచేయుటయు తగియేయున్నది. దానివిషయమై అనకులముగా మాట్లాడువారు బహు స్వల్పము. నాన్యకీయాభిప్రాయము యితరుల యభిప్రాయముకంటె కొంత చెముఁభిన్నము. ఈసంఘము మనకే మిచ్చుచున్నది, ఆసంఘము మనకేమిచ్చుచున్నది యనువిషయముతో నా కంత ప్రమేయము లేదు. దానియందెమిడియున్న మూలాభిప్రాయమును నేను ఖండింపవలసియున్నది. మఱియు నాధారముచేసికొని భారతదేశమును ఈస్థియము చిన్నా భిన్నముచేయుచున్నది. ప్రజాప్రతినిధి భుత్వాభివృద్ధిని, ఆర్థికాభివృద్ధిని ఈ నిర్ణయము అరికట్టుచున్నది. సాంఘిక నిర్ణయమునకును, ప్రజాప్రతినిధి ప్రభుత్వమునకును పొంతనకు కుదురనే కుదురదు. ప్రస్తుత స్థితిగతులలో, మనరాజకీయములు మధ్యరకపు ప్రజలుచే నడపబడుచున్నంతవరకు సాంఘికాభి మానములన సంపూర్ణముగా మనము లేకుండ చేయజాలము. కాని మనమహమ్మదీయు, సిక్కు-మిత్రులకు అభిమానము చూపుట వేరవిషయము. అసభ్యాయకముగ నీసిద్ధాంతమును అనేకయితర చిన్న సంఘములకు వర్తింజేసి నియోజనా పడకులలోను కాసనసభలలోను ప్రశ్నోత్తర కర్మచుట వేరవిషయము. రెండవపద్ధతి చాల ఉపద్రవ కరమైనదికాదు

జీవామృతము

1898 నాటి నుండి భారతవర్షమునందు పంపిణీ చేయబడుచున్నది

ఆరోగ్య ప్రదాయని

జీవామృతము వాగుటవల్ల
బలహీన చేహములకు బలమును;
రుక్ష్మల పీయూలకు పలుత్వమును;
నిద్రాహీనులకు శుఖనిద్రయును;
నరముల ప్రాణకు కండపుష్టియును
మందుకొడిగ నుంచువారికి ఉష్ణానమును
జీర్ణశక్తి లేనివారికి జ్వరదీప్తియును
రక్తహీనులకు శ్రాత్త ఎక్రటి రక్తమును
జ్ఞాపక హీనులకు జ్ఞాపకశక్తియును;
పాలిబోయినవారికి తేజస్సును;

మొదలగు అసంఖ్యాకములైన సుఖము లెన్నియో కలుగును. ప్రస్తుతపురషు
లెల్లరు వయోభేదములేక ఎల్లకాలముల నేవీంపుచును విశ్వమైన టానిక్కు.

పెద్దబుడ్డి రు. 3-4-0 చిన్నబుడ్డి రు. 1-12-0

బాలభాస్కర

బిడ్డల
లీవరు అండ్ స్టీను

వ్యాధులను పోగొట్టుటకు రాకుండచేయుటకు దివ్యకవచము

బాలభాస్కరవలన బిడ్డలకు గలుగు జ్వరము, అతిసారము, వాంతిలు, కామిల, కాళ్లుచేతులువ పు మొదలగు లక్షణములు అతి శీఘ్ర
కాలములో పోగొట్టును.

మా మందులు అన్నిచోట్ల దొరుకును

క్యాటలాగు ఉచితము

తంజివిలాసము:—

“పండిట్” మదరాసు

ఆయుర్వేదాశ్రమము

తపాలుపెట్టె 287 మదరాసు

తెలిఫోను నెం.

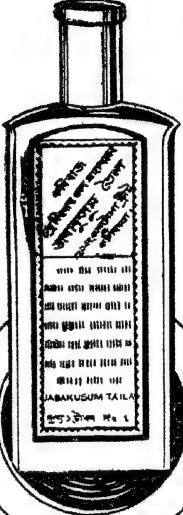
2191

1878-1935

గొప్ప గొప్ప మహా
పురుషులచే వాడబడి
చాలా కాలము నుండి

జబాకుసుం
మెదడునకు ఉత్తమ
హము బలము కలి
గించుటలో అప్రతి
మానమైనదిగా పేరు
గాంచియున్నది.

సి. డి. సెక్స్
& కో., లిమిటెడ్.
29, కోలుత్తోల,
కలకత్తా.

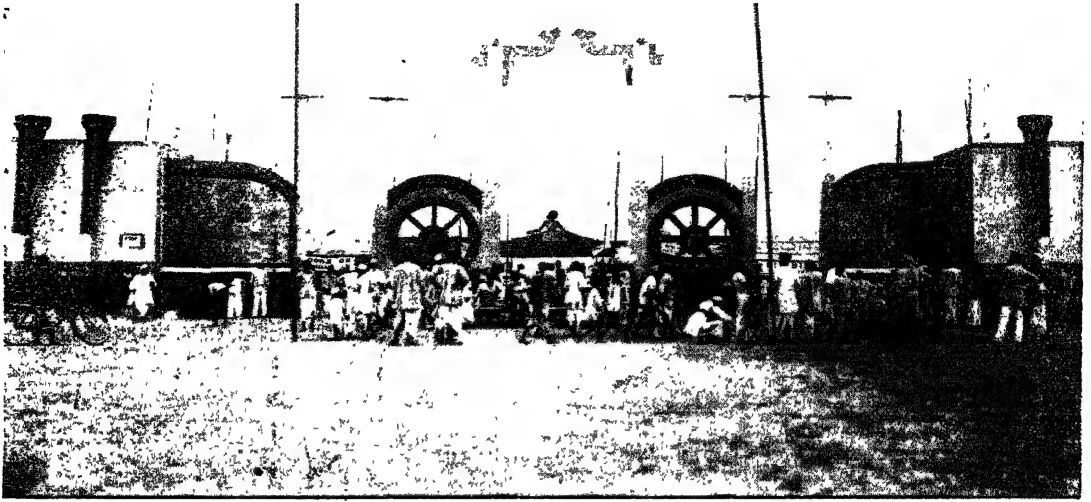
లోకల్ యేజంట్లు:—అమర్ చంద్ స్వాభాచంద్, 68, సైనియపు నాయకనగర్, జి. టి. మదరాసు.

౧. మోతీనగర సింహద్వారము

౨. మోతీనగరము (విహానమునుండి)

3. స్వదేశి ప్రదర్శనశాల ప్రధానద్వారము

౪. స్వదేశి ప్రదర్శనమునకు పోవుచున్న గాంధీదంపతులు

లావణ్యము, చక్క-దనములకు

సరియైన దోహదము.

మైనూరు శాండ్లవుష్ సోప్ క్రమము తప్పకుండా వాడుటయనగా ప్రతిదినము యింటివద్దనే సౌందర్య చికిత్స చేసికొనుట యగును. మైనూరు శాండ్లవుష్ సోప్ వాడుట నాగరక లక్షణము. కుసుమ కోమలు లందరికిని యీ విషయము తెలియును.

**Mysore
Sandal Soap**

మైనూరు గవర్నమెంటు
సోప్ ఫ్యాక్టరీ,
తంజావూరు.

మ ల బా ర్ ఆ

ర్యే వి త స్థో ర్స్య,
మదరాసు.

(REGD)

బుద్ధి 1 కీ, రూ 2-8-0

మలబార్ ఆయుర్వేడిక్ సెన్టీర్స్
107, బుద్ధి, మదరాసు.

వాజీకర
(REGD)
సమంతమనకు వరప్రసాదము
అద్భుతముగా
శ్రేష్ఠకాలములో పుంస్తవము నబ్బును.
దీనికి సమానమైనది లేదు.
ప్రతిబుద్ధి రూ 5/- ప్రతిబుద్ధి రూ 2/8/-
మలబార్ ఆయుర్వేడిక్ సెన్టీర్స్
107, బుద్ధి, మదరాసు.

Consulting Physician:—

AYURVEDACHARYA

N. MADHAV MENON, A. M. A. C.

కలకత్తా

అసలు సవరం బంగారుకు
అప్పట్మైన సీమ వెండికి
పూచీ నిచ్చు స్థలము

యేదియని ప్రశ్నమున యోచించి, విచారించి
మీరు ఆర్జునునివ్వవలెను. మీరు మావద్ద ఇది
వరలో ఆర్జునునిచ్చుచున్నవారి నడిగిన మీకు
తప్పక తృప్తి గలుగును. ఎవ రెవరికి యేయే
క్రొత్త మోస్తరులందు కావలెనో ఆప్రకారమే
నకాలమునందు తయారుచేసి యివ్వబడును.

ఒక దశా ఆర్జునిచ్చిన విషయ మంతయు మీకే
బాగుగా తెలియును.

వీకంసీ చబిల్ దాస్ అండ్ కంపెనీ,

మదరాసు.

మో హి నీ త్రై ల ము

5 తు|| నూనె గల సీనా 1-కి 0-12-0.

శ్రీపురుషులు వాడుటకు యోగ్యమైనది.
ఇది మనఃపరిశ్రమమును జేయువిద్యార్థులు
స్థిరము ఉద్యోగములు మొదలగువారికి గుళు
నిద్ర, విగ్రాహి నీచును. కుండరుల మోహ
లాభములకు ప్రాప్తగు కురులను మనోహర
ముగ పెంచి కాపాడును. ఈ త్రైలమునందు
గల రమణీయమును మనాసన చేప్పవలసిగాదు.
తలకు రాచి దువ్వకొనిన, ఇరుగుపొరుగు
వారలకు కూడ పరిమళము వ్యాపించును. తల
లో చుండును పుట్టనియ్యదు. దీనియందు
మనోహరమును మనాసన ద్రవ్యములను చేర్చి
తయారుచేయించి వేలకొలది సీనాల విక్ర
యించి మెప్పు బడసియున్నాము. నేయేల,
ఒకసారి పరీక్షించిన నిజము తెలియగలదు.

అమృతాంజనం డిపో

జూంబాయి

మదరాసు

మనదేశములో ప్రజాప్రతినిధి ప్రభుత్వ పద్ధతులు సరిగా పనిచేయవలె
చని మనము కోరినది. ఈసాంఘికనిర్ణయము రద్దుచేయబడవలెను.
రద్దుచేయబడునని నాకు విశ్వాసము కలదు. కాని నిర్ణయమును
తీవ్రముగా ప్రతిఘటించుచున్న వారలందఱును మున్నగు వ్యక్తులవలన నది
తోలగింపబడజాలదు. ఈవ్యక్తులవలన నిర్ణయము యికముందుగూడ
నుండుట తప్పనిసరి యగుచున్నది. ఎందుకనగా, దాని ప్రసర్తిచారణకు
ప్రతిపక్షమున స్థితులు దేశములో నేర్పడుట కవి దోహద మొసంగు
చున్నది.

కాంగ్రెసు సాంఘికనిర్ణయము

మతవిషయములగుగూర్చి కాంగ్రెసు యిదివరలో ఆచరణించు
చున్న విధానమును, ఒకవంకకిలు, సహాధానములకొరకు చేయు
చున్న ప్రయత్నములును నాకు మనస్సునాధానము కలిగించుట
లేదు. ఐనను, కాంగ్రెసు మహాదేశముతో పనిచేయుచున్నది. కాం
గ్రెసు యెప్పుడును సంపూర్ణ స్వాతంత్ర్యమునే ప్రధానముగా భావించెను.
ఇతరవిషయము లన్నియు, మతసమస్యగూడ - దానితరు
వాతనే. స్వాతంత్ర్యతరవిషయముల కెప్పుడును కాంగ్రెసు
ప్రధానస్థానము నివ్వలేదు. మరియుక విషయము. ఈ మతసమస్య
వలన మూడవవారు యిచటనున్న రెండుమతముల మధ్యను స్వార్థ
ముల సాధించుకొనుటకు ప్రయత్నించుచుండిరిని చెప్పెదరు.
అందువలన ఈ సమస్య పరిష్కారము కావలెనన్న ఆచూకడ
వారు లేకుంక పోవలెను (అనగా సంపూర్ణ స్వాతంత్ర్యమే)
లేదా ఈ పక్షములు రెండును మిత్రభావముతో పరస్పరద్వేషముల
పోగొట్టుకొనుటకు ప్రయత్నింపవలెను. మూడవవిషయము అధిక
సంఖ్యాకజాతివారు స్వల్ప సంఖ్యాకులకు గల భయమును అనుమాన
మును పోగొట్టుటకు తగిన ఔచార్యమును కలిగియుండవలెను.

ఈ విభాగము యుక్తముగ నున్నదనియే నా యభిప్రాయము.
నాయభిప్రాయ మింకొకటి జెప్పెదను. నిజముగా ఈ సమస్య పరి
ష్కారము కావలెనన్న అన్యమతములకును నష్టదాయకములుగనున్న
ఆర్థికసమస్యలు పరిష్కారము కావలెను. వానికి మతభేదము లేమాత్ర
మును అడ్డు రారాదు. చైతరగతిలో నుండు మధ్యరకమువారు ఉద్యో
గములు లభించుననియు, ప్రాపక మేర్పడుననియు ఆశతో నుండురు.
వారిమాట మనకక్కరలేదు. జనసామాన్యమునకును, క్రిందితరగతిలో
నుండు మధ్యరకము వారికిని ఆర్థికరాజకీయసమస్యలు ఒకేవిధమైనవి
కలవు. ఈ రెండు తరగతులవారి సమస్యలకును, మతభేదములను
బట్టి కొరకార్కెలకును యెట్టి సంబంధమును లేదని ముఖ్యముగా
గమనింపవలెను.

మరియొకవిషయమునుగూడ గమనింపవలసియున్నది. హిందు
త్వములోకాని మహమ్మదీయులలోగాని ప్రధాన నాయకులు మతవిష
యము లట్లుండి రాజకీయముగ దేశాభివృద్ధినిధోధకులు ప్రధానవిష

యములలో టిటిమ్ సామ్రాజ్య తత్వముతో చేకరించుచుండిరి.
అందులకు విచారమునున్నది. వారు పాదస్వాతంత్ర్యము నభి
వేయుటకు తోడ్పడుచుండిరి. కాననోల్లంఘనోద్ధృతసమయమున
మనదేశమున నందరును స్వాతంత్ర్యమునకై యెంతయో కష్టపడు
చుండ వారివారి వ్యర్థములు స్వార్థములను సంపాదించుకొనుటకు
ప్రయత్నించియుండిరి. వారితో మనకు పొన్గుకుమరును, వారితో
సహకార మనగా దేశదోహదంతో సహకారము. కాని మత
విషయము నెక్కువజేయు నాయకుల మాటలువిని తప్పుచారినిబోయిన
జనబాహుళ్యముతోను, మధ్యతరగతివారితోను సంపూర్ణ సహకారము
గావలెను. ఆసహకారమువల్లనే ఈసమస్య చక్క పరిష్కారము
కాగలదు.

ఈ మతసమస్య తాత్కాలికముగ నింత ప్రాముఖ్యము వహించు
చున్నను ఈ విషయమున నాకు ఆ వేళము కలుగుటలేదు. ఇది యొక
అప్రధానవిషయము. ప్రధానకార్యవిధానములందు నిజముగా దాని కెట్టి
ప్రాముఖ్యమును లేదు. దీనిని ప్రధానాంశముగ తలంచువారు ఈ దేశ
మున టిటిమ్ సామ్రాజ్యము స్థిరముగా పాదుకొనవలెననితలంచువారై
యున్నారు. అట్టి భావము లేకున్నయెడల సామాన్యముగ నేర్పడు
నీ సమస్యకు యింత ప్రాముఖ్యమునొసంగి యుండదు. నాకీవిషయ
మున నెట్టిభయమును లేదు. భావి భారతదేశమునందు సామ్రాజ్య
తత్వముగాని, మతతత్వముగాని యుండజాలదనియే నా విశ్వాసము.
ఐనను కష్టముండనేయున్నది. దానిని దాటవలెను. మన బెంగాలు
సోదరులు యిట్టినిర్ణయములవలనను, ప్రభుత్వమువారివల్లను చాల
నష్టపడిరి. వారలయెడల మనము సానుభూతి కలిగియుండవలెను.
మిత్రభావముతో వారల పరిస్థితి చక్కజేయుటకు అవకాశము కలిగిన
యెడల వెంటనే అందుకు పూసవలెను. కాని మన మేదిచేసినను
సంపూర్ణ స్వాతంత్ర్యమును సాంఘికస్వాతంత్ర్యమును ప్రధానముగా
భావించియే సంచరింపవలెను.

మన ప్రతిష్టాపనమునకును జనసామాన్యమునకును సంపర్కము
లేకుండబోయినది పైన నేను తెలిపియుంటిని. మనలో చాలమంది
వ్యక్తులకు జనసామాన్యమునందు పలుకుబడి చాల హెచ్చుగానున్నది.
వా రేదిచెప్పినను దానిని ప్రజలు శిరసావహించుచున్నారు, కోటాను
కోట్ల భారతీయులకు గాంధీ మహాత్ముని యెడల గల భక్తి యింతిం
తని యెవ్వరు చెప్పగలరు. ఐనను మన ప్రతిష్టాపనకు ప్రజలతో
నుండిన సన్నిహితభావము పోయినది. అఖిలభారత చరఖాసంఘము,
గ్రామ పాఠశ్రామిక సంఘము, హరిజన సేవకసంఘములలో పనిచేయు
మన మిత్రులు జనసామాన్యములలో నేపచేయుచున్నారు. వారిసేవ
ఫలించుచున్నది గూడను. కాని ఈ ప్రయత్నములకును రాజకీయముల
కును సంబంధ మేమియులేదు. కావున రాజకీయవిషయములలో పాఠి
కిని మన ప్రతిష్టాపనమునకును సంపర్కము లేకుండబోయినది. ఇం
దుకు అనేకకారణములు కలవు. వీనిలో కొన్ని మన యధిపమున

మన ప్రతిష్ఠాపనమునకును ప్రజలకును సన్నిహితభావమును కలుగజేసి గ్రామసంఘములలో ప్రజాప్రతినిధి ప్రభుత్వభావములు బంపించుటకు మన ప్రస్తుత కాంగ్రెసు రాజ్యాంగవిధానము తోడ్పడుచున్నది. కమిషన్ల పైసంఘములకు ప్రతినిధుల స్వకౌతుకులకు సహకేశమునందుమన గాని పద్ధతులను నిర్ణయించుటలో బాగులులేదు.

రష్యాదేశములో ప్రజాప్రతినిధి ప్రభుత్వము

రష్యానుగూర్చి వెల్ అనునతడు వ్రాసిన నూతనపుస్తకము లో ఆచేశమునందలి స్థితిగతులు తెలుపబడినవి. సోషియల్ ఆంగ నిర్మాణమంతయు విశాలమును, చైతన్యశీలమును నగు ప్రజా ప్రతినిధి మూత్రములపై పెట్టాధారపడియున్నది. ఆంగ్లమునలన తెలియగలదు. రష్యాదేశము పాశ్చాత్యదేశములయందలి ప్రజాప్రతినిధి ప్రభుత్వపద్ధతుల నవలంబించు చున్నదిని తెలుపబడుచు లేదు. ఐనను యితరదేశములలోకంటె ప్రజాప్రతినిధి మూత్రమున కవసరమగు లక్షణములు రష్యాలో హెచ్చుగా నున్నట్లు మనకు తెలియగలదు. ఆదేశమునందలి రిటల్ పట్టణములు గ్రామములు విరివియగు ప్రజా ప్రతినిధి ప్రతిష్ఠాపనములను కలిగియున్నవి. ప్రతిగ్రామమునకు పట్టణమునకు ఒక సోషియలిజం, ప్రతిసోషియలిజం నిరంతరము చర్చించుచు, విమర్శించుచు, పద్ధతుల నిర్ణయమునందు సాయపడుచుండును. పైకమిటిలి కిని ప్రతినిధుల సెన్సు కొనుచుండును. ఈ సభలలో 18 సంవత్సరములకు మించిన పౌరులందరకు కలరు. ఇదిగాక ఉత్పత్తి దారుల ప్రతిష్ఠాపనయొకటి. వస్తువులను ఉపయోగించువారి ప్రతిష్ఠా పన యొకటి కలదు. ఈ విధముగా రష్యాలో కోట్లకొలది ప్రజలు ప్రజాహితకార్యముల చర్చయందు పాల్గొనుచున్నారు. దేశపరిపాలనయనందు పాల్గొనుచున్నారు. ప్రజాప్రతినిధి ప్రతిష్ఠాపనలను యిట్లు వర్తింపజేయుచున్న దేశము మరియొకటి కనబడదు. ఈవిషయ మంతయు నిష్పన్న కేలునదికారు. రాజకీయ ఆర్థికనిర్మాణములందు మార్పు రావలెను. అవిషయముల మనము ప్రయత్నించకుండ ఈపని కాదు. ఐనను, దీని నాచర్యముగ నుంచుకొని మనచేతనైనట్లు దేశీయమహాసభ అదినుండియు ప్రజాప్రభుత్వ భావము లభిస్తదనియును ప్రయత్నింపవలెను. అవిధముగా జాతీయ సంస్థను సజీవము చేయవలెను.

జనసామాన్యముతో మన కెక్కువ సంబంధము కలుగుటకు మరియొకమార్గము కలదు. వారలను ఉత్పత్తిదారుల సంస్థలుగ నేర్పరచి ఆసంస్థలను కాంగ్రెసుతో చేర్చినయెడల రెండును సహకారముతో పనిచేయగలవు. నేడు ఆచరణలోన్న కర్షక కార్మికసంఘములును, సామ్రాజ్యప్రతికూలసంస్థలను ఈవిధముగ మారి జనసామాన్యమునకు పేలుచేయుచు దేశస్వాతంత్ర్యమునకు ప్రయత్నింపవలెను. ఈవిధముగ కాంగ్రెసునందు వ్యక్తులను, సంస్థలను సభ్యత్వము కలిగియుండుచున్నను, ఆ స్వరూపము మారకుండ నుండ

వచ్చును. ప్రజాస్వామ్యమును కనుగొని తదనుకూలముగ తాను మారుటయొక ప్రజలలో మార్పు కలుగజేయుటయొక జరుగనుండవచ్చును.

ఇప్పుడు నేను నూచించిన మార్పులన్నియు చాల పెద్దవి. వీని నన్నిటిని చేయ వీలగు నని నాకు నమ్మకములేదు. యంతకాలము లో ఈమార్పులను చేయ సాధ్య మగునో గూడ చెప్పజాలను. ఐనను ఈ దేశమున గల జనసామాన్యమే జీవమును, బలమును యిచ్చునని నమ్మినప్పుడు తదనుకూలముగ కొంతవరకు జరుగవలసియుండును. ఈ విషయము ఆకర్షకముగనే యున్నది. కాని క్లిష్టత్వము కలదు. దీనిని నిపుణు లగువారు ఉపసంఘముగ నేర్పడి చర్చించవలసి యుండును. కాంగ్రెసు ఆ ఉపసంఘమును ఏర్పరచు ననియే నమ్మదను.

సంఘము సమర్పించు నిజీదీకను పూర్తిగ చర్చించి దేశమునందు దీనికి సంపూర్ణముగ తోడ్పాటుండునట్లు చేయవలెను.

ఈపనియంతయు రాజ్ యోగకాంగ్రెసునాటికిగాని జరుగదు. ఈ లోపల కాంగ్రెసు నిబంధనలందు గల కొన్ని ఆసందర్భములను క్లిష్టములను బోలగింపవలసియున్నది. ఇదివరలో నిబంధనయందుమా ఈ ర్పుచేసినప్పుడు అవియెటుల పనిచేసినో తెలిసికొనుటకు నేనిచట లేనందువలన అనుభవము చాలదు. అందువలన ఈ విషయమున పలుతరమున నూచన లేవియు నేయజాలను. కాంగ్రెసు ప్రతినిధులయొక్కయు, ఆ. భా. కా. సంఘ ప్రతినిధుల యొక్కయు, ప్రతినిధులను తగ్గించుట కొంతవరకు ముందజే. ఐతే ప్రైమరీ, సెకండరీ కమిటీలు మాత్రము విరివిగ పనిచేయుచుండవలెను. అటులగానున్న యెడల ప్రజాభిప్రాయమును యే మాత్రమును గమనింప జాలము. అందుచేత ఈ సంఘ్యైక్కివచ్చేయుట అవసరము. కాని క్రిందనున్న కాంగ్రెసు సంఘ్యైక్కి ములన్నియు రోజుకు రోజు యెక్కువ ఉత్సాహముతో పనిచేయుచున్నగాని ఈ సమస్య పరిష్కారము కాదు. కార్యకర్తనిబంధన జయప్రదముగ పనిచేయలేదనియు, చాలవరకది ఉల్లంఘింపబడినదియు చెప్పెదరు. అట్లులైన మార్పు ఆవశ్యకమే ఏ నిర్మాణమైనను సులభముగ ఆచరణ యోగ్యముగ నుండవలెను. ఏదో విధముగ భాటి చేయునట్లుండరాదు.

కాంగ్రెసు మహాసంఘ. ఇంద నేక విభాగములు కలవు. ప్రప్రథమమున నిది రాజకీయసంఘ. దీని కెన్నియోశాఖలు కలవు. అఖిలభారతచరణాసంఘము, గ్రామపారిశ్రామికసంఘము యిందులో చేర్చినవే ఈ సంస్థలు ఆర్థికసంస్కరణములను తెచ్చిపెట్టుటకు పనిచేయుచున్నవిగాని యిప్పుడున్న భూస్వామ్యపు పద్ధతులచరణమునందు తుల కష్టములను బోలగించుటలేదు. ఇప్పుడున్నటుల కాంగ్రెసు రైతుసంఘగా నేమియు చేయజాలరు. ఐనను కొన్ని రాష్ట్రములలో రైతుల కొరకు పనిచేసినవారలకు కొన్ని సౌకర్యముల చేపూర్చిన. రైతుసంఘములను కార్మిక సంఘములను యేర్పరచుటకు కాంగ్రెసు ప్రోత్సహించుట అవసరము. ఇంతేగాక యిప్పుడున్న ఆ సంస్థలతో భూకారము

చేయదు రోజుకురోజు జనసామాన్యము ఆర్థికముగా యెట్టికష్టములు పడుచున్నారో వానివారూ తెలిసికొనుచు వారి కోర్కెలను ఈదేర్చవచ్చును. కాంగ్రెసు జనసామాన్యముయొక్క ఆర్థికవిషయములలో యేకమే పనిచేసినయెడల స్వాతంత్ర్యము చేరువకు రాగలదు ఇంకేగాక స్త్రీ సంఘములుగూడ యేర్పడి జాతీయ సంరంభమున పనిచేయవచ్చును. ఈ విధముగ సర్వ ప్రయత్నములును ఏకమైన యెడల దేశీయ మహాసభ ప్రజాప్రాతినిధ్యము బడయగలదు. కొందరు యే కార్యక్రమమైనను, యే విధానమైనను సంరంభ ప్రక్రియ నుండవలెనని చెప్పెదరు. దీని యర్థమేమో నాకు బోధపడుట లేదు. ఇందలి యుద్దేశ్యము దేశమంతయు ప్రత్యక్ష చర్యకు గడంగి కాననోల్లంఘనము చేయవలెనని యెడల ఆంగులకు యిప్పటిలో ఆశ గాన్పించుట లేదు. ఇట్టి పెద్దపనులను చేయుటకు సిద్ధము కాకుండ ప్రగల్భములతో లాభము లేదు. మనము యిప్పుడు ముఖ్యముగా మన యింటిని చక్కజేసికొనవలెను. జనసామాన్యమునందు యేర్పడిన నిరుత్సాహమును పోగొట్టవలెను. దేశీయమహాసభకును, జనసామాన్యమునకును సన్నిహితత్వము కలుగునట్లుచేసి జనసామాన్యముతో నేకమై పనిచేయవలెను. మనకు పరిశ్రమయు అనుకొన్న దానికంటె త్వరగానే రావచ్చును. ఆ పరిశ్రమ మనము సిద్ధము కావలెను. మనము యిష్టముచచ్చినప్పుడు డెల్ల కాననోల్లంఘనమును ప్రారంభింప జాలము. విరమింపజాలము. దాని కెన్నియోకారణములు సమకూడవలెను. అందు కొన్ని మనకందునవికావు. వినను ఈకోజాలలో ప్రపంచమున అనేకములగు మాద్యులు, విషమపరిశీతులు యేర్పడుచున్నవి. మనకంటె ముందుగానే పరిశీలు లేర్పడుచున్నవి. అవకాశముల కష్టమును కొరతయుండదు.

నిరుద్యోగము-దారిద్ర్యము

ఈదేశమున భూసమస్య చాల ముఖ్యమైనది. గ్రామములయందు దారిద్ర్యము తాండవమాడుచున్నది. నిర్యాసపారిత్ర్యము అతిశయించుచున్నది. భూస్వామ్యపద్ధతి ఈ కాలమునకు తగినదికాదు. ఎన్నియో పరిశీతులు యేకమై భారతదేశము కొన్ని శతాబ్దములనుండియు అభివృద్ధిగాకుండ వెనుకబడియున్నది. ఇప్పుడు ఈదేశము ధరించు గాజియ, ఆర్థికదుస్తులు సరిపోవు. అవియన్నియు చిరిగి కేలికలైనవి. ఇప్పుడు మనదేశముననున్న భూస్వామ్యపరిశీతులు ప్రాంసులో మహాభివృద్ధిమురాయిందు 150 సంవత్సరములనాడు ఉన్నవిగా చెప్పవచ్చును. అవి ఆవిధముగ యంతకాలముండగలవు? మార్పరావలెను. ఇంకేగాక మనదేశమును వివిధదేశములయందలి ధనస్వాములు చవిజూచుచున్నారు. ఇందువలన మనము విపరీతమున బాధలకు లోబడుచున్నాము. ఈ విధముగ ఈదేశమున యెట్టిమార్పు యెప్పుడు యేవిధమున వచ్చునో చెప్పజాలము. కాని ఒకటిమాత్రము నమ్మకముగా చెప్పవచ్చును. ఇప్పుడున్న పద్ధతి అవసానకాలము వచ్చినది. భవిష్యత్తు మన యిష్టప్రకారము యేర్పడుటకు ఘనఘన ప్రయత్నింపవచ్చును.

యుద్ధములు

ప్రపంచముంతయు యుద్ధయుద్ధముతోను బలీను యుద్ధి. అడిరియాలో కాస్సు కెలకుండియు ఘోరరీతివృత్త సంక్రామము జరుగుచున్న కలహజ్వలులు సంపాదించుటకు ఆకలితో సా జ్యుతీత్వము యెటుల కైల్చి చిందులాడుచున్నదో మనము కనుచున్నాము. ఇతియోపీయకులు యెన్నికష్టములు వచ్చినను ఆత్మస్వాతంత్ర్యమును నిలుపుకొనుటకు యెటుల ధైర్యముతో పోరుచున్నారో మనము కనులార ఉత్సాహముతో గాంచుచున్నాము. ఏ పక్షమున నేను వారి నభినందించుచున్నాను. తుమిం చెదరుగాక! వాగలకు మన యాకీన్సుల సంపెదను. వారలు పోరాడునది ఆత్మరక్షణకు మాత్రమేగాదు. సామ్రాజ్య తత్వము పొంగి కైబడచుండ ఆఫ్రికాదేశీయులు దానిని నిరోధించు చున్నారు. అప్పడే దానిఫలితములు యెదురుపడుచున్నవి.

ఆత్మంత ప్రాచ్యదేశములలోగూడ యుద్ధవిషయములు గాన్పించుచున్నవి. ప్రాచ్యసామ్రాజ్యతత్వము నీ నామిది దాడిచెడలుచున్నది. ప్రపంచ సామ్రాజ్యభాగ సంపాదించవలెనని ప్రయత్నించుచున్నది. ఎక్కడబట్టినను, పాశ్చాత్యదేశములయందైన నేమి, ప్రాచ్యదేశములయందైన నేమి, సామ్రాజ్యసింహము నఖిముల నెత్తిమాపుచున్నది.

విరోపాలో ఫాసిజిమ్, నాజీజిమ్, రెండును యుద్ధమునకు కౌలుద్రవులనున్నవి. దీనిసంతకు అంతిముజేయుటకో యన ప్రయత్నింపమగు ఆయుధనిర్మాణము జరుగుచున్నది. దేశములు దేశములతో గీకొనుటకు యేకమగుచున్నవి. ఫాసిజ్యుడుండగముల నడచుటకు అభివృద్ధిగోరు అన్నిదేశములును యేకమగుచున్నవి.

ఈచదరంగపు ఆటలలో మనకు స్థానమెక్కడ? రానున్న మహావిపాదనాటకమునందు మన మే పాత్ర నభినయింపవలెను? ఈ విషయములు చెప్పటకష్టము. కాని సామ్రాజ్యతత్వ ప్రచారమునకు మాత్రము మనము మానము వహించి యెర కాగూడదు. యుద్ధములో చేరతగునా మాడదాయము విషయమును మనమే నిర్ణయించుకొనవలెను. మన యిష్టము లేకుండ ఈ విషయమున యెట్టిసహకారము నుండజాలదు. సమయమువచ్చినప్పుటికి మనము మన యిష్టమును తెలుపుటకు అవకాశము లేకపోవచ్చును. అందుచేత యిప్పుడే భారతదేశముసామ్రాజ్యతత్వము ప్రచారముచేయునట్టి సంక్రామములలో పాల్గొనజాలదని స్పష్టముచేయవలెను. యుద్ధ వెపరుచేసినను సామ్రాజ్యతత్వమును ప్రచారముజేయుటకే. వారెన్నిపాకులు చెప్పినను వారి ఆదర్శమిదియే. కాబట్టి మనము దానికి దూరముగనుండవలెను అందులకుగాను భారతీయుని ప్రాణయొక్కతయైన గోల్పోవరాదు. భారతదేశపు ద్రవ్యము వెచ్చింపరాదు. ప్రపంచమున అభివృద్ధినికోరుచు మానవసామ్రాజ్యము నభిలషించుచు రాజకీయ సాంఘిక శృంఖలములను తెంచినయెవరె

ఆంధ్ర చరిత్ర ధాతనామ సంవత్సరాదిసంచిక

ని యెవ్వరు పోరాడెదనో వారితో మనసహకారము. ఆ సంరంభము సామ్రాజ్యతత్వమును నాశముచేయును. ఫాసిష్టుభావములను తెంపజేయును. మన సంరంభమును వారి సంరంభమును ఒక్కజే. అందుచేతనే వారితో మన సహకారము. మనకు యేదేశముపైగాని యెవరిమీదగాని ద్వేషములేదు. మనల నడచుచున్న సామ్రాజ్యభ్రాంతి బడసిన యింగ్లాండునందు గూడ సామ్రాజ్య తత్వమును సహింపనివారెందఱోకలరు. వారికిని స్వాతంత్ర్యమే యిష్టము

మహాత్మునికి స్వస్తి

ఇప్పుడు మనము చాల కష్టకాలములోనున్నాము. ఇట్టి సమయమున మన హృదయములు, మనములు మన నాయకాగ్రణిని తలపవగోరుము. ఆయన యిన్ని సంవత్సరముల నుండియు లెనయందుగల మాహాత్మ్యముచే మనలో నావేశము కలుగజేసి నడిపియుండెను. శరీరానోగ్యము చక్కగ లేకుండుటవలన ఇప్పుడు మనతోబాటు ఈ చర్చలయందు పూర్తిగ పాల్గొనజాలకున్నారు. ఆయనకు అనతి కాలములోనే సంపూర్ణానోగ్యము కలుగుగాకయని మనము కోరెదమా? ఈ కోరికతో బాటు ఆయన మరల మనలోనే ఉండి మనతోబాటు పనిచేయవలెననిగూడ ఆశించెదము. ఇదివరలో ఆయన చేప్పినవిషయముల నెన్నింటినో భేదభావములను చూపియుంటిమి. ఇకముందును అనేకవిషయములను తెలుపవచ్చును. ఎవరికివారు తమ ఆత్మ విశ్వాసములనుబట్టి పనిచేయుటయు ధర్మము. కాని మనలోమనకు గల భేదములకన్న మనలను బంధించు మాత్రములు బలవత్తరమైనవి. మన మందరమును యేకమై గైకొనిన ప్రతినిధులు మన చెవుల ప్రతిస్పందించుచున్నవి. మనలో యెంతమంది భారతస్వాతంత్ర్యము కావలెనని ఆశేగవడుచున్నారు? ఎంతమంది దానిద్యోగము తొలగు జరసామాన్యము నధరింపవలెనని కోరుచున్నా

రు? ఆమహాత్ముడు ఎన్నియోసంవత్సరములక్రింద గొప్ప విషయములను మనకు బోధించియుండెను. నిర్భయముగ సంఘవలెనని, శిక్షణమునకు లోబడి యుండవలెనని, మహోద్యమము కొరకు స్వాధ్యముల త్యాగము చేయవలెనని ఆయన చెప్పెను. ఈపాఠము లన్నియు యిప్పటికి మనకవారినవి. కాని మనము వానిని మరచిపోలేదు. అంతేగాదు మనల నింతవారిని జేసి భారతదేశమును పాతాళము నుండి పైకిదీసిన ఆ మహామహుని మన మెప్పటికిని మరచిపోజాలము. మన మందరమును ప్రతినిధులైన స్వాతంత్ర్య శపథము ఇంకను పరిపూర్ణము కావలసియున్నది. మరల ఆ మహామహుడు సమయోచితముగ ఉపదేశములు చేయుచు మనలను నడుపుకాలమును నిరీక్షించెదను.

ఏనాయకుడైనను, యెంత గొప్పవాడైనను ఈభారమును ఒంటి రెక్కమీద భరింపజాలడు. మన మందరమును యథాశక్తి యిందు పాల్గొనవలెను. నిస్సహాయులమై యితిరులు గారడిచేసెదరని దానిపై నాధారపడి యుండరాదు. నాయకు లుద్భవించుచుండురు. పోవుచుండురు. నాయకులును, మిత్రులును యెందరో అకాలమృత్యువాత బడెదరు. భారతదేశము మాత్రము అట్లే నడుచుచుండును. భారత స్వాతంత్ర్యసంగ్రామమును అట్లే భారతదేశము సజీవమై స్వాతంత్ర్యము బొందుటకు మన మందరమే యెన్నోని కష్టములను పడవలసియుండును. ప్రాణములనైన అర్పింపవలసియుండును. ఆస్వర్గభూమి దూర దూరమునకు పోవుచుండవచ్చును. మన మెన్నియో యెడారులగుండ యీడ్చుకొనుచు నడువవలసియుండవచ్చును. కాని మనలో ప్రజ్వలముగ ఆశను యెవరను చంపజాలరు. ఈ ఆశ యెన్నియోకష్టములను, దుఃఖములను, ఉరిభయములను దాటగలిగినది. భారతాత్మ అనేకసారులు నామరూపములు లేకుండబోయి విజృంభించినదే. అట్టిదానిని అశచివేయుట కన్పరైనా తరమా?

క బీ రు గీ త ము లు

(రవీంద్రాని గీతములకు స్వచ్ఛానువాదము)

కర్ణపాలెం కృష్ణరావు

మొదటి తునుక

శూన్య దృష్టుల నాకయి చూతువేల?

ఆలయముల, మరీదుల, నందునిందు,
మారుమూలల-భృత్యుడ! మానుమోయి!
సీడవోలెను వెనువెంట నిలచియుంటి.

నేను “కైలాస, కాబల” గానబడను,
యజ్ఞయాగాది క్రతువుల కందబోను,
అన్నియును వీడి, నూడెడు త్యాగియైన
శేరగాలేడు-యేల యీ నిక్కులెల్ల ?

తేరిపారగ నను మనసారజాడు
మన్యమెటుగక, గోచరమగును నీకు
కలియగల వప్పుడే కబీరు పలుకు వినవె!
“పాణులకు దేవుడే ప్రాణవాాయువనుచు”

రెండవ తునుక

యుద్ధభటుడైన, వణిజుడు, సిద్ధుడైన,
గురుడయైనను, నెవడైన, కులమదేల ?
అంద రొకదిక్కుజేరుట కరుగుచుండి-
వల కల్పింతు వా భేద మింతలోన ?

ఏది కులమని ఋషిని బ్రక్షింపబోకు
మేదియైనను నీకేమి ? యెవడవిప్రు ?
నిశ్చయం బొక్కటేగద ! నీకు వారి
కందరికిగూడ హక్కున్న దచటికేగ.

ఆ వినిర్మలగమ్య స్థలాంతరమున
నంటుసాంటులు లేవు హాస్యములకైన
అన్నిమతములు కోడన దదియె-గాన,
హిందువులెగాదా, తురకలు నేగి రటకు.

మూడవతునుక

ఇచ్చటే కాంచనగు, నిరీక్షించుమోయి !
ప్రాణముండగనే దాని బడయగలవు
అర్థమొనరించుకొనుము తత్త్వంబు, మిత్ర !
మోక్ష మీజీవితమునందె మునిగియుండె.

తెలివితేటలు, శక్తియు, గలిగియుండి
అవయవంబులు స్వాధీనమందునున్న
సమయమున బంధముల త్రెంపజాలవేని,
యింకచచ్చిన నేమి సాధించగలవు ?
ఆత్మలేచిన, నిక శరమాత్మయందు
గలియునని చెప్పకథలెల్ల కలలెనుమ్ము,
అతని నిటజూడ-కాంచుదు వచటగూడ,
తప్పిపోయిన-యమపురి తప్పదోయి !

అమిత విశ్వాసమున గురు నాశ్రయించి
సత్యమును నమ్మి యత్నింప సాగుమోయి!
సత్యమను నీట దిగి, శుచి, స్నానమాడ్కి,
సత్యముగలేచి, ఆదివ్యశక్తి గనుము.

ఆత్మశక్తియె యిపుడు నీకవనరంబు,
అదియె యన్వేషణమున సహాయమగును,
“నేను దానుడ నాశక్తి” కనుచు బలుకు.
ప్రేమరసమూర్తి యతడు కబీరు-కనుము.

ఉంధ్రుడా

శ్రీపాద సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రి

మగధ వాల్మీకీవాచాన, జావానుమాత్రాల యెగరనేశావు నీ జయపతాక
శరతరా లనుభవించావు శేరళదోళ పాండ్యరాజ్యాల లక్ష్మల పసందు
తొంగిచూసిన గండు తురకల తలపల్ల దుల్లగొట్టేశావు తరిమి తరిమి
వదలగొట్టా వొడ్డెరాజుల జడ్డెల్ల బూది పొర్లించి నెత్తురుల మూచి;
సర్వతంత్రస్వతంత్రుడ వెరగ వెపుకు-సాటివారలయెక భావదాస్యవృత్తి;
ఆంధ్రుడా! సంప్రదాయవిరుద్ధ మైన-చచ్చు బేదార్య మిది యిప్పు డేమి టోయి ?

చాటువులు

ఉడయరాజు శేషగిరిరావు

పురుషకాము:

చేయగల పనులన్నియుఁ జేసి తుదకు-ఫలము సుంతయు లేకున్న ప్రాప్తియనుచుఁ
దలఁచ నగుగాని, మొదటయత్నంబు కొంత-యేని నేరొక విధిదూఱనేల నరఁడు?
కర్మమున వ్రాసియున్నచో గల్లునెల్ల-కార్యములని యారకయుంట ఖలమతంబు
అడవిలోఁదిరుగక గుహ నాఁకలిగొని-వరితపించు సింహంబున కెర గలుగునె ?

శ్రీశవళు:

ఎంతవఱకు నరుని కీ జగమందున--తల్లిదండ్రు లునురు దాల్చియుండ్రు;
అంతవఱకు నతని కాపద యుండదు-వారుపోవు వెనుక వచ్చు ముప్ప.
బాల్యమున నెన్నిచిక్కుల పాలుపడిన-"ప్రాపుగలదుగదా పెద్దవారిది"యని
మానవుఁడు మనమున మానుమనికీతంబుఁ-గాని యసహాయుఁడై చింతఁగడచుటెట్లు?
తల్లిదండ్రుల కల్లారు బెల్లమగుచు-నిగనిగని గరగరికలకుగని యగుచు
ముద్దు గొనముల రతనాలమూట యగుచు-నెట్టిపాపమెఱుంగని పట్టి మేలు.
దృష్టియుగమున కతిథులై తేజరిల్లు-నట్టి జవరాండ్రబల్కిఁజేపట్టి మిగుల
నాడికలకెల్ల గుఱియగునట్టి యువకు-బ్రతుకు తానొక్క బ్రతుకే ప్రపంచమునను.

సరస్వతి:

యా మందార శరత్ప్రయోద మిహికా గంగాతరంగాంబు రు
ట్పాలేయాంశు పటిర హీర సితరుగ్నిక్కారి వాసోయుతా;
యా పద్మాసన హృత్సరోవరము హుః క్రీడ స్మరాభాంగనా
సా వాణీ కరుణారసార్ధిహృదయా సామాజికా పాతు పః.

విష్ణువు:

భాగీరథీ నలిల పూతపదం శుభాంగం-క్షీరాబ్ధిజా హృదయ పంకజ మత్తభృంగం
తాపింఛ హాసి మృదుమంజుల నీలదేహం-వైకుంఠనాథ మధునా నితరాం భజేహం.

ఓ న మా లు

శ్రీపాద లక్ష్మీవతిశాస్త్రి

మనవారు బాలురకు మొట్ట మొదట నక్షరస్వీకార మొనరించుట వేదవిహిత సంస్కారముగా నొనర్చిరి. అదియే 'అక రాభ్యాస' మనువేరుతో ప్రసిద్ధ మయియున్నది. తండ్రిచేతనో, బడివంతులచేతనో బియ్యములో బంగారపు టుంగరముతో "ఓంనమఃశివాయ సిద్ధం నమః" అనివ్రాయించి అది పిల్ల పానిచేత ప్రథమమున వలికించెదరు. పిల్లవానిచేత వలికించుటలో కాబోలు అదిక్రమముగా "ఓంనమః శివాయః సిద్ధం నమః" గా పరిణమించినది. అది ఆంధ్రవరంపరగా పాడుకలో నిలిచియున్నది. ఈయవభ్రష్టోచ్ఛారణము సమర్థించుటకు ఓంకారాదుల యుచ్ఛారణము బాలురకు నిషిద్ధము కావున అది యిట్లు రూపాంతరముతో నుపదేశించుట పరిపాటియని కొంద అనవచ్చును. అది యుక్తముగాదు. తదుచ్ఛారణ మెల్లరకును లభ్యమగునట్లే అప్పటి మతబోధకులు గావించిరి కాని మఱుగుపరిచి మాజుత్వోపను అవభ్రంశముగా నుపదేశింపబూనినవారు కారని అప్పటి మతచరిత్ర తెలుపును. 'అ, ఆ' మొదటగల అక్షరవర్గమునకు 'అత్' లనియు, 'కఖ' మొదటగల అక్షరవర్గమునకు 'కాఖా' లనియు వేర్లు వచ్చినట్లు 'ఓంనమః శివాయఃసిద్ధం నమః' అనుదానికి మొదటి యక్షరములనుబట్టి 'ఓంనమాల' అని వేరు ఏర్పడినది. వర్ణ సమాన్వయమందలి యక్షరముల సంయోగముచే ఏర్పడినదే యీ 'ఓంనమః' ఇక్కాదివాక్యము. ఇది వేరుకాదు. అయినను ఇది యొక ప్రత్యేకవర్గముగా ఏర్పడిపోయినది.

అకార-ఉకార-మకార సంయోగరూపమగు 'ఓం' అనునది సృష్టి స్థితిలయకారణమగు పరమాత్మను తెలుపునని ఉపనిషత్తు తెలుపును. వేదారంభమున బయలుపెడలిన యక్షర మిదియే. కావుననే ఇది సామాన్యముగా ప్రారంభ పర్యాయమయినది. ఇటు పరమాత్మనయినను ప్రప్రథమ ప్రారంభమునయినను తెలుపు ననవచ్చును. 'శివాయనమః' శివునికొఱకు నమస్కారము - అనగా శివునికి నమస్కారము. 'సిద్ధం నమః' సిద్ధునిగుఱించి నమస్కారము-అనగా సిద్ధునికి నమస్కారము. వీనిలో మొదటిదగు శివనమస్కారము

శైవసంప్రదాయమున వచ్చినది. రెండవదగు సిద్ధునకు స్మారము జైనసంప్రదాయమున వచ్చినది. సిద్ధుడు జైన మతమున పంచపరమేష్ఠులలో నొకఁడు. జైనగ్రంథముల యాద్యంతములందు 'సిద్ధంనమః' అనునది వ్రాయబడుచుండును. జైనమతమున దీనికి 'సిద్ధమాత్మక' అని వేరు.

"తతో భగవతో వక్తా నిర్గుణా మక్షరావలీచం

సిద్ధంనమః ఇతి వ్యక్తమంగలాం సిద్ధమాత్మకామ్"

(ఆ. ౮. ౫౯)

అని యాదిపురాణమునఁ గలదు. 'ఓం సిద్ధం నమః', 'ఓం నమోసిద్ధం', 'నమః సిద్ధం' అని జైనగ్రంథములయందుఁ గలదు. 'శివాయనమః' అనునట్లే 'సిద్ధాయనమః' అని యనఁదగును గాని జైనసంప్రదాయము ననుసరించి 'సిద్ధం నమః' అనునదే గ్రహింపఁబడినది. ఈవాక్యద్వయ సమ్మేళనము ఆకాలమందు మనదేశమందున్న శైవజైనమతముల సమరసతను, సమప్రధానతను చాటుచున్నది.

వైష్ణవమత ప్రాబల్యముగలచోట 'శ్రీహరిః ఓంనమః' అని అక్షరాభ్యాసము చేయుదురు. కొందఱు తమిళదేశమున తద్వ్యాప్తార్థానుసారముగా 'హరిః నమోక్తుచిందం' అని యుపదేశింతురు. 'చిందం' అనునది 'సిద్ధం' అనుదాని అవభ్రంశరూపము. ఇది వైష్ణవజైనమతముల సమప్రాధాన్యమును తెలుపును. మలయాళదేశమువారు 'హరిః శ్రీగణ పతయేనమః' అని యక్షరాభ్యాసము చేయుదురు. ఇందు వైష్ణవ గాణాపత్యమతముల సమప్రాధాన్యము తెలుపఁబడినది. ఆదేశమున శైవ జైనమతముల వ్యాప్తి పొమ్మగాలేదు కదా! వైవాక్యమున వా రొకవిశేషమును చెలుపుదురు. అక్షర సంకేతము ననుసరించి 'అక్షరము లేఁబదియాఱు' అనియు, అక్షరస్వరూపమయిన సరస్వతియొక్క ధ్యాన మందుఁగలతదనియు చెప్పుదురు. అది ఎట్లనిన 'హరిః' యనుదాని నొక భాగముగాను 'శ్రీగణపతయేనమః' అనుదాని నొకభాగముగాను గ్రహించి అందు హ=౮, రి=౨: 'అంకానాం వామతో గతిః' అనుప్రకారము=౨౮, + శ్రీ=౨, గ=౩, న=౫, వ=౧, త=౬*, యే=౧, న=౫†, మ=౫, మొత్తము ౨౮+౫=౩౩

* ఇటు 'టాదినవ' అనుదాని ననుసరించి గ్రహింపఁబడినది.

† ఇటు 'త' దగ్గరనుండి గ్రహింపఁబడినది.

ఆంధ్ర పత్రిక - ఛాతనామ సంవత్సరాది సంచిక

అక్షరములు అనిరి. ముఖ్యార్థస్థాయమున నీయక్షరసంఖ్య సరిపడుచున్నది. దీనిని నిటు సమన్వయించియు బుద్ధి ప్రాప్తిగమును స్పష్టపరుచును యాధార్థ్యము మాత్రము వెన్నెముకానావృత్తములనే యామంత్రము కంఠోక్తముగా తెలుపుచున్నదనక తప్పదు. కన్నడదేశమునను ఈ సంప్రదాయము కలదు. 'సిద్ధం' అనుదానికి వర్ణసమామ్నాయ మర్థమని వారు నిర్వచనము చేసికొనిరి. ఈనిర్వచనము బలాత్కారముగా తెచ్చివెట్టినది. అదియు జైనమతవ్యాప్తి తగ్గినతరువాత కల్పించబడినదే కావచ్చును. జైనమతవ్యాప్తి గలిగినకాలమున శైవమంత్రమునకు ప్రక్కను చేరి పరంపరగా వచ్చుచున్న 'సిద్ధంనమా' అనుదానిని నివారించఁ జేయఁజాలక, సహింసనొప్పక మనస్త్వత్తై యిట్టినిర్వచనమును కల్పించికొనియు నుండవచ్చును.

మన యాంధ్రదేశమున మొనమొన్నటివఱకు జైన మతము వ్యాపించియుండుటయేకాక, ఇతరమతముల సామర్థ్యముతో వెలయుచుండుట గలదు. ఏమతమువచ్చినను ఆంధ్రలిగుణమును గ్రహించి, అందు గ్రహింపఁదగినభాగమును గ్రహించి కలయికతో ప్రవర్తించుట ఆంధ్రులకు లక్షణము. కావుననే ద్రావిదాదిదేశములకుఁ బై నాంధ్రదేశమున బహుమతవ్యాప్తియు, బహురూపదేవతారాధనమును, తదను రూపవేషాదిధారణమును వాచ్చుగాఁ గలదు. పరధర్మానుకరణము నేటికిని ప్రాయికముగా మనదేశమునఁ గానఁబడుచున్నది.

శైవమతము విరళైవమనియో, అద్వైతశైవమనియో ఏదియో యొకరూపమున మనలో ననుగతమగుచునే యున్నది. కాన 'ఓంనమాశివాయ' భాగము మనకు ప్రధానము. జైనము నామమాతావశిష్ట మగు నేటికాలమునఁగూడ జైన సిద్ధమాతృకను మనమంత్రముతో గలపి యక్షరాభ్యాసకాలమున బాలుర కుపదేశించుట మనలో నిలిచిపోయినది. ఇది ప్రాచీనచారిత్రి విషయస్ఫోరకము. అవిచారమూలకముగా దానిని మన మనుసరించుచున్నామనియు నొప్పుకొనక తప్పదు.

ప్రకృతము బడులలో 'ఓంనమాల' పోవనే పోయినవి. వానితోపాటు 'అలలు', 'కాఖాలు' చెప్పుకొనుముకూడ సంతరించినది. గ్రహణసౌలభ్యమనువేర ఆకారసామ్యము, ఉచ్చారణసామ్యముగల 'తల లత' మొదలగుపదములతోడనే 'అక్షరాభ్యాసము' చేయఁబడుచున్నది. దానివరిణామము వాచకలేఖకశక్తులు అంతరించుటయే. దీనిని గ్రహించి కొందఱు వర్ణసమామ్నాయమును యథాపూర్వముగా బోధించుట యుక్తమని భావించుచున్నారు. తాత్కాలికగ్రహణ సౌలభ్య మొంతముఖ్యమో రూఢత్వ సంప్రదాయానుసారిత్యములును అంతముఖ్యములేయని విద్యాప్రణాళిక లేర్పరుచు వారు దూరదృష్టితో నాలోచింపవలయును. బాలుర కక్షరాభ్యాస మొనరించునపుడు తలదండ్రులుకూడ తత్త్వమెఱిగి బోధించుట యుక్తము. ఇతరసంస్కారములతోపాటు అక్షరాభ్యాససంస్కారమునుగూడ అర్థజ్ఞానశూన్యముగాఁ జేయుట కంటె తత్త్వమునెఱిగి చేయుట ధర్మము.

ఆయుర్వేదము

జీవనవటి

(మిల్ల కు పెళ్లకు శారీరిక
మూలక ఆహారము)

మనోవ్యాధులు, అధికవ్యాధులు, జ్వరము, పిత్తపాతము, కుష్ఠము, కశ్మలము, ప్రసవము మొదలగువానిచే గలుగు
పీడనమును పోగొట్టును. జీర్ణకర్మని వృద్ధిచేసి శరములకు పుష్టిని కలిగించును. రక్తమును వృద్ధిజేసిందించి శుక్రాదిధాతువులకు శక్తిని
బుగజేయును. హృదయమునకు బలముకలిగించును. ఎర్రమల సంబంధమైన (పిత్తీయ మొనలైన) ముత్యరంగుల వాగొట్టును.
న్నపిల్లలకు గలుగు ధీరవ్యాధులను నివారించి బలముకలిగించును. శరీరకారకములను సామగ్రితరము పోగొట్టి శతావధి
లిగించును. శీఘ్ర స్థులనమును పోగొట్టును. తక్కిపోయిన పుంస్త్ర్యమును చక్కచరచును. శరీరకాంతిని పెంచును. స్త్రీల పురుషుల
ప్రేమయుగలవారైనను యౌవనమందైనను నిర్వయముగ ముపయోగించుగిర రసాయనము (వైట్టెలొలిక)

సిసా 1-15 రోజుల ముందు రు 10-00.

రవధాని
రవి వాచనువుద్ది చేయును
ఆసి పాట్టును దొరుకును

మానవత్వ శాస్త్రమును ఆయుర్వేదమును ఒకటే
కారకును. సమస్తవ్యాధులకు చికిత్సచేయుటను, కలలాగు చికిత్సము.

ఆయుర్వేదభూషణ నోరి రామశాస్త్రి,

ఆయుర్వేదనిలయము, (రికివడ్డు)

బె బె నా ద

జెల లుడికి 1 రు 2-0-0. పాట్లెడి ప్రశ్నలకు.

THE BEST ASAFOETIDA in the market

OPDAL JEE & CO. BOMBAY
THE ORIGINAL
MIE'S ASSOCIATION

సాటిలేనిది

మేలైన
జే "మిస్సి"

ఇంగువనే
ఉపయోగించుడి

గోపాల్ జీ కంపెనీ,
208, గోవిందప్పనాయకపేటి, మదరాసు.
బొంబాయి, మంబయి, మధుర.
అన్నిచోట్ల యందును దొరుకును

రెండవ దశాబ్ద పారంభము

“ఆంధ్ర”

తన దశాబ్ద సందర్భమున ఎల్లరకును అభివాదము నర్పించుచున్నది.

సర్వతోముఖమగు అభివృద్ధిగాంచి, శీఘ్రగతిని ముందుకు సాగుచున్నది.

వేర్కొన దగిన సుస్థిరత్వమును బడసినది.

వైవిధ్యములు తామే పరిశీలించి, తమ సంపూర్ణ సహకారాదరణముల నొసంగుదురు గాక!

ప్రతిమూడు సంవత్సరముల అభివృద్ధి

సంవత్సరం	అమలులోనున్న వ్యాపారం.	భీమానిధి.	ప్రీమియం ఆదాయము.
1928	రు. 19,20,000	రు. 56,000	రు. 77,000
1931	„ 43,30,000	„ 3,27,000	„ 2,11,000
1934	„ 79,34,000	„ 9,06,000	„ 3,67,000
1935	„ 1,00,00,000	„ 11,50,000	„ 4,62,000
1935 లో క్రొత్త వ్యాపారము		రు. 27,10,000	
1934 సంవత్సరము		రు. 22,00,000	

బోనసు సాలుకు 1000/-కి రూ. 15/-లు

ఆంధ్ర ఇన్సూరెన్సు కంపెనీ, (లిమిటెడ్).,

మచిలీపట్టణము.

గొ. స్వదేశీప్రదర్శనమున నూలు వడకుచున్న ఆంధ్రస్త్రీలు

స్వదేశీప్రదర్శనమున జముకాళ్ళమును నేయుచున్న స్త్రీడనుయువళి
(శాంతి నికేతనమున నీమె యుపాధ్యాయి)

ఆంధ్ర పత్రిక - ఛాతనామ సంవత్సరాది సంచిక

౭. అధ్యక్షుని యూరేగింపు ౧, లక్నో

౮. అధ్యక్షుని యూరేగింపు ౨, లక్నో

**A TRULY PROSPEROUS
WISH TO YOU
FOR A HAPPY NEW YEAR**

Being a thoroughly perfect Swadeshi product you ought to feel it a proud privilege to install an INPIA (for D. C.) or BHARAT (for A. C.) Fan.

They are very smooth and silent running, being fitted with journal ball bearings at top and bottom, very economical in current consumption and the blades possess a perfect curve rendering fanning effects in breezing.

Their excellent design and finish have a very smart appearance.

Continuously for a Decade on the contract with the Government of India Stores Department, and thousands in use all over India in all public buildings.

Details from:—

The India Electric Works Ltd.,
Post Box 232,

4-5, Second Line Beach, Madras.

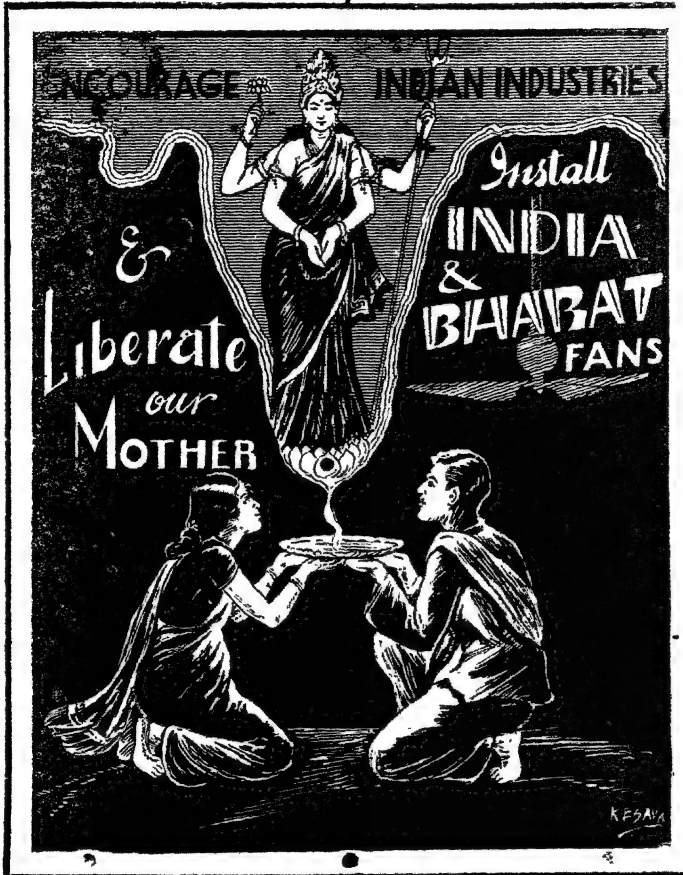
Phone :
2660.

Telegrams:
"Manufacturer"

సుఖప్రదమైన క్రొత్త సంవత్సరమున

మీకు జయము కలుగుగాక

భారతీయ (D.C.) లేదా భారత్ (A.C.) ఫ్యాన్లు
శీతలము వ్యవస్థించు - సుఖవే వాడని వాస్తవము
అవకాశము లిస్తే - చుట్టూ మీరు చూచుగా - వ్యవస్థ
కేంద్రములు.

భారతీయ ఫ్యాన్లు
మీకు శుభమును
నిచ్చును. ఫ్యాన్లు
క్రొత్త సంవత్సరమున
జయము కలుగుగాక.
తక్కువ యెలకెక్కి
కేంద్రములు ఉన్నవి
శీతలమును జలమును
కలిపి చూపుచు,
అవి తిరుగుచు
వలయు మారుతము
వంటి సుఖమును
నిచ్చుచున్నవి.

భారతీయ ఫ్యాన్లు
మీకు శుభమును
నిచ్చును. ఫ్యాన్లు
క్రొత్త సంవత్సరమున
జయము కలుగుగాక.
తక్కువ యెలకెక్కి
కేంద్రములు ఉన్నవి
శీతలమును జలమును
కలిపి చూపుచు,
అవి తిరుగుచు
వలయు మారుతము
వంటి సుఖమును
నిచ్చుచున్నవి.

వివరములకు:—

**ది ఇండియా ఎలక్ట్రిక్స్
వర్క్స్ లిమిటెడ్**

పో. బా. 232, 4-5 సెకండ్ లైన్ బీచ్, మదరాసు.
Phone 2660, Telegrams "Manufacturer"

Doctor Muddana Papa Rao Haidu Expert's

"AGHORI" Leprosy Cure (Regd.)

GUARANTEED ABSOLUTELY HERBS!

CURES RADICALLY 18 KINDS OF LEPROSIS

BEGINNING, WORST or CHRONIC in one year.

డాక్టర్ ముద్దాన పాపారావు నాయుడు (ఎక్స్ పర్టు)

18 విధముల కుష్ఠం లో 12 వి. ముద్దాన పాపారావు నాయుడు ఆయుర్వేదము నాకు-శా, "అకాశం" నామకముగా పేర్కొన్న సామూలికా సంజీవికతో ఒకటి రెండు కుంభాలో మిశ్రమముగా చేసి రావుమోసిగట్టు కూడటి ప్రేక్షకుల నిర్మాణము చేయవలెను.

సాధువులు (యోగిష్ఠులు వారు) స్వయం దీక్షా మహానుభావు లెవరైనను నాయుడై ముందుగా ఈ మందును తామకు చెప్పబడినవనిగాని, "కుష్ఠాన్నాధి"ని కేసు కూడటి ప్రేక్షకుల నిర్మాణము చేయనిగాని నిరూపణ చేయు మహానయము. విజితపూర్వమైన ఖరారునామాతో బాటు రు 116 లు పంచెము కలది, వాని కొరెర దుష్టనుమహాశయాలకు నా బొప్పణమును పీచుకై నొసరి, "శీ" కొనుటకు నర్వకాల నర్వావస్థల యందు సిద్ధముగా యున్నాను.

- (1) కంట్రాక్టునధతిమీద చికిత్స.
- (2) సామాన్యులకు నెలకేట రు 11 లు.
- (3) కేవలవీధలకు, గ్రామాధికార్లు - తగునునుప్పుల సర్దిఫికేటు

మీద ప్రత్యేకచార్జీ చేసి చికిత్స.

ఎవరికి యిచ్చినను ఒకటే బొప్పణము. ఈ "మహామారి" ఆరంభ నశలో యున్నను, జీర్ణావస్థలో యున్నను 12 మాసములు విధిగా మా సంజీవి నేమించవలయును. పథ్యము సామీప్యము. 3 నెలల పిల్లలు లగాయతు నేమించవచ్చును.

రాచపుండు, ఊయ, పుబ్బనము, పిచ్చి, మూర్ఖ, సూతీకాజబ్బులు, రణములు, కుసుమజబ్బులు, సుఖసంబంధమైన రోగములు మొదలయినవి యెంతకాలమునుండి జీర్ణించినవైనను గ్యారంటీగా బాగుచేయగలను.

ఉత్తరప్రత్యుత్తిరములు రహస్యముగా యుంచబడును.

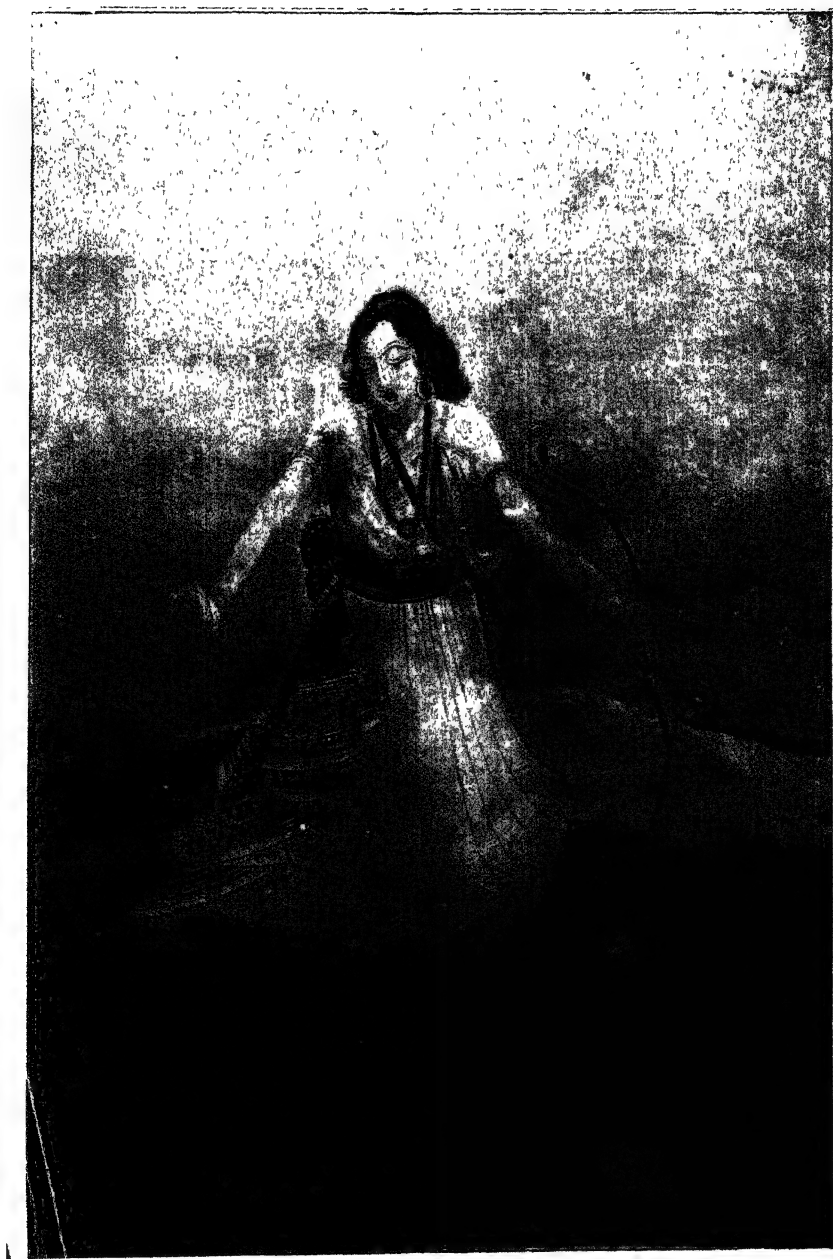
(సం.) డా॥ ముద్దాన పాపారావు నాయుడు,

పూర్తివివరములకు:—

(రె ఫ స్ కీ మె క్సు ప ర్టు)

మేనేజరు, అఘోరీశ్వర ఆయుర్వేద నికేతము (రిజిస్టర్డు)

గవరవీధి—విజయనగరం సిటీ, వి. యెస్. ఆర్.

౧౩. కార్యనిర్వాహక సంఘసమావేశమునకయి ఆనంద భవనునకు (అలహాబాదు) పోవుచున్న డా. పట్టాభి, రాజేంద్రప్రసాదులు

౧౪. స్వదేశీప్రదర్శనమున పండ్లను కాయలను పరికించుచున్న గాంధీమహాత్ముడు

ఆంధ్ర పత్రిక - ధాతనామ సంవత్సరాది సంచిక

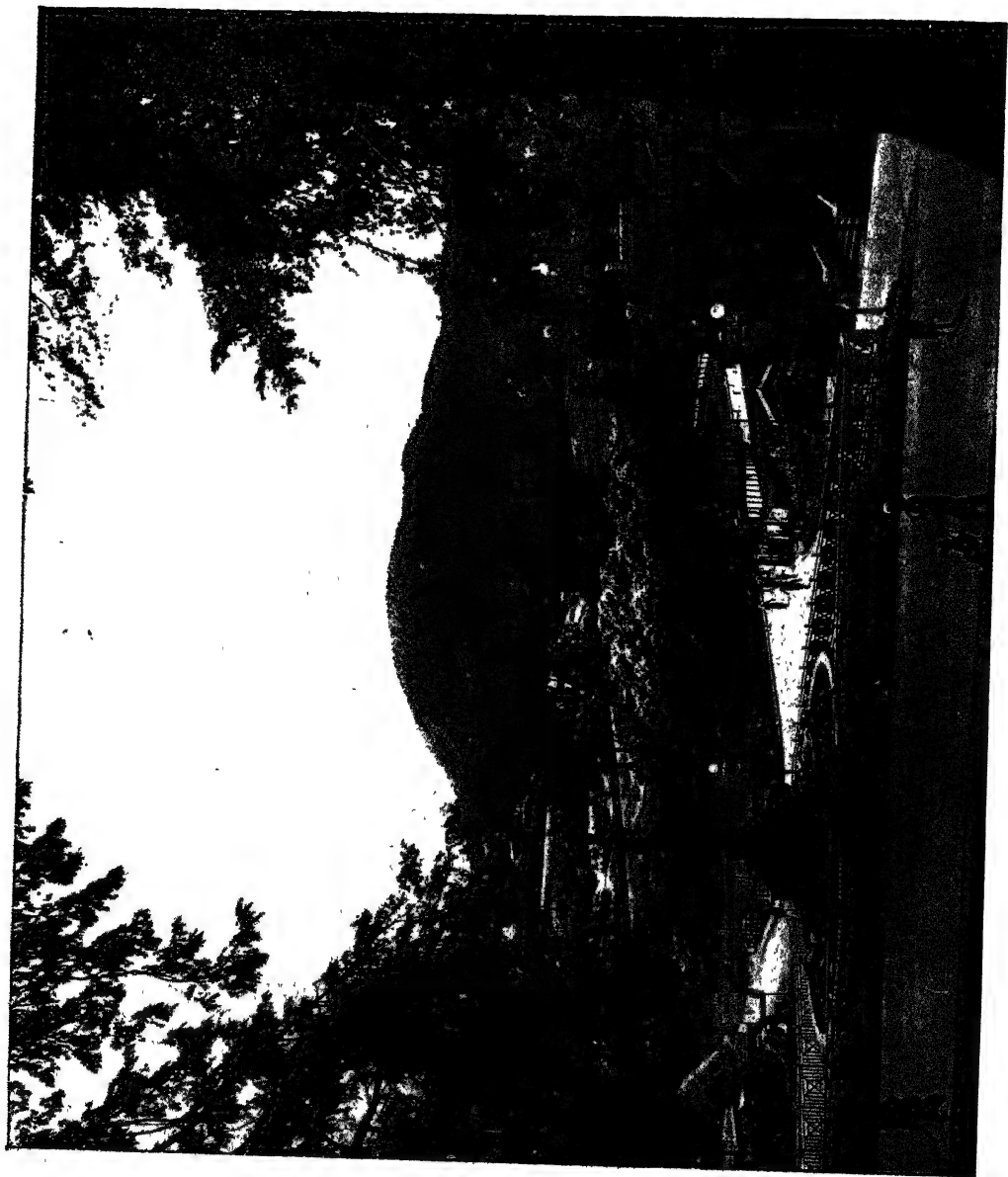

౧౬. శ్రీ పురుష స్వచ్ఛందసేవాదళము నెదుర నుపన్యసించుచున్న మహాత్ముడు

౧౭. విషయనిర్ణయసభయందలి శ్రీ బృందము

పంచతంత్రము ప్రాచ్యకథా వాఙ్మయమున శ్రగ్ధానమును కపించుచున్నది. ప్రాచీనకాలమునుండియు బంచతంత్ర మెట్టి ప్రాముఖ్యమును గాంచినదో మనకు దాని భాషాంతరీకరణముల వలన విస్పష్టమగును. పాశ్చాత్య విద్వాంసులలో బెక్కుగు హిందూదేశమే కథా వాఙ్మయమున కుత్సత్ప్రేరేపనమని యంగీకరించుచున్నారు. పంచతంత్రము ప్రథమమున నెపుడు రచించబడియెనో, దాని మూల మెట్లుండెనో తెలియుటకు దగిన యాధారములేవు. ఆటవ శతాబ్దమున నిది పారశీక రాజగు 'ఖుస్రా నూషిర్వాన్' యొక్క యాథాన వైద్యుడగు 'బర్హూ'చే బ్రాచీన పారశకము, లే పహ్లావీ (Pahlavi) భాషలోని కనువడించబడెను. కాని యది మనకు లభించుటలేదు. పహ్లావీభాషనుండి యావళతాబ్దముననే 'సిరియను భాష'లోనికిని, ఎనిమిదవ శతాబ్దమున 'ఆరబిక్' భాషలోనికిని నిది పరివర్తన మైనట్లు బడినది. ఇవియే మనకు లభించిన ప్రాచీనభాషాంతరీకరణములు. ఈభాషలయందు బంచతంత్ర మను గ్రంథ నామము గానవచ్చుటలేదు. కరటక దమనకము లను జంబుకనామముల గ్రహించి Kalilag and Damnah అని సిరియను భాషలోను, Kalilah wa Dimnah అని యారబిక్ భాషలోను బిలువబడుచున్నవి. వీనిని మన పంచతంత్రముతో జోల్పిచూచినచో మూలగ్రంథమున నెదుభాగములేకాక మఱికొన్ని భాగము లుండియుండునని విమర్శకు లూహించుచున్నారు.

అరబ్బీభాషనుండి పదనొకండవ శతాబ్దమున గ్రీకుభాషలోనికిని, దానినుండి పదునాఱవ శతాబ్దమున నిటలీభాషలోనికిని, పందొమ్మిదవ శతాబ్దమున జర్మను, ఇంగ్లీషు భాషలలోనికిని స్వగ్రంథ మనువదింపబడినది. మఱియు నరబ్బీగ్రంథము ననుసరించి క్రీ. శ. 1140 ప్రాంతమున నబ్దుల్ హమీదుచే బరశీకభాషలో రచిం

పబడిన గ్రంథమునుండి పదునైదవ శతాబ్దమున బారశీకముననే 'అన్నానీ సుహైలీ' అను గ్రంథము రచించబడెను. పినిబట్టి ఫ్రెంచి, ఇంగ్లీషు, స్పానిషు, జర్మను మున్నగు భాషలలో బెక్కు భాషాంతరీకరణములు గలవు. పంజెండవ శతాబ్దమున 'జోలో' అనువానిచే రచించబడిన 'హిబ్రూ' పరివర్తనమునుండి 'జాన్ అఫ్ కాపువా' చే లాటినుభాషలో మఱియొక గ్రంథము రచించబడెను.

కేవలము భాషాంతరీకరణముల బ్రశంస యటుండ బంచతంత్రములోని కథలు కొన్ని పాశ్చాత్యవాఙ్మయముల గానవచ్చుచున్నవి. గెస్టారోమనేరమ్ (Gesta Romanarum) నందను, బొకాసియో (Boccacio), ఛానరు (Chaucer), లా ఫాంటైను (La Fontaine), గ్రిమ్ (Grimm)

మొదలగువారి గ్రంథములందు బంచతంత్రమునందలి కథలు గలవు. లా ఫాంటైను తన గ్రంథమున హైందవ ఋషియగు పిత్రేయి (పిట్టేయి) నుండి చాల కథలను గైకొంటినని వ్రాయునాడు. పిత్రేయియనునది విద్యా

యను సంస్కృతపదమునకు రూపాంతర మని పాశ్చాత్యులు వ్రాయుచున్నారు. కథావాఙ్మయమంతయు బెక్కువిషయముల హిందూదేశమున నభివృద్ధిగాంచుటచే నచటినుండియే పాశ్చాత్యులు గైకొని రనుట యుక్తము. షాద్గ్రంథపరివర్తకు లగు 'రిస్ డేవిడ్సు' (Rys Davids) మున్నగువారటులనే యూహించుచున్నారు. పాశ్చాత్యదేశములనుండి, ముఖ్యముగ గ్రీసు దేశమునుండి హిందువు లీకథలను గైకొని రనువాదమును గలదు (వీటరు, బెర్నీ, బెర్రీలు తు మున్నగువారు). అది సహేతుకము కాదు.

పంచతంత్రము - షాద్ వాఙ్మయము
బుద్ధుని నిర్యాణానంతరము రెండుమూడు శతాబ్దములకు క్రీ. పూ. 250 సంవత్సరప్రాంతమున బాటలీ

పంచతంత్రము

కిళాంబి రాఘవాచార్యులు

పుత్ర సగరమున జాతకకథలు నమకూర్చబడినవి తెలియుచున్నది. పంచతంత్రములోని కథలు కొన్ని జాతక కథలయందుఁ గలవు. సుప్రసిద్ధమగు బార్హత్ స్తూప (Barhut Stupa) మునఁ బంచతంత్రకథలు కొన్ని చిత్రీకరణజనినవి.

(౧) సిహచమ్మ జాతకము.-(Fausboll - Jataka Stories No, 189) సిహచర్మమును ధరించిన గార్దభము కథ.

(౨) కచ్చవజాతకము (No. 215) స్రలాఁముచేఁ జేసిన కచ్చవృత్తాంత మిందుఁగలదు.

(౩) విసీల జాతకము (No. 160) హిమాలయ మునకుఁ గొనిపోఁబడిన కాకవృత్తాంతము.

(౪) జంబుఖండక జాతకము (No. 294) జంబు కము వాయనమును మోసగించి యామిషమును గైకొనిన కథ.

(౫) కోతి గుండెకాయ కథ No. 208).

పంచతంత్రము బౌద్ధగ్రంథము కాకపోయినను, గొంతవఱకు బౌద్ధకథలపై నాధారపడియున్నదని మాగ్ధానలు తన సంస్కృతవాఙ్మయచరితమున వ్రాసియున్నాఁడు. ఏడవ శతాబ్దమునాటికే బౌద్ధగ్రంథములనుండి చాలకథలు వైనాభాషలోని కనువర్తింపఁబడినవిలు దెలియుచున్నది. వైఁ దెలుపఁబడిన జాతకకథలు పంచతంత్రమునఁ జేర్చఁబడినవా, లేక పంచతంత్రకథల ననుసరించి బుద్ధుని యవతారవిశేషములఁ దెలుపుటకై జాతకకథలు రచింపఁబడినవాయనువిషయమున భిన్నాభిప్రాయములు గలవు. రెండును జనసామాన్య గాథలపై నాధారపడి యుండవచ్చునని కొందఱు వ్రాయుచున్నారు. బుద్ధుని యవతారవిశేషములఁ దెలుపుటకై కొన్ని కథలను బౌద్ధులు గైకొనినటులే యుక్తియుక్తము.

పంచతంత్రము - సంస్కృత కథావాఙ్మయము

ప్రాచీనకాలమున బృహత్సభయొకటికలదనియు, దానిని గుణాధ్యక్షుఁడు వైశాచిభాషలో రచించెననియు

మనకు ఊహేంద్రుని బృహత్సభామంజరివలనను, సోమదేవుని కథానరిత్యాగరమువలనను దెలియుచున్నది. 'భూతభాషామయాం ప్రాహు రహృతాథాం బృహత్సభాం' అని దండ్రి తన కావ్యాదర్శమున దానిని బ్రశంసించెను. బాణ సుబంధులును బృహత్సభను డమకావ్యములఁ బేర్కొనియున్నారు. ఈబృహత్సభ క్రీ. శ. 1-2 శతాబ్దములనాటికి రచియింపఁబడియుండునని బ్యూలరు (Buhler) మొదలగువారు తలచుచున్నారు. ఊహేంద్రుఁడును, సోమదేవుఁడును నమ గ్రంథమును బృహత్సభానుసారముగ రచించియుండుటచే, వాని యందలి కథలు మూలమునఁగూడ నుండియుండునని మన మూహించునగును. కథానరిత్యాగరమున శక్తియశోలంబకములోఁ (తరంగ = ౦-౬) గొన్ని పంచతంత్ర కథలు గలవు. కొందఱు విమర్శకులు పంచతంత్రములోని కథల నెవరో బృహత్సభయందుఁ జేర్చియుండరని యూహించుచున్నారు. ఇది విమర్శనీయము.

(౨) పంచతంత్రము ననుసరించి నారాయణండితుఁడు తన హితోపదేశమును రచించెను. ధవళ చంద్రుని యాస్థానమునఁ గలఁడునుటయే కాని యాతని కాలనిర్ణయమునకుఁ దగిన యాధారములు లేవు. ఈ గ్రంథము పంచతంత్రముకంటెను పిశేపముగ మన్నన నందుచు బాలురచేఁ బఠింపఁబడుచున్నది. పాశ్చాత్య దేశములలో, నందు ముఖ్యముగ నింగ్లండుదేశము సంస్కృత విద్యాభ్యసన మొనర్చువారిచే నిది ప్రథమమునఁ బఠింపఁబడుచున్నదని మాగ్ధానలు వ్రాసియున్నాఁడు. ఇందుఁ బంచతంత్రకథలు చాలవఱకుఁ గలవు.

(3) కీ. శ. 10-12 శతాబ్దముల నడుమ తైనులచే 'పంచాఖ్యానక, తంత్రాఖ్యానిక' లను పేర నీ కథలు రెండుమారులు రచింపఁబడినవి. అందు రెండవది పూర్ణభద్రవిరచితము. పంచతంత్రమునకు మొదటిగ్రంథము చేరువుగ నన్నదని పలువురంగీకరించియున్నారు. పూర్ణభద్రుని గ్రంథమునఁ బెక్కుకథలు తరువాతఁ జేర్చ

బడినవి. పంచాఖ్యానకము నెవరు రచించిరో తెలియుట లేదు. కాని పదునేడవ శతాబ్దమున దానికి పెవరణముగఁ బంచాఖ్యానోద్ధార మను గ్రంథము వేఱువిజయుని రచించఁబడినది.

శేషభాషలలోఁ బంచతంత్రము

పంచతంత్రమును, హితోపదేశమును సంస్కృత భాష నభ్యసించు బాలురకుఁ బఠనీయ గ్రంథము లగుటయే కాక దేశభాషలలోనికిఁ పెక్కుసారు లనువదంపఁ బడినవి. అధునాతన గ్రంథము లటుండ నాంధ్రమునఁ బంచతంత్రమును నారాయణకవియు, వేంకటనాథకవియుఁ బద్యకావ్యములుగఁ బదునైదవ పదనాఱవ శతాబ్దముల రచించిరి. దగ్గరింహుండు పదనొకండవ శతాబ్దముననే దీనికిఁ గన్నడభాషలోనికిఁ బరివర్తన మొనర్చెను. వంగ భాషయందు దీనికిఁ బ్రాచీనపరివర్తనములు గానవచ్చుట లేదు. కాని పందొమ్మిదవ శతాబ్దారంభమున మృత్యుంజయుఁడను కవి బేతాళపంచవింశతికథలను, హితోపదేశమును వంగభాషలో రచించెను. గుజరాతీ, మహారాష్ట్రము, తమిళము మున్నగు భాషలలోఁగూడ దీనికిఁ బరివర్తనములు గలవు. ఇదియే పంచతంత్రముయొక్క ప్రాముఖ్యమును జేసోళ్లఁ జూటుచున్నది.

పంచతంత్రము - వివిధప్రతులు

పంచతంత్రమునకు వివిధదేశ ప్రతులు గన్నడు చున్నవి. వాని మూలము లొకదానితో నొకటి సరిపోవుటలేదు. కాశ్మీర, నేపాళ, దాక్షిణాత్యప్రతులు వీనిలో ముఖ్యములనునవి. తంత్రాఖ్యాయిక, కథాసరితాంగ రము, బృహత్కథామంజరి మున్నగు గ్రంథములలోని కథాభాగము బహుప్రాచీనమైనవని పలువు రంగీకరించి యున్నారు. వివిధప్రతులను సంప్రదించి పాశ్చాత్య విద్వాంసులు హెర్టల్ (Hertel), బ్యూలరు (Buhler), కిల్హోర్న్ (Keilhorn), యెడ్జర్టన్ (Edgerton) మొదలగువారు తమతమ పంచతంత్రములఁ బ్రకటించియున్నారు. దాక్షిణాత్యప్రతుల మూలములును భిన్నమార్గముల

ద్రొక్కుచున్నవి. తొంబదియవ శతాబ్దమున గల పంచతంత్రప్రతియుఁ గలదు. అదియే దూబోయి (Dubois) పంచతంత్రకథలకు మూలమని వాడు వ్రాసియున్నారు.

పంచతంత్రము - స్మృతులు, శాస్త్రగ్రంథములు

పంచతంత్రము ధర్మార్థ కామ మోక్షములను గూర్చిన పలువిషయములఁ గథాపూర్వకముగ రాజపుత్రుల కుపదేశించుటకై రచించఁబడియుండుటవలన నందు పెక్కుశ్లోకములు మన్వాదస్మృతులనుండి కైశికాఁ బడినవి. పెక్కుతావుల 'తథాచ మనుః', 'తతో ధర్మశాస్త్రాదీని మన్వాదీని', 'ఇతినాదోఽబ్రవీత్' మున్నగు నవి గలవు. మిత్రభేదమునందలి (౧-౩౩౮) "క్షేమాశ్రు బంధవై ర్ముక్తం....." అనుశ్లోకము యాజ్ఞవల్క్యస్మృతిలో నున్నది. పంచతంత్రకారునికి స్మృతులు, పురాణములు, నీతిశాస్త్రగ్రంథములును దెలియుననుట స్పష్టము. మనుస్మృతి క్రీ. శ. 2. 3 శతాబ్దములనాటికి రచించఁబడియుండునని పాశ్చాత్యులు తలచుచున్నారు. పంచతంత్రమునఁ గన్నడు మనుస్మృతి శ్లోకముల నిటఁ జూపుచున్నాఁడను:

పంచ. ౧-౧౭౧ "తృణాని భూమి రుదకం" మను. ౩-౧౦౧

౧-౪౪ "ఆకారై రిగితై గ్గత్యా" ౮-౨౬

౧-౩౪౪ "ప్రజానాం ధర్మపూర్వకా" ౮-౩౦౪

౨-౧౪ "శత మేకోఽపి సంధత్తే" ౭-౭౪

౩-౮౫ "క్షేమ్యాం నన్యప్రదాం" ౭-౨౧౨

౩-౮౬ "ఆపదర్థే ధనంక్షేత్" ౭-౨౧౩

౩-౨౬ "భూమి ర్మిత్రం హిరణ్యంచ"

ఈశ్లోకము కొఁదిమార్పులతో మనుస్మృతి (౭-౨౦౬) యందున్నది.

స్మృతులేకాక పంచతంత్రమున బృహస్పతి, బౌశనసుండు, చాణక్యుండు, శాలిహాస్త్రుండు, వాత్సర్య యనుండు మున్నగువారి శాస్త్రగ్రంథముల ప్రశంస

పెక్కు స్థలములు: గలవు. వీరందఱును మిగులఁ బ్రా-
నులు. పంచతంత్ర కాలనిర్ణయమున కుచకరింపదు.

“సంకశాస్త్రో మన్వదీని, అర్థశాస్త్రాశ్చి చ
శ్యాపిని, కామశాస్త్రాశ్చి వాత్సర్యానాదీని”

పంచ. పు. ౨.

“ఇతిహాస చ బృహస్పతిః” ౪-౧౯ శ్లో.

“బుద్ధ్యో యతో హతా నందా శ్వాణశ్చే నాసి-
పాణయః” ౫-౪౨ శ్లో

“భాగ్యోబ్రహ్మీ” ౫-౬౩ శ్లో.

“బౌశససబ్ధాన్వయ చాణక్య మతవి త్తదను
స్థాతాచ” ౫-పుట ౫౭.

“శాలిహాత్రేణ పున రేతద ప్యుక్తమ్”

౫-పు. ౫౮.

“ప్రోక్త మశ్రవీయే భగవతా శాలిహాత్రేణ”

పు. ౫౯.

“శాస్త్రంచ యస్యోశనసా ప్రణీతం” ౫-౯౦ శ్లో.

“రాత్రికేపం యావ ద్వాత్సర్యయనోక్తవిధినా
నిషేవ్య” ౧-పుట ౩౮.

ఇందుఁ జాణక్య బృహస్పతు లర్థశాస్త్రములను,
శుక్రుఁడు నీతిసారమును రచించిరి. శాలిహాత్రుఁడు
పశువైద్యశాస్త్రమును రచించెను. అందలి భాగములు
కొన్ని కష్టముని సారసముచ్చయమునఁ గలవని విమ-
ర్శకులు వ్రాయుచున్నారు.

మఱియుఁ బంచతంత్రమున దామోదరుని కుట్ట
నీమతము, వరాహమిహిరుని బృహత్సంహిత, కామందక
నీతిసారము, రతిరహస్యము మున్నగు గ్రంథములనుండి
కొన్నిశ్లోకము లచటనచట నుదాహరింపఁబడినవి.
వరాహమిహిరుఁడు తన బృహత్సంహితను క్రీ. శ. 550
ప్రాంతమున రచించెనని తెలియుచున్నది. పంచతంత్రము
క్రీ. శ. 531-579 వఱకు రాజ్యమేలిన ఖుర్రానూషి
ర్వాక్ కాలమున పహ్లావీభాషలోని కనువడింపఁబడుటచే

ప్రతి కొకశతాబ్దమునుండియైనను బ్రాముఖ్యమును
గొంచెయింపవలయును వరాహమిహిరుని గ్రంథమును
పంచతంత్రకారఁడుమాచియుండెననుట యుక్తియు క్కము
కాదు. బృహత్సంహితలోని శ్లోకములు దరువాతఁ బంచ
తంత్రమున నెవరో చేర్చియుండును. కుట్టనీమతకర్త
యగు దామోదరగుప్తుఁడు కాశ్మీర దేశ ప్రభువగు జయీ
సీదుని (క్రీ. శ 779-813) మంత్రి యగుటచే నాతని
గ్రంథములోని శ్లోకములఁగూడ నిటీవల చేర్చియుండును.
కామందకనీతిసారకాలమును వాఙ్మయ పరిశోధకులు
సరిగ నిర్ణయించి యుండలేదు. కామందకి చాణక్యని
శిష్యురాలనియు, నాతని గ్రంథముపై నాధారపడి తన
నీతిసారమును రచించెననియు మాత్రము మనకుఁ దెలి-
యును. కామందకమునుండి యిరువది శ్లోకములు పంచ
తంత్రమున నీయఁబడినవి. రతిరహస్యముకూడఁ గుట్టనీ-
మమువలె నాధునికగ్రంథమే కానఁ బైగ్రంథములలోని
శ్లోకము లిటీవలఁ బంచతంత్రమునఁ జేర్పఁబడియుండె-
ననుటయే సమంజసము.

పంచతంత్రము - రామాయణ మహాభారతములు

పంచతంత్రములో మహాభారతములోని శ్లోక
ములు సుమారు ముప్పది గన్నుచున్నవి. రామాయ-
ణమునుండి రెండుమూఁడు శ్లోకములుమాత్రమే కైకొనఁ
బడినవి. గ్రంథవిస్తరభీతిచే వాని నిటఁజూపలేదు. మహా-
భారత రచనముక్తిస్తుపూర్వమే ప్రారంభింపఁబడెననియు,
క్రీ. శ. 1, 2 శతాబ్దములనాటి కిప్పటి స్వరూపమును
గొంచెననియు విమర్శకుల యభిప్రాయము. అది పంచమ
వేదమని పిలువఁబడి ధర్మార్థ కామమోక్షములు బోధిం-
చు విశిధవిషయముల నుద్ఘాటించుచున్నది. అట్టియొడఁ
బంచతంత్రకారుఁడు తాను వచింపఁబోవు నీతులకుఁ
బ్రమాణముగ మహాభారతమునుండి శ్లోకముల నుదాహ-
రించుకొనెననుటయే యుక్తము. అందువలనఁ బంచ
తంత్రము క్రీ. శ. 1, 2 శతాబ్దములకుఁ దరువాత రచి-
యింపఁబడియుండవలెను.

పంచతంత్రము - కావ్యశాఖకములు

పంచతంత్రములోని 'ఏతా హసంతి చ రుదంతి చ కార్యహేతోః,' "సముద్రవీచీవ చలన్యభావాః," (౧-౧౯౨, ౧౯౪) అనుశ్లోకములు మృచ్ఛకటికములోఁ గలవు (అంక ౪). మృచ్ఛకటికము క్రీ. శ. 3, 4 శతాబ్దముల నాటి గ్రంథమని విమర్శకులు నుడువుచున్నారు. పంచతంత్రములో నీశ్లోకములు యువతీ గంగానియమన నీయఁబడినవి. ఈసంవర్ధమున బడుమూఁడు శ్లోకములు గలవు. 'ఏవ మనేకాని సూక్తాని చింతయతస్తస్య.....' అని యాఘట్టము ముగింపఁబడినది పంచతంత్రమున నివి మృచ్ఛకటికమునుండి కైకొనఁబడినవి తోచుచున్నది.

మఱియుఁ గాళిదాసుని కుమార సంధనములోని (౨-౫౫)

"ఇత స్స దైత్యః ప్రాప్తశ్రీ ర్మేత ఏవార్హతిక్షయమ్, విషవృక్షోపి సంవర్ధ్య స్వయం ఛేత్తు మసాంప్రతమ్."

అని బ్రహ్మ తారకాసురునిగూర్చి పల్కిన శ్లోకము సంజీవకునిగూర్చి పింగళకుండు చెప్పినటులుగలదు. మహాకవి కాళిదాసుఁడు పాశ్చాత్యుల యాగీకరించినటుల గుప్తరాజులకాలముననే యుండినచో నీశ్లోకమును నాల్గవ శతాబ్దానంతరము పంచతంత్రకారుఁడు కైకొనియుండును. పంచతంత్రమునందలి శ్లోకములు కొన్ని శార్దూలధరపద్ధతి, సుభాషితావళి మున్నగు గ్రంథములందు బీజ, ముక్తాపీడ, కృష్ణమిశ్ర, విక్రమాదిత్య, మనూరాక్ష, భట్టాద్భటుల కారోపింపఁబడినవి. వీని సత్యాసత్య నిర్ణయమునకు వలయు నాధారములు మృగ్యములు. సుభాషితావళి మున్నగు గ్రంథములను శ్లోకకర్తలవిషయమున బ్రహ్మణముగఁ కైకొనరాదు.

ఈక్రిందిశ్లోకములు రెండును మాఘుని శిశుపాల పద మహాకావ్యమునుండి (స. ౨-౧౦, ౫౪ శ్లో.) పంచతంత్రమున జేర్పఁబడినవి :

"ఉత్తిష్ఠమానస్తు హం నోపేక్ష్యః పథ్యమిన్ధతా,
సహాహి శిష్టతై రామ్నాతౌ వర్తన్యంతా
వామయన్నచ" (పంచ ౧-౨౩౪)

"చతుష్టోపాయసాధ్యేతు రిహో హం వ్యమప్రక్రియా,
స్యేన్నమామద్వర్తనః పాక్షః కోంభసాపిహిచతి,"
(3-౨౨)

పంచతంత్రము శబ్దపరిశుభాతకత్రయము

భర్తృహరిశతకత్రయమునఁ గల పంచతంత్రములోనివి యైదు శ్లోకములు కొలఁదియాయు. తోఁ గన్నుచు చూచి. భర్తృహరి మొదల ప్రాచీనుఁడని యువు రంగీకరించియున్నారు. కాని మహాకవికాలమును సరిగ నిర్ధారణ మొనర్చియుండులేదు. వాక్యవేయ, శతకత్రయ కర్త బాకరా, యిరువురూ యను విషయ మింకనుసంశయ గ్రస్త మైయున్నది. చీరాచూత్రికుఁడగు 'ఇట్టింగు' వ్రాతలనుబట్టి 'మాఘముల్లర్' మొదలగువారు వీరి మైక్యమును సిద్ధాంతీకరించిరి. కాని వాక్యపడియక పై బాధ్యుడగుటవలనను, బాధ్యమతనూచనలు శతకత్రయమునఁ గన్పడనిపోవుటచేతను వారిరువురు ప్రత్యేకవ్యక్తులని 'కీత్' మున్నగువారు వ్రాసియున్నారు. భర్తృహరికి భట్టి విక్రమార్కులతోడి సంబంధము నిరాధారమగు విషయములనుబట్టి యూహింపఁబడినది. శతకత్రయములోని తైలిని బరికీలించినచో నందలి శ్లోకముల నొక కవయే రచింయుండు నని మన యూహింపవలసియున్నది. కాని కొన్నిశ్లోకము లితర గ్రంథములనుండి యందుఁ జేర్పఁబడియుండెననుట స్పష్టము. పంచతంత్ర శతకత్రయముల పౌర్వాపార్యముల నిర్ణయించుట నుల భమగువిషయము కాదు. ఒక కేళ పంచతంత్రకారుఁడు కొన్నిశ్లోకముల శతకత్రయమునుండి కైకొనియుండవచ్చును. లేదా వాని నెనరయినఁ బంచతంత్రమున నిటీవలఁ జేర్చియుండవచ్చును రెండు గ్రంథములఁ గడు శ్లోకము లిట జూపఁబడినవి :

౧. ౧-౮౪, ౮౯ "మధుత్పిష్ఠతి వాచియోషితాం"
శ్లో. ౧౮౪. ౬౦.

౨. ౧-౧౩౫ "జల్పంతి సార్ధమన్యేన" శ్లో. ౫౦.

౩. ౧-౧౬౯ "దార్మంత్యాన్ నృపతిర్ని
నీతి. ౩౩.

౧-౧౯ “శయనా” ౧౦ ౪౫ “క్షుణ్ణకవిహారం గత్వా జనేంద్రస్య ప్రదక్షిణాత్రయం నిభాయ. (గీ. పు. 3౯)

౨. ౧-౨౫౦ “సంతపాయసి నీతి గీ. 3౮. ‘జయంతి తే జనా యేషాం కేవలజ్ఞానశాలినామ్’ శ్లో-౧౨ ‘సా జిహ్వీ యా జలం స్తాతి త చ్చిత్తం యజ్జనే రతమ్’ శ్లో. ౧౩.

౩. ౩-౧౨౫ “ప్రారభ్యతే సఖలు” 11 ౨౨ మార్వకృతవాగానంగనాటకములోని నాంపిళ్లకము (ధ్యానవ్యాజ మువేత్త్య) గూడ వై సందర్భముననే పంచతంత్రమునక గలదు. (గీ-౧౪)

౪. ౪-౩౪ “శ్రీముద్రాం యువకేతనస్య” పంచతంత్ర కాలము

శ్లో. ౨౯ మై జర్చింపబడిన విషయములవలన బాచతంత్రము రామాయణ, మహాభారత యుగానంతరమున శ్రీ. శ. 550 సంవత్సరమునకుఁ బూర్వమే రచింపబడియుండుననియు, దరువాత శిశుపాలవధ, నాగానందము, బృహత్సంహిత, కుట్టనీమతము మున్నగు గ్రంథములనుండి పెక్కుశ్లోకము లందు నీతిశాస్త్రప్రమాణములకై చేర్చబడియుండుననియు విస్పష్టము. పాఠశీకభాషలోని కాటవ శతాబ్దముననే పరివర్తింపబడుటవలన నిది 4, 5 శతాబ్దములనాటికే రచింపబడియుండ నగును. ఒకవేళ మాగ్డొనలుగారు వ్రాసినటులు గుప్తులకాలమునాటి దేమో? పాశ్చాత్య భాషానుండి దీనాగము (Latin-Denarius), ద్రమ్మ (Greek-Drachma) మున్నగు పదములు వైకొనబడినవి. శాటిట్యుని దని ప్రకటింపబడిన యర్థశాస్త్ర మప్పటికున్నను, లేకపోయినను బాచతంత్రకారునికిఁ గామండికనీతిసారము గాని, తత్సూర్య విరచితములగు నర్థశాస్త్రములుగాని పరిచితము లనుట స్పష్టము. రామాయణాది గ్రంథములవలె సరళమును, సులభమును నగువైల్లరచింపబడకపోవుటచేనిది కావ్యయుగమున రచింపబడినదని యాహింపవచ్చును. గ్రంథకర్త యెవరో నిర్ధారణ మొనర్చుటకుఁ దగిన యాధారములు లేవు. ప్రథమమునఁ దెలుపబడిన విష్ణుకర్మయే గ్రంథకర్త యగుచో నతఁడు మహిళారోజ్యనగరము నకుఁ బ్రభవగు నమరశక్తిసూనులకు విద్య గణపుటకై

౫. ౪-౨౮ “గాత్రం సంకుచితం” 11 ౨౬

౧౩. గీ-౨౬ “తా సింద్రియాణ్యవికలాని” ఇది నీతిశతకములోని దని తెలంగాగూరు తమ యుపోద్ఘాతమున వ్రాసియున్నారు.

౧౪. ౧-౨౭౫ “సేవాధర్మః రమగహనః” ఇందలి నాల్గవపాదముమాత్రమే నీతిశతకమున ౪౭వ శ్లోకమునక గలదు. ఈసందర్భమున బొంబాయి సంస్కృత గ్రంథావళిలో బ్యూలరు, కీల్ హరనుగార్లచేఁ ద్రుకటింపబడిన పంచతంత్ర ముపయోగింపబడినది.

పంచతంత్రము - జైన బౌద్ధమతములు

పంచతంత్రము బౌద్ధగ్రంథము కాదు. అది హిందూధర్మ పునరుద్ధారణమునకే రచింపబడిన దనియు, జైనబౌద్ధ యుగముల యనంతరము గుప్తసామ్రాజ్యాధీశుల కాలమున రచింపబడియుండు ననియు (శ్రీ. శ. 4, 5 శతాబ్దములు) మాగ్డొనలు మున్నగువారు వ్రాసియున్నారు. అపరీక్షితకారక మను వైదవతంత్రమున మొదటికథయందు జైనబౌద్ధుల ప్రశంసగలదు.

‘అథ తస్య స్వప్నే పద్మనిధిః క్షుణ్ణకరూపీ దర్శనం గత్వా ప్రోవాచ’ (గీ. పుట 3౯)

నిని రచించియుండుటచే దాక్షిణాత్యుజ్జేయగును. ఇదియును నిరాధారమని 'కీత్' తన సంస్కృత వాఙ్మయ చరితమున వ్రాయున్నాడు. హిందూదేశమున విశేషప్రాముఖ్యమును గాంచియుండుటచే సీగ్రంథము పెక్కుమార్చులను జెందియున్నది. వివిధదేశ ప్రతులను కథాసరిత్సాగరాది గ్రంథములతో సంప్రదించి మూలప్రతిని నిర్ణయించుటకు ప్రాచ్యపాశ్చాత్యులు శ్రమపడుచున్నారు. కాని యీ ప్రయత్న మింకను సఫలము కాలేదు.

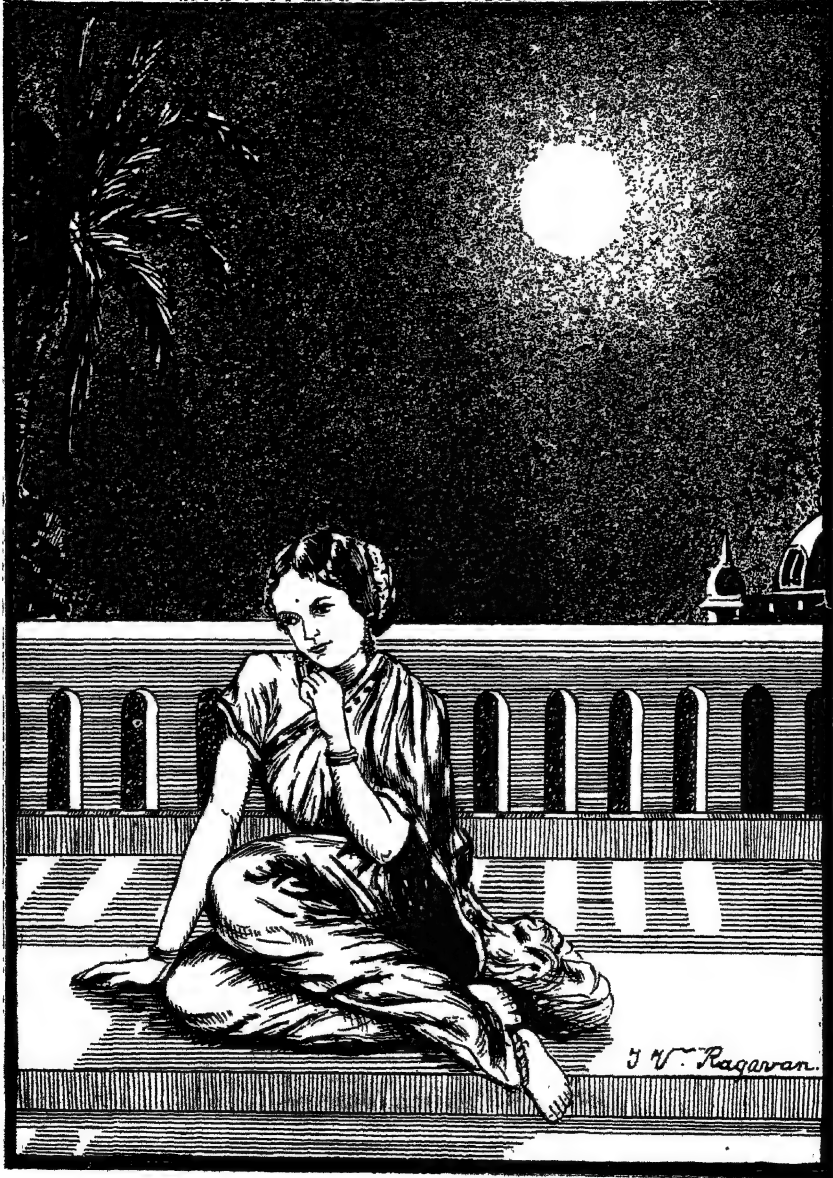
గ్రంథప్రాశస్త్యము

వేదయుగమునాటినుండియు ఋతుజాలమునకు సంబంధించిన కథలు హిందూదేశమునఁ గలవు కాని వాని నన్నిటిని పుష్కలములయంగ వలె నొకే గ్రంథమున సమకూర్చి, యందు ధర్మార్థకామమోక్షము, నుపదేశించు నీతులనుష్ఠాటించుగ్రంథములలో నిది మిన్నయైయున్నది. అందును గథలలోఁ గథల నిమిత్తే బుద్ధికాశల

చుండు దృశ్యవేదనియు, వీరినుండియే అరబ్బులు మున్నగువా రిట్టి కథారచనమును గమ 'అరేబియను నైట్సు' మొదలగువానియందుఁ గైకొనిరనియు, నిట్టిరచనము చైనాదేశీయుల పెట్టెల దొంతరవలె (Like a set of chinese boxes) హృద్యముగ నుండుననియు మార్గోనలు ప్రశంసించియున్నాడు. కథలన్నియు వచనరూపముననే రచింపఁబడినవి. అందుగ్గఁజింపఁబడిన నీతులుమాత్రము శ్లోకరూపమునందనవి. మానవచేష్టాదికముల ననుకరించు జరితువుల కథలగుటచే నొక యపూర్వమగు హాస్య (Quaint humour) మిందుఁ గలదు. అదియుంగాక ఇవి మానవులందుఁ గల దుర్గుణాదికముల గర్హించుచు వారిని సన్మార్గవర్తనులఁ జేయుచున్నవి ఇందుఁజేరింపఁబడిన నీతులు కేవలము లౌకికమార్గానుసారగు యువదేశములు కావు. ప్రతివిషయమును ధర్మశాస్త్రానుసారముగఁ బ్రతిపాదించఁబడియున్నది. అందుననే నాటికిని నేటికిని ఈగ్రంథ మందఱిచేతను బహింపఁబడి మన్ననను గాంచుచున్నది.

పల్లవం

తృప్తికరముగా లేక ఆక్కరలేని వాణిజ్యములో నాడుకునికొరబడును.

టి. సి. యన్. గోల్డిన్ మెటల్ జ్యూయలరీ

మార్బువారి వివిధరకముల

ఆభరణములు, లోక ప్రశస్తమైనవి.

వివిధ రకములలో సౌందర్య పోషణ ప్రయత్న మే మా ఆశయము.

ఉంగరము 1-కి	రూ. 2-0-0
గాజులు పెద్దస్ట్రా జత 1-కి	రూ 3-0-0
గాజులు మీడియం స్ట్రా జత 1-కి	2-8-0
గాజులు పేటి స్ట్రా జత 1-కి	2-0-0
తెలు పేట స్ట్రా జత 1-కి	7-0-0
తెలు పేట స్ట్రా జత 1-కి	5-0-0
వంకీ వజ్రాభరణము పెద్ద స్ట్రా జత 1-కి	20-0-0
వంకీ పేటి స్ట్రా జత 1-కి	15-0-0
గుండ్లు 1-కి	0-5-0
పర్ల చేతిగుండెలు పెట్టు 1-కి	2-0-0
గజ్జలుకట్టిన వంకీ 1-కి	15-0-0
సాదా వంకీ గజ్జలు తేలిది 1-కి	7-8-0

ప్రత్యేకము శ్రీలంకకు
ప్రసరింపబడినది.

మా శ్రీ లంకాకు చేయు
దేవు పెట్టెల బంగారు ఆభర
ణములు మా సోపాన మణులకు
సంతృప్తి కలుగజేయునని శిల్ప
యముగా చేపుగలము. ఒకసారి
మీదృష్టి మీ నగలపై ప్రస
రింపజేసినచో మీ సౌందర్యాభి
లాషులమగు మా ప్రయత్నము
మీకు తెలియగలదు.

వి. సి. ఖర్చులు ప్రత్యేకము.

క్యాటలాగు ఉచితము, నేడే ప్రాయుడు.

టి. సి. నాగలింగప్ప ఆంధ్రు కంపెనీ.,

280, వాల్ టాక్సు రోడ్డు, పోస్టుబాక్సు నెం 516, హుస్సేన్ సాహెబ్ రోడ్డు, మదరాసు.

ఏజెంట్లు:— శ్రీలంక స్టాంపు, ఖునిఫిషర్ స్టాంపులు నోడ్డు, బెజవాడ.
ఎస్. ఎస్. గుప్త, జీవరత్న ఏజెన్సీ, మదకశిరాపాస్ట, (అనంతపురంజిల్లా)
కుమార్ స్టాంపు, వైక రోడ్డు, శ్రీకామశంకరాపాస్ట, (గంజాంజిల్లా)
జానపరెడ్డి రంగారావు, నర్సాపూరు, (పశ్చిమగోదావరిజిల్లా)
కె. వెంకటాచలం, ప్రాప్రయిటరు, శీతారావు ఇంజనీయర్స్ స్టాంపు, చిత్తూరు.

SILK FABRICS

మైసూరు సిల్క్ గుడ్డలు

ఆ ధు నిశ్చ కాంక్షునకు తగినవి. అవి

జెయ్యోగింబడిన దోటుబుదెల్లను ఒకవిధమయిన నూతనశోభ, అలంకారము నొడగూర్చును. ఇంతేకాకుండా కృత్రిమమైన పట్టు

గాని, విడదవ పట్టుగాని లేని అచ్చ మైసూరు పట్టుదారముతో తయారుచేసిన వస్త్రములను ధరించుచున్నట్లు తృప్తికలిగి యుండవచ్చును.

మైసూరు బార్బిటెగాని, క్రెపెగాని నటికగాని యేరకము కావలసినను, వాటి సరియైన పేర్లతో అడుగుము. అనగా మైసూరు బార్బిటె, మైసూరు క్రెపె, మైసూరు నటిక రకములు కావలెనని యడుగుడు. వాటిసాందర్యము, మితవ్యయములకు మీరు సంతోషించెదరు.

మైసూరు సిల్క్ గుడ్డలు యెంతో గంభీరముగాను నాజూకు

గాను కనపడును. ధరించుటకు మృదువుగానుండును. పరిశుభ్రమైన అచ్చపట్టుదారముతో యీగుడ్డలు మైసూరు గవర్న మెంటుసిల్క్ వీవింగ్ ఫ్యాక్టరీలో తయారు చేయబడినవి.

MYSORE

ఉత్తరగూరులు, ప్రాచారాబాదు ప్లేటులకు సెలింగ్ యేజంటులు— కాటేజ్ ఇండస్ట్రీస్ కేల్సు డిహి,

యన్. యం. పబ్లికేషన్స్ అండ్ పబ్లిషర్స్, బెజవాడ.

హెచ్. య. హెచ్. డి. వైజాము దొంగియప్ప, ప్రాచారాబాదు డక్కా.

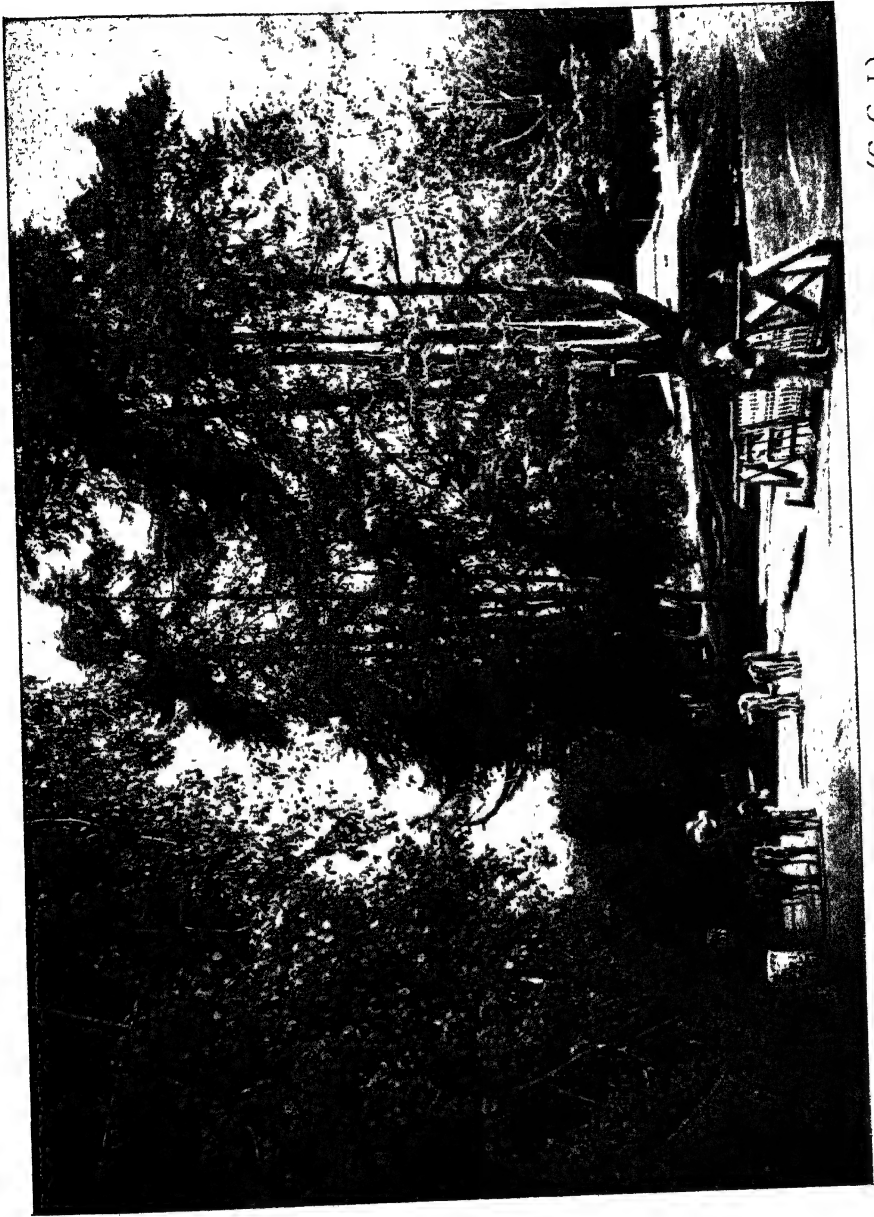
ప్రెస్టేజీలు:— ది మద్రాసు స్టేట్ యంపాయింట్, లిమిటెడ్,

ప్రెస్టేజీలు:— ది మద్రాసు స్టేట్ యంపాయింట్, లిమిటెడ్,

1/17, ఏ. హిందూరావు, మదరాసు. గవర్న మెంటు ఆర్ట్స్ అండ్ క్రాఫ్ట్స్ డిహి.

జే.ఎల్. మిసీలాల్ అండ్ కో, కన్కణ్, మదరాసు, ఉదయపండ్లం.

హెచ్.ఎ.కె.కె. మదరాసు.

(C. G. J.)

మౌన ప్రశ్న

ఆంధ్ర పత్రిక - ధాతనామ సంవత్సరాది సంచిక

C. G.

సుందర ప్రకృతి

జీవితభీమా అవ్వడమా? సంకోమా మొందులకు?
హిందూస్థాన్ కో ఆపరేటివు హిందూదేశమున అన్యగణ్యమైన.

జీ వి త భీ మా సంస్థ

అమలులో నున్న పట్టాలు

దాదాపు 11 కోట్లు

యావదాస్తులు

దాదాపు 2 కోట్ల రూపాయలు

జీవితనిధి

మ.కో.టి 74 లక్షలు రూపాయలకు

వైగా కలదు

చేల్చించిన శ్లేయములు

ఒకకోటి రూపాయలకు వైగాకలదు.

గొప్ప మొత్తము బోనసుగా నిచ్చిన కంపెనీ.

ఈ బోనసును మీరు ఉప్పుక

హిందూస్థాన్ కో ఆపరేటివు యిన్నూరెన్సు స్పానెటి లిమిటెడ్

యం. న. చొన్నూరు.

యం. నర్సూర్,

జనరల్ మానేజరు, "హిందూస్థాన్ ట్రైలింగు"

6 ఏ. నుర్రేప్రసాద బెన్జికోడు, కలకత్తా.

యం. యం. చొన్నూరు,

ప్రాంచి మానేజరు, "హిందూస్థాన్ ట్రైలింగు"

107, ఆర్మీమెంట్ రోడ్, మదరాసు.

ఎల్లప్పుడు మీరు తప్పకుండ నాగజీగారి ప్రసిద్ధమయిన
"నూరళి మార్కు గొడుగులనే"

కొని వాడుడు.

నాణ్యమైనవి.

చౌక

మైనవి.

దృఢమైనవి.

దీర్ఘకాలము

గట్టిగా నుండును.

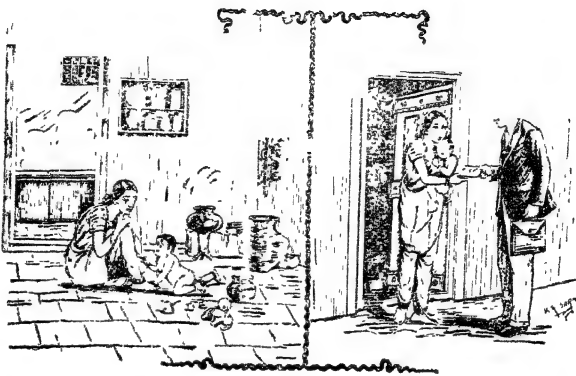
నేట్ నాగజీ పురుషోత్తం అండ్ కో.

(ప్రొ.ప్రయిటర్లు:—ది వెజిటబుల్ ఫ్లోవర్ వర్క్స్, కాలికత్,
24, నాగేశ్వరస్వామి వారి వారి, మదరాసు.

ఆపద్వేళల కక్కరకు పచ్చవారే

ఆలంబంధువులు

బిడ్డలు కూటికి మల
మల మాడుచుండ,
ఇంటిలో అన్ని వస్తు
వులు నిండుకొని,
జీవనోపాధి జరుగక,
భర్త అకాలమరణ
ముజేంద, ఆసాధ్యమ
తల్లి పడు కష్టములు
రామరామ! యూ
హిం చుట కై న ను

కక్కము కాద.

అటువంటి సమయ
మున ఆ కక్కరకు
పచ్చ, జీవిత
భీమాధము తనం
టిట తానే పోస్తు
జవానుతో కలిసి
వనయి:టికి నడిచి
వచ్చుచుగదా!

ఇంకను మీకు పివరములు వావలసినవిో మాకు గ్రాసి తెలిపి కొనుగొను.

జయ్ విజయ యిస్కూరెన్సు కంపెనీ, లిమిటెడ్.

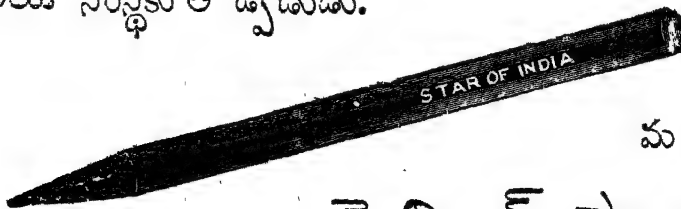
16, లింగ్ షెట్టిపేట, మదరాసు.

జవహర్లాల్ నెహ్రూ

“గతదిన పెక్కు వత్సరములనుండి మద్రాసు పెన్సిల్ ఫ్యాక్టరీవారి పెన్సిల్ నుప
యోగించుచుంటిని. అవి నాకు చాల తృప్తికరముగా నున్నవి. ఈ యంత్రాలయమును చూచు భాగ్య
ము నాకు లభించినది. అందు పనుల నిర్వహించు పద్ధతులు నాకు వివరింపబడినవి.....ఈసంస్థకు దిగ్వి
జయము చేకూరుగాక యని కోరెదను.”

జవహర్లాల్

మీరు ఎల్లప్పుడు మద్రాసు పెన్సిల్స్ నే వాడి
యీ జాతీయ సంస్థకు తోడ్పడుదు.

మద్రాసు

పెన్సిల్ ఫ్యాక్టరీ,

పో. బా. 86,

మద్రాసు.

అవన్నియు నీ కనువేనా?

ఆంధ్రవిశారద తాపీ ధర్మారావు

రంగము !

[వేద ఇల్లు, శామంకాలము పిత్తి గంటలవేళ, కోదండరాయల
క గంట ను విశ్వకర్మాపరివర్తనతో "అంధ్ర ప్రబంధ వికసనము"ను
గూర్చి ఉపన్యసించుటకు సిద్ధపడుచుండును, చినిగినచొక్కా తొడుగు
శుభము.]

ఉమ

అబ్బా! జేబుదగ్గర ఎంతచినిగిపోయినది! ఇంకొకచొక్కా
ఉన్నదికదా, అది తొడుగుకొనగూడదా?

కోదండరాయలు

అవి ఇంతకన్నను అన్యాయముగా చినిగినది. ఉన్న
రెండింటిలో ఇదే మంచిది. (చినుగు సవరించుటకు
ప్రయత్నము చేయుచు) కుట్టుటకుగూడ వీలులేనట్లు
న్నది, పోనిమ్ము. కోటుక్రింద కనబడకుండుచు. (కోటు
తొడుగుకొనుచుండును. చినుగు కనబడుచునేడోడుచు)

ఉమ

అయ్యో! కోటు వేసుకొనినను చినుగు బయటికి కన
బడునండీ.

కోదండరాయలు

ఆ.....(ఆలోచనతో)..... దారిద్ర్యమును కప్పట
ఎంతకష్టము!.....ఉమా, ఆ కండువా తెమ్ము చూతము.

ఉమ

(కండు: అందిచ్చును.)

కోదండరాయలు

(కండువాను మెడమీదుగా వేసికొని, ఎడమకొనను కోటుక్రిందుగా కుడివైపున ముగ్గురువలె ఇముడ్చును. కండువాచినుగొకటి బయటికి కనబడును.) చొక్కా చినుగు కప్పజూచిన కండువాచినుగు బయట పడుచున్నది. (దానిని నవరించి) ఉమా, ఎందుకయినను మంచిది: నూది, దారము తెచ్చి ఈకండువాను చొక్కాతో కలిపి ఇక్కడ ఒక్కపోగు పోయుము. మరి జారదు.

ఉమ

(అట్లు చేయుచుండును.)

కోదండరాయలు

(మిగిలిన కండువాను మెడమట్టి వేలవైచుచు)

ఓ! ప్రశస్తముగా ఉన్నది. చొక్కా చినిగినదని ఎవరనుకొనగలరు? ఆకారమునకు ఆతర్యమునకు అంత భేదము!

ఉమ

పాడు చినుగు. సరిగా గుండెమీదనే చినుగవలెనా, మన దినములు గాని?

కోదండరాయలు

అక్కడే చినుగును. అక్కడే చినుగవలెను. పేదరికములో హృదయము బయటపడవలయును గదా! మరెక్కడ చినుగును? (కోటుభ్రాత్రాములను తగిలించుచు) ఆధిప్రబంధ వికాసము—ఎప్పుడు అనుకొననయినా లేదు. ఏమి చెప్పదునో తెలియదు.....

ఉమ

మీరు వచ్చునపుటి కెంత నేనగునో?

కోదండరాయలు

ఏడు ఎనిమిది గంటలలో వత్తును.....చూడుము ఉమా, నారాయణ సంతతులుగారిని ఒకరూపాయి బడులు అడిగి

9ని. వారే గంటలకు ఒక సంపుడును

చెప్పిరి. ఒకవేళ ఆలస్యమైనయెడల మధుర బాగానుగాని వాణినిగాని వారిఇంటికి పంపి రూనాయి తెప్పించి రాత్రి వంటప్రయత్నమును చేయుము. క్లరు మాత్రము నేను వచ్చునంతవరకు భోజనము లేకుంక ఉండనియకు. నుభ్యాన్నమే వారికి ఆకలితీరలేదు.

ఉమ

అయ్యో! బిడ్డలు— (ఉప్పుగని చాటుగా కంట నీరు పెట్టుకొనును.)

(వెలుపల పిలుపు)

అయ్యో, కోదండరాయలుగారూ, వస్తారా?

కోదండరాయలు

అయ్యో, అయ్యో, ఇదిగో వచ్చుచున్నాను. ఉమా, వత్తునా? (అని ఉమను చూచి) అదిగో! అదిగో! కంట నీరు పెట్టుకొనుచున్నావు. తప్పు, తప్పు. మింగి వేయుము. ఉమా, బిడ్డలు వచ్చునేళ అయినది సుమా! మింగి వేయుము. స్తు—

(వెలుపల)

వేగం రండి, వేళ అయింది.

కోదండరాయలు

ఇదిగో (ఉమ కన్నీరు తుడుచుచు పోవును).

రంగము 2

[విశ్వకాశపతివత్తువారము. రాత్రి ౮వగంటలు. ఉపన్యాసము అప్పడే ముగిసినది లోపలనుండి ఉత్సాహముతో కరతాళనవుల, చాలమంది ఆమ దిరమునుండి వచ్చుచునురు. నలుగురై గురురు ఒక్కొక్కగుంపుగా వచ్చుచు ఇట్లు మాటలాడుకొనుచుందురు.]

ఒకగుంపు (సాధారణులు)

ఒకడు

ఎంతమంది వచ్చారు! క్రిక్కిరిసిపోయింది హాల్ అంతాను!

మరొకడు

వచ్చేవాళ్లేగాని కదలి వెళ్లివవాడొక్కడైనా ఉన్నాడా? అంతా అలాగ కొయ్యల్లాగ కూర్చుండిపోయారు.

మరొకడు

ఈహాలులో ఏనభకూ ఇంతమంది ఎప్పుడూ నచ్చి ఉండరు.

మరొకడు

కిటికీలనిండా మనుష్యులే, నరండాలోనూ మనుష్యులే. ఏదో గారడీ జరిగిచట్లు కనబడ్డాయి గాని తెలుగునభలాగ కనబడనేలేదు.

రెండవగుంపు (చదువెరిగినవారు.)

ఒకడు

తెలుగు మీటింగుల వరువు నిలచెట్టాడురా మహానుభావుడు. ఏమి పాండిత్యము!

మరొకడు

మన పండితులలాగానా? ఎన్ని నిదర్శనాలు, ఎన్ని సంగతులు, ఎంత విమర్శన! అంతా, అంత తేలికగా బోధపడేటట్టు ఒకచక్కని కథలాగ చెప్పాడురా.

మరొకడు

ఇవతలతెలుగు, అవతలసంస్కృతము, అవతల ఇంగ్లీషు అన్నిటిలోను బాగా కృషిచేశాడురా.

మరొకడు

కాబట్టే అంతచక్కగా అంతతేలికగా చెప్పగలిగాడు. కాని ఇతనిఫక్కి అంతా చాలా అపూర్వం. ఇంగ్లీషులోనూ, సంస్కృతంలోనూగూడా ఇలాటిఫక్కి కనబడదు.

మూడవగుంపు (పండితులు)

ఒకడు

ప్రబంధంఅంటే కలలోనుగూడా ఆనుకోనిదగ్గర ఆరంభించి ఎంతసక్రమంగా తీసుకవచ్చాడు. మహా సునిశితమైన విమర్శన. ఎప్పుడు చూడాలేదు వినాలేదు, ఇలాంటి విమర్శన.

మరొకడు

సారస్వతంఅంతా అలా నాలుకచివరను ఉండన్నమాట గాని వేరుకాదు.

అవాస్థోరకే చూడండి, మహా ప్రవాహం! మహా ప్రవాహం!

నాలుగవ గుంపు (వైదవారు)

ఒకడు

పేరుపొందినవాళ్ల ఉపన్యాసాలు చాలా విన్నాను గాని ఇలాంటిది నా గిం ఏళ్లవయసులోను కే చెప్పాడు వినతేదండి. అద్భుతంగా ఉంది.

మరొకడు

కోశుడరాయలు చాలాగొప్పవాడని విన్నాను గాని ఇంతటివాడని నేను అనుకోలేదు. ఇలాంటివాడు ఒక్కడుంటే చాలదా భాషకీ, దేశానికీ అంతటికీ గౌరవం తేవడానికి? థేమ్ థేమ్!

మరొకడు

పాండిత్యం అంటే అలా ఉండాలి. కవిత్యంగూడా చాలా బాగాఉంటుందంటారు.

ఐదవగుంపు (తలపాగాలవారు, కోడండరాయలు)

ఒకడు

నా కీజేళ్ల ఇంటిదగ్గర ఎంతో అద్దెంటుపని ఉన్నా, మీ ఉపన్యాసం వదిలివెళ్లడానికి బుద్ధిపుట్టలేదండీ.

మరొకడు

అది ఉపన్యాసంకాదు. అమృతం అలా పంచిపెట్టారు. తెలుగుంటే చెవులుమూసుకునేవాళ్లనిగూడా అలా కట్టిపడవేశారు.

మరొకడు

ప్రిన్సిపాల్ గారూ, ఇలాంటి ఉపన్యాసాలు అప్పుడప్పుడు పెట్టిస్తూఉండండి. చెప్పబ్రతుప్పయినా పోతుంది.

ప్రిన్సిపాలు

రాయలుగారు ఊ అంటే నా అభ్యంతర నేమీ లేదు. మీ పేరుచెప్పితే పిలవకుండానే వస్తారు వందలకొద్దీ మనుష్యులు.

కోదండరాయలు

ఉమ

అంతయు మీ ఆభిమానముగాని వేరుకాదు. నావలన ఉపయోగము ఏమయిన ఉన్న, తప్పక మీ ఇష్టము వచ్చినట్లు చేయును.

రంగము 3

[కోదండరాయలు ఇల్లు. కిక్కి ఆరుగుమీద ఉమ కూర్చుండి ఎదురు చూచుచుండును. అోపల కెరసనాయిల్ బడ్డి వెలుగుచుండును. ఒక నింకిచాపమీద చేతులు తలగడలుగా పెట్టుకొని వాణిను, మరువకుమారుడును నిద్రించుచుండును.]

ఉమ

ఎనిమిదికొట్టి చాలనేపయినదే! ఏమి ఇంకనురాలేదు? (చలివలన పిల్లలిద్దగును శరీరములను ముడుచుకొనుచుండురు)

ఉమ

(లేచి, ఒక చినిగినచీరను తెచ్చి రెండుమూడు మడతలు వేసి వారిపై కప్పి మరల ఆరుగుమీద కూర్చుండి)

అహ! నిద్ర అని ఒకటి ఉండబట్టి బ్రతుకుచున్నాముగాని, లేకున్న ఈదారిద్ర్యభాధకు అంత ముడుచునా? ఆకటిచిచ్చుల హతమయిపోవలసినదేకదా! అయ్యో! విడ్డలు—

ఒకజట్టు (పోవుచు)

తెలుగుమీటింగులో ౪ గంటలు నాజన్మంలో ఎప్పుడూ కూర్చోలేదురా. చాలా బాగుంది లెక్కరు.

(కోదండరాయలు వచ్చుచుండును)

ఉమ

(కన్నీరు తుడిచివైచి) సభ చక్కగా జరిగినదా?

కోదండరాయలు

జరిగినదిగాని పిల్లలు భోజనముచేసిరా ఉమా?

ఉమ

అయ్యో భోజనము!

కోదండరాయలు
ఏమీ, ఏమి?

2 గంటలవరకు నారాయణపంతులుగారు వారి ఇంటికే రాలేదట. తిరిగితిరిగి పిల్లలు రామ్మపిల్లి అదిగో ఆలాగున ద్రతోనే కడుపునింపుకొనుచున్నారు.

కోదండరాయలు

అనా. నేను పోయి నారాయణగారిని చూచివత్తును. ఏదో పనితోందరలో ఉండిఉండును.

(మెల్లగ పోవుచుండును).

మరొకజట్టు (వీధిని పోవుచు)

ఓహో! ఏమి ఉపన్యాసం!

ప్రవాహాలాగే ఆమాటాడడం!

తెలుగంటే తెలియనివారైకిగూడా రక్తికట్టించాడోయ్. బలే!

కోదండరాయలు (నడచుచు)

ఏమైయుండును? తప్పక పంపుకనననే — అయ్యో! ఉమా, ఎంతభాధ నమభవింపుచున్నావు! మిమ్ములను మరల సుఖపెట్టుట కీయాభాగ్యుడు నోమకొనలేదుగాబోలు! తనవారిని పోషించుకొనుటకు శక్తిలేనివానిని బ్రతుకనీయకుండునట్లు ఒకశాసన ముండవలయును. శక్తిలేనివారిని గుండువేసి కాల్చినను ప్రయోజనములేదే!...నాకు శక్తిలేదా? ఇంతయో అంతయో చదువుకొనినాను. (నవ్వుచు) పట్టభద్రుడను. వట్టి తెలివి తక్కువవాడను కాను. కష్టపడగలను. కష్టపడుటకు ఇష్టమున్నది కాని బ్రతుకుటకు మార్గము కనబడదు. ఆలుబిడ్డలను అంతులేని దుఃఖములో ముంచివేయుచున్నాను—ఎక్కడున్నది ఈలోపము?.....(పోవుచుండును).

రంగము 4

[నారాయణగారి మందిరము. పిల్లలు, మేజామీద మందిరీపము.]

కోదండరాయలు

నారాయణపంతులుగారూ!

అవన్నియు నీ కనులేనా ?

(జవాబులేదు)

కోదండరాయలు

పంతులుగారూ—పంతులుగారు!

(లోపలనుండి)

ఎవరు వారు?

కోదండరాయలు

పంతులుగారు లేరండీ?

పంతులుకొడుకు (వచ్చి)

మీ రెవరు?

కోదండరాయలు

నారాయణపంతులుగారున్నారా?

పంతులుకొడుకు

ఉన్నారు గాని మీ రెవరు?

కోదండరాయలు

నాపేరు కోదండరాయడు. కొంచెము పంతులుగారే!

చెప్పేదరా?

పంతులుకొడుకు

కోదండరాయడా? కోదండరాముడా?

కోదండరాయలు

రాయజే.

పంతులుకొడుకు

ఏమీ! కోదండరాముడు అని మార్పుకోకూడదు పేరు?

కోదండరామ కోదండరామ

నీదండ నాకు నీపేరు బోకు.....కోదండ.

(అని పాడుకొనుచు నాలుగడుగులుపోయి)

నాన్నగారూ, మీకోసం కోదండరాయడట

ఎవరో వచ్చారు. (కోదండరాయలనుచూచి) అవునండీ.

మీరు కోదండరాముడు అని పేరు పెట్టుకోండి. మీ

ముక్కా మొఖంకూడా మాపటంలో కోదండరాముడు

మొఖంలాగే ఉంటుంది. మీరూ నల్లగానేఉన్నారు....

నారాయణగారు (వచ్చి)

అలో! కోదండరాయలుగారూ! వయచేయండి. (కొడుకునుచూచి) ఒరే! వెధవా! వారెవరో ఎరుగుదువా? మహాపండితులు. డి. ఏ., పెద్దకవి. వారితోనేనా నీ లెక్కరూ? ఫో, లోపలికి.

పంతులుకొడుకు

కోదండరామ కోదండరామ....(పాడుకొనుచుపోవును).

నారాయణగారు

అయ్యో, ఆక్సెసులో 2 గంటలదాకా తీరిందే కాదు. మీమాటే పూర్తిగా మరిచిపోయాను. త్తమించాలి.

కోదండరాయలు

ఎంతమాట. పనితొందరలో ఇవి జ్ఞానముండుట కష్టము.

నారాయణగారు

ఇప్పుడు దీపాలుపెట్టిన తరువాత ఇస్తే మావాళ్లు ఒప్పుకోరు...

కోదండరాయలు

పోసిండు. రేపు ఉదయ....

నారాయణగారు

అన్నా! రేపు మార్గశిరలక్ష్మీవారం అవుతుందే—ఎల్లండి ప్రార్థన దయచేయండి.

కోదండరాయలు

(నివ్వరపాటు) వాన్నా! (అని అట్టే చూచుచుండును). మీతో అంతయు...

పంతులుకొడుకు (వచ్చి)

నాన్నగారూ, సినీమాకి డబ్బు అడుగుతున్నాది అమ్మ.

నారాయణగారు

ఎవరెవరు వెళ్తున్నారు?

పంతులుకొడుకు (లెక్కించుచు)

అమ్మా, అత్తయ్యా, పెద్దక్కయ్యా, చిన్నక్కయ్యా, నేనూ, రామిగూడా ఆరుగురం.

నారాయణగారు

మీరంతా పాపం కలుగుకు వెళ్లండి. రామి
గాడ్ని అణాటికట్టకు కలిసిపోండి. వెలుగునా?

జుకు

అలాగే గాని, మరి పట్టిపోండి.

నారాయణగారు

నాకోట: జేబులో కట్టుకుంటుంది. మీ అమ్మనుతీయమను.

జంతులుకొడుకు (పోవును.)

నారాయణగారు

అమ్మా, ఎల్లుండి చెడయం దయచేయండి. తప్పకుండా
ఇస్తాను. ఎంతకని అయింది! నేను సాఫుగా మరిచే
పోయాను మీ సంగతి. ఆఫీసుకు వెళ్తే మరేమీ తోచ
నీయకుండా చేసేస్తారు.

కోదండరాయలు

చిత్తం—పోవుదానా?

నారాయణగారు

ఎల్లుండి—మరేమీ అనుకోకండి.

కోదండరాయలు

అమ్మా, ఎంతమాట. సెలవు. (నాలుగడుగులు
నడచి) మనుష్యులు పగ కావచ్చును. జంతువులు పగ
కావచ్చును. చంచలాతిచంచలమగు కాలము-విధి-పగ
కావచ్చును. కాని, మావిశేషమేమియో! నిర్జీవములగు

వారములుగూడ మాకు పగ అగుచున్నవి. అట్టి
వారము నాపై పగసాగించినది. అందరికిని వెలుగునిచ్చు
దీపముగూడ మాకు పగయే. దీపము పెట్టిన తరువాత
మాకు ఇవ్వరాదు. ఆహా! అన్ని ప్రయత్నములు నిష్ఫలములయ్యెను. వీరి మాటయే ఆధారముగా
నభకు పోయితిని. ఆనభ! ఆకాశాహము! అదొకలోకము.
ఈమాడే ఈ ఆకలి; ఇదొకలోకము. ఈ రెంటికిని సంబంధములేదు. కాని, ఏది నిజము? ఆశ్రవం నిజమా, ఈ
పస్త నిజమా? ఆకరతాళధ్వనులు నిజమా, ఈ కడుపు
చిచ్చు నిజమా?—ఇదే నిజము. ముమ్మాటికి ఇదే నిజము.
పాండిత్యమా, చచ్చిపోమ్ము. బి. ఏ. పట్టమా, మంటిలో
కలిసిపోమ్ము. బి. ఏ. కొరకు ప్రాకులాడుటకు బదులు
భిక్షాటనము నేర్చుకొనుట మేలు. సరస్వతీనేన చేయు
టకు మారు చాకలిపని నేర్చుకొనుట శ్రేయము.
ఆహా, ఏమిదై పరిత్యము! (సొమ్మసిలినట్లయి ఒకగోడను
ఆనుకొని, ఆ కాశమును చూచును. చీకటిరాత్రి అగుట
చేత నక్షత్రములు దివ్యముగా వెలుగుచుండును.)

ఆవన్నియు నీకనులేనా? చూచుచున్నావా?
నెపోలియను ఈనక్షత్రములను చూచియే నీవు ఉన్నావు
అని నిశ్చయించినాడట. నిజముగా నీవున్నావా?—
నీవున్నావా—ఉన్నావా—(నవ్వుతో) హూ—ఉన్నా?
(అని తలకడించును.)

[అభాగ్య కోదండమునుండి.]

యతి ప్రాసమహాసభ

క

-ఇంద్రకంటి హనుమచ్ఛాస్త్రి

సీ

తెలవారి చూసేసరికి సారంగ

(శ్రీనవ్యసాహిత్యమంజరి నియంత)

బారులుతీరిన తాటాకు పాకల

మొదటి శ్రేణిలో వెల్లినిలుచున్నాం.

ధరుడి మెట్టమీద ఒక పెద్ద తాటాకుపందిరి. దాని పైనే - కిందా-మామిడాకు తోరణాలు, రంగురంగుల జెండాలు, ఎగువు, పచ్చ, నీలం కాగితాలగొలుసులూ, బుట్టలూ లేతగాలికి ఊగుతూ కన్నులపండువుగా కనిపిస్తున్నవి. ఆ పందిరికి చుట్టూ చినచిన్న కొత్త తాటాకుపాకలు అందంగా బారులు తీర్చి వీధులువీధులుగా ఉన్నాయి.

ఉదయం 2 గంటలయింది. బాలసూర్యుని బంగారుకాంతిలో జైలురోడ్డుమొదలుకొని మెట్టదాకా 'దయచేయుడు. దయచేయుడు' అన్న ఆహ్వానపు ట్రట్టలకు అంతులేదు. వీరభద్రపురంనుంచి వీరేశలింగంతోటకు ఏదోపనిమీద పోతూన్న నన్ను చూసి మిత్రులు సూర్యనారాయణశాస్త్రిగారూ, నీతాపతిగారూ తొందరగా వెనుకూ "శాస్త్రీ, చప్పన రావాలి. గొప్ప తమాషా జరిగి పోతోంది. పరుగులమీద పోవాలి ర" మృన్నారు. 'ఊ. ఏదో రాగిశాసనమో, మరణశాసనమో దొరికింది కాబోలు' అని నవ్వుతూ "ఆగండి. ఏమి టాతొందర?" అన్నాను. "కవిత్వం చేసి చంపక రద్దూ! వస్తేగాని చెప్పం" అన్నారు. 'పదండి' అని బయలుదేరాను.

చ

నీతాపతిగారు ముందు నడుస్తున్నారు. ఎట్టకేలకు మెట్ట సమీపించాం. పెద్దతాటాకుపందిరి ఏదో సభాభవనంలాగా కనిపిస్తోంది. "కొంపదీసి ఆంధ్రసాహిత్య పరిషత్తు అభినవకవులకు జడిసి ఇక్కడ జరగడంలేదు గదా" అన్నా సూర్యనారాయణశాస్త్రిగారితో. "అంత కన్న ఒక మహాసంస్థ ఒకా టిక్కడ లేవదీశారయ్య మహానుభావా" అని తీర్చిన 'అర్చి' ఒకటి చూపించారు. దానిమీద "అఖిలాంధ్రయతిప్రాసమహాసభ" అనే కాకిబంగారంఅక్షరాలు జిగజిగమన్నాయి ఒక్కసారి. నీతాపతిగారు మాతో రహస్యంగా "ఇక్కడ మన మొవరమో ఎవ్వరికీ తెలియగూడదు. తెలిస్తే వీళ్లు మనను చంపేస్తారు. జాగ్రత్త" అని హెచ్చరించారు.

నిదానించి నీతాపతిగారు ఒకపాక దగ్గరకు నడిచారు. మేము వెంటబడించాం. ఆ పాకకు ఒకజైపున 'ఓరుగల్లు ప్రతినిధులు' అని వ్రాయబడిన ఒక చుట్ట వ్రేలాడుతున్నది. పాకనిండా ప్రతినిధులు 'కోదండరాము నకు..జై' అని కోలాహలం చేస్తున్నారు. నీతాపతిగారు చూపుడువేలు తిప్పుతూ "అదిగో అందులోవారికందరికీ నాయకుడుగా 'అజమాయిషీ' చేస్తున్న ఆడబుల్ పన్నామనిషి 'అనఘం'గారు. ఈయన బమ్మెరపోతరాజు గారికి సమానమేనత్తకొడుకు. ఆయనపక్కను పరువుచుట్ట కాసుకుని కూర్చున్నాయన 'అమరం'గారు. యీయనా 'అమలం' 'విమలం' 'ప్రవిమలం' ఒకవేలువిడిచిన పెత్తల్లి పితల్లిబిడ్డలు. వీరి ఎవంపక్కను కూర్చున్న కుర్రవాడు 'నెత్తి' అతని పక్క వాడు అతని ఆత్మబంధువు 'మణి'." అనిచెప్పి ఈ మూల కూనిరాగాలు తీస్తున్నాయన ఎవరు చెప్పా అని ఆలోచిస్తుండగా ఓస్ ఈయన 'చరగం' గారండీ అన్నా కొంటెగా. 'రైటో. పదండి ముందు' కన్నారు నీతాపతిగారు.

త

అది కొండపీటి ప్రతినిధులున్న బస.

'నమ స్సాంబశివాయ' అనే కలకలం మాకు దూరానికే వినబడింది. అంతా కుస్తీచేసిన వస్త్రాదుజబ రద్దీగా ఉన్నారు. దగ్గరకు వెడితే తంతారేమో అన్న భయంమీద ఓరగా నిలుచున్నాం. నీతాపతిగారు ఎవరి కోసమో వెదికివెదికి ఉండబట్టక పాకలోనూరి 'అయ్యా, ధరాదేవిగారు రాలేదేమండీ' అని అడిగారు. పాకంతా గొల్లుమని నవ్వి 'ఈసభాకార్యక్రమం మీ కేమీ తెలియదుకాబోలు. ఈమహాసభకు మాధరాదేవిగారే అధ్య

తన వహిస్తారు. వారు త్రోవలో నన్నాననభలూ, స్వాగత
వ్రతాలూ విధి విరామం లేకుండా అందుకుంటూ ఈవేళ
గంటలరైలుమీద వెళ్తున్నారు. బ్రహ్మాండమైన ఊరే
గింపుతో గోదావరినైవేషముకు వెళుతున్నాం' అన్నారు.

'వెళ్లి అంతా గోదారిలో దిగిపోండి. ఆంధ్రీకవి
త్వపీఠ వదిలిపోతుంది.' అన్నారు సన్నగా సూర్య
నారాయణశాస్త్రిగారు.

నేను కొంటెగా అందులో ఒకాయనను 'అయ్యో,
తమపేరేవరండి!' అన్నారు. అతడు గూబకు బెత్తెడు
చూసినట్లు చూసి 'రాజమృది కుర్రాళ్ళకి బాత్రిగా
కట్టు కనిపించడంలేదు. ఏనాడూ మమ్మల్ని చూస్తేగా'
అన్నాడు 'గుస్సా' అయిపోయి. 'పేరడుగుతే తప్పండి?
అని సీతాపతిగారు స్థి "శాస్త్రి, తంటాతెచ్చావూ!
వాళ్ళ నడక్కు - రంగం చెడుతుంది. నేను చెబుతా
వినండి. ఇదిగో! మనమీద మండిపడినవాడున్నాడే
వాడు 'కెరలి' గాడు. వాడిక్క-వాడు 'పంబిన' వాడు.
ఆరుద్రాక్షతావళం తిప్పతున్నాయన 'ఒరిమ' గారు.
అతని కెదురుగుండా ఆ వెలిమొహంవాడు 'అర్థి'. ఈ
హడావడిగా పరిగెత్తేవాడు 'వీకం' గారు." అని చెబుతూ
ముందుకు నడిచారు.

వ

ఇంకొకపాక. అది 'జమీందారీ' ఫాయామనుషు
లుండవగినంత 'హోదా' గా తయారుచేశారు. ఆ
'రాతిరియుంబవల్' మరపురానిహోయలు' చూస్తే ఒక
మహాసామ్రాజ్యం పంచుకు అనుభవిస్తున్నదర్జా గోచ
రిస్తుంది. వరదిన పట్టుతివాసీమీద ఒక పెద్దమనిషి
హుక్కాపీలుస్తూ 'ఫక్తుఫాదుమా' లా ఉన్నాడు. సీతా
పతిగారు తేరిచూచి "ఓహో! వీరు జెజయనగరప్రతినిధు
లండి. ఆహుక్కా పీలుస్తున్నాయన 'హుపుమొల్లం'
గారు. మాంచి హుమారైనవాడు. ఇటువెంపు చూస్తు
న్నాడే అతడు 'అల్లన'. ఇతడు పెద్దన్నగారి దత్త
పుత్రుడు. ఆ పొడుగుంటివాడు 'వావిరి.' ఇతనికి పసు

చరిత్రభట్టాజుగారికి మహా దోస్తీ. ఈ పొట్టిమబుబి
కుర్రాడు 'సారిది'. ఆ పొడుగుంటిస్తున్నవాడు 'తలసే'
ఎలాగోవచ్చి వీళ్ళల్లోపడ్డాడు.' అన్నారు. ఆతురక ఎవరిండి
వీరిలో ఉన్నాడు అన్నారు సూర్యనారాయణశాస్త్రిగారు.
నేను గుర్తించి ఇతడు 'మేకోతవకవసాయబు. అరుగో శ్రీ
ప్రతినిధులు-ఈబక్క-పలచని జాకాలావిడ' అంశజయన.'
ఆపచ్చచీరావిడ 'భీతహరినేక్షణ.' ఆ పడుచు' శత్రుత్వ
క్షణ.' వారికెదురుగా కూచుని వెలిమొహం కేసి యేమీ
తోచక 'క్రతుత్సవసంధాయకుణ్ణి' పిలిచి చుట్ట అంటి
స్తూన్నవాడు 'కైతవకుసుమశరాసనుడు.' అనేసరికి మా
వారిద్దరూ పొట్టులుపగిలేట్టు నవ్వుతూ ఈ పై ప్రతినిధు
లతో శాస్త్రి ఎక్లూగూ తంటాతెస్తాడు. అసలు మనపని
చెడుతుంది అని సభాభవనంలోకి లాక్కుపోయారు నన్ను.

గ

ఆహ్వనసంఘసమావేశము జరుగుతున్నది. అధ్య
క్షులు 'జగన్నుకం' గారు, కార్యదర్శి 'మానుగ' గారు.
తగ్గినముగ్గురు సభ్యులు 'పోలగ' 'వెలుచ' 'తద్దయ'
గార్లు సభాప్రణాళిక, కార్యక్రమం గూర్చి మాట్లాడుకుంటు
న్నారు. ప్రణాళిక ఇట్లా సిద్ధమయింది:

(౧) ౮ గంటలకు బ్రహ్మాండమైన ఉత్సవముతో
వీరేశలింగముతోటమీదుగా గోదావరినైవేషముకు వెళ్లి
ధరాదేవిగారికి ఘనమగు స్వాగత మిచ్చుట

(౨) యావన్నుండి ప్రతినిధులతోను, సభ్యుల
తోను తిరిగివచ్చి తావన్నుండితోను తదుపరి మజ్జన
భోజనాదు లాచరించుట

(౩) ౨ గంటలకు మహాసభా ప్రారంభము.

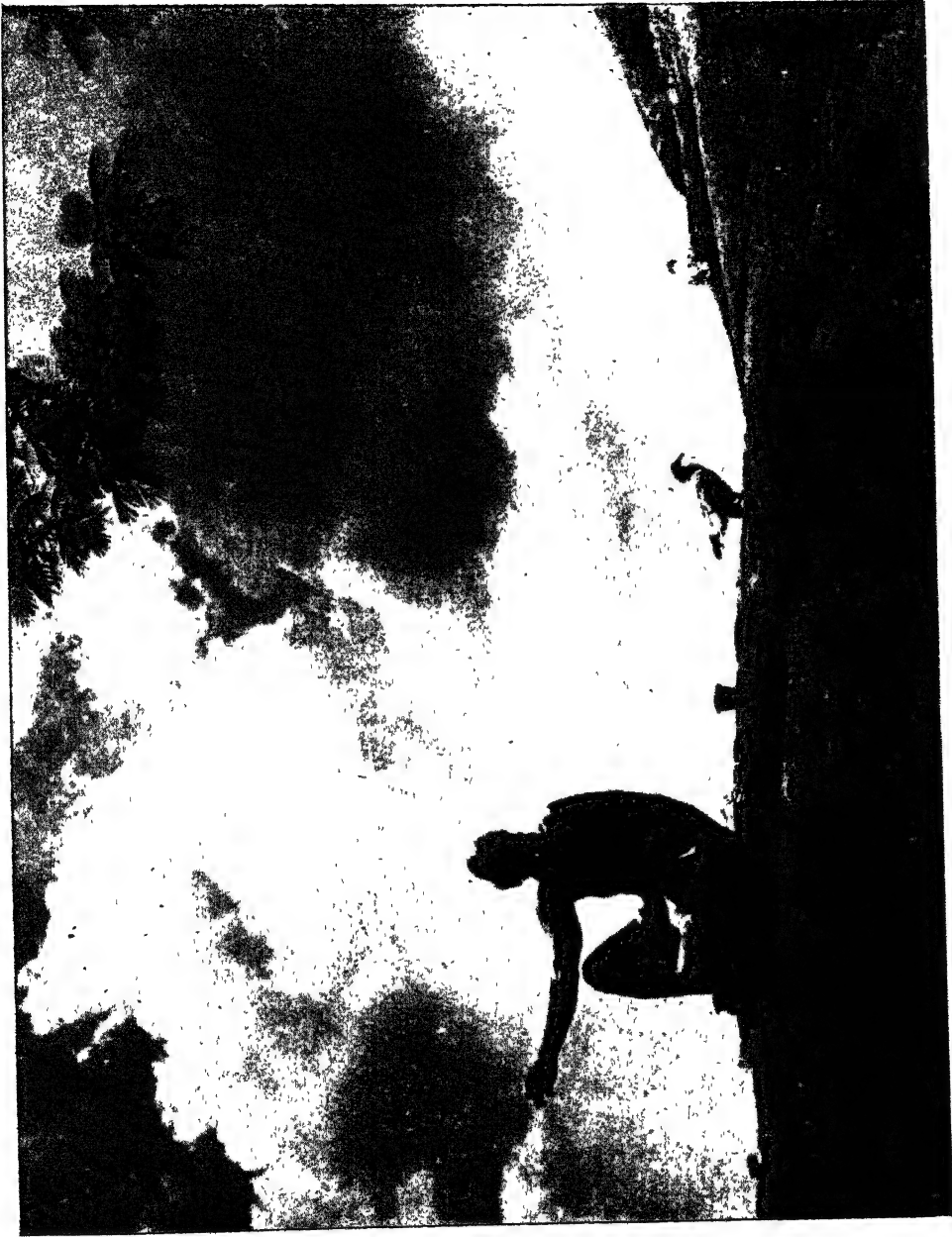
(౪) అధ్యక్షియెన్నికోలు.

(౫) ఆహ్వనసంఘాధ్యక్షోపన్యాసము.

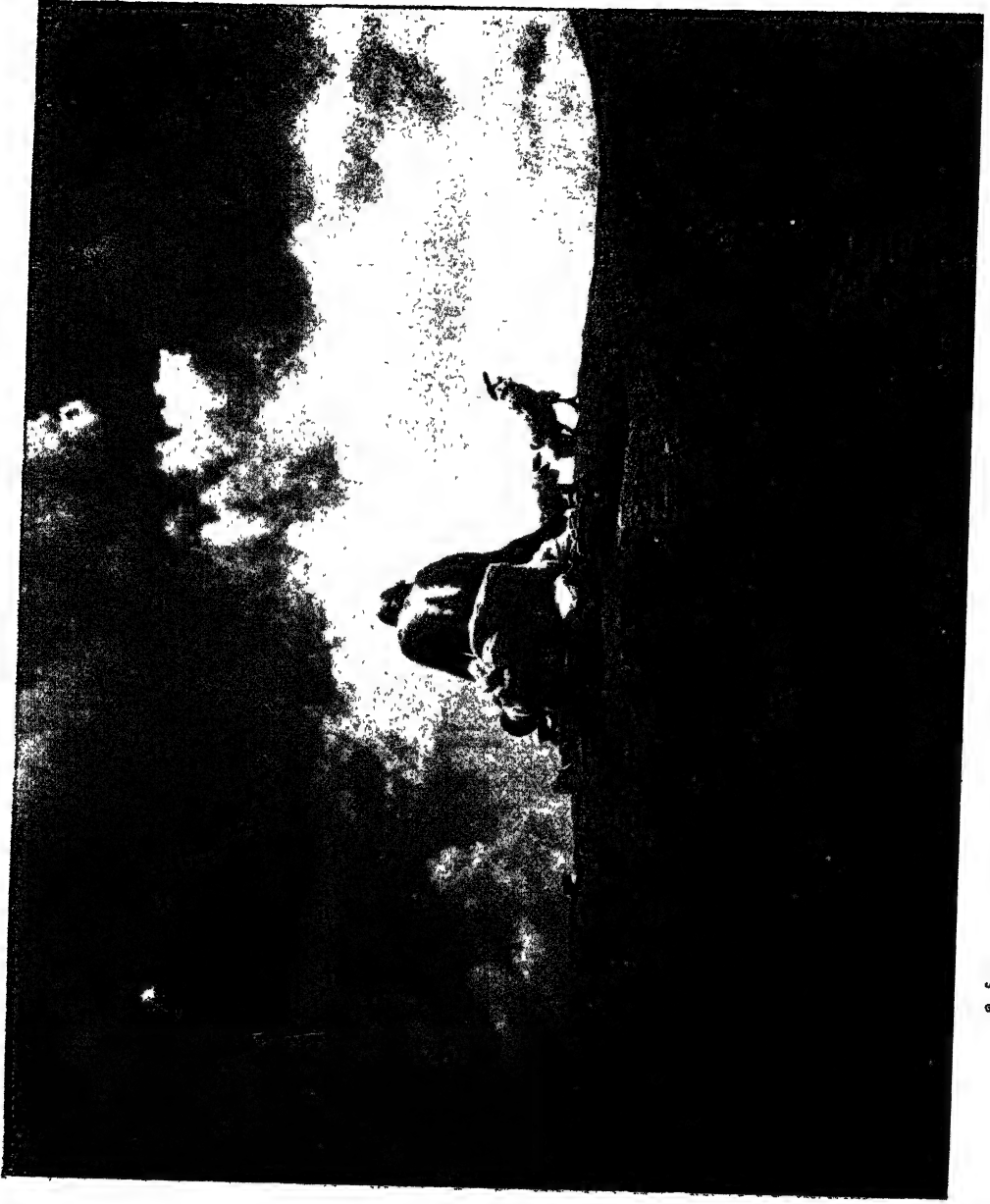
(౬) అధ్యక్షుపన్యాసము

(౭) అఖండయతిఆక్రందనము

(౮) కొత్తప్రతినిధుల కొన్ని మాటలు.

పక్షి తీరము — కొండమీద పంజార మిడిన ఆహారమును తినిపోవుచున్న పక్షులు

పక్షి తీరము — కొండమీద పండ్ల మిడు నౌకరమును తినుచున్న పక్షులు (C. G. J.)

(౯) అభిశంసనతీర్థానములు.

(౧౦) సమాపి

జగన్నుతం గారు లేచి “సోదరప్రముఖులారా, కార్యప్రణాళిక కడుంగడు చక్కగ కుదిరినది. ఎనిమిది గంటలైనది. లెండు. మన వంశప్రతిష్ఠ కంతకును మూల విరాడ్రూపిణి యగు నధరాదేవి ఘనస్వాగతమునకై కదలిరండు.” అని గంభీరంగా శలికేసరికి ప్రతినిధులందరూ సభాభవనం నిండిపోయి, ‘ధరాదేవికి- మహీర మణికి—పుడమితల్లికి—కై’ అని తమ భక్త్యుత్సాహముల వెల్లడించి బారులుదీరి బయలుదేరారు.

స్వరయతులందరూ ఒకజట్టు. వ్యంజనవిరామము లుదరూ ఒకగుంపు. బిందువిశ్రాంతల చెట్టాచెట్టాలు సెనక. తరునాత విశేషవిరతుల శ్రేణి, అందరిమెనకా అఖండయతిగాడు అప్పకవిని తిట్టుకుంటూ భావకవుల్లో కలిసిపోదామా అని ఆలోచిస్తూ బయలుదేరాడు. ఇనక వేస్తే రాలని యతిపటాలంశో రోడ్డు ఉక్కిరి చిక్కిరి అవుతూ ఒక మహాప్రబంధంలా ఉంది.

ఊరేగింపు విరేశలింగంతోట దగ్గరకు వచ్చేసరికి చటుక్కున ఇంకాకొందరిని వెంటబెట్టుకుని ‘క్రందుగ’ గారు ప్రాసప్రముఖులను వెదుక్కుంటూ వచ్చి కలిశారు.

తిన్నగా ఉత్సవం లక్ష్మీవారప్పేటదగ్గరనుంచి ‘సర్కారు పశువుల వైద్యశాల’ మీదుగా గోదావరి స్టేషనువద్దకు నడిచింది.

మెయిలువచ్చి స్టేషనులో ఆగింది. అమరప్రకారం అక్షరాలా ధరాదేవికుండే పేర్లజాతిలా కంఠటికీ కైకై కొడుతూ ఆహ్వానసంఘంవారు ఆ మెయిక్కిన పెట్టెకోసం జనాన్ని తోసుకుని పరుగెత్తుతూండగా, ఒకపెట్టెలోనుంచి తలంతా నెరిసి ఒకవ్వుడు తులలేని వైభవం అనుభవించిన ఒకముసీలావిడ తొంగిచూసింది.

‘అరుగో వసుంధరాదేవిగారు’ అంటూ జనం అంతా అటువెంపు పరిగెత్తారు. అవయవపటుత్వం

తప్పినా సకలార్ధకవిత్వరంగమూ అశివారుబయలుగా తిరిగిన ప్రాభవమూ, ఏకార్ధకవికత్తులోనైనా అడ్డపడి కాపాడిన ఔదార్యమూ ముఖంలో ప్రతిఫలిస్తూండగా ధరాదేవి జరాధిరంతో వణకుతూ దిగింది. ఆమె వెంట ‘లీలా’ కుమారి, ‘బలి’ కన్య స్వాగతప్రతాలూ, సంచీ పట్టుకు దిగారు.

‘మానుగ’, ‘జగన్నుతం’ గార్లు గబగబ పరిగెత్తుకువచ్చి ధరాదేవిమెడలో కిర్యూరపుదండలూ, పూల దండలూ చేసి సాష్టాంగంగా నమస్కరించి లేచారు. వచ్చిన ప్రతినిధులందరూ సాష్టాంగపడదా మనుకున్నారు గాని ప్లాట్ ఫారం పట్టదనీ, పాంజరల్లు తొక్కి చంపేస్తారనీ భయపడి జంకి చేతులతోనే ‘దండించి’ తృప్తి పడ్డారు.

‘సెకండ్ క్లాస్ కంపార్టుమెంట్’ లోంచి నవనాగ రికులగు మగ్గురు యువకులు ‘హాజు’ లిస్తూదిగారు. జనం కొత్తప్రతినిధులన్న గోల పుట్టింది. కార్యదర్శి ‘మానుగ’ గారు తెచ్చికోలునవ్వుతో తేరిచూసి ‘అయ్యా, దయ చేయండి! తమరు గుంటూరునుంచా, తెనాలినుంచా బయలుదేరారు’ అన్నారు. ‘అసలు మొన్న గుంటూరిలో బయలుదేరి తెనాలి నిన్నరాత్రికి వచ్చి ఉదయం జెజవాడలో బయలుదేరాం’ అన్నాడు అందులో ఒకాయన.

“తమ నామధేయం ?”

“నాపేరు మధురం - ఈయన వలపుబరువు. ఆయన ‘సుమమం.’ ఏదో మీకుటుంబంలోవాళ్ల మేకనక బంధువులనందరినీ చూసిపోదామని వచ్చాం.”

“మంచిపనిచేశారు. దయచేయండి”

‘మానుగ’ వారిని వెంటబెట్టుకుని మహాజనం లోకి వెళ్లాడు. లీలాకుమారి మధురాన్ని చూసి తన చురుకైన కళ్లను ఓరగా అప్పలించి పరిచయసూచకంగా నవ్వింది.

‘ప్రేమ గుడ్డిది’ అనుకున్నాడు ‘వలపుబరువు.’ ధరాదేవి కారుఎక్కుటకు నిరాకరించగా రెండవబండి

మీద ఆమెను ఎక్కువారు. 'లలి' కన్య ఆమెతో బండిలోనే కూచుంది. లీలాకుమారి, కొత్తప్రతినిధులూ కాచలో ఎక్కడా కారు బ్రదుకూది.

బి

మూడుగంటలకు ఎట్టకేలకు మహానభ ప్రారంభమయింది.

స్త్రీల ప్రత్యేకస్థలంలో స్త్రీప్రతినిధులు కూర్చున్నారు. 'లీల' వారందరికీ నాయకరాలుబాగా కొంచెం ముందు కూచుని 'మధురం' మీద ఓకన్నపాకేసి ఉండింది. అంతట కార్యదర్శి 'మానుగ' లేచి కన్నులు మూసి, 'శ్రీవాణీగిరిజా శ్చిరాయ' అని దైవప్రార్థన చేయగా 'ఎవ్వనిచే జనించు' గూడా చదివితీరాలి. చదవకపోతే లేచి పెళ్లి మే మింకోసం పట్టుకుంటా" మని ఓరుగల్లు ప్రతినిధులు ప్రీవ-గగ్గోల చేశారు. ఓమూలనుంచి రాజమండ్రి వెళ్లమనిమి లేచి "అయితే 'శ్రీమద్భానునహస్ర' బదిలిపట్టవలసిందేనా?" అని గద్దించాడు. మధురం జెండాలా లేచి ఫక్తు బంగాళీలో "గీతాంజలిలోవి పదిలై నులు చదివితేగాని మేం ఒప్పుకోం" అన్నాడు. చట్టన 'జగన్నుతం' గారు లేచి కాంగ్రెసువాదిభీకరావంతో

"నాయనలారా! అమ్మలక్కనాయనమ్మలారా! బ్రహ్మాండమైన కార్యక్రమము ముందుజెట్టుకొని దైవప్రార్థనకై తగవులాడుట వట్టి అంధత్వము. ఆభారతా మ్నాయగంగా భగీరథునియందు, ఆవాగనుశాసనునందు మీకు గౌరవము లేదా! వెండియు నఖండ గౌతమీ జల కణహల్లోహల మదబంధర మల్లధ్వనుల నుల్లూలరు ఉద్బంధమండలేశ్వర చండకాండాలికాండ నికురుంబకరం బిత రాజరాజ నరేంద్రచంద్రు పేరోలగమువంటి ఈ 'ధీరోలగము'న నింత పూచీలేని పేచీలు లేవనెత్తుట భావ్యమా? సంభావ్యమా" అని గర్జించి అల్లరి సర్ది "ఏదేవి యాభేయభావంబున స్థావరజంగమ ప్రపంచము కాలాని క్రాలుచున్నదో, ఏదయామయస్వారత యను సగ్రహంబున నన్నయాదికపులు, వేమనాది యోగులు

కృత్యాన్యవస్థ దాటి కృతకృత్యులైరో, ఏయదారశీల గంటముదించి, ఆకుచించి ఆలోచన తెగక తన్నుకొని చచ్చు అంధకపుల కడ్డపడి ఆత్మదాటించెనో అట్టి శ్రీ వసుధరాదేవిగారు దయచేసి అధ్యక్షపీఠ మంకరింతురు గాక." అని ఉడిమి కూర్చున్నారు.

"ముసలాల్లు అధ్యక్షపీఠాలు వదులుకుంటేగాని ఈదేశం బాగుపడ"వన్నాడు మధురం. వెంటనే ఒలుకుతూ అధ్యక్షపీఠానికి తడుముతున్న ధరాదేవి చేయిపట్టుకుని 'లలి' కన్య పీఠం ఎక్కించింది. కార్యక్రమం ప్రకారం ఆహ్వానసంఘాధ్యక్షులు తమ ఉపన్యాసం ఇట్లా ప్రారంభించారు:

"అయ్యమ్మలారా! అబ్బలంధ్రయతిప్రాస మహా జనులారా! స్వాగతము. సుస్వాగతము. నేడు ఇప్పుడు ఇక్కడ మనము ఎందుకు సమావిష్టులమైతిమో యంద అకుం చెలిసినయది కాదా? ఒకప్పుడు మనమును తుల లేని గౌరవమును, వెలలేని కానుకలను నింపుడుభుక్త్య సంపాదించినవారమెకామా! మనవంశము బహుపురాతన మని యిటీవల దొరికిన కరక్కాయవలన మరణశాసన ముంబట్టి సువిదితమైనది కాదా? రాజరాజనగేంద్రుని మొదలు రఘునాథరాయలవరకు మనధాటి కెదుగొడ్డిన వారున్నారా?

నన్నయమొదలు చిన్నయదాక మనల గాదని కాలుకడిపినవారున్నారా? బాలకవి పార్థసారథితకము దగ్గరనుండి మహాకవిభారతమువరకు మనము పెట్టినది భీక్షకాదా! (హంగివచ్చే కన్నీళ్లు తుడుచుకుని) చచ్చి స్వర్గముననున్న నన్నయతాతగారు పనియున్నను లేకున్నను నన్ను బిలిచి యభిమానపుత్రునిగా జూచిన దినములు తలచుకొన్న నాకు దుఃఖము వచ్చుచున్నయది. కన్నీరు మున్నీరగుచున్నది. 'క్రందుగ బాష్పరోధమున కంతమునున్' జెడుచున్నది. అయినను గొన్ని సంగతులు మనవిజేసి విరమింతును.

"నేడు కొందరు మనమహాకవు లిచ్చిన ప్రబంధ రాజముల జదివి బాగుపడిపోయి, ఎదురుతిరిగి, పొల్లు

పదములు, పడికట్టురాళ్లు అని మన 'భవిష్యము' తీయచున్నారు. చెల్లెలే యిది యెంత విశ్వాసభూతుకత్వము! అమ్మకచెల వీరి నమ్మగజేయదు. వంకాయబజీవలె గీతపద్య మిప్పటివారి కారాధ్యమైనది. ఇందు యతి సోదరులకు భీష్మ దొరకినను ప్రాసప్రముఖుల ప్రాణములు పోవుచున్నవి. ఉభయులను గౌరవించు తెలివి వీరికిలేదా? నేటికాలపు డిప్రెషన్ పద్యములకుగూడ ప్రాణికదా! (భీకరంగా) ఆశార్దూలము లేమి! (గర్వంగా) ఆమత్రేభము లేమి! (మృదువుగా) ఆచంపకమాలలేమి? (సువాసనగా) ఆఉత్పలమాలలేమి? వాని 'సనండు' ఈ తుక్కుగీతములకు, నీవొప్పగేయములకు వచ్చునా? మెచ్చుదెచ్చునా? ఇన్నీ యిది కెస్సయే? (సభలో: ఆహా ఏం కొట్టెస్తున్నాడయ్యా దెబ్బలు. బలే! అనేఅభినందనాలు) ఏమయినను పోయినది - పోయినది. ఆంధ్రకవిత్వపత్రిక అడుగంటినది. పాపము గోపాలకృష్ణయ్య ఏమన్నాడు? "కొతిమిరికవిగాళ్ల గతుల యోమయములై నన్ను పీఢిని బెట్ట నెన్నుచుండ" అని ఆంధ్రమాత ఆశేదనగా వినిపింపలేదా? లేవరేమి? నడుములు బిగింపరేమి? కాల్లెగుర వేయరేమి? అల్పులము మన మేమి చేయగలమని యోడకుడు. చెప్పలేదా చిన్నయసూరిమహాకవి 'గడ్డికెంటి గంధగజమును బంకించు'నని. కావున మన మందరము మన నవమానించిన క్రొత్తకవులను కెక్కుకెక్కుమనిపించుట కొక కొంగ్రొత్తమార్గము కనిపట్టి ప్రచారముచేయ నీమహాసభాసన్నాహము జేసితిని. అది యెట్టిదన:— కొత్తకవుల యూహలు విదేశీయములైన భాష స్వదేశీయ కావలయును. కనుక వారు భాషకొరకు ప్రబంధములు శదువునప్పుడు మనము మూతిబిగించి బిర్రబిగిసితిమేని యతడు ఎంత తన్ను కొనినను మన యంతర్యమును దెలిసికొనలేక చివరకు మనకు దాసోహమయి చెప్పినట్లు వినును. ఈ ఘనకార్యమునకు మీరందరేకమతులై తోడ్పడినచో కుఱ్ఱకవులను ఘడియలో లొంగదీయగలను.

"నేను చిరకాల మీయఖండగౌతమి సమమర్షణ స్నాన మాచరించి, సారంగధరపర్యతమున ఘనతపం

భాచరించి ఈ సహాయనిరాకరణోద్యమమును గనిపట్టి నాను. గాంధీ వాక్రీయశిష్యుడు. చెప్పమరచినాను.

"వజ్రులపండితాదులు వసుచరిత్ర విమర్శనాదికములలో మనము వ్యర్థులమని దూషించినను నలుగురిలోను మనము లేకున్న రసభంగ మగునని చెప్పుచుండుటచే వారి నెంతయు మన మభినందింపవలసియున్నది. ఇక మనమనిన నోర్వలేని ముగ్ధురను తీవ్రముగ నభిశంసింపవలసియున్నది. సోదరులారా! చాలతడవైనది. నేను నూచించిన ఉత్కృష్టపదధి ననునరించి వంశప్రతిష్ఠ నిలువంబెట్టుడు."

అని జగన్నుతంగారు సుఖాసీనులు కాగా ఉన్వేత్తుగా లేగిన తప్పెటలవంటి చప్పట్లుపద్య ధరాదేవి లేచి "చిరంజీవులారా! ఎందరో మహాసభాపు లుండగా నన్ను, ఈముసలిము తైదవను అగ్రాసన మెక్కించుట కేవలము తమకున్న శ్రీగౌరవమెయని చెప్పకతప్పదు. ఇంత మహోన్నతపదవికి నేను తగను. శ్రీనాథాదికవిరాజులు నామీద నిష్కారణగౌరవము చూపినట్లే మీరును వ్యర్థురాలనగు నామీద నితయాదరము, ప్రాముఖ్యము నుంచి మీస్వాభిమానము ప్రదర్శించినందులకు చాల కృతమెరిగినదానను.

"నాజీవము, జవము నేనాడో తెనుగుకవులకే ధార పోసిన నేను ఈ జరాభరమున నేమియు మాటలాడంజాలను. అదియునుంగాక శ్రీ జగన్నుతంగారే చెప్పవలసినదంతయు జెప్ప నాభారము తగ్గించినారు. వారి యమూల్యోపదేశముల ననుసరించి మీరందరు కృతకృత్యులగుదురు గాతమని కోరుచున్నాను" అని చదికిలబడగా చివ్వున అఖండయతి లేచి "జ్ఞాతిశ్చేదనలేన కిమ్మనెడి వాచారూఢి సత్యంబుగా మీరు నన్ను దరిజేరనిక తరిమికొట్టినారు. నామీద ఆదరంచూపిన కొత్తకవుల వ్యావహారిక భావతోనే మాట్లాడుతాను.

భారతకవులు సన్నభిమానించినా అప్పకవి వాడి సామ్యంతా పడిపోయినట్లు నన్ను కాదని అడ్డమైన గడ్డి

కరచాడు. నాసోదరుడు రలయతికి విషమే పెట్టాడు. నన్ను ఆదరించిన ఆధీశవకవులను నమ్ముకుని మేమిద్దరం వారితోటే ఉంటాం. మేము మీతో ఎప్పుడికీ కలియం. నాకు మీసంస్థతో సంబంధంలేదు." అని దబాయించి చెప్పి కూర్చున్నాడు. యతిప్రముఖులు మంజీషణి "ఏల చొరంగనిచ్చితిరి యిత్తురకన్ మన సీమలోనికిన్" అన్నట్టు ఉక్కులై చూశారు. కొత్తప్రతినిధులలో 'మధురం' లేచి 'జగన్నుతంగారి అభిప్రాయాలతో కొంతవరకూ ఏకీభవిస్తాం. అట్టే చెప్పవలసింది లేదు' అని కూర్చున్నాడు. కార్యదర్శి లేచి 'మహానుభావులగు నన్నతోసదరులారా! తమరందరు సాదరభావముతో నందండు తోడ్పడి సభ జయప్రదముగా జరిపించినందులకు నిదే వేనవేలు కృతజ్ఞావందనము లర్పించుచున్నాను. ఈతీర్మానములను సమందరు చిత్తగించి సమ్మతించగోరుచున్నాను.

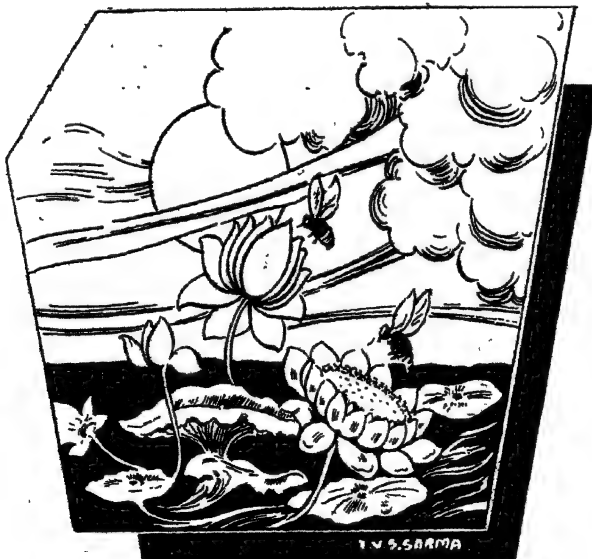
౧. ప్రస్తుతము, మనసంఘమును బహిష్కరించి కొత్తత్రోవలను ద్రొక్కుచున్న ఇప్పటి కవులు ప్రబంధ

ములః బట్టుకొనినవో వారి కడుగట్లన నడ్డుతగిలి యేడి పించుటకు నీనభవారు తీర్మానించుచున్నారు

౨. తమ విమర్శనలలో మనము వ్యర్థులమని దూషించి వ్రాసినను, నలుగురిలోను మనవల్ల రస ముప్ప తిల్లునని చెప్ప నర్హులఁగి తాదుల నీనభవారు అభినందించుచున్నారు.

౩. మనలను పీఠికలలోను, పత్రికలలోను దూషించి యిహపరములకు జెడిన ఛందోదర్శణపీఠికాకారుడు సీతాపతి, యతిప్రాస లైచ్చికములని యుగాదిసంచికలో వ్రాసిన సూర్యనారాయణశాస్త్రి, పద్యములలో యతిప్రాసలు త్రోసి మనపై కత్తికట్టిన హనుమచ్ఛాస్త్రి గార్లను ఈ సభవారు మిక్కిలి గర్హించుచున్నారు.

సభ్యులంతా 'భేష్-బలే-అవును' అని చుప్పట్లు కొట్టి, అట్టహాసాలు చేసి తమ ఆమోదమును తెలియ జేస్తూ సభలోంచి లేచారు. మే మెవరమో తెలియకుండా బయటపడేటప్పటికి బ్రహ్మాండ మయిపోయింది.

అప్పుడే వచ్చింది ప్రేమనులోకి రైలు. పల్లెటూరువంటే ప్రేమను చాలా చిన్నది. అయినప్పటికీ యింజను 'దాహం తీర్చుకొనే మకాను' అవటంచేత ఆప్రేమనులో రైలు పదినిమిషా లాగుతుంది. ప్రేమనుకి వెనకాలే, కొంచెం ఎడమప్రక్కగా వుంటుంది ప్రేమను మాస్టరు 'వసారాకొంప'—వారంచేసిన గొడ్డవున్నట్లు ఆగితేలా అవీని. 'ప్లాటుఫారం' చిన్నదొటంచేత యింజను, యింజనువక్కని ఒకటి రెండు పెట్టెలు, చిట్టచివరి ఒకటిరెండు పెట్టెలు ప్లాటుఫారంపైటనే వుండిపోతాయి. అంచేత జనం తొక్కిడి ఎక్కనూ, దిగనూ మధ్య పెట్టెల్లోనే వుంటుందిగాని, మిగతావాటిల్లో ఉండదు. ఈసంగతి తెలిసినవాళ్లు సాధారణంగా, విశాంగా వుంటుందని చివరి పెట్టెలోనే ఎక్కతారు.

గోపాలం కూర్చుంది చిట్టచివరి పెట్టెలో. ఏంతో చక్క యధా లాపంగా రైల్లోంచి బయటికి చూస్తున్నాడు. అప్పుడే నాట్లు నెయ్యి బజిన ఆచేలూ, మధ్యమధ్య గట్టమీద ఆమెగలిదుబ్బులూ, దూరంగా ఆకాశంమీద కాసిని తెల్లని మబ్బుతునకలు మాత్రం కనిపిస్తున్నాయి. గోపాలంకళ్లు అప్రయత్నంగా ప్రేమనుమాస్టరుఇంటివేళుకి మళ్లాయి. అతనికి ఉలిక్కిపడ్డట్టుంది. అయింటికి కిటికీలోంచి ఒక స్త్రీమూర్తి చూస్తోంది రైలుకేసి. కిటికీ చిన్నదొటంచేత ఒక్క మొహం మాత్రం కనిపిస్తోంది. కొంచెం తరెత్తినప్పుడు మాత్రం 'మానసాయక శంఖం' మాదిరి ఆలేతకంకం మెరమెరలాడుతోంది. మొహం నిర్మలంగా సహజ హేమచ్ఛాయ లీనుతోంది, 'ఫేన్ పాడరు పూత'గాని, 'క్రిం

మెత్తుడు'గాని ఏంలేకపోవడంచేత. ఆకొలమిహంలా లేత తమలపా కులకంటే కూడా మృదులంగా వున్నట్టున్నా యానున్నని చెక్కిళ్లు పెడిమెల ఎర్రదనం విస్తృతంగా కనిపిస్తోంది. రెండువేపులా చుక్కల్లాంటి స్త్రీలని పెట్టుకునికూడా తనివితీరక, రెక్కలు చాచుకు చూస్తున్నట్టుం దా సంపంగిలాంటి పొడవైన నాసిక, మిలమిలలాడు తున్న ఆవేడల్పాంటి కళ్ళల్లో చంచలత్వంమాత్రం లేదు. కనిబొమ్మలు కొట్టొచ్చినట్టు కనబడుతున్నాయి, నున్నటి వికాలమైన ఫాలాన్ని తుమ్మెదక్కల్లాంటి ముంగరులు ముడ్రెట్టుకుంటున్నట్టున్నాయి, నెత్తిమీది ఆగులాచీరంగసన్ననివలన వింతఅందాన్ని చేకూరు స్తోంది. జుట్టుచాట్టుంచి లోలకులు మబ్బుచాట్టుంచి మెరపుల్లాగ తొంగిచూస్తున్నాయి. మెళ్లో ఆ వక్కచోరమూ చంద్రుడిమట్టూ నక్షత్రాల్నీ మార్చినట్టుంది. ఏళ్లెన్నంటాయో స్పష్టంగా తెలీటం లేదు, మనిషి సారం కనిపించకపోవటంచేత.

అతని కళ్లలోకి చూస్తున్నా యాకిటికికేసి. అతను పృష్టి మరల్చి దలచుకోలేదు. తలచినా మరలపోవే! ఆ అమ్మాయి ఆపెట్టెకేనే చూస్తోంది. ఎందు కలా చూస్తోందో వూహించలేకపోయా డతను. ఆపెట్టెలో వుండల్లా యిద్దరు. వెనకప్రేమనులో అతనితోనే ఎక్కిన సిద్దిలాంటి ముసలిపామేమో. అతనికేనే చూట్టాని కాట్టే సబబు కని పించలేదు. రెండో ఘనుడు గోపాలం. ఇహ అతనికేకా? ఏమో? అతనికే ఆట్టే సమృద్ధం లేకపోయింది. అయితే, ఆ అమ్మాయి దృష్టి మరల్చకపోవటం తనకేనే చూస్తున్నట్లు నిశ్చయించుకోవాలిసాచ్చింది

గోపాలం. ఆనాడు ఆమరుడేబప్పుటిక్కల్లా ఆతని కేదో ధన్యత పొందినట్లయింది. కాని బిడ్డనుకొరం పుటకరించలేదు. ఆతని కేమేమో అలోచనలు జోరాయి.

‘మొయ్యి’ మనే రైలుకూత ఆతనిని భావనిద్రలోంచి లేపింది. ఆకిట్టి ఉలిక్కిపడ్డట్టు వెనక్కి తిరిగింది. గోపాలం చూపు స్లాటుఫార మీర్చి పచ్చకొండా చూపిస్తున్న ప్రేమనుకాపురవేపుకి మరలింది. ఇటు కదిలింది. చూ పొనినంతవరకూ గోపాలం ప్రేమనుమానసుకేసి చూస్తునేవున్నాడు.

బండరు హిందూకాలేజీలో బి. యే. సీనియరు చదువుకున్నాడు గోపాలం. ఇరవై ఏళ్లుంటాయి. పచ్చగా, బక్కపల్చగా వుంటాడు. కొంచెం పొడవరికూడాను. క్రాసింగకాని, జా:పాలు కాని పెంచకపోవటంచేత సహజస్వరూపాని కేం న్యూవత రాలేదు. నూనూగుమీసాలు వున్న అందానికి మెరుగే పెడుతున్నాయి. హాస్టలు భోజనం పడకపోవటంచేత “సీజనుటిక్కట్టు” మీద రోజూ వెళుతూ వస్తూంటాడు కాలేజీకి, స్వగ్రామం బండరుకు సమీపమవటంచేత, సరిగ్గా తొమ్మిదింటికి భోజనంచేసి రైల్వేకిలే కాలేజీ ‘స్టూడెంట్’ అయ్యేసరికి జేరుకునేవాడు. మల్లా సాయంత్రం ౩ గంటలబండిలో తిరిగివెళిపోతాడు. శేషయ్య గోపాలంతండ్రి. ౫౫ ఏళ్ళకి తక్కువుండవు. గ్రామకరణమవటంచేత కొద్దో గొప్పో పలుకుబడి లేకపోలేదు. ౫౦, ౬౦ ఎకరాలు పల్లం ఉంది. కొంచెం వయసుమల్లిన తర్వాత భార్యపోవటంచేత మల్లా వివాహంచేసుకోలేదు. మగపిల్లాడుంటుంకూడా ఆయన పునర్వివాహం చేసుకోకపోవటాని క్కారణమని అంటారు కొందరు. నూరమ్మ శేషయ్యఅమ్మ. చిన్నతనంలోనే వితంతువౌటంచేత తమ్ముడిద్వారే వుంటోంది. తమ్ముడిభార్య పోయిన ద్వితీయంచీ గోపాలాన్ని మరీజాగ్రత్తగాను, ప్రేమతోను పెంచుతూంది. కొడుకు, కుమార్తూ, అంతా ఆతనే ఆవటంచేత శేషయ్య అయినా గోపాలాన్ని గౌరబంగానే చూస్తూంటాడు. ‘గౌరబపు సెంపకం’ గోపాలాన్ని చిన్నప్పట్నుంచీకూడా ఏమీ పాడుచెయ్యలేదు. తండ్రి అంటే భయంగానే వుండేవాడు. పెద్దవాడవుతున్న కొద్దీగౌరవం చూపటంకూడా నేర్చుకున్నాడు. తండ్రి నెప్పడూ ఎదిరించేవాడు కాదు. నిజానికి ఎదిరించదగినమాటలు చెప్పేవాడూ కాదు తండ్రి.

తెలివిషయం ఒకటిరెండుసార్లు ప్రస్తావిస్తే “బి. యే. అవ నియ్యండి” అన్నాడు గోపాలం. దాంట్లోనూ సబబుంటుంచేత తండ్రి కూడా “సరేరే. అల్లాగే కానియ్యి” అన్నాడు. ఇంగ్లీషు చదువుకుంటున్న కొడుక్కి దుర్భాగిసా లేమీ అలవడకపోవటానికి శేషయ్య సంతోషించేవాడు.

ఆరోజు ప్రేమనుమాప్తరుయింటికిటికిలోంచి తనకేసి చూసిన ఆకిట్టి చూపులు గోపాలంమనస్సుకి కొంచెం పనికల్పించాయి. మర్నా

దుకూడా అలాగే ఆ అమ్మాయి రైలు ప్రేమనులో కొచ్చేసరికి ఆకిటికిలోంచి తనకేసి అలాగే నిర్మలంగా చూడటం ఆతనికి ఆశ్చర్యంకూడా కలిగించింది. సాయంత్రం బండిలోంచి వచ్చేటప్పుడుకూడా కనిపిస్తుండేమో అని చూశాడు. కాని కనిపించలేదు. ఆ అమ్మాయి కల్లా రైల్వే వెళ్లేవాళ్ళని చూట్టం ఆలవాటేమో నమసున్నాడు. కాని తనున్న పెట్టేకేసి, తనకేసి, తన కళ్ళల్లోకి, అసలే పెద్దకళ్ళని యింకా పెద్దవిచేసుకుని, ఎందుకలా చూడాలి? ఆ అమ్మాయి చూపులయొక్క ఆర్థం తెలుసుకుందామని గోపాలం తని, ఆదివారాల్లోనూ, మధ్యాహ్నం పురైల్లోనూ, ప్రత్యేకం పనిలేకపోయినా రెండుమాడుసార్లు ప్రయాణంచేశాడు. కాని ఆకిట్టి కనిపించేదికాదు. మల్లా సోమవారం ౯ గంటలరైల్వేమటుకు ప్రత్యక్షమయ్యేది ‘దేవి’. ఆ మాపుల్లో చిలిపితనంకాని, చంచలత్వంకాని ఎప్పుడూ కనిపించేదికాదు. ఆతని చూపుల్లోమాత్రం కొంచెతనం అదీ వుంటే ఆకిట్టి మల్లి ఆల్లా చూస్తుందా? కాని ఆతనికిమాత్రం ఎంతసేపైనా ఆముఖాన్ని చూస్తూండా లనిపించేది. వారానికి అయిదురోజులూ, ప్రతిరోజూ ఆపదినిముషాలూ ఆతనికళ్ళకొవీందు. కాని అప్పడప్పుడు రెండు మాడురోజులు వాగావడుతూవుండేది విందుకి.

* * * *

౨

గాలిబుసాహెబుపూర్వీకు లసలు కాన్పూరు ప్రాంతపువాళ్లు. ఆరోజుల్లో వాళ్ళకి చిన్న జాగీర్లూ అవీ వుండేవి. కాలక్రమాన ప్రభుత్వాలు మారుతూవుంటుంమూలాన వాళ్ళ జాగీర్లు క్రమంగా నశిస్తూవచ్చాయి. గాలీబుకి విదురరాలనెనకవరకూ అసలు వాళ్లు హిందూ బ్రాహ్మణలే. అప్పుడు స్వస్థ్రీమానసంరక్షణార్థం తప్పని సరివస్తే నామకార్థం మహమ్మదీయమతం స్వీకరించాలిసాచ్చింది. కాని యితరమహమ్మదీయులతో సంబంధభాంధవ్యా లేమీ చేసుకునేవాళ్లు కాదు. హిందూసంఘం వాళ్ళని వెలేసింది. అంచేత అప్పుడు మహమ్మదీయమతం నామకార్థం పుచ్చుకున్న ఆకొద్ది ఖుటుంబాల్లోనే సంబంధభాంధవ్యాలు జరుపుకుంటూవచ్చారు. జాగీర్లు సొంతం జీర్ణించేసరికి ఆకుటుంబాలవాళ్లు తలోమూలకీ వెళ్లి పోవాలిసాచ్చింది. అసందర్భంలో గాలీబుతాత ఆంధ్రదేశానికి వచ్చాడు, తన చక్క కొడుకు, కోడలుతోనూ. గాలీబుతండ్రికూడా గాలీబు వక్కడే కొడుకు. ఆరోజుల్లో ఎలాగో తంటాలు పడి, బోలెడుడబ్బు ఖర్చుచేసుకుని, తమకుదుట్టో పిల్లని ఎలాగో అలా గాలీబుకి మడిపెట్టాడు తండ్రి.

మనలిఖులూ దాటిపోగానే మిగిలినట్లా గాలీబు, భార్యను, మొదట్లో గాలీబుకూడా తండ్రితోపాటే గుంతకల్లులో రైల్వేలో ఎదో ఉద్యోగం సంపాదించాడు. పెద్దవాడొత్తుకొద్దీ బస్తీవీతం మీద విసుగుపుట్టి కాంతంగా వుండొచ్చని పల్లెటూరుప్రేమను ‘పెడనాకు’ ‘ట్రాన్సుగరు’ చేయించుకున్నాడు ఓనెలకొండట. గాలీబుకైనా

౧౦, ౧౫ నిగ్గతి తక్కువుండవు. అయినా కాయవంటివాడవటంచేత మనిషి అన్నేళ్లున్నట్లు కనిపించడు. దబ్బపండుచూడు, మాంచి ఒడ్డు, పొడుగు గలవాడు. సామెతైనప్పటికీ బుర్ర డెక్కింది, గడ్డం పెంచి, లంగీ అదీ తగిలించి, వికృతంగా తయారవడు, మీసాలు మాత్ర మున్నాయి. వెన్నెలతీగల్లాగా మధ్యమధ్య మెరుపున్న ఆ రజతకేకములకి కృత్రిమపు నల్లరంగు చెయ్యకపోవటంచేత మంచితోని నిస్తున్నాయి మీసాలు. నెత్తితోతలపాగా సాధారణంగా వుంటుంది. మామూలు ఆంధ్రులవద్దతినే పంచకడతాడు. వీళ్లు ముదిరిపప్పటికి కళ్లలో తేజం ఏమాత్రం జంకలేదు. ఆయన్ని చూస్తే ఎవరూ తురక అని అనుకోరు. చెప్పినా నమ్మకుండా ఆశ్చర్యపడతారు కూడాను.

రైల్వేవార్లు చేస్తే కొంప విశాలమైనది కాకపోవటంచేత యింటి పట్టునే వెనకాల ఓరేసులవసారా గింపించాడు గాలీబు. వారూ ముందు ఓచూభృగజాలు ఆవరణకూడా చేయించాడు. ఆయింట్లో వుండేవల్లా గాలీబు, అతని భార్య మెహర్, మాతురు జానీ. మొదట్లో పుట్టిన పిల్లలంతా నవ్వుచూతూవచ్చారు గాలీబుకి. చివరకి జానీ పుట్ట ం, పురుట్లోనే పెద్దకబ్బుచేసి ప్రాణంమీది కొద్ది ఎలాగో అలా బ్రతకడంమూలన జానీఅంటే నువ్వే గారాబంగా చూసుకుంటారు తలదండ్రులు. జానీతరవాత అసలు పిల్లలే పుట్టలేదు. నిజానికి 'నా' అనుకునేందు కెవరూ లేరుకూడాను గాలీబుకి. జానీ కిప్పుడు పదిహేనేళ్లుంటాయి. కూతురు ఎదుగుతున్న శాద్దీ గాలీబుకు ఓరిథ మైన విచారం కలుగుతూండేది. ఒక్కొక్కప్పుడు మాతుర్ని ఒళ్లో కూనోపెట్టుకుని, యిమాటా ఆమాటా మాట్లాడుతూ, జానీ అమాయ కపుళ్లలోకి వెళ్లిగా చూసేమానీ ఒక్కమాటుగా చేతుల్లోకి నొక్కు కుని, అపోవిసంగా మొహంపెట్టుకుని, మాతుర్ని ముద్దుపెట్టుకునే వాడు. అతని కళ్లు కొంచెం చెమ్మగిలేటకూడాను. బిక్కుమొహం వేసుకుని జానీ "ఏమిటి నాన్నా, ఎందు కలా చూస్తారు?" అని ఆచుర్గాగా అడిగితే "ఏం లేదమ్మా. ఏంలేదు" అని మళ్లా మాతుర్ని దగ్గరకు తీసుకుని, శిరస్సు నిమిరేవాడు. ఒక్కొక్కప్పుడు భార్యతోమాత్రం చెప్పేవాడు "జానీ పరాయిదెపోతుందిగదా యినా. నాకిండి నిన్ను వెతికివెతికి తెచ్చి ముడేసి 'కుదుళ్లు'దాటుకుండా చేశాడు మొత్తంమీద. నాచిన్ని జానీని ఎవరి కిస్తాను? ఎక్కడని తిరగను? తిరిగితేమటుకు దొరుకుతారా? ఈసాయిబుల్బు కిస్తానా నాచిన్నిని? ఏమిటి చేసేది? హిందువుల్లో మనం వెలి" అని.

"అదేమిటండి? పిల్లపెల్లి మాచేస్తారా, ఏసాయిబుల్బు కుగ్రాడితో కాస్తబుద్ధినుంతుడిని, చదువుకొన్నవాడినిచూసి యివ్వాలి గాని? నాకర్థంకాలితే 'నా'అనుకునేవాడెవరూ లేకపోయిరి!" అనేది మెహర్ కొంచెం గడ్డన తో.

"ఛౌతే పోనియ్యి. ఇక్కడి యానీళ్లలో ఎవరికి యియ్యను. కాకపోతే నాజానీ నాదగ్గరే వుంటుంది." అనేవాడు గాలీబు కొంచెం పట్టుదలతో.

"ఐనా చూడండి! మీయిష్టమొచ్చినట్లు చేస్తున్నానండి. పిల్లదగ్గి నా కళ్లనీళ్లు పెట్టుకున్నట్లుగా వుంటే భయమెయ్యను టండి, పసిదయ్యో, దానికి." అని ముంజిలించేది మెహర్.

ఓచూబీసంభాషణ జానీ చాటుకుండా నుంచుని విని, తండ్రి అటు వెళ్లగానే "నాన్నగా రేమిటంటున్నాడు నీతో" అని తల్లి నడిగింది.

"ఏముందీ?...నిన్నా వేమిటే?...నీపెల్లి చేస్తారుట" అంది తల్లి కొంచెం నవ్వుతూను

"కాదులే అమ్మా...నేనే...చూడు...నిన్ను, నీ విడిచిపెట్టుండలేనే...నాకు పెల్లి ఒద్దు" అంది జానీ, కొంచెం గడ్డనతోనూ, సిస్టర్ తడవకుతూ, తల్లిఎవరోకి తలమార్చి తన ఆమాయకపుళ్లతో, తల కొంచెం పైకెత్తి ఏమెరుకుందోఅని కల్లి మొహంలోకి చూస్తూను.

"నిన్ను విడిచిపెట్టి మేంమాత్రం ఉండగలమా అమ్మా..." అంటూ, కొంచెం చిరునవ్వు తెప్పించుకుని బిడ్డను కాగలించుకుని, నొసట్లో ముద్దుపెట్టుకుంది మెహర్.

3

గోపాలం రోజూ రైల్వో వస్తూపోతూండడంచేత అతను ఫలానాఅనీ, ఫలానీవదువు చదువుతున్నాడనీమాత్రం తెలుసు గాలీ బుకి. గోపాలానికి తెలుసు తనని కిటికీలోంచి రోజూ ఆప్యాయంగా చూసేది గాలీబుమాతురనీ, ఆ అమ్మాయి కింకా పెల్లికాలే దననీ. అంతకితప్పితే గాలీబుకి, గోపాలానికి ఆట్రే గొప్పపరిచయం లేదు. కాని గాలీ బంటూవుండేవాడు గోపాలంతో..."ఎప్పుడన్నారండి మాయింటికి, నామా యావే వెవరూ బంధువులూ, స్నేహితులూ లేరు. మీవూరూ దగ్గరేనయ్యో..." అని.

"దానికేంలెండి?...రస్తాలెండి ఎప్పుడైనా" అనేవాడు గోపాలం.

పెద్దెంబరుఆఖరువారంలో కాలేజీ మానేశారు. గోపాలానికి పిచ్చెత్తినట్టుయింది. అతను బస్తీ కెళ్లటానికి అవసరం ఆట్రే కనిపించలేదు. ఒకవేళ ప్రత్యేకం పసికట్టుకున్నా ఆకిటికి డొక్కుపోయిన మొహంతో ఏమిట్లా పెట్టుకుని వికృతంగా చూసేది. ఆసది నారవిందం ఆక్కడ ఉండేదికాదు. ఓరోజు మధ్యాహ్నంరైలులో బందరులో పనుందని యింట్లో చెప్పి బైటేరాడు. గాలీబుయింటికినే అతను బైటేరిందికూడాను. ఆస్తేను నొచ్చేసరికి గోపాలం రైలు దిగాడు. గాలీబు ఆనందంనూచిమ్మా కరస్పర్శచేసి "చాలా సంతోషమైంది, మీ రిలా వచ్చారు!!" అన్నాడు.

"కలవలీస్తేను... రోజూ బందరుంటే విసుగుపుట్టి యిలా వచ్చాను!" అన్నాడు గోపాలం..... రైలువెళ్లగానే గోపాలం,

గాలీబు కబుర్లుచెప్పుకుంటూ యింట్లోకొచ్చి రేకులవసారాలో చెరో తడిచేత్తో కళ్లుకుడుచుకుని కాళ్లుకుడుకుని ఒచ్చేటప్పుడు ఒక్క-
వర్షిలోనూ కూర్చున్నా గాలీబు చెప్పిచెబుచు రెండు బత్తెయి గులాబిపువ్వు కోసుకుని వాసనచూస్తున్న నెపంతో ఒక్కమాటు

నెమ్మదిగా బత్తెయిలోనలు తింటూ గాలీబు,
గోపాలంకలోవర్షిలో కూర్చున్నాడు.

“మీరు నుయింటికిరావటం చాలాసంతోష
మైంది.” అన్నాడు గాలీబు.

కాయలు, రెండు సీమరేసపళ్లుపేడిలో
మీదపెట్టాడు నాకరు, గోపాలం కాళ్లు
కడుక్కొస్తానని దొడ్లో మూలగావున్న
మాతిదగ్గరికెళ్లాడు, ఇంతలోకే దుస్తులు
మార్చుకుంటూకని గాలీబు లోపలికెళ్లా
డు. అదిని వనాసి చూసి గోపాలం
సంతోషించాడు గులాబి, సన్నజాజి
కలసిన ఆరుమనమ అతని ఒళ్లు మైమర
పించింది ఆసన జాజిమొగ్గలో జానీ
తనవు చూశాడు గోపాలం. గులాబి
రెక్కల్లో జానీపెడిమల నిగనిగ కనిపిం
చింది. అప్పుడప్పుడే కొంచెంగా చిరుని
సున్న ఆరేతపలపాకుల్లో నీసన
టిచెక్కెళ్లు పతివలించాయి. ఆ అవిసి
మొక్కని పెనేకుకున్న ఆ ఒక్క

తమలపాకుతిగని చూసిచూసి గోపాలంకళ్లు చెమ్మిరినాయి. తనకే

పెవరన్నా చూస్తున్నారేమోనని వక్కమాటు వసారావేళుకి తలతిప్పి “వాసనచూస్తున్న నెపంతో ఒక్కమాటు ముడ్డెట్టుకున్నా...”

ప్రజలకు నేపచేయుటయే మా వృత్తి.

మేలు రకములు !

స్వయంచేసిన ధరలు !!

అందమైన సులోచనములు

కంటి అద్దములకు

సంబంధించిన వరికరములు

సుప్రసిద్ధమైన దుకాణము

వారిచేపూచీ నివ్వబడును.

మేలురకము సులోచనములు,

కంటి అద్దములు

ఇచ్చట దొరుకును.

కంటి అద్దములకు సంబంధించిన వరికరము

ల్పీతిక మెట్టుమొదలు మా సలహాను

పొందును. మావి స్వామ్యమైన ధరలు.

ఒకసారి మావద్ద లాగాజేరిచేసిన

అన్నియును విశద మగును.

మెసర్సు వికసన్ అండ్ కో,

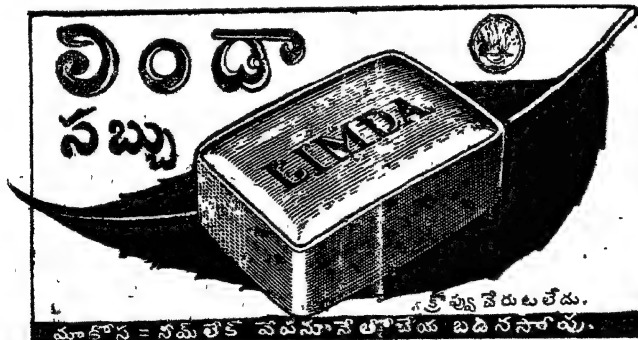
కంటి అద్దముల వ్యాపారస్థులు, 173, బ్రాడ్వే, మద్రాసు.

“లిండా సబ్బు”

మంచి సువాసనగలిగి ఆరోగ్యమును ఆనందమును

ఇచ్చునట్లు వేస (నీవు) చల్లమోగ్రా నూనెలతో

తయారుచేయబడినది. చక్కని వరిమళముచే, మీరు ఆనందించగలరు. వెల సరసము.

వర్తకులు అందరివద్దను దొరకును.

ది వెజిటబుల్ సోప్ వర్క్స్, కాలికట్,

ప్రొఫ్రైయర్లు:- నేట్ నాగ్జీపురుజోత్తం అండ్ కంపెనీ, 247, చైనాబజారు రోడ్డు, మదరాసు.

CHAMPION PLUGS

చాంపియన్ ప్లగ్గులు

డి. స్ట్రై. బ్యాటరులు : —

Wramshaw

in u

బైరాంపా అండ్ కో., లిమిటెడ్,

Mount Road,
మకాంట్ రోడ్,

MADRAS.
మదరాసు.

హుటాహుటి నడకలతో ముందుకు సాగిపోవుచున్న
నాగపూరు పయనీర్ యిన్నారెన్ను కంపెనీ,
లిమిటెడ్.

మే మొసంగు సౌకర్యములు
సరసమైన ప్రీమియములు
పట్టాలు రద్దుకానట్టియు, శాశ్వత
దౌర్బల్యముయొక్కయు సౌకర్య
ములు.
తక్కువ వడ్డీరేట్లకు ఋణములు.
సరళమైన సరెండర్ వాల్యూ.
శులభమైన పునరుద్ధరణవ్యవస్థలు.
శీఘ్రపరిష్కారము
ఆదరణపూర్వకమైన తోడ్పాటు.
జాతీయోద్ధరణకార్యములకును
మరియు

3-వ వాల్యూయేషన్

బోనస్

యావత్తీవిత ఫీచులకు
రు 45 లు.

యెంజోమెంటు ఫీచులకు
రు 30 లు.

మూడో కొకసారి.

త్వక్తికమైన
బోనసులు

ప్రొఫెసర్ కే. వి. మీనన్,
యం. ఏ., యస్. ఆర్. ఏ. యస్., ఏ. సి. సి. శుభ్రసిద్ధి
ఆశ్రమరిగారు వ్రాయుచున్న భేషమగా:—
“పట్టాలనంఖ్యలోను, ఫీచులచేసిన మొత్తము
లోను, సాలీనా ప్రీమియములలోను గగ మూ
శీర్ష వాల్యూయేషన్ లో నూటికి 50 వంతులు

మీ వ్యాపారము పెరిగినది. మీకంపెనీలోని లైఫ్ అన్యూ
రన్ను ఘండు దాదాపు నూటికి సుమారువంతులు పెరిగినది.”
ఈ కంపెనీ ప్రాతినిధ్యమువహించి చెబితేను గో మంచిచదువూ
లభించగలదు.

దానధర్మములకు వికరదాయములో
నూటికి రె వంతున ప్రత్యేకించుట.

వివరములకు:—

Pioneer Building, Nagpur City.
Branches:—Bombay, Surat, Poona and Calcutta,

(C. G. J.)

కుసుమిత ప్రకృతి

కుసుమత ప్రకృతి

(C. G. J.)

ది ఇండో చూనియన్ అక్షరములు కలపెట్టి.

లిటిటెడ్

కలెక్టర్ మాన్యు

కలెక్టర్ మాన్యు

కలెక్టర్ మాన్యు

కలెక్టర్ మాన్యు

దైర్యములు

దివాకరహమాద్ స. యం. మురుగప్ప చెట్టిగారు, (యం. యల్. సి.)

(చేర్చక)

రాజానర్ వసుదేవరాజు ఆఫ్ కొల్లూగోల్, కే.సి. సి. యం. (యం. యల్. సి.)

డాక్టర్ పి. సుబ్బారాయణ్, యం. యల్. సి. ఇమిడాన్ ఆఫ్ కుమారహంగలం.

కుమారరాజు ఆఫ్ వెంకటగిరి యం. యల్. సి.

యం. త్రికాగాడు, ల్యాండు లాడ్స్, చైర్మన్లు యం.మూవి, ట్రస్టీ, స్టూడెంట్స్ వెగోజా, రంగూన్ బర్మా

సి. ఆర్. యం. యన్. అజ్ఞామలై, చెట్టిగారు బ్యాంకు.

యన్. పి. పి. అజ్ఞామలై చెట్టిగారు, (యం. యల్. సి.)

పి. యం. యం. మురుగప్ప చెట్టిగారు, (మెక్కు-అక్సిడెం).

పురోభివృద్ధి, సౌఖ్యము, ఆనందము

అవిచ్ఛిన్నముగా పొందుటకు మా శంపెరిలో పట్టాభిషిక్తిని

క్రమము తప్పకుండా భవము కూడబెట్టుకొనుము.

గౌరవము పలుకుబడిగలవారినుండి దరఖాస్తులు కావలెను.

ఆ కర్షణీయము గానుండి వరకములు గానున్న నిబంధనలు.

వివరములకు క్షేత్రబీ పేర వ్రాసి తెలిపి కొనును.

ఎ డ్లి షన్ డు ట్ పరిజనల్

జింక

మ రి యు

COLUMBIA
అనలుబుట్టమార్కు
అనలుబుట్టమార్కు

బుట్ట

మా ర్కు

గొ డు గు ల ను
వా డు ము

అనలుకొలంబియా

మా పేరులేని గొడగులు నిర్మించికావు.

ఇ బ్ర హిం క రీం తిం డ్ న న్ను

బొంబాయి,

మద్రాసు,

కాలికట్.

మా వద్దనున్న ప్రత్యేకరకములను అడుగుము:—

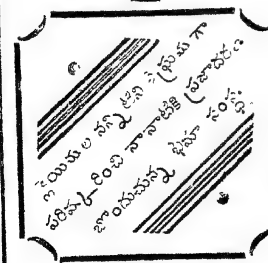
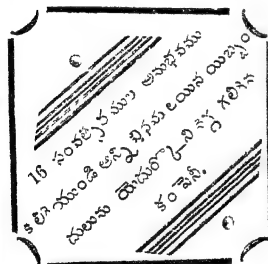
అనగా ప్యారిస్, జమిందార్, వైస్రాయ్, సిల్హాను, రాజకుమార, మహారాజ, గవర్నర్,
డ్యూరబల్, కొలంబియా వగైరా రకములను అడుగుడు.

మీ సాహసమును పొత్తులకు భీమా చేసికొంటున్నాము

జూపిటర్ జనరల్ యిన్నార్లెస్సు

కంపెనీ, లిమిటెడ్.

(స్థాపించు 1916)

భారతీయ, బెంగాలీ, ఆంగ్ల, ఫ్రెంచి, అరబ్

మున్నుమైన నెత్తికొరకులులను పంపించును

సమస్త యిన్నార్లెస్సులకు.

అంగ్ల, అమెరికా, ఫ్రెంచి, అరబ్, అన్నియు కలవు.

ప్రపంచము కంతకును యేజియన్ల నిమిషమునందు,

యిన్నార్లెస్సులను పరిష్కరించుచున్నారు.

ఒకతోటి యెన్నార్లెస్సు అయిదు లక్షల రూపాయలకు పైగా

సెక్యూరిటీ కలిగియున్న కంపెనీ.

ఈ కంపెనీయొక్క యేజియన్ల అవిచ్ఛిన్నమైన పరమానము

రూఢిగా లభించగలదు.

అగ్ని, జీవితములు భీమా వ్యాపారములకు స్పెషల్ యేజియన్లు

కానలిన వారు వివరములకై వ్రాసి కనుగొనుడు.

నారాయన్ దాస్ గిర్ధర్ దాస్,

లోకల్ మేనేజర్లు

99, ఆరీనియన్ వీధి,

మదరాసు.

ప్రథమ ద్వితీయ
సంపుటములు,

ఆంధ్ర విజ్ఞాన సర్వస్వము

అమృతమునకు
సద్గమముగా నున్నది.

ప్రథమసంపుటమునందు దీప్తికా ర-వ ఆకృతీయందు ౬౦౦ పుటలు గలవు. ఇందు 'అ' నుండి 'అధ్వర్య' వరకును గల విషయము గలదు. ౨-వ పుటములు ౮, ఇతర పుటములు ౧౨౬, వివిధ విషయములు ౪౦౦ కలవు.

రెండవ సంపుటమునందు దీప్తికా ర-వ ఆకృతీయందు ౬౦౦లకు మించిన పుటలు కలవు. "అన్" మొదలుకొని "అశ్విన" వరకు గల విషయము గలదు. త్రివర్ణపటములు ౧౦. వానిలో ౨ అమరావతీస్తూపమునకును ౨ అనాహతమునకును చెందినవియు ౬ దేశచిత్ర పటములును గలవు. ఇవిగాక మరి ౫ సాదా దేశపటములుకలవు. ప్రాచీనాంధ్రుల కళాసంపదను వ్యక్తముచేయు అమరావతీస్తూపమునుగురించినగొప్ప వ్యాసమునందు అమరావతీశిల్పమునకు సంబంధించిన హోటోకో బొమ్మలు రమారమి ౧౦౦ ను, వేషభూషాదుల వెల్లడించు బొమ్మలు ౫౦ వఱకును గలవు. మరియు అభినయమును వ్యాసమున భరత శాస్త్రమునందలి వేణువేణుహస్తములను సూచించు బొమ్మలు ౫౭ ను, 'అనాహతము' నందు పట్టుకాదులచిత్రములును గలవు. ఇట్లు ఆయావ్యాసములకు చెందిన చిత్రములు మొత్తముమీద ౨౫౦ కి పైగా నున్నవి. వివిధవిషయముల సంఖ్య ౪౦౦ వరకు నుండును. సంపుటము చక్కని స్వదేశీచర్మముతోడను బంగారు రేఖలతోడను సంపుటికృతము. ప్రతీసంపుటమున ౬౦౦ పుట లుండును. ప్రతి సంపుటము వెల రూ. ౧౦. ప్రవేశరుసుము రూ. ౧. మొత్తము రూ. ౧౧. పోస్టుద్వారా: రూ. ౧-౮-౦ రైలుద్వారా: దగ్గరచోట్లకు ఖర్చులు అ. ౧౨.

పోస్టు - రైలుఖర్చులు ప్రత్యేకము. చందాదారులు అడ్వాన్సు రూ. ౫ లు పంప ప్రార్థితులు.

మాడవ సంపుటము ముద్రణమున నున్నది. ఆందు ఆంగ్లదేశచరిత్రము, వాఙ్మయము, భాష మొదలైనవిషయములకు సంబంధించిన వ్యాసము లనేక ములుకలవు. పండితసాహిత్యమునను, అపారసాధనసంపదల మాలమునను, సాధ్యము గాదగిన ఈ కార్యమును తలపెట్టుట సాహసమును, అనాలోచితమును ఐనను ఆంగ్లమహాజనుల సాహిత్యమున నీ ప్రయత్నము సఫలముగాగల డని నమ్ముచు యాత్రక క్రిని సహాయముచేయుటకు వేడుచున్నాము.

మేనేజరు, ఆంధ్ర విజ్ఞాన సర్వస్వ కార్యాలయము, నెం 7, తంబు శెట్టిపిథి, మదరాసు.

తా మ ర మం దు

ఇదివరలో "రాజారాజి" గుర్తు తామరమందును, యితరులు అదేమాదిరి మందు తయారుచేసి మోసగించుటచే, కొలదికాలము నుండి పై తెలిపిన గుర్తులను యీ దిగువరీతిని మార్చబడి

త్రివర్ణముగల "సూర్యోదయము"

అమృతాంజనం డి పో అని యుండగలవు,

గాన యెల్లరును యీ విషయము ముఖ్యముగా గమనించ గోరెదము.

గుర్తుల మార్పుదలచే మందునందు లోపములుండవని హెచ్చరిక చేయుచున్నాము.

ఈ మందు తామర, తీట ఏనుగుగడ్డి, శోభ పొడలు మొదలగువానిని రెండేపూతలతో నిర్మాలముచేసి చర్మమును శుభ్రపరచును. దీనిని చర్మముపై రాచిన మంట యుండదు.

అమృతాంజనం డి పో,

మదరాసు,

బొంబాయి,

కలకత్తా,

రంగూన్.

“మీరు చాలా ప్రేమస్వభావులు నిజంగా” నన్నాడు గోపాలం కొంచెం నవ్వుతూను.

“అటువంటిస్వభావం ఉన్నా శ్లోకే ఆస్వభావం యితరుల్లోకూడా కనిపిస్తుంది...” అని “చూడండి...తెలిక అడుగుతాను. మీకు వివాహమేదా?” అన్నాడు గాలీబు. “వివాహమేదా?” అనేసరికి గోపాలం ఉలిక్కిపడ్డట్టు చూసి “.....అ.....లేదు. యింకా చేసుకోలేదు...” అన్నాడు.

గాలీబు అదోరకంగాచూచాడు...అయితే...అం ఏమంటా యనుకుంటా. బిడ్యే పూర్తయితే ర్యాత చేసుకుందా మనుకున్నార కామాట!” అన్నాడు. గోపాలం తన భావాలేమీ బయటకు కనపరచడం చూశాడేమో.

“అ...లేకేం?...అ. 3 నెలల్లో వెళుతాయి మాదాను” అని మెడటిగ్గడక్కి మాత్రం జవాబుచెప్తుతూ మాటమారుద్దామని... “అయితే...చూడండి...అసలు మీ దీపేళు కావనకుంటా” అన్నాడు గోపాలం బతాయితోన నోట్లో వేడుకుంటాను. “కానండి. మా పూర్వీకల దగలు కాన్పూరు ప్రాంతం. పెద జాగీదారులు మాదాను. కాలక్రమాన మానీ తిలవచ్చింది...సాయిబుబ్బులనిపించుకోవాల్సి...” అన్నాడు గాలీబు. గోపాలాని కొగ్గించెం ఆశ్చర్యంవేసింది “సాయిబుబ్బులనిపించుకోవాలి సాచ్చింది” అనేటప్పటికి.

“అం లే?” అన్నాడు గోపాలం సాశ్చర్యంగా గాలీబుకళ్ళలోకి చూచాడు.

“అ తరలక్రిందట మావాళ్ళు స్వచ్ఛమైన హిందూ బ్రాహ్మణులు. మానాన్న చెప్తుతాండేవాడు...ఆప్యకు కొన్ని కారణాల చేత మావాళ్ళు మహమ్మదీయమతం పుచ్చుకోవాలిసాచ్చిందిట” అన్నాడు గాలీబు. గోపాలం నిశ్చరపొందాడు. “మొదట్లోనే అన్నామిమ్మల్ని చూస్తే సాయిబుబ్బుల నెవరూ అనుకోరని” అన్నాడు గోపాలం.

“ఆప్యట్నంచీ మహమ్మదీయమతం పుచ్చుకున్న మకుటుంబాలే కొద్ది వున్నాయో వాటిల్లోనే సంబంధ బాంధవ్యాలు చేసుకునే వాళ్ళు మావాళ్ళు. మాతండ్రి నాకెల్లీకి పడ్డపాట్లు వాకు బాగా గుర్తున్నాయి, కుదుట్లో పిల్ల దొరక్క. ఇతర మహమ్మదీయులకి మామా ఏమీ సంబంధంలేదు. మతాంతరం లెనామని హిందువులు మమ్మల్ని సెలెకారు మొదట్లో. మల్లా హిందువుల్లో కొస్తామన్నా రానియ్యలేదు. అంచేత వాళ్ళకి మామాకూడా ఏమీ సంబంధాలు కలటటానికి వీలేకపోయింది. ఇదంతా అప్పటిమీట. అసలు నాకిప్పడు ఆవుడ్డే కమే లేదులేండి. ఇప్పటికి ఆవేపున మాజ్జాతులు హిందూ బ్రాహ్మణులన్నారు...” అని ముగించాడు గాలీబు. గోపాలం చెవులు దొరకెట్టుకొని విన్నాడు.

“అయితే యిప్పుడు మీ ఆచారవ్యవహారాలు?” అన్నాడు గోపాలం కాన్పేయిండ్

“ఏమంది?...నాకు తెలిసినంతవరకు మాతండ్రి మనీదుక్తల్లే డు కాదు. జీవాలయాల్లోకి హిందువులు రానిచ్చేవాళ్ళూ కాదు. ఇవా నేనన్నారూ? నా కక్కడి కళ్ళటానికీ యిప్పంలేదు. భుజించే వస్తువులు అప్పుమా యిప్పుమా ఎప్పుమా ఒకటే! మత్సర్యమాంసాదులు వడ్డల్లిం!” అన్నాడు గాలీబు.

“మీ కిటువేపు బంసువు లెవరన్నా వున్నారా?” అన్నాడు గోపాలం.

“మీబోటి స్నేహితులే” అని జవాబుచెప్పాడు గాలీబు నవ్వుతూ. గోపాలం చటుక్కున లేచాడు, నేను మల్లా మీదక్కనం చేసుకుంటా నంటూ. అల్లా లేవటం గాలీబుకి కొంచెం ఆశ్చర్యం గలిగించింది.

“అప్పుడే వెళుతారా?...ఎప్పుడన్నా యిలాగే కనిపిస్తాం డండి...ఈవేదమపనిలో నాకు తీరికే వుండదు ఎక్కడికన్నా రావటానికైనాను” అన్నాడు గాలీబు లేస్తూ.

“అ...దానికేంలేండి? అలాగే. శలవు,” అంటూ గోపాలం పొలాలకేసి వెళ్లిపోయాడు. పడమరలు గోపాలంతో లైటింగ్, చూపానింతవరకూ ఆతనికేనే మాస్తూ, “నూలైన కుర్రాడు కుంటూ లోపలి కల్లాడు గాలీబు.

గాలీబు చిన్నగదిలో కొచ్చేసరికి కిటికీలోంచి గబుకున్న డరికింది జానీ. “ఏమిటమ్మా...అలా సరికావేమిటి?...దెబ్బతగలమా?” అన్నాడు గాలీబు.

“అ. ఏంలేదు.” అంటూ తలొంచుకొని నీళ్ళనముట్టా సావిట్లో కొచ్చింది జానీ. కిటికీలోంచి గాలీబు పొలాలికేసి చూశాడు. దూరాన పొలంకట్లమీదుగా నిమ్మడిగా నడుస్తున్న గోపాలం యింకా కనిపిస్తునేవున్నాడు. గాలీబు వెనక్కితిరిగి సావిట్లోకి చూశాడు. అతని కళ్ళలో అలోచన కనిపిస్తోంది. “ఆయన ఎల్లాజేమిటి?” అంటూ మెహర గదిలో కొచ్చింది.

౪

మొట్టమొదట్లో అకను ఆకిల్లని చూసింది ఎదోతమాచాకే. రెండోరోజుకూడా సరిగ్గా ఆలాగే చూస్తూండేటప్పటికి ఆకిల్లని గోపాలం కేవలం అందం, సౌందర్యంకోసం చూడటం మానలేక పోయాడు. ప్రతిరోజూ ఆలా కనకేనే చూస్తూండటం గోపాలం దృష్టికి మఃకొంచెం అర్థంకల్పించింది. సహజమనవస్వభావం క్రమంగా గోపాలం చూపులని ప్రేమచ్ఛాయల్లోకి దింపింది. గాలీబుపూర్వీకులు హిందూ బ్రాహ్మణులని తెలుసుకునేసరికి జానీ తన హక్కుభుక్త మొంచని ఆసుకున్నాడు గోపాలం — అర్థిక్తమే!

సంఘంచేత వ్యవహరింపబడేది: అతను స్వచ్ఛమైన హిందూ బ్రాహ్మణయువకుడు. ఆకిల్ల కేవలం మహమ్మదీయప్రేమ, ఆతనికీ

ఆపిల్లే మధ్య య్యహిమాలయా లున్నాయి; సముద్రా లున్నాయి. పైగా కర్మకవ్యదయంతో సంఘం ఉంది.

“ఏతురకయవకుడికో యిచ్చి పెళ్లి చేస్తాడు ఆపిల్లని వాళ్ల నాన్న. ఆ అమ్మాయి, ఆ అబ్బాయి కాపురం చేస్తుంటారు. ఆ అబ్బాయి సేనుమానే ఆ అమ్మాయి పుకళ్లలోకి తన ప్రారబ్ధప్రతిని బరపుతాడు. ఆయవకుడు అపసిచెక్కిల్లని తన మొరటు పెడిమెల్లో ఆజాజిమొగ్గును అతను నలిపేస్తాడు. ఆనలిపోయిన తనువులోకూడా నాకుమటుకు జీర్ణశృంగారం గోచరిస్తుంది. ఆమె ఆతనూ భార్యభర్త తాతారు నేనే? మావాళ్లు నన్ను పెళ్లి చేసుకోమని నిర్బంధిస్తారు. ఎవే కట్టుమిస్తాక. అవును, పిల్ల కూడా బాగానే వుంటుంది. ఔలే వీ? నా కాపిలయం దివ్యం ఉండదు. బలవంతంగా చేస్తారా పెళ్లి? ఎందుకుచేస్తారు? చేస్తే ఆపిల్లని చూచినప్పుడు నాకళ్లు తేలిపోతూ? ముట్టుకుంటే బిళ్ల గగు ర్బొడవనూ? కాగలించుకుంటే ముళ్లు గుచ్చుకోతూ? కాపురం చేస్తే నాకేరీరం భస్మమైపోనూ? ఏమైనాసరే, అటువంటి పిల్లనే చేసుకుని సంఘంకోసం గొడ్డల్లే పిల్లల్ని కనాటి? ఇది సంఘమర్యాదా? నాకిష్టమైన, నన్ను యిష్టపడిన ఓఅమ్మాయిని వివాహమాడ టానికి — తను కల్పించిన మతభేదమంటూ ఓటి తెచ్చిపెట్టి సంఘం అడ్డుతగులుతుందీ? తరిమివేస్తుందీ? నాత్యం చేస్తుందీ?”

ఈభావాలు అతని మనస్సులో కొచ్చేసరికి గోపాలానికి పిచ్చెత్తిపట్టయ్యేది. మనశ్శాంతికోసం పాలంగట్లంబడే పికావ క్లెఫ్ న్నాడు, పంబకాలవమిది పిల్లగాలులు వెచ్చగా తగిలేవి. లేకమెరు ల్లోని క్యామలచ్చని ఎడిపోయినట్టు కనిపించేది. పక్షుల కలకలా టతనికి వినబడేవేకావు. ఉడయస్తున్న చంద్రబింబం ఎర్రగా కాలిన ఉక్కుగుండల్లే వుండేది. తలలోని రైళ్ల వేగం తగ్గేదికాదు.

“అవును. ఆ అమ్మాయిమాపులు నా కలాగే అర్థమయ్యాయి. ఆ అమ్మాయి నన్ను ప్రేమించకపోయినాకూడా నాప్రేమని సేను మరల్చుకును. ఆ అమ్మాయి నన్ను ప్రేమించటంకోసం సేను ఆ అమ్మాయిని ప్రేమించడంలేదు ఆ అమ్మాయే నన్ను తిరస్క రిస్తుంది! నాకు విచారంలేదు. ఆ అమ్మాయికంటే మావివాహాని కనిగోరించకపోయినా సేను దుఃఖించను కాని సంఘంకోసం, సంఘానికి భయపడి అలా చేస్తే సేను సహించను. ప్రేమబూదిలో సంతోషాన్ని ప్రాణాధికతాండవం చెయ్యగలిగవును” అనుకుని కొంచెం శాంతించేవాడు గోపాలం బిక్కక్కప్పుడు.

తప్పిడికో వెపుదామనుకున్నాడు. తన ఉద్దేశాన్ని కాని తగిన అర్హతకం దొరకలేదు. అసంబద్ధంగా నైజా సరే, చెప్పటాని కతని జీర్ణంలేకపోయింది. కొడుకుమొహంలా మార్పు కేవలయ్యి కేసిపెట్టుకపోలేదు. అయితే ఆయన అనుకుంది, యాడొచ్చిన కుర్రాడు,

కాస్త పెద్దపిల్లని త్వరలో ముడతే సరిపోతుందని. త్వరలో కోడ లింటికొస్తే ఎంతబాగుంటుందో అని అతని కుంది.

య్యడిగ్రీతోబాటు ఈడైన పెళ్లొంకూడా వస్తుందిగా అని మారమ్మకి.

కాని గోపాలానికిమటుకు మనోవ్యసన-వ్యసనగానేవుంది.

౫

“అతను చాలా బుద్ధిమంతుడు. తెలివిగల అబ్బాయికూడాను, మనిమైనాబాగానేవుంటాడు...” అంది మెహర్.

“ఎవరు?” అన్నాడు గాలీబు.

“అయనండీ? మొన్న సాయంత్రం రాలేమా? ఎర్రగా బక్కపల్చగా వుంటాడు! అంతా మరిచిపోయినట్టు?” అంది మెహర్.

“ఎవరబ్బా? క్రాపిం గుంటుందా?” అన్నాడు మరిచిపోయి నట్టు గాలీబు.

“మరిని?...వేమెల్లాడి మీవి...నూటైన కుర్రాడు అన్నారు కూడాను. బ్రాహ్మశ్రేణి...పెళ్లి కాలేదనీ, అది చెప్పాడు...తెల్లని కద్దరథోవతీ అతనూ...జ్ఞాపక మొచ్చిందా?” అంది మెహర్.

“కానియ్యి వర్తన...యంకా?...ఏళ్లు ముదిరినకొద్దీ...” భార్య కళ్లలోకి అదోరకంగా మాకాడు గాలీబు.

“చాలేద్రుమా?...మరి చిన్న పిల్లాడే పోతున్నారు...అది కాదు కానీండి? అంటూ యింకొంచెం భర్తదగ్గిరగా జరిగి...“ఆ యాడుకుర్రా డుండాలండీ మన జానికి” అంది మెహర్ కొంచెం నిమ్రుదిగాను.

“ఊహా!...ఇంకా ఎవరి కలాంటివాళ్లు కావాలో చెప్పు” అన్నాడు గాలీబు తమాషగాను.

“ఁబ్బ! నవ్వులు గాదండీ! అసలు అది ఎలాగో వుంటోంది ఈ మధ్య మరిని...యూడొచ్చిన పిల్లవునా?” అంది మెహర్.

“నాకు మాత్రం తెలి దేమిటి? సంబంధం కుదరాలా?” అన్నాడు గాలీబు.

“కుదరాలా అంటే? యింట్లో కూర్చుంటే ఎలా కుదుర్తం దేమిటి? ఆ అబ్బాయికి పెళ్లి కాలేదని కాదు చెప్పింది?” అంది మెహర్. ఆమెమాపులలో అర్థం లేకపోలేదు.

“అంటే? నీకట్లాడవాలనా ఆ అబ్బాయి?” అన్నాడు గాలీబు కొంచెంగా నవ్వుతూ, మెహర్ మొహంలోకి చూస్తూను.

“అవాలనంటే ఔతుందేమిటి?...చినా అనుకుంటానికె నా ఏదోకాస్త్రంచెప్పినట్టు...ఆ అబ్బాయి హిందూబ్రాహ్మణ...మన మా తురకబ్రాహ్మణమానయ్యో” అంది మెహర్. ఆమెమాటల్లో కొంచెం విసుగూ, విచారం కనిపిస్తుంది.

“ఏమాలెంది...అదుగో అప్పుడే పడకొండైంది...గడియ వేసాస్తా.” అని లేచింది మెహర్.

గాలీబుకి మొట్టమొదట్లో గోపాలాన్ని చూసినప్పుడే అతనంటే మంచి అభిప్రాయం ఏర్పడింది. అతనితో పరిచయం ఎక్కువైన కొద్దీ అతనిమీద ఓవిధమైన అభిమానంకూడా ఏర్పడింది. అతను తనంటికి వస్తూపోతూండడం గాలీబుఅభిమానాన్ని ఓవిధమైన ప్రేమగా మార్చింది. అతనికి పెళ్లింకా కాలేదని తెలుసుకునేసరికి తన ముద్దుతూతురు జానీ చటుక్కున జ్ఞాపకంవచ్చింది. మెహర్ మాటల వల్ల గోపాలాన్ని తన అల్లుడుగా చేసుకోవాలనిపించింది గాలీబుకి కూడా. ఆరోజు తను చిన్న గదిలోకి వెళ్లి నవ్వుడు ‘జానీ’ చటుక్కున కిటికీలోంచి దుమకటం, కిటికీలోంచి చూస్తే దూరాన గోపాలం పొలం గట్లంబడే నడుస్తూండడం గాలీబుఉద్దేశాన్ని సీరపరచింది.

కాని—గోపాలం యివ్వుపడ్డాడా?...గోపాలం బంధువులు, వాళ్లు అంగీకరించొద్దా?...అన్నీటికంటే సంఘం పూరుకోవద్దా?...ఆప్రశ్నలకి సమాధానం గోపాలమే చెప్పాలనుకున్నాడు గాలీబు. అతన్నడిగితే ఏనుసుకుంటాడో? ఐనా అడగటానికే నిశ్చయించుకున్నాడు.

జానీనునమ్ముయొక్క ఆస్థితేమిటో ఆమెకే తెలియాలి. అసలు మొదట్లో యధాలాపంగా తూర్పువేపుకిటికీలోంచి కైలుకేసి చూసింది. చూసేచూట్టంతోలే గోపాలం మొహం కొట్టిచ్చినట్టు కనిపించింది. అప్పట్లో ఆమెకి ఏయితరభావాలు లేవు. కాని ఎంతసేపైనా అముఖం ఊరికే చూడబుద్ధయేది. నిజాని కాకానేపు ఆమె కిరతము లేసి కనిపించేవేకావు. మర్నాడుకూడా రైలాచ్చేవేళకి అతను కనిపిస్తాడేమో చూద్దా మనిపించింది. కిటికీలోంచి చూస్తే ఆసుందర విగ్రహం ప్రత్యక్షమైంది.

అతనికి తనమీద అంతదయ ఎందుకు కలిగిందో ఆమెకే అర్థరహితమేసింది. ఆమె సంతోషించింది. ఆమె అతన్ని మొదట్లో పూరికే సౌందర్యంకోసమే చూసింది. క్రమంగా అతని కళ్ళలో బుద్ధిసూక్ష్మత చదివింది. అతను కూడా తనవేషే చూస్తున్నట్టు ఆమెకి తెలుసు. యుక్తవయస్సునచ్చిన తాను అల్లా ప్రవర్తించటం తప్పేమో అనుకునేది ఒక్కొక్కప్పుడు. తప్పుయితే తన కలా చూడాల్సిందనుకుంటుంది? తప్పుయితే తన గుండెలు కొట్టుకోవూ? అలా జరగటం లేదుకనక తప్పకాదని సమాధానపరచుకొనేది. కాని ఎవరన్నా చూస్తారేమోనని భయమేనేది. చూస్తేమాత్రం ఏం తప్పులేనప్పుడు అనుకునేది వెంటనే. ఏరోజన్నా తను అక్కడ కనిపించకపోతే పాపం అతని కెలా వుంటుందో అని జాలిపడేదికూడాను. అతను తన నలా ఎందుకు చూడాలి తను అతన్ని చూసినట్టు? తనేమో అతన్ని ‘సౌందర్యం’ కోసం చూస్తోంది. అతనుకూడా అందుకేనేమా? జూలే, తనూ అందుగానే వుంటుందికామారు. అతను

తనని ‘సౌందర్యం’ కోసం చూస్తున్నాడనుకునేసరికి జానీకి మని మనసవ్వులు, సుమసిగ్గు వచ్చేవి.

ఆరోజు గోపాలం పెళ్లింటికి వస్తాడని జానీ అనుకోలేదు. గదిలో ఏదో పుస్తకం చదువుకుంటున్న జానీ తైల కాళ్ల చక్కుడు వినబడేసరికి కిటికీలోంచి యిట్టే చూస్తే అతనూ, తనతోడే ఏదో మాట్లాడుకుంటూ వాల్లింటివేపుకే వస్తున్నాడు. అత న్నదివరకెప్పుడూ అంతసమీపంలో చూడలే దామె. అతని మాటకూడా ఆమె ఎప్పుడూ వినలేదు. అంతరిగిల్లో ఆమె అతన్ని చూట్టం, ప్రేగా. అతను మాట్లాడుతూండటం జానీఒళ్లు పులకించినట్టుయింది. ఆప్రయత్నంగానే జానీచెయ్యి ఆమెపై సవరించింది. నిట్టూర్పురావటం ఎందుకో ఆమెకే తెలియలేదు. మొహంమీది రెండు నేవ్దబిందువులూ పైటచెంగుతోనే తుడుచుకుంది. రెండునిముహ లలాగే సుంచుని, పుస్తకం చూసేసి, దక్షిణంవైపు దొడ్డోపున్న కిటికీదగ్గర కెళ్లి కిటికీ కేసున్న తెరిచి కాస్త ఒత్తిసింది దొడ్డోకి చూసింది. గోపాలం దొడ్డో నూతిదగ్గర కాళ్లు కడుక్కుంటున్నాడు. అతను తానుపెంచిన సన్నజాజులకేసి, తలుపాకుతీగకేసి, సులాలిముక్కులకేసి బహుఅవ్యాయంగా చూస్తూండటం జానీకి పట్టరాని సంతోషమైంది. తానుపెంచిన ‘ఆచిన్ని’వనాన్ని తాను చూసుకున్నప్పుడు పొందే ఆనందంకంటే అతను చూస్తే ఎక్కువఆనందం పొందింది ఎంతోమో జానీ. అత నాలేతరులపాపమను తన నన్నటి బంగారుకడి కెల్లాంటి-కేళ్లతో తాకులే జానీచెక్కిళ్లు గిగిరింకలుపెట్టినట్టుయినాయి. అతను ఒక్కపువ్వు కోసుకుంటే బావుండు ననిపించింది జానీకి. వాళ్ల అమృతాన్నా ఒక్కడుండకపోతే తనే కోసిస్తే ఎంతబావుంటుంది అనుకుంది. అతను ఒక్కసులాలిని తుంచాడు. ఆమె సంతసిందింది. అత నాపువ్వును వాసనచూస్తూ, యిటూ అటూ చూసి ఆపువ్వుని ముట్టుకున్నాడు. జానీకి సిగ్గేసింది కాస్త. పెదిమెలు నారికతో ఒక్కమాటు తుడుచుకొని, ఒక్కసులక వేసింది. అతని మీద బుల్లికోపం వచ్చిందికూడాను. చిన్నకోపంతో మిలితమైన ముసిముసినవ్వులు నవ్వుకుంది లోలోపల. ఒక్కమాటు తలవంచుకుని, పైటతోలగిన తన ఉరోభాగాన్ని వక్కుమాటు చూచుకొని, మోకాళ్లు ముడిచిపెట్టి, చేతులు రెండూ దగ్గరికి తీసుకుని, పైట కొంగు ఒళ్లంతా కప్పకుంది...తమలపాకుతీగకేసి అత నలా చూసి నవ్వుడు అతనికళ్లు కొంచెముగా ఎందుకు చెమ్మగిలాయో జానీ ప్రాహించలేకపోయింది. జానీకి జాలేసింది. కొంచెంగా భయం కూడా వేసింది. అత న్నడుగుదా మనుకుందికూడాను జానీ. కాని సాహసించలేదు.

తాను అతని మాటలు వింది. దగ్గరలో అతని నడక చూసింది. తా నెంతో ఆనందంపొందింది. అతను గూడా తనని చూస్తే అత నెంతసంతోషిస్తాడో...అత నింటికి వెళుతుంటే తాను కిటికీలోంచి చూపు అందేదాకా చూస్తునేవుంది. అతను నిజానికి కనిపించనంత

దూరం వెళ్లిపోయిపట్టికమాడా తన వృద్ధయంలో ఆతను మెరుగుతున్నట్టుగానే వుండి జానీ... ఆరోజురాత్రి తన నిద్ర పోతున్నాననుకుని ప్రక్కగదిలో తల్లి, తండ్రి మాట్లాడుకునే మాటలు తాను విన్నది..... 'ఆతను నీ కలు డవాలనందా?' అన్నాడు తండ్రి. ఆమాట విన్నేసరికి జానీకి కొంచెం సిగ్గేసింది మాడాను. కాని "ఆంధ్రభాగ్యంమాడానా? అవాలనంటే మాత్రం అవుతుందీ?" అని తల్లి ఆన్నప్పుడు మాత్రం తనకి ఎక్కడలేని దుఃఖమా వచ్చింది 'ఆతను నన్ను పెళ్లిచేసుకోమా? ఏం? ఎందు కని? నే నంపంగా లేనూ? లేకపోతే ఆత నెందు కలా ఆపా యంగా నాకేసి, ఆపెదకళ్లు పెట్టుకుని మాస్తాడు? ఆతను చేసుకో నంటే నేనే అతనినిగిరి కెళ్లి 'నన్ను పెళ్లిచేసుకోవూ' అని దీనంగా అడుగుతా, అతని నున్నచోటే నెమ్మదిగా పట్టుకుని, ఆసుంపడమైన మోహంలోకి చూస్తూ, అప్పటికి చేసుకోసంటామా?...అనుకుంటే ఆత నంత కఠినమైనఆయన కాదు. అతని కళ్లల్లో కక్కకత్వం లేదు. ఆతనిఅంతుమైన ఆచేసులు నన్ను తిరస్కరించకవు...ఎంతకీ పోతే నే నీలాగే వుండిపోతా." అనుకుంటూ వుండేది జానీ లోలోల. జానీనునోపిథిలో యాదృశ్యాలన్నీ తెరవబడ నిమబోమృతలే పరుగెడుతుండేవి.

* * * *

ఆరోజు ఆదివారమాటంచేత గోపాలం గాలీబుద్ధిగిరికి ప్రయాణ మయ్యాడు. రైలుదిగేదిగంటతోనే గాలీబు గోపాలాన్ని చిరునవ్వుతో ఆహ్వానించి, రైలు వెళ్లిపోగానే యిద్దరూ యింటికి వచ్చారు. దొడ్డి వసారాలో తేలికేమీద చక్కరకేరీ పండ్లు, మైనూరుపాకం అమ్ములు పెట్టివున్నాయి. రెండు వెండిగ్లాసులతో మంచినీళ్లు గూడా వున్నాయి. ఇద్దరూ మామూలుగా చెరోకుర్చీలో కూర్చున్నారు.

"అలా సంజేమాస్తారేం? మొహమాటమల్లే వుండి మీకు?" అన్నాడు గాలీబు కొంచెంగా నవ్వుతూ.

"మీదగ్గిరా? ఉంటే మటుకు? నిజంగా మీ ప్రేమపూరితమైన వృద్ధయం న న్ని ఆదరణని తిరస్కరించ నియ్యడం లేదు" అన్నాడు గోపాలం.

"న్నేపార్వం మీ ప్రతిమాటలోనూ కనిపిస్తూనేవుంది... నిజానికి న్నేహితుల ముందు బంధువు లోకెక్కా? ఒక్కొక్కప్పు డనుకుంటూవుంటా, న్నేహితులే బంధువులారే ఎంత సంతోషంగా ఉంటుందో అని" అన్నాడు గాలీబు. అతని కళ్లల్లో ఎంతో అర్థం వుందని గ్రహించాడు గోపాలం.

"అనిపిస్తుందిగాని నిజానికి క్రియలో కొచ్చేసరికి మనమే జంకు తాం! న్నేహితులంటే ఒక్క మతంలో వాళ్లుమాత్రమే కాదయ్యే!" అన్నాడు గోపాలం. ఒకళ్ల మొహంలోకి ఒకళ్లు చూసుకున్నారు.

"మాశారూ! యీ మత భేదాలంటే నాకు పరమాసహ్యం. న్నేహ భర్తానికి ప్రేమ భర్తానికి అడ్డం ఒచ్చే మతాలంటే మరీని" అన్నాడు గాలీబు. గోపాలం జవాబు చెప్పలేదు.

"అలా పికారుగా వెడదామేమిటి?" అన్నాడు గాలీబే కాస్తేపాగి.

"ఓ. అంతకన్నానా?" అన్నాడు గోపాలం. అతనిమనస్సు కేవలం అక్కడే లేదు.

'ద్రస్సు' మార్పుకొస్తానని గాలీబు లోపలి కెల్లాడు. గోపాలం కుర్చీలో కూర్చునికూర్చుని, ఏం తోచక, వసాగ్లోనే పచారుచేయడం మొదలెట్టాడు. అతని దృష్టి ఆప్రయత్నంగానే వసాగ్లోంచి గదిలోకున్న కిటికీవేపుతు మళ్లింది. కిటికీకున్న తెర ఓయాలకి వత్తి గించబడుంది. అతను ముగ్ధుడైపోయాడు. అంతదగ్గరలో జానీ నెవ్వరూ అతను చూడలేదు. వైగా ఆమెవిగ్రహమంతా యిప్పుడు సంపూర్ణంగా కనిపిస్తోంది. ఉల్లిపొరలాంటి గులాబిరంగు మైటలోంచి పట్టుపూలజాకెట్టు స్పష్టంగా కనిపిస్తూ పైటయొక్క ఉనికినే సంక యాస్పదం చేస్తోంది. రెండుచేతులూ పైకెత్తి కిటికీఊచలు పట్టు కుని, ఆ నల్లటి కళ్లల్లోంచి తనకేసి నిశ్చలంగా చూస్తూంటే గోపాలంఒళ్లు పులకరించింది. ఆమె యీనాటి చూపుల్లో అతను యిదివరదాకా గ్రహించరాని ఓకొప్ప అర్థం గ్రహించాడు. గ్రహించి ఆనందించాడు. ఆనందించి కళ్లుమాసుకున్నాడు. కళ్లు తెరిచేసరికి కిటికీలో ఎవరూ లేరు.

"పంతులుగారూ వెడదామా?" అని వెనకనుంచి గాలీబు మాటలు వినిపించాయి. గోపాలం ఉలిక్కిపడలేదు. మానంగా గాలీబుని అనుసరించాడు. గాలీబుకి ఆశ్చర్యం అయింది. తాను జానీ కేసి చూస్తూనుంచున్నప్పుడు వెనకనుంచి గాలీబు రావటం, తండ్రిని చూసి, జానీ ఉలిక్కిపడకపోయినా అక్కడ నుంచోలేక గిరుక్కున వెనక్కి తిరిగి వెళ్లటం గోపాలానికి తెలిదు.

ఊరివెలుపలి దొంక దాటేదాకా ఎవరూ మాట్లాడలేదు.

"నాజీవితంలోకెల్లా నేను చెయ్యాలిసినవాటిల్లో కల్లా మిగిలిన దల్లా ఒక్కటి" అన్నాడు గాలీబు, ఆ నిశ్శబ్దాన్ని భంగంచేస్తూ.

"ఆ...ఏమిటి అన్నారు?..." అన్నాడు గోపాలం ఏ ప్రపంచంలోంచో దిగివచ్చినట్టు.

"అవును...నాజానీపెళ్లి. అదొక్కటంటే ఒక్కటే...నా చిన్ని పెళ్లి..." అన్నాడు గాలీబు. గోపాలంప్రశ్న సరిగా వినిపించు కోలే దతను.

"అంటే?...మీఅమ్మాయిపెళ్లి? ఎప్పుడు చెయ్యాలని? వరిచ్చి?" అన్నాడు గోపాలం. గాలీబుకళ్లల్లోకి కొంచెం ఆశ్రంగాం చూస్తూను, గాలీబు కాస్తేపటిదాకా జవాబు చెప్పలేదు, గోపాలం

కేసి వివరంగా చూశాడు. అతని కేంవికేషం కనిపించలేదు, జేబు రుమాలతో మొహం తుడుచుకున్నాడు.

“మీకు అంతర్వర్ణ వివాహాలు యిష్టమేనా?” అన్నాడు గాలీబు. గోపాలానికి ఆశ్చర్యంవేసింది. గాలీబు మొహంలోకి వింతగా చూస్తూ “క్షమించాలి. నే నడిసింది మీ అమ్మాయి పెళ్లి విషయం! మీ ప్రశ్న, మీ చెండు కలా అడుగుతున్నారో నేను తెలుసుకోలేక పోతున్నాను” అన్నాడు.

“క్షమించాలి, సరిగ్గా సమాధానం చెప్పలేనందుకు. అంతర్వర్ణ వివాహాల విషయంలో తమ ఉద్దేశం చెప్పాలి దయచేసి”... అన్నాడు గాలీబు రుమాలతో ముగ్ధ మొహం తుడుచుకుంటూను. గోపాలానికి విషయం బాగా అర్థంకాకపోయినా తన ఆభిప్రాయం చెప్పటం కంటే వేరే సమాధానం కనిపించలేదు.

“బాహ్యవర్ణ మేదైనా ఫరవాలేదు, భావవర్ణ మేకమాత్రమే” అని జవాబు చెప్పాడు గోపాలం, గాలీ బేమంటాడో అని ఆశ్రంగా చూస్తూను.

“అంటే?” అన్నాడు గాలీబు.

“ఒకరొకరి భావాలు కలిస్తే, వారివారి మతాలు ఏవయినప్పటికీ ఫరవాలేదు, నిజాని కది అంతర్వర్ణ వివాహమే కాదు, ఏక వర్ణ లై సప్పటికీ పరస్పరవిరుద్ధమైన భావములు గలవారి వివాహమే అంతర్వర్ణ వివాహ మంటేను... క్షమించాలి... యిది నా ఆభిప్రాయము మాత్రమేనుండి!!” అన్నాడు గోపాలం. గాలీబు ఏమంటాడో అని గోపాలం ఆశ్రంగా చూస్తున్నాడు. గాలీబు చెండునిముసు లేచి మాట్లాడలేదు.

“ఔలే! ఒక్క విషయం అడుగుతా, మీకు కోపం రాకుంటేను” అన్నాడు చివరికి గాలీబు. గోపాలానికి తొంద రెక్కువతోంది. అతని కేవల సరిగ్గా బోధపడటంలేదు.

“తొందరగా అడగాలి... కోప మేమాత్రమూ లేదు. మీ ఉద్దేశం తెలుసుకుంటానికి నామన స్పెంత తొందరపడుతోంది మీకు తెలుసు ననుకుంటా” అన్నాడు గోపాలం.

“మాజానీని మీకిచ్చి వివాహంచేయాలని నా ఉద్దేశం, రోరిక, ప్రార్థనమాడాను” అన్నాడు గాలీబు. ఆశ్రంతో చూశాడు గోపాలం మొహంలోకి. గోపాలం విస్మయపడతాడు. తన చెవుల్నే తాను నమ్మలేకపోయాడు. ఆనందంతో ఉప్పొంగిపోయాడు. మొహం మీద చెనుటబిందువులు మొలిచాయి. జేబురుమాలతో తుడుచుకుంటూ పెద్దనిట్టార్పు విడుస్తూ... “మీరు నిజంగా అంటున్నారా?” అన్నాడు గోపాలం. ఈ ప్రశ్నల గాలీబు ఆదుర్దా తీరలేదు. వైగా ఎక్కువైంది కూడాను.

“నిస్సంజ్ఞంగాను! ప్రమాణపూరితగా కూడాను!!” అన్నాడు గాలీబు.

“మీ అనుగ్రహానికి కృతజ్ఞుణ్ణి.” అని మాత్రం అన్నాడు గోపాలం జవాబుగా. ఈజవాబు నా గాలీబుకి సంపూర్ణంగా కనిపించలేదు. గోపాలాన్ని ప్రశ్నించలేకపోయాడు. మానంగా యిద్దరూ యింటి వైపు మళ్లారు. ఇల్లు జేతదాకా ఒకళ్లతో ఒకళ్లు ఏమీ మాట్లాడుకోకపోయినా ఇద్దరిబుర్రలూ మాత్రం తీవ్రంగా పనిచేస్తున్నాయి.

గాలీబు యంతర్వర్ణలో తనంతటతానే “మాజానీని పెళ్లి చేసుకోండి మీరు,” అని అంటున్న గోపాలం కలలోకూడా అనుకోలేదు. తాను మనసారా ప్రేమించాడు ఆ అమ్మాయిని. అంత వరకు తనకి తెలుసు. ఆపిల్ల తండ్రి “మా అమ్మాయిని మీరు వివాహమాడ గోరిక” అని తనతో అన్నాడు. కాని సంఘం ఒప్పుకోదు తమ పెండ్లికి. కాని సంఘాన్ని తెక్కచెయ్యడం గోపాలం. కాని తన తండ్రి అంగీకరిస్తాడా? అంగీకరించకపోయినా చేసుకుంటే తన్ను యింతవానిగా చేసిన తండ్రికి ద్రోహంచేసినవా డవడూ? లేక తన హృదయాన్ని చింపుకుంటాడా? ఏమో ఒకవేళ తండ్రికూడా అంగీకరిస్తాడా?—ఇదే ఆలోచన గోపాలానికి దారిపాడుకూనూ.

“వర్తమా బుద్ధిమంతుడే, తెలివిగలవాడేకూడాను. తాను మనస్ఫూర్తిగానే అన్నాడు నాకూతుర్ని మీరు పెండ్లి చేసుకోమని. కాని సంఘం ఒప్పుకోవద్దా? సంఘానికి ఎదురిత యాదాలి. తాను యిదుతాడు తన కూతురికోసం. అతనూ యాదొచ్చు! కాని వాళ్ల వాళ్లు, అతని తండ్రి ఒప్పుకోవద్దా? బహుశః ఒప్పుకోడు. కాని నేననటం మాత్రం అనేకా. ఈసంగతి తెలిస్తే లోకం లేనుకుంటారు? ఏమో? నేను నాకూతురికోసం సంఘాన్ని ఎదుర్కొనవలచినట్టే అతనితండ్రికూడా తనకొడుకుకోసం సంఘాన్ని ఎదుర్కొన్నారామా? అలా ఔలే చిక్కలేదు! కాని అలా జరుగుతుంది?” — గాలీబు బుర్రలో తిరిగే విషయం లీవే ఆకాస్మికపూను.

“ఒక్కొక్కప్పుడు సంఘంయొక్క కర్మశత్రవం నునకి కనిపించదు.” అన్నాడు గాలీబు గోపాలంతో యింటికి జేరినతర్వాత. “అప్పుడు నిజంగా సంఘంలో కర్మశత్రవమనేదే లేదనుకుని వ్యవహరిస్తే మటుకు ప్రమాదమే సంభవిస్తుంది.”

గాలీ బిూ ఎందుకుంటున్నాడో గోపాలానికి తెలిలేదు. కాని సమాధానం ఏకో చెప్పాలి కనక “కర్మశత్రవం హృదయలోతుల్లోనే గంభీరమైన ప్రేమవుంది. కాని ఆసంగతి ‘కర్మశత్రవం’కి తెలిదు.” అన్నాడు.

“ఉన్నప్పటికీ అక్కరకొచ్చేది కాదనుకుంటా” అన్నాడు గాలీబు.

“ధర్మబద్ధమైన విషయాలలో మాత్రం ఆప్రేమ సహాయపడుతుంది. కానప్పడుమాత్రం ఆ ‘కర్మశత్రవం’ విజృంభిస్తుంది. నిజానికి ప్రేమ తన హృదయంలోని దని కర్మశత్రవానికి తెలిస్తే కర్మశత్రవం అంతకురంగా వుండదేమో!” అన్నాడు గోపాలం అదోరకంగా చూస్తూ.

పక్కకి తిరిగి గబుర్గున కుప్పిలోంచి లేచి "నేను చూడనేలేదు. వచ్చి స్నానం గూడా చేశాను అప్పుడేను. అబ్బ! ఒకటే తిరుగుడు, యిలా పడకున్నట్టిలో కూర్చోండి. భోజనం చెయ్యకపోయారా" అన్నాడు అతి ఆదుర్దాగాను.

"ఫరనాలేదులే నాన్నా... కూర్చో అమ్మా. లేవకు. నే నిక్కడ కూర్చున్నాగా" అన్నాడు శేషయ్య.

"ఎంత ఎంతలండి అప్పుడేనూ? మీ మొహం ఎంతవాడిపోయిందండి? ఇగవపరీక్షలోటి, నేను తిరుగుదామన్నా. ఆట్టే తిరక్కండి. కలవులివ్వనానే నేనన్నా చూస్తాను. ఘంటిలా పడకున్నట్టిలో కూర్చోండి..." అంటూ, గోపాలం తండ్రిని బలవంతంగా పడకున్నట్టిలో కూర్చో పెట్టి ఒక్క అంగలో యింట్లో కెళ్లి వట్టివేళ్ల వినకరము, కుంగంపాల వర్షపు తీసుకొచ్చి "ముందిది త్రాగండి. విశ్రాంతిగా వుంటుంది" అంటూ పేయర్నీ తండ్రికి కా దగ్గరిగా లాక్కొని ట్రాడు తండ్రికి. గోపాలంచేసే ప్రతిపని

శేషయ్యపూదయంలో అడుతున్న ఆవేదనాతరంగాన్ని బయటికి పెట్టుకోంది, కొడుకుచేనే అడరానికి, చూపించే ప్రేమకి శేషయ్య కుమిలిపోతున్నాడు. తన కొడుకు, ఏకొడుకు ఏతండ్రికి చూపని ఆదరము, ప్రేమ చూపుతున్నాడు. తనో? ఏతండ్రి ఏకొడుకుకి చెయ్యనంత అపచారం చేస్తున్నాడు. తన కొడుకుని ఓసన్నాసిగా తయారుచేశాడు. తన! తన కొడుకునే! తన కొడుకా? దానికి ప్రత్యేకియగా తనకు పూర్వంకంటే గూడా భక్తి క్రద్దలనూ, శారవాదరములనూ చూపుతున్నాడు. తనో భూర రాక్షసి. తన కొడుకా? ఆరాక్షసియొక్క కర్కశత్వాన్ని తెలుసుకుని కూడా దానినే పూజిస్తున్న ఓ అమాయక తండ్రి. తానో ప్రార వ్యాఘ్రము. తన కొడుకా? వ్యాఘ్రుకోసం బలై పోతున్న ఓ నిర్భల జీ! తాను కేవలం పశువు. తన కొడుకు మానవుడు"

శేషయ్య కంపించిపోయాడు... "నాన్నా, వినరకోయి" అన్నాడు. అతని ఆవేదనాతరంగము తీవ్రవేగంతో నేత్రాలవగ్గిర కొచ్చి భంగమై, తుంపుకలై, కన్నీళ్లయి ప్రవహించింది. గోపాలం కంగారై పోయాడు, అకారణంగా తండ్రిలా కన్నీళ్లు పెట్టుకున్నందుకు, గాభరాతో

"ఎందుకు నాన్నగారూ?... అలా ఎందుక? నాకు భయమేస్తోంది, చెప్పరూ?... చెప్పండి... పూర్వ కోండి."

అంటూ పడకున్నట్టివట్టేమీద కూర్చుని, తండ్రి మీదికి బిరిగి ఓచెయ్యి తండ్రికుజంమీద వేసి ఇంకో చేత్తో తండ్రికన్నీళ్లు ఒత్తుతూ తండ్రిమొహంలోకి చూశాడు. శేషయ్య మాట్లాడలేకపోయాడు. కన్నీళ్లు గూగులేదు. తనమీదికి బిరిగివున్న కొడుకుమీద తన చేతుల్లా చుట్టేసి, కన్నీళ్లు యింకా కారుస్తూనే "యీ దుర్మార్గుడు కనక బతికాడు... యింకోవ్వాళే యీపనికి వచ్చిపోను, ప్రేమచేసిన అపచారానికి"

అన్నాడు శేషయ్య గద్దడతో. గోపాలాని కర్థంకాలేదు తండ్రి మాటలు. అతనికళ్లుకూడా చెమ్మిగిల్లి నాయి కొద్దిగా, కాని యువకప్పుడయ మవలంచేత కన్నీళ్లు క్రిందమాత్రం పడితేను. తండ్రిచేతులు తనమెడకి కాల్చిన ఉక్కుకడ్డీలల్లే తగిలాయి.

"నువ్వు వివాహం చేసుకోకపోతే యీ ఘంటం బ్రతకదు." అన్నాడు శేషయ్య దుఃఖం దిగమ్రంగి కొంచెంగా.

"చేసుకుంటా... తప్పకుండా చేసుకుంటా... ఆభాగ్యానికి మీరింత యింపాలా?" అంటూ గోపాలం తండ్రిమొహం తడి గుడ్డతో అద్దాడు. తండ్రియొక్క ఆస్తికి చూడలేకపోయారు గోపాలం. చచ్చిపోతాడంటే భయమేసిందికూడాను. తన కిష్టంలేని పిల్లనైనా సరే చేసుకుందామనే అనుకున్నాడు తండ్రికోసం. తనని పెంచి పెద్దచేసిన తండ్రిమాట జనదాలరూదనే ధర్మమాత్రం స్ఫురణకొచ్చి

"నువ్వు వివాహం చేసుకోకపోతే యీ ఘంటం బ్రతకదు." అన్నాడు...

శుద్ధ స్వచ్ఛే వస్త్రములు

భారతదేశమనందే భారతీయులచే స్థాపించబడిన యంత్రసహాయమున తయారయ్యే బడిన పావలీన్ వర్టింగ్, ఇతర పలుకకముల వర్టింగుల, కోటునడ్లు, చీరలు, అంగవస్త్రములు, ధోవతులు, లాంగ్ క్లాత్ ట్యూల్, బెడ్ షీట్లు, బాక్సెట్టర్లములు, వస్త్రా స్వచ్ఛే జవిశీరకము లన్నియు సిద్ధముగా నున్నవి. మామూలు కాతాదార, లండరి చాలత్వ ప్రీతిగలిగినది. గాన ఇతరులకు రప్పకత్వ ప్రీతిగలవనియే మాదృఢపద్ధతులు

ఒకసారి వాసిచూచినవో మా వస్త్రముల నాణ్యదనము తెలియును.

కృష్ణా అండ్ కంపెనీ,

242 244, చైనా, జూబిలోను, మదరాసు

కామలీలా మాత్రలు

వైన పూయబడు లేపన మైనము.

వాసుపుష్పికి దాంపత్య సౌఖ్యమునకు మంచి సహదములు.

విాయాపన శాభాగ్యమును పోగొట్టుకొనక కినిత సౌఖ్యమును హలంకషముగ ననుభవించుము.

ఒకమాత్రము నోటిలోవేసికొని పాలుత్రాగుము. మంచి ధాతుపుష్టి కలిగి తీవ్రత సౌఖ్యము ననుభవించవచ్చును. లేపనము

నకు ఒకతైలము గూడ పంపబడును.

ఓటివలన పుంస్య హింసత, ముగ్ధులత్వము నశించును. మానవుల పాలిటికి కేవలము వరప్రసాదము వంటిది.

ఔషధములతో పాటు ముద్రిత గ్యారంటీ పత్రము పంపబడును. సరిగా పనిచేయనినో, సామ్య తిరిగి వాపసుచేయబడును. 24 మాత్రల ధీరు రు 2/- లు.

లబానా తైలము బుడ్డి 1 కి రు 1/- వివరములకు

The Manager:-

The Kamaleela Pills Depot, Salem.

వెలస్యలము.

ఫలమధికము.

గ క లో గ ని వారిణి
(Tonsils Cure)

అపూర్వమైన యావధరాజము.

డాక్టరులచే పరీక్షింపబడి గొప్పవారివలన

యోగ్యతాపత్రముల వహింపబడి

శస్త్రచికిత్స చేయనక్కరలేదు. శస్త్రచికిత్స వ్యయప్రయాసలకు మూలము. ఈ గళలోగనివారిణి 'టోన్సిల్స్' లేక గళ గ్రంథులను రూపుమాపును. సిద్ధులచే కనిపెట్టబడిన చికిత్స. రస విష గంధకానుల సంబంధములేదు. సుఖమవ్వనివో సామ్య వాపసుచేయబడును. ఇచ్చాపర్యయ. అంజుకు ఫలభిముగ నట్లు స్వల్పగర కివ్వబడుచున్నది. ఆశేషము వాడే సుఖము చెందిరి. మావద్ద యితరమందులుగూడ దొరుకును.

మా వైద్ క్యాటలాగును వ్రాయును.

ఇరువదిరోజులమందు రు. 2.0-0. పోస్టులుర్పులు ప్రత్యేకము.

డాక్టర్, బి. వి. రంగాచార్యులు,
ప్రాప్రైటర్ (శ్రీ) చెన్న కేశవ ఆయుర్వేదవైద్యశాల
వరకటూరు, కాజిపోన్న, కృష్ణా.

మానసహా గమనించండి!

భారతదేశమందంతటను గల 817 పుణ్యతీర్థములను గురించిన సంపూర్ణ వివరణలతో పెద్దస్థానము గలిగి వెలువడిన మా

తీర్థయాత్రా ప్రదర్శిని

ప్రతివారును విధిగా కొనదగినది

“గ్రంథము చిన్నదైనను సుఖమున మిన్న. తగినంతమంది జనుల తోడ్పాటుగాని యితర సాహాయ్యముగాని లేకయే తీర్థయాత్రలు చేయదలచువారికిది చింతామణివంటి గ్రంథము” అని బ్రహ్మశ్రీ పం|| ఆదినారాయణ శాస్త్రిలుగా రభిప్రాయమొనంగిరి.

చల ప్రతి 1 కి పొ|| 9|| సహా రు. 1.0-0 మాత్రమే.

వలయువారు:-

ఇర్రింకి నరసింహమూర్తి,

తోలేరు, వీరవాసరంపొత్తు, భీమవరం తాలూకా,
పశ్చిమగోదావరి జిల్లా.

గ న్ కె వ్ వ ల్

పిచికారీలేదు. ఇంజనీరులేదు. వ్యవసాయలేదు.

పిచ్చిమైన ఆంగ్లమును 2 నెలలలో పోషింపును. తియ్యని ముంగు. ప్రతిమాతాంగు ఆంగ్లముగ చూడేయును. ఎంత కాలమునంత బాధించుచున్నావో, నూతనముగ జనించినను, చచ్చి పోవుచు, మిత్రమిత్రముల నెట్లు నెగలైనను 1 నీసంతో నివారణకాదు. మొదటి మాతాదుగోనే స్రావము కట్టి చేయును. ఆతర్వాతములకు లోబడిన కేసులలో సహితము నిలిచుచున్నావు. గానీయారు నివారణచేయు చున్నట్లుమైన వచనములకులన్ని తయారు చేయబడినవి. మూత్రసాశ్రము నుండి రసీకంటి చేష్టనీరు ప్రవించుచు, ముంగు, చుగురు, నాక ప్రణమ, మూత్రము బొట్టుబొట్టుగ పడుచు మాటిమాటికిమాత్ర విస్మయచేయుచు, పొత్తికడుపు నరములు ఓగడియుచు తగ్గించి ప్రణమించి, చీముపట్టుచు నిలచిపోయి ఎక్కువ సుఖము నెచ్చును. నిరంతరమునుచియున్న నెగనోగములకుహడ ధాతు పులయందు యీమందు ప్రవేశించి అక్కడయుండు దోషములనుపోగొట్టి మూత్రాశ్రయమునకు బయలు, గోసికి బాధా నివారణ సంతోషములు కలిగించును.

నీసా 1 కి రు. 2-0-0. కేట్లగు ఉచితం.

ఈశ్వరభార్యసీ, పాలకొల్లు.

సిద్ధమంత్ర.

ఇది సిద్ధ వశీకరమంత్రము. దానిని జపించిన మాత్రమున యెటువంటి దుర్గుట కార్యములుగూడ నెరవేరును. వ్యాపారములో లాభముకలుగును. దానాలలో గెలువవచ్చును. ఉద్యోగములో వృద్ధి బాధవచ్చును. సంతానము విశ్వవ్యయ కలుగుచు ఖరీదు రు 1-9-0 య. తృప్తిగా పనిచేయలేదని ఋజువు పరచినచో రు 50/లు బహుమతి యొసంగ బడును.

Gupta Mantra Bhandar,

No. 17 P. O. Katrisarai (GAYA.)

instantly acquire a charming personality and fascinate men and women. Learn the secrets of Personal Magnetism, Visualization, Telepathy Sex-attraction and achieve social and business success. Let me show you how to enjoy superb health how to win new friends and be popular and how to live a broader and happier life Post the Coupon today for the Amazing Introductory Lesson on Applied Psychology which is now sent FREE

COUPON

MR. A. ZUBEL

(Dept. N) 216 Carnac Road, Bombay 2

Please send me your Introductory Lesson at once.

Name.....

Address.....

నేత్రవైద్యము

(1) కంటిపొరలు, మేహపట్టులు, (Cataracts) కండ్లలోపువ్వులు, కోడిరెప్పలు, మొదలైన నేత్రవ్యాధులన్నియు చక్కని వైద్యసాధనములచేతను బాగుచేయబడును. (2) నేత్రదృష్టి తడిసినచే, తగినసులోచనములు సప్తము చేయబడును. కండ్లు నీరుకొడుగు, తలనొప్పివచ్చుట, మొదలగుబాధలు తగిన సులోచనములవలన నివారణయగును. (3) కన్నుగ్రంథు లేనివారికి, చక్కని గాజుకన్ను అమర్చబడును.

దంత వైద్యము

(1) పండ్లులేనివారికి చక్కనిపండ్లు, మంచిపండ్ల వలెనని చేయునట్లు అందముగా కట్టబడును. Artificial teeth. Partial sets. Full sets Gold crowns. (2) పుష్టి పండ్లు, లోహసామగ్రివలన బాగుచేసి, మంచిపండ్లవలె చేయబడును. (3) దంతములు తీయవలసినవృద్ధులకు, ఎంత మాత్రము నొప్పితెలియకుండా తీయబడును.

డాక్టరు - ఆచంట పరబ్రహ్మము,

రాజమండ్రి.

M. B. & B. S.

కా దత నలా అంది. తండ్రిమీద వుండే గాఢ ప్రేమాతిశయం అలా పలికింది. ఆ సమయంలో గోపాలంమనస్సులో జానీషాయ అయినా కనిపించలేదు.

“చేసుకుంటా” అనేసరికి శేషయ్య ప్రాణం లేచింది. “మరి ఆపిల్లకి పెళ్లికాలేదా యికాను.” అన్నాడు ఆశ్రంగాను. “ఆప్పుడే పెద్దదన్నావల్లే వుంది”

“ఏపిల్ల ?” అన్నాడు గోపాలం ఆశ్చర్యపోతూ.

“మనపక్క ప్రేమనే అన్నావు?.....” అన్నాడు శేషయ్య. గోపాలానికి సంతోషంకంటే ఆశ్చర్యం బహుళమైంది.

“ఆరిల్ల ? ... పెద్దన్నారు ... యిదివరకు ...” అన్నాడు గోపాలం.

“మళ్ళీ అప్పటిమాట ఎత్తి నన్ను ఏకిపించకు...చెప్ప” ఆపిల్లకి చెల్లెయిందా ?” అన్నాడు శేషయ్య తొందరపడుతూను.

“లేదు...” అన్నాడు గోపాలం, తండ్రికిని నివ్వరపోయి చూస్తూనా. శేషయ్య సంతోషంతో కున్నీలించి గబుక్కున లేచాడు... “రేపే బైటేరుకున్నా మహూర్తనిక్కయ్యాకి... నీ కేం ఆధ్యంతరం లేసుగదా?...నన్నేం అడక్కు యిహ. లేదు అని చెప్ప”...అన్నాడు శేషయ్య.

“లేదు” అన్నాడు గోపాలం ఓరిగ్గా చెప్పే దేంలేక.

శేషయ్యకళ్లలో మెరిసే విషయ డానంగబామ్మలు. అత నిప్పును కొడుకుని కాగలింతుకుంది సంతోష మాచనార్థం.

* * * *

“గాలిబుసాహెబుగా రిక్కడేగండి వుండేది?”

“చిత్తం...దయచేయం డిలా కున్నీలో.”

“లోపలున్నారాండి?...తమ రెవరు?”

“తుమించాలి...నన్నే గాలిబంటారు...తమ దేయారు?”

శేషయ్య దిగ్భ్రమకొందాడు. గాలిబంటే పల్లగా, పొట్టిగా, బోడిగుండుతో, మూరెగుగడ్డం చేసుకుని మట్టకాలమ్మా వుంటాడని అతనియూహ. తీరామూస్తే యితను. గోపాలం ఆయనమనస్సుకి జ్ఞాపక మొచ్చేసరికి శేషయ్యమోహంలో చిరుమండినాం తొండవించింది.

“మీరే నన్ను తుమించాలి...ఎదుటున్న వారినిగూడా తెలుసు కోలేకపోయిందకు... మీరు మహన్నుద్యోగిని ఎవరూ అనుకో రనుకుంటా” అన్నాడు శేషయ్య.

“అ...అలాగే, ... ఏవూ రన్నారు తమది?” అన్నాడు గాలిబు.

“యీపక్క ప్రేమనే...తమతో మాట్లాడుదా మని...” అన్నాడు శేషయ్య.

“నాతోనా?” అన్నాడు గాలిబు సాశ్చర్యంగా, ఆజంధ్యాలు, పిలకజుట్టుకేసి చూస్తూ.

“అలా అన్నారే?...తమతోనే!!...మీకు వివాహం కావా ల్సినమాకు రుందికదా?” అన్నాడు శేషయ్య కొంచెంగా నవ్వు తూను.

“ఈసక్క ప్రేమనే” అన్నప్పుడే కలిగిన అనుమానం గాలిబు కిప్పుడు కొంచెం దృఢపడ్డని గోపాలం తాలూకేమా నని. “అయినా అదెల్లా సందర్భమాకుం” దని ఒకవేళ ఏజ్యోతిషుడ్డో అవులే అవ వచ్చుననుకుని, “ఔలే మీరు జ్యోతిషుల్ల లనుకుంటా. నాకైనా ఆట్రే నమ్మకం లేకపోయినా జ్యోతిషునుంటే సరదామాత్రం లేక పోలేదు” అన్నాడు గాలిబు.

“అట్టే! కాదండీ!! మా అబ్బాయి...డు.” అన్నాడు శేషయ్య. అతని ముసలిపెదిమెలమిద లేతనవ్వు చిందులాడింది.

“మీఅబ్బాయింటే...గోపాలంగారా?” అన్నాడు ఆశ్రంతో గాలిబు.

“మరే?...మీకు, నూవాడికి చాలాపరిచయమనీ...మీఅమ్మాయి వివాహవిషయం అనీ...” అన్నాడు శేషయ్య. గాలి బనుకుంది గోపాలం తనతండ్రితో ఆవిషయం చెప్పాడనీ, అంచేత మాజీ తియ్య టాని కిలా వచ్చాడనీ అతనితండ్రి. అంచేత డబ్బున వదిలించుకుందా మని “ఔలే, తిమరు నాతో ఏదో పొందని కెలవిచ్చారు...అసలు విషయం విడిచి చాలా మారం వచ్చినట్టున్నాం” అన్నాడు గాలిబు.

“లేదులెండి. వచ్చిన విషయమే మాట్లాడుతున్నాం...మీ అమ్మాయి కింకా పెళ్లి కాదనీ...అదీ నూవాడితో చెప్పారు” అన్నాడు శేషయ్య మళ్ళీని.

“అ... ఎవోలెండి... నేపాధగ్యంలో, ఎవో లోకాల్ని రామాయణంగా మాట్లాడుతున్నారెండి...మీతో చెప్పాడేమిటి? ఆనవసరం...పాపం...ఎవో చెప్పాడు కామాలన్ను...” అన్నాడు గాలిబు కొంచెం విసుగులతోను, విరాకుతోను, గోపాలం ఎందుకు చెప్పాడా అనే కోపంతోమాడాను.

“మీకు విసుగు కల్గిస్తున్నా. తుమించాలి...మీరు మీ అల్లి ప్రాయం మార్పుకున్నట్టు కనిపిస్తోంది” అన్నాడు శేషయ్య. అతను కొంచెం కలనరపడ్డాడు.

“ఔలే, మీరెరు కొచ్చారో నాకు బోధపడటంలేదు. ఎవో నేపాంలో ఏమిటేమిటో మాట్లాడుకుంటాం. నిజాని కాయన మీతో చెప్పకూడదు. మీకు కష్టంగా వుండల్లే వుంది...తుమించాలి... మీకు నాతో యింకేం పనిలేదనుకుంటా” అన్నాడు గాలిబు.

“వివరంగా చెబుతున్నా వినండి...మీరూ మీరూ వియ్యం పాంచాలని వుద్దేశం. మానాడిగో మీ రివ్వరకే అనివున్నారట. మీరెట్లా కింకా పెట్టికాలేదని మావాడన్నాడు. మీ అభిప్రాయం నూరకపోతే కీఘంలూనే వివాహం చేద్దామని అభిప్రాయం. నేనిలా చెబుతుంటే మీకు ఆశ్చర్యంగా వుండొచ్చు నావాలకం, అదీ చూస్తే. నా కొడుకకోసం నేను సంఘాన్ని విడిచిపెట్టి దలచుకున్నా...” అన్నాడు శేషయ్య.

గాలీబు తెల్లబోయాడు, ఆశ్చర్య పడ్డాడు, నివ్వరపొందాడు. ఇలా జరుగుతుందని అతడెప్పుడూ అనుకోలేదు. కాకపోతే తండ్రిని వారసీ విడిచేసి గోపాలం తనకుతుర్ని పెలి చేసుకుంటే చనుకుంటూ ఉనుకున్నాడు తప్పిలే.

“ఇవాళ నిజంగా నుదినం...కుమించాలి... మీ ఉద్దేశం మొదటనే తెలుసుకోలేక మీనున్న కలవరపరచినందుకు” అన్నాడు గాలీబు.

వీర సంభాషణ పక్క గదిలోంచి వింటూన్న మె

“ఇవాళ నిజంగా నుదినం”

హార్ సంతోషంతో ఒక్కగంటేసి గదిలో రుమాలు అల్లుకుంటున్న మాతురి ముంగురులు దిద్దింది. గాలీబు లోపలి కెల్లి జానీని తీసుకొచ్చి మామగారికి నమస్కారం చేయించాడు. కోడల్ని చూసుకుని శేషయ్య ముగిసిపోయాడు. “శాభాగ్యము!! దీర్ఘాయురస్తు!!!” అని దీవించాడు.

“నా ఆనందా నైలా వెలిబుచ్చాలో నాకే తెలీటంలేదు.” అన్నాడు గాలీబు.

“వివాహం సత్వరం చెయ్యటం చూలంగానే” అన్నాడు శేషయ్య.

“అంతకన్నానా? ముహూర్తనిశ్చయం మీ ఆచార ప్రకారమే కానివ్వండి” అన్నాడు గాలీబు.

“మా ఏమిటి?.....మీ ఏమిటి?.....నె కానిశుద్ధదశమి బాగుంది. మీబంధువులకి ఆహ్వానాలు పంపండి నెంటనే” అన్నాడు శేషయ్య.

“మీరే బంధువులు...” అన్నాడు గాలీబు.

“బోలే మామా మీరే.....చూవాల్లేవరూ యీవివాహానికి రారు.....” అన్నాడు శేషయ్య.

ఇద్దరూ కలిసి తిరుగుక్తున్నారే శేషయ్య యింటి కొచ్చారు. గోపాలం గాలీబుకి నమస్కారం చేశాడు. మూరమ్మ విషయం తెలుసుకుని తెల్లబోయింది. కాని ఏమీ ప్రతిఘటించలేదు.

వివాహం రాజమండ్రిలో జరిపారు, ఆర్థాటా లేమాత్రం శేషండాను. జరిగింట్లా జాతి మత వివక్షతలేకుండా అయిదుకోజలూ రాత్రింబవళ్ళు లేచినకుండా మృష్టానృత్యప్తి. సంస్కరణానుసూలురు కొంతమంది వివాహానికి విచ్చేగారు—బ్రాహ్మణి సంభావన లియ్యలేను.

ఆరోజు తనప్రక్కనే ప్రపంచంలో వుండే సౌందర్యవంతుల అందమంతా మూర్తిగ్రహించిన అందపురుషుల్లే మామన్న జానీని చూచుకొని గోపాలం పొందిన అధన్యత వర్ణనాతీతము. గోపాలం పొందిన అధితి తీసిపోదు జానీ పొందినది.

అల్లుడూ, మామూరూ తనకి నమస్కరించటానికి వచ్చినప్పుడు మెహర్ శేవలం ముగ్ధురాలై పోయింది. గాలీబు, శేషయ్యలు పురుషులవడం చేత వారి సంతోషాన్ని పొందిపోకుండా మొహాల్లోనే నిలబెట్టుకున్నారు. మూరమ్మ మేనల్లాడి భార్యని చూసి మురిసిపోయింది.

వాళ్లందరూ యిప్పుడు రాజమండ్రిలో కాపురం పెట్టారు. ఎవరిపేర్లు మార్చుకోలేదు. వేమ లంతకన్నాను. వాళ్లు ఏమతగ్గులూ కారు. నాస్తికు లంతకన్నా కారు. హిందూసంఘం, మహమ్మదీయసంఘం చెంశింటి దృష్టిలోనూ వాళ్లు పతితులూ, ధర్మహీనులూ. సత్యమైన ధర్మవృష్టిలోమూలం వాళ్లు పరమపూజ్యులు. వాళ్లు హిందువులూ కారు, మహమ్మదీయులూ కారు—ధారతీయులు.

౧౦

“నీమీద నా కోరికపంపిస్తుందికూడాను భిక్షోక్తపూను”

“మీమీదమాత్రం రాజేం నాకు ?”

“నే నేంచేశా ?”

“నేనుమాత్ర మేం చేశానమ్మా ?”

“ఏంచేశావా ? చెప్పనా ? ఒకటి, ఆసలు నువ్వెందు కంతం దంగావుండాలి ?”

“అబ్బ !...ఏంగడుకుతనమండీ ? మీరుమాత్రం... ?”

“నేనుగూడానా ?...నీయాలానేగదా మరి యింత...”

“ఏంఅమ్మా ? నామాలా నేం కష్టపడ్డారు ?”

“కష్టపడటంకాదు !! ఇంతసాఖ్యం పొందిటం...”

“కాతే నామీద కోపమెందుకు ?”

“చెప్పనియ్యి మరి...అదుగో అడ్డువస్తూంటేనే...”

“ఆ...అదిగాదు నన్ను చెప్పనియ్యండి...మీమీద నాకు కోపమెందుకో ?”

“ఊ...సరే...చెప్పు ...ఏగిరికొస్తే నీకాని నడవజేమిటి ?”

“ఎందుకంటే...చెప్పనా ?...అకోజు...గుర్తందా ? మీరు మొట్టమొదటగా మాయింటి కొచ్చారు ?...ఏం ?”

“ఊ...లేకేం ?...అప్పు డేంచేశా ?...”

“అబ్బదొంగ !...చెప్తుతా నుండండి...నూతివర్గిర కాళ్లు కూడా కడుక్కున్నారు...”

“కడుక్కుంటే ?...”

“ఉండండి...కడుక్కుని రాక...నేను పెంచుకున్న ఆ మొక్కలకేసి ఎందుకూ అలా దూడటం ?...నవ్వుతారేం ?...”

“అబ్బ...చాలా తప్పుచేశా...గుప్పనేరమే...”

“పోనీ...మాస్తే చూశారు ...గులాబిపువ్వు కొయ్యడ మెందుకు ఎవర్నీ అడక్కుండాను ?...”

“కొస్తే తప్పా ? నువ్వు కనిపించకపోయావ్ అమ్మగారూ ఒక్కపువ్వు యిలా కోసుకుంటా నని అడిగేవాణ్ణి...”

“అబ్బ !...అదే మీదగ్గరుండి... పోనియ్యవయ్యా కొస్తే కోశా రనుకోండి...కొనీ ఏంచేశారు మీరే చెప్పండి ?...ఆనవ్వు చూపండి...చురిచిపోయిట్టు ?...నేను చూడేదనుకున్నారేం ?”

“ఏంచేశానూ పువ్వుకోసి ?...ఆఁ, నువ్వుచ్చింది...చెప్పనా ? ఏంచేశానో ?...”

“అలా నుంచని చెప్పరాదేమిటి ? దగ్గర కెందుకు ?...”

“సరిగ్గా చెప్పాలా బద్దా ? ఆపువ్వు యిందాక చెప్పిట్టుగా యిలా...”

“అబ్బ ! చెతులాడకపోతే చెప్పలేదు కామాల్సు...”

“ఇలా...కొనీ...ఇకోగో యిలా పట్టు కుని, దాని రేకులమీద...చెప్పనియ్యి...అలా చెనెక్కి జుక్క. దానిరేకులమీద...యిల్లా ...తెలిసిందా ?...ఇలాగ... తెలిసిందా అమ్మా ?...”

“మరీ మోటుసరద మండీ?...అందుకనే నా కోరికపం”

“కాని ఆపువ్వు యిలా తుడుచుకోలేదు...”

“మెహర్ సంతోషంతో ఒక్కగం

“చాల్లెద్దురూ...ఎవరన్నా వింటే నవ్విపోతారు...”

“సరేగాని...అప్పు డెవరన్నా చూశారేమిటి?... ”

“చూడేం?...చూఅమ్మ నవ్విందికూడాను...”

“నువ్వేం చేశావో నేం చెప్పనా?... ”

“చెప్పండి...చూస్తాను...”

“చెప్పనా, పెదిమెల్నే...నాటికతోనే...అబద్ధ మాడరారు, యిలా, తుడుచుకున్నావ్ ...ఏం? నిజంగామా?”

“అబ్బ...మీరు సమాధానం చెప్పలేనండి...మీరు చూశారు కూమారు?... ”

“ఆ...నిజంగా చెప్పుతున్నా...నేను చూశేదు...ఊహించా, ఇంకా ఏం చెశావో చెప్పనా?...నీబుగ్గలో బుల్లి సాట్లు పడ్డాయి కూడాను...సరిగా...యిదిగో యివ్వడు పడ్డట్టుగానే...”

“పోనద్దురూ?... ”

“ఇలాగే, బుల్లికోపంకూడా వచ్చింది...”

“అలాగా?...యికా? ఓటే కవిత్వం?”

“ఇప్పటిమాదిరిగానే పమిట సవరించుకున్నావు...గుర్తు లేదే?”

“నా కెందుకు బాబూ...నే నిలా కూర్చుంటే, మీయిట్టు మొచ్చినట్టు వర్తింపండి...”

“నువ్వు గుర్తు చెప్తునే ఓమూల?...ఇలాగే...నుడుచుకు కూర్చున్నావు...అవ్వకుచూడాను...కూర్చుని ఏమనుకున్నావంటే?”

“నవ్విస్తోంది కానీండి...పూరికే! నే నేం అనుకోలేదు.”

“నాకు తెలుసుకొండి అమ్మగారూ...ఏమనుకున్నావంటే! ఆనాటివగ్గిర కాళ్ళకుమక్కుంటున్న అబ్బాయి...యిలా నిమ్మదిగా నాదగ్గరి కొచ్చి.

“పూరకుండురూ మరీ చిన్నపిల్లా డైపోతున్నారు?”

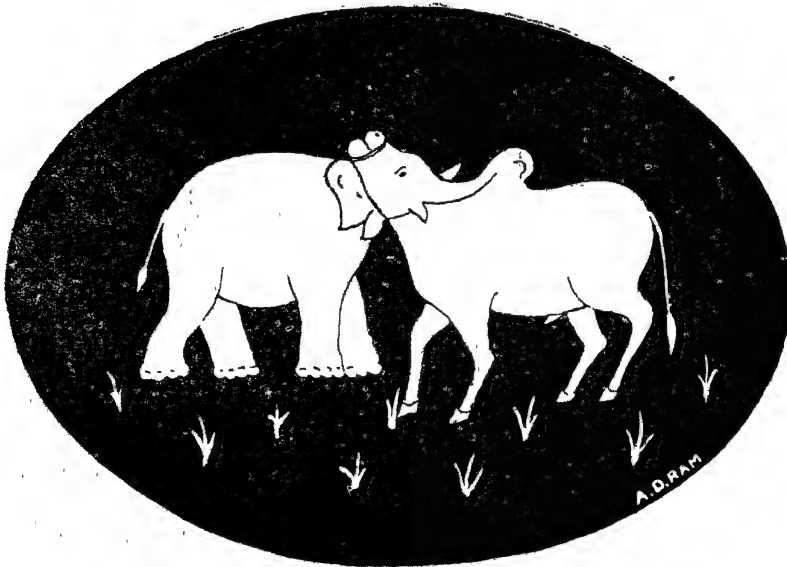
“చెయ్యిడ్డం పెట్టుకు మరీ...ఆ అబ్బాయిలా వచ్చి నాభుజం మీద యిలా చెయ్యిసి, ఓచేత్తో గడ్డం యిలా పట్టుకుని ఎత్తి... ఉండుమరీ...నాకళ్ళలోకి మానూ...ఆ అబ్బాయిల నాతలదగ్గరికి యిలా తెచ్చి..... లేవకు మరీ. డబ్బున...యిలా...ఆని...”

“అబ్బ! పూరకోం? యిళా...అదుగో పిన్నిగారు పిలుస్తున్నార లేవుంది.....చెళ్ల నీయండి”

“చెప్పనియ్యి సాంతం.... దబ్బుని యిలా,యిలా,యిలాఅని.....బుక్కున రెండుచేతుల్తో యిలా ఎత్తే.....సి నడుంమీద...లి...గిలి...గిలి...యిలా చిక్కిలిగిలి పెడితే ఎంత బాగుంటుంది అని అనుకోలేదు నువ్వు?...ఆనీనీ! పారిపోతున్నావ్...జాగ్రత్త. మెట్లు నిమ్మదిగా దిగు, రానులే...జాగ్రత్తం టుంటే? మొత్తంమీద తురకకీల్ల చెట్టలు పోనియ్యలేదు...”

“చాల్లెద్దురూ?...మీరుమాత్రం తురకబ్బాయికాదేమిటి”

* * * *

అజ్ఞాతమతిమును దొలఁత మన దేశమున సాంస్కృతిక జీవన
జాగ్రత్తమున లభింపించుచుండగా వానిని వేదప్రమాణ
మలతోడను, నప్రతిహతంబులగు స్వకీర్తనయుత్తలతోడను నిరసించి
యామతమును స్థాపించిన మహనీయులు శ్రీ శంకరభగవత్పాదా
చార్యులు. వారి కనుఁగొను దాని మధ్యించి పోషించినవారు పెక్కు
రున్న వారిలో ముఖ్యులు శ్రీ విద్యారణ్యులు, వాచస్పతిమిత్రులు,
మధుసూదనసరస్వతులు, అప్పయ్యదీక్షితులు. వారిలో అప్పయ్య
దీక్షితులవారింగూర్చి కొన్ని యంశములు “అప్పయ్యదీక్షి లేంద్ర
విజయము” నుండి కైకొని యీ క్రింద వ్రాయఁబడుచున్నవి.

కుంజీరమండలంబునందలి కాంచీపురమునకు సమాపమున
నార్తారాధుకల్లూకుఁ జేరిన ఆరణి (Arni) కి దగ్గఱ అడయపుల
ము గ్రామంబున భారద్వాజోత్తరీద్వైతమును, నద్వైతాచార్యు
వర్యులను, వ్రావిడ బ్రాహ్మణులను నగు ఆచార్యదీక్షితు లను నొక
మహావిద్వాంసు లుండిరి. న్యాయరత్నమణి యనుగ్రంథమునందు వారి
పాత్ర లగు అప్పయ్యదీక్షితులు వారి నిట్లు వుత్తరించిరి :

“అనేకుబంధతట మాద తుషారశైలా
దాచార్యదీక్షిత ఇతి ప్రథితాభిధానమ్,
అద్వైతచిత్తుఖమహాంబుధిమగ్న భావ
మనస్త్వితామహ మశేషసరుం ప్రపద్యే.”

ఒకనాఁడు విజయనగరసామ్రాజ్యసంధర్మం డగు కృష్ణదేవ
రాయమహారాజు కాంచీనగరంబున శ్రీవరదరాజస్వామివారి వసంత
మహోత్సవమును నేపించుచుండునపు డద్వైతని వర్ణింపుఁడని యాచార్య
ులవారిం గోరిన వా రిప్పగిదిని గీర్వాణశ్లోకమును జెప్పి
వర్ణించిరి :

“కాంచి త్కంచనగౌరాంగీంధ్రీశ్వ సాక్షాదీద శ్రీయమ్,
వరద స్సంశయపన్నో వత్సస్థల మతేషు తే.”

అనఁగా, వరదరాజస్వామి హేమకాంతినిలనితయై సాక్షా
త్పక్షిదేని యనఁ జెలువారు నొకయంగనామణిం గని సంశయగ్రస్తుండై
నిజవత్సఃప్రదేశమును జూచుచున్నాఁడు అని భావము.

ఈశ్లోకమును సంజేహంకారధ్వని కుదాహరణముగా శ్రీ
మదప్పయ్యదీక్షితులపాత్రః చిత్రమాహంస యను స్వధీరచిత్తాలంకార
కాస్త్రగ్రంథములో నుదాహరించుచున్నారు. ఈ శ్లోకమునలన

ఆచార్యదీక్షితులవారికి వత్సస్థులచార్యు లను విగుడ నామధేయము
గలిగెను.

వారి కిద్దఱు భార్యలుండిరి: ఒకతె స్కార్తక గొప్పన, మఱి
యొకతె వైష్ణవకులప్రసూత - ఆశమణివైసంతాచార్యు లను నామాం
తరముగల రంగాచార్యుల పుత్రిక. ఆవైకుంఠాచార్యుల ప్రార్థనము
చొప్పున నాపుత్రికయందుఁ గలిగిన ప్రథమపుత్త్రిని కాచార్య
దీక్షితులు రంగరాజును పేరుఁ జెట్టిరి. ఆచార్యదీక్షితుల కేమండ్రు
కుమారులు పుట్టిరి. జ్యేష్ఠభార్యకు నలుగురు; కనిష్ఠభార్యకు నలుగురు.
వీరందఱిలోను బ్రథమపుత్త్రిఁడు రంగరాజు. అనేకక్రతువులనర్చు
టచే నతనికి రంగరాజాధ్వరి యను సుప్రసిద్ధ నామధేయము గలిగెను.

ఆచార్యదీక్షితుఁడు సకలతాస్త్రనిదుండగు మహాపండితుఁడై
అద్వైతవిద్యాముకురము, వివరణప్రకాశము మొదలగు గొప్పతాస్త్ర
గ్రంథములను రచించెను; అష్టక్రతువుల నొనరించెను; అష్టశివా
లయములను బ్రతిష్ఠించెను; అష్టతటాకములను నిర్మించెను; అష్టపుత్త్రి
లను సకలవిద్యానికారదులగువారిం గనెను; అష్టదిశలయందుఁ దన
యశస్సును వ్యాపింపఁజేసెను.

తత్సంతుఁడు రంగరాజు తండ్రివలెనే మహావిద్వాంసుఁడై
ప్రసిద్ధిఁగాంచెను. అతఁడు సంతానకాంక్షియై కులజేరతయగు విరించి
పురంబున నెలకొనియుండు సనాథుండగు మార్గసహ
యేశ్వరు నావాధింప నళిరవహణి చిదంబరమున కరిగి నటరాజేశ్వరుని
భజించిన నీ కల్పిష్ఠనిధి యగునని పలికెను. రంగరాజాధ్వరి
యమాడ్కిని జిదంబర శైత్రమునకుఁ జని శ్రీనరేశ్వరు నారాధింప
నద్వైతని యనుగ్రహంబున నతని కిరువురు విద్వద్వ్రతంబులగు పుత్త్రి
లను, నొక్క కొమరితెయుం బుట్టిరి. వారిలోఁ దొలఱి శిశువే
అప్పయ్యదీక్షితులు. వారు కలియుగాబ్దుములు కలగఁగ (క్రీస్తుశకము
౧౫౫౪ సం.) అగు ప్రమాదీకసంవత్సరము కన్యామాసంబునఁ గృష్ణ
పక్షప్రథమాతిథి సోమవాసరము ఉత్తరస్రావ్ణపదానక్షత్రము కన్యా
లగ్నమునఁ బరమేశ్వరాంశంబున జనియించిరి. పరమేశ్వరాంశసంభవు
లనుటకు నీలకంఠవిజయకావ్యంబున నీలకంఠదీక్షితు లిట్లు వర్ణించిరి :

“లీడాల్లిధపురాణనూ క్షిశకలావష్టంభసంభావ నా
పర్యస్తక్రతునీతుభిః కతిపయ్యే ర్మీ శే కతా సాంద్రతామ్,
శ్రీకంఠోడవతతార యస్య వత్ససా కల్పాశ్చక్రీకేనాచ్యుతః
శ్రీమా నప్పయదీక్షిత స్స జయతి శ్రీకంఠవిద్యాగరుః.”

ఉంధ్ర పత్రిక - ధాతనామ సంవత్సరాది సంచిక

అమృతమును పుట్టగానే తజ్జనకుడగు రంగరాజాధ్వరి
 “అప్ప”యని పిలిచెను. ఆదిమైన లండలును అప్పయి కైకవంబు
 ను, విదవ అప్పయ్యదీక్షితు లనియు వ్యవహరించుచున్నది. జనకు
 లతోనికే సమంత్రకముగా వినాయకసుబ్రహ్మణ్యుడగు పేరిడిరి. ఆతని
 యనుజుడు ఆచ్చాక్షదీక్షితు లని ప్రసిద్ధిపొందిన ఆచార్యదీక్షితులు.
 ఆచ్చాక్షదీక్షితుల నుడుగు నారాయణాధ్వరి. ఆతని కేపురుపున్ది
 లుడుయించిరి. వారిలో కొండవకొనురుండే మహాకవియును, విఖ్యాత
 పండితవరేణ్యుండును, శివతత్వప్రకాశి నీలకంఠవిజయ శివలీలార్ణవ
 వాని బహుగంధకరయును నగు నీలకంఠదీక్షితులు.

అప్పయ్యదీక్షితులు సురరామకు యనునతనియొద్దఁ గావ్య
సాటకాలంకారాది సాహిత్యనిధుల నభ్యసించి తండ్రియొద్దనే
సామవేదాధ్యయనమును, సకలశాస్త్రాధ్యయనమును గావించెను. తండ్రి
యే తన సురువని న్యాయరత్నమణి, శివార్కమణిదిక్షితు మొదలగు
గ్రంథములలో అప్పయ్యదీక్షితు లిట్లు దుస్థించియున్నారు:

“యం బ్రహ్మనిశ్చితధియః ప్రవచంతి సాక్షాత్
తద్దర్శనా దఖిలదర్శనపారభాజమ్,
తం సర్వజేదనమ్ కేచుభాధిరాజం
శ్రీరంగరాజమఖిలం సురుమానతోఽస్మి.”

వైవాహికవిధానములను అవ్యయ్యదీక్షితుల పితామహి వైష్ణవ బ్రాహ్మణాదుమహర్షి యవీర్యు, నాకాలంబున వైదికాచారనిరతులగు పరమశిష్టులను స్వార్థవైష్ణవభేదంబుల బాటింపక యామత్యద్వయమువారును సొందెడిరతిలో వివాహసంబంధములు గావించుచుండి రనియుం దెలియవచ్చును.

రంగరాజాధ్వరిపాండిత్యవిశేషంబుల నెఱింగి యాకాలంబున
వేలూరుపురంబు నేలుచుండిన చిన్నబొమ్మగొ జతని నిజాస్థానపండి
తునిగా జేకొని కరంబు గారవించెను. రంగరాజాధ్వరి కాలగతిం
జెందినయనంతర మయ్యదనవీతియిప్పుయ్య దీక్షితులను, నతనితమ్ముడు
అయ్యకాదీక్షితులను ఓన లనుగా స్వీకరించి యాదరించెను.
అయ్యననరంబున విశిష్టాద్యైతముతప్రవర్తకులును, గొప్పపండితులును
నగు శ్రీనివాసశర్మ వనంబును తాతాచార్యులు చిన్నబొమ్మగుఱి
పాలుని వైష్ణవ మతానుయాయుగాఁ గావించిరి. పండితవర్గ మయ్యు
నందే యిప్పుయ్యదీక్షితు లారాజసభలో శివపారమ్యముంగూర్చి
శ్రుతితత్ప్రమాణములచేతను, నవ్యాహితములగు స్వక్రియయుక్తులచేతను
నువస్యనించి ప్రతిపాదించిరి. వారి నేదక్కాద్రుప్రావీణ్యములను విని
తంజానగరము, కార్కేటినగరము, కాళహస్తి, వేంకటగిరి మున్నగు
సంస్థానముల ప్రభువర్యులు వారిం దను సభలకు రప్పించి యుచిత
సమన్లుంబులు గారవించిరి. అంతట వారు గృహస్థాశ్రమంబు స్వీకరింప
నెంచుచుండిరి.

అకాలంబున పూరప్పనాయకుం డను నొక వృషాబుని యాస్థానంబున రత్నఖేటదీక్షితుం డను నొక మహావిద్యాంఘ్రుండుం డను

అతడు చేసిన సంధ్యార్కవ్రమునందలి చాతుర్యముం గాంచి యానక పతి
 ం బస నొక ఖేటంబును బహుమానముగా నొసంగి
 రత్న ఖేటాస్వరీ యను విరుదనామము నిచ్చెనట. అతని విధిమృగీ
 మలను విని కాకీచగ్రవండితు లతనిని జయింపుటకై యతని నివాస
 స్థలమునకు వచ్చి యరుజోదయ సమయంబున నతని యింటిబయటి
 తిన్నెపైఁ గూర్చుండియుండిరి. అప్పు డచ్చట వానీశీకుల పత్ని
 కలయంపి చల్లచుండఁ గాంచి యాపండితు లామెతో “ అమాత్య,
 దీక్షితులవా రింట నున్నారా? మేము కాకీపండితులము, వారి దర్శ
 నముం గోరి యి కు వచ్చినారము ” అని యడిగిన విదుషియను
 నమ్మనిచి వారి గర్భం బడంపడలంది చమత్కారవిలీకంబగు పంచ
 చామరశోకంబున నిటు బదులు చెప్పెను :

“విపశ్చితా సుపశ్చితే ౭ ధ రత్న ఘోషిణీ తే
సపత్నః త్వియత్నతో వి గదకేళి మాగలే,
బృహస్పతిః ప్రజల్పతి ప్రసవతి క్వ సర్వపాత్
వదాననో నతానన శ్శత్రున్యశ్శత్రు గుర్యుః.”

అనిచెప్పిన నప్పండితు లచ్చెరువంది యీ నారీమణిసామీశ్యమే
యిట్లుండ నాదీక్షితల దిగ్భవంబున మన కెట్టిపరాభవము గలుగునో
యని లభాభయంబు లొంది వెడలిచినరీ.

ఆ మహావిద్యార్థుడు మంగళాంబయను తన పుత్రికను
అప్రయోదీక్షితుల కిచ్చి కెంశికావింఛెను.

అప్పయ్యదీక్షితులు కొంతకాలమునకు జ్యోతిష్టామయంగము చేసి పిదప వాజపేయవశ్యకతువును గావించిరి. ఆకాలంబున దాతాచార్యుల ప్రేరణంబున జనబోయ్యమహీపతి యప్పయ్యదీక్షితులగారి దెస నించుక యనాదరము గూర్చును వాజపేయయంగమునకు రాక యుపేక్షించినను నరసింహవర్మయను షీతేశ్వరుఁడయ్యవశ్యరమునకు వచ్చి ముక్తానర శోభితంబగు శ్వేతాలపతంబును స్వయముగా దీక్షితులవారికి బట్టి నిజమంత్రులచే ధవళచామర వీజనంబు గావించి యనేకధమ్ముల బహుళాకరింపటను విని పశ్చాత్తప్తుఁడై యాదీక్షితేంద్రులను బ్రార్థించి నివాసానంబునకు రప్పించుకొని కొంతివందిమున ముగించెను.

ఇక నాచు రాజభయందు నీలగిరితబ్దమును దీక్షితులవారు
 దువస్థించి బ్రహ్మవిష్ణుశివతలకును నలవికాని కాలముల భక్తి
 కాము చేసి జగంబులను రక్షించుటవలన శివుడే సకలదేవతామూర్త్యు
 డని నుడివిన దాతాచార్యులు “దీక్షితవర్ణా, శివపార్వత్యు
 రిరూపించెను శివోపాసకులగు మీరును వివహనముచేసి సుఖులై
 యుండగలరా?” యని యడిగిన బరమశివుని దెసఁ దమకుఁ గల
 యపారత్వక్షిని - నప్పరమేశ్వరుని మాహాత్మ్యమును నాక్షోణీబలము
 నకును, నితరజగంబులకును దెల్లంబుగాఁ దెలుపఁగోరి “నిస్సంశ్లేషముగా”
 నట్లుచేసి నమనిచెను. అప్పుడే “దాతాచార్యులు గరభమున దెప్పింపు

యాసభవారి సమక్షమున నిష్పించిన నష్టమును తీరఁడు నలదని వారిం
చుచున్న నతనిని సమాధానపఱచి పరమశివుని ధ్యానించుచు నావిష
మును ద్రావి యోకించును బోరయకుండిరి. అందఱు నతనిని లోకాను
గ్రహార్థ మవతరించిన నీలకంఠుఁడని కొనియాడిరి.

దీక్షితులవారికి నీలకంఠుఁడు, ఉమామహేశ్వరుఁడు, చంద్రా
వతంసుఁడు అను ముగ్గురు పుత్రులును, మరకతవల్లి, మంగళాంబ
యను నీళ్ళపురు కొమరితెలును నుదయించిరి.

కొండొకకాలంబు సమగ్ర మంగళాంబయను కన్య బుతు
మతియైనకతంబునఁ దాను నియతంబుగా సలుపుచుండెన శివపూజను
జేయుటకును, విడిచి పెట్టుటకును నొల్లక భిన్నయై తండ్రిగారితో
విన్నవించిన రిట్లనిరి: “అమ్మా, ఈవిషయమును నీయక్కుకుఁజెప్పి
యున్నాను. నీవును నవిధముననే యీ సందర్భమునఁ గరచరణం
బులు గడిగొని భక్తితో మానసికంబుగా శివపూజను గావింపును”
అని యుపదేశించిన నత్తదేవి యత్రైత్యంబున శివప్రాజాచరణంబొనర్చి.
ఈ విషయమును తాతాచార్యుల మూలమున ధర్మజిత యెఱింగి దీక్షి
తులవారిం గని “మఖేంద్రా, శివార్చనాపద్ధతులను విశదంబుగా నెఱిం
గరవు” మని కోరిక వా రిట్లుపదేశించిరి. “నరేంద్రా, మానసికభక్తి
చేతనే పరమశివుఁడు ప్రసన్నుం డగును. పార్థుని గాంధీప్రహారము
చేతను, గన్నప్పచేసిన యుద్విష్టమాంసనివేషముచేతను సంతోషిం
చిన మహాదేవుఁడు బాహ్యపూజయందెక్కినయోధుడగుచూపునా? పర
మేశ్వరునియందుఁ జేయఁబడు పరమానరాగముకదా భక్తియనం
బును. మానసికభక్తియే యుపాసన యనంబును. అదియే శివార్చన
యందు ముఖ్యపాదము. ప్రాణము పోవునమయంబునను శివార్చనము
చేయవలయునని స్మృతులు నాగచ్ఛుచున్నవి.” అని యుపదేశించి
మామజుజలల్ల భుని యభ్యర్థనంబున ‘శివార్చనచండిక’ యనుగ్రంథ
మును రచించి శివప్రాజాపిధానంబును దెలిపి యాగ్రంథము నతని
కొసగి దీక్షితులవా రిట్లుపదేశించిరి:

“యాన స్మయాతి మరణం యాన స్మాకమునే జరా,
శ్రద్ధామాత్రేణ సకలై రర్చనీయోహి శంకరః”

అని చెప్పిన నప్పార్థివుం డదిమొరలు శివార్చనానుష్ఠానపరంబై
వానుగ్రహప్రాక్రం డయ్యె.

అప్పయ్యదీక్షితులవారెద్దైశులయ్యు, శివవిష్ణుదివేతతామూర్తి
భేదంబును బాటించనివారయ్యును శివోత్కర్షప్రతిపాదనము చేయు
నకుఁ గారణము వివరింపఁబడుచున్నది. శ్రీ రామానుజాచార్యులు,
కిదాంతదేశికులు మొదలగు విశిష్టాద్వైతమత ప్రవర్తకులును, దదమయా
ములును విష్ణుత్కర్ష శివావకర్షముల గావించుచుండుటచే లోకులు
భ్రమించి దేవతామూర్తి ద్వేషపరులు గాకుండుటకై దీక్షితులవారు
వోత్కర్ష మను స్థాపింపబూనిరి. ఈయంతమును వారే యీక్రిందఁ
నిన శ్లోకమువలనఁ జెప్పిరి.

“విష్ణుర్వా శంకరోవా ప్రతిభిఖరగిరా మస్తు తాత్పర్యభూమిః
నాస్యాకం తత్ర వాదః ప్రసరతి కిమపి స్పష్ట మదైవితభావామ్,
కిం త్వీశద్వేషగాఢానలకలితహృదాం దుర్మతివాం దుగుక్తి
ర్భంతుం యత్నో మమాయం నహి భవతు తతో విష్ణువిద్యేష
శంకా.”]

దీక్షితులవారికి విష్ణుమూర్తిద్వేషము లేదని వేదాంతదేశికులు
వీరచించిన యాసవాభ్యుదయమునకు వారు న్యాఖ్యానము చేయుట
చేతను,

“మరమణ ముమారమణం ఫణధరతల్పం ఫణాధరాకల్పమ్,
మురమృగం పురమృగం వంశే బాణారి మసమబాణానిమ్.”
“వస్తాం పీశంగం వననం దిశోవా గరుత్మతాయాతు కరుదృతావా,
నిద్రాతు వా స్వత్యేకవాధిరంగం భేదం సవశ్యాను పరస్పరవృథః”

అల్ల హరిహరస్తోత్రము చేయుటచేతను శ్రీరంగము, కాంచీనగరము
మున్నగు స్థలములలో విష్ణుదేవుని దర్శనము చేయుటచేతను స్పష్టం
బగును.

వైష్ణవమతావలంబులు కొందఱు శివనిందను హేరాళముగాఁ
గావించుచుండుటం గని చిన్న బామ్మ మహిపాలని ప్రార్థనంబునను,
బరమశివుని నీదేశంబునను అప్పయ్యదీక్షితులవారు బ్రహ్మనూత్రము
లకు శ్రీకంఠాచార్యులు తత్పూర్వము శివాద్వైతపరముగా రచించిన
భాష్యమునకు ప్రతి ప్రమాణ మీమాంసా న్యాయ పరిష్కారంబగు
“శివార్కమణిదీపిక” యను నొక ప్రాథతమన్యాఖ్యానమును వీర
చించిరి.

ఇదియునుగాక విశిష్టాద్వైతులను, ద్వైతమతస్థులను నద్వైత
మతమును దూషించుచుండుటచే నానుభములు రెంటిని నిరసించి
యద్వైతమతమును బోషించుటకై శ్రీ దీక్షితులవారనేకాశ్రయవాద
గ్రంథములను రచియించిరి. వారు రచించిన గ్రంథములు ౧౦౪ అని
పెద్దలు నుడివెడర. ‘దతురధికతత్రగ్రంథనిర్మాణసురీణాః’ అని వారిం
చేర్చొందురు. తత్కృతగ్రంథములలో ‘సన్నిహితి వివరించెద.

అలంకారకాస్త్రము:—కులవరూపందము, చిత్రమీమాంస,
వృత్తివా రికము మొదలగునవి.

అద్వైతకాస్త్రగ్రంథములు:—పరిమళము (బ్రహ్మనూత్రకాంకర
భాష్యన్యాఖ్యానముగు భామతికి అమలానందకృతముగు కల్పతరువను
నది వ్యాఖ్యానము. కల్పతరువునకు వ్యాఖ్య పరిమళము), న్యాయరత్నా
మణి, సిద్ధాంతలేఖగ్రహము మొదలగునవి.

మీమాంసాకాస్త్రము:—విధిరసాయనము, మీమాంసా నక్షత్ర
వాదావళి మున్నగునవి.

శివోత్కర్షప్రతిపాదకగ్రంథములు:—శివార్కమణిదీపిక, శివ
తత్త్వనివేకము, శివకర్ణామృతము, బ్రహ్మతరస్థనము, ఆనందలహరి,

రామానుజతాత్పర్యసంగ్రహము, భారతతాత్పర్యసంగ్రహము, శివార్చనచండీక, శివధ్యానపద్ధతి మొదలగునవి.

కావ్యము:—యాదవా దయకావ్యవాఖ్య, హంససంజేశకృష్ణ, ప్రబోధచంద్రోదయభిక్, హనుకాసహస్రవాఖ్య మున్నగునవి.

వివిధవిషయములు:—ప్రాకృతచండీక, తిజస్త శేషసంగ్రహము, శ్రీవిద్యాతత్త్వవివరణము, న్యాయముక్కానళి, నయమయూఖమాలిక, రత్నప్రయస్క, మొదలగునవి.

శ్రీదీక్షితులవారు చరమదశయందు జిడంబరజ్యేత్రమన వసించుచు యోగాభ్యాసపరులై కాలముఁ గడపుచువచ్చిరి. వారి డెబ్బది రెండుసంవత్సరములు జీవించిరి. అవసానసమయము సమీపించిన విషయమును నానందస్వామిరెఱింగి తమతమ్ముని పాశ్రుఁడగు నీలకంఠుఁడను బాలునిం జేరితిరిది పరమానుగ్రహంబున నతని నాశ్విర్యదివి యిట్లని యార్యాత్మతపాద రూపముగ “ఆపదికిం కరణీయం” అని యడిగిరి. నీలకంఠుడు “స్వరణీయం చరణయుగళం మౌఖ్యాః” అనియుత్తర మొసంగెను. మఱి దీక్షితులవారు “తత్స్మరణం కిం కరుణే” అని యడిగిన, నీలకంఠుడు “బ్రహ్మాదీనసి చ కింకరీకురుణే” అని బదులు చెప్పెను. అది విని దీక్షితులవా రాజాననిద్దంబున నాబాలుని భక్తివిశేషముం బ్రశంసించి “వత్సా, నీ కిమకావలయును, కోడమా” అని యడిగిరి. నీలకంఠుఁ డిట్లనియె:

“ఆత్రేవా దమరమృతభ మిప్సితం చ
ప్రాప్తం యయా భవనమాస్య భవత్ప్రసాదాత్,
నాస్య ద్భృతే భవదనుగ్రహప్రభాగా
త్తస్మైఽనుకాధి హృదయం కృపయా మనతత్కృత్.”
“నహనే పితరం దేవం గురువహసి సుహృత్తమమ్,
త్వత్తః పరం తవాబాల్యా ద్రక్షేతి శరణం యయా”

అని శరణాగతుండయ్యె. దానికి శ్రీమదప్పయ్య దీక్షి లేంద్రులు ప్రముదితహృదయులై ఈశాన, సద్యోజాత, వామదేవ, అఘోర, తత్పురమ నామధేయంబులనొప్పారు పంచశివలింగములను, రామానుజకావ్యమును నాబాలుని కిచ్చి వీనిం బూజించుటచే నీకు సర్వాభీష్టసిద్ధి యగునని యనుగ్రహించి ధూమలు, ధనములు మొదలగువానిం దనయుల కిచ్చి సకలవిద్యలు నేర్పి ప్రతిభావంతుఁడై యలరారు నీలకంఠుని నాడరముతోఁ జూడుడు. ఇతఁడు తుత్తరకాలంబునఁ బరమేశ్వరని కరుణచేఁ బొండ్ల నృపాలుని మంత్రియై మహావిభవశాలియై విదితయుతుఁడు కాంగలఁడని యానతిచ్చిరి. అంతఁదత్పుత్రులు లోనగువారు తదీయావసానఁ జూర్చి చింతిల్లఁగా దీక్షి లేంద్రులు స్వామభవము నివిధంబున వదియించిరి.

“తుర్యాతీత ప్రేగుణరహిణో నామరూపాదిదు రః
శుద్ధాద్వైతామృతజలనిధి ప్రోద్భూతానందసాంద్రః,
బ్రహ్మైవాహం ముతరహృదయస్వచ్ఛచేతస్సు నిత్యం

మూర్త స్సాక్షీ రవిరవ సదా భామి పూర్ణ స్పిదాత్మా.”
అని వెండియు నిట్లుని వాక్రుచ్చిరి:

“దిడంబర మిదం పురం ప్రథితమేవ పుణ్యస్థలం
సుతాత్మ జ్ఞులః సుకృతియస్స కాశ్చిత్క్రతాః,
వయాంసి మమ సప్తలే రుపరి వైవ భోగే స్సృహ
నకించి దహ మర్థయే శివపదం దివ్యతే పదమ్.”
“ఆభాతి హలకసభానటపాద్య (?)
జ్యోతిర్మయో మనసి మే తరుణాగుణోఽయమ్”

అని యర్థశ్లోకమున వచించి బ్రహ్మపదప్రాప్తులైరి. పరమపావనంబగు శ్రీమదప్పయ్య దీక్షితులవారి దివ్యచరిత్రమునఁ గొన్ని యంశములుమాత్ర మిందు వ్రానినాఁడను. వారి మాహాత్మ్యాతిశయములను సాకల్యముగా నెఱుంగఁగోరువారు బ్ర. శ్రీ. కె. వి. సుబ్రహ్మణ్యకామ్రీగారు (మమర) రచించి ప్రకటించిన “శ్రీమదప్పయ్యదీక్షి లేంద్రవిజయ” మను గ్రంథమును బఠింపవగు.

శ్రీదీక్షితుల వంశమువారు తిరునల్వేరిజిల్లాయందుల కొన్ని గ్రామములలోను, తంజావూరుజిల్లాయందుల మన్నార్ నుండియును పట్టణమునందును గలరు. మన్నార్ నుండియుండు దద్వంతులు బ్రహ్మశ్రీ యజ్ఞస్వామిదీక్షితులవారు గొప్పవిద్యాంసు లివ్వచున్నవారు. వీరి పితామహులు సమస్తకామ్రైపారంగతులై రాజాశాస్త్రులవా రని ప్రసిద్ధిఁ గాంచిన శ్రీత్యాగరాజకామ్రులవారు. వారు నలువదిసంవత్సరముల మున్ను శ్రీజ్ఞానప్రసాదాంబాసమేత శ్రీకాళహస్తీశ్వర సందర్శనః చేయుటకై కాళహస్తీ వచ్చియుండినప్పుడు తదీయవర్షభాగ్యు నాకు లభించెను. వారి కప్ప డెనుడియెండ్లకుఁ బైఁబడిన వయసు విభూతిరద్రాక్షమాలికాంకృతులై పరమశివునిపగిదిం దేజరిల్లుచుండ వారి దర్శనము మహాపుణ్యప్రదంబని మరంబుఁగఁ దలంపుగలిగెను.

ఆడపిల్లలు గలవారు:

14-దినుండియు ఆతురత జెందుదురు

ఆడపిల్లలు పుట్టినప్పటి నుండియు తిలదండలకు వారి పెండ్లి విషయమైన ప్రయత్నములు చేయవలసి వచ్చును. అందువలన ఆడ పిల్లలు పుట్టినప్పటి

పాలిషిని తీసికొన్న యెడల వారి 14-వ యేట పెండ్లి కాలములో వరుని కట్టు మునకు గాను కనము లభిం చును.

మీకు యింకను వివరములు కావలసినచో మాకు వ్రాసి తెలిసికొనుడు.

జయ్ విజయ్ యిన్నూరెన్ను కంపెనీ లిమిటెడ్.

16 లింగిచెట్టి వీధి, మదరాసు.

ఈశ్వరపార్వసీవారి రత్నపురుషలేహ్యము

ఆంధ్రదేశమున మాలేహ్యము నెరుంగనివారులేరు. మారత్తు పురుషలేహ్యముతో సమానముగ పనిచేయునది లేదు. దీని యందు మాకు ప్రత్యేకయోగ్యత కలదు. ఈశ్వరపార్వసీవారి మాచే అనుశృతముగ నూరుసంవత్సరములనుండి లేమారుచేయ బడుచున్నది. ఈశ్వరపార్వసీవారి మాకుతక్కు మరివివరికిని తెలియజేరదగినను వకవేళ ఎవరైనను “ఈశ్వరపార్వసీవారు విక్రయించుచున్న తామ్రయోగమే మాకును తెలిసినది. మాలేహ్యమునకును వారిలేహ్యమునకును భేదములేదు” అని చెప్ప కలిగి ఆ ప్రకారము గృహసదుపగల్గినచో వారు వందనీయులని యొప్పుకొందుము. శుక్లస్వము, వీర్యము పలుచబడుట, మాత్రమువెంటి శుక్లముపోవుట, స్వప్నస్మృతము, కాళ్ళచేతులు లాగుట, నడుమునొప్పి, మేహములు, నపుంసకత్వము, నరములబలహీనత, జ్ఞాపకశక్తి తగ్గిపోవుట, దుర్బలత్వము, వ్యాధి యనంతర బుహీనత, మున్నగువ్యాధులను పోగొట్టుటలలో శ్రేష్టమైనది. మరియు మంచుబలుము, రక్తము, వీర్యము, కంఠ పుట్టి, జననత్యయులను వృద్ధిచేయును. రత్నపురుషలేహ్య సేవన వలన శరీరమందలి ప్రతిధాతువును చక్కని ప్రసరణకలిగి రక్త వృద్ధి, రక్తశుద్ధి, వీర్యపటుత్వము, వృద్ధిభరచి అనందమయ జీవితముగ నొనర్చును. శీట్లాగు ఉచితం.

20 రోజులకు 20 తులముల డబ్బా రు. 1-0-0.

ఈశ్వరపార్వసీ, పాలకొల్లు.

ఆత్మకథ

(గాంధీమహాత్ముని స్వీయచరిత్రము)

శతావధాని,

వేలూరి శివరామశాస్త్రిగారు

తెనిగించినది

ప్రకాశకులు :

కాశీనాథుని నాగేశ్వర రావుగారు

చెల మొదటిభాగము రు. 0-0-0.

రెండవ భాగము రు. 0-0-0.

తెహలఖర్బులు ప్రత్యేకము.

మేనేజరు :—ఆంధ్రగ్రంథమాల,

7, తంబుకెట్టివీధి, మద్రాసు.

అ మృతాంజనము

వసమూలికలచే తయారైనవాడు, ఎట్టి బాధల నైనను తొలగజేయగలడు
కంటి కందమగు డబ్బీలో నుండగలడు, వెలుపలికి వచ్చిన వెంటనే ఉపచరింపగలడు,
అన్ని చోట్లను దొరకగలడు. చక్కని డబ్బీతో సహా నీసా 1-కి అ. 8.

తామరతైలము

ప్రవర్ణము గల “నూర్యోదయము” గుర్తు గల తామరతైలము,
పూతినాశకములగు చాల మంచి మందులతో తయారుచేయబడి ప్రఖ్యాతిగాంచినది.
డబ్బీ 1-కి అణాలు 6.

మోహినితైలము

స్త్రీ, పురుషులు వాడుటకు యోగ్యమైనది.
మెదడునకు, కంటికి చలువయిచ్చి సౌందర్యమును పెంపొందించి కురులను
జెంచును. సువాసన గలిగించి మనోహరముగా నుండును. సుఖనిద్ర, విశ్రాంతిల
నిచ్చును. నీసా 1-కి అణాలు 12.

దంతచూర్ణము

పంటిపోటును బాపి, నోటి దుర్గంధమును బోగొట్టి పండ్లు తోముటకు
బాగుండును. చిగుళ్లనుండి రక్తము కారకుండజేయును. డబ్బీ 1-కి అణాలు 2

గజ్జికితైలము

గజ్జి, చీడ శరీరమంతట వ్యాపించి ముఖ్యముగ చిన్న పిల్లలకు విశేష బాధను
గలిగించుచున్నవి. ఈ తైలమును నాలుగుపూటలు రాచిన గజ్జి, చీడ, చిలుము,
జిల మొదలగునవి నశించును. తప్పక పనిచేయును. డబ్బీ 1-కి వెల. అ. 4.

తేలుమందు

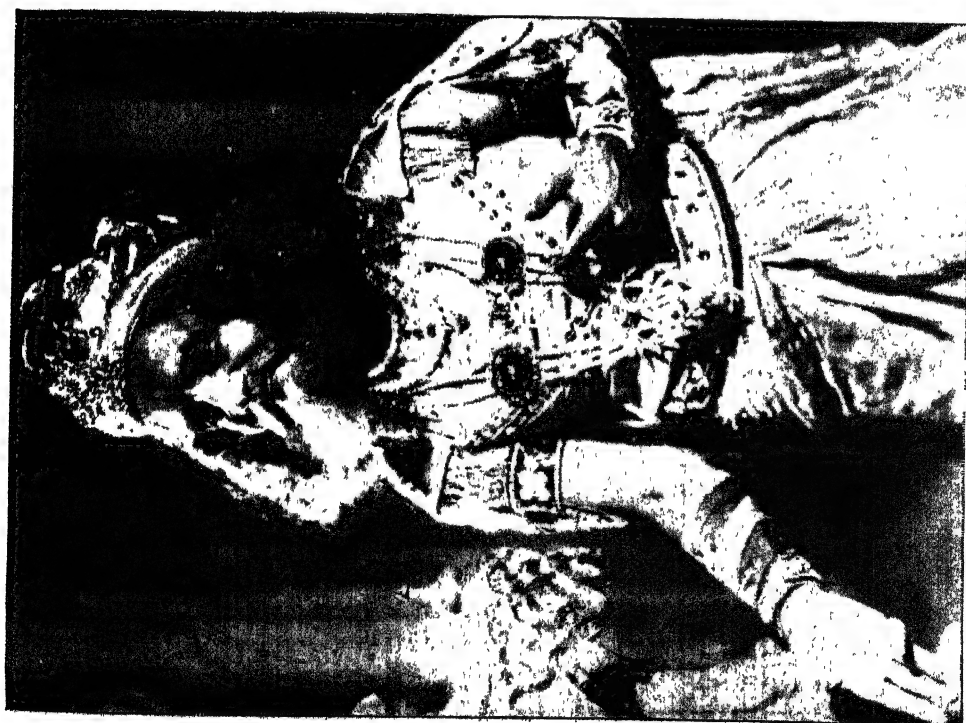
కుట్టినచోట కొంచెము మందు పోసిన, బాధ మాయమగును. మందును
గలిగియున్న, తాము బాధపడక ఇతరులకిచ్చి పుణ్యము గట్టు కొనవచ్చును. ప్రతి
యింట నుండదగినది. నీసా 1-కి వెల అ. 8.

అమృతాంజనం డి పో.,

బొంబాయి, మదరాసు, కలకత్తా, రంగూను.

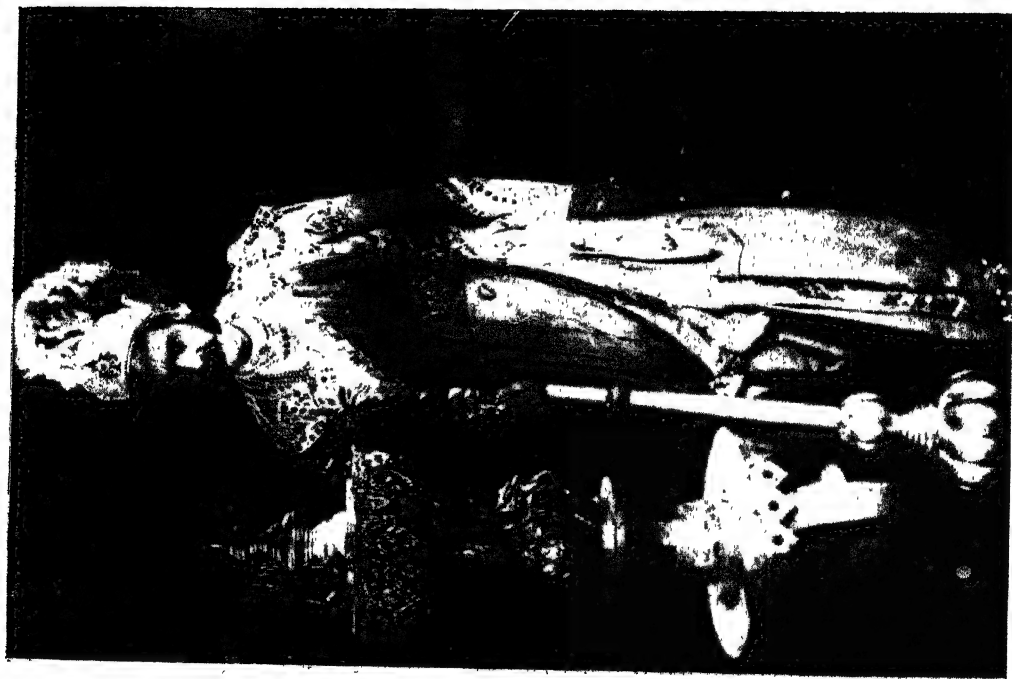
టి. సత్యనారాయణ-నారదపడు

రంగస్వామి అ, స్టూరు-శకుని

డా. కె. శివరామకృష్ణారావు-కొత్తూరు

కళ్యాణ్ పూర్ణిమ తాండే - డి. రాఘవాచార్యులు-మద్రాసు

ఆంధ్ర పత్రిక - ఛాతనామ సంవత్సరాది సంచిక - ప్రకటనలు

అనందపత్రిక

మద్రాసు ఆనందపత్రిక

కర్ణాటకమునందు తయారుచేయు సామానులనే దీక్షయోగింపుడు.

అన్ని వోట్ల దొరకును.

రిజిస్టర్డ్ ప్రెస్ మార్కు చూచికొనుడు.

సమూహాలను చూచి మోసపోకుడు.

ఆనందపత్రికలు:- రోస్, నన్నారి, మొగలి.

మాదిరిబుట్టు:- పన్నీరు 2 బెన్నులు 4 అణాలు.

వర్షపు 2 బెన్నులు 2 అణాలు.

ఆనంద తెలము

ఆనంద చందనాది తెలము

ఈ తెలమును అనేక పచ్చి ఆకులు మూలికలచేతను అంగటి సామానుల చేతను బాగుగా తయారుచేయబడినది. ఇది కండ్లమాపు తగ్గులను, కండ్ల మంటలను, కండ్లయందు నీరుకారుములను మోచలను బాష్పములను పోగొట్టును. మహాపరిశ్రమ చేయువారికి నేతిపరిశ్రమలు చేయువారికిని మరి యితరులకును అమృతము చును. నల్లవైన వెండ్రుకలను పెరుగుచును. నల్లు చేయును. దేహమునకు శేజిస్సును ఆరోగ్యమును కలుగచేయును. ఒక తడవ వాడిచూచినచో దీని విలువ మిక్కిలి తెలియగలగా.

10 బెన్నుల బుట్టి 1-కి రూ 1-0-0, 10 బెన్నుల బుట్టి 1-కి రూ 1-0-0.

ఈ తెలము పలురకములగు మూలికల చేతను అమూల్యముగు అంగటిసామానులచేతను తయారుచేయబడినది. అత్యుత్తమములను పోగొట్టును. మహాపరిశ్రమ చేయువారికి నేతిపరిశ్రమలు చేయువారికిని మరి యితరులకును అమృతము వంటిది. దీనిని వాడి దీనివలన కలుగు గుఱుమును పొంది పెక్కుమంది పొగడుచున్నారు. మీరు ఒకమారు వాడి చూడుడు.

విక్రయించుచోట్లు:

రసికిలాల్ అండ్ కంపెనీ,

234, గోవిందప్పనాయక్ వీధి, మద్రాసు.

ఆనందపత్రిక ప్యాక్షరీ,

రాయవేటపాస్ట, మదరాసు.

VOLKART BROTHERS

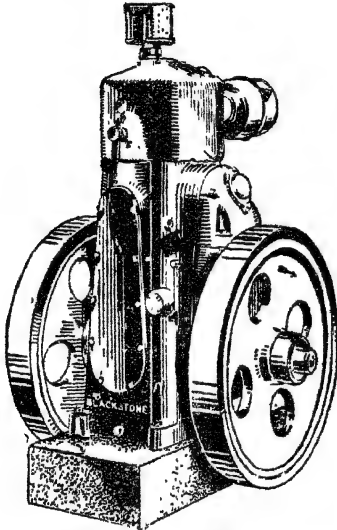
ENGINEERS

80, NORTH BEACH ROAD, MADRAS.

వాల్కార్ట్ బ్రదర్స్

ఇంజనీరులు,

80, నార్త్ బీచ్ రోడ్, మదరాసు

మేము ఈ దిగువ మిషనులు సప్లయ్ చేయుదుము:—

1. బ్లక్ స్టోక్ క్రూడాయిల్ ఇంజనులు:

3ి హెచ్. పి. మోడలు ఎంతవరకైనను సప్లయ్ చేయబడును.

2. లాండ్రిస్ అండ్ గీక్ యెల్క్విసిటీ మీటర్లు:

ఈరకము వుద్రాసుగనర్న మెంటువారికి సప్లయ్ చేయుచున్నాము.

3. కెల్విన్ కేటర్ ఇల్క్విక్ రిఫ్రీజరేటరులు:

హోటళ్లలో నీనాలు చల్లపరచుటకు; పెద్దమిషనులును, ఇంటి వాడుకకొరికు చిన్నపైజులలోను ఇవి తయారుచేయబడ్డవి.

4. నేత యంత్రములు, మిల్లు

స్టోర్ వగైరాలు.

5. హిగ్గు మోటారులు, డ్రైవ

మోలు:

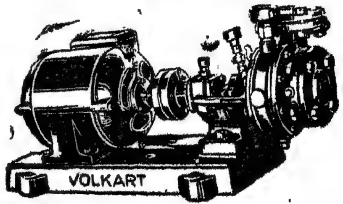
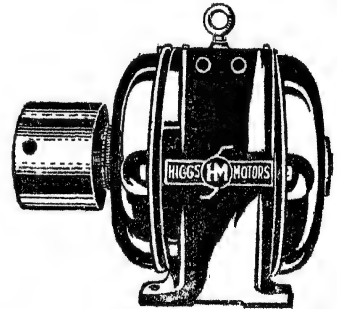
6. వ్యవసాయకయంత్రములు :

నాగళ్లు, ట్రాక్టరులు, పెరుకు గడ మిల్లు వగైరాలు.

7. పంపింగు సెట్లు: ఇంజన్లతోను

యెల్క్విక్ మోటార్ల తోను అన్ని పైజులలో సప్లయ్ చేయబడును.

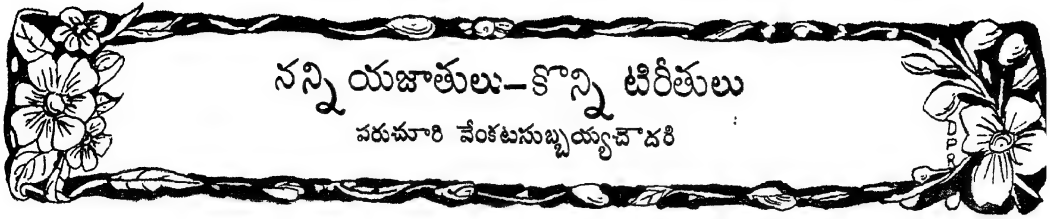
వివరములకు వ్రాసి క్షమనొనడు:

VOLKART BROTHERS

ENGINEERS

80, NORTH BEACH ROAD, MADRAS.

సన్నియజాతులు-కొన్ని టిరీతులు

పరుచూరి వేంకటసుబ్బయ్యచౌదరి

ఆంధ్రవాఙ్మయ మాకందంబు మూలకందంబుచందంబున నతిశయిల్లు నాంధ్రమహాభారతంబు వివిధ విశేషపబ్బంపి-తంబయి, కవితారీతులకు, చమత్కృతులకు గొంగ్రొత్త విన్నాణంబు నలవరించుచున్నది. అంగును సన్నియభట్టరచనంబు నిట్టివానికి దావలంబు, తెలుగుకైతకు స్వయం తోలివాడైనను నాతని రచనారీతులు నిరవద్య హృద్యంబులై, భాషాప్రాధిను బ్రకటించుచు విమర్శకపాఠకులకు గొత్తసంగతుల కెరిగించుచునే యుండును. నానారవిరాధనూ నిధి, విద్యావయితుండు నగు సన్నియభట్ట భారతంబును నిశ్శేషంబుగ నాంధ్రీకరింపమికి జింతిల్లుచు, సుభయకవిమిత్రుడ, కవిబ్రహ్మయు నగు తిక్కనాంధ్యం డద్దానిని వాఙ్మయరచులకు దరుగనిగనిగా జిలుగు నగిషీలతో బూర్తిగావించినందులకు మిక్కిలి సంతసిల్లుచు, వీరిద్దరికై టెట్టాప్రగఱ నీడయినవాడని గొనియాడుచు, నీకవిశ్రయమును త్రిమూర్తులుగా నెచ్చలు భజింపఁముగాక.

ఇంకొకరున్న సన్నియభారత భాగమునందలి వ్యాకరణ భండోవిషయములను, రచనావిశేషములను, కవితాచమత్కృతులను, తత్సూర్యభాషాపరిస్థితును సాంఘ్యముగ మనవంశీకులు చర్చించియేయున్నారు. కాని సన్నియభట్టు చింతాపణికర్తృత్వము సర్వజనానుమతిం బడయలేను. నారాయణభట్టనకు భారతకర్తృత్వము నంటగట్టి, సుధ్యాక్రమరల సమన్వయము మిగిలియేయున్నది. “ఆదికవి” యనుమా యు సంతకావ్యప్రదునినది. ఆరణ్యపర్వశేషపూరణవిషయము నిలిచియేయున్నది. వీని నొకను బండితులు విమర్శకులు, చాలాకవముగ నెచ్చించవలసియుండునని నేషికొను ప్రస్తుతము పర్యాలోచింతము.

అనంతకుడ, అప్పకవి మొదలగు భండకర్తలు సన్నియపాటిం చిన సీసభేదమును గమనించి, యందు గొన్నిటికి తమ తమ గ్రంథములందు లక్షణంబులు పలికియున్నారు. కాని వారి లక్షణములకు గూడ మిగిలియున్న సీసభేదముల టెక్కిటిని సమగ్రముగ శ్రీ గిడుగు వారు సోదాహరణముగ వివరించియున్నారు.

సన్నియ సీసములపఠనే గీతముల, నాటవెలదులను టెక్కివిధముల వాడియున్నాడు. వాని నేలనో మనలక్షణకర్తలు టెక్కినియైన యుండలేదు. సీసభేదములకు సామాన్యముగా పరిపూరియయిండునో గదా యని తలపోసివారా- టెప్పదగినంతటివి యని వారు తలంపలేదా-పొనిండు. నేటి విమర్శకులు గూడ నాజావిగంతవరకు వాని

దడవలేదనియే నాతలంపు. ఇవి నాదృష్టికి టెక్కినదగినవిగా నుండుటచే వీనిని సోదాహరణముగ వివరింపబూని యీ రచనకు గడంగితిని.

మొదట నాటవెలదిగీతముల లక్షణములు సూక్ష్మముగ బలికి తరుపరి భేదముల టెక్కినట్లు సమంజసముగదా.

“ఇనగగ్రత్రయంబు నింద్రద్యయంబును
హంసపంచకంబు నాటవెలది
మూర్ఖు డొకనిమీద మురరాజు లిద్దరు
దినకరద్యయంబు లేటగీతి”

యని కవిజనాశ్రయకారుడు వచించియున్నాడు. ఈ రెంటికిని చతుర్థగణాద్యక్షురను విరతిస్థలము. ప్రాస లక్కఱలేదు. యతులగు మారుగా బ్రాసయతులను బ్రయోగింపనగును. ఇదియ ఆటవెలదికి గీతమునకు సామాన్యలక్షణము. వీనికి ఉదాహరణపద్యంబు లెచట నైనను గోచరించును. అయినను మచ్చునకు కొన్ని -

ఆటవెలదికి—

అనిన నగడు వల్లె యని వాని కనియె గం
ధర్మ నిన్ను గరుణ ధర్మరాజు
గురుకులేశ్వరుం డతరణశరణ్యుండు
విడువబంచె నింక వెఱవకుండు. ఆది. ౩ ఆ. ౪౮.

ఎట్టిరాజులను మహీసురోత్తము లెడు
రరుగుచెంచునవ్వు డధికభక్తి
నెరిగి ప్రియము పలికి తెరువెత్తు రిట్టిద
ధర్మ కెరిగి దీని దలప నెట్టు. ఆది. ౩ ఆ. ౧౧౨

గీతమునకు—

కడగి నూతుండు పుత్రకు గొగిలించి
కొని తడియ మూర్ధాఘ్రాణ మొనరజేసి
యంగరాజ్యాభిషేకార్ద్రమైన శిరము
దడిచె వెండియు హర్షాశ్రుతుల నొప్ప. ఆది. ౬ ఆ. ౫౧

తరుణి యేపురకంఠె నొక్కరుడ భర్త
యగుట లగ్న జూడంబునం దాలి నోటు
వడనివానిగా దగు భర్త బడయు మితక
ననుచు రాధేయు డ్దుల సమాడె నంత. భా. ౨ ఆ. ౨౪౬

ఆంధ్ర పత్రిక - ధాతనామ సంవత్సరాది సంచిక

ఇట్టివి సామాన్యములు లనబడు. ఇవియ యే జేని యొక నియమంబుచే నిబంధింపబడినవో భేదములుగా జేర్చొందురు. పైవాన నెట్టి నియమంబును లేరుగదా. ఇక మీని భేదములను సోదాహరణముగా విమర్శింకము.

విరతిస్థానములందు విరతులకుమారుగా ప్రాసములనే పాటించుచుండును.

ఆటవెలదికి—

మనుజుమోని బుట్టుడని వారి కప్పుడు
కోపముడెర మునియు శాపమిచ్చె
భయము వొంది పరకులయి వచ్చి వారును
వినయమొనర న్నిట్లునిరి మునికి. ఆది. ౪ ఆ. ౧౬౦.
మియమగ్రహమున కేయంగ గడగితి
నిమ్మచోద్యంబు నెమ్మితోడ
దీని నందఱును నచూచుగా బూని
పెంపుమెఱసి నిర్వహింపవలయు. సభా. ౧ ఆ. ౨౮౬.

గీతమునకు—

దీనికంటెను నొప్పెడువాని నొక్క
లక్షమొదవుల నిచ్చెద నక్షయముగ
రాజ్యమయివ నిచ్చెద జగత్సృజ్య నాకు
నిమ్మ నీహోమధేయపు నెమ్మితోడ. ఆది. ౩ ఆ. ౧౦౦.
దీనికొడబడు మొసబడవేని నేడ
యీక్షణము సర్వభక్షుచే భక్షితుండ
నగుదు డెల్లమే నెల్లెన వగవుడక్కి
విదురుడును నీవు నుండుడు ముదముతోడ. సభా. ౨ఆ. ౨౧౩.

విరతిస్థానములందు విరతులనే వాడుచుండును. ప్రాసయతులను వాడకుండును.

ఆటవెలదికి—

పరగ నన్ను సాల్వ పతి వరియించిన
దండ్రీచేత బూర్వదత్తనైతి
నమ్మహిళానకు నయలబున నెయ్యది
ధర్మనైతిగా దాని ద పు డీరు. ఆది. ౪ ఆ. ౨౧౦
ఎఱుగ జెప్పు మబల యెవ్వరిదాన వి
క్షేల యున్నదాన నేకతంబ
ప్రూరవనమ్మగములు స్రుమ్మరుచున్న
జనవిచరులైల, విసిన గూమి. ఆది. ౬ ఆ. ౨౬.

గీతమునకు—

రాక్షసానిష్ఠుడైనపు రాజ్యలీల
విడిచి తన్నెఱుంగక తదానేకరహితు

డై యప్పుడు రాజ్యారంభించు
బద్ధుడైయొ కల్మాష పాను డండ. ఆ. ౧౧౪.

సంకజాక్షి నీపతి ప్రతిపక్షవీర
విజయవయ్యెడు నీవును వీరపుత్ర
జననివసురు దీవిం చె సంతసంబు
వసుదేవపుత్రి నాగుపదపుత్రి. ఆది. ౮ ఆ. ౨౧౨

విషయపాదములందు బ్రాసయతులను, సమపాదములందు యతులను వాడుచుండును.

ఆటవెలదికి—

దాని నెరిగి కమలమోరి వానికి ౪౪
మల్లి మర్త్యమోనియందు బుట్టు
మనియు శాపమిచ్చె నొనరంగ వాడ
గగము చెఱవి కరయుగంబు మొనిది. ఆది. ౩. ౧౨౨
సల శీవరాశి కుక్కర దుష్కృతేశుల
మెరిగి నడపుచున్న యిట్టి ధర్మ
డిందు శూద్రమోని యందు మాండవ్యుచే
శక్తుడై యడల సంభంచె. ఆది. ౪ ఆ. ౨౪౮

గీతమునకు—

వినయమున శ్రోణురూపు నున్న నమర్చి
దాని కతిభక్తితోడ బ్రహ్మణంబు
జేసి మొక్కుచు సంతతాభ్యాసశక్తి
నస్త్రువిద్యారహస్యంబు లభిజవనె. ఆది. ౫ ఆ. ౨౩౧
ముదుసకులు దమ కిమ్మగ జదివికొండు
గాక పతులకు హితమున కర్ణమేల
యొలసి చెప్పదు రహితుల గలసికొనుట
ధర్మమని రిది నయవిరుద్ధంబుగాఁ. ఆది. ౮ ఆ. ౩౮

సరిపాదములయందు బ్రాసయతులను, భేదిపాదములయందు యతులను బ్రయోగించుచుండును.

ఆటవెలదికి—

కుటిలమార్గలయిక కుత్సితకీతవుల
తోడ గడగి జూద మాడజనదు
దానజేసి యుభిల ధర్మవివర్ణు
లగుదు రెట్టివారు జగములోన. సభా. ౨ ఆ. ౧౬౩.

దాని నెరిగి రామ దామోదరులు వృష్టి
వరులతోడ బ్రీతి నరుగుదెంచి
కనిరి సకలతీర్థ గమనపథకేళ
కృతుల బాంసుసుతుల విశేషయశుల. ఆది. ౩ ఆ. ౧౪౬.

సన్నియజాతులు-కొన్ని టిరీతులు

గీతమునకు—

సకలభూతసంఘంబు పక్షస్య బక్షీ
సమితి బహుఫలవృక్షంబు నమరు లింద్రు
సనిశమును నుపశీవించు నట్లు బంధు
జనులు నిన్నుపశీవించు మమమ షేర్పి.

భా. ౨ ఆ. ౭౯. గీతమునకు—

సఖ్యసంబంధములజేసి చక్రగఢుడు
ద్రుపదుడును దక్క దక్షిణ నృపతులై
నరియు బెట్టరివారు లే రఖిలజలధి
వలయితి ఊజిలో బాండవులకు శ్రీతి. సభా. ౨ ఆ. ౧౦౬.

విషమపాదములందు వృత్తంబునకువలె ప్రాసములు, యతులును, సమపాదములు ప్రాస, ప్రాసయతిరహితములుగను బాటించబడుచుండును.

ఆటవెలదికి—

ఏను జహ్నుకకృ నింద్రసమాన సీ
సద్గుణావళులకు సంతోల్లి
భానుశేజ నీరు భార్యగా వచ్చితి
నిష్టుమన బరిగ్రహించు నన్ను.

ఆది. ౪ ఆ. ౧౩౫.

జలములందు నుండు సర్వలోకంబులు
గాన నీమహాగ్ర కలువవహ్ని
జలధిలోన విడిచి సత్యప్రతిజ్ఞాండు
వసుమ జలధిజలము లది దహించు.

ఆ. ౭ ఆ. ౧౪౮.

గీతమునకు—

తనకు మరె తానె చుట్టంబు దానె తనకు
గతియు దన్నిచ్చుచో దానె కర్తయనగ
వనజశేత్ర గాంధర్వవివాహ మతిర
హస్యమును సమంత్రకమున నగుచు నొప్పు.

ఆది. ౪ ఆ. ౧౬౬.

భర్తచేత నియోగింపబడక సతికి
నేదియును జేయగానగ దెదియెన
భర్తచేత నియోగింప బడినదాని
జేయకునికి దోషంబని జెప్పె మనువు.

ఆది. ౫ ఆ. ౮౮

సమపాదములందు వృత్తములకువలె ప్రాసములు, యతులు, విషమపాదములు ప్రాస, ప్రాసయతిరహితములుగ వాడబడుచుండును.

ఆటవెలదికి—

పుట్టుకీకు వృద్ధు బూతిగంధానను
నేదజడని బొందవెలది కోసి
తన్ను బోనిదాని దన్ని గోమతి దన
దానిమాత బంచె దణసికడకు.

ఆది ౪ ఆ. ౨౩౧

ఆటవెలదికి—

ఇంకనైన మమ్ము నెరుగంగ నల నొక్క
యనుచు నుల్లసంబు లాడి ద్రుపదు
విడిచిపుచ్చె గురుడు విప్రుల యలుకయు
పృథ్వీతాతానంబు దీర్చమగునె.

ఆది. ఆ. ౮౯

అంగములలోన మేలు త్రమాంగ మంగు
ను త్రమంబులు గన్నుల యువ్విజనుల
కట్టికన్నుల లేవను టంతె కాని
యత్తముడుగాడె సద్గుణయుక్తి నతింబు.

౫ ఆ. ౧౧

హరుడు నానికి బ్రత్యక్షమయి వరంబు
వేడు మనవుడు దైతాకృత్యవిభుడ నాకు
వయ నొనర్చుము సంతానదాన మనుచు
వేడె బుత్రార్థియై కడు వేడ్కతోడ ఆరణ్య. ౩ ఆ. ౫౦.

విషమపాదములందు వృత్తములరీతి ప్రాసములు, ప్రాసయతులు, సమపాదములందు ప్రాస యుండవచ్చుగాని యతి యొచ్చకముగా వాడబడుచుండును.

ఆటవెలదికి—

పరులవలన బాధనొరయకుండగ సాధు
జనుల ధనము గామజనవిభుడు
గరుణదిప్పి తానహరించువాడగు
నేని సాధులొకమేమిసేయు.

ఆది. ౭ ఆ. ౧౦౪.

నలునకాని యొరుల నలినాక్షి వరియింప
దెట్టె మాతమనుచు నమరనగులు
నలుపురును గడంగినలరూపముల వచ్చి
రాస్వయంవరమున కతిమదమున.

ఆర. ౨ ఆ. ౫౭

గీతమునకు—

అందు గిరమొప్పి సుందరీబృంద మఖిల
రత్న రాజితకనకధరాధరేంద్ర
కందరాంతరమున నున్న సుందరామ్మ
తాకనాంగనాబృందంబు ననుకరించె.

ఆది. ౬ ఆ. ౫౬

బిలము బొచ్చితిమేని నందలుక సంపు
నిండయుండితిమేని దానేర్చు నన్ని
యెలుకచే జన్మకంటె నీజ్వలనశిఖుల
గ్రాగి పుణ్యలోకంబుల గాంతు మేము.

ఆది. ౮ ఆ. ౩౦౭.

ప్రథమద్వితీయపాదములందు వృత్తములరీతి ప్రాస లుండును. యతులు, ప్రాసయతులుగూడ నుండును. తృతీయచతుర్థపాదములు మాత్రము ప్రాసలేక సామాన్యముగా నుండును.

ఆంధ్రవత్రిక ధాతనామ సంవత్సరాది సంచిక

వెఱచి తల్లివోక గఱపించుకొని దివి
బజనువాని జూచి పార్థి డలిగి
వానితల్లికిరమువోన తత్పు చ్చుంబు
దులిసి యగ్నిశిఖల దొరగనేసె.

ఆది. ౮ ఆ. ౨౭౩

పరుమవిషమధూరి పాపాణభీషణ
గిరులు వచ్చి నన్ను దెరలగప్ప
వజ్రబాణమేసి వాని నన్నింటిని
చాచియున్న నన్నుజూచి యపుడు.

ఆర. ౧ ఆ. ౧౯౫

గీతమునకు—

ద్వారవతినుండి నే యుయు ధానువలన
ధారుణీశ యంతయు విని తత్క్షణంబు
యరుగుదెంచి యాపన్నుడవైన నిన్ను
జూచి దుఃఖోపహతమనస్కుండ నైతి.

ఆర. ౧ ఆ. ౧౪౭

అనలునకు గాఢ్యు దోడైనయట్టు లింద్ర
తనయునకు నీవు దోడైన దడయ కాశి
బోర రిపులకు బ్రదుకంగ బోలడైన
నరయ నిది కోపము కవనరముగాదు.

ఆర. ౧ ఆ. ౩౯౪

తృతీయచతుర్థపాదములందు వృత్తములకువలె ప్రాసలుండును.
యతిలుగాని, ప్రాసయతులుగాని యుండును. ప్రథమ ద్వితీయపాద
ములు మాత్రము ప్రాసలేక సామాన్యముగా నుండును.

ఆటవెలదికి—

శ్రేణువిమోహలోభ భయపరిభూతనై
కొడుకు విడువ నంతవెడగనయ్య
యేను భీముశక్తి యెరుగక పంచిన
దానగాను వినుము వీని క్షత్తి.

ఆది. ౬ ఆ. ౨౭౯

ఎంతమిత్రులైన నెన్నుండు నోరులచే
విద్యయును శుభంబు విత్తచయము
గొనగ నొల్ల నాకు గూర్తేని ననలాస్త్ర
కునభు నీవు గొనుము హయము నిమ్ము.

ఆది. ౭ ఆ. ౫౪

గీతమునకు—

మతుల రాక్షసనిహతుల జూచి పరమ
యోగధరుడయ్యె బుత్రవియోగశోక
భరము చాల్చె వసిష్ఠుం డపారధూరి
ధరణిధరము నగేంద్రుండు చాల్చునట్లు.

ఆది. ౭ ఆ. ౧౧౭

కపిలు కోపాగ్నిజేసి పాగరులు గ్రాగి
రవియు గతిగానకున్న వారనియు నెరిగి
వారికి హితంబు నేయంగవలసి గంగ
జేర గడగ వీరుండు భగీరథుండు.

ఆర. ౩ ఆ. ౭౬

ప్రథమద్వితీయపాదముల నొకప్రాసయు, తృతీయచతుర్థపాద
ముల మరియొక ప్రాసయు బ్రయోగించుచు యతులనే పాటించు
చుండును.

వృద్ధు కొడుకుపలుకు విని కూర్చుండె పాప
బుద్ధిజేసి మిమ్ము ధూతలంబు
వెలువరించి రాజ్యవిభవంబు గొని యిష్ట
డలకనేకి సుచిత్తు డయ్యె నొక్కొ.

ఆర. ౧ ఆ. ౨౦౮.

ఈపైభేదమును ప్రాసయతినిబద్ధముగను నొక్కొ-నో వ్రాసియుండెను.
ఇన్నరేంద్రుడేత మున్నగ్రహీతనై
యున్న నాకరంబు గన్న నింక
నొరుల కర్హమగునె పరిణయవిషయమై
ధర బరిగ్రహించె బరమమూర్తి.

ఆది. ౩ ఆ. ౧౬౭.

ఈరెండుభేదంబులకు యతివిషయంబున నె విశేషంబుగాని తక్కినది
యంతయు సమానంబు. ఇట్టివి పెక్కు కానవచ్చుటలేదు. విమర్శ
కాగ్రేసరులు బర్యల్లాచింతురుగాక. మరియు నివారెండును నాటకాల
దికి లక్ష్యంబులయినమాత్రమే యున్నవి. గీతమునకు కానరాలేదు.
మరియు నొక్కొ-నో మాడుపాదములందుమాత్రము సర్వతఃప్రాసము
గానవచ్చుచున్నది. నాలుగవపాదంబునందు లేవి దాని నుదాహరింప
నైతి. ఆది. ౭ ఆ. ౧౧ వ పద్యమును చూచుకొందురుగాక.

వృత్తమువలె నాలుగుచరణంబులందును బ్రాసను, యతిని
చాడుచుండును.

క్షియుతులు నాయుషయనుదాని
కజరు లభికివీర్యులకులభూరి
భుజులు కక్రరిపులు వుట్టిరి నలువురు
విజయవిపుల వీరకృత్రు లనగ.

ఆది. ౪ ఆ. ౪౬౩.

పరనరేంద్రమకుటపద్మరాగద్యుతి
నరుణమగు భవత్పదాబ్జయుగము
పరుమధాతుశిలలపై నిష్కడరుగుట
నరుణమయ్యె బర్యతంతరముల.

ఆర. ౧ ఆ. ౧౧౨.

ఈభేదములును గీతమునకు గానరావు. పాతకులు పరామర్శించురు
గాక.

సమపాదములందు వృత్తములరీతి ప్రాసములును, ప్రాసయతులును
చాడుదు, విషమపాదములందుమాత్రము ప్రాసయుండదు; యతి యైచ్చి
కము.

పగఱ గని నైతురేనియు మృగకులంబు
గని సహింపరు రాజులు మొనసి దాని
గ్రచ్చుఱగ జంపురురు నమ్మికిచ్చి చంప
జనదు మాయాబలంబున జనదు చంప.

ఆది. ౫ ఆ. ౫౬.

సన్నియజాతులు-కొన్ని టిరీతులు

ఇట్టివి యొందురెండుకన్న నుండియుండులేదు. అవియు నాటవెలదీ! పాడగట్టుటలేదు. ఇంకను విచారించవలసియుండును.

ఇంకను నచటచట నీవత్సాత్రభేదంబులు పాడకట్టినవి గాని వ్యాసవిష్ణుభీతిచే నాని నన్నిటి సమగ్రంబుగ వివరింపనయితి. ఇంత వరకు వాహరించిన పదుమూడుభేదంబులకే లక్ష్యంబు విరళంబులుగా దొరకుచున్నయవి. తదేకదృష్టిగాంచిన నింకను రెండుమూడు దొరకునేమి. ఇందు మొదటి మూడుభేదంబులకుమాత్రము లక్ష్యంబులు పెక్కు గానవచ్చుచున్నవి. ౧, ౨, ౩ భేదంబులకును లక్ష్యంబులు మిక్కిలిగా లేకపోలేదుగాని వైవానికన్న కొంచెము తక్కువగా నున్నవి. తక్కిన భేదంబులకు శూన్యంబునను సత్యమారము కానేరదేమి. అయినను పండితులు పరికిలింపవలసియుండదు.

సన్నియపద్యంబులన్నియు నీపదుమూడుభేదంబులకు సరిపడియేయు: డుననిమాత్రము తలంపవలదు. ఈభేదంబులయొక “బహుళంబు” సరిపడియుండును. ఇట్టిభేదంబు లున్నవియనియే పాకకులకు నివేదించితిగాని యేతదతిక్తంబులు లేవని గాదుచుమా.

భేదంబుల లక్షణంబులు వివరించుపట్టున నొకచో కర్తృప్రయోగంబులను, మరొకచో కర్తృప్రయోగంబులనుగూడ వాడియుంటిని. యథార్థంబుగా కర్తృప్రయోగం బహుళంబుని పాతకులకు సవినయమగు మనవి. సన్నియపద్యంబులందును సరస్వతీలను నివసించులకు నై యాకరణులు కినియకుండురు గాక.

“సన్నియ”యనియే విశేషముగా వ్యవహారమున్నను కిర్తికకు ననుప్రాసత్వంబు నాపాదించవలంబి “సన్నియ” యని వాడియుంటిని. “సన్నియ”యనియు వ్యవహరించువాడు గలరుగదా.

మరియు నాటవెలదీ, గీతము లుపజాతిభేదంబులయినను జాత్యధికారంబునందె తరచుగా నివి పరియింపబడియుండుటచేతను, వై హేతువుచేతను జాతులనియే వ్యవహరించితిని.

అటవెలదీగీతముల నిట్టినియమంబులతో సన్నియరచించి యుండుట మిక్కిలి విస్తయజనకంబై యాతని రచనాచాతుర్యమును వేనోళ్ల జాటుచున్నది. పరికిలింపగా వీనిని మిక్కిలి తరచుగా వాడియుండెనుగూడ. ఒక్కొక్కచో వందపద్యంబులకు పదిపద్యములైనను నాటవెలదీగీతములు కానరాకున్నవి. అతని భాగంబున నాకు మిక్కిలిగా గానవచ్చిన పద్యంబులు కందంబులు. అటవెలదీగీతములు మిక్కిలి విరళములుగా నున్నను నిన్నిరీతుల నిబంధించియుండుట మాత్రము నాగనుకాసనత్వమును కానించుచున్నదనియ నాతలపు. ఇట్టి భేదములను దిక్కినాదికళింద్రులును వాడియుండిరేమి పరికిలింపవలసియుండును.

ఆంధ్రమహాభారతరత్నరాశియందు నింకసన్నియసరస్వత్యంబులు మాటువడియుండెనోగదా.

చిన్నయసూరి

తుమ్మల సీతారామమూర్తిచౌదరి

౧

అంఃలిలేని పాండేతియు

సన్యదురానదశాబ్దికత్వపుం
బాంకము నీక దక్కినది

పోమ్ము! తెలుంగుల నెల్లకాలముకా
లెంకలఁ జేసికొంటివి బ

లే! కనుసన్నలఁ గోవిదాళిచే
సుంకము లందుకొంటివి య

శోనిధి వైతిగదోయి చిన్నయా!

౨

గానటబీనటల్ సదివి

కర్ణ మెఱుంగఁగలేక సంతతా
యాసమునందు సోదరుల

నారసి వాఙ్మయవార్ధి కేముషీ
భాసురమంధదండమునఁ

బట్టి మధించి నుధీజగత్తు “నే
బా” సన లక్షణామృతము
పంచితి వంచితవై భవంబునన్.

పురుషార్థము తురీయము నెఱుంగఁగోరుచో
నుపనిషద్రాజమై యొప్పుదాని
భాషాస్వరూపంబు పరికింప నెంచుచో
శబ్దలక్షణమై యెసంగుదాని
లోకజ్ఞ తావిశేషాకృతుల్ నూచుచో
నీతిశాస్త్రంబునై నెగడుదాని
చేతోహర రసానుభూతి నర్థించుచో
నుత్తమకావ్యమై యుండుదాని

నకల ధర్మతత్వసారమై విశ్వజ
నీనమై వెలుంగు “నీతిచంద్రి
క”ను రచించి తెల్లుజనయిత్రి కిచ్చు నీ
పుట్టు ఘన్య మయ్యెఁబో! కపింద్ర!

వ్రాయఁగవచ్చుఁ గబ్బములు
వందలు వే లెటులో శ్రమించి దే
శీయులు వానిఁ గైకొని భ
జించరయే నవి యేల? భాస్కర
చ్చాయలు నీదుసత్కృతులు
సంచరణం బానరింపకున్నచో
టీ యఖిలాంధ్రభూమిఁగల
దే? వలదే యిటువంటిభాగ్యముతో?

౩

ఎందఁక గౌతమీకృష్ణవేణీ తుంగ
భద్రాసవంతులు పలువులెత్తు
ఎందఁకఁ దెల్లుల కిలువేల్పుగా వేంక
టేశుండు లోకంబు లేలుచుండు
ఎందఁక నమృతనివ్యంది కవిత్రయ
రచితకావ్యమ్ము భారతము వెలయు
ఎందఁక “నాంధ్రుడ నే” నందు భావించు
మానిసి జగతిపై మలయుచుండు
ప్రాకృయోనిధివీచికాపాణిదత్త
మర్మ్యపాద్యాది పూజనం బందికొనుచు
నీతెలుఁగుతల్లి యెందఁక నెసఁగుచుండు
నీకుఁ దక్కిన కీర్తి యందఁక నిలుచు!

మహాత్మ తులసీదాసు(డు)

విక్రమదేవవర్మ

ఈ మహాత్ముడు హిందీభాషయందు రామాయణమును, వివయపత్రికను మఱికొన్ని పోతములను రచించి ప్రసిద్ధిగనినవాడు. ఇతని పోతములలోఁ బైనిఁ బేర్కొనఁబడిన రెండును మిగుల వన్నెగాంచెను. అందు రామాయణముయొక్క ప్రసిద్ధి చెప్పనలవిగాదు. దాని ప్రచారము దక్షిణదేశములందు నంతగా లేకున్నను, బళ్ళిమోత్తరదేశములందు నత్యధికముగాఁ గలదు. ఆదేశములందుఁ దులసీరామాయణము లేని యిల్లు లేదనినచో నత్యక్తి గాఁజాలదు. ఆదేశవాసులకుఁ దులసీదాసరామాయణమునందుఁ గల గౌరవ మాదికవి-వాల్మీకిరామాయణమునందుఁగాని మఱి యేరామాయణమునందుఁగాని లేదు. పెఱరామాయణములకంటె దులసీదాసరామాయణమునందు నధిక తరవిషయములు గలవు. తులసీదాసు(డు) కవిమూత్రుఁడ౯ కాఁడు. అతఁడు విమలజ్ఞానియుఁ బరమభక్తుఁడు నగును. అట్టివానిచరితము దెలియుట యుక్తముగదా. దానిని బెక్కుఁ గు వ్రాసిరి. ఒకవిషయము ననేకజనులు వ్రాయునపుడది యిండుక భేదయుక్తముగుట స్వాభావికము. దాసుని చరిత మాధర్మము నతిక్రమింపలేదు. ప్రధానవిషయములందుఁ బ్రభేదము లేకుండుటవలన వానిని గైకొని తచ్చరితము సంక్షేపముగా నిట నుడువుదను.

తులసీదాసు(డు) త్తరదేశమునందున్న * బాందా జిల్లాలోని రాజాపురగ్రామమునందు శ్రీ. శ. పదునేడవ శతాబ్దముయొక్క పరభాగమున మూలానక్షత్రయుత దివసమునందు నొక కుటీనబ్రాహ్మణదంపతులకు జనియించెను. ఆనక్షత్రము పితృగండమనియుఁ దనకు ముష్టవాటిల్లననియునిశ్చయించినాస్వర్థపరు డయిన తండ్రివాత్సల్యదూరుడగుచు నానినువు నొకయడవియందునొకానొక చెట్టుమొదట నుంచినచ్చెను. ఆశిశువు షుభాతురుఁ

డయి యేడ్పుచుండఁగానాదారిని శ్రీ రామనామస్మరణమునెయుచు నేగుచున్న యొకానొక సన్యాసి యాయాక్రందనధ్వని విని కృపాతరంగుఁడయి యాశిశువును గొని నిజాశ్రమమునకు వెళ్లెను; మఱియు నాశిశువునకుఁ దులసీదాసనామ మిడెను. అరక్షీశులు దైవరక్షీతులుగదా!

ఆసన్యాసియొక్క లాలనపాలనములవలన నాశిశువు శుక్లపక్షునుధాకరుని మాడ్చి దినదినాభివృద్ధి నొందెను. నారదునివలన విష్ణుమహాత్మ్యము విని విష్ణుభక్తుఁడయిన ప్రహ్లాదఁడువోలె సన్యాసివలన రామాయణకథను విని తులసీదాసు(డు) బాల్యమునందె రామభక్తుఁడయ్యెను. సన్యాసి యతనికిఁ జదువు సెప్పటయెకాక, జ్ఞానమార్గమును భక్తిమార్గము నుపదేశించి నీనంధుపాతకుని పుత్రికయు, రూపవతియు, గుణవతియు నయిన రత్నాకళియను కన్యామణిని బెండ్లిలిచిన యొక యింటివానిని జేసెను.

తులసీదాసు(డు) షొకగడియయైనను బెండ్లము నెడఁ బాయక కడుముదముతోఁ గాలమును గడపుచుండెను. దానంజేసి రత్నావళి దన పుట్టినింటికి నొకప్పుడును వెళ్లుటకు వలనుపడకుండెను. ఒకనాఁడు దాసు(డు) దానమాడ గంగ కేగియుండఁగా రత్నావళిసోదరుఁ డామె కడకు వచ్చి “నీ విష్ణుడే బయలుదేఱి మాయుంటికిరమ్మ. నీమగఁడు వచ్చునేని నిన్ను విడువఁ” డని నచ్చఁజెప్పి యామెను వెంటఁగొని నిజనివాసమునకు నేగెను. పిమ్మట దాసు(డు) డింటికి వచ్చి భార్యను గానక మిగులవ్యాకులము నొందెను. ఇరుగుపొరుగువారివలనఁ బ్రేయసియొక్క ఘోకడను దెలిసికొని యతఁడు గట్టియున్న తడిబట్టతోడనే యత్రవారియింటికిఁ బరుగెత్తెను. అప్పుడు రత్నావళి దనవారితో సంభాషించుచుండెను. ఆమె మగనిని

గని సిగ్గును గినుకను బూని భవితవ్యమును భావింపక
యిట్లునియె :—

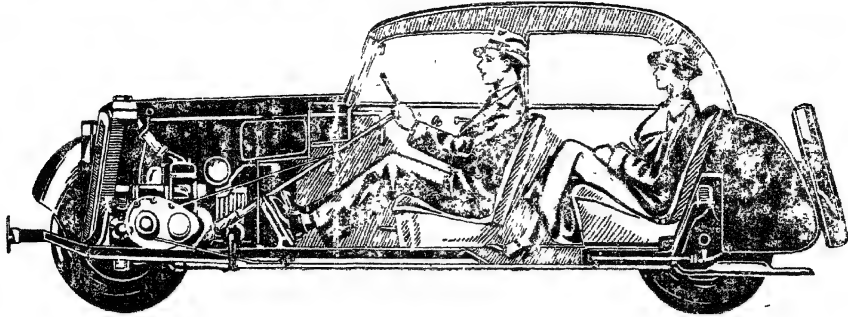
నాథ,మీరు సిగ్గును విడనాడి యిట్లు
లిటకు వచ్చుట దగవాలే? యిట్టి మమత
దగునా? నాడు హేయంబగు తనవునందు
నిలు . ప్రేమంబు జానకీసేతయందు
నిలుపునడ నిహంససౌఖ్యములు లభించు.

ఈ పలుకులు వినినంతనే యతని ప్రాక్తనవాసనా
ఫలముగా జ్ఞానచక్షువు స్ఫూర్తిత మయ్యెను. అతఁడు
తత్త్వణమ బయలుపెడలి కాశిని జేరి యక్కడి సాధు
జనులతోఁ గలిసి రామభజనలాలసుఁ డగుచుఁ గొన్ని
యేండ్లు గడపిన నతని మనమునకు నెమ్మది గలుగ
లేదు. శ్రీరామదర్శనాభిలాష మాతని మనమును బ్రతి
క్షణము వేధించుచుండెను. అతఁడు ప్రతిదినము నధికాచ
మనముకొఱకు వెడలి శౌచము చేసికొనినఁ నిమ్మటఁ
జెంబున మిగిలిన జలము నొకమట్టిచెట్టుమొదటఁ బోయు
చుండువాఁడు. ఒకనాఁ డాతఁ డట్లు నీరపోయు
నంతనే యాచెట్టుమీఁదినుండి యొక బొమ్మరక్కసి
దిగివచ్చి “మహాత్మా, మీరు ప్రత్యేకదినమును బోసిన
జలముచేత నాయాత్మ పవిత్రమయ్యెను; నేను సంతోషుఁడ
నయితిని. మీరు దేని నాదేశించిన నదానిం జేయుదు”
ననెను. అది విని “మీరు నాకు శ్రీరామునిఁ
జూపు” డని దానుఁ డనఁగా “నేను బాపాత్ముఁడు;
ఆదేవదేవు నెట్లు చూపఁగలను? కాని, యొకయుపాయ
ముపదేశింతును. గంగాతీరమునందు సాధుజనులు శ్రీమ

ద్రామాయణవతసశ్రవణములు నలుపుచుందురుగదా.
అక్కడకు నాంజనేయుఁ డొకకుంటివానిరూపున వచ్చి
తచ్చరితమును వినుచుఁ బఠనాంతరము వెళ్లుచుం
డును. మీ రాతనిని బ్రాధ్నింతురేని యతఁ డాస్వామిని
జూడఁగల”డని పలికి తదనుమతిని బొంది యారక్కసి
యంతర్నిత్యుండయ్యెను. దానుఁడు ముదమొంది నిజనదన
మున కేగెను. మఱునాఁడు దానుఁడు గంగాతీరమునకు
వెళ్లిచూడఁగా నచ్చోట నొకకుంటివాఁడు సాధుజనుల
కొంతదవ్వునం గూర్చుండి శ్రీరామచరితమును విను
చుండెను. దానుఁడు వేచియుండి వతనాంతరము
కుంటివానిని వెంబడించి యతని పాదములను బట్టుకొని
విడువకుండ నతివినయముతోఁ బ్రార్థించెను. అప్పు
డంజనేయుఁడు ప్రసన్నుడయి “కొలది దినములలోఁ
బ్రయాగతీర్థమునందు ‘కుంభమేలా’ (మకర మాసము
నందు జరుగు జనులసమావేశము) యగును; అక్కడకు
శ్రీరామ లక్ష్మణులు వత్తురు; అపుడు నీ వటకు
వతువేని వారిని గుఱింపంజేయుదు” నని చెప్పి తిరోపితుఁ
డయ్యెను. దానుఁడు ప్రయాగమునందు నాంజనేయుని
కృపవలన శ్రీరామలక్ష్మణులను దర్శించి ధన్యుడయ్యెను.
తరువాత నతఁడు కాశికి మరలివచ్చి రామాయణమును,
వినయపత్రికను మఱికొన్ని గ్రంథములను రచించెను;
దేశోపకార కార్యములను జేసెను; ధర్మోపదేష్ట
యయ్యెను. అతఁడు క్రీ. శ. ౧౭౩౭ నందు వైకుంఠమును
జేరెను. అతనినిగూర్చి పెక్కుగాథలు గలవు. వాని
నన్నింటిని వ్రాయఁబూనినచో నొక పెద్దపాత్ర మగును.

D K. W. CARS

కే. డబ్లియూ. కారులు

7 H. P. 47 Miles Per gallon గాలను 47 మైళ్లు.

వడిగా పోవుచు-విశాలముగా నుంచుచు-తక్కు వఖర్చు అగును.

గ్రాహకులు:- బైరాం వా అండు కంపెనీ, డో.

BYRAMSHAW & Co., Ltd.,

MOUNT ROAD,

MADRAS

హంటురోడ్,

మదరాసు.

వ్యక్తిరక్షణమే దేశ రక్షణము

జాతి యను గొలుసునకు ప్రతిమానపుడు ఒక్కొక్క కొక్కముగా నుండును. అతనిరక్షణమే దేశరక్షణము. ప్రజలు విశ్వవ్యవస్థలకు లై యున్నప్పుడే దేశము సమస్తవైభవములతో విరాజిల్లుచుండును. అట్టి విశ్వవ్యవస్థ మానవులనుబట్టియుండును.

మానవసృష్టమునకు మనోదేహములు చెంకును ప్రకృతియగు నుండువలెను. సంకయను యానపు పారక్రోలి, భవిష్యజ్ఞీతమునకు కావలసిన రక్షణమునుండి యిప్పుడే వార్డన్ ఫీమా పట్టావ్వారా కట్టునట్లుచేసికొనుము. కొద్ది కాలముగానే వార్డన్ ఫీమా పట్టాలు దేశసౌభాగ్యమునకు శాంతియు తోడ్పడియున్నవి. అసంఖ్యాకములైన సౌకర్యములు, ఫీమా సంబంధమయిన కష్టపరిస్థితుల నన్నిటిని పోగొట్టగల మంచిస్థితులు, ఉత్సాహముతో పనిచేయు ఉద్యోగబృందము మొదలగు పరికరములతో మాడియుండి వార్డన్ కంపెనీ జాతీయరక్షణకు అండగా నిలిచి యున్నది.

వార్డన్
కంపెనీ,

రిచీ రోడ్,
అహమ్మదాబాద్.

యిన్నూరెన్ను
లిమిటెడ్.,

బ్రాంచీలు,
బొంబాయి, మదరాసు, కలకత్తా.

లివర్ క్యూర్

(రి జి స్ట ర్సు)

30 సంవత్సరములకు పైనుండి తయారుచేయబడుచు, అనేకవేల శిశువులను మృత్యుముఖమునుండి తప్పించి, అనేకమంది వైద్యములుచే ప్రతిదినము వారిరోగులకు వాడబడుచు అద్భుతమైన కీర్తిని సంపాదించిన ఔషధమేది అన జమ్మి వెంకటరమణయ్య గారిదే అని హిందూ దేశమందు ఎల్లరకును తెలిసిన విషయమే. దీనిని గురించి ప్రత్యేకముగా వ్రాయ నవసరము.

గాని వీరి అకృత ఔషధరాజముయొక్క ఖ్యాతినిగని, కన్నెట్టివై అనేకమందిచే పలువిధములగు ఔషధములు తయారుచేయబడి, బయలుదేరుచున్నవి అను విషయముమాత్రము తెలియుట అవసరము.

డా. టి. కె. నలెళ్ళ, రిజిస్టర్డ్ మెడికల్ ప్రాక్టీషనర్, కంజీవరం వ్రాయునది:

“జమ్మి వెంకటరమణయ్యగారు:—వారి అద్భుత ఔషధరాజము నైవప్రసాదమువలె వెలుపలికి వచ్చుటకు ముందు అనేక సంవత్సరములనుండి లివర్ వ్యాధికి చికిత్స అను విషయము కష్టసాధ్యమై యుండెను. యీ ఔషధము శిశువుల లివర్ (బల్ల) అను కష్టమైన వ్యాధికి నిజముగా ఒక వరప్రసాదమే అని చెప్పదగును. ఇప్పుడు వెలువడిన మిగతా ఔషధులతో సరిచూడగా జమ్మి వెంకటరమణయ్యగారి ఔషధమే నిశ్చయముగ గుణముచేయునని నేను కనుగొనగల్గిని.”

రూపము, చికిత్స, అనేకవేలమందిచే నొసంగబడిన అభిప్రాయములను తెలియచేయు పుస్తకము కోరినవారికి ఉచితముగా పంపబడును.

వివరములకు :

డా॥ జమ్మి వెంకటరమణయ్య

అకర్ ఆండ్ స్పీస్ సైన్స్ లిస్టు, మెలావూరు, మద్రాసు.

తాంబీలు:

హరిసన్ రోడ్, కలకత్తా, కలకత్తా, శ్రీనివాసాచారి రాజాబజారు,

కలకత్తా.

కలకత్తా, శ్రీనివాసాచారి

విజయనగరం.

ఆంధ్ర పత్రిక - ఛాత్రనామ సంవత్సరాది సంచిక

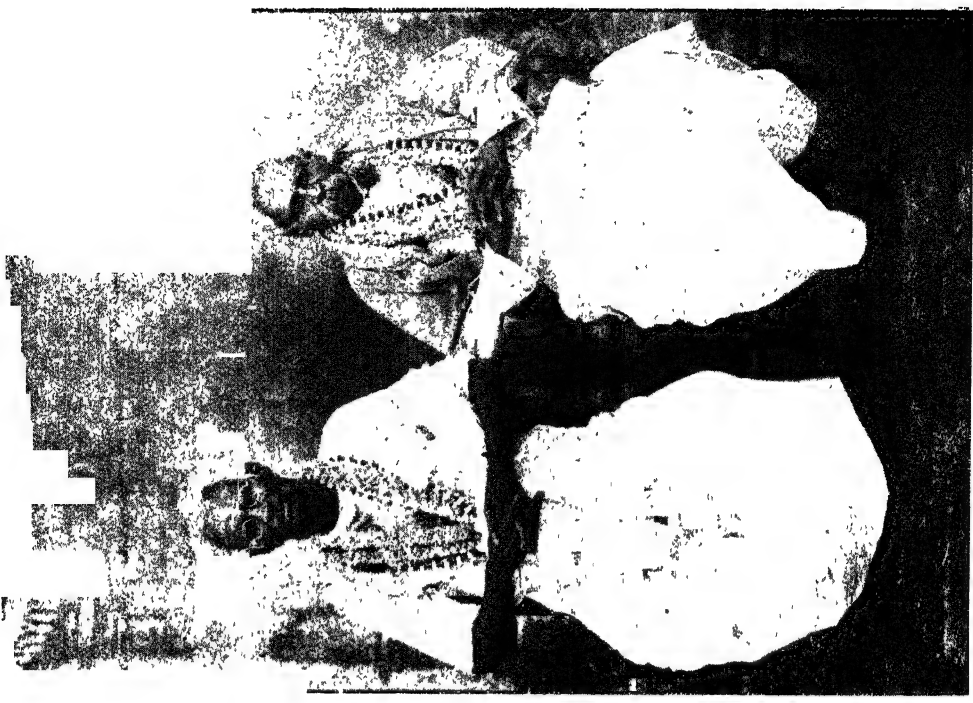
ఆంధ్రనాటకకళాపరిషత్తు నాల్గవసంవత్సరము (౧౯౩౫ డిసెంబరు) చెన్నపురి. అధ్యక్షుడు: శ్రీమోతీ నారాయణరావుగారు.

ఆంధ్రనాటక కళాపరిషత్తు నాల్గవసంవత్సరమున పాలుగొనిన ఆంధ్ర నటీనటులకు.

శ్రీ మారేపల్లి రామచంద్రశాస్త్రిగారు, వారి సహస్రస్థవారిణి; శాస్త్రిగారి పత్నిశ్రీనాటి యూర్యంపు.

శ్రీ పానుగంటి లక్ష్మీనరసింహారావుగారి పత్నిశ్రీ అశ్వత్థండు : శ్రీ చిలకమర్తి లక్ష్మీనరసింహయ్యగారు.

“ఏకక్రియా ద్వ్యర్థకరి” అన్నట్లు
ఒకపనివలన రెండింతలు లాభము
డవలెననుట పెద్దల యభిప్రాయము.
ఉబుసుపోకకై మూఁడులు ద్యూతాదు

కావ్యవినోదము

*

తిరుమల రంగాచార్యులు
లందు బాల్గొందురు. కాలము జరిగిపోవును. కాని తుదకు
వారికి మిగులనది కనమాననప్రభువలని దుఃఖము. కాల
ము తెలియక రో జరిగిపోయినను కలకాలమువఱకు మఱవ
రాని మహానందమును గల్గించునది కావ్యవినోదము.
దీనివలన ధనహాని యిసుమంతయు లేదనుట యటుంప
రసికులకు మానాభివృద్ధియే కలుగును. కావ్యవినోదముల
బ్రవర్తిల్లువారి కాహారముగూడ నోకప్పుడు రుచింపదు
గదా! “కాదంబరీరసజ్ఞానా మహారోఽపి న రోచతే”
అనునట్టిని వట్టిమాటలు కావుగదా!

కడచిన యువసంఘికలోకలోకావ్యకాలక్షేప’ మను
శీర్షికక్రింద గొన్ని యంశముల వ్రాసియుంటిని. ఈతూరి
మఱికొన్ని యంశములను కావ్యవినోద మను శీర్షికతో
వివరింపఁదలచితిని. పాఠకమహాశయులు సావధానచిత్తు
లగుదురుగాక!

ఈక్రింద వివరింపఁబడు శ్లోకములకు సామాన్యాభి
ప్రాయమును ‘సా’ అను గుర్తుతోను, వాస్తవాభి
ప్రాయమును ‘వా’ అను గుర్తుతోను వ్రాసితిని. పాఠ
కులు దీనిని మనస్సున నుంచుకొనవలయు.

విద్యావంతు లగువా రొక్కచోఁ గూడినపుడు
వాస్తవార్థమును మఱుఁగువఱుచుచు సామాన్యార్థమును
మాత్రము స్ఫురింపఁజేయు పద్ధతులతో నొండొరులను
బరితీసిచికొందురు; నేర్పరులు వాస్తవార్థమును
గ్రహించి చెప్పదురు. కాని సామాన్య లటు చేయఁజా
లక మిణగరింతురు. అట్టిశ్లోకము లివి. ఇందు కర్త మఱుఁ
గుగా నున్నది:

౧. అసిత్తైః కుండకుసుమైః సిత్తైః పాటల మట్టులైః,
వాసుదేవాలయం గత్వా సోమశేఖర మర్చయ!

సా. విష్ణ్వాలయమునకుఁ బోయి నల్లని మల్లెపూల
తోను, తెల్లని కలిగొట్టుపూలతోను శివుని బూజించుము.

(వా. వాసువా! (నాట్యపరిభాష
లో బాలికాయనియర్థము) దేవాలయ
మునకు వెడలి కట్టఁబడిన మల్లె
పూలతోను, కట్టఁబడిన కలిగొట్టు
పూలతోను శివునిబూజింపుము

వాసు, సితశబ్దములకు బాలిక, కట్టఁబడినది అను
సర్థములు గలుగుటకుఁ బ్రమాణములు:

అమరకోశము, ౧. అథ బాలా స్యా ద్వాసూ
రాశ్యస్త్రు..... ౨. బద్ధే సందానితం మూత ముద్దితం
నందితం సితమ్.

౩. అన్నవస్త్రమువల్లని రత్నాని వివిధానిచ,
బాహ్యశ్చేద్యో నదీతీకే దహతి వ్రజ సత్సరమ్.

సా. ఏటిగట్టని బ్రాహ్మణులకు అన్నవస్త్రము
లను, బంగారమును, వివిధములగు రత్నములను ఇచ్చు
చున్నాఁడు పొమ్ము. ఎవఁడు?

వా. బ్రాహ్మణుడా! రాజు ఏటిగట్టన.
...పొమ్ము.

బ్రాహ్మణ + ఇభ్యః అని పదచ్ఛేదము చేయ
వలయు. “ఇభ్య ఆఙ్ఙో ధనీ స్వామీ” యని
యమరకారుఁడు.

౩. నకరోతి నామ రోషం నవదతి పరుషం నహంత్యయం
కత్రాక, రంజయతి మహీ మఖిలం తథాపి ధీరస్యలోకస్య.

సా. ఇతఁడు కోపించఁడు, కఠినముగా మాటలా
డఁడు, శత్రువులఁ జంపఁడు అనుట ప్రసిద్ధమేకదా!
ఐనను ధీరుడైన యీ వీరునియొక్క..... (కర్తృ
లోపము) సమస్తభూమిని రంజింపఁజేయుచున్నది.

వా. ఈ వీరునియొక్క బుద్ధి సమస్త.
చేయుచున్నది.

ధీ + అన్య అని పదచ్ఛేదము.

ఈక్రింది శ్లోకమున కర్మ గుప్తముగా నున్నది:

౪. శిశరాసారపంపాహి సరోజవనమారతః,
పత్తిభయతి పాంథస్త్రినిశ్వాసైరిన మాకులః.

సా. నీటితుంపరల జడివానను మోసికొన్నట్టియు, కమలముల గుంపుపై నచ్చినట్టియు గాలి త్రోవనడచు త్రీల నిశ్వాసములచే బలిసినదా యన్నట్లు.....(కర్మ గుప్తము) కలత పెట్టుచున్నది.

వా. నీటితుంపరల జడివానను మోసికొన్నట్టి వేగ వంతమైన గాలి పాంథత్రీల నిశ్వాసములచే బలిసినదా యన్నట్లు సరస్సును గలత పెట్టుచున్నది.

సరః + జననమారుతః అని పదచ్ఛేదము.

ఈక్రింది శ్లోకములు క్రియాగుప్తములు:

౧. ప్రాతః ప్రాత స్సమత్థాయ ద్వౌ మనీచ కమండలం,
అత్ర క్రియాపదా గుప్తం మర్యాదా దశవార్షికీ.

సా. ఇద్దఱు మునులు ప్రతిదిన ముదయమున లేచి రెండు కమండలుపులను (క్రియాగుప్తము)

ఇచటఁ గ్రియను గర్హిత గడుపు పదియేండ్లు.

వా. ఇద్దఱు మునులు ప్రాతఃకాలమున లేచి రెండుకమండలుపులను పూరించుచున్నారు.

‘ప్రాతః’ అనునది క్రియ. ప్రాపూరణే అనుభాతువు యొక్క వర్తమానార్థక ప్రథమపురుష ద్వివచనము.

౨. విరాటనగరే రమ్యే కీచకా దుపకీచకమ్,
కర్తృక్రియాపదే గుప్తే యా జానాతి స పండితః.

సా. ఇంపైన విరాటనగరమునందు ఒక వేణువు నుండి మఱియొక వేణువునుగూర్చి (కర్త, క్రియ గుప్తములు) ఎవఁడు కర్తృక్రియలను దెలిసికొనునో వాఁడు పండితుఁడు.

వా. ఇంపైన పట్టణమునందు వేణువునుండి వేణువు నకు పక్షి యెగిరెను.

విః + ఆట అని పదచ్ఛేదము చేయవలెను.

కర్తృకర్మ క్రియాగుప్తము:

౩. భవానిశంకరోమేశం ప్రతిపూజాపరాయణః,
కర్తృకర్మక్రియాగూప్తా యా జానాతి స పండితః.

సా. పూజాపరాయణుడవు.....(కర్తృకర్మ, క్రియ మూఁడును గుప్తములు.)

వా. ఓహస్తమా, ఎల్లపుడును శివునిగూర్చి పూజాపరాయణువు కమ్ము.

భవ + అనిశం, కర + ఉమేశం అని పదవిభాగము చేయవలెను.

సమాసగుప్తము:

౪. విషాదీ భైక్ష్య మక్షాతి సదా రోగం సమంచతి,
రుద్రేనాపి త్వయా వీర శంభు నారి స్సమః కృతః.

సా. వీరుఁడా, నీశత్రువు దుఃఖముగలవాఁడై తిరిపె మెత్తుచున్నాఁడు. రోగము నెపుడును విడువకున్నాఁడు. నీవు కోపించియు నీశత్రువు శివునిసమానుఁడుగాఁ జేయఁ బడెను.

వా. ఇచట విషాదీ, సదారః అనునవి సమాస ములు. నీశత్రువు విషముతినువాఁడై భార్యతోఁ గూడి కొండను విడువకున్నాఁడుకాన శివునిబోలినవాఁడయ్యెను. ‘విషాదీ’ అనునది ఉపపదసమాసము. ‘సదారః’ అనునది సహపూర్వకదబహువ్రీహిసమాసము.

గూఢాభిప్రాయములు గలవియు, బరస్పరవిరుద్ధా ర్థముల స్ఫురింపఁజేయునవియు కూటము లుఁబడును. అవేవన,

౧. ఏకోనా విశంతిః స్త్రీణాం స్నానార్థం సరయూం గతాః,
వింశతీః పున రాయతా ఏకో వ్యాఘ్రేణ భక్షితః.

సా. ఒకటితక్కువయరువదిమందిస్త్రీలు స్నానము చేయుటకై సరయూనదికి వెడలిరి. వారిలో నిరువదిమంది వెనుకకు మరలిరి. ఒకఁడు పులిచేత భక్షింపఁబడెను.

వా. ఏకః + నా అని విభజించి ఒకపురుషుఁడును, ఇరువదిమంది స్త్రీలు నని యన్వయించికొనవలెను.

౨. రామం సందం లక్ష్మణం జీవికార్థే
ఓక్రీణీతే యా నర స్రవంశ ధిగ్ధిక్,
అస్మి నృద్యే యాఽపశబ్దా న్నవేత్తి
చర్మ ప్రజ్ఞం పండితం తంఽపి ధిగ్ధిక్.

అభి. ఎవఁడు రాముని, - లక్ష్మణుని, కుమార స్వామిని జీవనార్థమై యమ్ముకొనునో పానిని, ఈశ్లోకము

నందు అపశబ్దములను దెలిసికొనఁజాలని పండితుని ఛీ! ఛీ!
యనవలెను.

వ్యాకరణజ్ఞానము చక్కఁగ లేనివారికిందు నెట్టి
యపశబ్దము కనఁబడదు. కాని “జీవికార్థే చాపజ్యే” అను
నది పాణినీయసూత్రము. ‘జీవికార్థం య దవిక్రీయమాణం
తస్మిన్ద్యోత్యే కనో లుప్యన్యత్’ అని వ్యాఖ్యానము. దీని
ప్రకారము విక్రయింపఁబడునట్టి ప్రతిమ లనునర్థ మిచ్చు
నపుడు పదములకు ‘కణ’ ప్రత్యయము రావలెను. కాన
రామకం, స్కందకం, లక్ష్మణకం అనిమాత్రమే చెప్ప
వలెను. అపుడు రాముని స్కందుని లక్ష్మణుని ప్రతిమ
లని యర్థము సిద్ధించును.

3. అహంచ త్వంచ రాజేంద్ర లోకనాథా వుభావశి,
బహుప్రీహి రహం రాజక వస్తీతత్పురుష భవాన్.

అభి. రాజశ్రేష్ఠుఁడా, నీవును, నేనును లోకనాథు
లమే! కాని నేను బహుప్రీహిని. నీవు తత్పురుషమవు.
ఇదొక యాచకుఁడు రాజుతో నన్నమాట. యాచకుని
పక్షమున లోకులు నాధుఁడుగఁ గలవాఁడని బహు
ప్రీహి; రాజపక్షమున లోకులకు నాధుఁడని వస్తీ తత్పు
రుషము.

౪. జేవరాజో మయా దృష్టో వారివారణమస్తకే,
భక్షయిత్వార్కపణ్ణాని విషా పీత్వా క్షయం గతః.

సా. ఐరావతముపై, నింద్రునిఁ జూచితి. అతఁడు
జిల్లెఁకాకులు తిని విషమును ద్రాగి నాశము పొందెను.

వా. బావా! నేతువుపై వేకను జూచితిని. అది
జిల్లెఁకాకులు తిని నీరు త్రాగి ఇంటికిఁ బోయెను.

దేవర + అజః అని పదచ్ఛేదము. విష మనఁగా
నీరనుటకు ‘జీవనీయం కుశం విషం’, క్షయమనఁగా నిల్ల
నుటకు ‘నివేశ శ్వరణం క్షయః’ అని యమరము.

ఇట్టివి పెక్కుశ్లోకములు గలవు. మచ్చునకై
కొన్నింటిమాత్రము వ్రాసితిని. పై నుదాహరింపఁబడిన
శ్లోకములకుఁ గర్త యొక్కఁడు కాఁడు. రాజావునంప
త్సరమున నొక్కొక్కవినిగూర్చియు, సతని చిత్ర
విచిత్రపద్యములఁగూర్చియు జర్పింపఁదలఁచితిని.

ఒకవిద్యార్థి శిరస్తదారుని బాధపడలేక యతని
నిందించిన శ్లోకమును వ్రాయుచు నిచ్చటికి విరమించెదను.

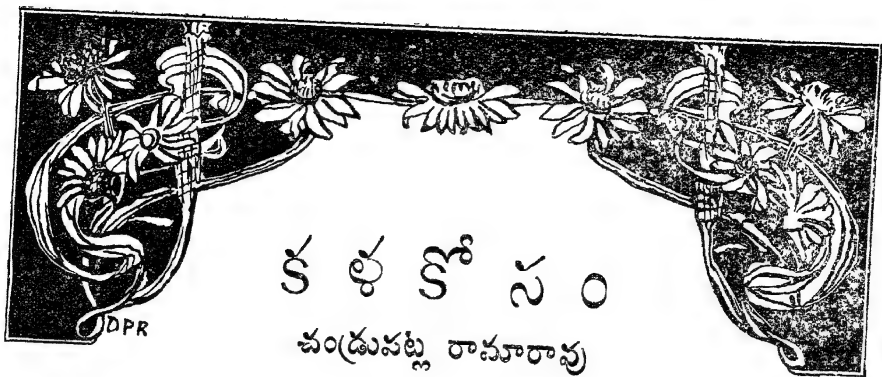
ఉరస్థదాశో భగవాన్ రమేశః
పార్శ్వస్థదాశో భగవా నుమేశః,
ముఖస్థదాశో భగవా స్ప్రజేశః
శిరస్థదాశో స్తిమమవ్యులేశః.

అభి. విష్ణువు ఎడపై భార్యనుంచుకొనెను. శివుఁడు
ప్రక్కను భార్య నుంచుకొనెను. బ్రహ్మ ముఖమున భార్య
నుంచుకొనెను. కాని యీమనుష్యలోకమున మాత్రము
నెత్తిని భార్య నుంచుకొన్నవాఁడు కలఁడు. అతఁ డెవఁడ
నఁగా శిరస్థదారుఁడు.

ప్రభుభిక్షువు.

కళాప్రపంచంలో విరుచుకుపడి కొన్ని ఉరకలమీద గమ్యస్థానానికి చేరుకొన్నాడు జయరాం. అందుకు కావలసిన అడ్డదాన్లున్నీ ముందుగానే అవగాహన చేసుకొన్నాడు. ఒక్కసారిగా రొమ్ములు విరుచుకొని బయటపడినది తం దానతానగాళ్లు వాళ్లంతట వాళ్లే బయలుదేరి బోట్లు బనాయించి కప్పలమీద పైకెత్తేవారు జయరాం. “భారతీయ చిత్రకళ—భారతీయ చిత్రకళ” అంటూ కళాసముద్రపు తీరాడైన ముక్కుపట్టుకొని కూర్చున్న చాంచన విమర్శకులలో నిత్యం మడిగట్టుకొనే ఉన్న ఏ ఒకటి రెండు ప్రతికలోతప్ప యాదాంధ్ర దేశమూ బ్రహ్మరథం పట్టించనే అనాలి అతన్ని. నలుదిక్కులా అతని జయఘంటికలు ఘట్టన మోగిపోయాయి అతను చిత్రించేది భారతీయ సంప్రదాయానికి విరుద్ధమనిగానీ, భావలావణ్యం లేక వాస్తవ జగత్తుకు అనుకరణ మాత్రమే అనిగానీ ఎవరయినా సాహసించి అన్నారా, రైయిమని గాలిదుమారాలూ, వడగండ వానలూ తప్పవు. ఇంతకీ అత న్నాటించినంత డబ్బూ, పేరూ ఎవడయ్య గంపాడించాడు అని అంతా ప్రశ్నించేవారే. అదే అతని గొప్పతనానికి తార్కాణం. ఏప్రతికలో చూచినా అతని బొమ్మలే. విషయవాసన ఎక్కువగాగల పడుచువాళ్ల రక్తాన్ని పొంగించి కళాసామ్రాజ్యానికి పట్టం గట్టింతున్న జయరాంబొమ్మలు పతివ్రతలవైనా తడికల జబారుగుంటల ప్రతిబింబాలేనని చాటుచాటున అనుకొనేవారూ లేకపోలేదు. ఇది ఉపోద్ఘాతం. సరే, అసలు కథ ఏమిటా?

పదిరోజులక్రితం జయరాంభార్య రమణ పుట్టింటికి వెళ్లి తిరిగి వచ్చేటప్పుడు నెలరోజులపాటు ఉంచుకొని పంపిస్తానని ఛెల్లెల్ని పెంబుపెట్టుకొని వచ్చింది. మినాక్షి ఇంకా అవినామిత. అప్పుడే మన్యగుడు మెరుగులుదిద్దిన నవరూపన.

జయరాంపూదయంలో అతనికి తెలియని ఓమార్చు వచ్చి పడింది మినాక్షి వచ్చినప్పట్నుంచిన్నీ అతనికి మినాక్షి పైగలముద్దా, ప్రేమ చివరకి పట్టరాని మోహంగా పరిణమించి, క్రమక్రమంగా అతనిమనసును గిలకొట్టడం మొదలుపెట్టింది.

అసలు చిన్నప్పట్నుంచీ మినాక్షికి జయరాం అంటే ఎరమరిక ఏమీలేదు. జయరాంమాడా ఆమెతో వేళాకోళా లాడుతూఉండే

వాడు. మగ్గమగ్గ మినాక్షియూపాన్ని చిత్రించి ఆమెను సంతోషపెట్టేవాడు. తప్పుల్లో తనరూపాన్ని అచ్చంగా వ్రానేకాడే అని ఎంతో ఆశ్చర్యపడేది. తాను రమణుడినూరిమీదరిగా వ్రాయాలని ఎన్నితంటాలు పడ్డా సాధ్యపడేదికాదు. అలాంటిది మాన్యుమాన్యు ఉండగా తన ఆకారాన్ని ఇట్టే వ్రాశాడు బావ అని అబ్బురపడిపోయాడు. తనబొమ్మ చూచుకొని ఆనందంతో మైమరచి పోయాడు. అప్పటినుంచి రోజూ అతన్ని తనరూపు వ్రాయమని బలవంతపెట్టడం, అతను రకరకాలుగా ఆమెను చిత్రించి ఏదో పేరుతగిలించి లోకానికి సమర్పించడం మామూలైంది. అతని కళానైదిగ్గ్యం నానాటికి మిక్కి మట్టిపోతో దిని అంచురూ ప్రశంసలు కురిపించడం మొదలుపెట్టారు. ఇలా జయరాం మినాక్షిసౌందర్యాన్ని సాధవంగాచేసుకొని కళాలక్ష్యుని ఆరాధించి సఫలడయ్యాడు. మినాక్షిసౌందర్యకిరణం సోకని అతని పాతరచసలన్నీ ఇప్పుడు పేలవంగా కనిపిస్తున్నాయి. దానాదీనా మినాక్షి లేకపోయిందా అతనికి యశస్సులేదు. ఇలాజేరింది

గుండ్రనిముఖం—చారిత్రాదేవీకళ్లు—మవ్వుపువ్వులాంటి కొనదేరిన ముక్కు—నన్నోరు—సుందరములు వట్టువలసిన వడోజాలు—సన్నని నడుం—పెద్దపిరుదులు—అరటిబోండ్లలాంటి తొడలు—చేపలబోలినపక్కలు—పదార్థాల్ని దలపించే అంఘ్రులు—ఓం, మినాక్షి అవతారమైతి న కళాధిపాన దేవతగా భావించుకొని తన్మయమైపోయాడు జయరాం. ఆమె లావణ్యాన్నీ, సౌకుమార్యాన్నీ, విశేషించి ఆమె అవయవ సౌభాగాన్ని పరీక్షగాచూస్తూ, కళ్లతో ఆమెసౌందర్యాన్నంతనీ త్రానేవాడు. క్రమేణా అతనిలో ఓ విపరీతమైన పగిన ద్రవనమాదా కలిగి పోవడంలో ఆశ్చర్యమేమింది! అది ఆమెసౌందర్యాన్ని స్వయంగా అనుభవించాలనే నైదిదాహమే. మినాక్షి ఇంకా వలపుతీపి నెరుగని అమాయకబాలికే. కాని, జయరాంమాత్రం అవకాశం చిక్కినప్పుడల్లా మాపుల్లో, మాల్లో తనప్రేమను ప్రకటించకుండా ఉండలేక పోయాడు.

ఓరోజున సాయంసంధ్యాకోణమ చిత్రంలో ప్రతిఫలింపజేయాలని పెన్నిలు, కాగితం తీసుకొని డాబామీద కూర్చున్నాడు

జయరాం. తనకు నచ్చినవిసంగా నీలమేనులన్నీ ఓవోట మాడు
కొ కివరకూ, సంధ్యారాగం తెల్లమబ్బుల దొంతర్లలో పేరుకొనే
వరకూ కనిపెట్టుకొని చూస్తున్నాడు. ఇంకట్లో యాదాలాపంగా
క్రిందకి దొడ్డివైపుకు చూచేసరికి రమణీయమైన దృశ్యమొకటి కని
పించి అతని మనస్సు నాహరించింది. ఆదృశ్యం మలేమికాదు. నూతి
దగ్గర మీనాక్షి స్నాన చేస్తోంది. వీరపువ్వురంగు సన్నచీర తడిసి
శరీరాన్ని అంటిపెట్టుకుపోయి చాయపడుతు నలదుకొన్నట్లుగా
ఉంది. యావన్నీ దేకంతో మిసమిసలాడిపోతున్న ఆమె శరీరంలోని
ఉన్నతభాగాలు స్పష్టంగా వైకి కనిపిస్తూ సంజనీరెండవ పసిడి
కాంతిలో మిలమిలలాడుతున్నాయి. ప్రకృతిచిత్రం వ్రాసులని
కూర్చున్న జయరాందృష్టి ఒక్కసారిగా మారిపోయింది. గబగబా
క్రిందకి దిగి మీనాక్షిదగ్గరకు చేరుకున్నాడు. మీనాక్షి ఇతన్ని
చూచి కొంచెం సిగ్గుపడింది. “మీనం, తడిబట్టనివ్వకుండా అలాగే
నుంచో. నీబొమ్మవ్రాస్తాను” అన్నాడు. “ఇప్పుడుకాదు.” అంది
మీనాక్షి. “ఇప్పుడే వ్రాయాలి. ఇక్కడ నుంచోడానికి సందియంగా

ఉంటే గదిలోకి నడు.” అంటూ బలవంత పెట్టాడు. తాను అడిగినప్పు
డల్లా తనమాట తీసివెయ్యకుండా అతను వ్రాస్తున్నప్పుడు అతను కోరి
నప్పుడు తాను అంగీకరించకపోవడం భావ్యంకాదునుకొంది. సరేనని
లేతనపు నునుబుగ్గలమీద చిందులాడగా అతనివెనుక నడిచింది.

నల్లని తెరముందు జుట్టులో పూలు పెట్టుకొంటూ నిలబడ
మన్నాడు మీనాక్షిని. ఆభంగిమంలో ముందుకు ఉబికి ఆమె
రొమ్మల అందాన్ని తడిబట్టలోంచి తనివితీరా చూడాలనే అతని
కాంక్ష. మీనాక్షికి ఈమాయ ఏమీ తెలియదు ప్రక్కనుంచి వెలు
తురు ఆమెమీద పడేబట్టు అద్దాలకిటికి తెరచి ఎదురుగా కూర్చుని
బొమ్మగీయడానికి మొదలుపెట్టాడు. మీనాక్షిమీదకు వ్రాలిన
చూపులు వెనక్కు మళ్లడంలేదు. ముగ్ధనా, పెన్నిలు తన ఇష్టం
చొప్పున నడవడంలేదు. ఎంత ప్రయత్నించినా ఒక్కగీతయినా
సరిగా రావడంలేదు. మనస్సులో సంగల్ప వికల్పాలు శతసహస్ర
ముఖాలుగా విజృంభిస్తున్నాయి. అలాగే ఆసాందర్యతోకొత్తూర్తి

వైపు విస్తపోయి చూస్తూహుర్బున్నా
డు. కొంతసేపటికి “అబ్బా” అని పొట్ల
విరుచుకొంది మీనాక్షి. జయరాం
కాగితం క్రిందపడేసి చేరుమాటుతో
మొఖం తుడుచుకొని ఒక్కనిట్టూర్పు
విడిచాడు. సెమ్మడిగా గొంతుక వెక
లించుకొంటూ “ఈపోజు చాలాబా
గుంది.” అన్నాడు.

“అయిందా?”

“కాలేను,”

“ఎంతసేపు ఇంకా? చలికేస్తోంది
నడుం లాగుతోంది కూడాను,”

జయరాంకి ముచ్చెనుబలుపోకాయి,
బిణుకుతున్న కంఠంతో “వ్రాయలేను
మీనం” అన్నాడు సన్నయెలుగున.

“ఏం? అలావున్నావేమిటి?”

“ఎలాగో ఉంది.”

“అంటే?”

“అంటే అంటేనే,”

“అదేమిటి బావా! ఇందాకటి
ఉత్సాహమంతా ఏమైపోయి
దిప్పుకు?”

“నాకు తెలుసుకాని చెప్పలేను.”

“అడమి?”

“ఈపోజు చాలాబాగుంది.” అన్నాడు.

“నువ్వేమంటావో నని.”

“బలేబాగుంది. నేనేమంటాను? ఎందుకంటాను?”

“అంటావులే.”

“నీకేమన్నా పిచ్చా? బొమ్మ వ్రాయనందుకు నేను విన్న పుచ్చుకుంటానని ముందుగానే ముందరికాళ్ళకు బుందారేస్తున్నావు.”

“అదికాదు. నువ్వు కోప్పడవంటే చెబుతా.”

“ఎందుకు కోప్పడతానూ ఆసలు. చెప్పబానా.”

“నువ్వు ఉత్తమాయికవు కుమారా మినాం.”

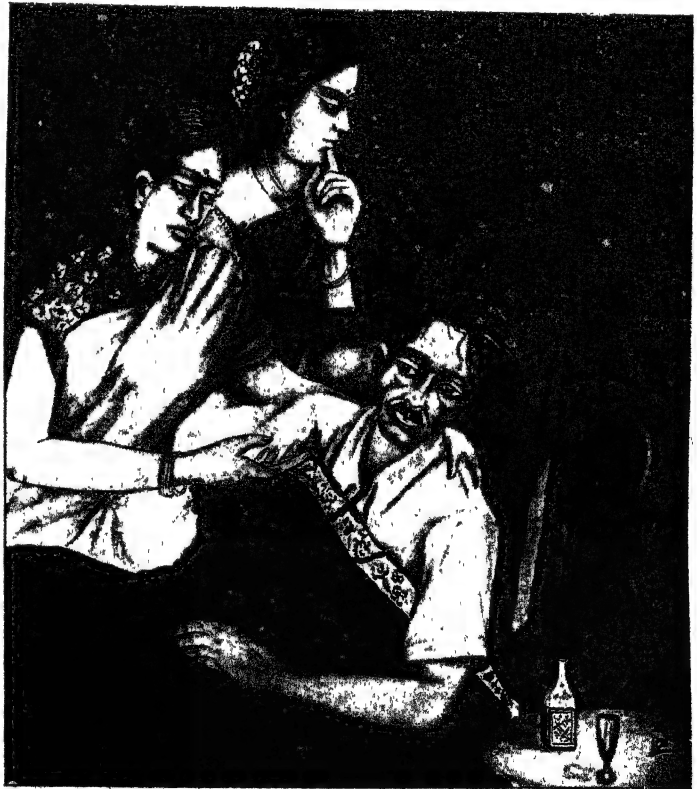
“ఏం?”

జయరాం హృదయం చుట్టూ తనమనస్సు పొందుతూన్న ఆరాటాన్నంతనీ దీనంగా ఏకరూపు పెట్టాడు. మినాక్షి కేలాగో అని పించింది. ఆమెరెండుచేతులూ పట్టుకొని ప్రణయభిక్ష పెట్టుమని ప్రాధేయపడ్డాడు. ఆమెను ప్రేమపుష్పలతో అభిషేకించి తనహృదయ సామ్రాజ్యానికి పట్టంకడతానని చెప్పగలిగిన నయనాలతో, రాగ శలకిత హృదయంతో చెప్పకొన్నాడు. మినాక్షి కేమీ తెలియ లేదు. ఇంతవరకు ప్రణయమంటే ఏమిటో ఎరుగదు. ఇతని ప్రసంగం ఆమె కేమీ అర్థం కాలేదు. కాని, ఆతన్ని చూచి జాలిపడింది. “ఏమంటావు” అని జయరాం వాతాత్మగా ఆమెను గుండెల కదుముకొన్నాడు. ఆమె నిలువునా చలించిపోయింది. దొండపండు లాంటి ఆమెపెదని మునిపళ్ళతో నొక్కి ఊపిరితిత్తులనిండా గాలితినుకొని, ఆమెఅవయవాల పొంగు అంగుళేట్టుగా శక్తికొద్దీ కాగిల్లో నలిపేశాడు. మినాక్షికి పాదాల క్రింద భూమి కదిలినట్లయింది, నిమిషాలకొద్దీ ఆతని కాగిలిలో చైతన్యం లేకుండా అలా ఉండిపోయింది.

మొదట్లో అతనిమీద తనకున్న గౌరవంకొద్దీ మర్యాదకీ, మొగమాటానికీ తనశరీరాన్ని అతని జప్తుంచోరైన వప్పగించి ఊరుకొంది. కాని, ఆమెకు తెలియకుండా ఒకవిద్యుత్ప్రవాహం ఆనమయంలో ఆమెలో ప్రవేశించిందనీ, అది క్రమంగా నరనరానికీ ప్రాకిపోయిందనీ తర్వాత తెలుసుకొంది. ఆ ముహూర్తంనుంచీ ఆమెలో విదిత్రమైన మార్పు కనబడడం ప్రారంభించింది. ఆమె సేత్రాల్లో యావనాశ, శృంగారవిష్ణులు, ప్రణయపీఠాన గోచరిస్తున్నాయి. మును

పటి మౌగ్యానికి ఓవిసమైన లజ్జ మెరుగులుపెడుతోంది. పురుషుని స్పర్శ జ్ఞప్తికి వచ్చినపుడల్లా మేన పులకలు జనిస్తున్నాయి, అలాంటి చెచ్చెని కాగిలింతకోసం, తజ్జనితమైన అమృతపారవశ్యంకోసం ఆమె కన్నెమనసు ఉరకలువేయడం మొదలుపెట్టింది. మినాక్షిలో కలిగిన ఈమార్పును చూచి రమణ చకితఅయింది. వయస్సుతోపాటు ఆమెలో ఘనరభావనలు పెరుగుతున్నాయని ఊహించి ఊరుకొంది.

కాని, తెరచెనక జరిగిన ఈప్రణయనాటకం కొంత చూచాయగా తెలిసింది రమణికి. ఓకోజాన చెల్లెలికి జడవేస్తూ మృదువుగా చిన్నఉపన్యాసం ఇచ్చింది, ఇలాంటిచర్యలల్ల కన్యలశీవితం ఎంత అభోగతిపాలయేదీ నిరూపిస్తూ. మొదట్లో మొదట్లో తన రహస్యం తెలుసుకొన్నందుకు రమణిమీద కోపంకలిగినా, వెంటనే తెప్పరిల్లి తనలో తాను చాలా పశ్చాత్తాపపడింది మినాక్షి. తన అక్కగారి ప్రణయధనాన్ని తానే దోచుకోడానికి ప్రయత్నించడం ఎంతటి ద్రోహం అనుకొంది. పైగా, తనశీవితం ఎంతదుఃఖభాజనం కావలి కుంటోనని భయపడింది. ఎప్పటికీ తాను జయరాంకి అర్థాంగికావడం తలచరాని మాటగనా. అలాంటప్పుడు తానే తన సతీత్వాన్ని ఎందుకు

“ఏమండీ, మీ కిది భావ్యంగా ఉందా?”

భంగింపరుముకోఁ యెచ్చిన్ బ్రాత్రంతా దుఃఖిన్బ్రానే
 పుష్ప- 'అపనిత్ర మైహాయఁ తిండేహం తనకే
 రోతగా తోచింది.

ఇక, జయరాం పట్టరానిమోహంతో, ప్రేపుతో తన గోతాను
 తికమకలు పడిపోతున్నాడు. చక్రస్థితి, అందులోనూ అవివాహితను
 అని ంగా వాంఛించి ఆమె బ్రతుకును పాడుచేయడానికి చూస్తు
 న్నాననే యోచనేలే ఏతనికి. నిర్మలమైన ఆమె ప్రణయసుధులు,
 ముఖ్యంగా ఆమె ఆంగసంపద తనకోసమే, తన అనుభవంకోసమే,
 తన ఆనందంకోసమే, తన కళాంధనకోసమేనని అతనిజ్ఞానా-
 కాని, రమణ అదిలోనే తన ప్రణయసాకులు మొడిటిరంగంలానే
 వాద్యంగా నల్ల తెరదీంపేసి అంతా అభాసుచేసేసేదని గ్రహించి తనలో
 తాను కుమిలికుమిలిపోయాడు. ఆగ్రహంతో మండిపోయాడు.
 రమణ అతనిపళ్లండున కరకరలాడిపోయింది. కానైతే బహిరంగంగా
 ఆమెను ధిక్కరించి తన వాంఛితాన్ని నెరవేర్చుకోగలిగిన దైర్యం,
 సాహసం అతనికిలేదు. కారణం అతని ఆశయానికి ధర్మబలం లేక
 పోవడమేనమో.

రోజులు గడచిపోతున్నాయి. మినాక్షి ఎప్పుడూ రమణ
 నంటే తిరుగుతోంది. ఒక్కసారైనా తనతో ఏకాంత సమావేశానికి
 సందీయడంలేదు జయరాంకి. పైగా, పుట్టింటికి వెళ్లిపోతానని
 తొంపిరచేయడం సాగించింది. జయరాం కేమీ పాలుపోవడంలేదు.
 రమణను ప్రతిఘటించలేదు. మినాక్షిని సమీపింపలేదు. పోనీ,
 మనస్సునైనా ఉండబట్టుకోలేదు. ఇలా వ్యధపడిపోతున్నాడు.
 కళారాధన నిలిచిపోయింది. ఈతని తూలికాసన్యాసానికి లోకం
 విభ్రమంతో ప్రవృత్తిస్తోంది. నిద్రాహారాలులేక అతనిమొగం నిస్తేజమై

పోయింది. శరీరం కృశిస్తోంది. క్రమేణా బెంగ న్నాగిలోకి దిగింది
 జయరాం మంచంపట్టిఉన్నాడు. రమణ హఠాత్తుగా కలిగిన ఇతని
 స్థితికి చాలా బెంగ పెట్టుకొంది. ఉపచారాలుచేస్తోంది ఒక్కనిమిష
 మేనా అతన్ని వొడలకుండా. ఎప్పుడైనా మినాక్షి కంటపడితే వెర్రి
 మొగంపెట్టుకొని కళ్లలో నీళ్లు తోలుకులాడగా ఆమెనైపు అదేవని
 గా చూస్తున్నాడు. మంచూ, చూహా పుచ్చుకోడు. తనకి మరణ
 సమయ మాసన్నమైనదని చెప్పేవాడు భార్యతో. రమణ ఎంతలాలిం-
 చినా మంచు పుచ్చుకొనడంలేదు. తన హృదయంలో ఉన్న కల్ప
 ఘెన్ని ఖౌళనంచేసుకోవడం లేదు. రమణ కళ్ల నీరుకారస్తూ జయరాం
 పాదాలమీదపడి అతని బెంగకు కారణం చెప్పుమని వేడుకొంది. తన
 మీద ఒట్టుపెట్టుకొంది. చివరకి అతికష్టంమీద తన కోరికను
 బుచ్చాడు జయరాం. రమణ అనేకవిధాలుగా నచ్చజెప్పాలని
 చూసింది అతనికోరిక సరియైనదికాదని. అతను సనేమిరా అని పట్టిన
 పట్టు వొడలలేదు. అతన్ని ఎలాగైనా బ్రతికించుకోవలసిన బాధ్యత
 రమణదే. ఆమె వెంటనే లేచివెళ్లి మినాక్షిని అంగీకరింపజేసి
 ఆమెను తీసుకొచ్చింది. మినాక్షిని తనలో లీనంచేస్తానని రమణ
 నమృతకంపుట్టించగానే జయరాం బొడుగు పుచ్చుకొన్నాడు. భర్త
 కోసం ఆమెమాపిన త్యాగానికి, ఉదారతకు జయరాం కృతజ్ఞతా
 పూర్వకంగా ఆమెను ప్రశంసించాడు. మినాక్షి కన్నీటిబిందువులో
 లేనవ్వు తళుకుచూపింది. రమణ అడిగింది మందహాసంచేస్తూ జయ
 రాంని “ఏమండీ, మీకిది భాగ్యంగా ఉందా?”

“నాకోసమాఏమిటి? కళకోసం” అన్నాడు జయరాం కళ్లలో
 బ్రహ్మానందాన్ని వ్యక్తీకరిస్తూ.

జయరాంగారి బొమ్మలు నూతనమార్గం త్రొక్కి జగాన్ని
 ఆరందింపజేస్తాయని పత్రికలో ఒకవిలేఖరి గ్రాకాడు. సరే. చూడాలి.

ఆంధ్ర, పత్రిక - ధాతనామ సంవత్సరాది సంచిక

బ్ర. శ్రీ. మహామహాపాధ్యాయులు తాతా సుబ్బరాయశాస్త్రిగారి పట్టిపూర్తి, విజయనగరము
ఆధ్యక్షులు : బ్రహ్మశ్రీమహామహాపాధ్యాయులు యస్. కువ్వస్వామిశాస్త్రిగారు.

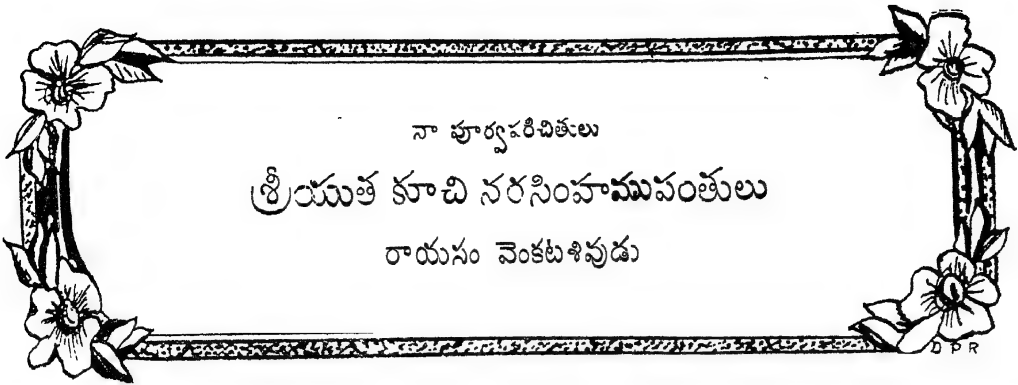
కవితాసమితి వారి కోత్సవము, విశాఖపట్టణము. అధ్యక్షుడు : శ్రీ శివశంకరశాస్త్రిగారు.

హిందూయువజనసంఘము, ముప్పదవవార్షికోత్సవము, ఏలూరు. అధ్యక్షుడు : శ్రీ శ్రీ యస్. రాధాకృష్ణ పంజితుడు.

ఆంధ్రసారస్వత-పరివర్తనభ, నరసారావుపేట. అధ్యక్షుడు: బ్రహ్మశ్రీ ముదిగొండ నాగలింగ శాస్త్రిగారు.

నా పూర్వపరిచితులు
శ్రీయుత కూచి నరసింహముపంతులు
రాయసం వెంకటశివుడు

నడకయందు నడలలో భేదము లనేకములు గలవు.

కొన్ని నిడివికి దగిన పెడలుపు, వీని కనువగు లోతును గలిగి, గంభీరగమనమున విలసిల్లుచున్నవి. కొన్ని లోతు పొడుగు పెడల్పుల లోకములు గప్పిపుచ్చుటకాచునునట్లుగ నతివేగమున బరుగులిడుచున్నవి. ఈ రెండు గతులకును మధ్యస్థముగ వేర్వేలు నడకలతో నొప్పువాహినులును పెక్కులు గలవు. జీవిత పద్ధతులందు మనుజులలోగూడ నిట్టి వ్యత్యాసములు గాననగును. ఈ తారతమ్యముల ననుసరించి నరులలో ఘనులు, నల్పులు, సామాన్యులు నను భేదము లేర్పడుచున్నవి. ఐనను నదీప్రవాహమునకు నరజీవితమునకు నొక గొప్ప భేదము గన్పట్టుచున్నది. ఎంతటిమహానదియును మొదట సామాన్యముగ సూక్ష్మరూపమునె దాల్చియుండును. హిందూరమునొద్ద గంగానది, నాసికదగ్గర గోదావరియును వట్టి సులయేలులె. మనుష్యులలో మాత్రము కొండలు బాల్కము మొదలు వార్ధక్యము వఱకును సమాన గాంభీర్యమున జూపఱ కెపుడు నాగ్నిరీయులె. అవస్థాధిక్యతలను లెక్కనెయ్యక, ఎగుడుదిగుడులు లేని సమభావమున మెలంగుచు, నిరతము సేకరీతిని తోడివారల మన్ననలకైకొను నిట్టి పుణ్యపురుషులలో శ్రీయుత కూచి నరసింహముగారికర్.

విద్యార్థిదశనుండియును వీరి పరిచయభాగ్యము నాకు గలదు. రాజమహేంద్రవరమున నరసింహముగారు విద్యాస్వీకార మొనర్చుకాలమున, ఆ నగరమందే యిన్ని సుపేట పాఠశాలలోను, కళాశాలలోను సేనును జదువుచుండువాడను. వీరి తమ్ములగు శ్రీ రామలింగముగారు, సేనును పిమ్మట సహపాఠులము. కుశాగ్రబుద్ధికి దీని పోని శీలసౌభవముచేత నరసింహముగారు తమ యధ్యాపక సహాధ్యాయుల మన్ననల నందుచుండుట నా కెఱుకయే. అంతట నుపాధ్యాయులై, ఎనలేని బోధనాప్రజ్ఞచేతను, నిష్కళంక ప్రవర్తనముచేతను ఆంధ్రదేశమున నుతి కెక్కుటయు, ఇపుడు వార్ధకమున బ్రశస్తగ్రంథరచనచే గీర్తి గడించుచుండుటయును లోకవిదితవిషయములు.

కూచి నరసింహముపంతులుగారు

జీవితభాగ్య మనుభవించు మహనీయులు లెక్కకు మిక్కిలి తక్కువ!

ధనము, పలుకుబడి మున్నగు లౌకికసంపదలందు సామాన్యముగ పెను కలబియుండు నుపాధ్యాయుండు మన దేశమున బ్రకృతమున నంతగ జనులకు గౌరవాస్పదుండు గాకున్నాడు. లేమి వలన వచ్చిన కక్కుటిలి, అనావశ్యక మగు ఘనయము, ఆశయములు సాధించు పట్ల బిదియము, నియమరహితమగు నడవడియును, బోధనావృత్తిని జనులకు

మంత్రం చులుకన చేయుచున్నది. బోధకలోకమున కాపా
దిల్లిన యీయకవాదమును తమ యసమాన ప్రజ్ఞాసాళి
ల్యములచే దొలగించి, వ్రాచినకాలపు గురుసంప్ర
దాయముల నాంధ్రావనిని బుచ్చగద్దరింపబూనిన యుపా
ధ్యాయులలో నరసింహముగా రొకడు. ఉపాధ్యాయ
త్వము గౌరవము దే వృత్తిని దీసిపోదని వాక్కుననే
కాక క్రీమూర్తమునను తెలుగువారికి నచ్చజెప్పిన
బోధకవీరులలో వీరు ముఖ్యులు.

శ్రీయుత నరసింహముగారు శిశ్విమగోదావరి
మండలమందలి కుంచనపల్లిలో ౧౭-౧౨-౧౮౬౩ తేదీని
యాజ్ఞవల్క్య బ్రాహ్మణ సద్వంశమున జన్మించిరి. తండ్రి
యు, చింతామణియును కీతికాపురాధీశుని యాస్థానమున
నుండుటవలన నరసింహముగా రావట్టణమున నాంగ్ల
మారంభించి, ఉన్నతవిద్యకు రాజమహేంద్రవరము
పోయి, అప్పటి “ఆస్తికపాఠశాల”లో ౧౮౮౨-వ సంవ
త్సరమున మాధ్యమికపరీక్షలోను, ప్రభుత్వకళాశాల
నుండి ౧౮౮౪ లో ప్రవేశపరీక్షలోను, ౧౮౮౬ లో
ప్రథమశాస్త్రపరీక్షయందను మొదటితరగతియం
దు తీర్చులయిరి. ఆ కళాశాలనుండియే పట్టపరీక్షకుబోయి,
౧౮౮౮-వ సంవత్సరాంతమున దాపరీక్షలో రెండవ తర
గతిని గృతార్థత నొందిరి. కళాశాలతరగతులలో
శ్రీయుతులు పానుగంటి లక్ష్మీనరసింహారావు, ఆసూరి
కాంతయ్య, చెన్నావైగడ భానుమూర్తి, న్యాపతి హను
మంతరావు, పాలావజ్ఞుల లక్ష్మీనారాయణగార్లకు నర
సింహముగారు ముఖ్యసహాధ్యాయమిత్రు లని చెప్ప
నప్పుడు మేధాశక్తికిని, ఋజువర్తనమునకును విద్యార్థిదళ
నుండియును వీరికిగల ప్రతిష్ఠను వేతె వర్ణింపనక్కర
లేదు. ఆ కళాశాలాధ్యక్షులగు కీ. శే. మెట్కాపురదొర
మున్నగు సుపాధ్యాయులు నరసింహముగారియందు
గానవచ్చిన శక్తిసామర్థ్యములకును, నయవివయముల
కును వారి నెంతో ప్రేమించుచుండెరి.

విద్యాబోధనము తమ మన ప్రత్యయమున కనుగుణ
మగు వృత్తియని గ్రహించి, నరసింహముగారు యల

మంచిలిలోని బోర్డు ఉన్నతపాఠశాలకు ౧౮౮౯-వ సంవ
త్సరమునఁ బ్రధానోపాధ్యాయులై, అచట ౧౮౯౧
వఱకు నుండిరి. ఇట్టి బుద్ధిమంతునికి బోధనాభ్యసనకళా
శాలలోని తరిబీతు అనగత్యమని, అపుడు పాఠశాలా
పరిక్షాధికారియద్యోగమునుగూడఁ జేయుచుండు
మెట్కాపురదొర దొరతనమువారికి వ్రాసినట. అంతట
౧౮౯౨-వ సంవత్సరమున నరసాపురమందలి టైలరో
న్నతపాఠశాలలో మూడుసంవత్సరములు నరసింహము
గారు ప్రధానసహాధ్యాయులుగను, ౧౯౦౦ వఱకుచు
ప్రధానోపాధ్యాయులుగను పనిచేసిరి. తమ బోధనా
కౌశలమువలన విద్యార్థులలో దాదాపుగ సంవత్సరి
ప్రవేశపరీక్షలో గెలుపొందింపఁగల సమర్థత వీరియందుఁ
గలదను పేరు శేషమున నప్పటికి వెలగియగుటచేత నర
సింహముగారికి నూజివీడుపాఠశాలలోఁ బ్రధానోపా
ధ్యాయపదవి లభించెను. వీరి కృషివలన నావిద్యాశాలకు
మంచిపేరువచ్చుట కానందపరవశులై పాఠశాలాధికారు
లగు శ్రీ రాజారంగయ్యప్పారావుబహద్దరుగారు నర
సింహముగారి నెంతో గౌరవించి బంగారుమురుగులు
వీరికి బహుమతి చేసిరి. ౧౯౦౩ మార్చి నెలలో పితా
పురమందలి మాధ్యమికపాఠశాల యున్నత విద్యాలయ
మైనప్పుడు అందలి ప్రధానోపాధ్యాయపదవి నరసిం
హముగారి కొనంగఁబడెను. జననీజనకులు, నొకసోదరు
డును గలిగి, కుటుంబభారము తమ శిరమునఁ బడుట
చేత స్వస్థులమున సమకూరిన యీ యుద్యోగము నర
సింహముగారి కెంతయు శాంతిదాయక మయ్యెను. ఇచ
టనే వీరు ౧౮ సంవత్సరములు ప్రధానోపాధ్యాయులుగ
నుండి, ౧౯౨౧ లో నుద్యోగవిరామ మొనర్చిరి. ఐనను
ఆర్థికకష్టములచేత నరసింహముగా రింకను ద్రవ్య
మార్జింపవలసినవచ్చుటచేత పితాపురమునందు నెలకొల్పఁ
బడిన సూర్యారాయాంధ్రనిఘంటు కార్యస్థానమున
వీరు ప్రవేశించి నేటివఱకును ఉద్యోగముచేయుచున్నాడు.

వీరి యభిమానపుత్రుడగు శ్రీ గౌరాంగశర్మగా రిటీ
వల పరీక్షలో జయమంది, ప్రభుత్వోద్యోగమున కర్హుడ.

డగుటచేత కుటుంబపోషణభార మాయన కొప్పగించి, కొలదికాలములోనే నరసింహముగారు విశ్రాంతినొంద నాసించుచున్నారు.

నరసింహముగారికి ఆంధ్రాంగ్లములం దనమాన పాండిత్యము గలదు. కవిత్యమందును, గానకళయందును మొదటినుండియు వీరి కభిరుచి మొండు.

“కవిత

యందు నానత్తి పుట్టించినట్టి గురుడు
కందుకూరి వీరేశలింగ కవిశాఖి”

యని నరసింహముగారు తమ “శ్రీరామకృష్ణ శరమహానచరిత్రము” నఁ జెప్పకొనియున్నారు. ఆ గ్రంథమును వీరు ౧౯౦౩ లో బద్ధరూపమునఁ బ్రచురించిరి. ౧౯౧౨ సంవత్సరమున “శ్రీ గౌరాంగచరిత్ర” ప్రథమభాగమును, ౧౯౧౪ లో ద్వితీయభాగమును రచించిరి. ౧౯౧౬ లో వీరు రచించిన “రూపలత” యను చక్కని సొంత నాటకమును “ఆంధ్రపత్రిక” లోనో, వేతాక పత్రికలోనో నేను విమర్శించితిని. ౧౯౧౮ లో వ్రాసిన “వనవాసి” పార్వతివిరచితమగు నిగ్గిఱు కావ్యమునకు భాషాంతరమె. ఇవిగాక వీరు “శ్రీ వివేకా నందస్వామి యుపన్యాసములు” మహాత్మా గాంధీగారి “ఆత్మసంయమము — ఆమితవిషయానత్తి” యను పుస్తకములను వచనరూపమున భాషాంతరము చేసిరి. పెక్కులు చిన్న పుస్తకములు, వ్యాసములుగాక వీరిటి వల “ఆదర్శసుఖజీవనము” అను శ్రీ కుశీరాముగారి యాంగ్ల గ్రంథమునకుఁ దెలుఁగు వ్రాసిరి. విద్యార్థులకు జనసామాన్యమునకు నుపయోగించునట్టి పురాణకథలును, వార్తాపత్రికలో వ్యాసములును ఈయన వ్రాయుచుండురు. “ప్రహసనములు — పత్రికావిలేఖనము” అను వీరి వ్యాసముల పుస్తక మొకటి నే నిటీవల చదివి, నరసింహముగారికి హాస్యరస ప్రధానమగు రచనలందును గల దక్షతను జూచి సంతోషించితిని.

“పెద్దవానికి చిత్తరుండు పిన్నవాడు”

అని వర్ణింపవచ్చుకవీశ్వరుఁడు నుడివినట్లు మనలో వైశవమున నణఁగియుండెడి గుణబీజములు జీవితక్షేత్రమున వికాసమందుచుండును. స్వతస్సిద్ధమగు సాశీల్యమున నొప్పురు నరసింహముగారి మనస్తత్వముఁకు ఋజువర్తనము, నియమపూర్వక జీవితచును ముఖ్యాశయములయ్యెను. ఉపాధ్యాయత్వ మిట్టి జీవితపద్ధతి కనుగుణమగు వృత్తియని విశ్వసించి వీరు విద్యాబోధకులుగనే జీవితమును గడపిరి. అట్లుగాక కీర్తిధాదులై వీరి కవేత్త ణీయములై యుండిన వో అప్పటి పరిస్థితుల ననుసరించి యేన్యాయవాదులొ యై వేలకొలది రూపాయలు నిలువ చేసియుందురు; లేదా, ఏ మండల న్యాయాధిపతులొ యై గొప్పపలుకుబడికితాబులను సంపాదించియుందురు. అట్లుగాక సంతృప్తి, మనశ్శాంతియును ముఖ్యములుగఁ జేసికొని నరసింహముగారు తమ స్వల్పవేతనముతోఁ దనివినొంది సంసారయాత్ర నడపిరి. ఆదర్శప్రాయులగు బోధకు లయిరి. నిరాడంబరలగు నత్పురుషులయ్యును తమ విధుల నెఱవేర్చుపట్ల ననమాన సాహస సామర్థ్యములు వ్యక్తపఱిచిరి. ఏఁటఁటఁ దమపాతశాలలోనుండి పరిక్షిక్షేగు విద్యార్థులలో దాదాపుగ నందఱిని గృతార్థులఁ జేయుట యనునది ప్రథమోపాధ్యాయునియందు సామాన్యప్రజ్ఞ కాదని బోధకలోక మెఱుంగును. ఇట్టి పాతశాలాధ్యక్షుఁడు ఒకమూల తనతోపాటుగఁ దన నహాయోపాధ్యాయు లందఱును విద్యాబోధనమం దప్రమత్తతతోఁ గృషిసల్పునట్లును, ఇఁకొకమూల బోధకుల పాటనకుఁ దగినట్లుగ విద్యార్థులు ప్రాలుమాలిక లేక పరిశ్రమించునట్లును నిరతము చూచుచుండవలెను. తమ బోధన బాలర మనస్సులలోని కెక్కి, వారి నెల్లరఁ బరీక్షలో నెగ్గించుట సాధారణబోధనాప్రతిభ కానేరదు. దీనికి దోడుగ నరసింహముగారియొద్ద తరివీతయిన శిష్యులు గురువువలెనే యాదర్శవిద్యార్థులుగ నుండిరని స్వానుభవమును, ఇతరుల యనుభవమునుబట్టి చెప్పచున్నాను.

గురువులు తమకును లోబడు

తెరువులు చెప్పెదరు; విష్ణుదివ్యపదవికిన్

తెరువులు చెప్పరు; ఈటిఁ

బరువులు పెట్టుగనేల బాలకులారా !

అని ప్రహ్లాదుడు బోధకలోకముమీఁద మోసిన నిందను కల్ల చేయుటకుఁ బాటుపడి, తమశిష్యులు చదువు నందెగాక శీలసంపదలోను, దైవభక్తియుందును మిన్న లగునట్లు కృషి చేసిన బోధకోత్తములలో నరసింహముగా రొకరు. నేటి విద్యార్థియె జేపు పేరుఁ డగుచున్నాఁడు. తమ శిష్యులను క్రమశిక్షలో నుంచి, మెలఁకువతోను, మంచితనముతోను సువిద్యయు, సదాచారములును వారికి పెన్నతోఁ బెట్టినవిగఁ జేసి, లోకమును సుజను లకు వానయోగ్యముగఁ జేయు నుపాధ్యాయులు నిజ మగు దేశోపకారు లగుదురేని, ఆంధ్రావనిలోఁగల దేశారాధకులలో నరసింహముగా రొక రని చెప్ప వచ్చును.

చదువు పుస్తకములు, చేయు సహవాసమును, ఒకపురుషుని శీలమును సూచించు ననునపుడు, రచించి చిన గ్రంథావళి యాతని స్వభావమున కద్దమువంటిదే కదా. నరసింహముగారి రచనములు వారి సుశీలమునకుఁ బ్రతిబింబములై. గ్రంథకర్తకు నాతని కావ్యకథానాయకు నకును శీలమునందు సామ్య మేర్పడియుండును. చర్చించిన విషయములు, వర్ణించిన పాత్రములును కృత్రికర్త స్వభావలక్షణముల కమోఘమగు చిహ్నములు. నర సింహముగారి కవిత కాశ్రయ మయిన వివేకానందుని మేధాశక్తియొక్కయు, గౌరాంగుని నిర్మల ప్రేమయొక్క యు, షరమహానరామకృష్ణుల భక్తిసాధనయొక్కయు పోకడలు ఈ రచయితవృద్ధయము నలరించు నున్న తాళయముల నిడలె!

నరసింహముగారికి సంస్కృతమం దంతగఁ బ్రవేశము లేకున్నను, ఆంధ్రాంగ్లములం దనమాన వైదుష్యము గలదు. ఈ సంవత్సరమే వీరు వ్రాసిన “ఆదర్శ సుఖజీవనము” చదివినవారు సులభమును, మనోహర

మును నగు వీరి నచనవైలి మెచ్చుకొనకమానరు. ఈ పుస్తకము న కింతటి రుచిరత గలుగుటకుఁ గారణము విషయప్రాశస్త్య మొంతవఱకొ, సరళము, నిర్దుష్టము నగు వైలిసాట గెంతవఱకొ నిశ్చయించుట కష్టము. కొన్ని పట్టులు చూచినచో పుస్తకము స్వవచనమువలె దోచుచున్నది. యుచకులకు హితబోధనము చేయువిషయమున నరసింహముగారి నాలుకవలెనే కలముగూడ వ్హత గాంచియున్నది. ప్రస్తుతకాలమందలి యువకులకు విద్యాగ్గులకును ఆదర్శజీవిత మలవఱుచుకొను విషయమున నుపయుక్తములగు పుస్తకము లింకను వీరు రచించఁబూనుట ముఖ్యము.

నరసింహము గారు గ్రాంథికభాషావాదులు. గ్రామ్యభాషలో పత్రికలు, పుస్తకములు నింతగ వ్యాపించుట విద్యాగ్గు లాంధ్రభాషాజ్ఞానమున పెనుకఁబడియుండుటకు ప్రబలకారణమని వీరి నిశ్చితాభిప్రాయము. ఆరి తేతిన గ్రంథరచయితలయ్యును వక్రత్వవిషయమున వీరి కంత యభిరచిగాని, యనుభవముగాని యున్నట్లు కానఁబడదు.

పదునాఱుసంవత్సరములక్రిందట వీరికిఁ గళత్ర వియోగము గలిగెను. సంతానము లేకున్నను, “అపుత్రస్య గతి ర్నాస్తి” అనువాక్యమునందుఁ దమ కంతగ విశ్వాసములేకుండుటచేత తాము దత్తుచేసికొనలేదనుచున్నారు. ఐనను, పుత్రులులేని లోపము వీరి కేమియు లేదు. తమ్ములు కీ. శే. గోపాలముగారి యొకపుత్రుఁడు గౌరాంగశర్మగారు వీరియొద్దనే పెరిగి, వీరికిఁ జేయూతయగు నభిమానపుత్రుఁడై.

నరసింహముగా రంతగ సంఘసంస్కరణాభిమానులుగాకున్నను, ప్రజలలో నీతిపునరుద్ధరణముచేయు విషయమున నెట్టి సంఘసంస్కర్తకును దీసిపోని పట్టుదల గలిగియున్నారు. హిందూసంఘభ్యన్నతికి జనులలో నీతి బలము పెంపొందుటయు, ముఖ్యముగ ప్రస్తుతకాలపు విద్యాగ్గులు నచ్చీల మలవఱుచుకొనుటయు నత్యావశ్యక మని వీరి విశ్వాసము.

శ్రీయుత కూచి నరసింహముపాత్రులు

చిరకాలము బోధకులుగ నుండి విద్యార్థుల మన వీరి సహాధ్యాయులగు శ్రీ జనమంచి సీతారామ మీదను, పాఠశాలాధ్యక్షులుగ నుండి సహాయోపాధ్యాయులమీదను చదివిన యొకపద్యముతో వీరి వృత్తాంతమును ముగించుచున్నాను:

యుపాధ్యాయునియందు ప్రాయశముగ గానబడు శీగిర సాటు, వాక్యార్థమును నరసింహముగారియందు దిండు కయును గానరావు! “నిండుకుండ తొనడిసి” నంద మున వీరి శాంతిగాంభీర్యము లెట్టికి పునరినిశుల తాకుడుచకును జలింపకున్నవి. సహృదయతకు దగు మృదు వాక్యతతో వీ రొప్పించుదురు. శాంతరసము చిందు మందహాసవదనమున విలసిల్లు సాధుపురుషులు, నతత శ్రీరామభక్తి పారశస్యులును.

౧౯౨౦ వ సంవత్సరమున నరసింహముగారు పితాపురోన్నతపాఠశాలనుండి విశ్రాంతిగైకొను సందర్భము

కన్నతండ్రియటులు కని గారవంబున
శిష్యుకోడికి విద్య చెప్పినాడు
చేతిక్రిందను బసినేయు నొజ్జల కల్లు
మిత్రభావంబున మెలంగినావు
మనసునొప్పుచెడి మాటాడి యెలుంగక
భృత్యవర్గమును బాలించినావు
పైవారియందు భయభక్తు లొప్పార
కెల్ల వీధులు నిర్వహించినావు
అంజులకు నన్ని చేతల నన్ని కతుల
హేతుడు వనిపించుకొన్న నీ కెవరు చాటి ?
యింకచైనను గుళియింపు మీరకృపను
శ్రీతజనావశరంహా! హుచి నరసింహ!

ఎవరికి తెలుసు, ఇరవై సంవత్సరములలో నేను

సిగరెట్లు కాల్చుకాల్చి
కృపించెదనా -

సారాత్రాగిత్రాగి మతిచెడియుండునా - బలిష్ఠుడనై
గల్గించెదనా -

బిడ్డపై యీ చించెదనా -

చిక్కెత్తు పంతుడనయ్యెదనా -

బిష్టవకారుడనయ్యెదనా -

దాసానుదాసుడనయ్యెదనా -

క్రితోలుడనయ్యెదనా -

తపశ్శ్రీ
రామరావు
యతిసయ్యెదనా -

ఉదయనృత్యము

అడివి బాపిరాజు

ఉదయరేఖ

చెదిరె చెనల.

౧

మధురలాస్య పరవశరతి
పదము లల్లె లయలు గతులు.

* * *

నవ్యప్రణయావేశము
అన్యక్షప్రథమత్వము
హావభావ విభ్రమాలు
హాస్య కరూణ రాగమ్ములు
ప్రీడాపూరితమౌఢ్యము
విప్రలంభసంవేగము
కరుగు కనులు కలరవాలు
కలల తలపులు తానహము

మధురలాస్యపరవశరతి,
పదము లల్లె లయలు గతులు.

ఉదయరేఖ

పొదివె చెనల.

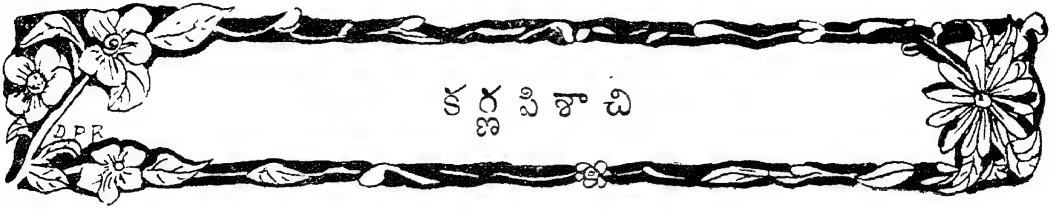
౨

అరుణగవళమిత్రమాలు
చరణయుగళసుమశలాలు
కాలాతీతపథమ్ముల,
నీరాంచితనృత్యమ్ములు.

* * *

అర్థమెరుగరాని శిశువు
కుర్చినములా, ముద్దుపలుకు
భావరహితవ్యంజనమ్ము
గోవత్సపు పేరెమ్ములు
హరిణనేత్రసంచలనము
అలవోకకు వెడలుపాట
స్వరలహరీవిహరణమ్ము
మురజధినిధిమిథ్యానము

మధురనృత్యపరవశరతి,
పదము లల్లె లయలు గతులు.

కర్ణ విశాచి

డాక్టరు పుట్టపర్తి శ్రీనివాసాచార్యులు

కర్ణ విశాచినిగూర్చి విననివారు అరుదు. కర్ణవిశాచిని వశముచేసి కొన్నచో భూతభవిష్యద్వర్తమానవిషయము లేని గావలసియున్నను అచిమనచెలిలో రహస్యముగ చెప్పునునేయుండును. కొందరునుంట్లో పాసకులు ఈకర్ణవిశాచికి భవిష్యద్వృత్తాంతము లేనియు తెలియ వనియు, భూత వర్తమాన విషయములను మాత్రము ఇది తప్పలులేక తెలియ జేయగలదనియు చెప్పుచున్నారు. వర్తమాన విషయములయినను మనము మారుచున్న స్థలమునుండి కడలకనే మరొక గ్రామమునందుగాని, లేక చాలమారమునందున్న ఇంకొక ప్రదేశమునందుగాని జరుగుచున్న విషయములను ఆలస్య మేమాత్రమున లేకయే తెలిసికొనుట యసాధ్యమని సుమారు నూరేండ్లకు ముందు జనసామాన్యము తలచియుండును. కాని శాస్త్రజ్ఞుల శక్తి సామర్థ్యములచేత కర్ణవిశాచిని గాకపోయినను కర్ణవిశాచివంటి శక్తిని వశీకరణము చేసికొనియున్నారు. నేను మనము ఎన్ని వేలమైళ్ల దూరములో నున్నవారికైనను తలచుకొన్న సంగతిని ఏమాత్రమును ఆలస్యములేకయే తెలుపగలము. ఒక యావకాలపరిణతి యంకే వేలకొలది మైళ్ల దూరమునందున్నవారితోగూడ ఉత్తరప్రత్యుత్తరములు నడుపగలము. వలయునన్నచో ఇంతమాత్రమే గాక మన కిష్టమునచ్చినవారితో నేరుగనే మాటలాడగలము. మనమాటలను ఒక రిద్దరేగాక నానాదేశములందున్న జనులు వినవలయునన్నను ఏమాత్రమును శ్రమలేకయే మనకోరికను నెరవేర్చుకొన గలము.

ఈసంగతి ప్రతి పల్లెటూరినికీరి తెలిసియున్నను ఈవిచిత్రమునకు సరియైన అర్థము చాలమందికి తెలియదు. ప్రమాదకరముగ జబ్బుతో బాధపడుచున్నప్పుడుగాని, మరి యే యితర అవసర కార్యము లున్నప్పుడుగాని సమీపముననుండు ఏ పెద్ద తపాలాఫీసునకో వెళ్లి తంతివర్తమాన మంపనివారరుదు. జాబుమాలముగ విషయమును తెలుప రెండుమాడు కోజలకాలము బట్టు సందగ్ధముందు గూడ కొన్ని గంటలలోనే తంత్రివార్త ద్వారా వర్తమానము నంద జేయవచ్చును. ఒకయూరినుండి మరియొకయూరికి మాత్రమేగాక ఒక దేశమునుండి మరొక దేశమునకును, కడకు ఈ భూమిపైనున్న ఏపల్లెటూరునుండి మరి ఏఇతరపట్టణమునకైనను తంత్రివార్త నంపవచ్చును.

ఇదిమాత్రమేగాక మదరాసు, బెంగళూరు మున్నగు గొప్ప పట్టణములందు మైళ్లకొలది దూరమునందున్న ఇరువురు టెలిఫోను ద్వారా మాటలాడుకొనుచుండుటను మనలో చాలమంది చూదియే యుండుదురు. ఈ టెలిఫోను మార్గమున ఒకయూరియం దుండువారితో

మాత్రమేగాక గుండ్రాంతరములం దుండువారితోగూడ మాటలాడవచ్చును. కాని తంత్రివార్తను తెలుపుటకుగాని, టెలిఫోనుద్వారా మాటలాడుటకుగాని ఏప్రదేశమునకైనను తంత్రితో సంబంధ ముండియే తీరవలయును. మనము రైలులో ప్రయాణము చేయునపుడు మన మెన్ని యూర్లుదాటి ఎంతమారము ప్రయాణించినను టెలిగ్రాఫ్ తంత్రిలు ఏమాత్రమును ఎవతెగకయుండుట జూచియేయున్నాము. ఇట్టితంత్రి సంబంధములేని శిల్పపట్టణములుగాని, కడకు తాలూకా పట్టణములుగాని యుండుట యరుదు. దూరదేశములకుగూడ ఇట్టి తంత్రి సంబంధము గలదు. భూగోళము నెరుగని భేచరులెనరయ్య పైనుండి భూమిని పరీక్షించినచో ఎక్కడజూచినను భూమిని తంత్రితో బంధించినట్లగవడును. ఐనను ప్రతిపల్లెటూరు ఈతంత్రి సంబంధమును కలిగించుటకు హిందూదేశమువంటి బీదదేశమునందు సాధ్యముగాదు. అందువలననే పల్లెటూళ్లందరి చాల తపాలాఫీసులనుండి తంత్రివార్త నంప సాధ్యముగాదు.

ఇటీవల శాస్త్రపరిశోధనలవలన తంత్రిసంబంధము లేకనే వర్తమాన మంపుటకును, మాటలాడుటకును శాస్త్రజ్ఞులు కనిపెట్టియున్నారు. దీనినే తంత్రిరహిత శాస్త్ర (Science of wireless) మని యందుక. టెలిఫోనుద్వారా నాలుగు వేర్వేరు ప్రదేశములం దుండువారు మనమాటలను వినుచుండవలయునన్న మనతో ఆ నలుగురికిని ప్రత్యేకతంత్రి సంబంధ ముండవలెను. కాని తంత్రిరహిత పదతిమాలముగ ఎన్ని ప్రదేశములవారయినను మన వచనములనుగాని, కడకు మనపాటలనుగాని, సంగీతమునుగాని వినగలరు. టెలిఫోను ద్వారా సంభాషణ జరుగుచున్నప్పుడు టెలిఫోనుగుండా వినబడు మాటలు సంభాషించుచున్నవారిమాత్రము వినబడునుగాని ప్రక్కనున్న వారికి వినబడవు. కాని కల్లు ప్రకర్ధకము (Loud - speaker) అను చిన్నయంత్రమును టెలిఫోనునకు జేర్చి ప్రక్కనున్న ఒకరిద్దరికీ గాక ఎక్కువమందికిగూడ వినబడునట్లు జేయవచ్చును. ఈకల్లు ప్రకర్ధకయంత్రమునే తంత్రిరహితమైన టెలిఫోనునంటి కల్లుగ్రాహకయంత్రమునకుజేర్చి మనము ఏదేశమునందో పాడుచున్న పాటలను, మాటలను వినగలము. ఇట్టియంత్రములవలననే మదరాసునందు తిరువల్లి క్కేణి సముద్రతీరమునందో, లేక మైలూపూరు సముద్రతీరమునందో సుఖముగ గూర్చొని సముద్రవాయువును పీల్చుచు కార్పొరేషను (Corporation) అఫీసునందు పాడబడు పాటలను, సంగీతమును విన

అంధవత్రి - ధాతనామ సంవత్సరాది సంచిక

గలము. ఇట్టి కష్టగ్రాహకయంత్రముచేత కలకత్తానుండియు, బొంబాయి నుండియు, మరి యింకేమార్గ ప్రదేశమునుండియైనను మహారాష్ట్రను పొందుచున్న సంధిశమును వినగలము. మార్చి మొదటి తారీఖున ఎడ్యు క్షన్ క్రకర్తిగారు ఇంగ్లాండుదేశముననుండి తమ నానాదేశ ప్రజల యను ఒకసందేశ మిచ్చగా ఆసందేశమును ప్రపంచమునందలి అన్నిదేశ మలనాటను తమ కష్టగ్రాహకయంత్రముల మూలముగ వినగలిగిరి. మహారాష్ట్రను ఇట్టియంత్రముల నుంచిన వివిధప్రదేశములందును రాత్రి ౯౦ గంటలకు చాల జనులు కవిమూర్తి ఇంగ్లాండుదేశమునుండి హులూడుచున్న చక్రవర్తిగారి మాటలను వినగలిగిరి.

ఈయంత్రమునకు ఇట్టి వినితక్రమి ఎట్లు కలిగినదో తెలిసికొన వలయునన్న తంత్రీవార్తాహర యంత్రమునుగూర్చియు, ఔలిఫాను యంత్రమునుగూర్చియు గూడ కొంత తెలిసికొనవలయును.

తంత్రీవార్తాసందేశము సంజ్ఞలమూలముగనే జరుగును. తంత్రీ వార్తాకార్యాలయమునందు మనకు కట్ట, కడకట్ట అని సూక్ష్మముగను, నీరముగను నుండు చిన్న కబ్బములేగాని ఇంకేమియు వినబడదు. ఈ కబ్బములు మనకేమియు అర్థము గాకున్నను, అచ్చట పనిచేయువానికి మాత్రము అవి ఫలనా అక్షరములను చెల్లు సంజ్ఞలని తెలియుచుండును. పాశ్చాత్యభాష లన్నిటికిని సమానముగ అక్షరసమామ్యయమున ౨౭ అక్షరములు మాత్రమే గలవు. వానిలో ప్రతిదానినిని సాంకేతికముగ ఈ సూక్ష్మద్విర్ణ కబ్బములను వివిధములుగ కేర్చి ఒక పద తి కేర్పరచియున్నారు. ఈపదతిని మోర్సు కౌన్ట్రుజ్ఞానికేర మోర్సు పదతియని అందురు. ఈపదతియందు పాశ్చాత్యభాషలందలి అక్షరములలో దేనికి ఎట్టి సంజ్ఞకలదో ఈక్రిందిపట్టికయం దివ్యబడినది:

[చూర:-సూక్ష్మకబ్బమునకు చుక్కన, దీర్ఘకబ్బమునకు గీతను గుర్తుగ వాడియున్నారు.]

ఎ . —	యన్ —
ఐ — . . .	ఓ — — —
సి —	పి . — — .
డి — . .	క్యా — — .
ఇ .	ఆర్ . — .
ఎఫ్ . . . — .	యస్ . . .
జి — — .	టి —
హెచ్	యు . . —
ఐ . .	వి . . . —
జె . — — —	ఓబ్ల్యు . — —
కె — — .	ఎక్స్
యల్	జై — — .
యస్ — —	జెడ్ — — .

సంస్కృత ఈక్రింది గుర్తులు గలవు:

౧ . — — — —	౬ —
౨ . — — — —	౭ — — . . .
౩ . . . — —	౮ — — — . .
౪ —	౯ — — — —
౫	౦ — — — —

ఉదాహరణముగ ఒక చిన్నసందేశమును గైకొందము. మార పట్టణమునందున్న ఒకరిని మరము త్వరలో రాగోరెద మనుకొందము. మనము తంత్రీవార్తా కార్యాలయమునకు వెళ్లి అతని పైవిలాసమును, మన సందేశమును ఒక నియమిత కాగితముపైన వ్రాసి డబ్బు చెల్లించిన వెంటనే అచ్చటి యంత్రము మన సందేశమునందలి ప్రతియక్షరమును సంజ్ఞారూపముగ చెలియునట్లు సందేశహర యంత్రమునందు ప్రాప్తములను, దీర్ఘములను అగు శబ్దములను జేయును. మన సందేశము ఆంగ్లమునందు కమ్ మూ (Come soon) అని యున్నదనుకొందము. ఈరెండు పదములందున్న అక్షరములను పై వ్రాసిన సంజ్ఞల రూపముగ నిట్లు వ్రాయవచ్చును:

ఈసంజ్ఞల చెల్లు సూక్ష్మద్విర్ణ కబ్బములు తంత్రీవార్తా కార్యస్థానాంతరమునందు వినబడినంతనే అచ్చటివారు దాడుకవలన ఈసంజ్ఞలు తెలియజేయుచున్న అక్షరములను త్వరత్వరగ గుర్తించి మనసందేశమును వ్రాసుకొందురు.

కాని ఇట్టి చిన్నకబ్బములు నూర్లకొలది పైక్షేపరమునందున్న తంత్రీవార్తా కార్యాలయరస్థానమున ఎట్లు వివరము నను ప్రశ్నకు సమాధానము విద్యుచ్ఛక్తియే. విద్యుచ్ఛక్తి తులెల మూలముగ ప్రవహించునని అందరికిని తెలిసినవిషయమే. కాని విద్యుచ్ఛక్తి ధనశక్తి (Positive) యనియ, ఋణశక్తి (Negative) యనియు రెండు విభాగములుగ చున్నదనియు, ఈరెండుశక్తులను సంబంధము గలిపినగాని శక్తి ప్రవహించదనియు జ్ఞానక మంచుకొనవలయును. దీనినే విద్యుద్వలయము (Electric circuit) అని యందురు. సందేశహరయంత్రమున నున్న ఒక గుండిని క్రేలితో ఒత్తినవెంటనే ఒక విద్యుద్వలయ మేర్పడి, సందేశగ్రాహక యంత్రమునందు ఇయస్కాంతము గుండ విద్యుచ్ఛక్తి ప్రవహించునట్లు చేయును. వెంటనే అ యస్కాంతము దాని దగ్గరనుండు ఒక చిన్న ఇనుపముక్కను ఆకర్షించును. ఈఇనుపముక్క నంటియుండు మరొకముక్క కదలి టక్కుని శబ్దముజేయును. ఇంతలో సందేశహరస్థానమున నున్న యంత్రముకు గుండినుండి క్రేలిని తీసి వేయగానే విద్యుద్వలయము భగ్నమై సందేశగ్రాహకయంత్రమునందలి అయస్కాంతమునకు ఆకర్షకశక్తి క్షీణించి ఇనుపముక్కను స్వస్థానమునకు పోవించును. టిక్ అను శబ్దమైన వెనువెంటనే ఇనుపముక్క స్వస్థానమునకు మరలివచ్చి చేరినయెడల సూక్ష్మకబ్బమునియు, మోర్సు

కాంగ్రెసు అధ్యక్షుని ఆంధ్రదేశ సంచార చిత్రములు :

౧. కాంగ్రెసు అధ్యక్షులు శ్రీ రాజేంద్ర ప్రసాదగారికి చెన్నపురి పెంటల్ ట్రేవనువద్ద స్వాగతము.

౨. కాంగ్రెసు అధ్యక్షులు రాజేంద్ర ప్రసాదగారికి ద్రావిడదేశసంచారానంతరము చెన్నపురి కాంగ్రెసు భవనమున సమ్మానము.

ఆంధ్ర పత్రిక - ధాతనామ సంవత్సరాది సంచిక

౨ ఏలూరున శ్రీ రాజేంద్ర ప్రసాదగారు, హరిజనులు.

౩. తిరుత్తూరిలో శ్రీ రాజేంద్ర ప్రసాదగారు.

పద్ధతి మూలముగ చుక్కయనియు, అట్లు తిరిగివచ్చి స్వస్థానము జేరుటలో కొంత తాపసింపినమెడల అది గీతయనియు పరిగణింతురు. ఈవిధముగ నిమిషమునకు సుమారు 30 పదముల చొప్పున వార్తలను సంక్షారాపముగ తెలియజేయవచ్చును.

కాని నేడు ఈమాత్రము నిదానముగగూడ నుండకుండునట్లుగ కాన్రప్రజలు ఈయంత్రము నింకను చాలవిధములగ నభివృద్ధిజేసి నిమిషమునకు 200, 250 పదముల చొప్పున వార్తాసంక్షేపము చేయగలిగియున్నారు. ఇంత త్వరగా చేతితో వ్రాసికొనుటకుగాని, సంక్షేపము సంపుటకుగాని ఏమానవునికిని సాధ్యముకాదు. కాన ఇంచుమించుగ పనియంతయు యంత్రమాలముగనే జరుగుచున్నది. ఒక్కొక్క అక్షర సంజ్ఞయం దుండు చుక్కగీతలను తెలియజేయుటకు గుండిని వ్రేలితో నొక్కి విడచుటకు బదులు పైవైటలక వంటి యంత్రమువలన వివిధాక్షరముల గుండిలపై వ్రేళ్లను నొక్కినయెడల ఒక్కొక్క నొక్కునకును ఆయక్షరమునకు సంబంధించిన చుక్క గీతలన్నియును ఏర్పడును. సంక్షేపకావమునగూడ యంత్రమే జేయుచున్నది. ఈయంత్రము కేవలము సంజ్ఞలను వ్రాయుటమాత్రమేగాక ఆయాసంజ్ఞలను యెల్ల అక్షరములను పదరూపముగ రిబ్బనువంటి పొడుగాటి కార్తమునైన వ్రాయును.

ఈతంత్రీవార్తాపద్ధతియందు కొన్ని మార్పులుజేసి దీనిని క్రమముగ విశేషవార్తా హరణమునకుగూడ ఉపయోగపడునట్లు చేయగలిగిరి. కాని ఇట్లు చేయుటకు పూర్వము ఎన్నియో ప్రయత్నములు వ్యర్థములాయెను. శీలమిచ్చ దగ్గరదగ్గరగ నుంధిములను పాతి వాని మీదుగా తంతెను తీసికొనిపోయి ఒకదేశమునందలి రెండుపట్టణములకు తంత్రీసంబంధములను ఏర్పరచవచ్చును. కాని మహాసముద్ర ముడమైనపుడు రెండుదేశములకు తంత్రీసంబంధము కలిగించుట చాలకష్టము. ఇట్టి సందర్భములందు తంతెలలో కొన్ని మార్పులుజేసి అట్టితంతెలను సముద్రపుటడుగున పడవేతురు. ఇంత పొడవుగల తంతెలను తయారుజేయుటయు, ఆతంతెలు మధ్య విరిగిపోకుండ సముద్రమునందు జేయును పోవుటయు ఎంతకష్టమో యూహించుకొనవచ్చును. అమెరికాకును ఇంగ్లాండునకును సుమారు 2500 పడవ మైళ్లుండును. ఈరెండుదేశములకును తంత్రీసంబంధము కలుగజేయుటకు చేసిన ప్రథమ ప్రయత్నమునందు సుమారు 20,000 మైళ్లపొడవుగల రాగితంతెను, దానిమట్టును వర్తమాకారముగ చుట్టబడియుండిన 3,50,000 మైళ్ల పొడవుగల ఇనుపతంతెను తయారుజేసిరి. నీటిలో పడవేయుచున్న తంతె ఎన్నియోమారులు విరిగిపోవుటచేత నీటబడినతంతె కనబడక నూర్లకొలిది మైళ్ల పొడవుగల తంతెనుగూడ వదలిపోవలసివచ్చెను. అట్లాంటిక సముద్రము కొన్నిచోట్ల 3033 పాదములు, అనగా సుమారు 93 మైళ్ల లోతుగలదు. కాన తంతెను వేయును పోవుటకు ముందు ఒక రోడు నియమితమార్గమును పరీక్షించుచు ముందు, పోవుచునేయుండవలయును. ఈయోడ సముద్రపుభోతున్న మాటిమాట్టికిని

పరీక్షించుచు నీటియగుననునందు నీటిని, మట్టిని యంత్రసహాయముతో వైకిణెచ్చి మాటిమాటికిని పరీక్షించుచుండవలెను. తంతెను నీటిలో పడవేయుటకుముందు ప్రతిభాగము నిర్వహ్యముగనున్నదా, లేదా యని పరీక్షింపవలెను. నీటిలో పడవేసిన పిమ్మటగూడ మాటిమాటికిని సముద్రతీరమునందుండి ఒడవు ఆతంతె మూలమునే సంజ్ఞల నంటి తంతె సరిగా నున్నదా, లేదా యనుసంక్షేపమును పరీక్షించుచునే యుండురు, దీనినిబట్టి అంతర్దేశీయ తంత్రీవార్తాహరణ పద్ధతిని కష్టముల నిర్దించి సాధించికో తెలియును.

అంతర్దేశీయ వార్తాహరణ పద్ధతికిని సామాన్యతంత్రీవార్తాహరణ పద్ధతికిని కొన్ని భేదములు గలవు. కాని వాని నన్నిటిని ఇక్కడ విశదీకరింప బనిలేదు. ఇక తెలిఫోనునుగూర్చి కొంత యోచితము, సంజ్ఞల సంపుట మునకంతయాశ్చర్యకరముగ దోచదుగాని మనమాటలే కడుహరముననున్న మరొకరికి వినబడుట ఆత్మాశ్చర్యకరముగదోచును కాని సూక్ష్మముగ పరీక్షించినచో ఇదిహడ సామాన్యవిషయముగనే గనబడును.

శబ్ద మనకేమి? శబ్దమును మన మెట్లు వినగలుగునునా? ము? అను ప్రశ్నలకు మనముందు సమాధాన మొసగవలెను. ఒక తంబురతంతెను మీటివనో ఒక విధమైన శబ్దము కలుగును. తంతెను మీటి జాగ్రత్తగ పరీక్షించినచో తంతె పరిస్పందనము చేయుచున్నట్లు తెలియును. మీటిన తంతెమాత్రమేగాక దానికి సన్నిహితముగనున్న తంతెగూడ పరిస్పందనము చేయుచున్నట్లే తెలియును. మన మొక నిశ్చలకాపజల మున నొకచిన్నరాయిని పడవేసినచో నీటియందు చిన్నచిన్న యల లేర్పడి గుండ్రముగ బావిగట్టువరకును వ్యాపించి నీటిలో కలుచున్న నీళ్లు రెండుముక్కలనో, లేక పండుటాకునో వైకి క్రిందికి అలలతోపాటు ఆడునట్లుచేయును. అట్లేనే మనము తంబురతంతెను మీటినయెడల తంతెయొక్క పరిస్పందనమువలన దాని నావరించియుండు గాలిలో లోలము గలిగి గాలియందుండు రేణువులకును, అణువులకునుగూడ ఈపరిస్పందనము కలుగును. ఈ పరిస్పందన క్లి అలలవలె ప్రసరించునుగాన ఈఅలలను ధ్వనికెరటము లనవచ్చును. ధ్వని కెరటములు మనచేవియందుండు నగారవంటి చర్యముమీద పడినవెంటనే అచ్చటి నరముల నిర్విఘటములవలన మనకు శబ్దజ్ఞానము కలుగుచున్నది. ధ్వని కెరటములు వాయుపదార్థమునకన్న ద్రవపదార్థమునందును, అందున కన్న ఘనపదార్థమునందును సులభముగ ప్రయాణించగలవు.

దీని నుదాహరించుట కొక చిన్నపరిశోధన జేయవచ్చును. దీనికి కావలసిన యుపకరణములు రెండు చిన్న అట్టపెట్టెలును, ఒక పొడుగాటిదారమును మాత్రమే. దారముకొనల రెంటిని చెరియొక పెట్టె క్రిందనుండు రంధ్రమునుండి పెట్టెలోనికి జొనిసి లోన ఒక ముడివేసి భద్రపరచవలెను. ఇప్పుడీ పెట్టెలను గట్టిగ లాగిపట్టి ఒకకొన నుండు అట్టపెట్టెవద్ద సుసగునలాడినచో ఇంకొక కొనవద్దనుండు పెట్టెవద్ద స్పష్టముగ వినబడును. ఈవిధముగ 20, లేక 30 గజముల దూరము,

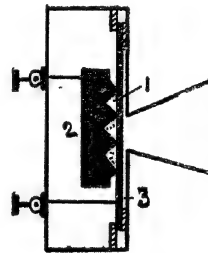
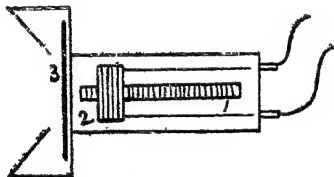
ఆంధ్ర పత్రిక - ధాతనామ సంవత్సరాది సంచిక

కేరకును పడగలను, దీని పంకకు కొంతవృద్ధిజేసి దారమునకు బను లొకతంతెను, అట్లుపెట్టెలకు బనులు పలుచని లోహపు కేకులను ఉపయోగించినచో ఇంతకన్న చాడగ చాలమారము ధ్వనికెరటలును ప్రయాణింపజేయుచున్నవి. కాని ఇట్టిపద్ధతులచే ధ్వనికెరట ములు మైశ్రకొలహారము ప్రయాణింపజాలవు గాన తెలిఫోనునందు విద్యుచ్ఛక్తియొక్క సాయము గావలయుండును.

తెలిఫోనుకు మనలో చాలమంది చూచియుండుదురు. దీని లో రెండుగొట్టము లున్నవి. మొదటిదాని కొననుండు దొప్పలోనికి మనము మాటలాడుదుము. రెండవగొట్టపుకొనను మనమొక చెగియొద్ద నుంచుకొని ఇతరుని మాటలను విందుము. ఈరెండు గొట్టములునున్నవిని ఫోన్ లైట్ పేనానుచేయుచు వార్ధమునంటి పవార్ధముతో చేయుదురు.

తెలిఫోనును కనిపెట్టి దాని సహాయముతో చాలదూరమున నున్నవారితో ప్రప్రథమమున మాటలాడగలిగినవాడు గ్రామము లైట్ అను అమెరికాదేశపు శాస్త్రజ్ఞుడు అతని తెలిఫోను యంత్ర మునకును, నేడు మన భుపయోగించు యంత్రమునకును కొంచెముభేద మున్నను ముఖ్యవిధాన మంతయు నొక్కటే.

తెలిఫోనుగొట్టముల రెంటియందును వీమున్నచో చూతము, వదనిక మొదలు గైకొందురు. ఇందు క్రిందనున్న జొమ్మయందు దగవడు మూడు ముఖ్యభాగాలు లుండును.

1. విన్నవిన్ను కార్పనుముక్కలు, 2. కార్పనుగడ్డ,
3. పరిస్పందనముచేయుకేకు

1. అయస్కాంతము, 2. చుట్టతీగ, 3. పరిస్పందనముచేయు పలుచనికేకు

మాడవది మాటలాడు గవికెదురుగుండును పలుచని ఇనుపకేకు, మనమాటల శబ్దవైఖరినిబట్టి ఈకేకు చలించుచుండును. ఈకేకుయొక్క సంచలనమువలన లోనున్న అయస్కాంతముచే వ్యాపించియుండు రంగమున పరిస్పందనము కలుగును. వెంటనే అయస్కాంతమును చుట్టుకొనియున్న తీగయందు హెచ్చుతగ్గు విద్యుచ్ఛక్తి ఏర్పడితి ఈతీగకొనల కంటించిన తంతెలుగుండ ప్రవహించును. ఇక ఈ శక్తి ఇంకొక తెలిఫోను యంత్రమునందు ప్రవేశించి మాటలు వివరమునట్లు ఎట్లు చేయగలదో శ్రోత్రేంద్రియవ్యాపార సాధ్యశక్తియును బట్టియే బోధపడగలదు. ఉచ్చారణభేదములనుబట్టియే తెలిఫోనునందున్న విందు విద్యుచ్ఛక్తి మారుచుండునుగాన అట్టి మార్పులతోనే ఆశక్తి ప్రవహించి దానికి సంబంధముండు ఇంకొక తెలిఫోనునందలి అయస్కాంతమునకును, దానిని చుట్టియుండు చుట్టతీగకును అట్టిమార్పు

లనే కలిగించును. వెంటనే ఈరెండవ తెలిఫోనునందలి ఇనుపకేకును గూడ మొదటి తెలిఫోనునందలి కేకువలెనే పరిస్పందనము జేసి అక్కడ శబ్దమున్న మాటలట్లునే వివరమునట్లు జేయును. అనగా ఈరెండవ తెలిఫోనునందు వివరమునట్లు మొదటి తెలిఫోనునందలి మాటలకు ప్రకృప్తమైన యనుకరణము. విద్యుచ్ఛక్తి సహాయముచేత ఈరెండవ తెలిఫోనునందు మొదటిదానియందు జేయుచున్న ధ్వనుల వంటి ధ్వనులనే తేకమాత్రభేదమైనను లేక యుత్పత్తి జేయుచున్నది. కనుకనే యంతముంచి తెలిఫోనునందు వివరము వాక్యముల శబ్దమైనను సామాన్యవాక్యశబ్దములవలె నుండును.

దీనినిబట్టి వదనికకును, కర్ణికకును భేదమేమియు లేదని తెలియుచున్నది. కాని ఈపద్ధతులముగ మనము చాల దూరస్థలములతో వ్యవహరించునపుడు మాటల లంతమున్నపుడుగ వివరవత్తు. కాన వది నికయందు కొన్ని మార్పులనుజేసి తెలిఫోనును నేడు చాల ఉపయోగ కరముగ జేసియున్నారు. నేటి తెలిఫోనునందలి వదనిక ఈక్రింద జూపబడిన పటమునందువలె నుండును.

ఈపటమునందు చుట్టతీగ, అయస్కాంతములకు బనులు ఒక కార్పనుగడ్డయును, దానికిని పరిస్పందనముచేయు కేకునకును మధ్యను విన్నవిన్ను కార్పనుముక్కలును ఉండును ఈకార్పనుముక్కలకున్న విశేషమేమన, ఇది విడివిడిగా నుండినయెడల వీనిగుండ విద్యుచ్ఛక్తి ప్రవహింపజాలదు. కాని వీనికి యంతమాత్రము ఒత్తిడి గలిగినను ఒత్తిడి యాధిక్యమునుబట్టి విద్యుచ్ఛక్తి ప్రవాహమునకు అవకాశము ఎక్కువగుచుండును. మనమాటల ధ్వనికెరటములవలన ఇనుప కేకు చలించుచు దాని కంటుకొని చెనునన్న ఈకార్పనుముక్కలను హెచ్చుగ, తగ్గుగ నానావిధముల బిడ్చుచుండును. ఈఒత్తిడికి అనుగుణముగ ప్రవహించు విద్యుచ్ఛక్తియందు మార్పులు కలిగి మారమున నున్న తెలిఫోనునందు ఉత్తేశబ్దానుకరణము కలుగును.

రెండవ తెలిఫోనునందలి శబ్దములు మనకు గట్టిగ వివరవత్తుననినను, చాలమందికి వివరవత్తుననినను మొదటి తెలిఫోనునుండి వచ్చు

౧. ఇటువంటి శక్తి అయస్కాంతముచుట్టును పరిమితముగ నుండును.

౨. అయస్కాంతముదగ్గర నొకచుట్టతీగను వడిగ త్రిప్పినచో తీగయందు విద్యుచ్ఛక్తి ఏర్పడునని యందరికిని తెలిసిన విషయమే.

చున్న విద్యుత్ప్రవాహమునకు ఒక చిన్న విద్యుచ్ఛక్తి క్షుత్తి సానుముతో సంబంధము కలుపవలెను. దీనివలన విద్యుచ్ఛక్తి యొక్క ప్రవాహమునిక మైనను మిగత యింకేమి మార్పులను కలుగక మొదటి టెలిఫోనునందుండు నెనుపకేరం ఎట్లు పరిస్పందనము చేయుచుండునో ఈరెండవ టెలిఫోనునందును కూడ అట్లే పరిస్పందనమును కలిగించును. విద్యుత్ప్రవాహమునిక మైకొలదిని పరిస్పందనము తీవ్రమై ఉత్పన్న శబ్దములు చాల గట్టిగ వినిపిండును.

ఇటీవల టెలిఫోనుయంత్రమునందు కొన్ని కొన్ని మార్పులను, కొన్ని కొన్ని మార్పులను కలుగజేసి ఆనేకవిద్యుత్ కార్యములను సాధించుచున్నారు. వానిలో కొన్ని ఇవి. టెలిఫోనునకు ఇంకొక దిక్పయంత్రమును అంటుజేసి యడల ఇంటవెనరును లేనపుడు అది టెలిఫోనువారు పిలుచుచున్న సంకేతమును గ్రామఫోనురికార్డునందువలె చూసియుంచి, ఇంటివారు వచ్చినవెంటనే సంకేతమును తెలియజేయును. ఈ ఈ కార్యములను ఎట్లు సాధించుచున్నారో, వీనికొరకు యంత్రమునందు గావించినమార్పులను, మార్పులను ఎవ్వయో వివరముగ చెప్పుటకు సాధ్యముగాదు.

తంత్రీవారాపద్ధతి జనసామాన్యమున కలవా మైకొలదిని ఈపద్ధతినిం ను అభివృద్ధిచేయుటకు శాస్త్రజ్ఞులు ప్రయత్నించుచున్నారు. ఈ పద్ధతిలో వార్తల నడపించుటకు తంత్రీ సంబంధ ముత్తరసరము, సంకేతము నియమిత గమ్యస్థానమున కొక్కదానికే పోయిచేరును. తంత్రీధలమునకును తంత్రీసంబంధము కలిగించుటకు సాధ్యము గాదు. మరియు రెండు ప్రదేశములకు సంబంధమును కలుగజేయు తంత్రీలు మధ్య ఎచ్చట విరిగిపోయినను, మరి ఏవిధముగ చెడిపోయినను సంకేతముంప సాధ్యముగాదు. ఇక చునముందుండు ఓడలకుగాని, వాయువిమానములకు గాని తంత్రీసంబంధ మేర్పరుప సాధ్యముగాదు. కాన వానికి సంకేతహరణ మసాధ్యము ఇంతమాత్రమే గాక పూతావుల నొకటేమారు తెలుపకలసిన విషయము లీపద్ధతిని కష్టసాధ్యములాయెను. ఒకరాజు తనప్రజలకు సంకేత మండవలసినను, ఒక గొప్ప శాస్త్రకేత్ర ఒక ఉపవాస మొనరించినను, ఒక గానశిఖామణి యొకపాటకచే చేసినను ఈపద్ధతిని వానాప్రదేశములవారును వినునట్లు చేయుటకు సాధ్యముగాదు. కాన తంత్రీమాధారము లేకయే శబ్దములనుగాని, సంజ్ఞలనుగాని తెల్పుటకు శాస్త్రజ్ఞులు మార్గము నశ్లేషింప వొడగిరి.

ఆధునిక తంత్రీ రహితవారాహరణ పద్ధతికి ఇటలీ దేశీయుడగు మాక్స్ వీ జనకప్రాయుడైనను మాక్స్ వీల్ (Maxwell), లాడ్జ్ (Lodge), హర్ట్జ్ (Hertz) అను శాస్త్రజ్ఞుల పరిశోధనలే ఈపద్ధతియంత్రాన్ని మార్గము కలిగించెను. ఈమహామణుల ప్రయత్నములను గూర్చియు, శాస్త్రవికాసమునకై వారనుభవించిన కష్టములను గూర్చియు ఎన్నియో హృదయాకర్షకరములగు నంశము లున్నను

వాని శన్నిటిని వ్యాసవిస్తరభీతిచే వదలివేయకలసినదే. కాని తంత్రీసహాయముగూడ లేకుండ వార్తాహరణ మేవిధముగ జేయగలరో, ఏవిధముగ వేలకొలది మైళ్లదూరమునను ఒకస్థలమునందు మరల అదేవార్తలను, స్వలముల విన సాధ్యమగునో కొంత తెలిసికొనవలయును.

ధ్వని కెరటమురూపముగనే ప్రసరించు నని మన మిదివరకే కనుగొనియున్నాము. ఈ కెరటములలో ఒక కెరటముయొక్క అగ్రమునుండి రెండవదాని యగ్రమువరకునుగల దూరమునకు కెరటపు నిడివి యనిపేరు. శబ్దతైత్వైద్య మెక్కువగుకాలదిని ఈ కెరటపునిడివి పాచ్చునుచుండును. కాని ఎంతతైత్వమైన శబ్దమైనను దూరదేశములకు వినిపించును. క్రీ. శ. ౧౮౮౩ వ సంవత్సరమునందు క్రాకటోవా అగ్నిపర్వతము విజృంభించినపు డుద్భవించిన శబ్దములు మూడు ౩౦౦౦ లమైళ్ల దూరమువరకు వినిపించెనట. కాని ఇట్టి సందర్భములు మానవయుగమున విశేషముగ లేవు. ఎట్టికర్ణకకోర ధ్వనిగల ఉరుమైనను ౧౫ మైళ్లదూరమున కెక్కువగ వినిపించును కాన తంత్రీ రహితముగ శబ్దహరణము జేయవలెనన్న సామాన్యములగు ధ్వనికెరటములను ఏవిధముగ నైన విస్తృతి నొందింప నమకట్టవలెను. ఈ విస్తృతమైన కెరటముల కెరటపునిడివి చాలయధికముగ నుండును గాన ఈ ధ్వనికెరటములు చాలదూరము వ్యాపించగలవు. దూరమున నుండివచ్చు ఈ కెరటములను ఆకర్షించి సామాన్యధ్వనులుగ నెట్లు మార్పుచున్నారో ఇక గమనింతుము. తంత్రీవారా, టెలిఫోను పద్ధతులనుగూర్చి వ్రాయునపుడు శబ్దస్వరూపము నేవిధముగ భిన్న పరిణామము నొందించగలమో, అట్లు అరణ్యభేదమును జేరిన శబ్దస్వరూపములను మరల ఎట్లు కేవలశబ్దములుగ మార్చగలమో తెల్పియున్నాను. ఈపరిణామ పరివర్తన స్వరూపములకు ఆధార హేతువు విద్యుచ్ఛక్తియే యని మాడ తెలియున్నాను. తంత్రీ రహితవారా పద్ధతికి గూడ విద్యుచ్ఛక్తియే ఆధారహేతువు.

రెండు లోహపురేఖలను గైకొని వాని నొక గాజుపలక కిటు నటు జేర్చియుంచి, ద్వివిధశక్తి వికారమైన విద్యుచ్ఛక్తియందలి ధనశక్తిని ఒకరేకునందును. ఋణశక్తిని రెండవ శేకునందును. ఇట్లు యెడల ఈ రెండు రేఖల మధ్య నుండు గాజుపలకగుండ విద్యుచ్ఛక్తిప్రహింపజాలదు గాన ఈ ద్వివిధశక్తులను సమ్యేళనము జెందజాలవు. ఇప్పు డీరెండు రేఖలకును ఒక లోహపుతీగచేత సంబంధమును గల్గినచో ఈ రెండు శక్తులను ఒక దాని నొకటి యాశ్రయించి ధనశక్తి నిక్షిప్తమైన రేకునకు ఋణశక్తియు, ఋణశక్తి నిక్షిప్తమైన రేకునకు ధనశక్తియు ప్రవహించును. కడకు రేఖలు రెండియందును రెండవశక్తులను సమానమై సమ్యేళనమగును. కాని అట్లు సమ్యేళన మగుటకు పూర్వము పరస్పరాకర్షకోద్వేగముచేత ఈ శక్తులు రెండును ఒకరేకునుండి ఇంకొక రేకునకు ముందుకును, మరల

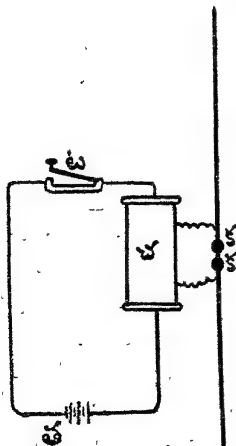
ఆంధ్ర పత్రిక - భాతనామ సంవత్సరాది సంచిక

జనుకకును ప్రవహించు చుండును. అవగా బుణశక్తిపూరితమైన కేకు నుండి విద్యుద్బల పరమాణువులు ఒక్క పెట్టైన ధనశక్తిపూరితమైన కేకునకు ప్రవహించును. కాని వెంటనే అది యచ్చుట అధికముగుటచే గాబోలు మరలబుణశక్తిపూరితమైన కేకునకు వెనుకకు మరలివచ్చును. మరలివచ్చుటలో గూడ చాలయధికముగ మరలివచ్చినందువలన ఇంకొకమారు ధనశక్తిపూరితమైన కేకునకు పరుగెత్తును. ఈ విధముగనే కొన్ని మారులు ముందువలను, వెనుకకును తిరిగిన పిమ్మట గాని యవి పడుటబడవు. ఈ రెండుకేకులకును సంబంధము కలిగించక వానిని రెంటిని దగ్గరకు దెచ్చినయెడల విద్యుచ్ఛక్తి గాలి యందు ప్రవహింపజాలకపోయినప్పటికిని శక్త్యావేగముచేత కేకులకు మధ్యనుండు కొంచెము దూరమును దువికి దాటగలను. కాని అప్పటికిని ఒకమారుమాత్రమే దాటియుండజాలక శక్త్యుద్ధతిచేత ముందునకును, వెనుకకును చాలమార్లు మధ్య ప్రదేశముమీదుగ దుముకుచుండును. ఈనూత్రముపై సాధారణమైన తంత్రీరహిత వార్తాపద్ధతిని కనుగొనగలిగిరి.

పై జెప్పిన విధముగ విద్యుద్బలపరమాణువులు వేగముగ దుముకునప్పుడును, చలించునప్పుడును వానికి చుట్టునున్న ఆంతరాళ ప్రదేశమున కొంత ఊర్ధ్వ కలుగును. ఇది కెరట రూపముగ నానాదికేతును వ్యాపించును. బుణపరమాణువుల ప్రవాహవేగ మెక్కువైన కొలదిని ఈ కెరటులు లభికములగుచు వీని సమ్మేళనమున ఒక పెద్దకెరటును తయారగును. ఈ కెరటుములను విద్యుదయస్కాంతకెరటును లనియు, వీనిని కనుగొన్న శాస్త్రజ్ఞుని పేర హెర్ట్జ్ (Hertz) కెరటులు లనియు అందురు.

తంత్రీరహితవార్తా హరణ మీ హెర్ట్జ్ కెరటులుల మూలము గనే జరుగుచున్నది. ఈ కెరటులు సుత్యుతిజేయుటకు వలయు యంత్రము ఈ క్రిందజూపబడిన పటమునందలి శుద్ధి ననుసరించి యుండును.

ఆకాశతంత్ర

భూమితంత్ర

‘త’యనునది విద్యుచ్ఛక్తి జనకస్థానము. విద్యుద్బలము మేర్పడి విద్యుచ్ఛక్తి ప్రవహింపజేయుటకు సంబంధము కలుగ జేయునది ‘ట’ యను గుండి. దీనిని ఒత్తినయెడల విద్యుచ్ఛక్తి ప్రవహించి ‘చ’ దగ్గరకు వచ్చును. వెంటనే ‘చ’ దాని నాకర్షించి దాని యొత్తి డిని ఎక్కువగ జేయగలదు. శక్తియొక్క ఒత్తిడి (Voltage) యధికముగనున్న గాని విద్యుద్బలపరమాణువులు ‘క’ ‘క’ యను రెండు చిన్న ఇత్తడిగుండ్లనుండి మధ్యనున్న స్థలముమీదుగ ముందుకును, వెనుకకును దుముకజాలవు. ఈ ‘చ’నే విద్యుత్ ప్రేమకవల్లరి (Induction coil) అని యందురు. ఒకచుట్టతీగయందు విద్యుచ్ఛక్తి ప్రవహించుచున్న దనుకొనుచు, దానికి ప్రక్కన మరొక చుట్టతీగ యున్నయెడల మొదటి తీగయందలి విద్యుచ్ఛక్తిలో మార్పులు కలిగినపుడేల రెండవతీగ విద్యుత్పూరితమగును. విద్యుత్ప్రవాహముగల మొదటితీగ రెండవతీగయందు తనశక్తిని కొంతపంపి దానిని విద్యుత్సమముజేయుచున్నది గనుక ఈయంత్రమును విద్యుత్ ప్రేమకవల్లరి యని అందురు.

ఇం దొక విశేషమున్నది. మొదటిదానియందున్న చుట్టకంటె రెండవదానియందు చుట్టు ఎన్ని రెట్లు ఎక్కువగ నున్నయెడల విద్యుచ్ఛక్తియొక్క ఒత్తిడి మొదటిదానియందుకంటె రెండవదానియందు అన్ని రెట్లు ఎక్కువగ నుండును.

ఇంత ఒత్తిడి ప్రమాణముతో వచ్చుచున్న శక్తికి ‘క’ ‘క’ లకు మధ్యనున్న స్వల్పదూరము ప్రతిబంధకము కాజాలదు. కాననే పై జెప్పిన విధముగ విద్యుద్బల పరమాణువుల డోలనము (Oscillation) సంభవించి తజ్జిత మగు హెర్ట్జ్ కెరటుములు ఆకాశతంత్ర గుండ బహిర్గతమగును. సాధారణముగ ఈ ఆకాశతంత్రము ఒక ఎత్తయిన స్తంభాగ్రమునకు గొనిపోవుటవలన ఈ కెరటుములు నేలపైన అధికముగనుండు ధ్వనికెరటుములు మొదలగువానితో కలిసి స్వరూపభేదము చెందకుండగనే దళదళింపకును ప్రసరించగలవు. ఇట్టి ఎత్తయిన రెండు ఆకాశ స్తంభములు మరరాసునందుకూడ హైకోర్టుకు దక్షిణమున గలవు.

పై పటమునందలి ‘ట’ యనుగుండిని ఒకసారి ఒత్తి విడిచినయెడల కొంతశక్తియే ఉత్పన్నమగును గాన తత్ఫలితముగ బహిర్గతమగు హెర్ట్జ్ కెరటు సముదాయము స్వల్పమే. కాని ఈగుండిని యొత్తి పట్టి నిదానముగ వదిలినయెడల ఉత్పన్నమగు శక్తి యధికముగాన బహిర్గతమగు హెర్ట్జ్ కెరటుసముదాయముగూడ సధికము. వీనిని మోర్సె పద్ధతి ననుసరించి చుక్కలగును, గీతలగును ఎన్నవచ్చును.

పై జెప్పినపద్ధతి చాలా సులభమైనదిగాని చాల దూరప్రదేశములకు వార్తాహరణము జేయవలసినవచ్చినప్పుడు ఇది అంత అనుకూలముగ నుండకపోవుచేత ఈ పద్ధతియందు చాల మార్పులు చేసి యున్నారు. శాస్త్రజ్ఞుల ప్రతిభవలన నీయంత్రములు నానాటికిని వృద్ధిబొందుచున్నవి.

ఈ కేరటములు నిమిషమునకు ౧౭,౦౦౦ మైళ్ల వేగముతో, నవగా వెలురుకిరణముల వేగముతో నానాదిక్కులకు ప్రయాణించ గలవు. అట్లు ప్రయాణించుచు మార్గమధ్యమున ఏటీగయన్నను దాని యందు విద్యుచ్ఛక్తి సత్త్వము జేయ ప్రయత్నించును. కాని అంత దూరమునుండి వచ్చుటవలన ఈ కేరటములతో కాలదుర్బలముగనుండుటచేత వానిని తెలిఫోనునందలి కర్ణికవంటిదానినంప పోనిచ్చినగాని లాభములేదు. ఈవిన్నయంత్రము దుర్బలమున విద్యుచ్ఛక్తి నేవిధముగ నాకర్షించి వృద్ధిచేయుచేయుటతో ఇదివరకే తెలిసికొనియున్నాము. కాని ఇందును ఒక విశేషము గలదు. వచ్చుచున్న ప్రవాహము నట్లనే తెలిఫోను యంత్రమునంప పోనిచ్చిన యెడల ప్రవహించు శక్తులు వేగముగ నొకమార్గమునకు ప్రవహించి మరల వెంటనే ఇంకొక మార్గమునకు ప్రవహించుచుండుటచేత ఏమాత్రమును ఉపయోగకరము గా జాలవు. కాన ఈశక్తులను ఏకముఖతములుగ జేయ నొకవిన్నయంత్రమును గనిపెట్టియున్నారు. ఈ యంత్రమును పలువిధములుగ జేసియున్నారు. వానిలో ముఖ్యమైనది స్ఫటికాకారము (Crystal Rectifier). స్ఫటికాకారము గల కొన్ని పదార్థములలో జేసినయినను ఒకదాని నొండుపయోగింపవచ్చును. స్ఫటికములు తమగుండా ఒక మార్గముననే విద్యుచ్ఛక్తులను ప్రవహింపనిచ్చునుగాని మరల వెనుకకు ప్రవహింపనీయవు. ఈ లభ్యయంత్రసహాయమున సంజీవహరణమున మోర్చుపద్ధతి ననుసరించి పంపబడు సంజ్ఞలన్నిటిని చాలదూరముననుండు సంజీవగ్రాహకస్థానమునందు ఎట్టి తంత్రీసంబంధము లేక యే విని సంజీవమును తెలిసికొనవచ్చును.

కాని ఇంతకన్న మాటలను, పాటలను వినుటకు జేయుటయే ప్రపంచవిచిత్రములలో నొక్కటి. ఇక్కడికి విదారువేలమైళ్ల దూరమునన్ను ఇంగ్లాండుజేతపువారిలో ఢిల్లీనగరమునుండి కాని, మదరాసునుండిగాని వైస్రాయిగా రైనను, లేక మరెవ్వరైనను సంభాషణ జరుపవచ్చును. ఫీడెల్ వాద్యసాధనమున లోకైక పురుషుడగు క్రయిస్టరుగాని, భూలోక గాయకశిఖావంశులలో నగ్రస్థానమును జేపించిన ఛాలియపీసుగాని నేడు లండనునగరమునందో, లేక పారిస్ నగరమునందో సంగీత కచేరీని నడపిరయెడల మదరాసుకుండిగూడ మనము విని గూనందించవచ్చును.

ఇది అత్యంతాశ్చర్యకరముగ దోచుచున్నను పై పద్ధతులను బట్టి చూచినచో ఇది దుర్వగాహముగ గనవట్టదు. తంత్రములముగ సంజ్ఞల సంప మొనరిసినవెనుక సంభాషణమును నడుప తెలిఫోను యంత్రమును కనుగొనెట్లు సులభసాధ్య మయ్యెనో అట్లనే తంత్రీరహితముగ సంజ్ఞల సంపగలిగినపిమ్మట ఈ యంత్రమునందే కొన్ని మార్పులు చేసి సంభాషణోపన్యాసములను, గానమునుగూడ తెలియ జేయుటకు నేర్పకొనిరి.

ఈ యంత్రాభివృద్ధికి కడుంగడు ముఖ్యమైన యంశము విద్యుచ్ఛక్తి యాముక ద్వారయంత్ర నిర్మాణమే. ఇది చూచుటకు

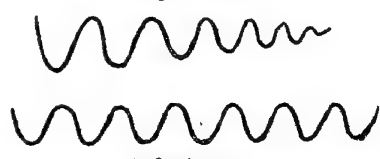
విద్యుద్దీప్తగోళమువలె వుండును. ఇందు చూడు ముఖ్యభాగములు గన్పించుచుండును. మొదటిది గొట్టమువంటిరేకు. కాని ఈ గొట్టమునకు రెండువైపులను మూతలు లేవు. దీనిమధ్యను దీని కేమాత్రము అంటుకొనకుంప కేసరము (సన్ననితీగ) అడ్డముగ నుండి దాని రెండుకొనలును వేరువేరుగ యంత్రపు క్రిందిభాగమునకు జేరియుండును. ఈ కేసరముచుట్టును ఒక సాధన ముండును. ఇది ధనశక్తిపూరిత మైనయెడలనే ఋణపరమాణువులను దానినంప పోనిచ్చునుగాని ఋణపూరిత మైనచో నట్లు చేయును.

వాయురహితాంతర్యాగము గల ఈ చిన్ని యంత్రమునందు గొట్టమువలె నుండు కేసరు ధనశక్తిపూరితముగ జేసినయెడల ఋణ శక్తిపూరిత మగు కేసరమునుండి ఋణపరమాణువు లిధికముగ కేసు విడిచి గుడికి ప్రవహించును. కాని మార్గమధ్యమున జాలముండుటచే ఈజాలము ధనశక్తియంత్రమైననే ఋణపరమాణువుల నాకర్షించి కేసువిడిచి ప్రవహింపజేయును గాని ఋణశక్తిపూరితమైనయెడల అట్లు సాగనీయదు. ఈ జాలమునకు ఆకాశతంత్రో సంబంధము కలిగించినచో దానియందు కలుగు మార్పుల కనుగుణముగ దీనియందు కూడ మార్పులు కలిగి ధనశక్తియంత్రముగనా, ఋణశక్తియంత్రముగను మారుచుండును. ఇందువలన ఋణ పరమాణువులు ఒక మార్గమున ప్రసరించుటయే గాక వీని ప్రసరణము ఆకాశతంత్రుల కలుగు మార్పులమీద నాధారపడియుండును. ఈ చిన్నియంత్రము సంజీవ హరణయంత్రమునకును, సంజీవ గ్రాహక యంత్రమునకును గూడ సహాయమును.

ఇంకొక చిన్న విషయమును గూడ జ్ఞాపకముచుకొన్నయెడల తంత్రీరహిత సంభాషణాపద్ధతయందున్న శాస్త్రవిధానము గుబోధ మగును. ఇదివరకును హార్మోనికరటములను గూర్చి మాటలాడినపు డెల్ల సాధారణముగ నుండు ఒకవిధమైన హార్మోనికరటములను గూర్చియే చెప్పితిమి. ఈ కేరటములు ఈక్రింది రూపమును దాల్చియుండును.

అనగా ఈ కేరటముల రూపము క్రమక్రమముగ హ్రస్వమునకు ఆకారము మారుచుండును. (మొదటివరుస) వీనిని చెమ్మకేరటములని యందురు. పొడికేరటముల యాకారము ఎంత దూరము పోయినను సన్నగిల్లక రెండవవరుసను జూపబడిన విధముగ నొక్కరీతి నుండును.

చెమ్మకేరటములు

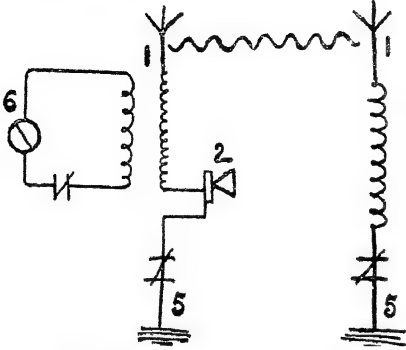
పొడికేరటములు

తంత్రీరహిత పద్ధతిని సంభాషణమును, సంగీతమును స్థలాంతరమునకు బంపవలెనన్న పొడికేరటములే ఉపయోగకరములు. వీనిని తయారు జేయు విధానమునందున్న నూతనోత్పత్తి లన్నిటిని ఇట్ల వివరింప సాధ్యముగాదు.

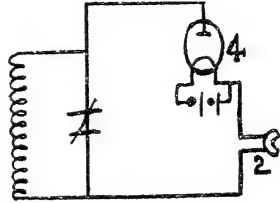
ఆంధ్ర ప్రదేశ్ - ధాతనామ సంవత్సరాది సంచిక

ఇప్పుడు క్రిందిపటమునుండి తంత్రిరహితముగ దూరప్రదేశ్ మలతో సంభాషణము జరుప నెట్లు సాధ్యమగునో విశేషమునను.

1. ఆకాశతంతరి, 2. వడకె, 3. పొడికెరటములు, 4. విద్యుత్ స్త్రీయామక ద్వారయంత్రము, 5. భూమితంతరి, 6. పొడికెరటములను క్రమాదేశములయంత్రము.

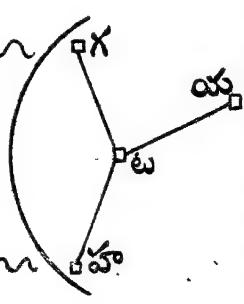
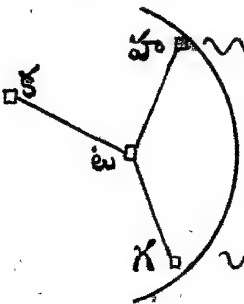
సందేశహారయంత్రము

సందేశగ్రాహకయంత్రము

ప్రథమమున ఆకాశతంతరియందు పొడికెరటములను 1 వ సంఖ్య గల యంత్రముచేత ప్రవేశపెట్టుదురు. ఇది టెలిఫోనువంటి యంత్రము గుండ ప్రవహించి 2 వ సంఖ్యగలచోట చెప్పబడుచున్న మాటలచేతనో, లేక గాసముచేతనో మరి ఏ ఇతర ధ్వనుల చేతనో తత్తత్తత్తద్దాన నుణముగ వికృతి నొందుచుండును. అట్లు వికృతినొంది ఈ పొడి కెరటములు 1 వ సంఖ్యగల ఆకాశతంతరిగుండ నానాదిక్కులకును ప్రస రించి దూరమునకున్న ఒక సందేశగ్రాహకయంత్రమునందలి ఆకాశ తంతరిని తాకిన వెంటనే అయింది ఆయంత్ర గర్భమునకు ప్రసరించి విద్యుత్ స్త్రీయామక ద్వారయంత్రముచే సంస్కృతములై వరల టెలి ఫోనువంటి యంత్రముగుండ ప్రయాణించి 2 వ సంఖ్యగలచోట కర్ణిక (Ear-piece)గుండ మనకు వివబడును.

దీనినిబట్టి ఒకదేశమున నున్నవారితో దూరదేశమునందున్న ఇంకొకరు సంభాషణము నెంతవలభముగ జరుపగలరో విశేషమునను, క్రింది పటమును చూడుడు.

ఎడమవైపుననుండు భూభాగము హిందూదేశమునందలి మద రాసుపట్టణ మనుకొందము. కుడివైపు నుండు భాగము జపానుదేశ్ ఘనందలి టోక్యో నగరభూభాగ మనుకొందము, మదరాసునందు

న్న 'క' యను నొకగొప్పవర్తకుడు జపాను నందలి 'య' అను నొక గొప్పవర్తకునితో మాటాడగోరును. 'క' తనసాధారణ టెలిఫోను లీని కొని దానియంట్ల 'ట' యను టెలిఫోనుకార్యస్థానపువారికి తాను జపానుదేశసునం దొకతో మాటాడగోరుచున్నానని చెప్పెను. - రు

వెంటనేఅతని టెలిఫోనునకును, 'హ'యను సందేశ హర స్థానమునకును 'గ'యను సందేశగ్రాహక స్థాన మునకును తంత్రిసంబంధము గలుపును. సందేశ హర స్థానమువారు పంపు హర్ష్యుకెరటములవలన జపానునందలి టోక్యోనుండేత్రగ్రాహకస్థానము వారు 'య' అనువానితో హిందూదేశీయు డొకడు మాటాడ గోరుచున్నాడను నంశమును టోక్యో టెలిఫోను కార్యస్థానమువారికి చెల్పు దురు. వారు 'క'వర్తకుని ఇంటుండుటెలి ఫోనుతో అచ్చటి సందేశహర, సందేశగ్రాహక

యంత్రములకు సంబంధము గలుగజేతురు. అప్పుడు

'క' 'య' లకు సంభాషణ జరుగును. 'క' మాటలు మదరాసు టెలిఫోను కార్యస్థానముగుండ సందేశహర స్థానమునకు వెల్లి అచటి నుండి హర్ష్యుకెరటములముగ ప్రసరించి జపానునందలి సందేశ గ్రాహకయంత్రములముగ టోక్యో టెలిఫోను కార్యస్థానమున కును, అటనుండి 'య'కును వచ్చివివబడును. 'య' యొక్కమాటలను అట్లనే తననగరమునందలి సందేశహర యంత్రముగుండకు, మదరాసు నందలి గ్రాహకయంత్రముగుండకు 'క' కు వచ్చివివబడును.

వీరి మాటలను వీరిద్దరేగాక ప్రపంచమునం దింకెవ్వరు గాకల యుననను తమ సందేశగ్రాహకయంత్రముతో వినగలరు. తంత్రి రహితప్రదత్తిని ఈదిగ్వికాటి గలదు. ఈచిక్కును తొలగించుటకై చాలపరిశోధనలు జరుచుచున్నవి. కాని రహస్యముగనుండ నావశ్యక ములేక అందరును వినదగు విషయములందు ఇట్టికష్టములేవియునుండ జాలవు. కాననే మనము మూడునాలుగు నూర్ల గూఢాయుధములకు ఒక

మంచి సందేశగ్రాహక యంత్రమును కొని మన ఇంటియం దుంచుకొన్న యెడల నానాదేశములం దుండు సందేశ హరణ యంత్రములనుండి పంప బడు నార్తలు, వృత్తాంత మును, సంగీతమును విన గలము.

కాని ఇందొక యనుమానము గలంకవచ్చును చాలసందేశహర యంత్రములు ఒకటేమారు హర్ష్యుకెరటములను బంపుచుండిన యెడల మన సందేశగ్రాహకయంత్రమునం దవియన్నియు చేరి విన

బడి అనర్థముగలగదా యని తోచవచ్చును. ఈగండరగోళమును తొలగించుటకే వేరువేరు సందేశపార స్థానములకు వేరువేరు కెరటపు నిశివిని నియమితము నియమిస్తారు. గాన మన సందేశగ్రాహక యంత్రములను అభిమత సందేశ పారస్థానమునకు గల కెరటపు నిశివి శ్రుతిజేసి (Tuning) అక్కడనుండి వచ్చు కెరటములు దప్ప మిగత వేవియును ప్రవేశించి యనర్థము జేయకుండునట్లు జేయవచ్చును. ఈ విషయమునకు సంబంధించినట్టియు, తంత్రీరహిత సందేశ పారగ్రాహక పద్ధతికి సంబంధించినట్టి మిగిలిన అంతర్జాతీయ విషయములను గూర్చి యుద్ధింపించి నిర్ధారించుటకై ఒక అంతర్జాతీయసంస్థగలదు. ఆ సంస్థ యొనరించు నియమ నిబంధనలకు లోబడి నానాదేశములవారురు తమదేశమునంతటి తంత్రీ రహిత పద్ధతిని నడుపుకొనవలెను.

తంత్రీరహిత పద్ధతి మూలముగ ప్రజలకు ఉపన్యాసముల కోసగియు, వార్తల దెలియజేసియు, గాయకభామణుల సంగీతమును వినిపించియు, నానా విధములుగ ప్రజలకు జ్ఞానాభివృద్ధిని గలిగించ ప్రయత్నించని దేశమేలేదు. కొన్ని దేశములందు ఈ భారమంతయు ప్రభుత్వమే వహించియున్నది. కొన్ని కొన్ని ప్రదేశములందు ప్రత్యేకసంస్థ లీ కార్యములను జరుపుచుండ ప్రభుత్వము ఆసంస్థలకు తన సహాయముమాత్రము జేయుచున్నది. దిగ్గరగన్న దేశము లందలి గానమును, ఉపన్యాసములను వినుటకుఁగ లేక ౭౦ రూపాయల స్వల్పమూల్యమునకు వచ్చు చిన్న సందేశ గ్రాహక యంత్రములను గొని ఇంట నుంచుకొననివారు ఇంగ్లాండు మొదలగు దేశము లందు అరుదు. కూలివారి ఇంట్లలో గూడ ఇవి చాల ఇంట్లలో నుండును. కాననే ఇంగ్లాండు దేశమునందు ఎట్టివారికిని జ్ఞానాభి

వృద్ధికి ఎంతయో అవకాశము గలదు. ఇంతప్రయత్నమునకు ప్రభుత్వమువారికి సందేశగ్రాహకయంత్రము నిండు నుంచుకొనువారు చెల్లించు యజుము చాల స్వల్పమే. కొన్ని దేశములలో ఈ రుసుము సంచత్వరమునకు ౪ రూపాయలు గూడ లేదు.

ఈ శాస్త్రజ్ఞానాభివృద్ధివలన మానవునికి ఎన్ని యనుకూలము లేర్పడినో మానవజీవిత మంత ఆనంద ప్రదమైనదో చెప్ప నలవి గాదు. ఓహో! ప్రభుత్వమునకు సముద్ర మధ్యమున వీలైన అపాయము సంభవించినయెడల దేశదేశాలకును వర్తమానమంపి ప్రాణ సంరక్షణమును జేసికొనవచ్చును. వాయుమహానములనుండి సంభాషణము నడిపించుటకు సాధ్యమగుట ఎంత ఉపయోగమో చెప్పుచునర మేలేదు. నానాదేశములవారురు ఒకరిని గూర్చి యొకరు మూఢత్వము వహించి వివిధ హేయభావములను వహించుటకు బదులు నేడు తంత్రీరహిత పద్ధతిమూలముగ ఒక రొకరిని గూర్చి ఎక్కువగ తెలిసి కొనుచు పరిచయముచేసికొనుచు అన్యోన్య స్నేహ మభివృద్ధి చేసికొనుటకు ఆస్పదిము మెండుగ గలదు.

ఇట్టి మానవాతీతములగు కార్యములను నెరవేర్చ గలిగిన శాస్త్రజ్ఞుల నేమని కొనియాడగలము! జ్ఞానాభివృద్ధికై, శాస్త్రాభివృద్ధికై తమ జీవితములను ధారపోసిన శాస్త్రజ్ఞులు పాశ్చాత్య దేశములం దెందరో గలరు జనసామాన్యము గూడ జ్ఞానార్జనమునకై వలయు శ్రమ గైకొనుచున్నది. అట్లునే మనముగూడ జ్ఞానార్జనము నకును, జ్ఞానాభివృద్ధికిని పాటుపడి గాని హిందూదేశము ప్రపంచమునం దగ్రస్థానము వహింపజాలదు.

గోవర్ధనాచార్యనవ్వుతీసారము సన్నిధానము సూర్యనారాయణశాస్త్రి

నరణ స్రజంబు నిడి శ్రీ
హరి తన కంఠమున మాయలాడయితాల్పం
దరుణీవేషము నవ్వరి
సురాసురులు లజ్జనడుచుఁ జూచెను సిరియుక్.
తన బింబాధరరసమును
గొన వేడుకవడి నిశాటకులు త్యజియింపం
గను బీయూషంబును మో
హినిరూపముగొన్న హరి రహిత్ మదిఁ
దలఁతుక్.

పొలయల్క వాంచఁ దలఁ బద
జలజంబులఁ బ్రియుఁడు, గౌరిజంఘాకాండం
బిల హరుని దాఁకఁగెలిచిన
నలరాజుజయధ్వజంబువలఁ జెన్నారె.
అగ్రమునయందు శ్రీవత్స మలరుచున్న
మాధవుని రోమవల్లరి మనుచుఁగాతఁ
దాప మడఁగించి, యున్నానదండమైన
నాభిజలజంపుఁ జాయచందమున మిమ్ము
అతీవకాలిగోటికంటినిండుగఁ దోఁచుఁ
దగిలి యందె ద్విగుణముగ నొనర్చు;
నలరుఁ జీలమండ వలపునంకెలగాఁగ;
శయ్య శిరసుపైనిఁ జంద్రలేఖ.

ప్రతిఘటించు హైమవతి మోముఁ గాంచుటఁ
గదలి చేతిపట్టు వదలి జారి
యాటలూటు చెమటసీటఁ గ్రమ్మఱినిండు
చున్న హరు జలాంజలి న్నుతింతు.
జడలు కేసరములు చదలేటుతేనియల్
వలయమైన తలయె వఱలు దుద్దు

అఱితి వినపు రొంపియందు జన్మించిన
హరుని మొగముఁదమ్మి కగుదుఁ డేటి.
సప్తటాలకు సిఁకొమ్మ నాభిచక్ర
మంటుచున్నట్టి సక్రీ పాదాంబుజంబు
జలజనాభున కనురూపనతిగ నాపె
దిద్దఁ బ్రయతించుచున్నరీతిగఁ దనఁజెప్పె.

అవః— లక్ష్మీనరస్వతుల పరిచయము
నొక్కఁడు చెలుపుచున్నాఁడు :

ఎలయించుం బణ్యాంగన
వలె మిక్కిలి కలిమికొమ్మ పరిచయలవముక్
నిలువదు మదిని; నరస్వతి
కులనతివలె జన్మజన్మకును విడువ దొగిక్.

అవః— చెలికత్తె నాయకునితో ననుచు
న్నది:

సురఁటి పెనువీపులకు డస్సి కరయుగంబు
వ్రాలుచున్నది సకియకు రమ్యమూర్తి!
ముగియ దుద్వర్తనము మేనఁ బుట్టు చెమటఁ
బొమ్మ! కొంతావలకు నది ముగియుదనుక.

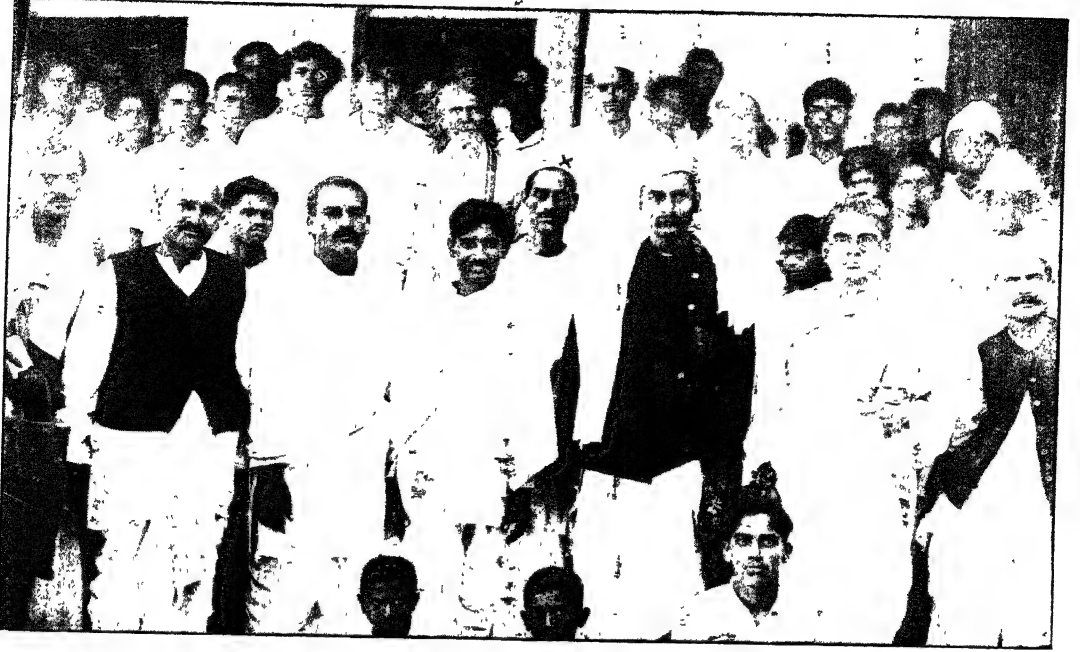
అవః— ఒకతె మరొకతెతో ననుచున్నది:

ముగుదా ! ప్రసన్నురాలుగ
నగుమీ యని చిలుకవలుక నభికి గృహిణికి
దగఁ బ్రియుఁడు పెడలె గది; చెలి
నగియె; నవతి పొగిలె; బాల నానంగొనియెక్.

అవః— నాయకుఁడు వయస్సునితో
ననుచున్నాఁడు:

విదిలించుఁ గేలు; పైఁపక
రుదియించుం, బరిహసించు; గ్రుచ్చు; నఖింబుల్.

ఆంధ్ర పత్రిక - ఛాతనామ సంవత్సరాది సంచిక

శ్రీ రాజేంద్ర ప్రసాదగారు, అనంతపురంజిల్లా, పెనుగొండలో శ్రీ యస్. వెంకటరావుగారి చిత్రశాలయందు.

గుణదల ఖిద్దరు సంస్థానమున శ్రీ రాజేంద్రప్రసాదగారు.

అంధ్రపత్రిక - భాతనామ సంవత్సరాది సంచిక

చాటితివి లోకమున నోటితేటనీతి
లలనవగు రూపలేఖావిలాసమీద
యువకదంబంబు నీయింటి యుతకలెత్తఁ
బ్రతిదిన మమర్చుచు బ్రహ్మసపడెద విపుడు.

అవ:—అనమయమున రతి సఖిల
పించు నాయకునితో నాయక యనుచున్నది:

ఒకమూల గురులు వాఁకిట; [జెలుల్
నొకమూలం జిలుక మొకరి, యొకమూలం
ఒకమూలం బిల్ల; కొక నో
సికఁబట్టుము ప్రొద్దుగ్రంకు వేగమెక్రియుఁడా!

అవ:—ఒకరి ముచ్చట నొకఁడె చెప్ప
చున్నది:

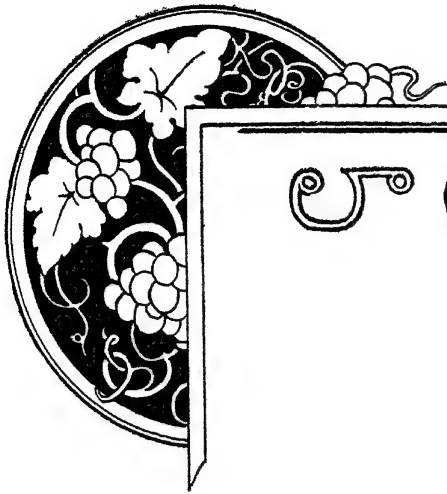
కాళ్ళులం జిమ్మియున్న పలాలరాశిఁ
గని యిలుక గేస్తువృషభంబుఁ గజ్జి మోఁదఁ
గాఁపుపిల్లయు మఱియొదియు దాఁపునిలిచి
యొండొరులఁ జూచుకొని నన్వించుండి రెడఁద.

అవ:—ఒకదంపతుల ముచ్చట నొకఁడె
తెలుపుచున్నది:

మరుని తూపుల పిండు దగ్గఱకుఁ దార్ప
వదలకయు మానదీక్షను మదనకేళిఁ
దేలుచున్నను దంపతుల్ త్రెస్సిపోక
ప్రిదులకయు మానపుకొగ్రంధి పొదలురల్లె.

అంధ్రుని చిత్తవృత్తి

లాలోచి

వి.యన్.భూషన్

[వ కాంకనాటిక]

పాత్రలు

* * * *

శేషాబాయి:—నేపాతెఆంగన, పాతికళ్ల వయస్సు, భర్తను గోల్పోయి ఆరునెలలైంది. అంతగా విచారంతోగాదు, సంఘటితచే బయటికి పోవడంలేదు యింకా.

నరహరి:—మావరావు బ్రతికివుండి వీలువృత్తి సాగిస్తున్న కాలంలో గుమాస్తా. ఆయనగతించినా యజమానురాలి అనుగ్రహంతో యింకా నాకరిలోవుండి, ఆవిడెలావాడేవీవ్యవహారాలు చూస్తున్నాడు. నలభయ్యో పదిలోవున్నా ఓకన్ను శేషాబాయిమీద వేసేవుంచి, ప్రేమభీక్ష అందుకోడానికి మనస్సు దృఢపర్చుకొన్నాడు.

జగన్నాథం:—తీవ్రమైన వడ్డీవ్యాపారంతో మిడ్డలు మేడలు గట్టి యింకా దాల్లోనే మునిగి తేలుతున్న వైశ్యభిక్షామణి, అతని వృత్తికి వుండవలసిన కఠినహృదయం, నిర్మోహమాటం పూర్తిగా గలవాడు. ముప్పైఅయిదు నలభై మగ్గ వుంటుంది వయస్సు.

రత్నాబాయి:—అరవై దాటిన ముసలి. శేషాబాయికి దూరంగా సంబంధి. చినవా రెవ్వరూ లేకపోవడంచేత చాలాకాలంనుంచీ శేషాబాయిని భర్తని కనిపెట్టుకొని వుంది. కష్టకాలంలో శేషాబాయికి వంట చేసేపెద్దాను, ఓదార్పుమాటలు చెప్తాను వున్నది.

* * * *

[శేషాబాయి ఇల్లు- రెండవది. క్రిందహాల్లో దృశ్యం. బుజంమీదనుంచి ముందు వత్తోజంమీదికి ప్రేలాడుతోంది. టైము సోఫాలు, కుప్పీలు, మేజాలు. ఓ కుప్పీలో మూలగా శేషాబాయి సాయంత్రం. కాని యింకా దీపాలవేళ కాలేదు. హాల్లోవున్న పటాల మార్పున్నది విచారంగా. పెడల్లు అంచు మైసూరు సిల్క్ చీరకట్టు వంక వెర్రిగా చూస్తూ ఏదోతీవ్రంగా యోచిస్తూంది శేషాబాయి.]

రత్నాబాయి:—(మండువాలోనుంచి హాల్లోకి ప్రవేశిస్తూ) శేషా, ఎన్నిమాట్లుచెప్పినా వినవుగద. ఎందుకీల్లా పెంకెపట్టు

పడ్డావు? ఏం ప్రయోజనం చెప్ప, ఆరోగ్యం చెడ్డమేనా మరేమన్నా వుందా? అనుకున్నాం అంతా సరిగావుంటుంది, సంచారం వృద్ధి అవుతుంది-సుఖం గావుంటావ్ అని, కాని విధితత్వుకుందా మరి? ఆయన కాలంతీరింది- వెళ్లిపోయానాడు. ఇక వున్నవాళ్లం మనకే కష్టం. అయిపోయే అప్పుడే ఆరుకెలు, ఎంతకాలమని అనే తల్చుకుంటూ వ్యసనపడ్డావు? లాభమేమన్నావుందా? అట్లాహర్షునిచోడ్చి తోటలోనేనా ఒక్కమాటగూడా కాలుకడవకుండా ఏమిటిచెప్ప? నిజాలోగ్యం ఎందుకేనా పనికివస్తుందా? చెడ్డ తర్వాత చేసేదేమింది యిక? చెప్పి చెప్పి నా ప్రాణం విడుగు వస్తోంది, లే, పడ, తోటలో అట్లా పికారుచెయ్యి కాస్తేవు, లే, రోడ్డువెంట పోయేవాళ్లు కన్నడరులే. చీకటిమరుగు, పడ శేషా.

శేషాబాయి:—ఎందుకుపిన్నీ, అన్నిసార్లు చెప్పడం? నీచేత చెప్పించుకోవం, బ్రతికులించుకోవం నాకోసరదా అనుకున్నావా ఏం? నామనస్సు బాగుంటే చాకొకరు చెప్పాలా ఏం? నాయావనం - నాడేహాలు - నాస్వపాలు - నాసౌఖ్యం - అన్నీ ఒక్కమారుగా మట్టిలో కలిపిపోయానాడే యని నేను దిగులుపడ్డాంటే, ఏమిటో చెప్తావు. పాతికేళ్లు నిండినయ్యారేదో అప్పుడే నాజీవితం అక్షమించింది. ఇక—నాకు ఆరోగ్యమెందుకు-చల్లగాలి ఎందుకు-పికార్లెందుకు-హాయి ఎందుకు? నత్తేట ముగ్గిన నావ నయ్యాను. అదృష్టవశాన మంచి చెల్లిసంబంధం కుదరడం, ఆయన వెంటనే ప్లేడరి వృత్తిలో ప్రవేశించడం, మంచి రాబడివుండడం అంతా చా అదృష్టమే అని వుర్విగ్ధురాలను. వడసారం ఎనిమిదేళ్లనా గడవలేదు. అంతా బోర్ల పడ్డది. ఇంకెందుకు బ్రతికి. అయ్యారామ! నాది ఒక బ్రతుకే!

రత్నాబాయి:—అవును శేషా, నువ్వు అనుకున్నావు, మేమూ అట్లాగే ననుకున్నాం.....కాని విధి తప్పకుండా మరి? విచారపడ్డే పోయిన అవకాశం, ఆనందం తిరిగి లభిస్తాయో? దేవుడు నీయంగుంటే అన్నీ తిరిగి సమకూర్తాయి నీకు.

శేషా:—ఎందుకు అట్లా ఎత్తి పొడుస్తావు? ఏం మళ్ళీ పెళ్లి చేసుకొని కులుకుతా ననుకున్నావా? నాచేత కాదు అల్లాంటివని. ఒకరి యగ్ర హృదయపూర్వకంగా అన్నీ తీసుకొని, అనుభవించి మరొకరూ? అబ్బా! నాకు చెప్పకు అల్లాంటి మాటలు.

రత్నాబాయి:—శేషా, నీకింకా చిన్నతనం పోలేదు, నా మోస్తరు ముసిలిదానావా ఏం? ముందుజీవితంమాట అలాగింది. ఈ ఆరుకెల్లకేం, ముందు అరవై ఏళ్లూ ఎట్లా గడుస్తాయో యోచించు. నేను నిన్ను కనిపెట్టుకుంటూ ఎంతకాలం కాశ్యతం. నీకుమాత్రం ఎవరున్నారో? వున్న పదివేల అన్నీ ఎంతకాలమని మళ్లుకుందీ? దానికేం, మొదట మోహం ఎవరికేనా వుంటుంది, మనుకారం, అభిమానం, కాని అవసరాన్ని బట్టి నడవుకోవాలి? మొగామగాని, ఆడదిగాని జీవితంలో అందులో పిన్నపదుస్సులో ముఖ్యంగా, ఒంటరిగా వుండడానికి

హక్కులేదు. రెండు అరసున్నలు కలిస్తేగాని సున్నాగానట్లు (స్త్రీ) పురుషులు కలిస్తేగాని జీవితంలో సుఖంలేదు. పెద్దదాన్ని నాకి మార్తెం తెలుసు.

శేషా:—పిన్నీ, పూర్వకాలం దానినైనా వాడనలో గట్టి దానవు. కాని నువ్వు వంద చెప్పు వెయ్యి చెప్ప, నా మనస్సు మారుతుందని తోచిదు.....(కొంచెం బెదురుతో) అదిగో, బయట ఎవరో పిలుస్తున్నారు. కేట తీస్తున్నట్టుంది. వెళ్లి చూడు.

(రత్నాబాయి హాల్లోంచి తొందరగా నడిచిపోయి చూస్తుంది. మూడు నాలుగు నిమిషాల్లో తిరిగి వచ్చి) శేషా, ఎవరో జగన్నాధంబ. అవసరంగా నితో మాట్లాడాలి. నీదేదంటే వివదంలేదు.

శేషా:—గట్టిగా చెప్ప. నావంట్లో బాగుండలేదనిగూడా చెప్ప. వెళ్లి సుమాస్తావుండగా రమ్మను.

రత్నాబాయి:—(వెళ్లి, తిరిగి రెండునిమిషాల్లో తిరిగివచ్చి) చెప్పాను శేషా. కాని వివదం లేదు. శుద్ధ మోటుమనిషిలా గున్నాడు. ఎవరో ప్రాణం పోయ్యేపనిట, అత్యవసరంబ, వరండా మెట్లెక్కిాడు అప్పుడే. లోపలికి తోసుకువస్తాడేమోగూడ (ద్వారంవరక చూస్తూ) అదిగో రానేవచ్చాడు. అఘాయత్యంగా (మెచ్చతో రత్నాబాయి మండువాలోకి పోతుంది. శేషాబాయి పైట సవరించుకొని కుర్చీలోంచి కదలకుండా పెడమటుం పెడుతుంది.)

జగన్నాధం:—(కొంచెం జంకు చూపులున్నా, నిర్భయత్యరి ప్రకటించే గమనంతో ప్రవేశిస్తాడు. నడివయసు. ఆజానుబాహువు. నైశ్యవర్తకుని వుండాలిన లక్షణాలన్నీ పూర్తిగా వున్నాయి. చేతిలో కాగితాల దస్తరం.) తుమించాలండీ బాయమ్మగారూ, త్రోసుకు లోపలికి వచ్చినందుకు. వెయమాటం పోలే లాభం లేదని, పని అవసరం కాబట్టి, అలస్థం చేస్తే నాకు నష్టం కాబట్టి-

శేషాబాయి:—(ఒరగా, కొంచెం కోపం స్ఫురింపజేసే కళ్ళతో చూస్తుంది.)

జగన్నాధం:—తుమించాలి...కోపంవద్దు...మీరే ననుకుంటూ బాయమ్మగారూ, పొరబాటుకాదుగదా, నాది.

శేషాబాయమ్మ:—(ఉరిమిచూస్తూ).....బాయమ్మగారూ ఏమిటి...శేషాబాయమ్మగారూ అని పూర్తిపేరు అనడానికి నోరు తిరగడా ఏం?

జగన్నాధం:—చిత్తం, చిత్తం...తుమించాలి...అసలుపేరు ఛప్పన జ్ఞాపకంరాలేదు. అట్లాగే పూర్తిపేరు నోటినిండాపట్టి ఉచ్చరిస్తాను...అంతకన్నానా, నా పనిఅయితేసరి.

శేషాబాయి:—(ఇంకా కోపంగానేచూస్తూ) మీరెవరో నాకు తెలీదు. మర్యాదలేకుండా ఎందుకిట్లా తోసుకురావడం? ఆడ

వాళ్లం వొంటరిగా వున్నామని తెలిస్తే... అదీగాక నావొంట్లో బాగులేదు... పనేమన్నావుంటే, రేపు ప్రార్థన సమాప్తం కావడంకి

(జేబులోంచి చత్వారం గులలోచనాలు తీసి పెట్టుకుని కాగితం చదువుతూ)... ఆన 1988 సంవత్సరం.....

శేషాబాయి:—నీమి దిగివెళ్ళ... మతివుందా లేదా?

జగన్నాథం:—అవును, మీరు వొంటరిగావున్న మాటానిజమే, నేను నిర్భయమాటంగా లోపలికివచ్చినమాటానిజమే. కాని మరుద్దేశ మేమీ లేదని తెలుసుకోవాలి మీరు...

జగన్నాథం:—మతాఅండ్, అసలు జేవుడిచ్చింది కొద్దిగా వుంది. కాని అదికాస్తా-యికాగితాన్ని తలుపుకున్నప్పుడూ, చూచి చూడండి—మాయమవుతుంది.

శేషాబాయి:—ఎందుకు అసందర్భపుమాటలు?

జగన్నాథం:—క్షమించాలి. కోమటి మండవాణ్ణి. నా కాళ్ళే సగిషీమాటలు చెబికావు.

శేషాబాయి:—(కోపంతో లేచి, కుప్పికనగ్గా నిల్చుని) పో, వెళ్ళి యిక్కడనుంచి. పిచ్చివాళ్ళతో నాకు పనిలేదు.

శేషాబాయి:—నీవి వినడానికి నాకు తీరికలేదు.

జగన్నాథం:—(అపిడేవంక నిదానించిమాట్లాడు) నిజంగానే పిచ్చికిందట్టండి. రెండవేల రూపాయలు, కాస్తామాస్తా, ఇట్లా మనసుకుంది తెలిస్తే యిచ్చేవాణ్ణా ప్రాణంబోయినా?

జగన్నాథం:—నన్ను మీరెప్పుడూ యింతవరకూ చూచి వుండకపోవచ్చు. నావేరు జగన్నాథం. మీభర్తగానైన లేటుక్రి మాఫరావుగారికి నామా స్నేహం... తర్వాత లావాదేవీలుగూడవు.

శేషాబాయి:—(నుండుమావేపు తిరిగి) పిన్నీ, నొక్కరిపిలు. ఇతని పనిచెస్తాను.

శేషాబాయి:—వినడానికి తీరికలేదని చెప్పడంలేదా?

జగన్నాథం:—బాయమ్మగారూ, క్షమించాలి, శేషాబాయిమ్మగారూ, అసలు సంగతి చెప్తాను కొంచెం సావకాశంగా వినండి.

అత్యవసరం అని, అజ్ఞే పొలంశిస్తు చెల్లించాలనీ, ఇయ్యారెన్ను ప్రేమియం కట్టాలనీ, కారుకొనడానికి కొంతతక్కువైనదనీ అంతామొత్తం రెండువేల రూపాయలు మార్గవరావుగారు నాదగ్గరనుంచి అప్పు తీసుకున్నారు. ఇదిగో, దస్తావేజు. నేను కల్పించిందికాదు. తర్వాత మాడు నెల్లకు ఆయన చచ్చారు... క్షమించాలి... కా లంచేశారు. ఈ ఆరు నెల్లా ఓలికపట్టి పూర్తిగా న్నాను. మీ గుమస్తాకు అయి దారుశార్లు చెప్పాను. నిర్లక్ష్యంగా పూర్తిగా న్నాడు. ఇకనాకు ఆగడానికి పిల్లేదు. ఎంచేతా.....

“ఇదిగో యిది ఆయన పోతూ నాకు ఉరిపాసి పోయినాడు”

జగన్నాథం:—ఆయన ఇక మాడునెల్లకు కాలంచేస్తాననగా, అదేజూలై 10 తారీకున (అంటూ దగ్గరున్న కుప్పీలో చతికిలబడి, చేతిలోవున్న దస్త్రం విప్పవూంటాడు.)

శేషాబాయి:—ఆయన అప్పు తీసుకున్న విషయం నాకు తెలిదు. నాతో ఎప్పుడూ చెప్పలేదు. దానికేం, యివ్వాలివివుంటే తప్పకుండా యిస్తాను. కాని కాలంపడ్డంది. మారు రావలసిన వసూళ్ళు రాలేదు. రేపు వస్తే, మాగుమస్తా దస్తావేజు సరియైనదో కాదో చూసి, నిజమే అయితే, ఓ నెలలోపల డబ్బు అందజేస్తాను.

శేషాబాయి:—(అతనినైపురికి ఆశ్చర్యబోతూ) ఏమిటి అమా యిత్యం? వినబడలేదూ, నాకు తీరికలేదని చెప్పాను?

జగన్నాథం:—(అదుర్దాతో) ఓ నెల కాదుగా ఓరోజుమాడా ఆగడానికి పురమవులేదు. ఇక్కడికి 9 నెలలు నిండింది, ఒక్క వైసా

జగన్నాథం:—(కాగితాలు సవరించి, ఓటి బయటికిలాగి) ఇదిగో యిది... ఆయన పోతూ పోతూ నాకు ఉరిపాసి పోయినాడు.

ఆంధ్ర సత్రీక - ఛాతనామ సంవత్సరాది సంచిక

గూడ వుండేను. అయినా మీరు చెట్టన కలగదువుదాకా ఆనాళ్ళే. కాని నాకు చిక్కలన్నీ ఓమరుగా చుట్టుకున్నాయి. నేను బాకే చక్కవాళ్లంమీరు పోతున్నారని. రెండు ఆఖరులోనా చెల్లించక బాకే నా గుకాణల్లో సరుకులన్నీ బయటికి వేసారు. ఇంట్లో మీదకు కూడా దండెత్తుతారు. అంతే మీరుమిక్కిలి కోవచ్చును.

శేషాబాయి:—(అతని ఆచూకీ ధోరణికి కొంచెం నవ్వు కుంటూ) అంతా నిజమే కావచ్చు. కాని చేతులతోగా యివ్వలేను. కావచ్చు మీ కష్టాలన్నీ...నిజమే.

జగన్నాథం:—నాతోడ, తమిళుచాలి మోటుమాటకీ, కల మీదకి వచ్చింది. మీరు యిచ్చితీరాలి వైకం, తప్పును.

శేషాబాయి:—తప్పునూ ఏమిటా ధమాకీ? కలదాకా యివ్వడానికి కలుపడను. ఏమిటా మోటుతనం, చెప్తాంటే?

జగన్నాథం:—మోటుతన మేమిటమ్మా. నాకు యివ్వాలి అంది అనుకున్నానూ, ధర్మం చెయ్యమంటున్నా అవసరమేమిటో గ్రహించారా? రేపు అవధిగలంతా నన్ను మట్లవేస్తే ఏం చెయ్యను? (ఆవేశంతో) ఏం చెయ్యనంటే?

శేషాబాయి:—ఏమిటా కేకలు? త్రోవా పోయేవాణ్ణింతా వింటారు.

జగన్నాథం:—వింటే విన్నీ. నాకేమందిది. ధయమా నాకు? ఆమాత్రం తెలుసు మీమా.

శేషాబాయి:—అంతా తెలుసు. కలలోపలగా దమ్మికి గూడా యివ్వడానికి వీలేదు. ఈ ఆవసరానికి ఎక్కడైనా సర్దుకో.

జగన్నాథం:—దమ్మిడీగూడ వీలేదు? ఏం కాజాతనమమ్మా. ఆ టిక్కెనీరు నేట్లమోస్తరు నేనేం వేలా, లక్షలూ గదిలో నేల్లో పాతేని దాచాననుకున్నావా?..(ఆవేశంతో) నాకు యివ్వాలిసిన తొక్కుకొడుకులు, తమిళుచాలి మోటుమాటకీ, ఒక్కనూ యివ్వడం రనుగమూర్తియంటే కెడితే ఊళ్లో లేడన్నారు. నరసింహారావు దగ్గరకెడితో జబ్బతో మంచంలో వున్నాడు. శేషాచలపతి, తల్లి చావుతో ఖిచ్చులోవున్నాను. నేనేం ఉరిపోషకునేదా రేపు. ఇవ్వ లేకపోయినానా. నామాట ఎట్లావున్నా, నావ్యాపారం ఖ్యాతి కాస్తా మట్లుతుంది. బుద్ధి గడ్డితని యీ అడ్డమైనవాళ్లకి ఆప్పిచ్చాను. వడ్డేమాట చేపు డెరుగున్నాడు. అసలుగూడా అంతర్ధానమయ్యేటట్లుంది. మీ శేషా యిట్లా ఏడ్చివున్నారనన్ను. చొట్లమండిపోతోంది. బాయ-తమిళుచాలి-శేషాబాయమ్మగారూ.

శేషాబాయి:—ఎందుకు వృథాగా గొంతుచించుకోవం? నా మనస్సు మనస్సులో లేదు.

జగన్నాథం:—“మనస్సు మనస్సులో లేదు!” నామనస్సు మనస్సులోవుంది? యమదూతల్లాగ వచ్చివచ్చారు, రేపు ఆ బాకీదాడ్లు.

ఏడుకొట్టే రికి తయారవుతారు, ప్రాద్దన. ఆరికాలిక్రింద నిప్పులుపోసి చట్టుంది.శరీరం,మనస్సు,మెదడు,కళ్లు,సర్వందహించుకుపోతున్నాయి. అబ్బా అబ్బా ఎల్లాంటి చిత్రమాటలలో యిరుక్కున్నాను. బోనులో యిరుక్కున్న ఎలుకపని నయం. బాయమ్మ, తమిళుచాలి, శేషా బాయమ్మగారూ, మీరు తప్పును. ఇచ్చితీరాలి. ఏమైనా సరే.

శేషాబాయి:—అబ్బా! నీవైతనం, మోటుతనంతో నా మనస్సు యింకా చెదిరిపోతోంది. ఆఖరుమాట చెప్తున్నాను. కల లోపుగా ఏమీఅందను. కచ్చితంగా అంతే, గలభాచేసి లాభం లేదు.

జగన్నాథం:—(కోపంతో వణుకుతూ) ఆఖరుమాటేనా అది?

శేషాబాయి:—అహో. ముమ్మాటికి.

జగన్నాథం:—అందాకా నన్నేంచెయ్యమంటారు?రేపు వాళ్ల కేం బదులుచెప్పను?నాఅవధి కాస్తయినా ఆలోచించారా. మీమాటేమికా? మెల్లిగాచెప్తాంటే తెలియలేదు కాబోలు. ఆఖరుమాట నేను చెప్తున్నాను. ఏబ్బిచ్చిందాకా యిక్కణ్ణించి కడలను-ఏంచెప్తారో చూస్తా.

శేషాబాయి:—మరిషివా దున్న పోతువా చెప్తాంటేను-అది దాన్ని ఒక్కతెనుచేసి ఏమిటి దొడ్డవ్వం? మర్యాద తెలిదు బుద్ధిలేదు.

జగన్నాథం:—(అగ్రహంతో లేచి, కోరమాపులతో) నేను ఓసికపట్టి వింటున్నాను. ఏమిటమ్మా మాటలు మిగలవం. ఏబ్బా యిచ్చి, మాటలాపస్తానా? చూస్తాను ఎవరడ్డంవస్తారో. చస్తేకడలను యిక్కడనుంది. (కోట్టనచ్చేటట్లుగా చెయ్యిఆడిస్తాడు.)

[శేషాబాయి కెప్పునకేకచేసి, ప్రక్కనవున్న పెట్టమీసంబి, గబగబ్బువేడిమిదికిపోతుంది...లోపలినుంచి రత్నాబాయి ప్రవేశించి, చీకటిగావుండచూచి, స్విచ్‌వోల్క్కుతుంది. హోలుమధ్యనున్న ఆగ్రా చలవతాతిడోములో లైలు వెలుగుతుంది. జగన్నాథం రొప్పుతూ కుప్పిలోవుంటాడు. అవిడే సమస్యని ఆనుకొని పెల్లగా...]

రత్నాబాయి:—ఏమిటయ్యా, యిందాకటినుంచీ వింటున్నాను, మహారథన చేస్తున్నావు. పరాయిస్త్రీతో మాట్లాడుతున్నాననే భీకేశా తేకుండా యిట్లు మొచ్చినట్టు వాగుతున్నావు. అమ్మాయి చెప్పింది తెలిడంలేదు. ఒంటరిది ఏంచేస్తుంది. గుమాస్తా వచ్చింతర్వాత.....

జగన్నాథం:—(వీగుసతో) చాలు, చాల్లేనమ్మా-నీకులు చెప్పవచ్చావు. అసలు ఆవిడేఅయింది, యిహనీవు. ప్రాణం మీది కొచ్చివేనువస్తే, ఏమిటి మర్యాద?

రత్నాబాయి:—ఏమిటయ్యోయ్, మాటలు సరిగా రానియ్యి. ఎవ్వరనుకున్నావో, ఏమిటో, పోతీనుకు కబురంపించి, ఆమాంతం గంటిస్తాను బయటికి. అసలు ఎవరి అనుకూలంమీద వచ్చావులోపలికి?

జగన్నాథం:—(లేచి, చేతుల్లో కనకతుచ్చేస్తూ) పో, పోవమ్మా. ఇల్లాంటివాళ్లను చాలాచూశాను. కోమట్టిగదా తెదిరిస్తే చాలనుకున్నావేమో. కానీ, పోలీసులు రానీ, ఏం చేస్తారో చూస్తాను. (చేతులతో బెదిరిస్తాడు... రత్నాబాయి గూడ కెవ్వన కేకవేసి లోపలికి నిష్క్రమిస్తుంది.)...అబ్బ...ఈదిం ఎక్కడికిపోయి బాకేవనులు అడిగినా యిట్లాగే చుక్క ఎదురిస్తోంది. తెల్లవారిలేచి ఎవరిమొహం చూశానో, ఇష్...రామ, రామ. అరిచి అరిచి గొంతుగూడ ఆరిపోతోంది. మనస్సు బేజారయింది...రెలకాలిట, రెలగాను ఒక్కక్షణం ఎల్లా? తెల్లవారితే వచ్చిపడ్డారు. ఆకులకట్టుకుని రాత్రే ఎక్కడికేనా ఎగిరిపోనా? ఏమంత్రగాడిదగ్గరకైనా వెళ్లి బుట్టలో దాగి మాయమైపోనా? దిక్కుమాలినలోకం, పోనీగదా కష్టాల్లో వున్నారని అప్పిస్తే, యిది పితలాటం. ఇదిగదా అవస్థని ఎవ్వరికీ యివ్వకపోతే వడ్డీవస్త్రం. అబ్బ! వొళ్లంతా మండిపోతోంది. ఏంచెయ్యను ఏంచెయ్యను? మనస్సు బాగున్నట్టుట కబుడేగారికి. నామనస్సు బాగుండి చచ్చింది. ఆడది అయిపోయిందిగాని, బిడపడి రక్కెడ్తును, కొరికేడ్తును. అట్లా అనిపిస్తోంది నాకోపం (వైనగదిలో సంతాపం జరుగుతోంది. మాటలు స్ఫుటంగాలేవు) అదిగో ఆదాళ్లు యిద్దరూ ఏవో గుసగుసలు ప్రారంభించారు. కొంపతీసి చావగొట్టరుగద యిద్దరూ కలిసి. లేకుంటే పోలీసుల్ని పిలవనంపలేదుగద. వున్నదంతా చాలక మరొకవ్వంగూడా వస్తుంది. అయ్యో బాబోయ్! చల్ల గాజారి యింటికి పోనేమిటి? పోతే, అదేగిడవతిరిగి, ప్రాద్దున్నే సిద్ధమవుతారు ఆకుంకలంతా. ఇహ ఆగరు.

(ఇంతలో మెట్టుమీద కాళ్లచప్పుడు. తర్వాత మాటలు. "అమ్మాయి! నామాటవిన. వొడ్డు. ఆపనివొడ్డు. చాడు మోటునుసి." "ఫర్వాలేదు, సిస్టీ, నాకు తెలుసు ఏంచేయాలి.")

బాబోయ్, ఏదో కొంపమనిగోండుకే వచ్చింది, కానీ. యిండాకా వచ్చి బెదిరిపోతే ప్రయోజన మేమిటి?

(శేషాబాయి మెట్టుమీదవచ్చి అక్కడున్న ఆర్పినంటి, తిలోత్తమ పోజులో నిల్చుంటుంది. తల్లి గంపెడు మల్లెపూలు. బంగారు నక్కి-కోవాసిల్లుచీరలు ఎర్రకోటిక్కు కాంతిలో ధగధగా మెరుస్తోంది. వాటకంకో నటకురాలు మోస్తరు, సీసీమలో నాయకురాలు మోస్తరు చమకుతో, భావవివశతకల్పించే వయ్యారంతో, చక్కిలిగిలీ పెట్టే మాపులతో నిల్చుంది...జగన్నాథం ఒక్కమారుగా నిర్ఘాంతి పోయి, గుడ్డు మిటకరించి, నిదానించి రెప్పవచ్చుకుండా చూస్తూంటాడు, కనపడేవ్యక్తి నిజమే కట్లా అని.)

గొయి:—గోర.

జగన్నాథం:—ఆర

శేషాబాయి:—

జగన్నాథం:—క్షమించాలి,

శేషాబాయి:—తర్వాత.

జగన్నాథం:—(తడబడుతూ) క్ష-మించాలి.

శేషాబాయి:—(వెక్కిరింపు నవ్వుతో) దైర్యమంతా-

జగన్నాథం:—మాయమైంది.

శేషాబాయి:—ఎంచేతో?

జగన్నాథం:—(తనలో) చచ్చినంత వొట్టు, యింతవర కెన్నడేనా యీలాంటి పిల్లనిచూస్తే! ఇండాక చీకట్లో ఆ నల్ల చీరలో నంటే ఏమీ గుర్తించలేకపోయానాను కబుడే అందాన్ని! మధ్యలు అందంగా వుంటారని తెలుసుగాని యింతా? ఇదేమిటి, వొళ్లంతా కంపర మెత్తుతోంది. ఏం వాసుతానో కొంపతీసి. హల్లురాకపోతే పోయిందే గాని, తస్మాద్విద్యుత్ కల్గితని తీరుతోంది.

శేషాబాయి:—(కొంచెం ముందుకువచ్చి వైట మందుమా, వెన్నెక్కి విసురుతూ) ఏమిటి ఆలోచన?

జగన్నాథం:—(గాబరాతో ఏ-ముందీ

శేషాబాయి:—అయినా?

జగన్నాథం:—మీరేనా అని చూస్తున్నాను.

శేషాబాయి:—నేనుగాక మరి?

జగన్నాథం:—నిజంగా చెప్తాను.

శేషాబాయి:—తెలుసు-చెప్పబోయే దేమిటో.

జగన్నాథం:—క్ష-మించాలి.

శేషాబాయి:—తర్వాత?

జగన్నాథం:—మాట రావ-డం-లేదు.

శేషాబాయి:—రానీవద్దు.

జగన్నాథం:—(వణకుతో) ఇంత-అం-దం-నే-నెక్క-డ

శేషాబాయి:—నా అందంతో నీకేం పని?

జగన్నాథం:—క్ష-మించాలి. ఆగక-చెప్తున్నాను.

శేషాబాయి:—ఆడవాళ్లని ఎప్పుడూ చూడాలి?

జగన్నాథం:—చూ-చాను. మా-బట్టల-మెపుకు వస్తూంటారు చాలా-మంది.

శేషాబాయి:—మరి?

జగన్నాథం:—కానీ-ఇ-ల్లాంటి-అం-దం-ఎప్పుడూ,

శేషాబాయి:—చాలు అంతటితో ఆగవ్వు.

జగన్నాథం:—క్ష-మించాలి. ఆ-గ-క

శేషాబాయి:—వచ్చిన పని?

జగన్నాథం:—పూర్తిగా మరిచిపోయి-నా-ను-అది-త-ర్వాత చూడవచ్చు

ఆంధ్ర పత్రిక - ధాతనామ సంవత్సరాది సంచిక

శ్రీమదానందాచార్య:

శ్రీమదానందాచార్య:

శ్రీమదానందాచార్య: (శ్రీమదానందాచార్యులతో నా జాతి పూలు సవరించుచుంటూ- శ్రీమదానందాచార్యుల ముందువేసి) ఎంతమొత్తం?

శ్రీమదానందాచార్య: (అవిశేషమునకు భంగపడి, ఆశ్చర్యముగా)

శ్రీమదానందాచార్య: (శ్రీమదానందాచార్యులను ఆశ్చర్యమున) ఏమిటి

బోలు! ఆపవాదంలే భిన్నాభిప్రాయం. స్త్రీలంటే మా ఆయనకు అనితాభిమానం.

జగన్నాథం: మీరు లభించడం కేవలం ఆయన పూర్వ జన్మ సకృతం. కాని విధివశంచేత ఆప్తకాలం మీకు సౌఖ్యం యివ్వడానికి.....పాపం! వంటిదిదాన్ని జేసి యీచిన్నవయస్సులోనే, విడిచివేశాడు...పాపం!...ఎంత మీదు? తమించాలి- ఆగక అమరుకున్నాను.

శ్రీమదానందాచార్య: నా వయస్సుతో నీకేం పని? పాతికేళ్లనుకో,

జగన్నాథం: ఆబా! ఏం చెప్పాను.

శ్రీమదానందాచార్య: మొత్తం?

జగన్నాథం: దానికేం గానీండి, శ్రీమదానందాచార్యగారూ, నాకళ్లు ఎంతో ప్రద్యుంఛమునన్నాయి, యివ్వాలి! నాతోడి-తమించాలి, నిజం చెప్తున్నాను- మిమ్మల్ని- యీ విధంగా- యింత అందంతో- మొదలెంచాచి వున్నట్లయితే- నిజం చెప్తున్నాను. ఆవిధంగా, కలుపుగా- మోటుగా- మూలకకపాద్యేవాణ్ణి.

శ్రీమదానందాచార్య: అంటే- అందమైన ఆపవాదంతో ఎట్లా మూలకకాంతో తెలుసన్నమాట.

జగన్నాథం: యథార్థం చెప్తున్నాను- బాధామయ- తమించాలి- శ్రీమదానందాచార్యగారూ- ఇప్పుడంటే- ఏళ్లువచ్చి మీద పడ్డా యిగాని- ఒకప్పుడు నేనూ- వయస్సుతోనూ, వయస్సుయొక్క ఆనేకంతోనూ మిలిమిలలాడు తూండేవాణ్ణి. కనీసం ఎనిమిదిమంది పిల్లలతో నేనా ప్రేమసాగరంలో యాదివుంటాను. మా మూలకకంవాళ్లుగాదు సుమంధీ- కన్నలు వణ్ణిస్తారే- ఆలాంటి అందం- పోకడలు గలవాళ్లు. కాని ఒక్కమాట చెప్తాను. అచభవంవల్ల ఆపవాదానంత-చంచలత్వంగలదాన్ని మరోటి ఎరగను- తమించాలి. ఎంతేతా?

శ్రీమదానందాచార్య: పాపం! విచారకరమైన విషయమే! ఎనమంతురు మోసం చేశారుగా?

జగన్నాథం: ఆకాభం! మేకాకుండా, మనోవ్యభేకాకుండా పై సాహుడా మోసం. కనీసం ఎనిమిదివేలైనా తగలేనేవుంటాను, ఆ ఎనిమిది పాదరసంబుష్టమీదా, నమ్రతారో లేదో.

శ్రీమదానందాచార్య: పాపం, అంచేతే కా

“ఏమిటా చెప్తున్నావు” అని గరిష్ట

కా. నాగేశ్వరరావు పంతులుగారి యభిప్రాయము

encouragement from the officials, scholars and businessmen. (Sd.) K. NAGESWAR RAO.

MADRAS, 7th APRIL 36.
I saw "Chinnamamba Andhra Mudralekhini" while in working operation. It is a difficult task to invent a Typewriter in Telugu Language with 600 letters with varied sizes and sounds. A long felt want in Telugu language is fulfilled by the Ch. A. Typewriter. The typewriter deserves all the

యస్. రాధాకృష్ణన్ గారి యభిప్రాయము

WALTAIR, 6-3-1936.

I tested this typewriter and found it quite ingenious. The Telugu Alphabet is somewhat complicated and its difficulties are overcome in a striking manner. This pioneer attempt deserves every encouragement.

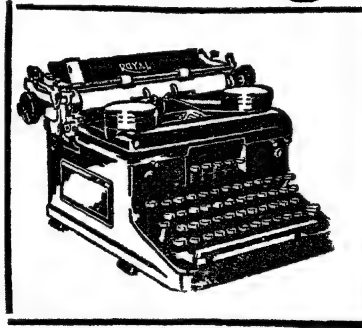
(Sd.) S. RADHAKRISHNAN,
Vice Chancellor, ANDHRA UNIVERSITY.

చిన్న మాంబాంధ్ర

ముద్ర లేఖిని

ఆంధ్రభాషావధూటికి
ఛాత వత్సరపుకానుక.

తెలుగు
టెవురెటరు

ప్రస్తుతము 100 మిషనులు మాత్రమే వచ్చివి. కావలసినవారు వెంటనే త్వరపడుదు. ఆలపించిన ఆశాభంగము.

చిన్న మాంబా
నిలయము,

త్యాగరాయనగరము, మద్రాసు.

కట్టమంచి రామలింగారెడ్డిగారి యభిప్రాయము

CHITTOOR, 11-2-'36
I examined and tested by dictating very difficult words the Telugu Typewriter of Chinnamamba Nilayam. I was quite surprised at the faultlessness and excellent reproduction. I think this typewriter is a marvellous achievement.

C. R. REDDY.

వి. కృష్ణారావుగారి యభిప్రాయము

MADRAS, 29-2-'36.

I have pleasure in certifying that I have seen the Chinnamamba Andhra Mudra Lekhini machine designed by Raja Kumar of Pithapuram, at work, and found it quite original and as efficient as any English Typewriter. As precious acquisition to the Telugu Language I am sure it will prove very useful for purpose of office or private correspondence in Telugu.

(Sd.) V. KRISHNA RAO,
Telugu Translator to Govt. Madras.

of the
famous
labels
"BABY"
"CHITRALEKA"

[బాంబి:—1/64, మింటుస్ట్రీటు, పార్కుటర్స్, మద్రాసు.

ఆకర్షణీయమైన నగలు

బంగారము మన దేశమునుండి విశేషముగా ఎగు
మతి గావింపబడుచుండుటవలన, చాలమంది తయారైన
నగలను కరిగించుకొనుచున్నారు. బంగారుఖరీదు విశరీత
ముగా పెరిగిపోవుటచే ప్రజలు క్రొత్తనగలను చేయించు
కొన మానుకొనిరి. నిజమైనబంగారు వెలలో ఎన్నో
పంతులు తక్కువఖరీదుకే యెక్స్‌చేంజియర్ 18 క్యారటు
గోల్డెనగలు లభించును.

బంగారుకు నకలుగా
యెక్స్‌చేంజియర్ నగలే
శ్రేష్ఠమైనవి.

ఈ నగలు 10 యేండ్లకంటె
యెక్కువకాలమే వాడుకొన
వచ్చును. ఎంత తెలిసినవారుగూడ
వీటికిని అనలు బంగారునగలకును
భేదముకనిపెట్టజాలరు. అయినప్పటికి
చాల చౌక. అనేకరకములు గలవు.

కొవలసినవారికి కేటలాగు ఉచితము.

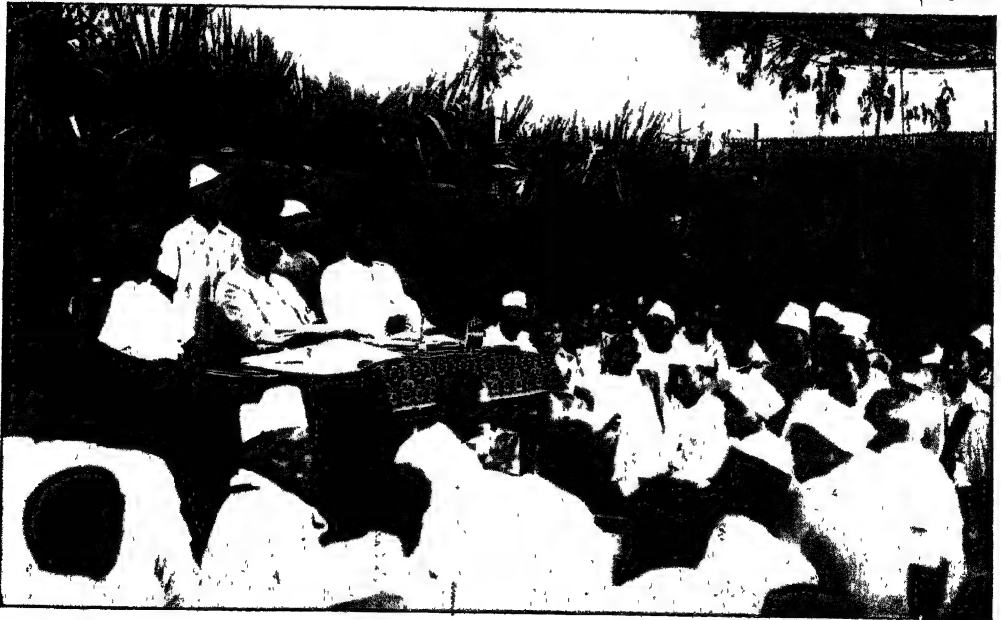
EXCELSIOR TRADING Co.

Sheikh Memon Street, Opp. Crawford Market, BOMBAY.

ఆంధ్ర పత్రిక - ధాతనామ సంవత్సరాది సంచిక

అ. భా. ప్రి. శా. శ్రీయునుచోసభా కార్యనిర్వాహక శ్రమంఘసమావేశము, చెన్నపురి.

గౌరవ ఆంధ్రరాష్ట్ర మహాసభ, వివరణనిర్ణయసంఘము, కాకినాడ.

15-వ ఆంధ్రరాష్ట్ర మహాసభ, కాకినాడ; పతాకాప్రతిష్ఠానంతరము.

16-వ ఆంధ్రరాష్ట్ర మహాసభ, కాకినాడ; పతాకాప్రతిష్ఠకు తూర్పుము.

శ్రీ ఆరవింద జీవితము

వీరిజీవిత మంతవఱకు నేభాపయందు నింతవివరముగా ప్రకటించబడలేదు.

ఇందు వీరిజీవితవిశేషములు, వీరియోగము, ఆశ్రమవిషయములే గాక

వీరి జాతకము, ధర్మపత్నికి గంగాలో వీరువ్రాసిన అద్భుతలేఖలు

‘స్వాతంత్ర్య నిర్వచనము’, ‘జాతీయత’, ‘ప్రాచ్యులు - పాశ్చాత్యులు’

అను కీర్తికలక్రింద వీరా కాలమున రచించిన వ్యాసముల

కనువాదములు, వీరి ఉత్తరభారతవివాహము,

౧౯౦౯ లో వీరుప్రకటించిన నాదేశీయుల కొకబహిరంగలేఖా సంగ్రహము

మున్నగువిషయము లెన్నియోగలవు.

(శ్రీ) ఆరవిందుల, ఆశ్రమకట్టడముల ఫోటోలు గలవు.

ఫెదరుపైలుపేపరు - పెద్దతరములు - చక్కనికూర్పు - వెల ౧-౦-౦.

శ్రీ ఆరవింద దర్శనము

(శ్రీ) ఆరవిందుల ఆపూర్వ తత్త్వసారమంతయు నిందున్నది.

లైఫ్ డివైన్ - (Life Devine) అను తమగ్రంథమున (శ్రీ) ఆరవిందులే

సంగ్రహముగా రచించినభాగము ననుసరించి

బ్రహ్మ(శ్రీ) వేలూరు చంద్ర కేళిరంగారు వ్రాసినారు

(శ్రీ)

ఆరవిందులు స్థాపించునెంచు దివ్యజీవనము, భాగవతజీవనము, స్వర్గరాజ్యము ఏదో

ఆదివ్యపరిణామ మెట్లురాగలదో ఈగ్రంథమును పఠించినవారికి తెలియగలదు.

తత్త్వజ్ఞానగలవారందఱు చదువవలసిన గ్రంథము.

ఫెదరుపైలుపేపరు - పెద్దతరములు - చక్కనికూర్పు - వెల ౧-౦-౦.

ఈ గ్రంథముల విక్రయధనము (శ్రీ) ఆరవిందులకు నమర్పించబడును.

నలయవారు:—

ఆంధ్ర గ్రంథమాల,

తంబునెట్టిపేటి,

మదరాసు.

బెజవాడ

సరస్వతీ బుక్ డిపోవారి స్వంత ప్రచురణములు.

ఆంధ్రదేశమును ప్రదర్శించు

నాటకరత్నములు.

ద్రౌపదీ వస్త్రావహరణం.	ము అ	1-0-0
శ్రీ కృష్ణలీల.	డిటో	1-0-0
సావిత్రి.	శ్రీ సు	1-0-0
సతీ సర్కుబాయి.	సా రా	0-12-0
సతీ-అనసూయ.	డిటో	1-0-0
రంగునా రాజీ.	డిటో	1-0-0
కాలకేతనము.	డిటో	1-0-0
భోజ కాళిదాసు.	డిటో	1-0-0
ప్రతాపరుద్రయము.	డిటో	1-0-0
ఆలీబాబా (40 వాంగలు)	డిటో	0-12-0
భీష్మ బ్రహ్మచారి.	డిటో	1-0-0
మహాభక్త విజయము.	డిటో	1-0-0
సంగీత శశిరేఖ.	డిటో	0-12-0
గంగావతరణము.	డిటో	1-0-0
సత్యహరిశ్చంద్ర.	డిటో	1-0-0
రాధాకృష్ణ.	పా ల	0-12-0
విప్రనారాయణ.	డిటో	1-0-0
పాదుకా పట్టాభిషేకం.	డిటో	1-4-0
శ్రీ కృష్ణకులాభారం.	ము సు	1-0-0
చంద్రగుప్త.	డిటో	1-0-0
కృష్ణలీల-బల్లారి.	శ్రీ సు	1-4-0
లవకుశ	డిటో	1-4-0
సంపూర్ణ మహాభారతము.		1-0-0
దుర్గాదాసు.	జం శి	1-4-0
రాజా ప్రతాపసింహ.	డిటో	1-0-0
చంద్రగుప్త.	సం శి	1-0-0
బొబ్బిలి యుద్ధము.	శ్రీ కృ	1-0-0
రామదాసు, బల్లారి.	డి గో	1-0-0
జయంత జయపాలము.	ఆ స	0-12-0

ఆదిభట్ట నారాయణదాసుగారిచే

రచియింపబడిన హరికథలు.

జానకీ శపథము.	1-0-0
దుక్కిణీ కల్యాణము.	0-12-0
మార్కండేయ చరిత్రము.	0-12-0
హరిశ్చంద్రోపాఖ్యానము.	0-12-0
అంబవీవ చరిత్రము.	0-8-0
భీష్మ చరిత్రము.	0-8-0
ప్రహ్లాదచరిత్రము.	0-8-0
గజేంద్రమోక్షము.	0-8-0
మైన ఉదహరించిన 8 పుస్తకములు	
కలసిిన క్యాబిన్	5-8-0

బీ. బాలాజీదాసుగారిచే

రచియింపబడిన హరికథలు.

గయోపాఖ్యానము.	0-8-0
జయప్రదా దేవి చరిత్రము.	0-8-0
రుక్మాంగది చరిత్రము.	0-8-0
నలచరిత్రము.	0-8-0
దయాకర విజయము.	0-8-0
శశిరేఖా పరిణయము.	0-8-0
సీతాకల్యాణము.	0-8-0
సంగ్రహ రామాయణము.	1-0-0
త్రైశంకు విజయము.	0-8-0
కుశలకు విజయము.	0-8-0
కుచేలోపాఖ్యానము.	0-8-0
ద్రౌపదీ మానసరత్నము.	0-6-0
సూరదాసు చరిత్రము.	0-6-0
పురందరదాసు చరిత్రము.	0-6-0
హరికథాఢేతి హాసమంజరి పా-I	0-6-0
డిటో రెండవభాగం. (కీర్తనలు)	0-6-0
కర్ణానంద దాయిని. (పద్యములు)	0-6-0

ఇంకా మావద్ద అనేక రకములు గలవు. కోరినవారికి 120 పేజీల కేటలాగు ఉచితము.
నలయువారు:- కురుకూరి సుబ్బారావు, ప్రొప్రయిటర్.

సరస్వతీ బుక్ డిపో, బెజవాడ, అని వ్రాయవలెను.

ఆంధ్ర పత్రిక - ఛాతనామ సంవత్సరాది సంచిక

మతి ఆర్. సుబ్బయ్యగారు, బి. ఏ.

అత్యం సత్యవతిదేవిగారు.

డా. సుమిత్రాబాయి శ్రీఖండే.

ప్రథమ వైశ్యపట్టభద్ర, మహాపల్లి తిరుసానికల్
కాలేజీ విద్యార్థిని.

డిప్రెస్సివోర్డు మెంబరు, చడమటి గోవావరీల్లా.

శ్రీమతి అంగుళీయబాయి, గృ. సం. వయస్సు

కష్టమృత్యావు అపైసరు వి. యస్. చినసామిగారి కూతురు.

3 విమానముల నడపుటకు సేర్పకొన్న భారతీయ యువతి.

శ్రీమతి కుముదమ్మాళ్ళు, గృ. సం. వయస్సు

ఐన్న పురి అడ్వకేటు వి. యల్. నరసింహాచారియారగారి కూతురు.

విమానములను నడపుటకు సేర్పకొన్న భారతీయ యువతి.

శ్రీమాడపాటి హనుమంతరావుగారు,
నిజామరాష్ట్రాంధ్ర మహాసభాధ్యక్షులు.

శ్రీమతి మాడపాటి మాణిక్యమ్మగారు,
నిజాంరాష్ట్రాంధ్ర చతుర్థ మహిళాసభాధ్యక్షురాలు.

డా. అచ్చమాంబగారు,
ఆంధ్రరాష్ట్ర మహిళాసభాధ్యక్షురాలు, గుంటూరు.

శ్రీ బి. కామేశ్వరమ్మగారు,
ఆంధ్రరాష్ట్ర మహిళాసభాధ్యక్షురాలు, కాకినాడ.

లక్ష్మీ

ముందుకు నడచుచున్నది

దాని పదకొండవ యేడు పూర్తియగుచున్నది.

ఈలోపుగా

ఒకకోటి యిర్నవేలక్షల రూపాయల వ్యాపారము జరిగెను.

భద్రత, సుస్థితియు, యీరౌఢము

కంవెనీయెక్కు ^{నిరంతర} అభివృద్ధికి మూలకందములై యున్నవి.

లక్ష్మీ యిన్నూరెన్ను కంవెనీ, లిమిటెడ్,
లా హోరు.

Aletris Vibro Asoka (హే ను వు వు)

ఇది గర్భాశయము గర్భకోశములకు సంబంధమైన సకల రోగములను పోగొట్టును. స్త్రీలస్వాస్థ్యములకు శ్రేష్టమైన ఔషధము. ఋతుకాలములో స్త్రీలకు కలుగు కులలును, గర్భాశయము తనస్థానమునుండి తప్పినపుడు కలిగే బాధలును, ప్రసవము, గర్భస్రావము, గర్భపాతము, పీడి సంబంధించిన సకల ఉపద్రవములను తగ్గించును. సూతికానొప్పిని పోగొట్టును. అండకోశ సంబంధమైన సకలవ్యాధులను గుణపరచును. ఋతువు ఆధికముగ నెడలుట, కొంచెముగా నెడలుట, తెలుపు, ఎరుపు, మిశ్రమకుసుమలు, రక్షోదోషములు, గర్భాశయము జారుట, గర్భస్రావముచే కలుగు దోషములు, జననేంద్రియ సంబంధమైన కొన్నిపుండ్లు, పోమరోగము, బలహీనము, నడుమునొప్పి, దేహముకృశించుట తగ్గించి, స్త్రీకి వకవిధముగ అందమును, రక్తవృద్ధి పటుత్వమును కలుగచేసి, గర్భాశయ దోషములను పోగొట్టి సంతానము కలుగుట మార్గములు ఏర్పడగలదు ఔషధుల సీసారు. 1-8-0.

మావద్ద శాస్త్రీయమైనట్టియు, సమృద్ధమైనట్టియు, ఆయుర్వేదోషధములు ఛాతయైన ధరలకు దొరకును.

శ్రీట్లాగు ఉచితము.

ఈశ్వరఫార్మసీ, పాలకొల్లు.

Take a trial of
Shelat Ink!

Patronised by
Imperial Banks of
India, Madras
Circle,
Colleges, Indian &
European Firms
For quality & price.

FOR
DURABILITY
& EASY
FLOWING

Appreciated by University
Vice-chancellors.

Manufactured by

SHELAT BROS.,

China Bazar, MADRAS & ANAND.

Agencies open everywhere

ఈస్టు ఇండియా ఫిల్మ్ కంపెనీవారు వ్యయ ప్రయాసలకోర్చి
తయారుచేసిన రెండు గొప్ప పారాణిక ఫిలుములు

డైరెక్టరు : సి పుల్లయ్యగారు.

సతీ - అనసూయ

పసిపిల్లలు పాల్గొన్న ఫిల్మురాజము.

ధృవ - విజయము

ఆంధ్రదేశమందలి నటీనటులు పాల్గొన్న ఫిల్ము.

డబుల్ ప్రోగ్రాముగా ఒకేసారి ఈ దిగువస్థలములందు
ప్రదర్శింపబడును.

మదరాసు,

బెజవాడ,

రాజమండ్రి,

విశాఖపట్టణం,

విజయనగరం,

సికింద్రాబాదు.

తయారుగాయున్న
నూతన హిందీ, ఉరుదు ఫిల్ములు.

త. చూరగునున్న
గొప్ప ఫిల్ములు.

బి ద్రోహి

మ ర్ డ ర ర్

కె బ ర్ - పా న్

నూ ర్ నా డ ట్

గో ల్డ్ న్ వ ర ల్డ్

భా గి సి పా యి

ఇప్పుడే వచ్చిన టాకీరీకరములు - క్రొత్త మాడల్లు.

ఆర్. సి. ఏ. సాండ్ హెడ్సుతో సింబ్లెక్సు ప్రాజెక్టరులు.

1000, మరియు 2000 అడుగుల మాగజెన్సు - వాటికి వరుసగా

11, 15 వాట్సు యాంప్లిఫయర్సు అమర్చబడియున్నవి.

Apply Sharp:-

CHAMRIA TALKIES DISTRIBUTORS,

Telegrams : "Chamria."

20, Vepery High Road, P. T. Madras.

Telephone : 2675.

జగన్నాథం:—చింతగా వెనిమిదిని నేను నిశ్చయించుకొన్నాను. ఎందుకీ హిందూస్త్రీలతో చూచాను. పాతికేళ్లకే ఆర...ఒకటిన్నీకని, తుమించా...యాక్షాన్టి మనస్థుల ఆవుతారు. ఆయితే సంతాన మేమీ కల్గలేదు గాను!

శేషాబాయి:—లేదనుకో...ఆమెన?

జగన్నాథం:—చొరవకు తమించా... మళ్లీ వరపు గారికి నామా లెండే నేమీతో...పాపం-మీరిట్లా వొంటరి ఆయినాకే అని...

శేషాబాయి:—ఒంటరినైన మాట నిజమే...కాని తుంటరిని మాత్రం కాలేదు. (చెండుకులు ముందుకు నడుస్తుంది.)

జగన్నాథం:—రాను, రాను...నే నా ఆభిప్రాయంతో ఏమన్నా ఆంటే నాలుక తెగ్గోసుకొంటాను.

శేషాబాయి:—ఆవువును, నాకు తెలుగు... (నీలపు బల్బు వున్న స్విచ్ నొక్కతొంది. నాటకం హల్లోమోడరు, హలంతా వింత రంగంలో నిండిపోతుంది. ఆకాంతిలో శేషాబాయి కళ్లు మెరిసిస్తూ ఆతనికి అడుగుదూరంలోకి పోయి)...ఎంత మొత్తం ఆన్నారూ. ఇచ్చే సర్పాటుచేస్తాను త్వరగానే.

జగన్నాథం:—(అందుబాటుదూరంలో తిరుక్కుమంటున్న ఆ ఆపూర్వదృశ్యానికి గాబరాపడి తర్జనవాటుతో) ఆ-దానికేం లేండి... తర్వాత చూచొచ్చు. అబ్బా. (మిటకరిస్తాడు.)

శేషాబాయి:—(ఆతని ఆవేశాన్ని గమనించనట్లుగా, ఆతను యిదివరదాకా మార్పున్న తప్పిదాన్ని కాగితాలకట్టలో వైదాన్ని తీసి చూస్తూ) ఓహో ఇది మాత్రమే సమస్య. నాకు తెలుసు... (చిరువుతూ) చెండువేలు...నాతో ఎప్పుడూ చెప్పనైనా లేదు. (కాగితాన్ని యింకా తిలకిస్తూ, ఎక్కువ

సెల్లరుకోసం ఓరగా తిరుగుతుంది. ఆ తిరుగుడులో ఆమెవాలజడ జగన్నాథం బుజానికి కొట్టుకుంటుంది. కడలికలో కల్లినగారికి పైట చెరుగువీరి అతినిశీరాన్ని సృష్టిస్తోంది.... ఆ ఆపూర్వ స్వరసౌఖ్యంలో వొడ్లుమురచి, శేషాబాయినిదకు వెనకనుంచి వారి గ్ని-మంబనక్రీడకు దిగుతామనా లేదాయని ఊహిస్తుంటాడు.....

మధ్య

శేషాబాయి ప్రోవోకును చూస్తున్నట్టుగానే వుంకి, చెప్పిన దాన్ని ముక్కలు ముక్కలుగా చింపి గభాలున వెనక్కి తిరిగేసరికి జగన్నాథం డీకొంటాడు...లేనిపోనికోసం తెచ్చిపెట్టుకొంటా)...నీమీట చేయబోతున్నావ్ బద్మాష్...

...(అని ఊరిమేసరికి ఆతను నిలువెల్లా వొణికి-క్షమా పానూచకంగా కొంగుపట్టుకొని "ఒక్కమారు, దాంతో లాలోచి-రానీ" అంటూ పంకా-తలాలన ప్రక్క తలుపు తెరుచుకొని "నీమీటా చేస్తున్నావు" అని గర్జిస్తూ నరహరి దుడ్డుకర్రతో ప్రవేశిస్తాడు. జగన్నాథం కుక్కిన పేమలాగా ప్రాణాలు బిగబట్టుకొని సింహద్వారంవేపు మెల్లగా దారితీస్తుండగా, చింపిన కాగితంముక్కల్ని అతినినెత్తివీడ విసిరి, శేషాబాయి మందువాస్తవు వెస్తుంది.....జగన్నాథాన్ని వాకిట్లోకి తరచుతూ—)

నరహరి:—ఓరీశెట్టి...యంత ధైర్యంవచ్చిందిగా, చూడేళ్ల నుంచీ ఆశతో కనిపెట్టకుండ్డి, యీ ఆరునెల్ల

నరహరిదుడ్డుకర్రతో ప్రవేశిస్తాడు."

ఆంధ్రపత్రిక - ధాతనామ సంవత్సరాది సంచిక

నుంచీ అడ్డమైనచాకిరీ చేస్తూ, ప్రేమభిక్షును ఆశ్రమాన్ని నే నిట్లాగే వున్నాను...మధ్య పానకంలో పుడకలాగు నువ్వొచ్చావు?... రాజీ బాగానే అయిందిలే...పో...ఎక్కడన్నా యీ ప్రస్తావన బిగ్గరగా అన్నావా అంటే చూడు (లాటిఆడిస్ట్రా) దీంతో నడ్డివిరిగిపోతుంది. ప్రాణాలతో పోతున్నావు...నుల్లో కొబ్బరికాయలు కొట్టు...పో రత్నాబాయి:—(ఉద్వేగంతో) లోపలికివస్తున్న శేషాబాయిని కలుసుకొని) ...ఎంత ఘోరకార్యం శేషా...నెనుకా ముందూ ఆలోచించకుండా ఆకోమటాడితో అంతనేపు...ఆ- ఏం మాట్లాడావు...ఏంచాశావు.....బయటికిపోయి వాడు చాటిస్తే... పరువు మర్యాద- ఏమన్నా-ఆ- కల్పించుకు మధ్యవస్తామా అంటే, వాడు మోటుమనిషి, ఏం చేస్తాడో అని భయంతో వూళ్ళొన్నాను- ఏంపని శేషా యీశేషం నువ్వు.

శేషాబాయి:—పిన్నీ, నేనేం మతిమాలినదాన్ని అనుకున్నావా? ఆత్మగౌరవం, నీతినియమం తెలియదాన్నా? ఆకోమటి పిరికి, అల్పసంతోషి అని నాకు తెలుసు. చూపుతూనే కరిగిపోయ్,

శిథిలించే రకం. అదిగోమాడు చింపిన దస్తావేజు కాగితం... ఒక్కటక్కరు ఎత్తుతో రెండువేలు రాజీ, పాడువు... ఇక వాడు తలక్రిందుగా తపస్సుచేసినా, ప్రయోజనం లేదు... ఈలాభానికి నేనే మన్నా తిరిగి వాడికి యిచ్చాననుకున్నావేమో?... ఇవిగో నెంప చూడు, తడన్నాతాకలేగు. సమయానికి కంగారుపడేసి, కార్యం సాధించాను. కాదా?

రత్నాబాయి:—మా అమ్మే...ఎంతపన్నాగంజేసి నెగ్గావు?...కొంసమాత్రమే తాకించి కొనసాగించావు కార్యం.

సరహరి:—అంతకు పైగాపోజే గూడా తప్పులేదుగా మీలో...తపస్సుచేస్తూ కాష్టిబ్రూటసులు ప్రాసీజరుకోసం కనిపెట్టుకున్న నే నిట్లాగే వున్నాను. అరగంటక్రితం వచ్చి బెదిరించిన ఆవెధవాయకు మిలమిలచూపులు, పైబకొంగుతాకులు, ముసిముసి నవ్వులు, కిలకిల మాటలు, ఉపోద్ఘాత చర్యలన్నీ! న్యాయమార్గానికి రోజులా యిది? కాలమహిమకాదా? రాజీబు, లాలోచీ అనరాదూ!..

అలవాటు ౧.

ఆంధ్రవాఙ్మయాభివృద్ధికి కొన్ని సూచనలు

దేశీరాజు రామదాసు

పదియవశతాబ్దమునుండి ౧౮౩౫సం.వరకు గలకాలములో నుద్భవమందిన గ్రంథములను సింహావలోకనము గావించుచో, నింకను తెలుగుభాషయందలి గ్రంథరచన ప్రారంభదశయందే యున్నట్లు విస్పష్టము కాగలదు. పంచొమ్మిదవ శతాబ్దమున వీరేశలింగముగారు జన్మించినవఱకును గల వాఙ్మయములో నొక్కశాఖయైన పద్యవాఙ్మయమే యభివృద్ధి నందుచువచ్చినది. ఆ వాఙ్మయమైనను వివిధ వాహికలతో ప్రవహించినదనుటకు పిలువలేదు. పురాణములు, ప్రబంధములు, శతకములు, వానియందైనను ఒక్కొక్క తెగకు చెందిన యుక్తిగ్రంథములు ఇరువది యిరువదియైనవకు మించియుండవు. ౧౮౩౫ సం. నందు ఇంగ్లీషుభాషలో ఒక్క నవలలే పదునొకండువేలు వెలువడినవి. అట్టియెడ ౧౮౨౦ సం.వరకు గల తెలుగువాఙ్మయము పరిశీలించినచో పట్టుమని పదివేల గ్రంథములు లేవు. అందులోను ముక్కాలు మువ్వినమునకుపైని 'నూకాలమ్మ దండకము', 'హారేపద్మదండకము', 'అచ్చన్న శతకము', 'బుచ్చన్న శతకము' మొదలైనవి. ఇట్టివానివలన వాఙ్మయాభివృద్ధియైనదని యెవ్వరనగలరు? "అంతా కవులముగామా! అంతింతక కందపద్య ములగ లేమా?" అన్నలోకోక్తిని సార్థకపరచుటకు పుట్టినవేగాని వేఱుకాదు.

పంచొమ్మిదవ శతాబ్దమునవఱకు కవిత్వమొక్కటే కాల్యలో ప్రవహించుటకు కొన్ని కారణములు కలవు. అప్పటివఱకు కవిత్వరసకు కొద్దియో, గొప్పయో రాజపాదము ముడినను లేఖనసౌకర్యమును, ప్రచురణ సౌలభ్యములు నుండెడివికావు. అదిగాక కవిత్వరసలను పాపించువారి యభిరుచినిబట్టియు కవిత్వమునకు శృంఖలము లేర్పడెను. కావున నంతవరకు గల లోటు తుంతవ్వము.

పంచొమ్మిదవ శతాబ్దమున వీరేశలింగముగారు కవితాప్రవాహమున కానకట్టుకట్టి అనవసర సాగరసంగమునుండి తప్పించి వివిధమైన కాల్యలగుండ ప్రవహింపజేసి ప్రజోపయోగమునకు బనికనచ్చునట్లుగా వాడబునాదిరాయ చిరి. కాని నిజమైన ప్రారంభదశ ఇరువదియవ శతాబ్దముతోడనే ప్రారంభమైనదని చెప్పవలెను. ఈ ముప్పదియైదు సంవత్సరములనుండియు వాఙ్మయసౌధమునకు బునాదు లేర్పడుచున్నవేగాని నిజమైన యభివృద్ధి లేదు. విజ్ఞానచంద్రికాగ్రంథమండలి, ఆంధ్రభాషాభివృద్ధిసమాజము, సరస్వతీగ్రంథమాల, ఆంధ్రప్రచారిణీ గ్రంథనిలయము, వేగచుక్క గ్రంథమాల మొదలైనవన్నియు భాషయందొకవిధమైన సంచలనమును గలిగించిన

మాట నిశ్చయము. అయినను విజ్ఞానచంద్రికాగ్రంథమండలివారి గ్రంథములు తప్ప భాషకు నిజవికాసమును, శాశ్వతత్వమునుగూర్చు గ్రంథములు పాడవలెదనియే చెప్పవచ్చును. కాని యీ దరిమిలా నెలకొల్పబడిన యాంధ్రగ్రంథమాలయు కొంతవఱకు స్థిరత్వమువహించు గ్రంథములను ప్రకటించుచున్నది. ఈ సందర్భమున సంవత్సరాది సంచికలను ఏటేట ప్రకటింపబడు ఆంధ్రపత్రికానుబంధ గ్రంథములుగా నూహించునది.

ఏడెట్లయినను ప్రస్తుతము ఇంగ్లీషు, ఫ్రెంచి, జర్మనీ మొదలగు పాశ్చాత్యభాషలతో సరిపోల్చుకొనుట మన తలకు తగని పనియైనను మన హిందూదేశమునందలి బంగాలీ, మరాఠీ, గుజరాతీ మొదలగు భాషలతో సరిపోల్చుకొన్నను మన భాషయందలి గ్రంథరచన యేభాసాధముయొక్క ప్రథమసోపానమునందనున్నదని చెప్పటకు మిక్కిలి విషాదము గొల్పుచున్నది.

దీనికి కారణమేమి? గ్రంథకర్తలూ? దేశముయొక్క ఆర్థిక దుస్థితియూ? ప్రజలయందు విద్యాసక్తి లేకనా? తగినప్రచారము గావించు సాహసికులైన విద్యాప్రచారకులు లేకనా?

దేశమందలి యార్థికదుస్థితి దీనికి కారణమునుటకు పిలువలేదు. ఏలనందురా, యుద్ధభయము, వీహార భూకంపనిధి, క్వెటా భూకంపనిధి, తిలకుస్వరాజ్యనిధి మొదలగు నెన్నియోనిధుల కాంధ్రులు తమ న్యాయమైన సహాయము జేసి పేర్కొనిరి. నిత్యమును క్రిమినలో సివిల్ వ్యాజ్యములవంక నవసరమైనదానికంటె నధికమైన ధనప్రవాహమును పారించుచున్నారు. తమ కవసరమైన యేకర్షులను తృప్తిపరచుదురు. తమ దర్బాలను, హాకులను యథార్థిగనే సాగించుచున్నారు. అట్టియెడ నార్థికదుస్థితి కారణము కావలదు.

ప్రజలయందు విద్యాసక్తి లేమియా యనుచో నదియును గాదుకీ గయోపాఖ్యానమును లక్షప్రతులను గొని, భక్తచింతామణి, ప్రసన్నయాదవము మొదలైనవి యేబదివేలకుపైగా చలముణి సాగించి, పనికిమాలిన యే రైల్వేప్రకృమునైనను ఇచ్చునచ్చినట్లుగా గొని యాదరించు ప్రజలకు విద్యాసక్తి లేదని చెప్పటకు పిలువలేదు. అయిన దీని కారణము లేమిటి? గ్రంథకర్తలలేమి, అంతకంటెను ముఖ్యాతిముఖ్యమైనది సాహసికులైన విద్యాప్రచారకులు లేమి.

గ్రంథకర్తలు భాషాసేవ చేయుచున్నను, నిజమైన దీపకలిక లాంధ్రభాషయందువృద్ధిపరచలేదు. మినుకు మినుకు మనుచున్న వారైన

ఆంధ్ర పత్రిక - భాతనామ సంవత్సరాది సంచిక

ప్రజాపాపాశ్చర్యము కన్పింపజును. దీపకలిక యెట్టివాడు మీరు ప్రశ్న విపులగ్రంథమో, ఎవరి గ్రంథములు ప్రచురణములై ముద్రింపబడుచు, నూతన సమస్యలను సూచించుచు నూతన సంచిత మొనగునో, ఎవని గ్రంథములు భాషాంతరీకరణమున కను, పాఠ్యయంగములై యొప్పారునో యట్టి వ జమెన. విపులగ్రంథములున్నారు. కాని వారి గ్రంథములు నైజములు “గులపల్లె”, “యెంకిపాటలు”, “సుభద్రావిజయము” వలెలన నే కొద్దిపాటి చూడయంగము మైన గ్రంథములున్నను, “మాలవల్లె”, “యెంకిపాటలు” గ్రంథములు ఇంచు మించు నా గ్రంథములతోనే యణగారెయ్యున్నారు. అదిగాక కొందఱు గ్రంథములకు, తమ రచనల కాదర్శ మేమియు లేక తమ పరిసరములను మే కొద్దిపాటిమండి ముఖ్యులవలె కాన్పించుచున్నది. ఆకారణముచే వారి గ్రంథములకు స్థిరత్వము లేదు. నేడు పొగడ బడెడు గ్రంథము చేపు దూషింపబడుచున్నది. ఈ నెడను ఆదర్శము నుండి తప్పకొగలవాడే నిజమైన భాషాసేవకులు. అట్టివారికొంతే మన మెదురుచూడవలసియున్నది.

అట్లు చెప్పబడె నేవాటిమైనను చెప్పకొకర్ల కవీశ్వరులు లేరా యన్నో వానిలికొలను సుఖ్యురాలగుచు, విశ్వసాధ సత్యసారా యణగారు, తిల్లావర్ణుల శివశంకరకావ్యునిగాను, చిలకమర్రి లక్ష్మీ నరసింహంగారు మొదలగు కొద్దిమంది యుండుటచేతనే వాఙ్మయము ప్రారంభదశలో నున్నదని చెప్పబడు వీలైనది.

కవీశ్వరులలో నింకొకలోటు కనపించుచున్నది. నాట్యకళకును, నవలావాఙ్మయమునకును సేమాశ్రమము భేదముపాటించుటలేదు. ప్రదర్శనయోగ్యములగు నాటకములు సాధారణముగా నెంత విన్నవిగా నుండిన నంత మంచిది. ఇరువుకొని యానందింపదగ నవల యెంత విపులముగా నుండిన నంత మంచిది. విపులమైన నవల వివిధములైన, స్వభావనిధ్యములైన పాత్రలనిర్మాణమునకును, కల్పనలకును ననుకూలమగుచు, ఆకారణముచేతనే పాశ్చాత్యదేశమున నవలారచయితలును, నాటకకారులును నేరు. శేక్స్పియరు, ఇబ్సను, మీటర్లింగు మొదలగు ముక్తమోక్షమునాటకకారులు నవలారచనకు గడంగరైరి. అట్లే చాలోకీయన్, డిక్షర్లహూగ్సన్, అరెస్టాండురు డ్యూమాసు, స్కాటు మొదలగువారు నాటకరచనకు గడంగరైరి. అట్లే బంగాలీ భాషయందు శేరెన్సింగ్ను పాంచకాడీదేవు, బంకించంద్రబట్టి మొదలగువారు నవలలసేగాని నాటకములను వ్రాయ దొరకొనలేదు. ద్వితీయము నాటకములసేగాని నవలలను వ్రాయ పూనలేదు. కాని యిది యొక కేవలస్వత్ర ము తలపరాదు. రచింపదు, టాల్స్టాయి మొదలగు కొందఱు దీని కవవాదము, ఇది మిక్కిలముగా కవియొక్క అభిరుచితేజిసామర్థ్యములలో నున్నది.

ఈసందర్భమున విపులగ్రంథములగు బళ్లారి కృష్ణమాచార్యులు గారు, కోలాచల శ్రీనివాసరాయగారును నాటకరచనకు గావించిన

సేవ ప్రశంసాపాత్రము గాకపోదు. ఇరువురును కవలము నాటకము లనే రచించిరి. ఇరువురును విపులగ్రంథకారులు. నాట్యకళ ననుసరించి కొద్దిపాటి సవరణ లభసరమైనను, ఇరువురి కథాసంబిధానములును మనోద్వైమై ప్రజల కుత్సహమును, దృశ్యకావ్యములయందు బాసత్తయను జనింపజేసినవి. వీరియనవరము తిరుపతి వేంకటేశ్వరకవులు, బలిశే పల్లి లక్ష్మీకాంతముగారు, కాళ్లమారి నారాయణరాయగారు, చిలకమర్రి లక్ష్మీనరసింహంగారు మొదలగువారు పలువురు నాటకరచనకు సమర్థతతో గడంగినను, ఆంధ్రభాషకు సొంతసామ్రే, భాషకు ఘనత తెచ్చి గర్వింపదగిన నాటకములు పాములు లేదనుచు నిర్వివాదాంశమైన సంగతి. నవలావాఙ్మయము నాటకవాఙ్మయముకన్న మరి యుచ్చదశలో లేదు. సరస్వతీ గ్రంథమాల, ఆంధ్రప్రచారిణీ గ్రంథమాల మొదలగువారు నవలలు, నాటకములు ప్రచురించుచున్నను, అవియన్నియు ఎనువొనములే. మచ్చున కొకటి రెండు స్వతంత్రములున్నను అవి చెప్పదగినంత బాగుగాలేవు. నవలారచనలో కొంతవఱకు శేక్స్పియరుగారు వేంకట పాదరీతికవులు, భోగరాజు నారాయణమూర్తిగారు, శేకరపు వేంకటకావ్యునిగాను, చిలకమర్రి లక్ష్మీనరసింహముగారు మొదలైనవారు.

వీరందఱిలోను ఆంధ్రదేశమందు దీపకలికలై ప్రకాశించినాడు చిలకమర్రి లక్ష్మీనరసింహాచారి. ఇతడు వీరేశలింగముగారిపిదప సంతానం పైను సామర్థ్యముతో భాషకు వివిధవాహికలలో ప్రవహించునను. నాటకములు స్వతంత్రములు, అనువాదములు, నవలలు స్వతంత్రములు, అనువాదములు, జీవచరిత్రలు, వాచకపుస్తకములు మొదలగు నవి పెక్కు రచించి భాషాసేవ గావించెను వీరి వైలియ భాషకు పెట్టని సామ్య. ఇతని గ్రంథములయందే నిజమైన యాంధ్రత్వము భాషయందును, భాషకలలయందును ఉట్టిపడుచుండును. విపులగ్రంథములకు యగుచున్నాడు. ఇతని గ్రంథములకున్న విపుల ప్రచారము ఆంధ్ర భాషయందొకవర్గ గ్రంథములకును లేదు. గమోపాఖ్యానము లక్ష్మప్రభులకు వైగా ఆమృతమోయినది. ప్రసన్ననూదవము మొదలగు కొన్ని గ్రంథములు ఏబదివేలకు వైగా నమ్ముకుపోయినవి. సేమాలత యితర భాషలకుగూడ పరివర్తించబడినవి. కావుననే కొంతవఱకాకాశముగా నున్నను, రెండు విషయపరిస్థితులలో బరి భాష నలిగిపోవుచున్నది. సాహిత్యములై యూరక ఒసంగినను పుస్తకముల విమర్శనొల్లని కవులు, గ్రాంథిక గ్రామ్యభాషానిదబనిత మాతృకలయచే నొకరిగ్రంథముల కొకరు లభ్యుత్సహపాడినను కుత్సితభాషాసేవకులు.

విద్యాసక్తికంపెను, ఆధిగద్యసత్తికంపెను, గ్రంథముల యలకతకంపెను గూడ ముఖ్యాతిమణ్యమై భాషకు నడుగు బొడుగు లేక యరిగట్టుచున్నది సాహిత్యములైన విద్యా ప్రచారకులు లేమియే. ఆంధ్ర భాషకు మొదటిదియు, శేరెన్సింగ్ గన్నదియు నగు చాళిక్ల గామస్వామి

ఆంధ్రవాఙ్మయాభివృద్ధికి కొన్ని సూచనలు

శాస్త్రులు అండు సన్నవారి కంపెనీ తిప్ప మఱియొకటి సర్వతోముఖ ప్రచారము గావించుకొనెనీ లేదు. అదియును చెన్నపట్నములో నున్నది. దాని నామమాత్రమైన “బ్రాంచీలు” బెజవాడ, రాజమండ్రి, విశాఖపట్నములో నున్నను, అందులో నేమియు సకాలమునకు హాజరగా నుండవు. ఇకను గ్రంథమాలలో నొకమారు ప్రకటింపబడిన గ్రంథములు పునర్ముద్రణ నొందవు. అదియునుగాక గ్రంథమాలాధికారులు తమపద్ధతులకు విరుద్ధమైన గ్రంథములను ప్రకటింపజాలరు. ప్రకటించిన వైనను కాలనియమాదులచే నే కొద్ది గ్రంథములకంటెనే హెచ్చు ప్రకటింపజాలరు. అందుచే నుత్తమాదర్శములతో వ్రాసిన గ్రంథములపైనను కర్తలు తమ పైత్యేందుకున వైచుకొనవలసినదే. ఈ నిర్దుష్టాహమే యుత్తమగ్రంథము లుద్భవించుట కాలంకారి యగుచున్నది.

బెజవాడ, ఏలూరు, రాజమండ్రి మొదలగు పట్టణములలో నివృత్తివృక్ష కొద్దిగా విద్యాప్రచారకసంఘములు లేచుచున్నవి. అవి పాఠ్యపుస్తకముల ప్రచారమునకేగాని తదితర గ్రంథప్రచారమున కంతగా పూనుకొనలేదు. నిజమైన విద్యాభివృద్ధియు, భాషాభివృద్ధియు జేహరవలె నన్నచో నాంద్రదేశమునందు ప్రతి పెద్దపట్టణమునందును విద్యాప్రచారకసంఘముల నేర్పఱచుటయే గాక వారు కొందఱుసంచారకులనేర్పాటుచేసి పల్లెలయందును గ్రంథవిక్రయప్రచారములు గావించవలెను. ఇట్లు గావించినచో నుత్తమగ్రంథముల రచించుటకు ప్రోత్సాహము గల్గుటయేగాక, ఆంధ్రదేశమున మూలకందములని చెప్పదగు పల్లెలలో విద్యాప్రచారము సాగును. తమ కెఱుకపడని యాసేక గ్రంథములు వారు సులువుగా కొనుక్కొని పఠించుట కకకాశము లేర్పడును. అగ్నిగారి రామకృష్ణారావు, రాయప్రోలు సుబ్బారావు, విశ్వనాథ సత్యనారాయణ, గుండిమోడ వెంకటసుబ్బారావు మొదలగు ననేకుల గ్రంథములు చదువుకొన నుద్దేశించువారి కైన లభించునవకాశము లేకున్నది. ఈ విద్యాప్రచారకులందఱును వావిళ్ల రామస్వామిశాస్త్రులు అండు సన్నవారివలెనే తమ సొంత ప్రచురములనేగాక కవులు సొంతముగా ప్రచురించుకొను గ్రంథములను కొంత కమిషన్ పద్ధతులపై సమీక్షపెట్టుటయైనను జేసినచో చాల వఱకు బాగుండును. అప్పు డాంధ్ర శాస్త్రమునం దంతటను ప్రతిగ్రంథకర్తపై ప్రకమున లభించుటకు వీలగును. పుస్తకము బాగుండినచో మంచి చిలుముణి కలిగియుండును. ఏలనందురా యనేకులకు పుస్తకములు చదువవలెనని యాస కలిగియును పోష్టచార్జీ వగైరాలకు జడిపి తెప్పించుకొనువాసక్తి యుండును. పై చెప్పిన రీతివైచుచో పోష్ట ఖర్చులు భరింప నవసరము లేకయే తమకు వలసిన పుస్తకములు తెప్పించుకో వచ్చును. లేదా తమకు వలసిన మఱికొన్ని గ్రంథములతో కొంచెము స్వల్పమైన యంచెకూలితో సులువుగా తెప్పించుకో వచ్చును. కాని ఒక్కొక్క గ్రంథ మొక్కొక్క గ్రామమునుండి

తమకొన్ని తెప్పించుకొనుట అత్యధిక విద్యాభివృద్ధిగాని సామాన్యులపని గాదు.

ఈ రీతిగా గావించిన నిస్సహాయులగు గ్రంథకర్తలకు కొంత అకు-బాధ్యత తగ్గించి సహాయముచేసినవా రగుదురు. ఒకవిషయకరమైన యంశమును మీరెఱిగియున్నారకదా. విశ్వవిద్యాలయముచే బహుమతి పొందిన గ్రంథములును ఇంతవఱకు ముద్రింపబడలేదు. వ్యయముగా బహుమతినిొందిన గ్రంథములు వెన్వెంటనే ప్రచురింపబడినచో నా యుత్సాహమున నా గ్రంథముల కెంతయో చలముణి యుండును. కాలము దాటించి ప్రకటించినచో వాటికంత విలువ యుండదు. ఈ విషయమున విశ్వవిద్యాలయముకంటెను విజ్ఞానచంద్రికాపరిషత్తువారే మూరుమడుంగులు సమచిత్రమైనవని గావించిరి. బహుమతి పొందిన గ్రంథములను ప్రకటించుట, బహుమతినిొసంగుటయు నొక్కసారియే గావించుచుండిరి. కావున విశ్వవిద్యాలయము బహుమతినిొందిన గ్రంథములను ప్రచురింప సాహసింపలేనిచో నింక భావయొక్క దుఃస్థితి వేరేవనింపవలెనా? గ్రంథకర్తలు జన్మించియు దేశమున కేమి నేన చేయగలరు? ఇంకను ఒకచిత్రాతి విచిత్రమైన విషయము. అనేక ముద్రితగ్రంథముల నామములేగాని గ్రంథము లేవ్వడు లభించుటలేదు. అదియు ననామకగ్రంథములు కోవు. ఆంధ్రవిశ్వవిద్యాలయమువారిచే నింటర్మీడియటుతరగతికి పఠనీయ గ్రంథముగా నేర్పఱపబడిన నారాయణదాసుగారి బాటసారివంటి యుత్తమగ్రంథములు విద్యార్థులకు లభింపలేదు. ఎంతటి దుస్థితి! విజ్ఞానచంద్రికా గ్రంథమునవివారిచే బహుమతుల నొందిన విమల, రాణీసంయుక్త మొదలగు నమూల్యగ్రంథములు కొనుటకు బజారులో నిలువలేవు. అవి తిరిగి ముద్రింపబడునో, లేదో ఎవ్వరికిని తెలియదు. ఇంతకంటెను ఆంధ్రభాషకు దుస్థితి వేరెందు కలదా?

ఆంధ్రభాషయందు చెప్పదగిన నిఘంటువులు లేవు. చెన్నపురి విశ్వవిద్యాలయమువారి(?)ధర్మమా యని శబ్దరత్నాకరమును, నాగేశ్వరరావుగారి ధర్మమున ఆంధ్రవిజ్ఞాన సర్వస్వమున రెండు భాగములును వెలువడినవి, మార్కరాయాంధ్రనిఘంటువు, వావిళ్ల నిఘంటువు, తక్కిన వన్నియు నెప్పటికిని తయారులోనే యుండును. ఇది ఆరంభదశ యొక్క నూచనయే గదా!

ఈ యారంభదశలోనున్న వాఙ్మయమును వివిధకాఖ్యోపకాఖ్యలుగా సభివృద్ధిచేయ మార్గములు లేవా యన్నచో నవశ్యముగాగలవు. ఆంధ్రభాషయందు దుష్టవించిన ప్రతి గ్రంథమునకును పదివేలుగాని, అధమపక్ష మైదువేలుగాని చలముణి? తగిన మార్గ మేర్పాటు చేయవలెను. ప్రారంభదశలో దీనికై కొందఱుప్రచారకుల నేర్పఱచిన నేర్పఱుపవచ్చును. పై నుదాహరింపబడిన ప్రచారకులు యావత్మంది వారి వారి ప్రాంతములలో పుస్తకపఠనముయొక్క ఉత్సాహమునుగూర్చియు, ప్రకటింపబడు గొప్పగ్రంథములగూర్చియు తగిన ప్రచారముచేసి ప్రజ

ఆంధ్ర సత్రిక - ధాతనామ సంవత్సరాది సంచిక

లలో విద్యాభిలాషుల మెచ్చింపవలెను. కంఠపది బ్రాహ్మీ పోస్టాఫీసు గలిగిన ప్రతి గ్రామమునందైనను రిస్ట్రీక్ట్ గ్రంథాలయముల నేర్పరచి ఆంధ్రభాషాయందు ప్రకటింపబడు సమస్త గ్రంథములను విధిగా తెప్పించుకొనునెర్పాటు చేయవలెను. దీనివలన పల్లలలో విద్యాభివృద్ధి, భాషకు గ్రంథాభివృద్ధియగుట కలుగును. ఇవి విద్యాభిలాషులును, ద్రవ్యవిహీనులును నగు నేదలకు పెన్నిధులు కావా?

మాడవది స్థానిక ప్రభుత్వముల యాదరణ. జిల్లాలో నేవిధముగా జూచినను, హయ్యరు ఎలిమెంటరీ పాఠశాలలు, మాధ్యమిక పాఠశాలలు, ఉన్నత పాఠశాలలును కలిపి యరువది డెబ్బదివఱకుండును. అందుచే స్థానిక ప్రభుత్వములు (మ్యునిసిపాలిటీలు, జిల్లా బోర్డులు వగైరాలు) రాష్ట్రమునందంతటను సుమారుగా నెయ్యి ప్రతులకు హామీ చెయ్యవచ్చును. దీనికి సహభావ మడ్డరాకుండుగాక. ఏలనందురా, సదరు గ్రంథాలయములు విద్యార్థులయొక్కయు, ఉపాధ్యాయులయొక్కయు విద్యాభివృద్ధికి సర్వవిధముల దోడ్పడును. ఈవిషయములో నొక హెచ్చరిక. జిల్లా బోర్డువారు హయ్యరు ఎలిమెంటరీ పాఠశాలల నెంత యధికముగా నెలకొల్పిన నంత మంచిది. ఇట్లు కొలది సంవత్సరములు గడచినచో ప్రాథమిక విద్యాసమస్య చాలవఱకు చురుకబడగలదు.

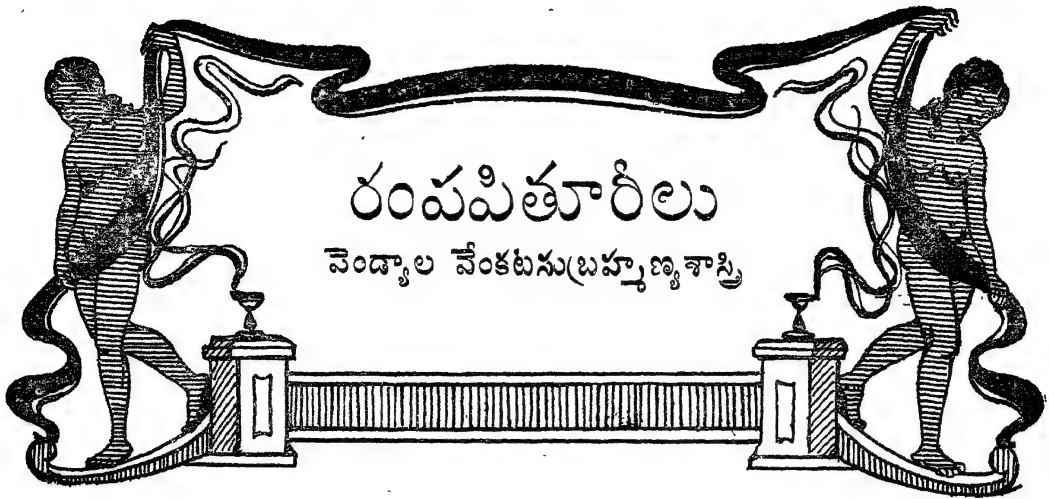
నాలుగు-ధనికులయభిమానముకూడ నీవిషయమున నత్యవశ్యకము. ధనికులనగా లక్షాధికారులును, కోటిశ్వరులును నని మాత్రమే కాదు నాయాళయము. ఎవని యాయము ఖర్చులకంటె నధికముగా నుండి కొద్దిపాటి మిగుల్పుకొో వీలగునో, వారెల్లరు ధనికులనియే చెప్పవచ్చును. అట్టివారు తమ నిలువలో నంతయు గాతున్నను ఒకటి నాల్గవంతో, ఒకటి అయిదవంతో పుస్తకపఠనమునకు వినియోగించుట శ్రేయోదాయకము. ధనాధ్యులు తమ సంకల్పివారికి భూవసలి, నగదుమూలమైన యాస్తియేగాక సొంత గ్రంథాలయ మునెడు యాస్తి కూడ నిలువజేయుట యుత్తమోత్తమము. పెద్దనాది మహాకవిశ్వరులెల్లరును తమతాతండ్రులు నిలువజేసిన గ్రంథములమూలముననే అంతటి గొప్పపాఠైరి. ఆంగ్ల భాషాయందు పేరెన్నికగన్న రాబర్ట్ బ్రౌనింగు తమ తాతండ్రులు నిలువజేసిన యపార గ్రంథరూసులమూలముననే అంధకవి యయ్యెను. నగదు ఆస్తికంటె గ్రంథరూపమైన యాస్తి హెచ్చు స్థిరమై శ్రేయోదాయకమైనది. ఇట్టి స్వంత గ్రంథాలయముల నిలువ చేసుకోతగ్గవారు ఆంధ్రరాష్ట్రమున రెండమాడువేలకు తక్కువగా నుండరుకదా! కాబట్టి ధనికులు, విద్యాప్రచారకులు, గ్రంథాలయాధిపతులు యావత్పండియు తగిన శ్రద్ధవహించి పుట్టిన ప్రతి గ్రంథమునకును ఐదువేలకు తక్కువలేని చూపుణి హామీచేసినయెడల గ్రంథకర్తల కుత్సాహమును, దేశమున భాషాభివృద్ధియు గలిగి యచిరకాలములో

నుత్తమోత్తమ గ్రంథము లుద్భవించుటకు నీ లేర్పడును. తిగాడతెగని ప్రచార మైదారుసంవత్సరములపా మైనను సాగించినచో నంతరము పుస్తకములను కొని చదువవలె ననెడు నాసక్తి ప్రజలలో మొలకలెత్తి, వేలేకాక యుత్తిమగ్రంథములకు లక్షలకొలది చూపుణి యేర్పడగలదు.

గ్రంథప్రచారమున కనువైన మార్గములను సూచించి గ్రంథముల తెగలునుగూర్చి చెప్పకుండుట భావ్యముకాదు. అనుకరణము, అనువాదము, స్వతంత్రము అని గ్రంథములలో మూడు తెగలు. అనుకరణ మున్నివిధముల నధమ శ్రేణిలో జేరును. శక్తిహీనమైన స్వతంత్రరచన కంటెను శక్తివంతమైన యనువాదము శ్రేష్ఠము. కాని తావిగుబులుకొని లేజోవంతమైన స్వతంత్రరచన సర్వోత్కృష్టమైనది. అట్టి యుత్తిమరచనలకొక కాంధదేశ మెదురుచూచుచున్నది. స్వతంత్రరచన గ్రంథకారుని పటిమను వెల్లడిచేయును. శక్తియుతమైన యనువాదము మూలగ్రంథకారుని యొక్క ప్రతిభను వెల్లడిచేయును. కాని యనుకరణ ముభయభ్రష్టత చేపూర్చును. అనువాదము రెండవ శ్రేణిలో చేరినను భాషాసందర్భమున నది విడనాడతగ్గది కాదు. భాషాంతరీకరణములవలననే ఆంగ్ల భాష యంత గొప్పదియైనది. ప్రపంచమునందలి మేటికవిశ్వరుల నందరిని మనము ఇంగ్లీషు ముఖమున చేరగలము. వారి యనువాదములు మూలమును బురిడించుచు నాకవిశ్వరు డాంగ్ల భాషాయందు రచించెనా యన్నట్లు భ్రమింపజేయును. అట్టి మహానుదిన మాండ్రభాష కప్పడు చేపూరునో!

ఆంధ్రభాషాయందు మూలము ననుసరించి పరివర్తించబడిన గ్రంథములు లేవని కాదుగాని, అవి కేవలము బంగారీ భాషనుండియే. మరి యే కొద్దిపాటియో మరాఠీ, గుజరాతీ భాషలనుండి యుండవచ్చును గాని, ఆంగ్ల, పరాశ, శార్మజ్యోది భాషలనుండి చక్కని పరివర్తనలు లేవు. విద్యుద్వేగముతో పరుగులిడుచున్న పాశ్చాత్య భాషా మహాకవులను విడిచినచో మన సారస్వతము సంపూర్ణత్యము వహింపజాలదు.

తిరుపతి నవలలు, నాటకముల మాట యటుండనిచ్చినను విజ్ఞానాది శాస్త్రములు, చరిత్ర, భూగోళాదులయందును ప్రతిచిభాషలనుండి యొరవడి గ్రహింపకున్నచో మనకు గలిలేదు. అప్పుడు ఎం. ఓ. ఓ. మొదలగు పరిశీలన పండితవారుసహితము జైజ్ఞానికాది విషయములలో నాంగ్ల భాషాసహాయ్యువువరకు లేక యాంధ్రముననే గరచుటకు వీలగునో, అప్పుడే తెలుగుభాష యభ్యున్నతి నొందినదని తలపవలెను. అంతవఱకు భాషాభిమాను లెన్నటికిని హాయిగా నిద్రింపజాలరు. అట్టి సుదిన మెప్పటికి చేపూరునో!

రంపపితూరీలు వెండ్యాల వేంకటసుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రి

దక్షిణ హిందూస్థానమునందుగల పడమటి కనుమలు ఇంచుమించుగ 'తేపతీ'నదిమొదలు కన్యాకుమారివరకు నవిచ్చిన్నముగా వ్యాపించియున్నవి. తూర్పుకనుమలు 'మహానది' మొదలు అట్లే దక్షిణముగా వ్యాపించియుండినను, వీనికి నవిచ్చిన్నతకలుగక, గోదావరి, కృష్ణ, పెన్న, కావేరి మొదలగు మహానదులు భేదించుటచే విచ్చిన్నత నొందినవి. మఱియు, పడమటి కనుమలు మహారాష్ట్ర కర్ణాటకాది ద్రావిడార్య జాతులకు నివాసములైయున్నవి. అందువల్ల పడమటికనుమలు ప్రయోజనకరములగు శివాజీమొదలగువారి దండయాత్రలకు నిలయములైయున్నవోయ, శబరా ద్యనార్యజాతుల కునికిపట్లను తూర్పుకనుమలు అప్రయోజనకరములగు కోయశబరారుల దండయాత్రలకు స్థానములైనవి. మఱియు నవిచ్చిన్నములగుచే పడమటికనుమలలోనుండి బయలుదేరిన దండయాత్రలు శత్రుజనదుర్భేద్యము లగుటకును, విచ్చిన్నములగు తూర్పుకనుమలనుండి బయలుదేరిన దండయాత్రలు పరాజయముల నొందుటకును గూడ హేతువులైనవి. మనకుఁ దెలిసినంతవరకు, తూర్పు కనుమలలోనుండి బయలుదేరిన దండయాత్ర(పితూరీ)లలో రంపపితూరీ లనబడనవి ప్రధికృత్యమున్నవి.

'రంప' యనునది తూర్పుగోదావరిజిల్లాలో రాజమహేంద్రవరమునకు రహరవి నిలవదెక్కినతరముగా నేటి 'చోడవరము' డివిజనునందున్నది. ఈ 'రంప' కేంద్రస్థానమై 'ద్వారబంధము' చంద్రయ్య నాయకుడుగాగల పితూరీక్రీ. తి. ౧౮౭౩, ౮౦ సం. రములనాటిది, ౧౯౨౨ సం. రపుప్రాంతమునందలి అల్లూరి రామరాజు పితూరీకిగూడ రంపపితూరీ యను పేరు కలిగెనుగాని ఆ పితూరీ దారులలో నొక్కఁడును రంప నెఱుంగ జని చెప్పవచ్చును. ఇంచుమించుగా నా పితూరీదారు లందఱును విశాఖపట్టణముజిల్లాలోని నరసీపట్టణపు తాలూకావారే. పితూరీ ప్రదేశములగూడ గొలుగొండ, ఎల్లవరము (అడ్డపిలి), తుని, కెడ్డాపురము తాలూకాలలోనివే కాని రం

ప్రప్రాంతమున పితూరీ జరిగినట్లేలేదు. కాని అల్లూరి రామరాజుగారి పితూరీకి రంప పితూరీయని పేరు పెట్టుట వినిత్రాంతము. ౧౮వ శతాబ్దాదిన అల్లూరి రామరాజుగారు పితూరీచేసిన ప్రదేశములందే 'శాంత భూపతి' గారి పితూరీ గూడ జరిగెను. నిజ రంపపితూరీ యను పేరు కలుగలేదు.

ఆలోచింపగా ౧౮౭౯ సం. రపు 'ద్వారబంధము' చంద్రయ్య, కారం తమ్మయ్యగార్ల నాయకత్వమున జరిగిన పితూరీనే రంప పితూరీ యని చెప్పవలయున్నది. ౧౮౭౯—౧౮౮౧ సం.రములలో జరిగిన పితూరీలవంటి పితూరీ లించుమించుగ నాప్రదేశములయందే సందేశరాజుల పరిపాలనకాలమునందును జరిగినట్లు గ్రంథస్థ నిదర్శనములు కలవు. నకుఁ దెలిసినంతవఱకుఁ గొన్ని పితూరీలను గూర్చి వ్రాయుచున్నాఁడను.

(1) కాటయ వేమారెడ్డి (క్రీ. శ. ౧౮౮౬) కాలమున జరిగిన పితూరీ. కొమరగిరిరెడ్డి (క్రీ. ౧౮౮౩—౧౮౮౨) పరిపాలించుకాలమున రంపపితూరీలు జరిగిన ప్రదేశమునందే పితూరీలు జరుగగా నామహారాజు తన బావమఱది యగు 'కాటయ వేమారెడ్డిని' ఆ పితూరీల నఁజేయుటకుఁ బంపగా, నాతఁడు సైన్యమునై వచ్చి పితూరీదార్ల నఁజేచి వారి ప్రఖ్యాతదగ్గములను ఒడ్డుకొనియున్నాఁడు. పిమ్మట వెప్పుడును ఆప్రదేశములలో పితూరీలు లేవకుండుటకుఁ గాబోలు నాప్రదేశములలో గూడిన ప్రాగ్గోదావరీమండలరాజ్యమునకుఁ గాటయవేమఁడు కొమరగిరిరెడ్డి మహారాజుచే సభిపతిగాఁ జేయఁబడినాఁడు. ఆ యంశములు కాటయవేమకృతమును, కొమరగిరిరెడ్డి కంకితిము చేయఁబడినదియు నగు 'వసంతరాజీయము' అనుపేరుగల శాసంతల నాటకవాఖ్యానపీఠికంబయ్యెను, నితరశాసనములఁబట్టియుఁ దెలియఁగలదు శాకుంఠలనాటక వ్యాఖ్యానమున నెట్లు గలదు:

శ్లో ధాటిఘోషీభిరంగ్రతుటికిరితరీతే యత్ర 'మాతేతిదుర్గం' దుర్గం 'కిమ్మారు' సంజ్ఞం దళితరీపుబలే దుర్గమం 'వెండ్రూడి'ం

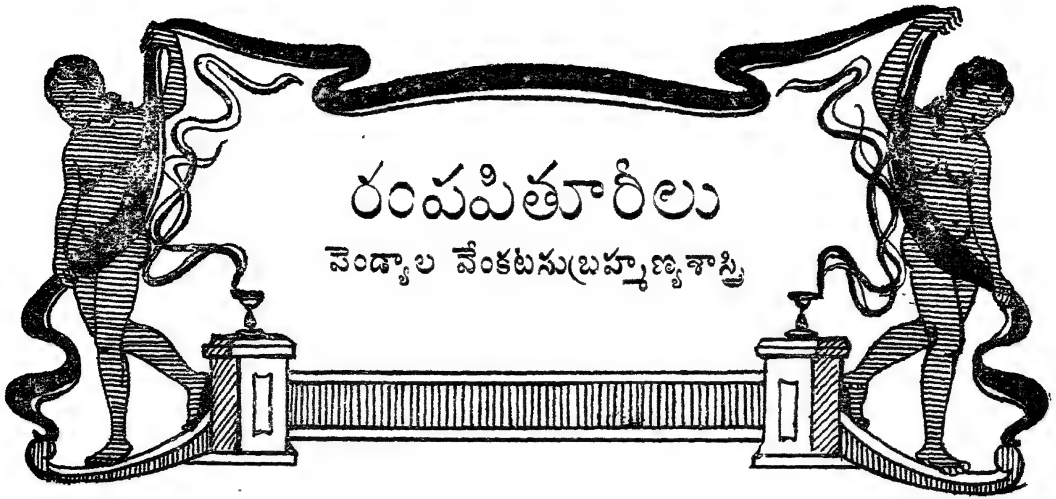
మద్రాసు ప్రభుత్వము యాదరణ. అట్లాలో సేవిక
ముగా వచ్చినను, యవ్వరు ఎలిమెంటరీ పాఠశాలలు, మాధ్యమిక
శాస్త్ర విద్యాశాలలున కల్గి యరువది జెబివివతితుం
డును, అందుచే నొక ప్రభుత్వములు (మ్యునిసిపాలిటీలు, జిల్లాబోర్డులు
వైద్యశాల) రాష్ట్రమునంతటను సుమా ౧౦౦ కెయ్యి ప్రభుత్వ హామీ
వైద్యులవ్వను. దీనికి సాధారణ మధ్యరకుండుగాక, వీలందురా,
సజన ప్రాంతాలయములు విద్యాధులయొక్కయు, శిశుపాఠ్యులయ
యొక్కయు విద్యాభివృద్ధికి సర్వవిధముల దోడ్పడును. ఈవిషయ
ములో నొక పాచ్చికిక, జిల్లాబోర్డువారు వాయ్యరు ఎలిమెంటరీ పాఠ
శాలల నెంత యధికముగా నెలకొల్పిన నంత మంచిది. ఇట్లు కొలది
సంసర్థములు గడచినచో ప్రాథమిక విద్యాసమస్య చాలవలయు
చులకబడగలదు.

నుత్తమోత్తమగ్రంథము లుద్భవించుచును ఓ లేర్పడును. వైదితిగా
నానాతాని ప్రచార మైదారుచువత్సరములపా ష్టైవము సాగించిననా
ననంతరము పుస్తకములను కొని చదువవల ననెడు నానాప్రజలలో
మొలకలే తి, వేలేకాక యుత్తమోత్తమగ్రంథములకు లక్షలకొలది చూచుచు
యేర్పడగలను.

గ్రంధకారమున కనుననమాగ్ధములను సూచించి గ్రంథముల
తెగలనుగూర్చి చెప్పకుండుట భావ్యముకాదు. అనుకరణము, అను
వాదము, స్వతంత్రము అని గ్రంథములలో మాడుతెగలు. అనుకరణ
మర్చి విధముల నధమశ్రేణిలో జేరును. శక్తిహీనమైన స్వతంత్రచన
కంటెను శక్తివంతమైన యనువాదము శ్రేష్ఠము. కాని తావి
గుణముకొని శోభివంతమైన స్వతంత్రచన సరోవృత్త్యుష్టమైనది.
అట్టి యుచ్చమరచనలకొక కాంధ్రదేశ మెదురుచూచుచున్నది.
స్వతంత్రచన గ్రంథకారుని పటిమను వెల్లడిచేయును. శక్తియుతమైన
యనువాదము మాులగ్రంథకారుని యొక్క ప్రతిభను వెల్లడిచేయును.
కాని యనుకరణ మధ్యభ్రష్టత చేకూర్చును. అనువాదము రెండవ
శ్రేణిలో చేరినను భాషాసందర్భమున నది విడవాడతగ్గది కాదు.
భాషాంతరీకరణములవలననే ఆంగ్లభాష యంత గొప్పదియైనది.
ప్రపంచమునందలి మేటికవిత్వగుల నందరిని మనము ఇంగ్లీషు ముఖమున
చేరగలము. వాని యనువాదములు మాులమును బురిడించును నాక
వీత్వర డాంగ్లభాషయందు రచించెనా యన్నట్లు భ్రమించజేయును.
అట్టి మహానుదిన మాంధ్రభాష కెప్పుడు చేకూరనో!

ఆంధ్రభాషయందు మాము ననుసరించి పరిష్కరింపబడిన గ్రంథములు లేవని కాదుగాని, అవి కేవలము బంగాళీభాషనుండియే. మరియే కొద్దిపాటియో మరాఠీ, గుజరాతీభాషలనుండి యుండవచ్చును గాని, ఆంగ్ల, పరాశ, కార్మణ్యోద్ధి భాషలనుండి చక్కని పరిష్కరణలు లేవు. విద్యుద్వేగముతో పరుగులిడుచున్న సాక్షాత్కృత్య భాషా మహాకవులను విడిచినచో మన సారస్వతము సంపూర్ణతయు వహించజాలదు.

తిదుపరి నవలలు, నాటకముల మాట యటండనిచ్చినను విజ్ఞానాది శాస్త్రములు, చరిత్ర, భూగోళాదులయందును ప్రతీచీభాషల నుండి యొకవడి గ్రహింపకున్నచో మనకు గతిలేదు. ఎప్పుడు ఎం. ఓ. మొదలగు పరీక్షల నందినవారుగహితము నైజ్ఞానికాది విషయములలో నాంగ్ల భాషాసాహిత్యమునవరము లేక యాంధ్రముననే గరచుటకు పిలువనో, అప్పుడే తెలుగుభాష యభ్యున్నతి నొందినదని తలపవలెను. అంతవఱకు భాషాక్షమాను లెన్నటికిని హాయిగా నిద్రింపజాలరు. అట్టి సుదిన మెప్పుటికి చేమరూనో !

రంపపితూరీలు వెండ్యాల వేంకటసుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రి

దక్షిణ హిందూస్థానమునందుగల పడమటి కనుమలు ఇంచుమించు 'తపతీ'నదిమొదలు కన్యాకుమారివరకు నవిచ్చిన్నముగా గ్రహించియున్నవి. తూర్పుకనుమలు 'మహానది' మొదలు అట్లే దక్షిణముగా వ్యాపించియుండినను, వీనికి నవిచ్చిన్నతీరముగక, గోదావరి, కృష్ణ, పెన్న, కావేరి మొదలగు మహానదులు భేదింపటచే విచ్చిన్నతీర నొందినవి. మహానదు, పడమటి కనుమలు మహారాష్ట్ర కర్ణాటకాది ద్రావిడార్య జాతులకు నివాసము లైయున్నవి. అందువల్ల పడమటికనుమలు ప్రయోజనకరములగు శివాజీమొదలగువారి దండయాత్రలకు నిలయము లైయుండు తోయ, కబరా ద్యవార్యజాతుల కునికిపట్లను తూర్పుకనుమలు అప్రయోజనకరములగు కోయశబరారుల దండయాత్రలకు స్థానము లైనవి. మఱియు నవిచ్చిన్నములగుటచే పడమటికనుమలలోనుండి బయలుదేరిన దండయాత్రలు శత్రుజనదుర్భేదము లగుటకును, విచ్చిన్నములగు తూర్పుకనుమలనుండి బయలుదేరిన దండయాత్రలు పరాజయముల నొందుటకును గూడ హేతువులైనవి. మనకుఁ దెలిసినంతవరకు, తూర్పు కనుమలలోనుండి బయలుదేరిన దండయాత్ర(పితూరీ)లలో రంపపితూరీ లనబడనవి ప్రత్యేకకీర్తియున్నవి.

'రంప' యనునది తూర్పుగోదావరిజిల్లాలో రాజమహేంద్రవరమునకు రమరవి నలవదిమైళ్ళుతరముగా నేటి 'చోడవరము' డివిజనునందున్నది. ఈ 'రంప' కేంద్రస్థానమై 'ద్వారబంధము చంద్రయ్య' నాయకుడుగాగల పితూరీశ్రీ. తి. ౧౮౭౩, ౮౦ సం. రమలవాటిది, ౧౮౭౨ సం. రఘుప్రాంతమునందలి 'అల్లూరి రామరాజు' పితూరీశ్రీగూడ రంపపితూరీ యను షేరు కలిగెనుగాని ఆ పితూరీ దారులలో నొక్కఁడును రంప నెఱుంగ డని చెప్పవచ్చును. ఇంచుమించుగా పితూరీదారు లందఱును విశాఖపట్టణముజిల్లాలోని నరసీపట్టణపు తాలూకావారే. పితూరీ ప్రదేశములుగూడ గొలుగొండ, ఎల్లవరము (అడ్డదిగిరి), తుని, పెద్దాపురము తాలూకాలలోనివే కాని రం

ప్రాంతమున పితూరీ జరిగినట్లేలేదు. కాని అల్లూరి రామరాజుగారి పితూరీకి రంపపితూరీయని షేరు పెట్టుట విచిత్రాంశము. ౧౮వ శతాబ్దాదిని అల్లూరి రామరాజుగారు పితూరీచేసిన ప్రదేశములందే 'శాంత భూపతి' గారి పితూరీ గూఁ జరిగెను. కాని రంపపితూరీ యను షేరు కలుగలేదు.

ఆలోచింపగా ౧౮౭౩ సం. రఘు 'ద్వారబంధము చంద్రయ్య, కారం తమ్మయ్య'గార్లు నాయకత్వమున జరిగిన పితూరీనే రంప పితూరీ యని చెప్పవలసియున్నది. ౧౮౭౩—౧౮౭౪ సం.రములలో జరిగిన పితూరీలవంటి పితూరీ లించుమించుగా నాప్రదేశములయందే స్వదేశరాజుల పరిపాలనకాలమునందును జరిగినట్లు గ్రంథస్థ నిదర్శనములు కలవు. నకుఁ దెలిసిన పితూరీల గూర్చి వ్రాయుచున్నాము.

(1) కాటయ మేమారెడ్డి (క్రీ. శ. ౧౮౮౬) కాలమున జరిగిన పితూరీ. కొమరగిరిరెడ్డి (క్రీ. ౧౮౮౩—౧౮౮౭) పరిపాలించుకాలమున రంపపితూరీలు జరిగిన ప్రదేశమునందే పితూరీలు జరుగగా నామహారాజు తన బావమఱిది యగు 'కాటయ మేమారెడ్డిని' ఆ పితూరీల నఁచుటకుఁ బంపగా, నాతఁడు సత్యయ్యడై వచ్చి పితూరీదార్లు నఁచి వారి ప్రఖ్యాతదగ్గములను జట్టుకొనియున్నాడు. పిమ్మట నెవ్వడును ఆప్రదేశములలో పితూరీలు లేవకుండుటకుఁ గాబోలు నాప్రదేశములతో నూడిన ప్రాంతదావరీమండలరాజ్యమునకుఁ గాటయమేమును కొమరగిరిరెడ్డి మహారాజుచే నిధిపతిగాఁ జేయఁబడినాడు. ఆ యంశములు కౌంట్లయేమొక్కతమును, కొమరగిరిరెడ్డి కంకితము చేయఁబడినదియు నగు 'వసంతరాజీయము' అను షేరుగల శాసంతల నాలుకవాఖ్యాతపీఠికంబట్టియు, నితరశాసనములఁబట్టియుఁ దెలియగలదు శాసంతలనాలుకవాఖ్యాతమున నట్లు గలదు:

శ్రీ ధాటిమోక్షిభార్యగ్రతుటిగిరితరే యత్ర 'మాతేరుద్దం' దగ్గం 'కిమ్మారు' కంజం దళితరీపుటలే దుర్గము 'వెండ్రూడి'ం

ఆంధ్ర పత్రిక ధాతనామ సంవత్సరాదిసంచిక

దుశ్శక్తియందు ప్రజాసంజితపతి రథసా 'రామశ్యాం' దుర్గం
విభాగితాం పీఠభూమిం శత్రు మనుష్యాదాం పీఠసన్నాహదాన్త్యం.

పశ్యంతపంతుక మకరో

ప్రౌఢనే నిర్జిత్య వైరిణో రామః,

శత్రులపరశురామః

కాటయశేమస్తు శత్రుమ్.

తాత్పర్యము. కాటయశేమని యుద్ధయాత్రయందలి గుఱ్ఱపు
దెక్కలచేతన, పశ్యంతప్రదేశములు బ్రద్దలకొట్టబడి 'మా లేలి'
దుర్గము, 'కమ్మూగు' దర్గము ఖండింపబడిన శత్రుబలులు కలవై
దుర్గమును బెండ్లపూడి, అశ్లేష్ఠుని వజ్రహుతులు, రామగిరిదుర్గము,
ప్రదీప్తమగిరి పీఠభూమి, వేగముగా జయింపబడగా శత్రువుల పీఠ
సన్నాహదాన్త్యము జాప్యమయెను.

పరశురామండు యుద్ధమున శత్రువులను జయించి యైదు చిన్న
సరస్సులను జేసెను. వైరికులపరశురామండు ధను కాటయశేమఁడో
నూలుసముద్రమలం జేసెను. వైష్ణోకములలోఁ జెప్పబడిన 'మా లేలి'
దుర్గము పరునేపవశతాబ్దాదిమండి నేటివఱకు 'మొల్లెర'ను జేరితో
నొప్పుచున్నది. (మొల్లెర గంపకు సమీపమునఁ గలదు) 'బెండ్లపూడి,
వజ్రహుతు' లనునవి నాడును నేఁడును నొక్కపేరు కలవిగానే
యున్నవి. (ఇవి పితాపురమునకుండు మైశ్వరమునఁ గలవు) కిమ్మూరు
దుర్గము పరునూరుశతాబ్దములనుండి నేటివఱకు పెద్దాపురపు
కొలయును జేరుకలదిగా నున్నది. పీఠభూమియు కొంతానైనది.
తునిసంస్థానమునకు 'కొతాము' సంస్థానమని జేరు. 'రామ
గిరి' తునికి సమీపమునం దున్నది. పరునేగిరిదన శతాబ్దమునం
దుండిన కేకపతి స్థాపకుని ఈ రామగిరిని పుణ్యక్షేత్రమని తన
'దుశ్శక్తిపరియమున' విశేషముగా పట్టించియున్నాడు.

ప్రైప్రదేశము లిందుమించుగ ౧౫౯౯-౧౬౩౧ సం.రపు పితూ
రీలుజరిగినప్రదేశములుగా నేయున్నవి. ప్రైప్రదేశములనే 'కాటయశేమ'ను
జయించినట్లుండుటచే నాదుర్గము భానాండు మన్యువుదొరలచే నాక్ర
మింపబడగా వారిని గాటయశేమఁడోడించియుండు నని కలంకపరి
యున్నది. కాటయశేమనినాటి పితూరీ క్రీ.త. ౧౩౮౬ సం.రం ప్రాంత
మునందైనట్లు కాన్పించును. మనకుఁ దెలిసినపితూరీలలో నిది మొదటి
పితూరీ. ఉత్తరాంధ్రము రెడ్ల పరిపాలనానంతరము 'ఓడ్రరాజుల'
వశమైనది. ఓడ్రుల కాలమున పితూరీలు జరిగినో లేదో తెలియదు.
ఓడ్రులనుండి 'జహమనీకుల'ను లీ యుత్తరాంధ్రమును కైవసము

చేసిన మన్యుకాలమునందు 'ఆంధ్రదేశపు శివాడి' యనఁదగు శ్రీ
వత్సవాయి చతుర్ముఖ తిమ్మ జగపతి మహారాజుగా నీ పితూరీలు జరి
గిన ప్రదేశములలోఁ గూడిన పెద్దాపురం సంస్థానమును స్థాపించిరి.
'తాళికోట' యుద్ధమువంటి వహాయుద్ధములలోను, పెక్కు తురుష్క-
యుద్ధములలోను ముక్తాకలంజేరిన చతుర్ముఖ తిమ్మ జగపతి మహా
రాజుగారి నిరంకుశపరిపాలనమువలన పితూరీల శత్రు కాన్పింపదు.
కాని, వారి మహారథుల రాయ జగపతి మహారాజుగారు పరిపాలించు
క్రీ. త. ౧౬౦౬-౧౬౪౯ కాలమున రాఘవరాజునీమ పితూరీ బయలు
దేరినది. ఆపితూరీనిగిరించియు, దానిలోని నాయకులం గూర్చియు,
దానిని రాయ జగపతిరాజుగారి రణచురుగుగూర్చియు, తత్కాలము
నందుండిన * ఏనుగు పెదలక్ష్యులకవి తన తుల్యముహాతమ్యమునను,
రెండవ లక్ష్యులకవి 'రామవిలాసము' నందును వర్ణించియున్నారు.
మఱియు 'రాఘవరాజునీమకైఫియతు' మాడ పై యంశమును
స్పష్టపఱచియున్నది.

తుల్యముహాతమ్యమునం దిట్లు కలదు :
నీ. ఆరియరి తురక సైన్యము నుగ్రచేయించె
గట్టిగా నమృత్యుయ్య గట్టుదరిని
వంతుకు వచ్చు భూవరుల పేరడఁగించె
తీచిచే లంపక లోవయొద్ద
రాఘవరాజుగర్వము మాసి పొట్టా
రాజుని జేసె దృఢాజ్యమునకు
గూడెమంతయును గగ్గలుగా శరభభూ
పతిఁ గొట్టి పీఠన్నఁ బ్రభుని జేసె
గీ. రాజుమాత్రుండె పరమన్నె రయినిభంగు
చండ మున్మియరాజుల నుండె గిగులు
నెక్కసపు మన్నెరాజుల వెన్నుతరటి
తిమ్మ భూపాలరాయధాత్రీభిండు.

ఇందు నుడువబడిన (i) 'ఆముక్తమృగము' అనునది 'గంప'కు
నాలుగైదు మైళ్ళదూరమునం గలదు. అచట తురక సైన్యము బానా
డెట్లు చేరెనో దురుహృత్తులుగా నున్నది. కాని యే తురుష్కుడైన
కోయదొరలను పెద్దాపురసంస్థానాధిపతివై బురికొల్పియుండెనేమో!

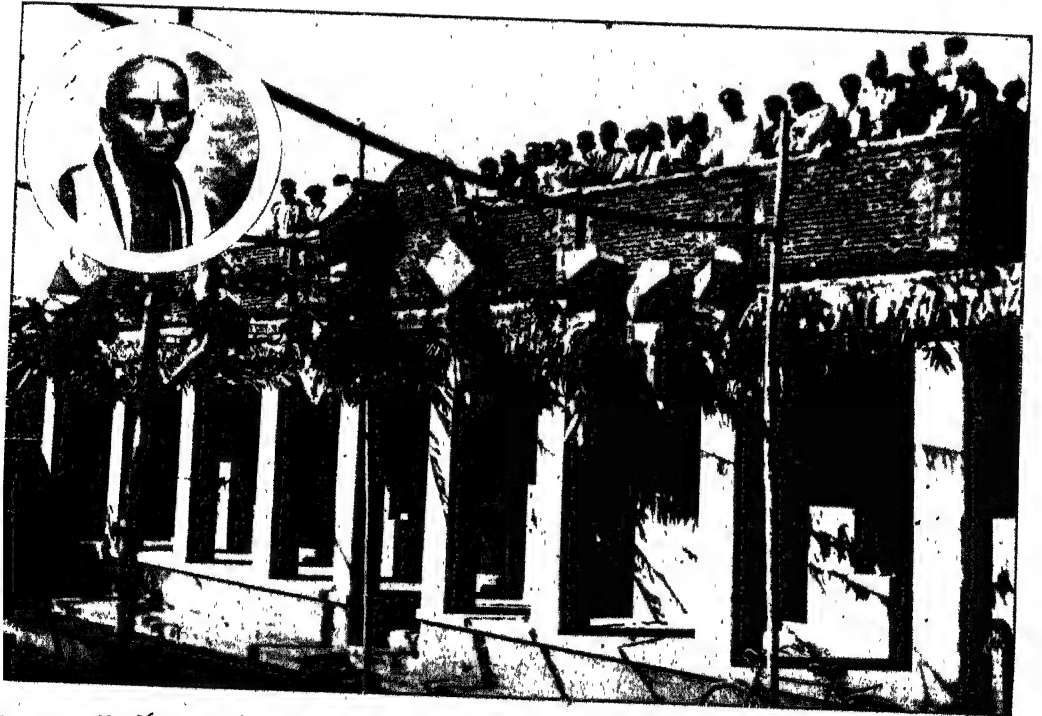
(ii) 'లంపకలోవ' ఇది ఇప్పటి పెద్దాపురము తాలూకాలో
'ప్రత్తిపాడు'నకు నైదు మైళ్ళదూరమున నున్నది.

'వంతుకు వచ్చు భూవరుల పేరడఁగించె' అనుటకు గూర్చి
'రాఘవరాజు, శరభభూపతులు' తనసహాయముతోనే రాయజగపతి

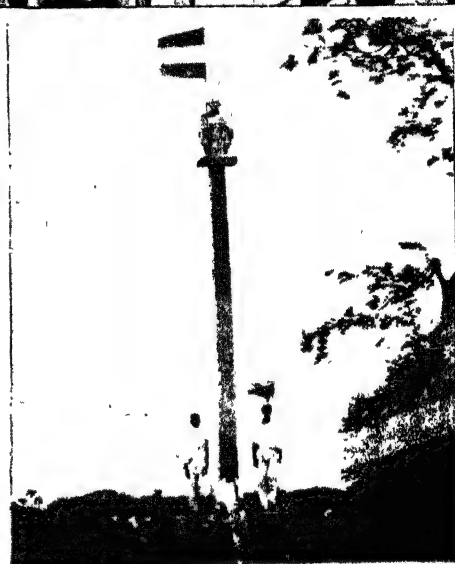
* భర్తృహరినుభూషితము సాంధ్రీకరించినట్టియు, రామవిలాస, బాహువీమాహాత్యుద్ధి బహు గ్రంథములను రచించిన ఏనుగు
లక్ష్యులకవియొక్క పితామహుఁడను లక్ష్యులకవియే? ఆతఁడే తుల్యముహాతమ్యము, ప్రవచనశ్రీమము, ద్రౌపదిపరియము, భీమునిన జ
యము మొదలగు బహు గ్రంథములను రచించెను.

కాంగ్రెసుభవనము, మదరాసు.

తెనాలిలో
కాంగ్రెసు
సువర్ణోత్సవము

పల్లారు చేపల్లెసత్యాగ్రహశిబిరమున కాంగ్రెసు సువర్ణోత్సవము

చెన్నపురమున
కాంగ్రెసు
సువర్ణోత్సవము

రాజుగారి నెడ్డి రను నంశముక్రింద వ్రాయఁబడు 'రాఘవరాజు' సీమకై ఫియతువలనఁ దెలియఁగలదు చూడుఁడు.

(రాఘవరాజుకై ఫియతులలోని యంశములు)

"పెద్దాపురమునకు పుత్తరభాగమున పన్నెండుక్రోసులదూరమున జంగిలి పట్టినికొండలవద్ద కొన్ని కొన్ని చిల్లరపల్లెలు వుంటూవుంకగా అక్కడికి రాఘవరాజు అనే ఆయన పదిమంది స్త్రీమతుచేస్తాని ప్రశంసించిపబలుడై కొండపల్లెలఅరణ్యప్రదేశము స్వాధీనంచేసికొని అక్కడ వాళ్లవల్ల చిన్న పల్లెకు వరహాచా|| పెద్దపల్లెకు రెండేసి వరహాలు చా|| పుచ్చుకుంటూ హాళముల (హాళము = అధికారి) తర్ఫున వచ్చినవారివద్దకి వచ్చి మంచిమాటలు అడవంటూవుండేవారు.....రాఘవరాజు అనే ఆయన 'రాజు వొమ్మంగి' అనే గ్రామంలో నివాసం చేసుకుని వుండడంచేత ఆతను ఆక్రమించుకున్న పల్లెకు రాఘవరాజుసీమ అనే వక ప్రశస్తిదానము యేర్పడ్డది. ఓరు మన్నెంలో వుండడం చేత మన్యపురాజులు అనిపించుకున్నారు.

(ఈ రాజ కన్యంగిని ఇపుడు రాజవమ్మంగియనే అందురు. ఇది జడ్డంగి కేడుమైపురపురమున ఎల్లవరము (డివిజనులో) గలదు.

ఆయ్యకు బల్ రాఘవరాజు అనేవఖ కొమార్డు వుండేవాడు. ఆయ్య తండ్రిగారియ్య రాఘవరాజుగారు పోయ్య తరువాత క్రమక్రమంగా బల్వంయ, నబాబులకు యేమి వారితరపున వచ్చిన పాజుదారలకు యేమి స్వాధీనంకాక రాఘవరాజు సీమ అనేస్తలమును ప్రశంసించి అనుభవిస్తూవుండేవాడు. అప్పటిలో 'షేక్ మహ్మద్ ఖాన్' వారు తమతాలూకు కొంత భాజను రాఘవరాజు సీమమీదికి పంపించినంతలో వారికి స్వాధీనం కానందు శ్రీ పెదరాయపరాజుగారిని పిలిచి రాఘవరాజుసీమ మాకు స్వాధీనంఅయ్యుదికాదు. గన్నుమీరు కొట్టి సాధించి అనుభవించవలసినదని శల్యయిచ్చి ఛర్యానా వ్రాయించినందు శ్రీ పెదరాయపరాజుగారు న్ను ౧౦౮౫ ఫసలీ * ౧౫౭౯ కాలివాహనశకం 'రాజు' సంవత్సరంలో విస్తరించి భాజను తీస్తాని రాఘవరాజుసీమమీదికి వెళ్ళి అన్నేవిధాల ప్రయత్నించేసి బల్ రాఘవరాజు తాల్కు కొంతభాజను కొట్టి పికముచేస్తేమీదట బల్ రాఘవరాజు స్వాధీనం అయి కేదరస్తులోకివచ్చి సాలు ౧ కి వొ. ౧౦౦౦ లు చా, జమబందీపయికం చెల్లించుకోవడముకున్న ౫౦౦ మంది సిబ్బందితో నాఖరీ చెయ్యగలండులకుంన్నూ వస్తుకుని ఖరారునామావ్రాశి దాఖలుచేసి ఆ ప్రకారం కొన్ని సంవత్సరములు పైకం చెల్లించి నపుఖరీచేస్తూవుండి చనిపోయినాడు. ఆబల్ రాఘవరాజు కొమార్డు 'మల్ రాఘవరాజు' అనే ఆయ్య తండ్రివరకే కొంతకాలం పెద్దాపురపు జమీదారుగారి అజ్జలో తిరుతూ పయికం చెల్లించి నపుకరీ

చేస్తూవుండేవాడు. మొదట స్తలం సంపాదనకర్త రాఘవరాజు ఆవుటచాత దరిమిలను వారి వంశీకుల్కు చివర రాఘవరాజు అనేకీతాలువాడకలో తెచ్చుకుంటూ ఆ ప్రకారమే వ్రాసుకుంటూ వుండేవారు. ఈలాగు కొంతకాలం జరుతూవుండగా ౧౦౯౨ ఫసలీ ౧౬౦౮ శ, కాలివాహనశకం దుండుఖి సంవత్సరంలో.....రాఘవరాజు సీమ మన్యపుస్తలంగన్న పెద్దాపురపు జమీందారుగారికి స్వాధీనంగాక తిరగబాటు చేసినందు శ్రీ పెదరాయపరాజుగారు విస్తరించి జనమును స్త్రీమతుచేసి పంపించి మల్ రాఘవరాజును కొట్టివేసి స్తలం స్వాధీనంచేతున్నమీదట వారి సన్నిపితజ్ఞాతి అయ్యి పోట్రాఘవరాజు అనే ఆయన వచ్చి అనేక విధాల ప్రాధేయపడి కొంతకాలము నజరుదాఖలు చేసినందు ఆయనను యధాప్రకారం రాఘవరాజు సీమకు అధికారిని చేసి సాలు ౧ కి వొ ౧౦౦౦ పుచ్చుకుంటూ ౫౦౦ సిబ్బందీచేతను నపుఖరీ చేయించుకుంటూ వుండేవారు....."

పోట్రాఘవరాజుగారి కమారుడు 'శరభరాజుగారు' కూడ రాఘవరాజు సీమను బాలింపురు వత్సవాయివారికి లోబడి కొంతకాల ముండి సిమ్మట సితురీని కేయగా, రాయ జగపతిరాజుగారు పితూరీ నకుంచి రాఘవరాజుసీమను మూడు భాగములుగాక కేపి శరభరాజుగారి మంత్రియగు నెనుముల బాపన్నదొరకు రెండు భాగములును, నేనాని యగు 'బొగ్గుల గన్నంరెడ్డి దొర' కొక భాగము నిచ్చినట్లు గోదావరి డిప్రీక్టు మాన్యులవలనఁ దెలియుచున్నది. దీనినే తుల్యూహహాత్యయన

"గూడె మంతయును గగ్గోలుగా శరభభూ"

పలిక గొట్టి పిరన్న (బుధునికేసె)"

అని కలదు. బాపన్నకు పిరన్నయను కేరమాడఁ గలదేమో? మొత్తమునకు శ్రీ వత్సవాయి రాయ జగపతిరాజుగారు పాలించుకాలమున మూడు సితురీలు జరిగియున్నవి. అందు బల్ రాఘవరాజు పితూరీ క్రీ.శ. ౧౬౫౭సం. రమునను, మల్ రాఘవరాజు పితూరీ ౧౬౬౦ సం. రమునను, శరభరాజు పితూరీ ౧౬౭౦సం.ర ప్రాంతమునను జరిగియున్నవి. పిమ్మట పెద్దాపురసంస్థానమును నాలవ తిమ్మజగపతిరాజుగారు పాలించుకాలమున ౧౭౬౦-౧౭౯౭ సం. రమున నడిమికాలమున తోటపల్లిమఠా కేలచున్న 'జగన్నదొర' పితూరీని కేసెను. ఇది క్రీ. శ. ౧౭౭౦ సం.రమున జరిగియున్నది.

ఆపితూరీని తిమ్మజగపతిమహారాజుగారి నేనానియగు వత్సవాయి జగరాజుగా రణచిరి, ఆయుధ్యమున జగరాజుగారు గండ్రగొడ్డళ్ల సుపయోగించుటచే నాయనను 'గొడ్డళ్ల జగరాజు'గా రనుచుండిరి.

పితూరీదారగు జగన్నదొరను పాఠశ్రీలో యాతని జ్ఞాతీయగు 'రాజన్నదొరకు' తోటపల్లిమఠాను, తిమ్మజగపతిమహారాజుగారు

కేదీలు సరిగలేవు, కాని ఆ కేదీల ననుసరించితే పితూరీ సంవత్సరాలు వ్రాసి

ఆంధ్రవత్రిక - ధాతనామ సంవత్సరాది సంచిక

సం.రమునకు ౭౦౦ కఱకువరహాలు పన్ను నిచ్చునట్లును ౫౦౦ మంది సిబ్బందిని కావలసినపుడు సిద్ధపఱచుటకును నిర్ణయించియిచ్చిరి.

ఈపితూరీ నణచుటలో నాకాలముననే చామర్ల కోటలో నింగ్గీ ఘనాబు నెలకొలిపిన పటాలపు సేవాయాలనుగూడ శ్రీరాజావారు కోరుటచే నాంగ్గ ప్రభుత్వమువారు తోడుగ నంపిరి. పిమ్మట రాజన్న దొరయు గెరిరాంసం.రమున నొకపితూరీని కేపెను. దానిని గొడ్డళ్ల జగ్గ రాజుగారే యణచి ముతాను స్వాధీనపఱచుకొనిరి.

అటుపిమ్మట గెరిరాం సం. రమున 'మల్లు' దొరయునాతఁడు పితూరీని రేపి, పెద్దాపురసంస్థానపు గ్రామములను గవర్నమెంటు వారి గ్రామములను దోచుకొనఁగా నింగ్గీ ఘనటాలమునకు పెద్దాపురపు వారి వైస్రము తోడై యాతనిని రణనికాతుఁ డేసివట్టును తోటపల్లి ముతాను గెరిరాం సం.రమున ఎనుముల బాపన్నదొరకు సం. రమునకు గంంం కఱకువరహాలు పన్ను నిచ్చులాగున పెద్దాపురాధీశులిచ్చినట్లును 'తోటపల్లి కై ఫీయతు' కలనఁ దెలియనగుచున్నది.

మొత్తమునకు నాల్గవ తిమ్మరాజుగారి కాలమున జగ్గన్నదొర పితూరీగెరిరాం సం.రమునను, రాజన్నదొరపితూరీగెరిరాం సం.రమునను,

మల్లుదొర పితూరీ గెరిరాం సం. రమునను మూడవపితూరీలు జరిగియున్నవి.

పిమ్మట గెరిరాం-గంంం సం.రముల నడిమికాలమున కోయదొరలు 'గోకవరము' సమాపమున (ఇది రంపకు సమాపము) నొక పితూరీని రేపగా రెండవ వత్సవాయి రాయజగపతిమహారాజుగారు సవైస్రమై స్వయముగ యుద్ధముచేసి యా పితూరీ నణచినట్లును ఆయుద్ధమున 'ఈలెల' నుపయోగపఱచినట్లును పద్యములు కలవు. ఆ పితూరీనాయకులపేరు తెలియరాదు. గ్రంథవిస్తరభీతిచే పద్యములను వ్రాయలేదు.

పిమ్మట ప్రసిద్ధికెక్కిన గెరిరాం-౯౦ సం. రపు 'రంప పితూరీ' ఇందు కోయదొరల నాయకుఁడు ద్వార బంధము చంద్రయ్య. దీనిని గుఱించి గోదావరిజిల్లా గెజిటియర్సున విస్తారముగ కలదు.

అది 'రంప'లోనే బయలుదేరుటచే రంప పితూరీ యన. నొపఁ చున్నది.

ఆ పితూరీ కాలమున రంపను స్వయముగాఁ జూచినట్టియు రావుబహద్దరు కందుకూరి వీరేశలింగమపంతులుగారి 'కాండ్రమున

* పన్నాల రామబ్రహ్మశాస్త్రిగారు తణుకు తాలూకా 'విష్ణుట్టు' నివాసులు. ఆత్తవారి యాస్తి కలియుటచే రాజోలుతాలూకా 'ఏనుగులపహలు' అను గ్రామమున నివసించి గంంం సం.ర ప్రాంతమున 'ఎనుబది' యేండ్ల వయస్సున స్వర్గస్థులైరి. వీరు బహు గ్రంథములను రచించిరి. అందు (1) శంతస చరిత్ర, (2) ఖిలకర్ణ విమాణము (3) పూచికపుల్ల శతకము అనునవి ప్రసిద్ధములు. రెండవ గ్రంథము ద్వ్యధికావ్యము. అది యొక రాజోదొంగిని దిట్టుచు రామాయణకథ వచ్చునట్లు చెప్పినది; పిండిప్రోలు లక్ష్మణకవి 'రావణదమ్మియము' వంటిది; మూడవది వీరేశలింగము పంతులుగారు కోరగా నాకుధారనుజెప్పిన యన్యూపదేశ శతకము. వీరు పంతులుగారి 'వివేకవర్ధనపత్రిక'కు చాల వ్యాసములు వ్రాసియున్నారు.

స్వల్పకాలము గురువైనట్టియు * పన్నాల రామబ్రహ్మశాస్త్రిగారిట్లు రంపను వర్ణించియున్నారు:

ఈ. రంప గణింపరాని జనరాజిని జంపెడు దుంప కాకొప్పిలిలో నుంపులపెంపు సాంపణపఁ గూర్చిన యాజెము కొంప దొడ్లనాయంప జనించురొంప ధర్మశీకుల టొంప పితూరీదార్లకుఁ సంపద లిచ్చి ప్రోచుటకు చాలిన మేరువుచెంప యిమ్మహిక్.

(ఇందలి 'టొంప' శబ్దమున కర్థము నిఘంటువులలోఁ గాన్పించదు కాని గంజామునుండలమున 'టొంప' యన లొంగని పసువునకు పరుగిడకుండ మెడకుంగట్టు గుఱెగా వాడెదరు. ఆయర్థమివద్యమున సమర్థముయై యున్నది.)

గెరిరాం సం.రపు పితూరీని బ్రిటిషు గవర్నమెంటువారె యణచిరి.

పిమ్మట భరతఖండమంతయు వినకరినొందిన 'అల్లూరి' రామరాజుగారి గెరిరాం సం.ర ప్రాంతమునందలి పితూరీ. దీనిని రంపకును సంబంధ మెంతమాత్రము లేదని యిదివఱకే వ్రాసినది.

మొత్తమునకు పది పితూరీ లీక్రింద వివరించినవారి నాయమున నెయున్నవి.

పితూరీ కాలము	పితూరీ నాయకులు	పితూరీ నణచినవారు
1. క్ర. 1886	పేరు తెలియదు	కాటయ వేమారెడ్డి
2. 1657	బల్ రాఘవరాజు	వత్సవాయి రాయజగపతి మహారాజుగారు
3. 1660	మల్ రాఘవరాజు	
4. 1670	శరభరాజు	"
5. 1770	జగ్గన్నదొర	వత్సవాయి తిమ్మ జగపతిరాజుగారు
6. 1780	రాజన్నదొర	
7. 1781	మల్లదొర	"
8. 1800	పేరు తెలియదు	వత్సవాయిరాయ జగపతిరాజుగారు
9. 1879-80	ద్వారబంధము చంద్రయ్య	
10. 1922, 28	అల్లూరి రామరాజు	బ్రిటిషువారు

చమత్కార చాటువులు

మొదటి యెనిమిది పితూరీలలోను ధనవ్యయము జేసియప్రభుత్వముల కెంశయయ్యెనో తెలియదు గాని ౧౭౭౯-౮౦ సం.రముల పితూరీకి రూ. ౨౫ లక్షలును, ౧౮౨౨-౨౩ సం.రపు పితూరీకిగూడ రూ. ౨౫ లక్షలును గవర్న మెంటువారికి వ్యయమయ్యె నను నైతివ్యము కలదు, మొదటి యెనిమిది పితూరీల వ్యయము కలిపినను నిరువదిలక్ష లుండునా? కారణ మేమన కాబయనేమని విడచిన తక్కిన పెద్దాపురసంస్థానాధీశుల కంతద్రవ్య మెక్కడిది? ప్రాచీనులు బాహుబలముచేతనే శత్రులం జయించువారుగాని యంత్రపు టాయుధములు వారికి లేవు. గండ్ర

గొడ్డళ్లు, ఈటెలు, ధనుర్బాణములు మొదలగునవియే వారి యుద్ధపరి కరములు. అట్లారి రామరాజుగారి పితూరీయందు బిట్టిమఘటలు మర ఫిరంగులంగూడ నుపయోగించిరి. ఒకసారి ఫిరంగిని గాల్చుటకు కొన్నివందలరూప్యము లగునని విందుము.

మొత్తమునకు పదిపితూరీలను జరిపించిన గోదావరిమండల మన్యప్రదేశము మహావీరశ్రేష్ఠ మన నోప్పగదా! ఆ వీరశ్రేష్ఠమున నేకదేశమున 'తొలపల్లె' యందు 'శాంతాశ్రమము'ను ఓంకార స్వాములపాదు స్థాపించుట విచిత్రాంశమై యున్నది.

చమత్కారచాటువులు

దీపాల విచ్చయ్యశాస్త్రి

(సంపాదకుడు)

నడవకయ నడచివచ్చితి

నడచిన నే నడచిరాను నడచెడునటులన్

నడసింప నడవనేరను

నడవడికలు చూచి నన్ను నడిపింపరయా!

కురువపుఁ జంద్రునికై వడిఁ

బరిమళజలరాశిలోనఁ బరితృప్తుండౌ

ధర మూడడుగుల నిలుచును

నరుడెవ్వఁడుఁగాఁడు, పద్మనాభఁడు గాఁడున్.

కరచరణంబులు గలిగియుఁ

గరచరణవిహీనుచేతఁ గడు దుర్బలుండై

పరిభవ మండఁగఁ గనుఁగొని

శిరహీనుఁడు నవ్వె నిట్టి చిత్రము కలదే?

నేలం బడి పొరలాడును

గాలికి నో రాపులించి గ్రక్కున మ్రుంగున్

వాలమున మంట మండును

పోలంగా దీనిఁ బెలుపు పురుషులు గలరే?

ఇనుఁ జూచిన వికసించును

మునుకొని శీతాంశుఁజూడ ముకుళించునయా

కనుఁగొనఁ గమలము కా దది

పనిగొని ముఖ్యముగనుండు పాంథులయొద్దన్.

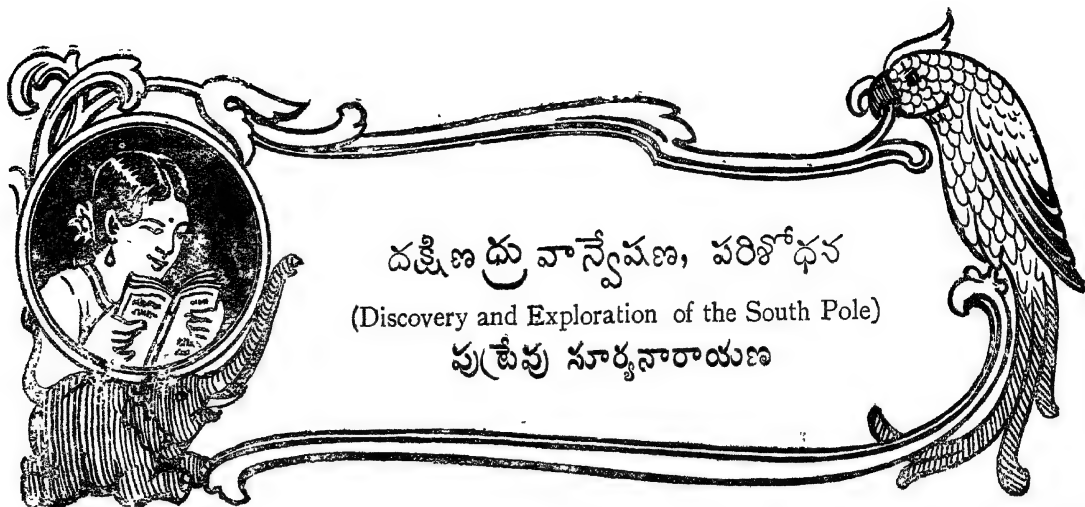
పంచభాషాపద్యము

బావ మఱిందిని గని యా

యావుల నొకదానిఁ దెమ్మ యనఁగా నపు డే

యావని యడిగిన నుడు గది

కావలయున్ భావ లైదుగా బుధు లెన్నన్.

దక్షిణ ద్రు వాన్వేషణ, పరిశోధన (Discovery and Exploration of the South Pole) పు(తేపు సూర్యనారాయణ

ధ్రు వాన్వేషకుల కథలు తలచుకొన్నచో గుండె లదిరును. ఈ యన్వేషణలో అనేకమంది నావికులు ప్రాణములు పోగొట్టుకొనిరి. కొందరు బ్రతికియున్నప్పటికి జీవితసౌఖ్యములను గోల్పోయిరి; వికలాంగులైరి. ఒక్కసారి ఈయన్వేషణోన్మాదము ప్రవేశించినచో నావ్యక్తి నది వదలదు, ప్రాణములనైనను పోగొట్టును గాని, దీనియందలి యాకర్షణకు కారణము దైవమునకైతె; మనుష్య మాత్రునికి గోచరముగాదు.

నాకాయానమున పేరెక్కిన అన్నిజాతులవారు వారి నావికా ప్రముఖులను స్రువాన్వేషణకై పంపియుండిరి; వేసకువేలు సొమ్ము వెచ్చించిరి. ఆమెరికా, జర్మనీ, ఇటలీ, ఫ్రాంసు, బ్రిటను, జపాను, ఆస్ట్రేలియా రాజ్యములన్నియు నీ ప్రయత్నములలో పాల్గొనియు న్నవి. తుట్టుతుదకు దక్షిణస్రువాన్వేషణగౌరవము నార్జేవారికి దక్కినది. ఉత్తర స్రువాన్వేషణగౌరవము ఆమెరికా సంయుక్తరాష్ట్రముల వారికి దక్కినది.

౨

౧౭౭౧-వ సంవత్సరములో రాయలుసాపెటేవారు జేమ్సుకుక్కు అనేనావికుని శుక్రగ్రహపరివర్తనం బరిక్షించుటకు దక్షిణార్ధగోళమున ప్రయాణముచేయ నియమించిరి. ఇది వీనియాత్రకు ప్రధానకారణము, వీనితోపాటు నెరవేర్చువలసిన మరికొన్నివిధాలు వీనికి నియమించిరి. ప్రధానధర్మము నెఱవేర్చి ఇంకను దక్షిణమునకు ప్రయాణము చేయ వలయును. ౪౦° ద. వరకు ప్రయాణముచేసిన మార్గముధ్యమన కోకఖండపు భూభాగము కనబడవచ్చును. అట్లు కనబడకపోయినను, కానివిషయమై నూచలలు లేకపోయినను, ౩౫° ౪౦° ద. అక్షాంశముధ్య పక్షిమముఖముగా ప్రయాణంచేయవలసియున్నది. అప్పటికి ఏ భూభాగము కనబడకపోయినచో ట్రాన్స్జుకునిపెట్టిన న్యూజీలాండు తూర్పుతీరముననే ప్రయాణముచేసి, ఆ భాగపు అక్షాంశ,

దీర్ఘాంశలు సరిగా నిర్ణయించి, అంతర్భాగము నెంతవరకు పరిశోధించు గలవో అంతవరకు పరిశోధించవలసియున్నది. వీనికి పూర్వమిభాగము లకు ప్రయాణముచేసియున్న ఫ్రెంచి నావికుల వృతాంతము కుక్కుకు సాహాయ్యముచేసియున్నది.

౧౭౭౨ సంవత్సరము ఆగష్టు ౨౬ వ తేదీన బయలుదేరెను దక్షిణయాత్రకు. జూలై ౧౭ మూడవతేదీకి 'సాన్తీ' ద్వీపములను చేరెను. చేరి తన డైరీలో నీవిధముగా వ్రాసియున్నాడు. "పరిశీలించు లన్నియు ప్రధానవిధికి అనుకూలముగా నున్నవి. ఆకాశం స్వచ్ఛముగా నున్నది. శుక్రగ్రహపరివర్తనం కనిపెట్టటకు సర్వము వీలు గానున్నది."

సకాలంలో న్యూజీలాండు చేరగలిగెను. అచ్చటినుండి దక్షిణంగా ప్రయాణంచేసెను. తర్వాత ఉత్తరముఖముగా దిరిగి ఉత్తర ద్వీపమువరకు పోయెను. తదుపరి దక్షిణద్వీపము చుట్టి తిరిగెను. తుదకు న్యూజీలాండు ద్వీపముగాని దక్షిణజండుయొక్క భాగముగాదని నిర్ణయించెను.

కుక్కుచేసిన రెండరయాత్రలో అంటార్కిటికా విషయమైన కొన్ని విషయములు స్ఫుటపడినవి. మొదట సుడోహోళు మార్గమున ప్రయాణముచేసెను. అచ్చటినుండి తూర్పుగా దక్షిణసముద్రంలో ప్రయాణంచేసెను. ఖండముగాని, ద్వీపమేదైన గాని కనబడలేదు.

ఆరువారములు దక్షిణసముద్రములో నిటు సటు ప్రయాణం చేపిశాడు; న్యూజీలాండు దక్షిణభాగముచేరెను, తుదకు అచ్చటినుండి దక్షిణమునకు పోవు అపరిమితలలో ప్రమాదమని తలచికొనెను. అచ్చట ఆవరించుకొని హిమము స్రువమువరకు వ్యాపించియుండు వలెనని యూహించెను. డైరీలో నీవిధముగా వ్రాసియున్నాడు: "ఈ ప్రాంతమున భూభాగ మొకటి యున్నదనుటకు నీవిధమైనసమాచారము కనబడుటలేదు. కాని యీ హిమమువెనుక కొంత భూభాగ ముండు వచ్చును. అట్లున్నను, అది ప్రాణికోటి కేవిధమునను నివాసయోగ్యము గాదు." ఇంటికి తిరిగిపోయెను. ప్రయాణాంతమున తన డైరీలో

నీ విధముగా మరల వ్రాసినాడు: “గ్రహసమూహమున భూభాగమున్న దనుట నిర్వివాదాంశము. వానిలోని కొన్ని భాగములు మేము చూచియు యుండవచ్చును. అధికశీతలము, ద్వీపసమూహము, తేలియున్న హిమ శిలలు ఈ విషయము ను చెప్పక చెప్పవచ్చును.”

ఇతడు దక్షిణాంశమునగాని, అంటార్కిటికానుగాని చూడ లేకపోయినను కొన్ని ముఖ్యవిషయములు స్థిరపరచినాడు. అతిశీతల సాగరము చేహస్వస్థత చెబుట ప్రయాణముచేయుట అసంభవము గాదు. అతని ప్రయాణములలో చనిపోయినవారిసంఖ్య మిక్కిలి తక్కువ. అపాయము లేదనియు సంభవించలేదు.

3

కుక్కతగునాత సమూహ విబవినంతవర్షములవరకు దక్షిణ గ్రహమును సరించి ఆలోచించినవారు లేరు. ఈ లోపున డెల్లొంగ్స్ హోజెను కొంతపాటుచేసెను. ఇతడు రష్యాదేశమును బయలుదేరి ౧౮౮౯ సంవత్సరములో దక్షిణజార్జియాను చేరినాడు. అచ్చటినుండి సాండ్విచ్ ద్వీపసమూహముచేరి, తరువాత ౬౦ వ. రేఖ వెంబడినే తూర్పుగా ప్రయాణముచేసి అంటార్కిటికామహాసముద్రమును చుట్టి, బయలుదేరినచోటు చేరుకొనెను. కుక్కకంటె ఒకడిగ్గి యెక్కువ మేర దక్షిణంగా ప్రయాణించెను. అంతకంటె దక్షిణగ్రహమున కెక్కువ సమీపముగా పోలేడు.

ప్రమాణాంతమున నీటినికీ పామరు అనే వర్తకనితో పరిచ యము కలిగినది. అతనితో ప్రస్తావించగా నతడు షెల్లెండు ద్వీప ప్రాంతము సొంతముగా తెలిసినవానివలె కనబడెను. డెల్లొంగ్స్ హోజెను ఆశ్చర్యభరించెను. దక్షిణామెరికా డెల్లెనాండ్రు ఆ భాగము లకు పోవుట నానుక. పామరుముద్రలైనవా రందుచే కుక్క డెల్లొంగ్స్ హోజెనులు చూచినవానికంటె ఎక్కువ ౧ జూనియు న్నారు. కాని వా రెరిగిన విషయములు రహస్యముగా నుంచి యున్నారు.

డెల్లొంగ్స్ హోజెనుతర్వాత మిలీకొండలు ప్రమాణికుల అంటార్కిటికా వలయునను దక్షిణమున, ఎండరుబీలాండు (౧౮౩౧) కెంపులాండు (౧౮౩౪), ఆడ్లెహులాండు (౧౮౩౭) బాల్డెన్ ద్వీపములు మొదలైన భూభాగము లున్నవని కనిపెట్టిరి.

౪

ఇంటిటితో విగోపా, ఆమెరికాలలోని ప్రజఃయందు పరిశోధన నాభిలాష పట్టారాకుండెను. అందుచేత ననేకమును అంటార్కిటిక్కు ప్రయాణములు సమకూర్చబడినవి.

ఈ ప్రయాణములలో “విల్కిన్సన్” ప్రయాణము ముఖ్యమైంది. (౧౮౪౦) సామవ్యక్తప్రచారమునాదన సరిగా నిర్ణయించగలిగినాడు. వాసియండులు, సరిహద్దులు మిక్కిలి నిర్ణయముగా స్థిరపరచగలిగెను.

ఆ భాగములలో రక్తముసహితము శరీరములో పేరుకొని పోవునంతటి హిమ మంచును, అట్టి ప్రదేశములలో ౨౦౦౦ ల మైళ్లు ప్రయాణము చేసినవాని ఖ్యాతికి అంతములేదు.

అన్నిటికంటెను ముఖ్యమైన ప్రయాణము ‘రాసు’ ప్రముఖునిది (౧౮౪౦-౪౩). అతని ఓడపేరు టెర్రర్ (Terror). ఇది దాని సార్థ నాము. సముద్రం దీనిని చూచి భయపడినదనవచ్చును. ఇతనిప్రయాణమునకు ముఖ్యోద్దేశ్యము కాంతత్వము (Magnetism) విషయమై కొన్ని పరిశోధనలు వేర్వేరు అధ్యంతములపై గావించి, కాంతద్రువము (Magnetic Pole) ను కనుగొని స్థిరపరచుట. ఇందు కితము చూడుప్రయాణములు కావించెను. ఇట్టి శాస్త్రీయ పరిశోధనలకు (Scientific Observations) తోడు ఇదివరకే కనిపెట్టబడిన గ్రహ ప్రాంతములకు విజ్ఞాని మాలాండును చేర్చెను. పూర్వపు యాత్రికుల కంటె ఎక్కువ సమీపముగా గ్రహము చేంతకు పోగలిగెను.

౫

ఇంతటితో ౧౯ వ శతాబ్ది అంతమొందెను. ౨౦ వ శతాబ్ది లోనే సరియైన పరిశోధనలు జరిగినవి. ‘స్కాట్’ అనే పరిశోధక నాయకుడు ౧౮౮౧ సంవత్సరము ఆగష్టులలో ఇంగ్లాండునందు బయలుదేరెను. ఆగస్టులలో ‘అడ్లీస్’ అగ్రమును సమీపించెను. ‘రాసు’ సముద్రమును పరిశోధించెను. కింగ్ యెడ్వర్డుసెవెంటులాండు కనిపెట్టెను. ఆసమద్రపు తూర్పుతీరమును చేరి ఎరివికస్, టెరర్ అనే పర్వతములు ప్రత్యేకద్వీపములేగాని, యతనిపూర్వ లనుకొనినయట్లు అంటార్కిటికా భాగములు కావని స్పష్టపరచెను. అనుచరులతో కలిసి విజ్ఞానియాలాండు పీకధూమిపై కొంతదూరము ప్రయాణము చేసెను. నెడ్లి బండ్లమీద మరికొంతదూరము ప్రయాణంచేసిరి. ఇట్లు అంటార్కిటికా భూభాగపున్నభరి కొంతవరకు చూడగలిగిరి.

ఇతనితర్వాత నల్ల రొకరితర్వాత నింకొకరు నాల్గు అయిదు సంవత్సరములలో ప్రయాణించేసిరి. ౧౯ వ శతాబ్దంలో అంటార్కిటికా విషయమై తెలియని కొన్ని సంగతులు బైబుడెను, కాని పరిశోధకులు చేయవలసినపనులన్నియు నశ్చేయవచ్చు. ‘రాసు’ నావికుడు కనుగొనబోయిన కాంతద్రువము ఎవ్వరును చేరలేదు. దక్షిణ ద్రువము నెవ్వరును కనుగొనలేదు. అంటార్కిటికా అజ్ఞాతముగనే యున్నది. అది యేకఖండమా, లేక మరికొంద యాహించినట్లు రెండదీవులా అను విషయము లింకను తేలలేదు.

౧౯౦౮ సంవత్సరములో నొక విషయము తేలియున్నది. “సెకిలటసు” అనే నావికుడు వాని యనుచరులతో కలిసి కాంత ద్రువము చేరగలెను. (౭౦°౨౫’ద; ౧౫౫°౧౬’ తూ) దక్షిణద్రువం చేరుటకు తీవ్రప్రయత్నం చేసెను, వలసపడలేదు. ౮౮°౨౩’ ద, వరకు పోగలెను. కాని భోజనసంభారము లయిపోయెను. శిథిలాలు లలితీకముగా పీడప్రాంతంబించెను. కాని తగిన యెర్పాట్లతో ప్రయ

ఆంధ్ర పత్రిక - ధాతనామ సంవత్సరాది సంచిక

ఘించినచో దక్షిణాగ్రమమును చేరుట అసంభవముకాదని ప్రపంచకమునకు స్పష్టపరిచెను. పాకిలుటను తన వివర ప్రయాణమున జార్జియాలో చనిపోయెను. వారి కార్డుమై నేటికిని అచ్చట రాతికట్టడ మొకటి యున్నది.

దక్షిణాగ్రమమును చేరు గౌరవము అమండ్యైకు దక్కే అచ్చుప్రమున్నది. ఇతితః త్రైద్రువం విషయంలో కూడ ిరు పొందినవాడే! ఇతడు తన శరీరమును ద్రువముల పరిశోధనకే ఆహుతిచేసెను. కితకాలమున వేల్పు ఆఖాతములో గడిచి, దక్షిణంగా ప్రయాణము చేసెను. ౧౮౧౧ సంవత్సరము డిసెంబరు నెల ౧౮ వ తేదీని దక్షిణాగ్రమము చేరకలిగెను. ఇంతకుపూర్వ మెవరును చూడని భాగములు కొన్ని చూచెను. ఖండపులోపలిభాగమును కొంతవరకు పరిశోధించ ౪లిగెను. అన్నిటికంటెను ముఖ్యమైన విషయము - దక్షిణాగ్రమము ధూభాగమునకు మధ్యమన్నదిగాని ఉత్తరద్రువమువలె మహాసముద్ర ముగ్ధమున లేదని స్పష్టపరచినాడు.

విగోపాలో ఆర్. యాఫ్. స్కాటుపేరును విననివారుండరు. దక్షిణాగ్రమమును మొదటచూచుపేరు ఇతనికి రావలసినదే కాని దురదృష్టవశమున అమండ్యైవకంటె ౩౨ రోజులు దక్షిణాగ్రమమును చేరుటలో ఆలస్యమయ్యెను. దారిలో ఓటన్నలాండును కనిపెట్టెను. వాని యనుచరులందరును దారిలో చనిపోయిరి. చివరకు తానుగూడ దారిలో చనిపోయెను. ౧౮౧౨ సంవత్సరము మార్చి నెల ౨౪వ తారీఖున తన డైరీలో నీవిధముగా వ్రానియున్నాడు. ఇవి వానితుది పలుకులు. “ఈ ప్రయాణ ఫలితం విషయమై నాకు విచార మానంతయులేదు. ఇంగ్లీషువా రొకరికి నొకరు సాహాయ్యంచేతురనియు, అట్టి కష్టములు పడుచున్నను ధైర్యమువీడకుండ ప్రాణములు సమర్పింప గలరనియు విదితమైనది. ఈ ప్రయాణమున నిట్టికష్టము లున్నవని మాకు తెలియకపోలేదు. ప్రాణభయ మున్నదనియు తెలియకపోలేదు. ఇవన్నియు తెలిసియున్నను క్రికాంతకై యీ ప్రయాణమును చేసియున్నాము. దైవికమునకు వగవమనిలేదు. కంఠమున ప్రాణము లున్నంతవరక చేయసాధ్యమగునది చేయ నిశ్చయించుకొంటిమి”

ఈవాక్యముల పరిశోధకులకు ఇంతకు ఉత్సాహమును గలుగజేసినవి.

ఇంతవరకు అంటార్కిటికా యొక్క అన్వంతములు చూచుట పడలేదు. ౧౮౨౧ సంవత్సరము పాకిలుటను తిరిగి ‘క్యెన్టు’ అనే ఓడలో బయలుదేరెను. ఎండరుబీలాండు తీరమును పరికిరించి దక్షిణమెట్లైండు ప్రాంతపుననుమన సంపూర్ణముగా పరిశోధించ తలచుకొనెను. కాని ప్రయాణనుగ్ధమున సోమ జార్జియాలో చనిపోయెను (౧౮౨౨).

ఇతని తరువాత ‘వెల్లె’ అనే యితని యనుచరుడు మిగిలిన యత్నమును సాగించెను. ఇతడు హిమవ్యాపన ఆద్యంతములు, వైశాల్యము, లక్షణములు కనుగొనెను. ౧౮౦ తూర్పుమొదలు ౫౨౦ వశ్చిమమువరకును, ౬౩౦ దక్షి ము మొదలు ౭౦౦ ద. వరకు హిమము వ్యాపించియున్నదని నిర్ణయించెను.

అంటార్కిటిక్కు పరిశోధనకు అంతయులేదు; జరుగుచునే యున్నది. ౧౮౨౮, ౧౮౨౯ సంవత్సరములలో ద్రువప్రాంతపరిశోధనకు నాల్గు ప్రయాణములు జరిగినవి. ఈప్రయాణములు పొగయోడలపై జరుగలేదు. అప్పటికి వాయువిమానము లింసుల కుపయుక్తము లోనికి వచ్చినవి. ౧౮౨౯ లో బైర్డ్లెమానికుడు చేసిన వాయు ప్రయాణము మిక్కిలి ముఖ్యమైనది. ఇతడు వేల్పుబీలో బయలుదేరి, మేరీడ్బ్రలాండు శోధించి, దక్షిణాగ్రమమువరే తిరిగివచ్చెను.

‘విల్లిస్’ వైమానికుడు ప్రయాణముచేసి, శోధించి గ్రాహంలాండు అనబడనది అంటార్కిటికా యొక్క అగ్రభాగముగాదు, రెండవదీపములు అని నిర్ణయించెను. గ్రాహంలాండుకు దక్షిణముగ ‘పారస్టులాండు’ అను ఒకభూభాగ మున్నదని కనిపెట్టెను.

తరువాతి వైమానికులు కెంపులాండుకు తూర్పుగా మాకో రాబర్ట్సన్లాండ్, యెండరుబీలాండుకు పశ్చిమంగా శ్వీనుమాడ్లాండు, వ్రెస్సుమాలాండు లన్నవిని కనిపెట్టి, సముద్రగర్భ పరిశీలనాశాస్త్ర (Oceanography) విషయములను కొన్నింటిని నిర్ణయించిరి.

౧౮౩౧ సంవత్సరమున “నార్వేజియా” విమానము అంటార్కిటికా ఖండమును ఒకమరు చుట్టినది. ఈ ప్రయాణవిషయములు సవిస్తరముగా “స్కాటుపోలారు రిసెర్చ్ ఇన్స్టిట్యూటు” అనునాగు “పోలారు రికార్డు అసోసియేట్” ౧౮౩౨ సంవత్సరమునుండి ప్రకటించుచున్నారు. వీనినుండి అనేకమగు విషయములు తెలిసికొనవచ్చియున్నవి.

ఈ విధముగా అంటార్కిటికాతీరరేఖ యేర్పడుచున్నది. ఒక్కొక్కనావికుడు చేసిన యంచనాలలోని లోపములు క్రమక్రమముగా జేలుచున్నవి. అందుచే మొదటినావికులు మేధావులు కారనట యొక తెలివితక్కువతనము. అప్పుడున్న పరికరములతో నామాత్రము నిర్వహించుటయే అధిక్యము. వారంతవరకుచేయుటచేతనే పరిశోధన ఇంతవరకు రాగల్గినది. పరిశోధనాప్రపంచములోని తప్పిదములు తప్పవు.

భీమరాజు - గోకర్ణండు శేషాద్రి రమణకవులు

అనుమకొండలోని రుద్రదేవుని శాసనములన భీమరాజు, గోకర్ణండు అను నిరువురు వ్యక్తులు మనకుఁ బరిచయమగుచున్నారు. వీరలెవరు? వీరి రాజధానియేది? వీరినిగూర్చిన ప్రశ్నోక్తచరిత్ర మేది యను నంశమునఁ దగిన పరిగ్రములు నిజము రాష్ట్రమునఁగల అజ్ఞాత శాసనసముదాయమున మరుపపశియున్నవి. వాని సాధారణముగాఁ జేసి కొని ఈ వీరపురుషుల జీవితచరిత్రము సంగ్రహముగాఁ దెలుపుదురు ఈ వ్యాసరచనోద్దేశము.

భీమరాజు పెద్దవాఁక. అతని సహోదరుఁడు గోకర్ణండు. వీరు ఆంధ్రచోడవంశమునకుఁ జెందినవారు. తమ కులగోత్రాదికములను వీరలిరువురును గలిసి మహాబూబునగరుగిల్లాలోని అమరాబాదు తాలూకా మామిళ్ళపల్లిలోని నృసింహాలయమున నొకశాసనమున పాపించిరి. అందీ క్రింది చిత్రాంశములు గలవు:

“తీవ్రాంకువంశతిలకః కలికాలకన్తో
గోకర్ణ ఇత్యుపభవ ద్భువనైకపీఠః,
యోమిత్రమండల అపత్రప ఏకయుగ్ధే
ముక్తిగతోన ఘనరావ మృచ్ఛేకదావితో.
అథాథూ దువయాదిత్య స్ఫుత్యసంధ స్ఫుత స్థతః
చోడఖ్యాతిమయా యస్య మయాఖవితతిక్షితా.
తస్యసర్వసుతం దేవంధార్యకత్వం కిముచ్యతే,
ప్రాప్తాయుగ్ధే మృతే ర్యస్య మిత్రైః పుజ్యాంకురై రివ.
అథ తత్కృతి నత్యత్రగణ ప్రసంగజేజనః,
భీమగోకర్ణ ధూపాతా నూర్యచంద్రా విసోదితా.
నిస్సీనుప్రేమబంధేన సమానసుఖయో ర్యయోః,
వికాత్యైవంమస్యతే లోకా దృథాపురమురద్వియః.”

ఈ శాసనమునందుఁగల చరిత్రాంశము లింతవఱకె. శకాబ్దము లేదు. “విశంభికా ర్హికునా నే విభుద్దేద్వాదక్షితిథా” అని సంవత్సరాది కము మాత్రము నూచింపఁబడినది. మైక్లికములచలన ఈ క్రింది వంశ వృక్షము విరచయింపబడి.

* ఈ గోవిందరాజు కందూరునకు ఆంధ్ర మైక్లిమారమునగల అమ్మపురము పాలించినరాజునియు, ఇతఁడు బలవంతుడై ఉదయరాజు రాజ్యమును పాలింపఁగాఁ గాకతీ ప్రోలరాజు వానిజయించి ఉదయరాజునపతికై దిరుగ రాజ్యము నొసంగెననియు, కోలూరు భరతయ్యగారను భరిశోధకులు దెలుపుచున్నారు.

నూర్యుని వంశమునందు గోకర్ణండు

ఉదయాదిత్యుండు

భీమరాజు

గోకర్ణండు

భీమరాజు తమ్ముటి గ్రామమునందలి కాలవను, గోకర్ణండు మండ్లిగంటి గ్రామభాగమును నృహరికి సమర్పించిరి. ఇందుమూలపురుషుఁ డగు మొదటిగోకర్ణండు కలికాలకర్ణండు చోడవంశమునకుఁగీర్తి కలిగించి నాఁడు. గోకర్ణ వృందచున్న, చాగింద్రుని శిష్యవృత్తము లోననునవి ఈమొదటి గోకర్ణనకు సంబంధించినవికావచ్చును. ఉదయాదిత్యుండు చరిత్ర ప్రసిద్ధుఁడు. రుద్రదేవుని శాసనమునందు ప్రోలరాజును బ్రశంసించు భాగమున ఈ యుదయరాజు ప్రశంస యీ క్రిందిభిముగాఁగలను:

“యోకుంకోరివ లేదవం? కుంకపరకుల్లక్ష్యగ్రధాలోల్లసత్
ధారాపాతనిపాతనైకచతురం గోవిందరాజాహ్వాయం,
బస్థోన్మృత్యుతపోదయక్షితిభృతేః రాజ్యం ఓడో లీలయా

ప్రోలరాజు పీఠుఁడగు * గోవిందరాజును బంధించి విడిచివేసి యాతనిరాజ్యమును ఉదయరాజునకు నొసంగెను. ఈ యుదయరాజే మామిళ్ళపల్లి శాసనములోని ఉదయాదిత్యుండు. గణపేశ్వరము శాసనము లోని ప్రోలరాజు ప్రశంసయందుఁగల “కేచిత్ స్వస్థపదేషుయేననిహితా శ్చోడోదయక్షేపిత” అనుభాగముగూడ నీ యుదయాదిత్యున కన్వయించునదే. ఆంధ్రచోడవంశజుఁడును, వీరుఁడును నగు ఉదయాదిత్యుండు పశ్చిమచాళుక్య సామ్రాజ్యము క్షీణించిన పిమ్మట గాక తీయచక్రవర్తియగు ప్రోలరాజునకులోఁబడి రాజ్యము పాలించుచు రాజ ద్రోహియగు గోవిందరాజు శిక్షితుడైన పిమ్మట నతనిరాజ్యమునకుఁ గూడ ప్రభువై నాఁడు. ప్రోలనియనంతరము రుద్రదేవుండు రాజ్యమునకు వచ్చినపుడు ఉదయాదిత్యుని కుమారులగు భీమరాజు, గోకర్ణండు సిత్యరాజ్యమునకుఁ బరిపాలకులైరి. కొంతకాల మీ సోదరు లిరువురు ఏకభావముతో శివేశ్వరాలయాలె గలిసి యుండిరి. పిమ్మట నెవరికి

ఆంధ్ర చరిత్ర - ఛాతనామ సంవత్సరాది సంచిక

బాధగఁ జీలి ధర్మములు గావించిరి. అందు భీమరాజుశాసనములు లభింపలేదుగాని గోకర్ణుని శాసనములు మాత్రము అందందు గోప రిండుచున్నవి. గోకర్ణుడు చూూ సత్యశాచనంపన్నుడగుచే గుర్తా ద్ధుఁడగు భీమరాజును వ్యతిరేకించెను. తిత్ఫలితముగా రుద్రదేవునిశాస నమునందు ఈక్రింది శ్లోకానుసారముగ దుర్మరణము నొందెనఁ

“భీమేన భీమనకులేన కులేనహీనో
గ్రస్తో మమర గృహమూషకవత్ తుణేన,
మర్హారడింభకవరేఁ. మహాంధకారే
గోకర్ణనామభుజగో భువి శూరమహీ.”

భీమరాజునకుఁ గల విశేషణములలో “వాస్తా బ్రాతృవస్య భోజనవిధా” అనునది యొకటి. కాన భీమరాజు గోకర్ణుని భోజన కాలమున నమ్మించి చంపినదె వాస్తవము. ఇంతటితో గోకర్ణుని చరిత్రము సమాప్తమైనది.

భీమరాజు సోదరుని రాజ్యము నాక్రమించుకొనినాఁడు. అంతఁ బోక పితృమరణానంతరము ఆతనిభార్యలలో నొకతెను (చనితిత్ఫలిని) ఉండుటకడతెను జేసికొనినాఁడు. దురాశాపరకమండై పరరాజ్యము లకుఁ బైకొన్నాఁడు. చిన్నచిన్న సామంతరాజులఁ దిరుగఁదీసి కాక తీయ సామ్రాజ్యము నేలు రుద్రదేవక్రవర్తికిఁ దిరుగఁబడినాఁడు. (చూ. ఆనుకొండశాసనము ౨౦-౨౧ శ్లో) అంతయుగాక రుద్ర దేవుని పరాక్రమమునకు నెఱచి మరణించిన చోడోదయుడగు తైలపుని రాజ్యమును దనరాజ్యములోఁ గలుపుకొన్నాఁడు. అందులకు రుద్ర దేవుడు భీమరాజును వధించి తద్రాజ్యము నైకొనవలసిన యవసరము తటస్థించినఁ. భీమరాజు రుద్రదేవుని ధాటికి వెఱచి మరణించిన తైలప దేవుని రాజ్యమును పొరించెనని ఈక్రింది శ్లోకములన న్నుప్తపఱుపఁ బడినది:

‘యాతేఽసి తైలపస్యపే దినమస్య భీత్య
సర్వాతిసారకబళీకృతిగాత్రయస్త్వే,
శ్రీరుద్రదేవస్యపతేః పృథువిక్రమస్య
భీమేసి రాజ్యపదవిం తుణికాం స తేభే.’

ఇట్ల రుద్రదేవుని ప్రత్యర్థియై యాతనిధాటికి మరణించిన తైలప దేవుని వృత్తాంతము గ్రహించినగాని భీమరాజుచరిత్రము సంపూర్ణము గాదు. హనుమకొండశాసనములో నొక తైలపదేవుని ప్రశంస ప్రోలుని చరిత్రమునఁగలదు. ప్రోలరాజు చాళుక్యమరాదావణియుగు తైలపదేవుని బంధించి భక్త్యర్థమురాగములచే విడిచెను. ఈ చాళుక్య తైలపదేవుడును, రుద్రదేవుని ధాటికి వెఱచి మరణించిన తైలపదేవుఁ డును భిన్నవ్యక్తులు.

ప్రోలరాజునాటి చాళుక్యమరాదావణియుగు తైలపుడు అఱవవిక్రమాదిత్యునకు మనుమడు. మూడవసోమేశ్వరుని తనయుడు. ఈతనిని మూడవతైలపదేవుఁడని యందరు. ఈ తైలపదేవుడు శ్రీ. శ.

౧౧౮౯ నుండి ౧౧౯౫ వఱకు రాజ్యమును బాలించినాఁడు. శ్రీ. శ. ౧౧౫౬లో కాలమర్యవంశజుడను, సామంతుఁడను నగు ఓజ్జలుఁడు నీతైలపుని రాజ్యము నూడలాగుకొని దూరముగఁబోఁదొలెను. అందుచే తైలపుఁడు తొలుతి ధార్వాషమండల లోని అన్ని గిరిలో నూతన రాజ్యము నెలకొల్పెను. విజ్జలుఁ డిచటకును వచ్చి ముట్టడించుచుచే నారాజ్యము వదలివేసి ఇంకను దూరముగనున్న చననాసిలో రాజ్యము నెలకొల్పి శ్రీ. శ. ౧౧౯౫ లో మరణించినాఁడు. హనుమకొండ శాసనము శ్రీ. శ. ౧౧౯౨ న నెలకొల్పఁబడినది. అం దంతకు తో ముందు గతించినటులఁ జెప్పఁబడిన తైలపుఁ డింకొక వ్యక్తియై తీరవల యును. ఆ వ్యక్తిరాజ్యము భీమరాజు అక్రమించుకొనుటకుఁ దగినదిగా నుండవలయును. ఉపలబ్ధముల నాధారములచే నీమరణించిన తైలపుఁ డెవరో తెలిసికొనుట కవకాశములు గలవు.

రుద్రదేవుఁడు అనుమకొండరాజ్యమును బాలించుకాలమున చోడవంశజుఁడు, భీమరాజునకు జ్ఞాతిసంబంధములోనినాఁడును నగు తైలపదేవుఁడనురాజు కోడూరు రాజధానిగఁ జేకొని పరిసర భూభా గములను బాలించుచుండెను. భీమరాజు రాజధానియగు వర్ధమానపుర మునకు ఈకోడూరునకు నాలుగొమ్మవలసూరము. ఇరువురిరాజ్యముల కును సరిహద్దు ఒకటియై. త్రిభువనముల దేవుని సామంతుడైన చోడవంశజుఁడగు తైలపదేవుఁడు చందలదేవికి భర్త. ఓసి పట్టపు రాణి లక్ష్మీదేవి. కుమారుడు పెమ్మదడిదేవుఁడు. కోడలు నీరిదేవి. బూదపూరులోనను, నెక్కొండయందును విక్రమశకవర్షములు ౮౬ ప్పవసంవత్సరము క్రావగా అనా వాశ్య ఆదివారమునందు శాసనములను నెలకొల్పుచు తైలపదేవుఁడు తాను చోడవంశజుఁడననియు, కోడూరు తన రాజధానియనియుఁ జెప్పకొనినాఁడు. ఈతైలపదేవుఁడు వేంగిశ వంశదేవసాన, ప్రారమశేయననాది ఔరదములను బూదపూరు, నెక్కొండశాసనములలో సమముగఁ జెప్పకొనెను. ఈరెండు శాస నములందును కోడూరు తన రాజధానియనియు, కందుూరులోని భూమి రామేశ్వరునకు దానముగ నిచ్చితినియు వాకొనుటచే నీతఁడు రాయ దూరునుండలములోని కొంతభాగమునకును, కర్ణాటపురము సరిహద్దు లలో నున్న కంమారునఱకును రాజుని తెలియను. ప్రారమశేయనన యను విశేషణముచేఁ గాకత్తిప్రోలరాజున కీతఁడు ప్రత్యర్థిగ నుండి యాతని నెదిరించినకతన యనంతరము రుద్రదేవునకుఁగూడ విశోధిగఁ బరిగమించెనని విశ్వసించవచ్చును. కావుననే గుద్రభూవల్లభుఁడు తైల పుని జయింపవచ్చి విజయము నొందెను. రుద్రదేవునకు నెఱచి ఈ చోడతైలపుఁడు మరణింపఁగనే సమావసానమున్న భీమరాజు తైలప దేవుని రాజ్యమునంతయు నాక్రమించుకొనెను.

తైలపదేవుని నిర్వాణానంతరము భీమరాజు ఆతని రాజ్యమును సారింపెను. ఇని తుణికిము. ఈయంశము చారులనలన విని భీమరాజు దుశ్చేష్టుల నాలించి యాతనిపైకి దండయాత్రకు గుద్రదేవక్రవర్తి బయలుదేరినను, తొలుత రుద్రదేవుఁడు గొప్ప ప్రాణరముతో బు

EAST & WEST

INSURANCE CO., LTD.

ఈస్టు అండ్ వెస్టు

యస్సారెన్సు కంపెనీ., లిమిటెడ్.

హెడ్ ఆఫీసు:—ఈస్టు అండ్ వెస్టు బిల్డింగు, అపోలో వీధి, భొంబాయి.

ప్రాతినిధ్యము వహించి
పనిచేయుటకును,
భీమాచేయుటకును
ఉత్తమమైన కంపెనీ.

ఈస్టు అండ్ వెస్టు
మీ ఆదాయమును
వృద్ధిపరచుకొనుటకు
సాటిలేని సౌకర్యముల
నొసంగును.

భాంబాయిలోని
ఈస్టు అండ్ వెస్టు బిల్డింగు.

ప్రతికార్యమునకును
ప్రతివారికి అందుబాటు
లో నుండలాగున
ఆధునిక పద్ధతులపై
యేర్పరిచిన పాలిసీలు.

హెడ్డా ఫీసువారివలన ఆద
రణపూర్వకముగు సహకారము
నొసంగబడును. పాలిసీ హో
ల్డర్లకు సమస్తమైన సదుపా
యములు గావింపబడును.

ఈస్టు అండ్ వెస్టువారి యీ మూడువిధములైన ప్రత్యేక లక్షణములవలన,
ధనార్జనము వుష్కలముగా చేసికొనువారికి మంచి యవకాశము లభించును.

వివరములకు:— దలాల్ అండ్ కో, శైక్రటరీస్, భొంబాయి.

జే. యస్. రెడ్డి, బ్రాంచి శైక్రటరీ, 121 ఆర్మీనియన్ వీధి, మద్రాసు.

1. యకా.జే. రెడ్డి అండ్ సన్స్, చిఫ్ యేజెంట్స్, గౌరీశంకర్, కడప. 2. గంగప్పామిబ్రహ్మన్, బడ్లారి, అనంతపురం జిల్లాలోని చిఫ్ యేజెంట్స్.

దొంగ్రేన్ బాలామృతము

బిడ్డలకు యిది ఆదర్శనీయ మయిన ఆహారము

బక్-చిక్కి బలహీనముగా నున్న పసిపిల్లలకు బలమును కలిగించి దృఢముగా నుండునట్లు చేయును. ఎముకలను గట్టిపరచును. చిరకాల వ్యాధులను నివారించును. దగ్గు అంశర్గత జ్వరము మున్నగు వాటిని పోగొట్టును.

ఎదిగెడు బిడ్డలకు యిదియే సరియైన ఆహారము

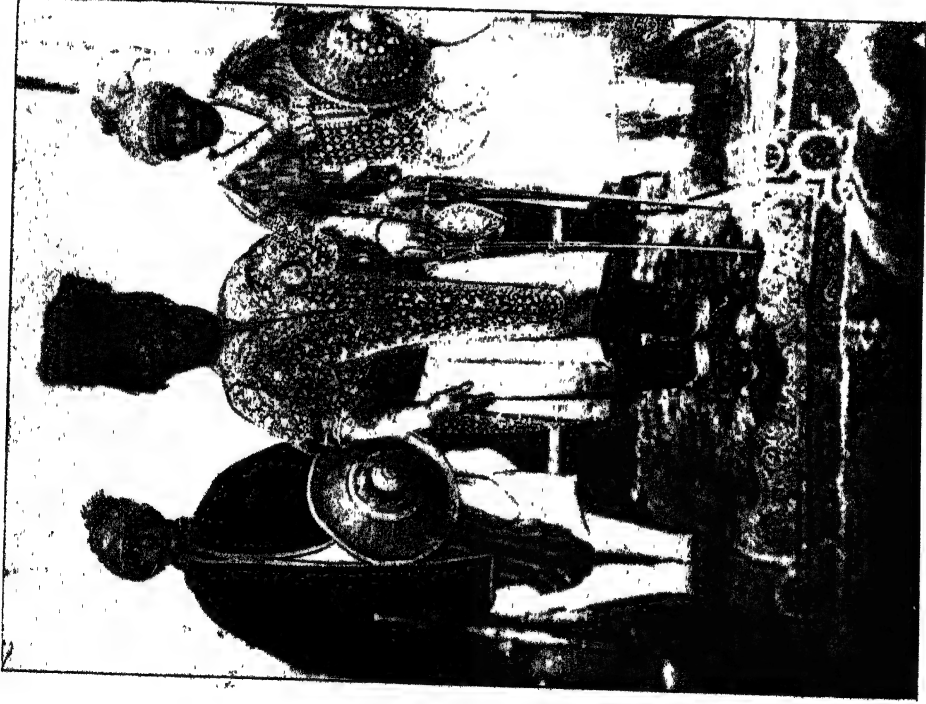
Madras Agents:—A. B. PAREKH, 268, China Bazar.

Prop. K. T. DONGRE & Co., Girgaum, Bombay.

మద్రాసు యేజంటు:—ఎ. బి. పరేఖ్, 268, చైనాబజారు.

ప్రొడ్రయిటర్లు: కే. టి. దొంగ్రే అండ్ కంపెనీ, గిర్గాం, బొంబాయి.

జటల్ ప్రజీనీని

నాని సానుపరుడగు బిసీని శనాని

చిప్రమ

యుద్ధ సన్నద్ధయగు అభినీనియూవతి

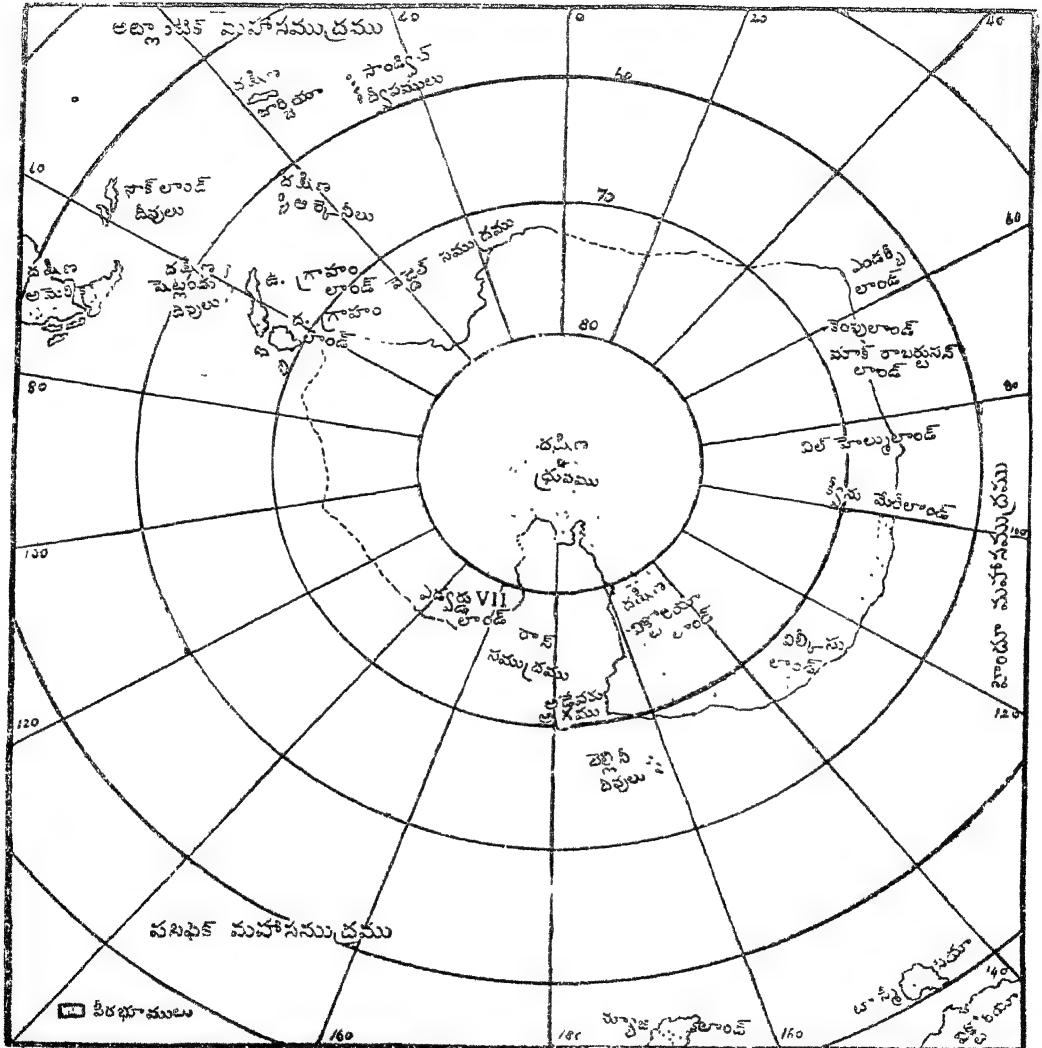
ఆంధ్ర పత్రిక - ధాతనామ సంవత్సరాది సంచిక

అభినీనియా చక్రవర్తి అంగరక్షకులు

రణోత్సాహముతో పరువిడుచున్న అభినీనియా యోధులు

‘మనం నానానా’ — మన. వి. మన. మన. మన.

ది యునైటెడ్ యిండియా

లైఫ్ ఆన్యూరన్సు కంపెనీ లిమిటెడ్, మదరాసు.

హెడ్ ఆఫీసు : మదరాసు)

(స్థాపితము 1906)

ట్రస్ట్ : ది అఫీషియల్ ట్రస్టీ ఆఫ్ మదరాసు.

అరబులో నున్నవట్టాలు

రూ. 348 లక్షలకు మించినది.

సాలీనా ఆదాయము

రూ. 19 లక్షలకు మించినది.

యావద్దాస్తి

రూ. 75 లక్షలకు మించినది.

కంపెనీయొక్క ముఖ్య విశేషములలో

పెన్షిబడులకు పరిపూర్ణమయిన భద్రతగల స్థలము

స్ట్రైయిములు అతిశీఘ్రముగాను, న్యాయముగాను పరిష్కరింపబడుట

మితవ్యయముతో కూడిన పరిపాలనా నిర్వహణము

శక్కువరేటు ప్రీమియములతోకూడిన మంచిబోనసులు

సాలీనీ హోల్డర్లకు ఆదరణ పూర్వకమయిన సేవాసహాయములు

మొదలయిన సౌకర్యములు ముఖ్యమైనవి

యునైటెడ్ యిండియా పాలీసీలో భద్రతతోకూడిన వివేచనాశక్తి
యిమిడియున్నది.

పూర్తివివరములు కావసినవారు హెడ్డాఫీసుకుగాని బ్రాంచీలకుగాని లేక దేశ
మొదలి నానాప్రదేశములందున్న ప్రతినిధులకుగాని వ్రాసినచో సంతోషపూర్వకముగా
తెలుపబడును.

హెడ్ ఆఫీసు,

“యునైటెడ్ యిండియా అన్యూరన్సు బిల్డింగ్సు”,

శంభుదాస్ వీధి,

పోస్టాబాక్సు 281, మదరాసు.

యం. కే. శ్రీనివాసన్,

మేనేజింగు డైరెక్టరు.

INDO - COMMERCIAL BANK Ltd., MAYAVARAM,

ఇండో కమర్షియల్ బ్యాంక్ లిమిటెడ్.,

మాయవరము.

1936 మార్చి 31 వ తేది నాటికి
మూలధనము, రిజర్వులు

}—

రూ 11,40,644

మద్రాసు ఆఫీసులు:—

బ్రాంచీలు:—

107 ఆర్మీనియంబిధి
260 వైనాబజారు రోడు
లక్ష్మీ కార్పర్, మైలాపూరు
95 బిగ్ స్ట్రీటు, ట్రిప్లికేను

యారోడు	తిరునల్వేలి
కలైకుడి	తిరువత్తూరు
కుంబకోణం	తిరుచనావల్లి
మధుర	ట్యూటికాడ
పుదుక్కోట	విరుధునగర్
శేలా	విజయనగరము

నష్ట ఆఫీసు:—
చిద బరం
కంకీవరం
షి.మాలి
తంజావూరు

పరిపాలకవర్గము :

రావుబహదూర్ సి. యస్. సుబ్రహ్మణ్యంపంతులు, బి. ఎ. సి. యల్ (ప్రెసిడెంట్)
టి. ఆర్. వెంకటరామశాస్త్రియర్, సి. ఐ. యి.
యల్. వి. రాఘవన్, రిటైర్డ్ అకౌంటెంటు జనరల్.
వి. వెంకట్రామ అయ్యర్, యం. ప. బి. యల్.
ఆర్. విశ్వనాథ అయ్యర్, బి. ప. వి. యల్.
కే. శివస్వామి అయ్యర్.
కే. సుబ్బయ్యర్, బ్యాంకరు.
ఆర్. యస్. ప. శంకర అయ్యర్, బ్యాంకరు.
యస్. యల్. యల్. శంకరలింగ అయ్యర్, (మేనేజింగు ప్రెసిడెంట్).

అన్ని విధములయిన బ్యాంకింగు వ్యవహారములు నిర్వహింపబడును.

వివరములకు చా సీకనుగొనుడు :

107 ఆర్మీనియంబిధి } : యస్. యస్. యస్. శంకరలింగ అయ్యర్,
మద్రాసు. } : మేనేజింగు ప్రెసిడెంట్.

నిత్య దుష్టముగాను వర్ధమానపురుషును ముట్టడించి దానిని దనకోప వహించి వేల్చినచేసు. ఈయంశమే ఈక్రింది శ్లోకములలో హనుమ కొంప శాసనమునందు జెప్పబడెను:

“గత్వ జవా త్రిచతురాణి పదాని రాజా
సస్యస్య ఖండం మిప్రభమాహుతింహ,
ధూభంగపీక్షణ వివర్ధితకోపవహ్నా
యద్వర్ధమాననగరీం ప్రసమం జహోహ”

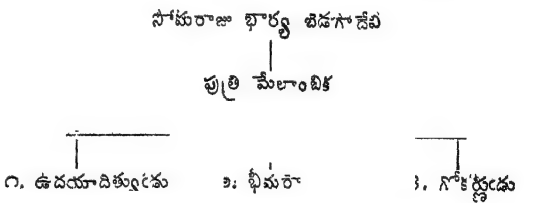
రుద్రదేవుడు వర్ధమానపురుషును ముట్టడించి ప్రతిపక్ష సైన్యమును జెండాడుటజూచి పరాజయశంకచే భీమరాజు రాజ్యమును, భోగభాగ్యములను విడిచి అవరోధకాంతలను వెంటగొని లజ్జావిహీనుడై ప్రాణరక్షణముకొఱచు అరణ్యములకుఁ బోయెను. వర్ధమానపురుషునకు భీమరాజు సేలలోని సారంగమునుండి పోయినటుల నేటికిని గ్రామవాసులు కొన్ని దృష్టాంతములను జూపుచున్నారు. రుద్రదేవుని కొంతవారము భీమరాజును వెన్నంటి యాతఁడు గవంబడక పోవుచే నెనుకకు మఱి చోడోడయడనబడు భీమరాజు నగరము దహన మొనరించి నగరమధ్యమునగల యుద్ధానవనము నూడఁబెరికించి దుర్గమును ఛేదించి నగర ప్రాకారమును గట్టఁ జేసి నగర మధ్యమునం దొక గొప్పపట్టణము నేర్పించి విరోధికి ఆనగరము మరల ఆశ్రయము గాకుండఁజేసెను శిశువునకు వర్ధమానపురుషున నేటికిని రుద్రదేవునిపరాక్రమమున్నటులు గోచరించుచున్నది.

కందురు తొలుత తైలపదేవుని రాజ్యములోని దను కోడూరు నకు శాఖానగరము, తైలపదేవుని మరణానంతరము భీమరాజునగర రాజ్యమును ఆక్రమించుకొని పూర్వరాజుకుటుంబమును నిర్బంధమునందుంచి కాకతీయరాజ్యమునకు ఎదురుతిరిగెను. రుద్రదేవుడు వర్ధమాన నగరము నాశనముగావించినపిదప చోడోడయుల కాశ్రయముగా నున్న కందురుజయించి యచటి సగ్యభాగ్యములను జూరగొని తైల పదేవుని పుత్రకయన పద్మావతీని బ్రిగహించెను. రుద్రదేవుని ధాటికి వెఱచి తైలపదేవుడు మరణించుచుచే నాతని భార్యలు సహగమనము గావించిరి. కోడూరులో ఈ సహగమనశలమున నొక స్తూపముగట్టి యీతలి వంశజులు గలిగిన పీఠుల జ్ఞాపకార్థముగ పీఠ విగ్రహములను స్తూపముచుట్టును బ్రతిష్ఠిచేసిరి. నేటికిని కోడూరులో నీ పీఠవిగ్రహములుగ భాగము పూజనీయప్రదేశముగ “విందమనపేర” బుద్ధిశలముగ భావించఁబడుచున్నది. తైలపదేవునితో కోడూరు కందురు రాజ్యములును, భీమరాజుతో వర్ధమానపురరాజ్యము అంతరించి కాకతీయసామ్రాజ్యములోఁ గలిసిపోయెను. ఇంతతో నీ యాంధ్రచోడుల రాజ్య మంతరించుటచే దిద్దంశజులు కాకతీయరాజ్యమున కంకితులై రాజకీయోద్ద్యోగులుగ మారిపోయిరి. మహాబూయి నగరమండలము నుండి పనపర్తిసంస్థానమున కేగు త్రోవలో 3౦ మైళ్లదైన కందురు. జటచర్లనుండి నాగర కర్నూలుపోవు త్రోవలో ౨౦ మైళ్లదైన వర్ధ

మానపురము మహాబూయినగర రైలుస్టేషనునకుఁ బ్రక్కదిగ కోడూరు నేటికిని నాటిచరిత్రములకు జ్ఞాపకములుగ నున్నవి.

భీమరాజు చాళుక్యుడగు మూడవతైలపుని జయింప నేగినటులఁ జరిత్రాధారములు లేవు. విజ్ఞులుఁడు స్వతంత్రుడై కల్యాణ నగరమున రాజ్యము నెలకొల్పియుండి నాతనిఁ దిరస్కరించి యావల నెందో నూతనరాజ్యము నెలకొల్పిన తైలపదేవుని జయింప భీమరాజు పోవుటగాని, క్రీ. శ. ౧౧౬౫ వఱకు జీవించిన మూడవ చాళుక్యతైలపుఁడు క్రీ. శ. ౧౧౬౨ లోని రుద్రదేవుని శాసనము నాటికి మరణించుచుండగాని బొసగదుగాన సరిహద్దులలో జ్ఞాతులగు చోడతైలపదేవుడ, భీమరాజులతో రుద్రదేవుని శాసనాంశములకు సమన్వయము కరుదుచున్నదిగాననిదియె విశ్వసించఁదగు మార్గము. భీమరాజు అడవులపాలనతోఁ జోడరాజ్యమంతయుఁ గాకతీయుల హస్తగతమయ్యెను. మర్యాదవంశజులగు దన్న నేనానాయకుడను, అతనికుమారుఁడు బావనేననియుఁ జోడరాజ్యమునకుఁ, గాకతీయ సామ్రాజ్యమునకుఁ బ్రతినిధులుగ రుద్రదేవునిచే నియోగింపఁబడిరి బూదపూరులోని గుండయనేనాని శాసనమువలన గ్రహింప వీలగుచున్నది.

నల్లగొండయొద్దగల పానుగంటిలో నొక శాసనఖండము లభించినది. అట్లముగా వ్రాయఁబడిన ఆశాసన శిలయందుఁజివర భాగము విరిగి పోయినది. అందుచే సంఖి శోకము లగంపూర్ణముగ నున్నను అందుండి యీక్రింది చరిత్రాదేశము నిర్ణయింప వీలగుచున్నది.

ఇందుగల మేలంబిగ యెవనిభార్యయో తెలియదు. ఉదయాదిత్యుడనువాఁడు పానుగంటిరాజ్యమునకుఁ బాలకుఁడుగానుండి పండితారాధ్యులనఁబడు మల్లిఖార్జున పండితారాధ్యులను ద్వేషించి శాపగ్రస్తుడై మరణించినటుల పాలకునికి సోమనాథుని పండితారాధ్యచరిత్రములోనగల యీక్రిందిభాగములవలన మనము గ్రహింపవచ్చును.

కాదింకనీ పానుగంటి నుండఁగ మహాదేవుల్లకు కనుమగట్టలుక మసలక పండితవల్లికార్థముఁడు వెనఁదలీర్వగఁ జుర వెనలగ వెనక నక్కజంబుగఁ బూచె నంతకల్పిన్న కొక్కొరొ కుట్టని మాసె కల్లోడి

పురిమహాత్మాతమహా పుట్టె నెండియును
పురము పాడెనని బుధులుగలంగ
విదితశాస్త్రవిలయోగ్రహస్మి
కుదయావనీకు ధామతియ్యెట్లు బుత్ర
పాత్రులనోవ్యక కర్తాభినిరతి
శక్తులై చీకటి చప్పరంబులను
దడయ కాసురియచే దన పురిజనము
లడంగ నిర్మూలమై రట్లుగూడ
సంతాన నెల్ల నిస్సంతాన మయ్యె.

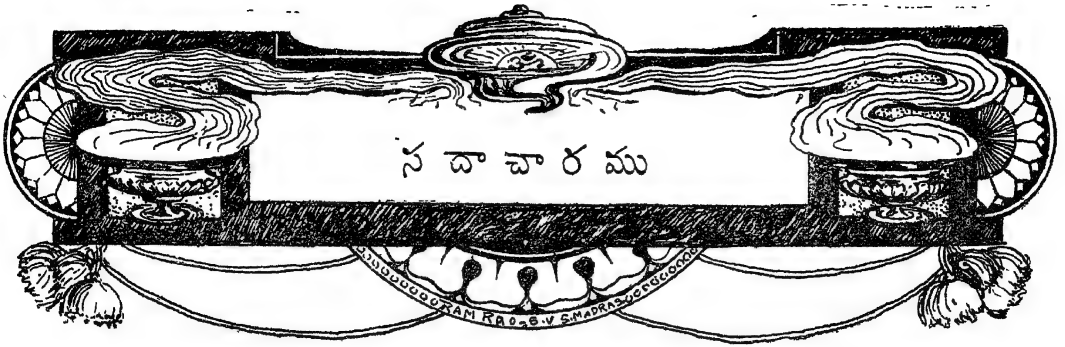
మహిమా ప్రకరణము, పుట 300.

పండితారాధ్యుల శాసముచే బానుగంటి ఉదయరాజుకుటుంబము నిశ్చయముగ నశించినది. ఉదయరాజుశాసనము తర్కాబ్ధిజ్యోతిశాలేయమటచే శా. శ. ౧౦౮౬ క్రీ. శ. ౧౧౨౮ అగుచున్నది. నిస్సంతతిగా నశించిన యీ కుటుంబము కాకతిరుద్రదేవుని ప్రతిపక్షివర్గమునకుఁ జెందినదికాదు. కాన నీ వంశమునకును వర్ధమానపురము బాలించిన భీమరాజు గోకర్ణుల వంశమునకును ఎట్టి సంబంధము లేదు. రెంటికిని గూఢులలోఁగూడ వ్యత్యాసము గలదు. కె. వి. లక్ష్మణరావుపంతులువారు మల్లికార్జునపండితారాధ్యుల నాటి ఉదయరాజులు వనస్థి సంస్థానముచేత గల పానుగంటి పాలకు లనిరి గాని యాపానుగంటిచోడోడయుల శాసనములు, రాజ్యవిస్తృతముల లేవు. ఉదయచోడుని శాసనములు ఉదయసముద్రము, ఉదయచోడ పోషేశ్వరాలయము గల్లి చోడలకు రాజధాని యని శాసనాదులచే నెఱుంగఁబడు నల్లగొండ చెంతఁగల పానుగల్లే పండితుని ప్రత్యర్థియగు ఉదయచోడుని రాజధాని.

భీమరాజుశాసనములు ప్రత్యేకించి లభింపకున్నను నాతఁడు పరాక్రమకాలియగు గొప్పరాజు. తనతండ్రియగు ఉదయరాజు కాకతి ప్రోలరాజునకు లోఁబడి యాతఁడొసంగిన రాజ్యమునకుఁ బ్రభువునట తన పీఠత్యమునకుఁదగనిదిగఁగోచెను. కాననే రుద్రదేవునికాలమున న్యతంత్రపతాకము నిలువఁబెట్టి వర్ధమాననగరము రాజధానిగఁజేసికొని బలవంత్రి మిగుల నభివృద్ధిపఱచెను. ఓరుగంటి మంటికొటకు సమానముగఁ దననగరికి మంటికొటగట్టి య గాఢమున పరిఘ క్రవ్వించెను. రాజధానిలో మనోహరశిల్పములు గల ఆలయములను బెక్కింటిని గట్టించెను. కాకతీయుల నెదుర్కొనినియ్యకొనని తన సోదరుడగు గోకర్ణుని వధించి నిరంకుశపరిపాలనము స్థాపించెను. ఇది జూచి తైలపదేవుడను కోడూరుపాలకుఁడు నైతము కాకతీయ రుద్రదేవుని నెదిరించెను. సామ్రాజ్యము విస్తరింపఁజేయు కాంక్షగల ప్రతాప

శాలియగు రుద్రదేవుఁ డింకులకు సహింపక తైలపదేవుని మృతు శరణబుద్ధిని గావించెను. ఈయదను గ్రహించి సమీపరాజులను గలుపుకొని భీమరాజు సరిహద్దులలోనున్న తైలపుని రాజ్యమును లోఁగొని సమీపమునందలి కందూరిలో బలమునుంచి కాకతీయ సామ్రాజ్యమునే కబళింపఁదలఁపఁడెను. తైలపలము, స్థానికబలము చాలకుంటచే భీమరాజు ప్రాణభీతితో నడపులలో డాగి యంద మరణింపవలసినవచ్చెను. బూదపూరు, నెక్కొండలలోని తైలప చోడుని శాసనములు విక్రమశకము ౮౬ లోనివికాన క్రీ. శ. ౧౧౨౧ నాటివి. గోకర్ణునిశాసన మొకటి విలేశ్వరమున లభించినది. అది విక్రమ శకము 33 క్రీ. శ. ౧౧౦౮ లోనిది. ఇది వీరల రాజ్యారంభమున నెలకొల్పఁబడిన శాసనములుగ నున్నచో రుద్రదేవుఁడు రాజ్యమునకు వచ్చిన క్రీ. శ. ౧౧3౨నాటికి ప్రత్యర్థులు నడిచుచున్న దాఁటినవారుగ నుండురు. అందుచే భీమగోకర్ణులు, తైలపదేవులు రుద్రదేవుని రాజ్యారంభమున నుండి ప్రత్యర్థి కోటిలోఁ జేరినవారను సమన్వయము కుదురును. భీమరాజు, గోకర్ణుఁడు మామిళ్ల పల్లి శాసనమునకు సంబంధించినవారనియు, వీరిరాజ్యము మహాబూబునగరమండల మంతయు నావరించి దాదాపుగక్రితైలమువఱకు వ్యాపించి దుర్భేద్యముగ నుండెననుట సత్యము. మహాబూబునగర మండలములోని వర్ధమానపురము, కందూరు, కోడూరు పరిసరములలో నీచోడవంశజుల శాసనములు పెక్కులు మరుగుపడియున్నవి. అవి పరిశీలించినమీఁదట భీమరాజు చరిత్రము, రుద్రదేవుని విజయభణి, గోకర్ణుని నిధనము కూర్చిన వివరము లింకను దెలియఁగలవు.

క్రియకులగుజయంతిరామయ్యపంతులువారుగోసగన్నాచెడ్డిసంబంధులరాయమారుకోటపయిగలశాసనమును ఆంధ్రసాహిత్యపరిషత్ పత్రికలోఁబ్రచురించుచు వర్ధమానపురమునుగూర్చి స్థలనిర్ణయముచేయుటలో వర్ధమానపురము వర్ధమానకోటగ మాత్రమనియు, అదియే యిప్పుడు మానుకోట యను గ్రామమనియు వ్రాసియున్నారు. వర్ధమానపురము ఇప్పుడు పడ్డమాని యని ఆపభ్రంశనాముయతో మహాబూబునగరమండలమున నున్నది. వారు పేర్కొనిన వర్ధమానకోట మహాపురస్థలదుర్గముగా సూర్యాపేటతాలూకాలో భువనగిరినుండి సూర్యాపేటకుఁ బోవుమార్గమున నున్నది. మానుకోట బెజవాడనుండి హైదరాబాదు పోవు రైలుమార్గములో మహాబూబాబాదు అను మాతననామముతో నొప్పుచున్నది. కాకతీయ రుద్రదేవుని కాలమునఁగల భీమరాజు రాజధాని మహాబూబునగరమండలములోన నుప్రసిద్ధ చరిత్రస్థలమై పడ్డ మానియనఁబడు వర్ధమాననగరమని చరిత్రాధారములచేతను, స్థలశేషములచేతను యుజువగుచున్నది.

జనమంచి శేషాద్రిశర్మ

మూలవజ్రమునకు ఫలము సదాచారము, అనగా మంచియలవాటులు గలిగియుండుట. అవి రెండు తెలియ నుండును, అం దొక్కదాని నంగీకరించి రెండవదానిని వదలిన లాభము పూర్ణముగఁగలుగదు. బాహ్యమున, అంతరముని యారెండువిధము లుండును. జనలందఱకుఁ దెలియునట్లు నటించుచు నవి మంచివని యితరులు గ్రహించి మెచ్చునట్లుండుట బాహ్యచార మనఁబడును. పరిశుద్ధమనస్సు గలిగి భగవద్విషయకచింతయందే యాసక్తి గలిగియుండుట యంతరమును సదాచార మని పెద్ది లందురు. ఇందుఁ బ్రధానము రెండవది. మొదటిది రెండవదిగాఁ బరిగణింపఁదగినది. మనఃపావనత్వము ప్రాప్త్యుపరిణతిచేఁ గలుగఁదగినది. బాహ్యములను సదాచారముల నలవడఁ జేసికొనుటయు సామాన్యకార్యము కాదు. కాని దీనికిఁదోడు మానసికశుద్ధియు మండిన నంతఃఫలము లభించునతి మహాత్ముల యాశయము కేవలస్నాన ప్రముఖములు నిరుపయోగము లనరాదు. వీనిమూలమున పెప్పటికేని మనఃపారిశుద్ధ్యము లభింపవచ్చును. కాని యనేక జన్మములకుఁగాని యట్లు లభింపదు. కావున నద్దానికొఱకు మానవుఁడు నిరంతరము ప్రయత్నించుచుండ వలయును. పూర్వపుణ్యమున నది తఃయంతన లభించునని యూరకయుండరాదు.

తీర్థయాత్రాదు లద్దానికిఁ దోడుపడననియే పెద్దలవ్వాని నియం. అద్దానియందును సద్భావన కలిగినఁగాని యాయాత్రాదులు ఫలము నీఁజాలవు. యత్నించిత్యలము లాసంగినను సంపూర్ణఫలము లద్దానం గలుగవు.

న వ్యమ్యురూని తీర్థాని నదేవా మృచ్చిలామయాః,
తే పునః క్షౌరుకాలేన దర్శనాదేవ సాధనః.

అని భాగవతమున భగవద్వాక్యము కలదు. జలమయములగు తీర్థములు, మృచ్చిలామయములగు దేవతలు చిరకాలమునకుఁగాని భక్తుని బావను నిగఁజేయఁజాలరు. సాధువులు దర్శనమాత్రముననే పావముని జేయుదురు. అనగా సారమేమి భక్తులు తీర్థములు, విగ్రహములు లోనగువానిని భగవత్స్వరూపములుగా భావించి నేమిచిన నాభగవంతుఁడా రూపమున ఛారిం దోఁచి పరిశుద్ధులను జేయవలయు, ఆకార్యము సార మని గ్రహింపవచ్చు. కాని మానసికశుద్ధి గలిగియుండినఁ గాని

నకుఁ జాలకాలముపట్టును. సాధువులో, ఈశ్రమముపడియెఱి లేతినవారగాన నందలి రహస్యములను దెల్పుదురు. కావున భక్తుఁ డంతగా శ్రమములపాలు గానక్కఱలేదు. గులభముగా నంగిల సారముం గానఁగలఁడు. సాధుసమాగమము తీర్థయాత్రాదులకన్న మిన్నయనుట కిదియే కారణ మన వచ్చును. స్వామభవమున నిట్టివిషయములు తెలిసికొనుటకుఁ జాలకాలము పట్టును. అట్టిశ్రమము పడినవారే తెల్పిన నది గులభముగా గ్రహింపఁదగును. దీనిభావము: భావనయే ప్రధానము, నయ్యది లేనిదో నాయాత్రాదులు సంపూర్ణ ఫలదములుగాఁజాలవు.

భావనచేతనే మనస్సు పరిశుద్ధమును. దానిమూలమున సదాచారములు (భగవద్ధ్యానాదులు) అలవడును. అట్టినిత్యం దుండువానికి బాహ్యచారము లక్కఱలేదు. కాని తనమూలమునఁ బాపరులు వాని సేర్పకొనవలయునను నూహచే నతఁడు వాని నాచరించుచుండవలయునని

యద్య దాచరతి శ్రేష్ఠ స్తత్రదేవేజోజనః,
స యశ్రేష్ఠమణం కురుతే లోకః ప్రానవర్తతే.

యదిహ్యహం నవరేయః సాధుకర్మ ణ్యతందితః,
మమ వర్తమానత్వంతే మనుష్యాః వార్త సర్వతః.
ఉత్పిదేయం రిమే లోకా నవర్యాం కర్మ చేదహమ్,
సంకరస్య చ కర్తాస్యా మపహన్యా మిమాః ప్రజాః.

సత్రాకర్మ ణ్యవిద్వాంసో యథాకుర్వంతి భారత,
కుర్యా ద్విద్వాంస్తథా సక్త శ్శిక్షీర్షు గ్లోకసంగ్రహమ్.
న బుద్ధిభేదం జనయే దజ్ఞానం కర్మసంగివామ్,
శోషయేత్సర్వకర్మాణి విద్వాక్యోయక్తస్సమాచరత.

అను నీ గీతావాక్యములు శాసించుచున్నవి. కావున మహాత్ములకు బాహ్యచారములలోఁ బనిలేకున్నను దిమ్మజూచి సేర్పకొనవలసిన పాపరులకొఱకు వాని సాచరించుచుండవలయునని యేర్పడుచున్నది. బాహ్యచారములు కూడ మంచివియే యని దీని

ఆంధ్ర పత్రిక - ధాతనామ సంవత్సరాది సంచిక

యని ఫలదాయకములు కాజాల వనుమాటనుమాత్రము మనము మఱువరాదు.

ఈ సదాచారములన్నియు మతముపై నాధారపడియున్నవి. మతబోధకుల యుపదేశమాలముననే యాసదాచారములు వృద్ధి యగుటయో, క్షీణించుటయో, మార్పుగొందుటయో జరగుచుండును. మతము లన్నియు మానవునభివృద్ధికిఁజే నియమింపఁబడినవి. ఇన్ని మతము లేలయని ప్రశ్నించువారికిమతతత్వ మించుకంతయుఁ జెలియ దనవచ్చును. కర్మములు పెక్కువిధములు. వాని ననుష్ఠించువారనే కరులు. ఒకరికి రుచిందునది జేతొకరికి రుచింపదు. వారి వారి కర్మముల ననుసరించి భగవత్సేవ చేయు ధర్మములు రుచించును. ఒక్కరికిగ నుండుసారాధనము సర్వజనసమ్మతము కాదు. కావుననే మతము లిన్ని యేర్పడినవి. మహాత్ము లాలోచించి యెట్టికర్మము చేసినవాని కెట్టిమతధర్మములు రుచించునో వాఁడు వాని ననుసరింప వచ్చుననియు, దివ్యులమున నుత్తమమార్గమునకుఁ బోవచ్చుననియు మతస్థాపకుల యాశయము. ఈ కారణముననే యేమతము గాని పనికిరాని దనరాదనియు, హెచ్చుతగ్గులు పాటించరాదనియు మన మూహింపవచ్చును. భగవంతుని నేవించుట కెల్లరకు సధికారము గలదు. కాని యొకరికిగా నేవించుట కెల్లరు స్వర్ణులుగారు. అనేక మార్గములలో నే మార్గ మెవరికి మంచిదిగాఁ దోచినదా ననుసరించి వారు గమ్యస్థానముఁ జేరఁబ్రయత్నింపవచ్చును. ఇతరుల కదియంత మంచిదిగాఁ దోచకయున్నను వాని కది యుత్తమమే యని తోచుటంజేసి వాఁడు దానిని శ్రద్ధాభక్తులతో నాశ్రయించిన నా మార్గమే కొంతకాలమున కాతని చిత్తవృత్తిని మార్చి యంతకంటె నింకొక్క యుత్తమమార్గమునకుఁ జేర్చును. ఈ ఫలము కలుగఁలయుననియే యిన్ని మతములు కల్పింపఁబడినవి. ఇవి కల్పించుటకు భగవదచ్చయే కారణము. భిన్న భిన్న కాలముల నివి కలుగనేల యను ప్రశ్నము రావచ్చును. ఏకాలమున సంతకుముందగు మతధర్మముల నన్నింటి ననుష్ఠింపఁదగినవారు కేకుందురో యట్టివారి కనుమాలముగా నుండు ధర్మముల నిర్ణయించుచు నొకమతమును స్థాపించువా రొక్కరు భగవదిచ్చచేఁ బుట్టుదురు. వారొకాలమునగల మానవుల కాపరింప సర్వము లగువాని నియమించి దురాచారములను వారినుండి తొలగింపఁబూనుదుర. అట్టిమతధర్మముల నాచరింపదగినవా రెల్ల నామతము నంగీకరింతురు. దాని కర్వులు కానివార లెందని నంగీకరింపరు. కావున నిన్ని మతములు మానవజీవితమును బవిత్రముచేయుటకొఁజే యేర్పడినవని మనము నిశ్చయించుకొనవలయు.

మతస్థాపకులు భగవదచ్చచేఁ బురికొల్పఁబడి తత్కాలమునకు జనుల కన్యమేయమగు ధర్మముల నియమింతురు. ముందున్న మతమున కవి విరుద్ధములుగాఁ దోచునగాని విరుద్ధములుకావు. అమతధర్మముల నన్నింటి ననుష్ఠింప స్వర్ణులవారికి నుండఁ గొన్ని మాత్రమే యనుష్ఠేయములని నియమింపఁ బడును. ఆతత్త్వ మెటుంగక యిది వానికి

విరుద్ధమని పామరు లూహింతురు. సత్యవయాదులు సర్వమతసాధారణములుగా నుండుటగుంల కారణ విచిత్రము. ప. చాగ్ని మధ్యమున నుండి తపస్సుచేయుట యొక పద్ధతి. జీర్ణవృద్ధులుబుభక్షణమునఁ దప మాచరించుట యింకొక పద్ధతి. చాంద్రాయణాది వ్రతపరాయణత్వమునఁ దప మొనరించుట యింకనొకపద్ధతి. కేవలభక్తిని భగవంతు నాత్మహృత్కమలమున నేరిపి తద్వర్ణనము చేయుచుండట యింకొక పద్ధతి. ఇట్లే యనేకపద్ధతు లుండఁ గారణమేమి? వారివారి యోగ్యతల ననుసరించి భగవంతునారాధింప వచ్చుననియేకదా. భావని చక్కఁగానున్న నిన్నియు సమానఫలములే కాని నేఱుగావు. భావనా బలమే లేకున్న నిన్నియు నిరర్థకములే.

మతాభిమానుల పరమత ధర్మములఁ దూలనాడుట న్యాయ సమ్మతము కాకరదు. పరమత నిరాసన పూర్వక స్వమత స్థాపనము విధి యని కొందఱు అందురు. కాని స్వమత భిక్షాత్మ ప్రకటనము ముఖ్యము కావచ్చుగాని యస్వమత ధర్మముపలము ముఖ్యము కానేరదు. ప్రాయశముగా మతస్థాపకులకంటె నూత్నమత ప్రవిప్లులే యాకార్యమును విచ్చగఁ జేయుదురు గాన నట్టివారికి మతస్వరూపము తెలియదని మన మూహింపవచ్చును. ఒక్కొక్క పతమునం దొక్కొక్క ధర్మ మశ్శాస్త్రముగా నున్నది. పాదమతి మునం దిహింప ప్రధానముగా నున్నది. అనఁగా హింసా ప్రధాన కర్మములనే యాచరించువారు పెక్కుండు దుష్కరితఁడని వారల ప్రయత్న మావశ్యకమే. కాన పాదమత మా విరట్టించినచి నీ మన మూహించినవో దానితత్త్వము సరయఁబ్రయత్నించినవార మగుదురు. జ్ఞానమున కహింసావ్రత మత్యంత ముఖ్యముగదా. హింసాకర్మములు తగ్గించుకొనుట కెల్లరును ప్రయత్నింప వలసినదే కాని వానిని బెంపొందింపఁ బ్రయత్నింపరాదు. “ప్రవాన్తి తే అబ్రహ్మ యోగిన్” అని యపనిషత్తులు ఘోషించుచుండలేగా. వానికర్మమేమి? మానవుఁ డుత్తమగతికి రావలయునన్న హింసాకర్మముల సవలించు కొనుచు నహింసాకర్మములగు జపయజ్ఞాగలఁ బెంపొందింపకొనుగు సర్వభూతసమత్వ మరయువాఁడై వృద్ధిపొందవలయును.

అహింసా సత్య మఖ్యోగ స్త్యాగశ్చాంతిరమో నహి,
దయా భూతేష్వలాలత్వం మార్దవం హి గావలసే.

తేజః క్షమాగృహిత్వా చ మగోరహా నాతిమానితా,
భవంతి సంపదం దైవీ మఖిభాతస్య భారత.

దంభో ఏరోహితీమనశ్చరోగ్ధః పారుష్యమేవచ,
అజ్ఞానం చాభిభాతస్య పార్థ సంపద మామనీష.

దైవీ సంపద్విమోక్షయ నిబంధా యామగీ మతా,
మానుషస్సంపదం దైవీమఖిభాతోఽని పాంశవ.

అని గీతాశాస్త్రము(అధ్యాయము ౧౬) తెలుపుచున్నది. జ్ఞానిలకుఁ గ మహింసా వ్రత పరాయణత్వమని స్పష్టమగుచున్నది. కావుననే

శ్రీకృష్ణుడు “యజ్ఞానాం జపయజ్ఞోఽస్మి” అనియె. అనఁగా హింసాప్రధాన యజ్ఞములు నాకుఁ బ్రీతినిఁజాలవని తెల్పినట్లే కదా. “మహాయజ్ఞైశ్చ యజ్ఞైశ్చ బ్రాహ్మీయం క్రియతే తనుః” అని మనుస్మృతి తెల్పెను. “మహాయజ్ఞైః బ్రహ్మయజ్ఞాదిభిః పంచయజ్ఞైః, యజ్ఞైః జ్యోతిష్తోమాదిభిః” అని కుల్లూకభట్టప్రాసెను. స్వలాభమునుగోరి పర హింసచేయు కర్మము లుత్కృష్టములు కాఁజాలవనికదాదీనిభావము. ఫలమునుగోరిచేయు సత్కర్మములకంటె ఫలాభిసంగిరహితకర్మము లుత్కృష్టములు, భగవత్ప్రీతికరములు నగును.

నహి దేహభృతా శక్యం త్యక్తం కర్మాణ్యశేషతః,

యస్తు కర్మఫలత్యాగీ సత్యాగీత్యగ్నిధీయతే.

అనుగీతావాక్యము (౧౧ అ ౧౨) చెయ్యర్థమునే బోధించుచున్నది కదా. ఏయేయలవాటులు హింసాకార్య విరహితులూ యదియే సదాచారము లనఁబడుచున్నవి.

బాహ్యచారములు నిష్కలము లగుట వాని నెల్లభంగుల వదలి మనఃపరిశుద్ధిని బ్రధానముగా భావించి భగవంతుని ధ్యానించుట మంచిదని కొందఱుండురు. అట్టివార లగురులనఁబడుదురు. ఏలయనఁగా నది సామాన్యులకు శక్యమైనదిగాను, ఆచారములయందుఁ బ్రీతిలేనివారే యీయైక్తిఁ బన్నుదు రనవచ్చును. మహాత్ములే పామరుల నుద్ధరించు పొంతె బాహ్యచారముల నునక యొనరింతురు. సమదర్శకులగు వారుకూడ యాత్రాకర్మమున వాస్తవలగుదురు. ఏల? పామరులు వానింగూడ మాని చెడుగురను నాశయముననేకాని నేఱుగాదు. అట్టి వారే యట్టులుండ సాధారణుల కట్టిధ్యానము శక్యమా? కాదు. లక్ష్యముమాత్రము దానియందుండు టు త్రమమే. కాని నిత్యనైమిత్తిక కర్మములమానుట మంచిది కాదు. వాని నాచరించుచు వానిమూలమున నేఫలముం గోరక భగవద్దర్శనము చేయుచుండిన మనస్సు తనయంత నే పరిసృద్ధిచును. అదియే భగవద్గుహము.

అనన్యాశ్రితయంతో మాం యేజనాః పర్యపాసతే,

తేహం నిత్యాభియుక్తానాం యోగక్షేమం వహామ్యహమ్,

అన్న భగవత్ప్రతిష్ఠ కర్థమేమి? సత్కర్మానుష్ఠానము ఫలాభిసం, రహితముకాఁగా నట్టిభక్తులను రక్షించుభారము నాది యనికదా ప్రతిష్ఠాఫలము. భక్తులమని పరమతముల దూషించువారిని భగవంతుఁడు ప్రేమింపఁడని మన మెఱుంగవలయుఁగదా. “ప్రణమే ద్దండవ ద్భూమా వాశ్వ చండాల గోఖరమ్” అను భాగవతవచనమునకుఁ దాత్పర్యమేమి? “యో మాం పశ్యతి సర్వత్ర సర్వం చ మయి పశ్యతి” అన్న గీతార్థమేకదా. అట్లు భగవద్భిప్రాయ మెప్పుఁగా నన్యమతములనుభి వానిని స్థాపించిన మహాత్ములను సర్వజ్ఞుల మనుకొనువారు దూషించుచు భగవత్ప్రతిష్ఠ ముఖే తెలియననుకొన వాఁకంటె మూర్ఖులైన రుందురు? సదాచారముల నభ్యసించువారు పరమత దూషకులనఁజూపెదరు. కావున బాహ్యభ్యంతర సదాచారముల నెఱవఁచుకొనఁగాని సర్వేశ్వరానుగ్రహమునకుఁ బాత్రు లెట్టివారును గాఁజాలరు. పరమత సహిష్ణుత గుఁగుణములూ సుత్రమోత్రమము, దానినెల్లరు నభ్యసించవలయు. అహింసావ్రత పరాధానిలగుటకు ముందుగాఁ బ్రయత్నింపవలయును. నేపాలయములలోనే భగవంతుఁ డున్న వాఁడను భావము వదలి సర్వవ్యాపకుని ధ్యానింపవలయును. ఇంద్రియ నిగ్రహ ముండుటకుఁ బ్రధానము. యోగాభ్యాసమునఁగాని యది యలవడదు. అది యలవడినఁగాని మనోమాలిన్యములు తొలంగవు. అవి తొలంగినఁగాని సదాచారములు పట్టుపడవు. అవి పట్టుపడినఁగాని భగవంతుని నిర్మలత త్వము తోగపడదు. దానఁగాని భగవంతుని మహత్త్వము తేటపడి ముక్తిమార్గము దొరకదు. కావున మంచిమార్గమున నేత్రమనుల పాలుగాక యీశ్వరు నేరూపమున, నేనామముననైనఁ దలంచుచుమనః పదమున నధివసించఁజేసి తత్పదారవింద ద్వంద్వమున దృష్టినిలుపఁజను. ఉత్తమోత్తమమార్గ మిదియే. నిరపాయముగు సుపాసన యిదియే. మహర్షి సమృత మిదియే. ఇట్టియుత్తమోత్తమ మార్గమున నడువ నెల్లర నాసర్వేశ్వరుఁ డాశీర్వదించుఁ గాక. భారతభూమి యట్టిప్రజలు వెలయు సత్కీర్తి పరిలంఁ గాక.

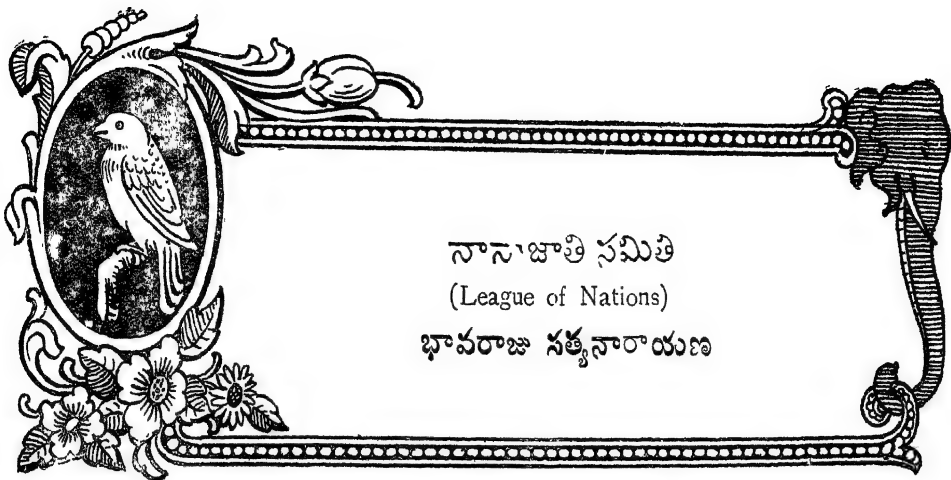
ఆంధ్ర పత్రిక - ధాతనామ సంవత్సరాది సంచిక

లక్ష్మి

D. P. R.,

౧౫౪

నానాజాతి సమితి (League of Nations) భావరాజు సత్యనారాయణ

సృష్టిలోని ప్రతిపరజానుకకును, జేమనునకును కొన్ని నిబంధనలు గలవు. అధికరాజకీయాభివృద్ధియు కొంతవరకు ప్రకృతి నియమముల ననుసరించియుండును. నాగరకత చెందినదని పేరుగాంచిన ప్రతిజాతియును, జాతీయజీవనమునకు ముఖ్యమైన అంశములను, తత్సంబంధమైన పరీకరములను నిర్మించుట కర్తవ్యము. ఆర్థికాభివృద్ధి, రాజకీయాభివృద్ధి, విద్యాభివృద్ధి - ఇవి ప్రపంచమునందు శాంతియున్నపుడే రాజీంచును. కాబట్టి మానవనిర్మితమైన యంత్రజాలమును శాంతిని స్థాపనచేయుటకు వినియోగింపవలెను.

గతయూరపు మహాసంగ్రామానంతరము శాంతి మలేక సౌఖ్యము లేదు ' అని అందరికీ తట్టినది. పాశ్చాత్యభావప్రపంచము శాంతి కొరకు పోటుపడినది. పాశ్చాత్యులకు యంత్రములన్న కడుప్రీతి. వారు యంత్రనిర్మాణమునందు బహు కుశలబుద్ధికలవారు; వర్తక వ్యాపారమునందు అసామాన్యులు; రాజకీయపు పన్నాగములలో అగ్ర గణ్యులు. అందుచే వారికి ఒక నూతనయంత్రము స్ఫురణకు వచ్చిన దనిన ఆశ్చర్యములేదు. 'వెసిడెంటులిన్ అన్యక్షేత్రకేంద్ర ప్యాన్లులో' మిత్రమండలివారు సంభాషించారు. ఏ యంత్రమైనానరే, లేండుపనులకు తగియుండాది అన్నారు - జిర్మనీని వోక్లిప్టకో పాలి - ప్రజాప్రభుత్వమును రక్షించాలి. ఆయంత్రమును పరిశోధించి బాగుండన్నారా. 'నీనాలో' దానిని స్థాపనచేయుటకు అంగీకరించినారు. 'నానాజాతిసమితి' అని నామకరణము చేసినారు. వెర్సెయిల్సు సంధి (Treaty of Versailles 1919) లో యీ జాతిసమితిని పేర్కొని, దాని నిర్మాణనిధానమును సృష్టించినారు.

జాతిసమితి నిర్మాణ విధానము (Covenant of the League of Nations):—ఈ చట్టమునందు ౨౬ క్లాజులు గలవు. ఈ విధానము ననుసరించి నానాజాతిసభ (Assembly of the League), నానాజాతి కార్యనిర్వాహకసభ (Council of the League), నానాజాతి కార్యదర్శక కాశి, (League Secretariat), అంతర్జాతీయ న్యాయసభ (Permanent Court of Inter-

national Justice)— ఇవి స్థాపింపబడినవి. అంతకుపూర్వమే పనిచేయుచున్న అంతర్జాతీయ కార్మిక కర్షమును (International Labour Office) సమితికార్యవర్గములలో చేర్చబడెను.

నానాజాతిసభ:—ఇందు ప్రస్తుతము ౫౬ రాష్ట్రములుకలవు. సభ్యత్వము పొందిన ప్రతిదేశమును ముగ్గురు ప్రతినిధులవరకు పంప గచ్చును. కాని 'రు మగ్గురు కలసి ఒక వోటును మాత్రమే ఉపయోగించవలెను. ఈసభయందు అన్ని దేశములు సమానముగా పరిగణింపబడును. ఈ సభవారు న్యాయసభయందలి న్యాయాధిపతులను ఎన్నుకొందురు; అంతర్జాతీయ సమస్యలను పరిష్కరించుటకును, పత్రిసంవత్సరము నానాజాతిసమితిఅదాయవ్యయముల అంచనాలను (Budget) పరిశీలించుటకును, సమితినిర్మాణ విధానమును మార్పుటకును (Amendment) ఈ సభకు అధికారము కలదు. కాని యిందు గొప్పలోటు ఎక్కడంటే, యీ సభయందు సామాన్యమైన కొన్ని చిన్న విషయములందు తప్ప అన్ని విషయములందును అభేదసమ్మతముగా (unanimity) నిర్వహించవలసియొన్నది. ఈ నిబంధనవలన యీసభకున్న అధికారములన్నియు వర్ధములగుచున్నవి. ఒకవిషయమందు ౫౫ రాష్ట్రములు ఒప్పుకొనినను ఏ కార్యమును చేయుటకు వీలులేదు. అన్ని రాష్ట్రములును ఏకగ్రీవముగా ప్రతివిషయమందును అంగీకరింపవలెను.

కార్యనిర్వాహక సభ:—జాతిసమితికి యీ సభ గుండెకాయ వంటిది ఇంగ్లండుకు మంత్రివర్గము (cabinet) ఎట్టిదో సమితికి యీసభ అట్టిది. ప్రతి రాష్ట్రమునందుగల కార్యనిర్వాహక సభకు శాసనములుచేయు అధికార ముండదు. కాని సమితియొక్క కార్యనిర్వాహక సభకు చట్టములుచేయు అధికారము కూడ కలదు. ఈ సభలో కొన్ని ముఖ్యమైన దేశములకు కార్యతత్పరము ఒకగుబడినది. దీనికి కార్యకర్త భాగము (Permanent part) అంటారు. ఇంగ్లండు, ఫ్రాన్సు, రష్యా మొదలయిన ముఖ్యమైన రాజ్యములకు మాత్రమే యీ స్థాన మొసగుబడినను, మిగతాదేశములకు తాత్కాలిక స్థానము

(temporary part) యివ్వబడును. ఇందుకూడ నానాజాతిసభలో వలెనే అన్ని విషయములందును 'అభేదసమత్వము' ప్రకారము అనుసరించవలెను. ప్రతి సంవత్సరమున యీ సభవారు ఆయిదారు సార్లు కలిసికొని సమితి వ్యవహారములను విచారింతురు. ఈసభకు ప్రత్యేకముగా కొన్ని వ్యవహారములను విచారించుచు అధికారము కలదు. ఏ రెండు రాష్ట్రములకైనా తగవు వచ్చినయెడల, ఆతగవును పరిష్కరించుటకు యీ సభవారు ఒక వివాద పరిష్కార సంఘము (Arbitration board), ను నియమింతురు. లేదా, ఆ రాష్ట్రములు న్యాయసభకు విన్నవించుకొనవలెను. పీఠీవలన విషయము లేలవచ్చును కార్యనిర్వాహకసభ ఆ తగవును విచారింపి ఒక రిపోర్టును ప్రకటించును. ఈరిపోర్టును ప్రచురించుటకు ఏకగ్రీవముగా ఆమోదింపబడవలెను, అది వెలువడిన తుడు నెలల వరకు ఏ రాష్ట్రము యుద్ధమునకు పోహుడదు. రాష్ట్రాంతరంగికసంబంధమైన తగవులను పరిష్కరించుటకు జాతిసమితికి అధికారము లేదు. అందుచే ప్రతి రాష్ట్రము వితగవువచ్చినా ఆంతరంగిక సంబంధమైన తగవని ప్రకటించి యుద్ధమునకు కాలాద్రవ్యమున్నది. అభేదభావ మాత్రము వలన యీ సభయందు కూడ కార్యములు కానెరవన్నవి.

న్యాయసభ:—౧౩ వ ఆర్టికల్ ప్రకారము ఈ అంతర్జాతీయ న్యాయసభను హేనుపట్టణంబు స్థాపించిరి. ఇందలి న్యాయాధిపతులను నానాజాతిసభవారు ఎన్నుకొందురు. ప్రస్తుతము పదునైదుగురు న్యాయాధిపతులకలరు. ఏ రాష్ట్రమునుండియు ఒక న్యాయాధిపతి కంటే ఎక్కువమందిని ఎన్నుకొనుటకు వీలులేదు. ఇందు అంతర్జాతీయసమన్వయ, వివాదములు, తగవులు పరిష్కరింపబడును. దీనికి ప్రాతిపదిక అధికారమే (Original jurisdiction) కలదు; అప్పీలు అధికారము లేదు. అంతర్జాతీయ సంధిపరతులు ఇందలి న్యాయాధిపతులచే అన్వయింపబడును కార్యనిర్వాహక సభవారు కోరినవిషయములందు యీ సభన్యాయాధిపతులు సలహానుచ్చేదరు. ప్రతి న్యాయాధిపతి ౯ సం. లు పనిచేయును.

ఈ విధముగా నానాజాతిసమితికి ప్రాతినిధ్యపుహోదా (Representation), కార్యనిర్వాహకపుహోదా (Executive), న్యాయపరిపాలనహోదా (Judiciary) యను కలవు. మరియు కార్యదర్శకశాఖవలన నిరంతరహోదాను (Continuous) పొందుచున్నది. అంతర్జాతీయ కార్యకర్తశాఖ మూలముగా పెట్టుబడిదార్ల యొక్క, కర్షకులయొక్క తగవులు పరిష్కరింపబడుచున్నవి. అనగా వారి ఒక పాటుపడుచున్నది.

* ఈసభకు ఇండియా ప్రతినిధి సర్ యస్. రాధాకృష్ణన్ గారు, కె. జి.

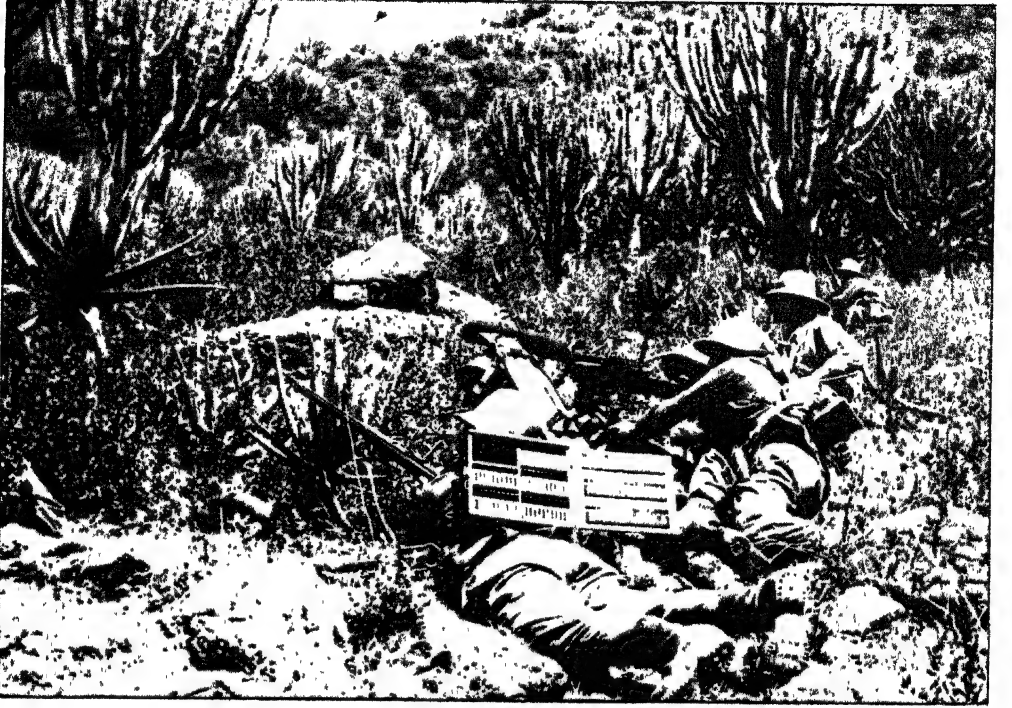
1. "No one will study the League's work, its work on dangerous drugs, its work on slavery now developing the beginnings of financial and economic contribution what it has done through the mandates system & what the International Labour Organization has done already in regard to labour legislation, without realising that this is indeed the greatest creative enterprise in the history of political thought." (Viscount Cecil)

అంతర్జాతీయ కార్యకర్తశాఖ:— ౧౩ వ ఆర్టికల్ ప్రకారము దీనివిధానము నిర్దిష్టపరిచినది. ప్రతిరాష్ట్రము నుండియు కార్యక పక్షము (Labour) నుండి ౮ మందిని, పెట్టుబడిదార్ల పక్షమునుండి (Capital) ౮ మందిని ప్రతినిధులు ప్రతినవత్సరము కలిసికొందురు. వీరు ప్రపంచపుఆర్థిక సమస్యలను పరిష్కరించుట యందు శ్రద్ధతో పనిచేయుచున్నారు. జాతిసమితి సభ్యత్వము లేక పోయిన యీ సభయందు ప్రతిరాష్ట్రము చేరవచ్చును. అమెరికా దేశము జాతిసమితిలో ఎన్నడూను చేరలేదు, కాని యీ కార్యకర్తశాఖయందు ప్రారంభమునుండియు ప్రారంభము గైకొన్నది. వేతనములు నియమించుట (Regulation of wages) యందును, పని చేయుగంటలను కాపించుటయందును (Regulation of hours of labour), శ్రమకరుల జీవనమును అభివృద్ధిచేయు ఏర్పాటులందునకడు శ్రద్ధతో ఈ సభవారు పాటుపడుచున్నారు.

కార్యకర్తశాఖ:—ప్రతిరాష్ట్రమునందు సివిల్ సర్వీసు (Civil Service) వలెనే యీశాఖ నానాజాతిసభకు, కార్యనిర్వాహక సభకు, కార్యకర్తశాఖకు సంబంధించిన ఏర్పాటులు, వ్యవస్థలు చక్కజెట్టుచుండును. జాతిసమితికి కావలసిన విషయములను పరిశోధించుట (Investigation) యందును రాయబారమునకు సంబంధించిన ఏర్పాటులయందును (Negotiations), సమితి సమాచారమును ప్రకటించుటయందును (Publicity) యీ శాఖ వారు పనిచేయుచున్నారు. మరియు యీశాఖకు అనేక విషయములలో సంబంధమున్నది. అందు ముఖ్యమైనవి:

- అల్పసంఖ్యక పక్షము (Minorities)
- సాంఘికసంస్కరణపక్షము (Social questions: Opium traffic etc.)
- దక్షతరాజ్యపక్షము (Mandates)
- ఆయుధ విస్తరణ పక్షము (Disarmament)
- అంతర్జాతీయ తపాలాశాఖ (Communications Postal Service)
- ఆరోగ్య శాఖ (Health)
- బోధిక సహకార శాఖ * (Intellectual Co-operation)

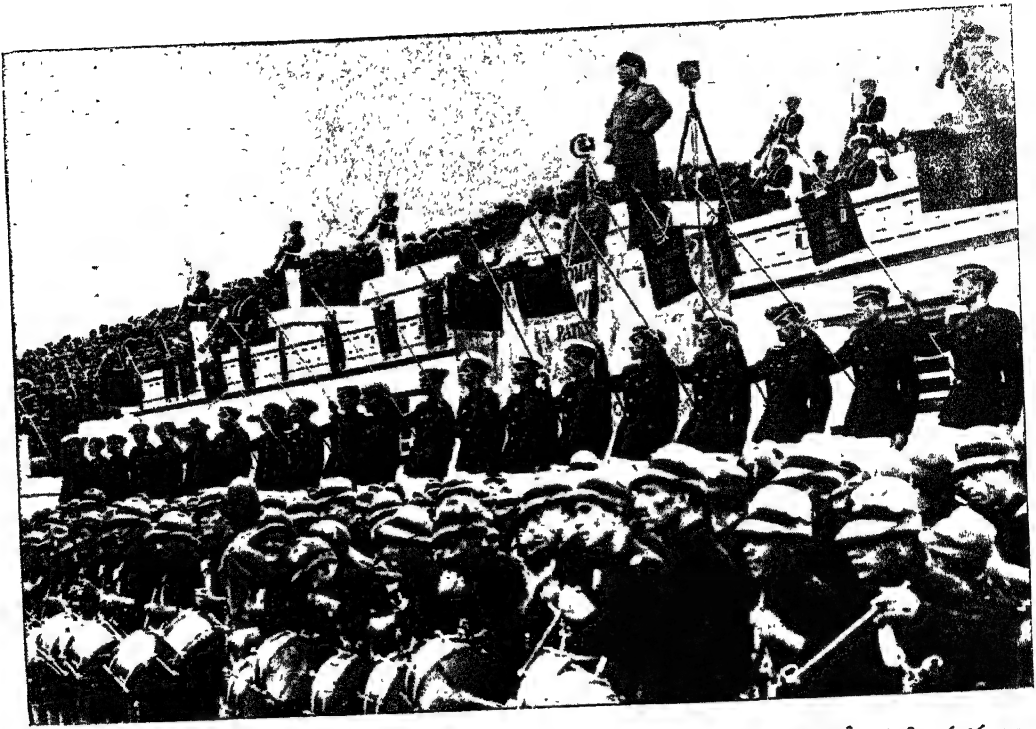
జాతిసమితియొక్క ఘనత అంతయు డిపార్టుమెంటుల మూలముననే చాటించబడుచున్నది. జాతిసమితి ప్రతిదినము చేయుచున్న పనులు ఇందుకనబడును.

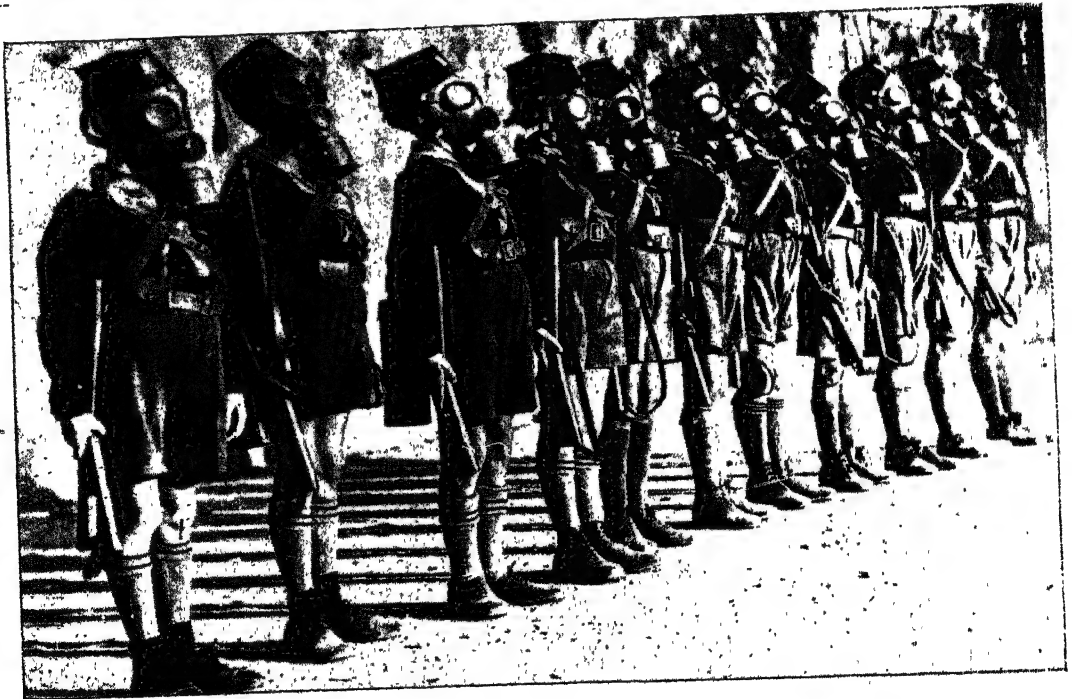
మకాలేవద్ద నెలకొల్పబడిన ఇటాలియనుల మరణిరంగి.

ఇటాలియనులు మరణిరంగులబండ్లు (టాంకులు).

సైనికశిక్షణమును పొందుచున్న ఇటలీలోని ఫాసిస్టు యువకులు; వారిని మసోలిని పరికించుచున్నాడు.

ఇటలీలో, సైనికశిక్షణము పొందుచున్న ఫాసిస్టుయువకులు ప్రాణవాయు ముఖావగుంఠనధారణము నభ్యసించుచున్నారు.

“పెలట్” ఫౌన్టన్ కలము

పెలట్ వాక్యుము ఫిల్ కలము.

ఎల్ల చోట్ల ప్రసిద్ధి కెక్కినది, దీనియొక్క పేరే యీ కలము యొక్క గొప్పతనమును నిరూపింపగలదు.

ఇతర ఫౌన్టన్ కలములకంటెను “పెలట్” చాలాలోజులు బాగుగా పనిచేయగలదు.

ఎందులకు ?

ఇది సామాన్యముగా విరిగిపోవటంవంటి మాతృకగలిగియున్నది. 14 క్యారటు బంగారు పాళిగలది. త్వరగా అరిగిపోవటంవంటి యిరికి యును కలిగి వ్రాయువారికి చాల అనందము కలుగజేయును.

తక్కువవ్వలకు ప్రఖ్యాతివహించిన “పెలట్” ఫౌన్టన్ కలము.

చెన్న పట్టణమందును యితరచోట్లనుండు, అన్ని ప్రేమనకీ వ్యాపారులవద్దను లభింపగలదు.

Sole Agents —

F. X. Pereira & Sons,

7/8, Maclean Street, MADRAS.

సోల్ ఏజెంట్సు:—ఎఫ్. ఎక్స్. పేరియరా అండు నన్ను

7/8 మాక్లెయ్ స్ట్రీట్, మద్రాసు.

ఆరోగ్యము!

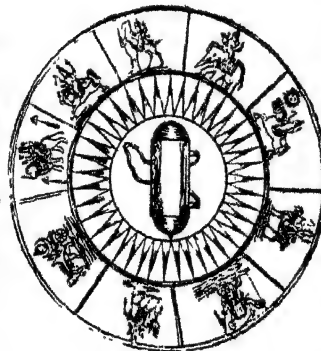
విశ్వర్యము!!

సౌఖ్యము!!!

దురదృష్టవేదన వెంబడించుచుండగా యేల కష్టములపాలయ్యెదరు. మా అదృతమైన తామెతును వాడి దుష్టగ్రహములబారిననుండి తప్పించుకొనుటయేగాక సమస్తాయురారోగ్యవిశ్వర్యములబొంది సుఖమొందుడు.

న వ గ హ శాం తి క వ చ ము

పురాతన ఋషి ప్రోక్తము లయిన గ్రంథజాలములనుండి తెలిసి కొని యొక మహావండితుడు అనేక శ్రమల కోర్చి తుట్టతుదకు యీ సవగ్రహశాంతి కవచమును కని పెట్టెను. దాని యత్యద్భుత శక్తి వలన శీఘ్రఫలితములు కలుగుటయే కాక, ఆరోగ్యము, విశ్వర్యము,

సంతానము, కీర్తి, శత్రువిజయము, ఋణవిముక్తి, లాటరీ, రేసులు, వరిక్షణ ఉద్యోగము, వ్యాపారము, ధావాలు వివాహసంబంధము లోనుగాగల మానవుని సహజ కోర్కెలన్నిటిని నెరవేర్చును. ఎటు వంటి దుర్లభకార్యములుకూడ నెరవేరును. తృప్తికరముగా పనిచేయు

నిచో సొమ్ము వాడనుచేయుదుము. జాబులు యింగ్లీషులోనే వ్రాయవలెను. ఖరీదు పోస్టేజితో రు. 2-8-0.

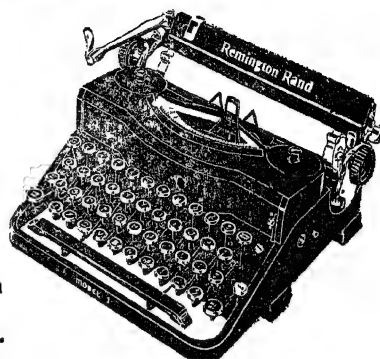
KRISHNA MAGICAL HOUSE,

No 1, Aligarh City.

I am buying one be . . .

I consider it a necessity for quick, accurate and legible correspondence . . . and the small monthly instalment is less than I spend on cigarettes.

. . . That's why I'm buying one."

The most practical and easy-to-learn Portable Typewriter in the world. Strongly built, swift in action and gives dependable service under any circumstances.

Remington

ASK FOR A FREE DEMONSTRATION.

177-78 బొస్టోన్ హెమాటల్

మాంట్రోడు

మదరాసు.

Please send me particulars of your plan by which I can obtain a Remington Portable Typewriter on Easy Terms.

Name

Address

వాల్ వల్ వద్ద అభినీనియనులు నెలకొలిపిన మరణిరంగి.

అభినీనియనులచే పట్ట వడిన ఘరణిరంగులబండ్లు (ట్రాంకులు).

ఆంధ్ర పత్రిక - ఛాతనాను సంవత్సరాది సంచిక

మకాలే ఆక్రమణము! ఇటలీసైనికులను మకాలేలోనికి తీసికొనిపోవుచున్న రాస్ గగ్నా సేనాని.

కంచరగాడిదల్చై నున్న తప్రదేశములకు పోవుచున్న ఇటలీసైనికులు.

అట్టినిర్వాణవిధానముకల్గియు, అట్టి అధికారవర్గముకల్గియు నానాజాతిసమితి అంతర్జాతీయ సమన్వయము వీలపరిష్కరింప లేకున్నది? నిర్వాణవిధానమందలి లోపముల మూలముననా, లేక కార్య నిర్వాహముల లోపనా అని ఆలోచింపవలసియున్నది.

నిర్వాణచట్టములో ౧౧ వ క్లాజు ప్రకారము ఏ దేశమైనా యుద్ధమునకు దిగినపుడును, యుద్ధమునకు సంసిద్ధమై యున్నను తక్షణము కార్యనిర్వాహకసభవారు కలిసికొని శాంతిని సమహర్షులకు తగుచర్యను తీసికొనవలయును. ౧౭ క్లాజు చాలాముఖ్యమైనది దీని ప్రకారము సమితికి చెందిన ఏ దేశమైనా నిర్వాణ చట్టపు ౧౨, ౧౩, ౧౪ క్లాజులను తిరస్కరించి యుద్ధమునకు దిగినయెడల, తక్షణము ఆ దేశము సమితికి కేతువుగా పరిగణింపబడును. జాతిసమితి సభ్యులందరును కలిసి ఆ దేశముతో వారికిగల ఆర్థిక, వర్తక వ్యాపార సంబంధములను రద్దుచేసికొనవలెను. కార్యనిర్వాహకసభవారు ప్రతిదేశమునకు ఈ విధమున చర్యతీసికొనవలసినదని వేడుకొందురు. జాతి సమితిపక్షమునకు చెందిన దేశములన్నియు ఒకరికొకర సహాయము చేసికొనవలయును. సమితిచట్టమును తిరస్కరించిన దేశము తన సభ్యత్వమును గోల్పోవును. సాధారణముగా ఈక్లాజు సరిగా అమలులో పెట్టినయెడల ప్రతిదేశమును యుద్ధమున భీతికలిగి ధర్మబద్ధముగా ప్రవర్తించుటకు ప్రయత్నించును. జపాను చైనాతో యుద్ధముచేసి, సమితిచట్టమును తిరస్కరించి, మంచూరియోను తనరాజ్యములో కలుపుకున్నది. జాతిసమితి దిప్తిబొమ్మలా చూస్తూ ఉండును. లిట్టన్ కమిషనువారు జపాను శేరస్తురాలని తీర్మానించినపుడైనా జాతిసమితి ఏమైనా శ్రద్ధవహించిందా? లేదు. హిట్లరు వెర్సెయిల్సుసంధిపత్రమును బహిరంగంగా చింపిపారేశాడు. జర్మనీకి ఏల్నాటికే వదిలింది. జర్మనీలో నైన్స్యు హెచ్చింది. యుద్ధసాముగ్రి తయారవుతోవున్నది. అందురు జర్మన్ దేశీయులను నైనికులయరుండాలని హిట్లరు ఆజ్ఞాపించాడు. ఈ సంగతిచూసి ఇంగ్లండు, ఫ్రాన్సు, ఇటలీ ప్రైస్సాలో కలిసికొన్నపుడు జర్మనీ చేసినపనిని విమర్శించాయి. “అయ్యా, మీజోలికిరాను, నాపనికి మీరు అడ్డువస్తే పనిజరగదు. తమించాలి.” అని హిట్లరు ప్రకటన చేశాడు. ఇట్టి పరిస్థితులలో గతించిన చరిత్ర ప్రకారము చూస్తే కొంపమునగవలసిందే న్యాయతః.

హిట్లరుఅదావిడి చూచి, అప్పుడే ఫ్రాన్సు రష్యాతో స్నేహ సంబంధమైన సంధిని చేసికొన్నది. ఈ స్నేహాలే కొంప తీస్తాయి. ఏ మాత్రము ఒక డిగ్రీ హెచ్చినా యుద్ధము తప్పకపోను. రష్యాకు ఫ్రాంసుకు యుద్ధసంబంధమైన సంధిమూలముగా అధికస్నేహంకలిగితే, అప్పుడు యూరప్రురాజకీయములు నాలుగునిధులుగా మారుతాయి:

1. అప్పుడే జర్మనీ, పోలండు స్నేహసంబంధమును చేసికొన్నాయి. ఈ స్నేహము దిన దినాభివృద్ధి చెందుతుంది. పోలండుజర్మనీ స్నేహము ఎప్పుడయితే ఎక్కువడిగ్గిలలో వుంటుందో అప్పుడు స్వరక్షకార్యము జర్మోస్లావేకియా (Czechoslovakia), రుమేనియా (Rumania) కలసి రష్యాతో స్నేహం చేసుకొంటాయి.

2. జర్మనీకి ఫ్రాంసుకు కక్షలు పెరుగుతాయి. ఏ మాత్రము ఎక్కడ చేచీవచ్చినా ‘లోకార్నో సంధి’ (Locarno pact) ప్రకారము ఇంగ్లండు యుద్ధములో ప్రవేశిస్తుంది. తక్షణం ఇంగ్లండుకు ఫ్రాంసుకు గల ఒడంబడికలు బుట్టబాఖలా అవుతాయి.

3. ఫ్రాన్సు, రష్యా, ఇటలీ ఏకమైతే జర్మనీ ఏంచేస్తుంది? రష్యాకు కేతువైన జపానుసహాయము కోరుతుంది.

4. అట్టి సమయానికి అప్పుడే ప్రతిదేశములోను నైన్స్యులను ఎక్కువ చేస్తారు. తత్సంబంధమైన సాముగ్రిని తయారు చేస్తారు. ఎక్కడ చూచినా సైనిక ప్రమాణికలు (Military time-tables) ప్రత్యక్షముగా ప్రకటింపబడతాయి. దానితో మరల ప్రపంచమునకు ఘోరపరక ప్రాప్తి సంప్రాప్తమవుతుంది. *

అదృష్టవశాత్తు ఆదిన్నాములు కనపడుటలేదు. అక్కడక్కడ నూచినలు వున్నప్పటికీ అలజడిలేదు. వెర్సెయిల్సు సంధి ఆక్రమముని ఇంగ్లండుకుడ ఒప్పుకుంది; హిట్లరుతో నాకాదకీపు సంబంధమైన సంధిని చేసికొన్నది. దానితో ఎవరి దారిని వారు వెడుతున్నారు? ఈ మధ్య పరిస్థితులు యింకోవిధముగా పరిణమిస్తున్నాయి. జపాను సత్తువను, జాతిసమితి బలహీనతను ఇటలీ బాగా గమనించింది. ఇటలీలో జనసంఖ్య హెచ్చింది. ఆజనానికి స్థలం చూపించాలి. ఆఫ్రికా చివుకగా కనపడింది. ఏదో వంక దొరికింది. నాల్ వాల్ అనేచోట కొందరు ఇటాలియనులు అవిస్సీనియనుల చేతులలో వీరస్వర్గము చూచినారు. అదిగాక ౧౮౯౬లో ఎవిస్సీనియాచక్రవర్తి ఇటాలియనులను ఎడోవా దగ్గర ఓడించాడు. ఇటలీ ఏమిటి? ఎవిస్సీనియా చేతుల్లో ఓడిపోవడ మేమిటి! చరిత్రలోనుంచి యాచివయాన్ని చెరిపెయ్యాలని ముస్సులోని కంకణం కట్టుకున్నాడు. ‘జాతిసమితి కాదు దానబ్బరానీ. ఇటలీని ఏమీ చేయజాల’చని ముస్సులోని గంభీర నినాదము చెేశాడు. ఎవిస్సీనియా చక్రవర్తి జాతిసమితికి మనవిచేసుకున్నాడు. ఇంగ్లండుకు, ఫ్రాంసుకు ఆఫ్రికాలో, ఎవిస్సీనియాకు తూర్పున సామంతరాజ్యములు కలవు. అందుచేత గబగబా జాగ్రత్తపడ్డారు. ప్యారిసులో సంభాషణలు జరిగినవి. ఎల్నాగై నా సంధికొరకు ప్రయత్నాలు జరిగి

*“Death stands at attention, obedient, expectant, ready to serve, ready to shear away the peoples in masse; ready if called on, to pulverise, without hope of repair what is left of civilisation” Winston Churchill in his “World Crisis: the Aftermath”

నాయి, 'ససేమిరా' అని ముస్సులూని అక్టోబరు 3-వ తేదీని యుద్ధంలోకి దిగినాడు. ఈ యుద్ధమును ముస్సులూని తెల్లవాని బాధ్యత (White man's burden) అని పేలుతున్నాడు. నానా జాతిసభవారు ఇటలీ సేనాధిపతులని తీర్మానించారు జాతిసమితిలో ఏకాగ్రీహాయము కలగుట కిదియే మొదటిసారి. ౧౬ వ క్లాజు ప్రకారము ఆర్థికసంబంధమును అనుజ్ఞలను ప్రయోగించుటకు వప్పుతున్నారు. కాని యిక్కడనుండి కొన్ని విషయములు గమనించాలి. ఆస్ట్రీయా, హంగేరీ, ఆల్బేనియా, బెల్జియం రాష్ట్రములు అనుజ్ఞలను (Sanctions) ప్రయోగించుటకు యిష్టపడలేదు. ఈవ్యాపారంతో మాకేమీ సంబంధంలేదు అని అమెరికా తటస్థంగా పూర్వకుంది. ఇటలీ తనకు కావలసిన సామగ్రిని యిచివరకే బాగ్ త్రచేసికొన్నది. కాబట్టి యీ 'అనుజ్ఞల' వలన ఏమియు లాభములేదని కొందరి యభిప్రాయము. ఎథియోపియాలో ఒకమూల యుద్ధంజరుగుతోవుంది; చిత్రవర్ణ జరుగుచున్నది.

ఇట్టిపరిస్థితులలో హిట్లరు యేంచేస్తాడో అని కొందరికి భయముగావున్నది. ఆస్ట్రీయాతో స్నేహసంబంధం చేసికొన్నాడంటే ఏదో ఉపద్రవం జరిగితీగతుంది. ఎప్పటికైనా మంచూతుయో, ఆస్ట్రీయా, మెకెల్, ఎసిస్సీనియా అందరికొంపలు తీస్తాయి. దీని కేమిటి పాదం? నానాజాతిసమితినిర్మాణ విధానమునందు కొన్ని మార్పులు రావాలి.

నానాజాతిసమితి ప్రతిష్ఠను కాపాడాలంటే కొన్ని ముఖ్యమైన అంశములు గమనించాలి

౧. అన్ని దేశములూ హెచ్చు తగ్గులు లేకుండా ప్రవర్తించాలి. బలవంతమైన దేశముల కన్నా ధీమాలు లేదు. ఎప్పుడు ప్రమాదము వచ్చినా బలహీనమైన దేశములకు, చిన్న దేశములకు వస్తుంది. అందుచేత ఏమిచేయాలని అంటే కొన్ని చిన్న దేశములు అనుకూలమైన తావులందు, సంఖ్యనుచేసికొని ఒక 'యునైటెడ్ క్రీంద పనిచేయవలసియున్నది. తమ అభ్యర్థనలను సమితిసభకు పంపినదొడల వారు ఆ 'యునైటెడ్ అభివృద్ధికొరకు పాటుపడి ఆ దేశములకు ప్రమాదము రాకుండా కాపాడగలరు, యూరపులో జఖోస్లావోవీయా, జగోస్లావీయా, రుమేనియా కలిసి ఒక గ్రూపుక్రింద (Regional group) పనిచేస్తున్నాయి. హానిని లిటిల్ అంతాంతు (Little Entente) అంటారు. ఈ విధముగా చిన్న దేశాలు కలిసి పనిచేస్తే పెద్ద దేశముల వలన జరిగెడు ప్రమాదములు జరుగుటకు వీలుండదు. ఏదేశమున్ను బలహీనముగా నుండు, అదిగాక యీ గ్రూపులను నిర్మించుటవలన అందుచేరిన ప్రతిదేశమునకు ఆర్థిక సహాయము కూడా చేపారును.

౨. ప్రస్తుతము నానాజాతిసభలోను, కార్యనిర్వాహక సభలోను ప్రతినిధియనునందును 'అభేదసమ్మతము' మాత్రము ప్రకారము జరుగవలసియున్నది. ఇటలీ విషయములో సమితి సభ్యులందరూ ఏకీభావముతో పనిచేస్తున్నారంటే దానికి కొన్ని కారణములున్నాయి. ఈ సమస్య-ఇంగ్లండు ప్రాంతములకు సంబంధములున్నవి. నిత్యము యీమోస్తరుగా జరుగవు. దీనివలన నానాజాతిసమితి తన ధర్మముల నిర్వర్తించుకొనలేకపోవుచున్నది. కాబట్టి ఆధికసంఖ్యాకుల సమ్మతిమీద (Majority decision) సమితికార్యములను ఆచరణయందు పెట్టునట్లు మార్పుచేయవలయును.

౩. ప్రతిదేశము సమితి బాధ్యతను (Collective Security) శిరసావహించవలెను. జాతిసమితి దండనాధికారమును (Police powers) యివ్వవలెను. సమితికి ప్రత్యేకము సైన్యమును, యుద్ధవిమానములను, నౌకాదికమును నిర్మించవలెను. ఈ అధికారము జాతి సమితికి లేనట్లు సమితిని ఏదేశమూ లెక్కచేయదు. శాంతిని కలకాలముటకు దండనాధికారము ముఖ్యము. అందువలన తటస్థత మాత్రము (Neutrality) సమితిబాధ్యతకు వ్యతిరేకమవును. ప్రస్తుత ప్రపంచ పరిస్థితులలో ఏయెన్నడును ఎక్కడ జరిగినను, అది అన్ని దేశములను కలవరపెడుతుంది. ఇతరదేశ సంబంధముల విడనాడి ప్రవర్తించుట ఏదేశమునకైనా దుస్సాధ్యము అట్లు ప్రయత్నించుట మూఢత్వము. కాబట్టి అన్ని దేశములు కలిసి వాటి ప్రత్యేక సైన్యములను, ఆయుధములను తగ్గించి, సమితికి దండనాధికార మొసంగి ప్రపంచకాంతికి బాధ్యత వహించవలెను. *

౪. రహస్య మంత్రాంగమును (Secret diplomacy) సమితి సభలయందు రద్దుచేయవలయును. రహస్యాలోచనలవలన రాజ్యతంత్రునిపుణులు ప్రజలను వంచించెదరు. నిజము సరిగా తెలియక ప్రతినిధియమును పలువురు పలువిధములుగా అవ్వయించెదరు. ప్రజలను 'అదగోపురి' అని భయపెడతారు; యుద్ధమునకు పురికొల్పుతారు. అది రవులకొని ముండుతుంది. కాబట్టి అన్ని మిటింగులు, చర్చలు బహిష్కరముగా జరుపవలెను. దానివలన ప్రజలు సందేహపడి భయపడరు. భయపడి మోసము చెందరు. †

౫. వీటన్నిటికన్న ముఖ్యమైన విషయము—ప్రతిజాతియును తాననవిధానమునకు బద్దమై, అనిబంధనలను ఆచరణలో పెట్టుటకు ప్రయత్నించవలెను. ౧౯౨౮ వ సంవత్సరములో ౫౪ రాష్ట్రములు కెల్లాగ్ బ్రైండ్ మాండు ‡ కేట్ట నంగీకరించినవి. దీనినే ప్యారిస్ కేట్ట

* "In a war which international law condemns and the world's conscience brands as a crime, neutrality becomes nonsense" (M. Polit.s)

† Publicity ought to be antiseptic both of economic and political abuses & no man can have confidence in his neighbour unless both work in the light" (Tawney)

‡ Kellogg Briand pact 1928.

(Paris Pact) అనిమాడా అంటారు. కాని క్రియాపరిపక్వమువచ్చు సరికి ఆసంధి నెవరు లెక్కచేయలేదు. జపాను, ఇటలీ ఆటడంబడికను ఆమోదించిన కేవా! ఆసంధియొక్క ముఖ్యోద్దేశము లేవనగా, ౧. జాతీయ విధానములందు యుద్ధము ప్రతిదేశమున పరిత్యజింపవలెను.

౨. అంతర్జాతీయ సమస్యలన్నిటిని ఇకముందు యుద్ధము ద్వారా కాకుండా మధ్యవర్తులద్వారానో, న్యాయసభ తీర్మానముల ద్వారానో శాంతి మార్గములద్వారా పరిష్కరించుకొనవలెను.

ఈసంధిని ఏరాష్ట్రము ఆచరణయందు పెట్టుటలేదు. జపాను చే నాతో యుద్ధము చేసింది. ఇటలీ యిప్పుడు ఎబిస్సీనియాతో యుద్ధంచేస్తోంది కాబట్టి ప్రతిరాష్ట్రము అన్నమాటమీస నిలబడి తుండుటకు ప్రయత్నించవలెను.

కాబట్టి జాతీయసమితిగౌరవము* కాపాడాలంటే యుద్ధము వీర లక్షణము కాదని ప్రతిదేశము ప్రమాణిక్య చేయాలి. ప్రతిదేశమునకు సమితియందు నమ్మకం కలుగజేయాలి. ఆమెరికాదేశమును సమితి లోనికి రప్పించాలి. తమ సభ్యత్వమును గద్దచేసుకొన్న జర్మనీ, జపాను మన్నగువాటిని తిరిగి రప్పించుటకు తన ప్రయత్నములు చేయాలి. ప్రస్తుతము జాతి సమితి సమర్థము కనిపెట్టాలి. ఇటలీ అబిస్సీనియాసమస్య మనసందేహమునకు సమాధాన మివ్వగలదు.

నానాజాతిసమితి - హిందూదేశము :— నానాజాతి సమితిలో మొదటచేరిన దేశములలో మన హిందూదేశ మొకటి. సమితిచట్టములో 'స్వతంత్రత కలిగినదేశములే సమితి సభ్యత్వమునకు అర్హములు' అని వాగిసియున్నది. అందువలన "మన హిందూదేశమునకు స్వతంత్రత

లేదు. కాని సమితియందు సభ్యత్వము పొందినది. ఇది విరుద్ధముగా నున్నదని కొందరి అభిప్రాయము. ఇది నిజముగా విరుద్ధమే. † ప్రతియేటా ఇండియాప్రభుత్వమువారు ప్రతినిధులను నియమించి పంపుతారు. ఈప్రతినిధులు బ్రిటిషుమంత్రులు చెప్పినట్లు వోటు చేయవలసియుంటుంది. అటువంటిప్పుడు సమితిసభ్యత్వము హిందూదేశమునకు లాభకరమని ఏమోందవుదను ప్రస్తుతము రూఢిగా చెప్పటకు సాహసంపడు. మఖామంద్రబోసుగారు హిందూదేశము తక్షణా సమితి సభ్యత్వము రద్దు చేసి కోనవసినదని కొరుచున్నారు. ‡ వారి కారణములు ముఖ్యముగా ఆర్థిక బంధమైనవి. సమితిఖర్చుల నిమిత్తము హిందూదేశము చాల పైకెక్కిపోయియున్నది. ఇతరదేశములు ఎక్కువడబ్బు చెల్లించినా, వారి దేశములు సమితికార్యనిర్వహణలో పనిచేయుచు జీతములు పుచ్చుకొనుటవలన తిరిగి వారి డబ్బు వారిదేశమునకు చేరుచున్నదన్నమాటే. మనకు అందు ఉద్యోగములు చేకూరకున్నవి. ఒకరిద్దరు మన దేశములు పనిచేయుచున్నను అది లెక్కకురాదు. అదిగాక సరిహద్దురాష్ట్రములలో (Frontier province) బ్రిటిషుపరిపాలకులు విమానములనుండి బాంబులు వడలుచున్నారు. దీనికి సమితి ఏవిధమైన శ్రద్ధ తీసికొనుటలేదు. అందుచేత సమితిసభ్యత్వము నిష్ప్రయోజన మున్నాదు. కాని సాంఘిక విషయములందు మనదేశమునకు సమితి సహాయము చేయుచున్నదని కొందరి అభిప్రాయము. కార్యకర్తకాఖ తీర్మానములవలననే ౧౯౨౩ లో ఇండియా ఫ్యాక్టరీలట్టుము, ౧౯౨౬ లో ప్రైడుయానియను చట్టములను ఇండియాప్రభుత్వమువారు ఆమోదించినా రని కొందరు వాదిస్తున్నారు. సమితిలోనుంచి వెళ్లి పోయినందువలన కలిగెడులాభములులేవు సరిగదా, కొన్ని వస్తువులు లున్నవి కొంద రనుచున్నారు. సమితిలో వుండి మన

౧ "That the high contracting parties solemnly declare the names of their respective peoples that they condemn recourse to war for the solution of international controversies & renounce war as an instrument of national policy in their relations with one another"

౨ "That the settlement or solution of all disputes or conflicts of whatsoever nature they may be, which arise among them shall never be sought except by pacific means "

All nations in the League signed this pact including United States also all except Argentina & Brazil.

* The glamour of war is as unreal as the bought affection of the prostitute. It is false to believe them that prevention of conflict by international government deprives life of its glamour or its romance' (Laski "Grammar of Politics")

† As one remarked "India's place in the League is an anomaly of the anomalies"

‡ Subhas Bose writes: "Every year India has to pay a sum of 16,66, 205 gold francs (roughly equal to 16 lakhs rupees). Let us compare the units of contribution of various countries

China has to contribute	46 units	U. S. S. R. ...	79 ,,
France	... 79	India	55
Italy	... 40	(one unit is equivalent to	30, 294 gold francs.)

ఆంధ్ర చరిత్ర - ధాతనామ సంవత్సరాది సంచిక

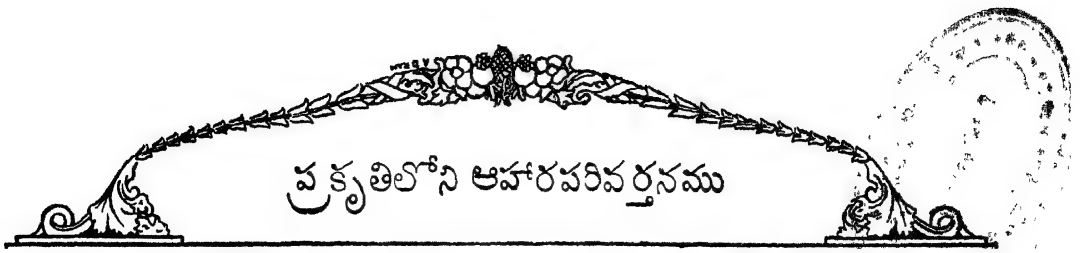
హిందూదేశముతరపున దేశ భక్తులు ప్రచారము చేయవచ్చును అనుచు న్నారు. ఇంకా కొందరు మన ఏషియా ఖండమంతట ఒక సమితిని వేరే స్థాపించాలి అంటున్నారు. ఈ విషయముల నన్నిటిని ప్రతిపాదించుచున్న కమిషన్ యొక్క నిర్ణయమును తెలుపవలెను.

ఏది యెట్లులేదో ప్రపంచశాంతిని వీక్షించుటకు ప్రత్యేకము జాతిసమితిమీద నాధారపడిన లాభములేదు. మీటింగులవల్లను, నివాస పరిష్కార సంఘములవలనను, సమైక్య సంఘములవలనను కార్యసిద్ధి కానేరదు. ప్రతిదేశమునందుగల ఆర్థిక తారతమ్యములను నిర్మూలనము చేయవలయును. దేశమందుగల ఆర్థికసంపదను జనసామాన్య జేసు లాభముల ననుసరించి విభజనము చేయవలయును. ధనవంతులు, ధన హీనులు అనుతరగతుల భేదములను, సంఘనిచక్షులను సంస్కరించి, ప్రతిపౌరుని జేమలాభములకొరకు ప్రభుత్వములు పాటుపడవలెను.

తెల్లవార, నల్లవారు అనేడి విచక్షణవలన కలిగెడి దురాచారముల రూపుమాపవలెను. అంతర్జాతీయ సమాజములను, సంఘములను స్థాపించి, అంతర్జాతీయ విద్యులను పోషింపవలెను. పాశ్చాత్యులు కలిగి అగావిశిఖ ఒకసంగతి మరిచిపోయారు. ఆసమస్యను పరిష్కరిస్తేగాని శాంతి చేయరారు. తక్షణము హిందూదేశమును స్వతంత్ర దేశముగా పరిగణింపవలెను. ఒకదేశమును మరియొక దేశమువారు పరిపాలించుటకు అనర్హులు. కాబట్టి బ్రిటిషువారు హిందూదేశపు స్వతంత్రతను గ్రహింపలేకన్నా, ముప్పదివిడుకొట్ట భారతీయుల జాతీయతను లెక్కచేయవచ్చునట్లు శాంతిసౌధముల నిర్మించుట ఇసుక పునాగులమీద కట్టుటయే. హిందూదేశమునకు స్వరాజ్యము రావాలి. నూగాంధి, బాగురు, రాధాకృష్ణన్ శాంతిభువ్వులను పడజల్లాలి. అప్పుడు "సమితి" ని రక్షించాలి.

అలవాటు ౨

ప్రకృతిలోని ఆహారపరివర్తనము

దువ్వూరి బాలకృష్ణమూర్తి

సమస్త జీవకోటికి ఆధారభూతమగు నాహార మెటుల లభించుచున్నది తెలియజేయు నుపనిషదర్థమునే పాండవులరణ్యమునకు వెల్లిన తరుణములో వారియొక్కయు, వారి అనుచరులయొక్కయు పోషణవిషయమై చింతించుచుండిన ధర్మరాజునకు సూర్యారాధన చేయు మని ధాన్యులవా రిట్లుపదేశించిరి:

“గర్వోత్తరాయణం తేజో రసా నుద్ధృత్యరశ్మిభిః,
దక్షిణాయన మావృత్తో మహిం నివిశతే రవిః.
క్షేత్రభూతే తతస్తస్మిన్నోషధీ రోషధీపతిః,
దివస్తేజస్సముద్భృత్య జనయామాన వారిణా.
నిషిక్తశ్చంద్రతేజోభి స్స్వియోనౌ నిర్గతే రవిః,
ఓషధ్యష్టద్రసా మేధ్యాస్తదన్నంప్రాణినాం భువి
ఏవంభానమయంహ్యన్నంభూతానాంప్రాణధారణమ్”

సూర్యధగవాను డుత్తరాయణమును ప్రవేశించి భూమిలోనుండు రసమును, అనగా ఉడకమును తీక్ష్ణమైన తన కిరణములచేత నాకర్షించి దక్షిణాయనమును పొంది, ఉడకరూపేణ భూమిలో ప్రవేశించుచున్నాడు. ఈరీతిగా క్షేత్రభూతుడైన సూర్యుని ఓషధీపతియగు చంద్రుడు అమృతమయములగు తన చల్లనికిరణములతో ఆకాశమునుండి సూర్యసంబంధమగు తేజస్సును గ్రహించి తడుపుచున్నాడు. ఇట్లు చంద్రతేజస్సుచే తడుపబడిన సూర్యరూపమగు బీజములు అంకురాదిరూపమున నిష్పన్నమై పవిత్రములగు పద్రవములతో కూడిన ఓషధులు గా నుత్పన్నమగుచున్నవి. అనే ప్రాణికోటికి ప్రాణధారణమగు అన్నమగుచున్నవి. దీనినిబట్టి ప్రాణులకు జీవనాధారమగునన్నము సూర్యమయమని స్పష్టమగుచున్నది.

కనుకనే ప్రకృతిశాస్త్రజ్ఞులు ప్రపంచకములో నంతటనుండు అన్నిరూపములగు శక్తులు (all forms of energy) సూర్యసంబంధమైన శక్తి (Solar energy) ని రూపములే అని రూపించి యున్నారు. ఇందుకుడాహరణము:

నీటి ఆవిరివలన యంత్రములు తిరిగి అన్ని విధములగు పరిశ్రమలకు శక్తి నిచ్చుచున్నవి. నీటిని ఆవిరి రూపముగా మార్పులకు వలయు ఉష్ణత కట్టెలను, బొగ్గును, చమురును కాల్చుటచే కలుగుచున్నది. ఈ కట్టెలు మొదలుగాగలవాటిలో నుండుశక్తి వృక్షాదులు పెరుగుట కాధారభూతమయిన సూర్యరశ్మివలననే కలిగి యుండినది. కనుక సూర్యతేజస్సే అనేక విధములుగా మార్పుచెందుచున్నదని యెరుంగనగు. దీని ఆధారము వలననే ప్రకృతిలో ఆహారపదార్థము లెటుల పరిణామమును పొందుచున్ననో పరిశీలింతము.

పశుపక్ష్యాదులు ఉచ్ఛ్వాసముతో గాలిలోనికి విడిచి పెట్టు బొగ్గుపులుసువాయువును సూర్యతేజస్సుఆధారమున ఉద్భిజ్జములన్నియు వాటి అంగనిర్మాణమునకు వలయు కర్బనమును (Carbon) తీసికొని ప్రాణవాయువును గాలిలోనికి తిరిగి విడిచిపెట్టుచున్నవి. ఈ ప్రాణ వాయువునే మనుష్యాదులు ఊపిరి పీల్చునప్పుడు లోనికి తీసుకొని జీవించుచున్నారు.

ఓషధులు, ఇతరవృక్షాదులు నిచ్చు ధాన్య, కగద, మూల, ఫలాదులు, కసువులు ప్రాణాణువులతో (Vitamins)నిండియుండి మనుష్యులకు, పశుపక్ష్యాదులకు ఆరోగ్యమైన ఆహారమగుచున్నవి. తిరిగి మనుష్యాదులు విసర్జించుమలమూత్రములు భూమిలోకలసి, నకలోద్భిజ్జ

ములకు సంపూర్ణాహారముగా మారుచున్నవి. ఆకాశము నుండి వర్షరూపమున నేలమీద పడు నీరే బావులు, చెరువులు, తటాకములు, నదులలోను చేరి జీవకోటికి వలయు నుదకముగా నేర్పడుచున్నది.

నేలమీద పెరుగు సమస్త వృక్షాదులకు ముఖ్యాహారముగా నత్రజనిని, పప్పు దినుసులను ఇచ్చు అపరజాతి సస్యగణము మాత్రమే, వాటివేళ్లనాధారముచేసికొని యుండు కొన్ని సూక్ష్మజీవులు గ్రహించి వైరిక్తు ఆహారముగా నుండునట్లు సమకూర్చగలుగుచున్నవి. మిగిలిన వాటన్నిటికి సకలాహారపదార్థములు నేలలోనుండి మాత్రమే చేకూరుచున్నవి.

ఓషధులు, వృక్షాదులు నిచ్చు ధాన్యము, కండ, మూల, ఫలాదులు, పచ్చికసుపులు, ఎండుగడ్డి, చొప్ప, ఆకులలములు, పశ్వాదు లిచ్చుపాలు, మానవకోటికి పశుపక్ష్యాదులకు జీవనాధారముగా ఆహారముగా నేర్పడుచున్నది. సమస్తవృక్షజాలము, సస్యాదులు నిచ్చు ఫలితములు సకల జంతుకోటికి ఆహారముగా అవి విసర్జించు హేయములగు మలమూత్రాదులు భూమిలో పక్ష్యమై వాటికి ప్రతిఫలముగా నాహారముగా మారుచున్నవి. ఇందులో గమనించవలసిన ముఖ్యవిషయ మేమన, ఒక

జాతిజీవకోటి విసర్జించు వస్తువులే మరియొకజాతికి ఆహారముగా నేర్పడుచున్నవి. అందుకనే వృక్షాదుల కృతజ్ఞున నీరీతిగా వర్ణించియున్నారు:

“ప్రథమవయసి పీతం తోయ మల్పం స్మరంతః
శిరసి నిహితభారా నారికేళా నరాణామ్,
సలిల మమృతకల్పం దద్యు రాజీవితాంతం
ఽహి కృత ముపకారం సాధవో విస్మరంతి.”

చిన్న వయసున తమకుపోయబడిన కొంచెము నీటిని త్రవచుకొనుచు, పెద్దవైనతరువాత నెత్తిని కాయలను మోయుచు వాటి జీవితకాలమంతయు అమృతతుల్యముగా జలమును నరులకిచ్చుచు నీరీతిగా సజ్జనులెన్నడు తమకు చేసిన మేలును మరవరని కొబ్బరిచెట్లు లోకమున కొక గొప్పనీతిని బోధచేయుచున్నది.

ఇంతేకాక, పట్టణములలోని సకలకన్మల వస్తువులను బళ్లమీద తోలుకొనిపోయి శరిసరములలో నివసించు గ్రామవాసులు తమపొలముల కెక్కుగా నుపయోగించుకొని వాటిమీద పెరుగు పాడిపంటలను, కూరగాయలను పట్టణవాసులకు ప్రతిఫలముగా నిచ్చి పట్టణములలోని ఆరోగ్యమున కెల్లప్పుడు సహకారులుగుచున్నారు.

కర్ణాటక రాగపద్ధతి: జన్మరాగములు

• వింజమూరు వరాహనరసింహాచార్యులు •

శ్రీముఖి ఉగాదిసంనికయందు భారతీయ రాగపద్ధతిని జన్మించుచు రాగముల ప్రచారబలమును కార్గిజేవ రామామాత్యి సోమనాథ్య వేంకటమఖి ప్రభృతుల మతము ననుసరించి శేర్మొన బడెను. ఆయాకాలములందు వారనా రెల్లు రాగవిభాగము గావించి నదియు జెప్పను మేళపద్ధతికాలముః (క్రి. శ. ౧౬౬౦) రామా మాత్యుని సోమనాథ్యుని వేంకటమఖి * తమతమ మేళరాగము లందు ఏమే జన్యరాగములను శేర్మొనినదియు జూచియుంటిమి. భావసంవత్సరాదిసంనికలో ఎనంతరకాలమున ప్రస్తారమేళము లెట్లు శేర్మొనబడినదియు, నందులకు గారణములు నెంచబడెను. యువ నామ వత్సరసంనికయందు రెండువిధములగు ప్రస్తారమేళముల శేర్మొ గూర్చి చెప్పించుచు దేశమునందు వీరివ్యాపకమును, ఆచరమున గూర్చియు జెప్పియుంటిమి. ప్రకృతిము ప్రస్తారమేళములందలి జన్య రాగముల గూర్చి నేర్వవలసియున్నది.

మేళరాగములు మరి ప్రస్తారమేళరాగములు జనకరాగము లనియు, వీనినుండి కలిగినవి అనగా ఆయారాగముల స్వరావళి నే కలి గిన రాగములు జన్యములనియు చాల కాలమునుండియు నీదేశమున గ్రహింపబడుచుండెను. కార్గిజేవుని కాలమునను (౧౨ వ శతాబ్దాదివరకు) మరియంతకు పూర్వము గ్రామరాగకాలమునను ఈజన్య రాగములు కలవనుట తిథ్యము. ఆకాలమున శుద్ధ భిన్న, గౌడ, వేసర, సాధారణములను అయిదు గ్రామరాగములందు ముప్పది జన్య రాగములు చెప్పబడెను. అనంతరము పదిహేను భాషరాగములందు జన్యములు కొన్ని శేర్మొనబడుట విదితము. కొంతకాలమున కీపద్ధతి మరి రాగాంగ భాషాంగోపాంగక్రియాంగపద్ధతి క్రమముగ నమలు నకు వచ్చినప్పుడును రాగాంగములందు తక్కిన భాషాంగాదులు జన్యములుగ నెంచబడెను. ఇట్లు ప్రతికాలమునను రాగాంగములు లేక జనకరాగములు కొన్నిటినుండి పెక్కులు జన్యరాగములు పుడవడవలె స్వరప్రస్తార మార్చునలచే గలిగింపబడుట విదితము.

పెక్కురాగములు ఆయా జనకరాగములయొక్క స్వరావళి చొప్పున నెలయింపబడుటచే నివి జన్యము లనబడును. ఉత్తరదేశ మున నివి పుత్రికాపుత్రరాగము లనబడును. జన్యరాగములు వర్ణ

రాగములుగ నుండు చూతుము. కొన్ని గజరాగములు జన్యములయ్యు ఆహ్లాదావరోహణములందు సంపూర్ణ స్వరములు కలవిగ నేయున్నవి. ఒక్కొక్క మేళకర్తయందు పెక్కు జన్యరాగములు గ్రహింతుము. ప్రకృతివైచిత్ర్యము ఘడియఘడియకు మనస్సున నూతనరుకుల నెట్లు ఘటించుచునే యున్నచో జన్యరాగములను పెక్కు భావయుక్తులై, రసానుభవోదేతములై, భావతైత్తిల్య ప్రముఖై విలసిల్లుచుండు తిథ్యము. ఆయారాగముల ప్రభావమును నుచూసియుండు కనుగొనుచునే యున్నారు. “శోభిల్లు సప్తస్వర సుందరుల భరింపవే మనసా” అని పాడుకొనుచునే యున్నారు. ఇట్లు అక్కరకాలమునాటి మహా గాయకుడు “టాక్ నన్” దివకరాగమును పాడి ఆరాగ ప్రభావముచే ననువుల బాయవలసినవాడాయెను. కొలదికాలముక్రితము సంగీత వాఙ్మయ నిర్మాతలు శ్రీ త్యాగరాజు అమృత పావని రాగమున “శ్రీరామపాదమ” కీర్తన పాడి ఒకానొక భక్తుని మృత్యువుముఖము నుండి తప్పించి గలిగెను. ముద్దుస్వామి దీక్షితులు “అమృత వర్షిణి” రాగ మాలపించి వర్షము సంభవించజేసెను. † ఇట్లు ఆయారాగముల ప్రభావమును మూసియుండు ప్రదర్శించుచుండు యీ దేశమున విది తము. కొందఱు ఆచూరాగాను భవనున్నులై చిరంతన కీర్తిని సంపా దించినవారి నీ దేశమున చూతుము. ప్రణ్యేకరాగములను ప్రణ్యేక ప్రణ్యేకముగ వారువారు స్వాధీనమంగు కలిగియుండుయు విదితము. ‡ దీక్షితరామయ్యరు తాను తోడిరాగమును ఘనముగ నలవరచుకొని యద్దాని నొక రసికాగ్రణ్యులకు సవాధ్యులకు దాకట్లుపెట్టి తనకు నలయు ధనమును పొందెనని తెలియుచును. ఈసంగతి ఈయన యస మాన రాగజ్ఞానమును చాటుచున్నది. నారాయణగౌళరాగమం దమిత ప్రజ్ఞ సంపాదించియుండుచేగావోలు త్యాగరాజుశిష్యుడు కుప్ప య్యగారు నారాయణగౌళకుప్పయ్య అని పిలువబడుచుండెను. ఇట్లు ఆయారాగములం దసమానకౌశల్యమును మాపబాలింపదన శంక రాభరణము నరసయ్యగారు, దర్బారు నీతారామయ్యగారు, అతాణ అప్పయ్యగారు, బేగడ సుబ్రహ్మణ్యయ్య, † ధైరవి శంకరయ్యరు, సానేరి దొరస్వామి అయ్యరు ఇట్లు ఆయా రాగముల కేర్ల చొప్పున వారు శేర్మొనబడుట చూతుము.

* వేంకటమఖి తనకాలమున వాడుకయందుండిన ౧౯ మేళములను శేర్మొనెను. ఇప్పుడు వాడబడు ౨౨ ప్రస్తారమేళములు తాను నిర్మించినట్లు చెప్పకొనినాడు.

† చూడుదు నావరచిత “శ్రీ దీక్షితుల సరిక్రమ.”

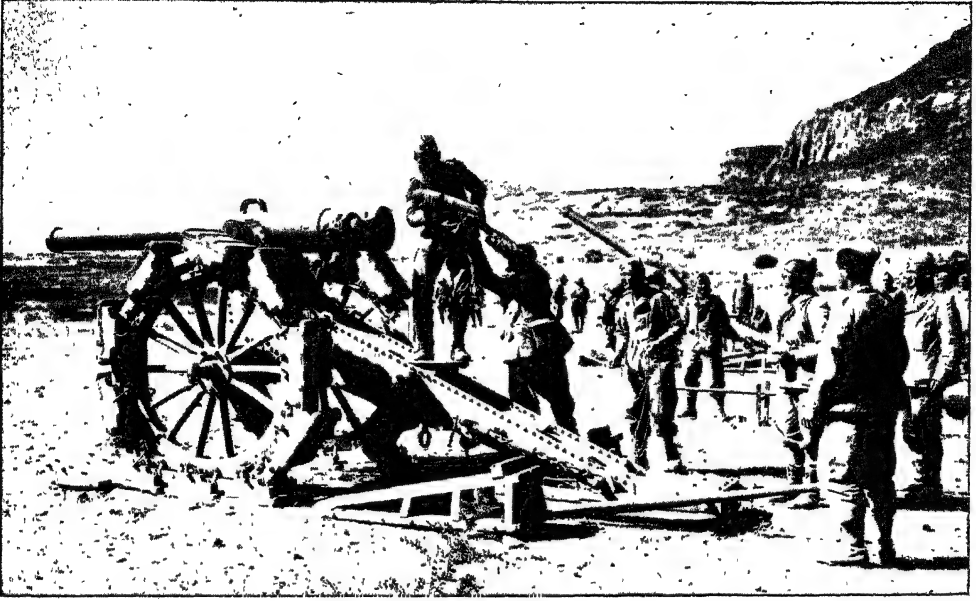
‡ ఈయనను పట్నం సుబ్రహ్మణ్యయ్యరు అందురు. శ్రీ త్యాగరాజుగారి కీర్తనలను బోలు పెక్కు కీర్తనలు ఈయన రచించెను.

౧. ఉపాంగాదిజన్యరాగములు

౨. ఘననయ దేశీయములు

3. శుద్ధిచ్యాయాలగసంక్షేపములు

Q&A

మకాలే దాడికోసము ఇటాలియను లాయ త్తపరుచుచున్న యుద్ధఘరంగులు.

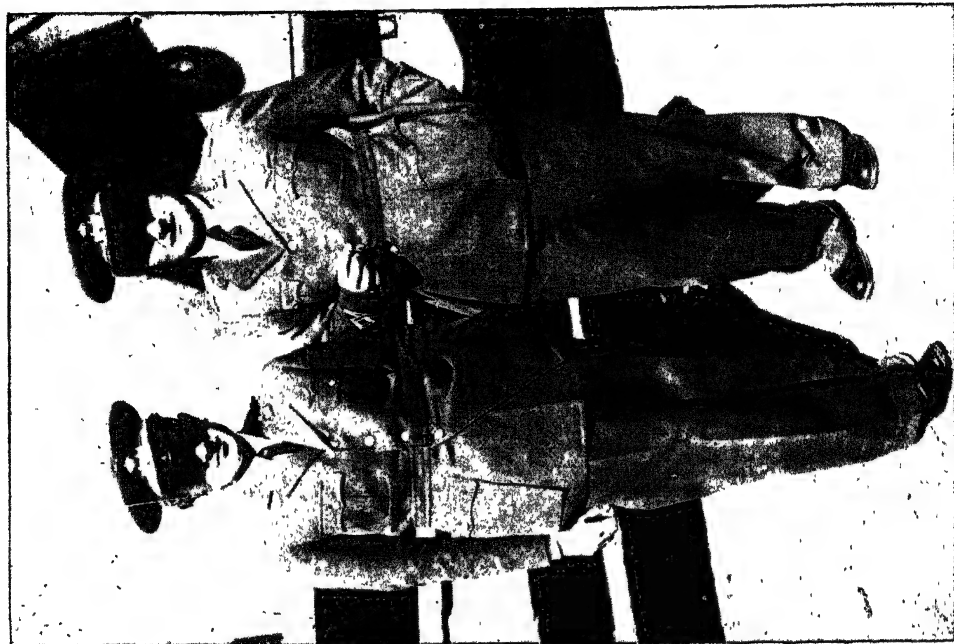

11 మకాలే దాడికోసము ఇటాలియనులు ఆయ త్తపరుచుచున్న మరికొన్ని యుద్ధఘరంగులు; కొండఘరంగులు.

ఆంధ్ర పత్రిక - భాతనామ సంవత్సరాది సంచిక

కోహనాపేరి యో, వయస్సు పండ్లెడోడు.
(రణరంగమున ఇట్టాలియను బాలుడు)

మనోలిసీకుమారులు - బ్రూనో, విట్టోరి లు.
(రణరంగమునందు)

నటు మనస్సును పల్లవింప జేయుననియు, (3) సంక్లిష్టములు ఈరెండు విధములగు ప్రజ్ఞ కలిగి హాయి నొడవించుటే తమపనిగ గొనినవైనందున ఆన్యరాగాశ్రయము లగునవనియు నిట్లు తెలియుదుము. ఈ విధ మగురాగములు ఉమాపతి గ్రహించెనని సోమనార్యుడు తెలిపినాడు. కాని వీనిని మతంగముని చెప్పెనని “సంగీతదర్పణ” కర్త దామోదరుడు వాక్కినినాడు. సోమనార్యుని వాక్య మిటు చూడుడు.

“దేశజనుషోఽప్రసిద్ధాన్తేఽర్థితరంగా ఇవ త్వసంఖ్యాతాః,
శుద్ధచ్ఛాయాలగ సంక్లిష్ట తథాస్త్రివిధతాఽశ్చేస్త్రేస్త్రేషామ్
శుద్ధో రంజనకారీ స్వేనచ్ఛాయాలగః పరాశ్రయతః,
సంక్లిష్ట స్తూభయథా మతి ముతిత ముమాపతే తేవమ్.”

—రాగవిభోధ.

౪. ఉత్తమ మధ్యమ అధమరాగములు

సోమనార్యుడు మరియొక ఉత్తమ మధ్యమ అధమములను రాగవిభాగమును హడ చెప్పెను.

(౧) ఉత్తమరాగములు :— గీతప్రబంధాలాపాలప్రియోగ్యము లగు రాగములు ఉత్తమము లనబడెను.

(౨) మధ్యమరాగములు :— గీతప్రబంధాలాపాలప్రియోగ్యము లయ్యు నల్పప్రచారము నొందినవి మధ్యమము లనబడెను.

(౩) అధమరాగములు :— దేశమున బహుశ ప్రచారమున గల వయ్యు బైవిధమగు గీతప్రబంధాలప్రియోగ్యతలేని రాగములు అధమము లనబడెను.

“యేఽస్థానిలాపాల ప్రి ప్రబంధయోగ్యాస్త ఉత్తమాః కథితాః,
అపి తాదృశా యేఽల్పప్రచారణో మధ్యమాస్తే నన్యః,
అపిబహుతర ప్రచారాస్తద యోగ్యాస్తేఽధమా ఇతిత్వేన్యే.”

అనంతరము సోమనార్యుడు దేశమందు ప్రసిద్ధమగు రాగవిభాగము సంపూర్ణమొడవొడవముల గూర్చి చెప్పినాడు.

“యద్యపి దేశీరాగా దేశేదేశేఽస్యవేలాఖ్యాః,
పూర్ణాడవసాడవతా స్వంతశ్యాసగ్రహేషుచానియతాః.”

౫. సంపూర్ణ మొడవొడవములు

రాగములు ఆరోహణావరోహణములందలి స్వరసంఖ్య ననుసరించి సంపూర్ణములనియు, * మొడవములనియు, మొడవములనియు నిట్లు కేర్పినబడుట ప్రాచీనకాలమునుండియు జాతుము. భరతముని తన ‘నాట్యశాస్త్రము’న జాతిరాగములందు మొడవొడవముల

గూర్చి కొంతమేర చెప్పియుండెను. అనంతరము వాగ్గేయులు నీవిధ మగు రాగములను గ్రహించి యాదరించిరి. పాశ్చాత్య దేశములందు సహితము మొడవరాగములను చూతుము. మోహన మున్నగు మన మొడవరాగములను పాశ్చాత్యులు గ్రహించి వానిని Pentatones అని మనము చెప్పనట్లు వచింతురు. కాని వారు ఏవో కొన్ని మొడవ మొడవరాగములను మాత్రము గ్రహించి రనునది మరువకూడదు. మనవా రట్లుకాక ప్రతిమేళకర్తయందు స్వరములను క్రమముగ బ్రర్థరించి కెక్కురాగములను గ్రహించి పొందుచుండిరి. కొలదిరాగములు మాత్రము గ్రహించు పాశ్చాత్యులకు భారతీయుల వేనవేల రాగములు వింతగ దోచుటయే కాక సులభగ్రాహ్యములుగగూడ గావనవలయును. పాశ్చాత్యులు కొలది రాగములందే తమ ప్రజ్ఞానైపుణ్యము చొప్పున స్వరమూర్ఖుల నేర్పరచి అట్లు శ్రావ్యగాన పద్ధతి (Harmonic type of Music) నాదరించి యుండిరి. ఈ పద్ధతియు భారతీయుల గ్రాహ్యమునకు దూరమగు లేదు. కొన్ని కొన్ని తావుల గొందరు కొందరు మన వాగ్గేయులు ఈవిధమగు పోకడలను తమ కృతులందు చూపియుంట గందుము.

కొంతకాలమునుండి కెక్కురు † ప్రస్తారమేళములు, లేక మేళకర్తలు సంపూర్ణ సంపూర్ణములుగ నెంచుచుండిరి. అనగా మేళకర్తలందలి ఆరోహణావరోహణములు సప్తస్వరయుతములై సంపూర్ణములుగ నుండునట్లు ఎంచుచుండిరి. కాని వేంకటమఖిచే శిష్టబడిన మేళకర్తలు కెక్కులు సంపూర్ణ సంపూర్ణములుగ లేననునది మరుత మాడదు. మేళకర్త లీనియమానుసరణీయములని యెంచుటకు వలయు సంగతులు వీరు కేర్పినలేకయున్నారు. ఇప్పుడు వాడుకలోగల జన్యరాగములు హునేని, మాండి మున్నగునవి స్వరవర్ణయుతములగులేక సంపూర్ణ సంపూర్ణములుగ నుంట తెలియుదుము. వీని జనకరాగములు మొడ నిట్లు సంపూర్ణ సంపూర్ణములయ్యు నివి వ్యక్తములుగనే యున్నవి. జనకరాగములనుండి వీనిని వ్యక్తపరచునది రాగరంజితస్వరమూర్ఖుని లనవచ్చును. ఈ స్వరమూర్ఖులనే దక్షిణమున ‘పిడుప్ప’ అన చెప్పుదురు.

రాగము వ్యక్తీకరింపబడుటకు అధమము అయిదు స్వరము† లావశ్యకము లగుచున్నవి. ఒకస్థలము నావరించుటకు త్రిశోణమందు వలె మాడుకేళిలు (నిడుపుగీతలు) ఆవశ్యకము లగునట్లు రాగములు వ్యక్తీకరింపబడుటకును, ధ్వరూప మెరుగుటకును అయిదు స్వరములై నను కావలయు ననునది పెద్దకాలమునుండియు నిట నేమి, పాశ్చాత్య దేశములందేమి గ్రహింపబడుచున్నది. కాని భారతావనియందు కొన్ని రాగము లిప్పుడు నవరసకన్నడ (సగమపన-సనిదమగరిస) వివర్ధని

* సప్తస్వరములుగల రాగములు సంపూర్ణములు. ఆరుస్వరములు గలవి మొడవములు. అయిదుస్వరములుగలవి మొడవములు.

† ఆంధ్రపత్రిక యువ సంవత్సరాదిసంచికయందు తెలిపినట్లు కనకాంగి, రత్నాంగి మేళములు గ్రహించువారు.

‡ తారస్థాయి పద్ధతి లెక్కలో చేర్చబడదు.

శ్రీ ధాతనామ సంవత్సర పంచాంగ పీఠిక

(స రి మ ప స - స ని ద ప మ గ రి స) మున్నగునవి నాలుగుస్వరములచొప్పున చూతుము. కాని అవరోహణముం దియ్యవి ఆరు, లేక ఏడుస్వరములను కలిగినవగుటచే రాగవిన్యాసయోగ్యములుగ నున్న వందుము. ఈ సందర్భమున పూర్వపుష్కరాగ్గేయము ఒక్క స్వరము, రెండుస్వరములు, మూడు స్వరములు గల రాగములనుకూడ గ్రహించి చెప్పవచ్చు ననునది మరలపూడదు. ఒక్కస్వరముతో గల రాగము 'ఆర్విక' మనియు, రెండుస్వరములు కలది 'గాధిక' మనియు, మూడు స్వరములు కలది 'సామిక' మనియు నిట్లు వాక్కినిరి. నాలుగు స్వరములు కల రాగము స్వరాంతర మనిరి.

౬. వక్రనక్రమ రాగములు

జన్యరాగములు సక్రమములు, వక్రములు అని రెండవిధములుగ జూతుము. వక్రరాగములందు స్వరావళి ఆరోహణమనగాని, అవరోహణమునగాని, లేక యీ రెంటియందు గాని వక్రసంచారము చొప్పున నుండును. ఉదాహరణముగ నానందభైరవి సగరిగమ పదపనిస-సనిదప మగరిస చొప్పున అసావేరి సరిమపదస- సనిస పదమపరిగరిస, శవాన సరిగమపమదనిస - సనిదపగమరిగరిస ఇట్లు సంచరింపబడును. స్వరములు సక్రమముగ సంచరింపబడనప్పటి జన్యరాగములకన్న వక్రరాగములు ప్రతిమేళమందు పెక్కులు గ్రహింతుము. అట్లు లయ్యు మిగుల కొలది వక్రరాగములు మాత్రము వాడుకలో నున్నవి. అందుచే మేధావంతులు, సంగీత జితప్రజ్ఞులు అప్పుడప్పుడు నూతన

వక్రరాగములు నిర్మించి పాడుటకు పీలుకలదు. కొలదికాలము వెనుక నుండి యభినవ త్యాగరాజై పెక్కుకీర్తనలు రసవంతముగ రచించి పాడి ఘనతగాంచిన పట్నం సుబ్రహ్మణ్యయ్యరు "కడన కుతూహలము" రాగమును సరిమదనిగపస- సనిదపమగరిస అను స్వరవక్రసం చారముచొప్పున నిర్మించి తన "రఘువంశసుధాంబుధిచంద్ర" నన పాడెను. ఇట్లు కొందరు క్రొత్తరాగములను పాడగలుగుదున్నారు.

సక్రమజన్యరాగములు

స్వరములు ఆరోహణావరోహణములందు సక్రమముగా కొన్ని టి వర్ణించియు నొప్పించబడిన జన్యరాగములు ప్రతిమేళక ర్తరాగము నను ఎనిమిది విధములుగ నిట్లు గ్రహింతుము:

- (౧) సాడవ- సంపూర్ణములు
- (౨) సంపూర్ణ- సాడవములు
- (౩) బౌడవ- సంపూర్ణములు
- (౪) సంపూర్ణ-బౌడవములు
- (౫) సాడవ-సాడవములు
- (౬) సాడవ- బౌడవములు
- (౭) బౌడవ-సాడవములు
- (౮) బౌడవ-బౌడవములు

ఈ ఎనిమిది విధములగు రాగములందు బాగుగ న్యాసకమునగల రాగము లిటు వివరములతో జూడవలెను:

స్వరసంచారము

1	స రి గ మ ప ద స - స ని ద ప మ గ రి స
2	స రి గ మ ప ద ని స - స ద ప మ గ రి స
3	స రి గ ప ద స - స ని ద ప మ గ రి స
4	స రి గ మ ప ద ని స - స ని ద మ గ స
5	స రి గ మ ప ద స - స ద ప మ గ రి స
6	స రి గ మ ద ని స - స ని ద మ గ స
7	స రి మ ప ద స - స ద ప మ గ రి స
8	స రి గ ప ద స - స ద ప గ రి స

ఒక్కొక్కమేళకర్తయందు ఈవిధములగు జన్యరాగములు ౪౮౩ కలవని ఇట్లు ప్రస్తరించి కనుగొనవచ్చును.

(౧) సప్తస్వరములలో ఒక్కొక్కస్వరమున వర్ణించి ఆరేసి స్వరములను అరోహణమున జేర్చుగ గలగు రాగములు ఆరు కలవు. ౬

(౨) ఇట్లు అవరోహణమున ఒక్కొక్కస్వరమును వర్ణించినచో గలగు సాడవరాగములు. ౬

(౩) బౌడవ సంపూర్ణములు : సప్తస్వరములలో ఆరోహణమున మాత్రము అయిదేసి తీసికొనినప్పుడు ౧౫ రాగములు గలుగును. ౧౫

రాగముపేరు మేళకర్తసంఖ్య

విభాగవివరము

కాంభోజి	28	సాడవ - సంపూర్ణము
భైరవము	17	సంపూర్ణ - సాడవము
విఅహరి	29	బౌడవ - సంపూర్ణము
సారమతి	20	సంపూర్ణ - బౌడవము
కుద్దసీమంతిని	8	సాడవ - సాడవము
నాన్మరంజి	28	సాడవ - బౌడవము
సామ	28	బౌడవ - సాడవము
మోహన	28	బౌడవ - బౌడవము

(౪) ఇట్లు సంపూర్ణబౌడవములు అవరోహణమున అయిదేసి స్వరములు మాత్రము గ్రహించునప్పటి రాగములు. ౧౫

(౫) సాడవసాడవములు : ఆరోహణమున ఆరేసిస్వరముల చొప్పున తీసికొనునవి యారన అవరోహణమున ఆరేసిస్వరములు తీసికొనునవి యారన కలుగును కావున ఆరోహణావరోహణములందు ఆరేసిస్వరములు గల రాగములు ముప్పదియారు గ్రహింతుము. ౩౬

(౬) బౌడవసాడవములు : ఆరోహణమున అయిదేసి స్వరములు మాత్రము గ్రహించునప్పటివి ౧౫ కలవు, కావున అవరోహణ

కణ్డాటక రాగపద్ధతి : జన్యరాగములు

మీన ఆరేసిస్వరములగుల యారాగములతో వానిని చేర్చిన తొంబదిరాగములు వ్యక్తములగును. ౯౦

(2) పాడవొడవములు : ఈవిధమున ఆరోహణమున ఆరేసిస్వరములుగల యారాగములతో అవరోహణమున అయిదేసిస్వరములుగల ౧౫ రాగములు జేర్చగ గలుగునని మరితొంబది కలవు. ౯౦

(౩) బొడవొడవములు : ఆరోహణమున అయిదేసిస్వరములు తీసి కొనునప్పటి పదిహేనురాగములతో అవరోహణమున పైజేసి స్వరములు గల పదిహేనురాగములుచేర్చిన ౧౫ X ౧౫ = ౨౨౫ రెండువందల యిరువదియైదురాగములు కలుగును. ౨౨౫

ఇట్లు ౦ విధములగు విభాగములందు మొత్తము ౪౮౩ రాగములు ప్రతిమేళకర్తరాగమందును గ్రహించును.

ఇందలి కొన్ని దోషములు

పైవిధమున కనుగొనిన జన్యరాగములందు కొన్ని దోషములు చూడగలము. హరికాంభోజి శంకరాభరణమేళములకు నిషాదమే వ్యత్యాసముకద! ఈ జనకరాగములందు నిషాదములేని రాగములు

i స రి గ ప ద స - స ద ప గ రి స

ii స రి మ ప ద స - స ద ప మ రి స

iii స గ మ ప ద స - స ద ప మ గ స

iv స రి మ ప ద స - స ద ప మ గ రి స.

ఇట్లు కొన్ని కలవు. ఇయ్యవి పై జనకరాగములు రెంటియందు లేని జన్యమైనను పునరుక్తిగ డెలియందుము. మరియు ౧ వ రాగమువలె మధ్యమును కైగొనని జన్యములు ప్రతిమధ్యమయంతములగు మేళకర్తలందును పునరుక్తిగ గలుగును. పై మేళకర్తలందలి జన్యములు ప్రతిమధ్యమయంతములగు ౬౪, ౬౫ మేళములు, అనగా వాచస్పతి మేచకత్యాజీ జన్యములుగ గూడ నెంచవచ్చును. ౨వ జన్యరాగము ౨౨ వ ఖరహరప్రియ జన్యముగను, ౨౩వ గౌరిమనోహరి జన్యముగను కూడ పువచ్చును. కాని పునరుక్తిగ నిట్లు దోచు రాగములు ఒక్క జన్యరాగమందుమాత్రము ఎంచుదుట విదితము.

పునరుక్తిలక్షణము

(౧) రాగములందు ఆరోహణము కాని, అవరోహణము కాని సంపూర్ణముగ సప్తస్వరములు కలిగియున్న నారాగములు పునరుక్తిగ గలుగవు. పాడవ సంపూర్ణములు, సంపూర్ణ పాడవములు, బొడవ సంపూర్ణములు, సంపూర్ణ బొడవములు ఇట్లు పునరుక్తిలేని రాగములే. ఇయ్యవి ప్రతిమధ్యము మేళకర్తలందును పునరుక్తిగ రావు.

(౨) ఏయే మేళకర్తయందు వర్ణస్వరము, లేక స్వరములు ఒక్కటే యగుచున్నదో వానియందు డెల్ల పునరుక్తిరాగములు

చూతుము. ఋషభవర్ణముననవి స గ మ ప ద స - స ని ద ప మ గ స అను సంచారముగల ఖరహర ప్రియయందలి జన్యరాగము (జయంతినేన) నాటక ప్రయయందును జన్యముగ నెంచవచ్చును. ఈ రెంటికి వ్యత్యాసము ఋషభమందుమాత్రముకద!

(3) పాడవపాడవములు, పాడవబొడవములు, బొడవ పాడవములు, బొడవబొడవములు పునరుక్తిరాగములు కలవయ్యు పీనిలో

i స రి మ ప ద స - స ని ప మ గ స

ii స రి గ మ ప ద స - స ని ద ప మ గ స.

ఇట్లు ఆరోహణావరోహణములు కలసి సప్తస్వరములు కలిగినచో నట్టి రాగములు పునరుక్తిగ సంభవింపవు.

(౪) అ. శుద్ధమధ్యమ మేళకర్తలందలి పునరుక్తిరాగములు ప్రతిమధ్యమ మేళకర్తలందును అట్లు అగుచున్నవి.

స రి మ ప ని స - స ని ప మ రి స అను సంచారముగలిగి చతుశ్రతిఋషభ శుద్ధమధ్యమ చతుశ్రతివైవరత వైశి నిషాదముతో గల రాగము ౨౦, ౨౧, ౨౬, ౨౮ మేళకర్తలందును మరి పీనికి ప్రతిమధ్యమము చేర్చబడిన ౫౬, ౫౮, ౬౨, ౬౪ మేళకర్తలందును పునరుక్తిగ సంభవించును.

అ. ఇట్లు గాంధారము వర్ణముగ బొడవరాగము శుద్ధమధ్యమ మేళకర్తలందు నాలుగుచోట్ల పునరుక్తిగ దోచుటచే నాడవరాగములు నాలుగు మేళకర్తలందు పునరుక్తిగ గలుగునని ఎంచవచ్చును. ఉదా హరణము—స గ మ ప ద స - స ద ప మ గ స అను సంచారముగల రాగము ధీరశంకరాభరణము, చక్రవాకము, మూర్ఖకాంతము, హరికాంభోజి మేళములందును స రి మ ప ద స - స డ ప మ రి స అను స్వరావళి గల రాగము ధీరశంకరాభరణము, ఖరహర ప్రియ, గౌరిమనోహరి, హరికాంభోజి మేళములందును పునరుక్తిగ ఇట్లు గ్రహించవగును.

ఇ. వైవరత స్వరవర్ణముగల రాగము ఈస్వరముమాత్రము వ్యత్యాసముగల మేళకర్తలందు పునరుక్తిగ గలుగును. ఉ. స రి గ మ ప ని స - స ని ప మ గ రి స అనుసంచారముగల (రుద్రప్రియ) ౨౨-వ మేళమందును, ౨౦-వ మేళమందును జన్యముగ నెంచవచ్చును.

ఈ. నిషాదవర్ణ జన్యరాగములు ఈ స్వరమందు వ్యత్యాసము గల మేళకర్తలందు పునరుక్తిగ గలుగును. ఉ. స రి గ మ ప ద స - స ద ప మ గ రి స- ౨౨-వ మేళకర్తయందలి రాగము ౨౩-వ మేళమందును పునరుక్తిగ దోచు.

౪. అ. పంచమము వికృతమొందనిదగుటచే నీస్వరము వర్ణముగ బొడవపాడవము లేక పాడవబొడవము లేక పాడవపాడవము జన్యరాగములు ఏమేళమునను పునరుక్తిగ రావు.

అంధ పత్రిక - భాతనామ సంవత్సరాది సంచిక

ఇ. కాని పంచమస్వరవర్ణ జౌడవరాగము మరియొక్క మేళ కర్తయందు మాత్రము పునరుక్తిగ దోమను.

ఓ. పూర్వాంగస్వరము లన్నియు గల (సరిగను) జన్యరాగము ఆచక్రమందలి మేళకర్తలందు పునరుక్తిగ గలదును.

ఓ. ఉత్తరాంగస్వరము లన్నియు గల జన్యరాగము ఆయా మేళ కర్త వరుససంఖ్య చొప్పున ఇతర చక్రములందలి మేళకర్తలందు పునరుక్తిగ బొడచూపును.

ఇట్లు పునరుక్తిరాగములు క్రమముగ నెంచిన పైజన్యరాగముల సంఖ్యలో పెక్కులు కలవనట తథ్యము. కాని మనవారు సదరు జన్యరాగమును ఆయా మేళకర్తయందు మాత్రము కేర్పొనుటకు గుఱుహలము చూపుచుండిరి. ఇట్లులయ్యగొన్ని భిన్నాభిప్రాయము లీయంశమందును చూతుము. ఉదాహరణముగ-సరి గ ప ద స - స ద ప గ రి స అను స్వరాలలిగల హెహనరాగము ధీరశంకరాభరణరాగ జన్యముగ గొందరు, కాంభోజిమేళ జన్యముగ గొందరు, మేఠకళ్యాణి జన్యముగ గొందరు ఇట్లు చెప్పినారు. సరి మ ప ని స - స ని ప మ రి స అను సంచారముగల మధ్యమవతిరాగమును ఖరహరప్రియ, నత ధైరవి, చారుణ్య, హరికాంభోజి ఈమేళకర్తల జన్యముగ వేరువేరు రీతుల ఎంచుదురు. ఆయా జన్యరాగమునందలి రాగకళాపాఠములగు స్వరములకును జనకరాగముయొక్క ఈస్వరములకును గల సంబంధము ననుసరించి కేర్పొనుటలో నుత్సాహము జూపును గొందరు, వరుస వెంటిడి ప్రధమమేళ జన్యముగ నెంచుటే యాచారమని ఎంచికొందరు అంతస్వరము మన్నననది జన్యజనకరాగము లందు ముఖ్యము కావున నాస్వరముల ననుసరించి చెప్పబడుచే గొందరు ఇట్లు పునరుక్తిరాగము లను మేళకర్తలందు యెట్లులో భిన్నాభిప్రాయములకు లోనైరి. ఇందుచే నీరాగములగుర్చి చర్చించునప్పుడు అయ్యది ఏమేళకర్త జన్యమైనదియు యెట్లు యావత్కర్తమగుచున్నది. రాగముల లక్షణము గూర్చి చర్చించుచుండిన మద్రాసు సంగీతపరిషత్తు భిన్నాభిప్రాయముల గూర్చియు జర్చించుట కర్తవ్యమగుచున్నది.

వక్రరాగములు

వక్రరాగములను మూడు విభాగములుగ నెంచవచ్చును. (1) ఆరోహణావరోహణములు లేంటియందు స్వరములు వక్రసంచారమున నుండునవి (2) ఆరోహణమున మాత్రము స్వరములు వక్రసంచారముకలిగి అవరోహణమున సక్రమ సంచారముతో నుండునవి (3) ఆరోహణమున స్వరములు సక్రమ సంచారముతో నుండి అవరోహణమున స్వరములు వక్రసంచారముతో నుండునవి. ఒక్కొక్క విభాగమందు తొమ్మిది విధములగు వక్రరాగములు తెలియుదుము. ఇందుచే నిరువది ఏడు విధములగు వక్రరాగములు ఈ మూడు విభాగములందు గ్రహింప

వగును. ప్రతిమేళకర్తయందు దీవిధములగు వక్రరాగములు కలవనటచే నీ రాగములు పెక్కులు డెబ్బదియెండు మేళకర్తలందు చెప్పవచ్చును. భారతీయులు ఈ విధముగ ససంఖ్యాకములగు రాగములు పాఠములు గుట పాశ్చాత్యులకు ఆశ్చర్యకరమగుటయేకాక యాదర్శప్రాయమునగు చున్నది.

౧ వ విభాగమందలి నవవిధ వక్రరాగము లిట్లు చూడవచ్చును.

- ౧ సంపూర్ణ సంపూర్ణములు
- ౨ సంపూర్ణ సాడవములు
- ౩ సాడవ సంపూర్ణములు
- ౪ సంపూర్ణ జౌడవములు
- ౫ జౌడవ సంపూర్ణములు
- ౬ సాడవ సాడవములు
- ౭ సాడవ జౌడవములు
- ౮ జౌడవ సాడవములు
- ౯ జౌడవజౌడవములు

ఈ తొమ్మిది వక్రరాగములు తక్కిన రెండు విభాగములందును గ్రహింతుము. అందుచే నిరువదిఏడువిధములగు వక్రరాగములు ప్రతిమేళ కర్తయందు కలుగుచున్నవి.

పంచమాంతరాగములు

జన్యరాగములు కొన్ని మరియొక్క విధమునను చూతుము. తారస్థాయి వడ్డము వరకు స్వరసంచారము లేనిరాగములొన్నిగలవు. ఆయాస్వరముతో నంతమొందు రాగములాయాస్వరముకేరుతో జేర్చి నజుడును, ఇట్లు పంచమాంతరాగములు, మరి దైవతాంతములు, నిషాదాములు అని పిలువబడుట విదితము. ఈ విధముగ ప్రాచీన వాగ్గేయులు రాగముల నెంచకపోయినను కొన్ని కర్ణాటకరాగము లీవిధముగ నుంటున్న గర్భాటక వాగ్గేయులచే గొంతకాలమునుండియు నిట్లు గ్రహింపబడుచూతుము.

౧ పంచమాంతరాగములు : మధ్యస్థాయి పంచమువరకు స్వరసంచారము కలవి - ఉదాహరణము - నవరోజు (తీర్థ ని సరిగప - మిగరిసనిదవ)

౨ దైవతాంతములు : మధ్యస్థాయి దైవతమువరకుమాత్రము స్వరసంచారముకల రాగములు - ఉదాహరణము. కురంజి (స ని స రి గ మ ప ద - ద ప మ గ రి స ని స)

౩ నిషాదాంతములు : మధ్యస్థాయి నిషాదమువరకు స్వరసంచారము కలరాగములు. ఉదాహరణము. సాదనామక్రియ (స రి గ మ ప ద ని - ని ద ప మ గ రి స ని)

కర్ణాటకరాగపద్ధతి : జన్యరాగములు

వాడుకయందలి కొన్ని జన్యరాగములు

రాగముపేరు		సంఖ్య	అరోహణము — అవరోహణము	
1	అశోరి	20	ఉ.	స గ మ ప ని స - స ని ద ప మ గ రి స
2	అభోగి	22	—	స రి గ మ ద స - స ద మ గ రి స
3	ఆహారి	8	భా. ర.	స రి స గ మ ప ద ని స - స ని ద ప మ గ రి స
4	అమృతవాహిని	20	—	స రి మ ప ద ని స - స ని ద ప మ గ రి స
5	ఆనందభైరవి	20	ఉ. ర.	స గ రి గ మ ప ద ప ని స - స ని ద ప మ గ రి స
6	ఆరభి	29	భా. ఘ.	స రి మ ప ద స - స ని ద ప మ గ రి స
7	అసావేరి	8	భా. ర.	స రి మ ప ద స - స ని ద ప మ గ రి స
8	అరాణా	29	భా. దే.	స రి మ ప ని స - స ని ద ప మ ప గ రి స
9	ఈశామనోహరి	28	భా.	స రి గ మ ప ద ని స - స ని ద ప మ రి మ గ రి స
10	ఉదయరవిచంద్రిక	20	ఉ.	స గ మ ప ని స - స ని ప మ గ స
11	ఉమభరణము	28	—	స రి గ మ ప ద ని స - స ని ప మ రి గ మ రి స
12	కల్్యాణి	65	ఉ. ర.	స రి గ మ ప ద ని స - స ని ద ప మ గ రి స
13	కమలామనోహరి	27	—	స గ మ ప ని స - స ని ద ప మ గ స
14	కాంభోజి	28	భా. ర.	స రి గ మ ప ద స - స ని ద ప మ గ రి స
15	కన్నడ	22	భా.	స రి గ మ ప మ ద ని స - స ని ప ద ని ద ప మ గా మ రి స
16	కన్నడగాళ	22	ఉ.	స రి గ మ ప ని స - స ని ద ప మ గ స
17	కాఫి	22	భా. ర.	స రి గ మ రి ప మ ప ద ని స - స ని ద ప మ గ రి స
18	కాఫీవారాయణి	28	—	స రి మ ప ద ని స - స ని ద ప మ గ రి స
19	కదనవతూపాలము	29	—	స రి మ ద ని గ ప స - స ని ద ప మ గ రి స
20	కేదారగాళ	28	—	స రి మ ప ని స - స ని ద ప మ గ రి స
21	కేదారము	29	భా.	స మ గ మ ప ని స - స ని ప ద ప మ గ రి స
22	కమాగు	28	భా. దే.	స గ మ ప ద ని స - స ని ద ప మ గ స
23	కోకిలధ్వని	28	—	స రి గ మ ద ని ద స - స ని ద ని ప మ గ రి స
24	కుంతళవారి	28	—	స మ ప ద ని ద స - స ని ద ప మ స
25	కురంజి	29	ఉ.	స ని స రి గ మ ప ద - ద ప మ గ రి స ని స
26	గమకక్రియ	53	ఉ. దే.	స రి గ మ ప ద స - స ని ద ప మ గ మ రి స
27	గరుడధ్వని	29	—	స రి గ మ ప ద ని స - ప ద ప గ రి స
28	గాళ	15	ఉ. ఘ.	స రి మ ప ని స - స ని ప మ రి గ మ రి స
29	గాలిపంతు	15	భా.	స రి మ ప ని స - స ని ద ప మ గ రి స
30	గారి	75	—	స రి మ ప ని స - స ని ద ప మ గ రి స
31	గోపికావసంత	20	—	స మ ప ని ద ని ద స - స ని ద ప మ గ స
32	గుండక్రియ	15	ఉ.	స రి మ ప ని స - స ని ప ద ప మ గ రి స
33	చంద్రవ్యోతి	41	—	స రి గ మ ప ద స - స ని ప మ గ రి స
34	ఛాయతరంగిణి	28	—	స రి మ గ మ ప ని స - స ని ద ప మ గ రి స
35	చిత్తరంజని	19	—	స రి గ రి గ మ ప ద - స ని ద ప మ రి స
36	జగన్మోహిని	15	—	స గ మ ప ని స - స ని ప మ గ రి స
37	జనరంజని	29	—	స రి గ మ ప ద ప ని స - స ద ప మ రి స
38	జంఝూటి	28	—	ద స రి గ మ ప ద ని - ద ప మ గ రి స ని ద ప ద స
39	జయమనోహరి	22	—	స రి గ మ ద స - స ని ద ప మ గ రి స
40	జయంతిసేన	22	—	స గ మ ప ద స - స ని ద ప మ గ స
41	జయంతిశ్రీ	20	—	స గ మ ద ని స - స ని ద ప మ ప మ గ స
42	జింగ	20	—	స రి గ మ ప ద ని ద ప స - స ని ద ప మ గ రి స

ఆంధ్ర పత్రిక - ఛాతనామ సంవత్సరాది సంచిక

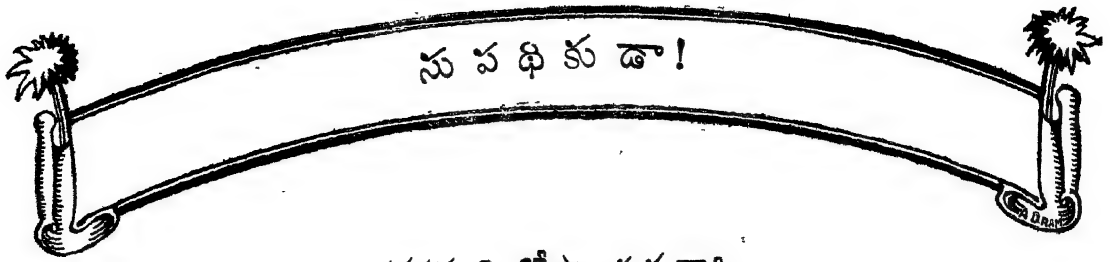
ఆరోహణము — ఆవరోహణము

రాగముపేరు	మేళకర్త సంఖ్య			
43	8			సరిగమదనిస - సరిదమగరిస
44 దర్పారు	22	భా. నే.		సరిమపదనిస - సరిదపమరిగరిస
45 నేతాక్షి	29			సరిగపదనిస - సరిదపమగరిస
46 దేవగాంధారి	29	భా. నే.		సరిమపదనిస - సరిదపమగరిస
47 దేవక్రియ *	20	ఉ.		సరిమపదనిస - సరిదనిపమగరిస
48 దేవమనోహరి	22			సరిమపదనిస - సరిదనిపమరిస
49 దేవామృతవర్షిణి	22			సరిగమదనిస - సరిదపమగరిస
50 శబ్దాస్తి	8	భా. ర.		సగమపనిస - సరిదపమగరిస
51 ద్విజావంతి	28			సరిమగమదనిస - సరిదపమగరిగస
52 నభోమణి	40			సరిగరిమపనిస - సరిదపమగరిస
53 నాదచింతామణి	22			సరిగమపదనిస - సరిదపమగరిగని
54 నాదనామక్రియ	15	ఉ. ర.		సరిమపదనిస - సరిదపమగరిస
55 సతీనికాంతి	27			సరిమపదనిస - సరిదపమగరిగరిస
56 నారాయణగౌళ	28			సరిగమపదనిస - సరిదపమరిస
57 నాట	36	ఉ. ఘ.		సరిగమదనిస - సరిదమగస
58 నాటకురంజి	28	భా. ర.		పదనిసరిగమప - మగరిసరిదప
59 సవరోజా	29	భా. ర.		సగమపనిస - సరిదపమగరిస
60 సవరసకన్నడ	28	—		సరిమపదనిస - సరిదపమరిగరిస
61 నాయకి	22	భా. నే.		సరిగమపనిస - సరిదపమగరిగరిస
62 నీలాంబరి	29	భా. ర.		సగమదనిస - సరిదపమగరిస
63 ఫలమంజరి	22			సరిగమపదనిస - సరిదపమగరిస
64 పంకువరాళి	51			సరిగమపదనిస - సరిదపమరిగరిస
65 పూర్వచంద్రిక	29	భా.		సరిగమపదనిస - సరిదపమగరిస
66	58	—		సరిమపనిస - సరిదపమగరిస
67 ప్రతాపవరాళి	28	—		సగమపదనిస - సరిదపమగస
68 బహదారి	28	—		సరిమపదనిస - సరిదపమరిమగస
69 బలహంస	28	ఉ.		సరిగమపమరిపనిస - సరిదపమరిగరిస
70 బంగాళ	29	—		సగరిగమపదనిస - సరిదపమగరిస
71 బేగడ	29	భా.		సగమపదనిస - సరిదపమగరిస
72 బేహగ్	29	—		సరిగమపదనిస - సరిదపమగరిస
73 భైరవం	17	భా. నే.		సరిగమపదనిస - సరిదపమగరిస
74 భైరవి	20	భా. ర.		సరిగమపదనిస - సరిదపమగరిస
75 భూపాలం	8	ఉ. ర.		సరిగపదనిస - సరిదపమగరిస
76 తిలహరి	29	భా. నే.		సరిగపదనిస - సరిదపమగరిస
77 తాలి	15	ఉ. ఘ.		సరిమపనిస - సరిదపమరిస
78 మధ్యమావత్తి	22	ఉ. ర.		సరిమపదనిస - సరిదపమగరిస
79 మలహరి	15	ఉ. ర.		సరిగపదనిస - సరిదపమగరిస
80 మలయమారుతం	16			సరిగమపనిస - సరిదపమగరిస
81 మందారి	50			సరిమపనిస - సరిదపమగరిస
మణిరంగు	22	ఉ.		సరిగమపదనిస - సరిదపమపగరిస
మాంజి	20	భా. నే.		

* దీక్షితులు శుద్ధసావేరిసంహారము నెంచిరి.

కర్ణాటక రాగసద్ధతి : జన్యరాగములు

రాగముపేరు	మేళకర్త సంబంధ	ఆరోహణము	అవరోహణము
84 మార్గహిందోళ	22	ఉ.	స రి గ మ ప ద ని స - స ని ద ప మ గ స
85 మోహన	28	భా. ర.	స రి గ ప ద స - స ద ప గ రి స
86 ముఖారి	22	భా. ర.	స రి మ ప ద ని ద స - స ని ద ప మ గ రి స
87 యదుకులకాంభోజీ	28	భా.	స రి మ గ మ ప ద స - స ని ద ప మ గ రి స
88 యమునాకళ్యాణి	65	భా. దే.	స రి గ ప ద స - స ని ద ప మ గ మ రి స
89 రవిచంద్రక	28		స రి గ మ ద ని ద స - స ని ద ప మ గ రి స
90 శేషగుప్తి	15		స రి గ ప ద స - స ద ప గ రి స
91 రీతిగౌళ	20		స గ రి గ మ ని ద మ ని ద ని స - స ని ద మ గ మ ప ద ప మ గ రి స
92 లలిత	17	ఉ.	స రి గ మ ద ని స - స ని ద మ గ రి స
93 వరాధి	33	ఉ. ఘ.	స గ రి గ మ ప ద ని స - స ని ద ప మ గ రి స
94 వసంత	17		స గ మ ద ని స - స ని ద ప మ గ రి ప
95 వివర్ధని	28		స రి మ ప స - స ని ద ప మ గ రి స
96 శహస	28	భా. దే.	స రి గ మ ప ప ద ని స - స ని ద ప మ గ మ రి గ రి స
97 సాలగజైరవి	22	ఉ.	స రి మ ప ద స - స ని ద ప మ గ రి స
98 సామ	28	ఉ.	స రి మ ప ద స - స ద ప మ గ రి స
99 శంకరాభరణం	29		స రి గ మ ప ద ని స - స ద ప మ గ రి స
100 సారమతి	20		స రి గ మ ప ద ని స - స ని ద ప మ రి గ స
101 సారంగ	65	భా. ర.	స రి గ మ ప ద ని స - స ని ద ప మ రి గ మ రి స
102 సావేరి	15	భా. ర.	స రి మ ప ద స - స ని ద ప మ గ రి స
103 సారాప్త	17		స రి గ మ ప ద ని స - స ని ద ప మ గ మ రి స
104 శ్రీరాగం	22		స రి మ ప ని స - స ని ప ద ని ప మ రి గ రి స
105 శ్రీరంజని	22		స రి గ మ ద ని స - స ని ద ప మ గ రి స
106 శుద్ధబంగాళ	22		స రి మ ప ద స - స ద ప మ రి గ రి స
107 శుద్ధజేషి	20	ఉ.	స రి మ ప ద ని స - స ని ద ప మ గ రి స
108 శుద్ధపాస్రాసి	22	ఉ.	స గ మ ప ని ప స - స ని ప మ గ స
109 శుద్ధసావేరి	29	ఉ.	స రి మ ప ద స - స ద ప మ రి స
110 శుద్ధసేమంతిని	8		స రి గ మ ప ద స - స ద ప మ గ రి స
111 సుపదీపం	28		స రి స మ ప ని ద స - స ద ని ప మ రి మ ప
112 సుప్రదీపం	17		స రి మ ప ద ని స - స ని ద ప మ గ మ రి స
113 సురటి	28	భా. దే.	స రి మ ప ని స - స ని ద ప మ గ ప మ రి స
114 హమీర్కళ్యాణి	65	భా. దే.	స రి గ మ ప ద ని స - స ని ద ప మ గ రి స
115 హంసద్వని	29	ఉ.	స రి గ ప ని స - స ని ప గ రి స
116 హంసనాదం	60	—	స రి మ ప ద ని స - స ని ద ని ప మ రి స
117 హిందోళము	22	ఉ.	స గ మ ద ని స - స ని ద ప మ గ స
118 హిందోళవసంత	22	ఉ.	స గ మ ప ద ని ద స - స ని ద ప మ రి గ స
119 హంసేని	22	భా. ర.	స రి గ మ ప మ ప ని ద ని స - స ని ద ప మ గ మ ప మ గ రి స

కనకదండి గోపాలకృష్ణశాస్త్రి

భువనాంతర

సుపథకుడా

దారినిపో!

దారినిపో!

మలుపున మరి

మరచితివో?

తెలిసియె యిటు

తరలితివో?

వెనుకకుపో—

వెనుకకుపో—

తెరలుచు పడు

తరగలలో—

నురు గుమిసెడు

తరగలలో—

కలియకుమీ!

కలియకుమీ!

వడివడి పరు

గిడు నావలు—

జనముతో బరు

పగు నావలు—

ఆటుపోవును

ఆటుపోవును

అదె! కదలకు

మదె! హద్దును

గతికనుగో—

నిమనునములో—

తొందరగా—

తొందరగా—

గిర గిర గిర

సుడిగుండము...

గిర గిర గిర

సుడిగుండము—

ఇకమల్లదు

ఇకమల్లదు

ఈరాతికి—

ఈకొనపయి—

వేలకివే

లెన్నెనో—

పళ్ల పళ్ల పళ్ల

విరిగినవో?

బుడ బుడ బుడ

మునిగినవో?

ఎరుగవుమీ!

ఎరుగవుమీ!

ఎటుదాటితొ—

ఎటుచేరితొ—

ఈ శిలపయి?

ఈ కొనపయి?

ఎరుగుదువా—

ఎరుగుదువా—

భువనాంతర

సుపథకుడా!

దారినిపో!

దారినిపో!

ఒంటెలపయ్యైరణరాగమునకు బయలుదేరనున్న అభిసీనియను సైనికులు.

ఆంధ్ర పత్రిక - ఛాతనామ సంవత్సరాది సంచిక

రణరంగమునందలి బ్రిటిషు రెడ్ క్రాసువారి తాత్కాలిక చికిత్సాలయము;
క్షతగాత్రులగు అభిసీనియను సైనికులు చికిత్స పొందుచున్నారు.

ఇటలీవారికి పట్టువడిన అభిసీనియను సైనికులు; ఇటలీదళములకు సీరు కొనిపోవుచున్నారు.

అన్యమత స్వీకరణము

వల్లూరి సూర్యనారాయణరావు

హరిజనుడగు డాక్టరు అంబేద్కరుగారు తన శాఖ వారి నందఃని సవర్ణ హిందువులు అతిసీచముగా చూచుచుండుటచేత, ఇతరమతములలో చేర్చినయెడల సాంఘికసమానత్వము దొరకునని భ్రమపడుచున్నాడు. విద్యయో, ధనమో కలిగియున్నపుడు హరిజనునకు కూడ తనకువలెనే యెక్కువ సాంఘికఅంతస్తు దొరుకుచునేయున్నది. ఈయన కనపరుచుబాధ ఒక్క హరిజన సంఘమునకే వర్తించుటలేదు. ఈవర్ణ-కట్టుబాట్లు అన్ని వర్ణములను బాధించుచున్నవి. ఈయనయభిప్రాయమునుబట్టి బ్రాహ్మణవర్ణము తప్ప తక్కిన క్రిందివర్ణముల వారు ఆర్యమతమును వీడి, అన్యమతములలో చేరవలసియుండురు. ఇప్పుడు ప్రచారములోనున్న హైందవ మతమును సాంఘికజీవనములో క్రిందివర్ణములవారు స్వగౌరవము చెడగొట్టుకొని వైషణ్యములవారిచే తృణీకరించబడుచున్న మాట వాస్తవము. నాయుంటికి విద్యాధికుడును, సన్మార్గప్రవర్తనుడును నగు నాశూద్రస్నేహితుడు అతిథిగా వచ్చినయెడల నేను లోపలివంటయింటిలో నా భార్యచేత వడ్డించుకొని భోజనము చేయుచు, నాశూద్రస్నేహితునికి ప్రత్యేకముగా బయట ఒక వసారాలో విస్తరివేయించి, యితరులచేత వడ్డింపించునపుడు, ఆయన యేమాత్రము స్వగౌరవముకలవాడైనను నా యాతిభ్యమును తాను తప్పక నిరాకరింపవలసియుండును. ఇట్టి భేదము వేదకాలములో లేదని సాకులుచెప్పిన లాభమేమి? దానివలన ఆయనకు మనశ్శాంతి కలుగునా? ఇట్టి వర్ణాచారములు నశించినగాని బుల్లభభాయి దేశాయిగారు మొదలగు సవర్ణ హిందువుల యుద్వేగధన లెంతమాత్రము ప్రయోజనకారులు కావు. అమెరికా,

స్విట్జర్లెండు, అయిలెండులను ఆయన నృప్తాంతములుగ తీసికొని, జాతి, భాష, మతము, రంగులలో ప్రజలలో ఎన్ని భేదము లున్నను, స్వగౌరవము, స్వాధ్యత్వము, ఐకమత్యమువలననే స్వరాజ్యము రాగలదనియు, స్వమతమును వదలనక్కరలేదనియు ఆయన నెలవెచ్చిరి. కాని యీయన సూక్ష్మదృష్టితో చూచినయెడల, వైదేశములలో మనలోని వర్ణములవంటివి లేవు. భోజనప్రతిభోజనములకుగాని, అన్యోన్య వివాహములకుగాని అడ్డంకులు లేవు. దుస్తులు మార్చుకొన్నట్లే అక్కడ మతములను మార్చుకొనుచున్నను వారికి సాంఘికబాధలు లేవు. వారు అన్యోన్య స్నేహముతో, సమస్తవిషయములలోను కలసి పనిచేయుట కెట్టియాటంకములు నుండవు. హెచ్చుతగ్గులు విద్యాధనములనుబట్టి యుండునుగాని జన్మనుబట్టి యుండవు. ఈభారతదేశములో అట్లుకాదు. మన హిందువులు ఇతర మతములవారితో బాత్రిగా కలియకపోగా, తమలోని ప్రతివర్ణమునకును, దానిలోని ప్రతి అంతఃశాఖకును చుట్టు రాతిగోడలు కట్టుకొని జీవించుచున్నాడు. అగోడలను దాటిపోలేక చిన్నచిన్న సంఘములుగా ప్రత్యేకజీవనము సాగించుచు, హైందవ మతమును పేరున మనసంఘము నడచుచున్నది. ఇట్టి యసంతృప్తికరమగు సాంఘికాచారమును నశింపజేయుటకు ఈ హిందూమతమునుండియే బౌద్ధమతము, జైన మతము, ఆర్యసమాజమతము, బ్రహ్మసమాజమతము మొదలగునవి యుద్భవించినవి. కాని యివి దోషియు జనబాహుళ్యముచేత స్వీకరింపబడుటలేదు. దీనికి ముఖ్య కారణము ఏమతమునందును విశ్వాసములేక, కొన్ని

సాంఘికాచారములను పట్టుకొని ప్రేలాడుట మనలో నాచార మగుటయే.

ఇట్టి వర్ణభేదములు ప్రపంచములో మరియెచ్చుటను కనుపడవు. ఈ శిలారూపము దాల్చిన వర్ణభేదములను బ్రద్దలుగొట్టజాలక అంజేద్కరుగారు తనవాండ్రను ఇట్టి ప్రాంతవశమును వీడవలసినదని సలహా యిచ్చుచున్నారు. దీనివలన నెట్టి ప్రయోజనములేదు సరికదా, ప్రతిమాలకల్లిలో నున్న తనవారు అలె నీచదశలో నుండుటయేగాక సవర్ణహిందువుల సానుభూతిని బడయజాలక దుర్భరజీవనమునకు గురియగుట నిశ్చయము, వీరు తమ గ్రామములను విడిచిపోజాలరు. అట్లు పోయినను వీరు మహమ్మదీయులు, క్రైస్తవియనులైనను, వీరి అంతస్తు పెరుగక, నీచముగ వారి చేతను, మనచేతనుకూడ చూడబడుదురు. ప్రస్తుతమున్న కొద్ది ఐకమత్యము కూడా చెడిపోయి, భారతీయులు ఇంకను స్వరాజ్యసంపాదనకు దూరమగుదురు.

నిజ మేమనగా, ఈ వివిధమతములకు మనరాజ్య సాంఘికార్థిక వ్యవహారములలో వోటీయరాదు. ఆధ్యాత్మికవిషయములు ఊహలమీద ఆధారపడియుండును గనుక వానిని వ్యక్తులకు వదలివేసి, సాంఘికాచారములలో ఇచ్చటి అన్ని మతములవారును ఏకమగునట్లు చేయవలెను. మన భారతీయులందరు ఆర్యులు గనే యెంచబడవలెను. మహాత్మగాంధీగారు వర్ణాశ్రమ ధర్మము లున్నను వానిలో హెచ్చుతక్కువ లుండకూడ

దని వాదించుచుందురు. సాత్వికరాజనతామసగుణములనుబట్టి యేకకుటుంబములోని మెంబర్లే వేరు వేగు నృత్తుల నవలంబించినంతమాత్రమున, వర్ణాశ్రమభేదములు కలిగినను, వీరిలో హెచ్చుతక్కువలు లేక కలసి యుండవచ్చు నని యాయననమ్మకము. అటు లగుచో ప్రస్తుతహిందూమతము నశించిన దనియే నమ్మనచ్చును. ఈప్రస్తుతవర్ణములను, వీనిలోని యంతఃశాఖలను మనము సమర్థించజాలనపుడు ఇక హిందూమతమనునది లేనే లేదు. అంజేద్కరుగారు ఈ పనికిమాలిన సాంఘికాచారములు మనదేశములోని ప్రతివర్ణమును వీల్చి పిసి చేయుచున్నవని తెలిసికొన్నయెడల, అవి ప్రత్యేకముగ తన సంఘమునే బాధించుచున్నవని యనుకొనుట సరే పాటు. అంశ్యజాతులగు మాలమాదిగలు కలియనపుడు వీ రందరు అన్యమతస్వీకరణమునకు ఎంతమాత్రమును ఒప్పుకొనరు. దీనికి మందు సాంఘిక విప్లవమునకును, మతవినిాశమునకును నదా ప్రయత్నించుటయే. ఇక్కడ మతశబ్దము సాంఘికాచారమునకే వర్తించును. మనకును, దేవునికిని గల సలబాధవిషయము కాదు. ఈ సేవించి మంతయు వ్యక్తులకు వదలివేసి, మానవసాధారణమునకు ఈ ప్రత్యేకవర్ణభేదములను, మతభేదములను, ఆయామతగ్రంథముల యనుబంధముల మొదలుగువానిని రూపుమాపవలయును. ఈ ప్రత్యేక మతములే ప్రపంచములోని వివిధజాతుల రాజకీయార్థిక స్వాతంత్ర్యములకును, ఐకమత్యమునకును ఆటంకములు కలుగజేయుచున్నవి.

సూరి రామసుబ్బరాయశాస్త్రి

వేదాహి యజ్ఞార్థం భుజిప్రవృత్తైః
కాలానుపూర్వ్యా విహితాశ్చ యజ్ఞాః,
తస్మాద్దిదం కాలవిధానశాస్త్రం
యోః ॥ ౦ వేద స వేద యజ్ఞాన్.

వేదములు యజ్ఞముకొఱకుఁ బ్రవృత్తమైనవి, యజ్ఞములు కాలము ననుసరించుచున్నవి. కావునఁ గాలవిధానశాస్త్రమును జ్యోతిషమును దెలిసికొనినవాఁడు యజ్ఞములఁ దెలిసికొనుచున్నాఁడని వృద్ధ వశిష్ట సిద్ధాంతమునందుఁ జెప్పఁబడియున్నది. అట్టికాలమును గూర్చి కొంత తల్పెడిను.

కాలస్వరూపము, తగ్గిభాగము మార్యసిద్ధాంతమునందు—
లోకానా మంతకృత్యాల్లఁ కాలోఽన్యః కలనాత్మకః,
స ద్విధా స్థూలసూక్ష్మత్యాత్ మూర్తకృత్ మూర్త ఉ గృతే.

భగవద్రూపమై యఖండ దండాదుమానమున కాలము సృష్టి నీతి సంహారకారక మునున్నది. “కాల సృష్టి భూతాని కాల స్సం హారతి ప్రజాః” అనియుఁ జెప్పఁబడుచున్నది. ఈ మహాకాలము జ్ఞాన విషయకము కాఁబోదు. జ్ఞానవిషయ స్వరూపమైనది ఖండాకాలము. అది స్థూలసూక్ష్మ భేదములచే మూర్తమనియు, నమూర్తమనియు ద్వివి ధము. స్థూలమై ప్రాణాది స్వరూపమున వ్యవహార యోగ్యమున కాలము ‘మూర్త’మనఁబడుచున్నది. సూక్ష్మమై ప్రాణాంతర్గత క్రుణితత్వరూపి నామములచే నవ్యవహారికత్వమున కాలము ‘అమూర్త’ మనఁబడు చున్నది.

కలనాత్మక కాలముయొక్క ప్రవృత్తి సిద్ధాంతశోమణి యందు—

లరకానగర్యా మదయాన్య భానో
స్తవైవ వారే ప్రగమం బహూన,
మహో స్థితాదే ద్దీనమానవగ
యుగాదికానాం యుగవత్ప్రవృత్తిః.

సృష్ట్యాదిని లంకానగరమున వైత్రత్యుడ పాడ్యుని ఆదివారమున కూర్చోవడయకాలమయ్యెను. తిత్సమయమునుండి దిన, మాస, వర్ష, యుగ కల్పము లారంభమయ్యెను.

వెనుక నొక సంవత్సరాది సంవితయందు ‘ఎరప్రవృత్తి నిష్ఠ య’ మను కిర్ని కక్రింద నీ యంశమును వివరించియుంటిని.

కాలమానమునందు భేదములు శాస్త్రీశిష్యాభిరూపమునందు—

సౌరంగ సామనక మైందివ మ్మా మానం
వైత్యైర్ని సుకో రగ్గ మనోరత్నరత్ ముకో,
మానం విగేరితి నవాభిలకన్తస్యైర్ని
మానాని మానవకోన మునిశ్చయ స్సాన్యైత్.

౧. సౌరము సూర్యసంబంధము, ౨. సామనము ధిమా సం బంధము, ౩. విందవము చంద్రసంబంధము, ౪. అగ్నిము నగ్నత్ర సంబంధము, ౫. వైత్యైర్ని సుకోరగ్గ సంబంధము, ౬. బ్రాహ్మ స్వరూపు నురుసంబంధము, ౭. మానవము లేక ప్రాణాశక్తియు మనుసంబంధము, ౮. దివ్యము లేవతా సంబంధము, ౯. బ్రాహ్మత్యము బ్రాహ్మసంబం ధము. ఇట్లు కాలమానము నవవిధము. ఇందును మూర్తప్రకారము నంగు

బ్రాహ్మత్వం నీవ్యం లెగ్గా వైత్యైర్ని ప్రాణాశక్తిం నుకోస్తగ్గా,
సౌరంస సాననం చాంద్ర మున్మా మానానిన్త నగ్.

అని చెప్పఁబడినది.

(౧) ఇందు బ్రహ్మమున సూర్యరూపమునగూర్చి సిద్ధాంత శోమణియందు

యోగ్యోఽగ్ని మేషస్య ధిమాని (౩౦) భాగ
స్స తిప్పరైస్తవ్యైర్భాగ ఉస్తా,
క్రూణ్య మేష స్సతీశ్చ (౧౦) కామ
తత్త్రింశతా (౩౦) చక్రభక్తైః కళోన్త.
త్రింశత్కల్యాణీ ఘటికా శ్శూన్యాస్యైర్
వాణీద్వయం తైః ధిమై (౩౦) నిదం.

కనుగిప్పరైస్తవ్యకాలము నిశేషమునఁబడును. ది మేషములోని ముప్పదవంతు ‘తత్త్వర’ యనియు, తిప్పరగోని శతాంశము ‘క్రూణీ’ యనియు ‘చెప్పఁబడును. చక్రభక్తినిగ నిమిషములు ‘కామ’ యనఁ బడును. ముప్పది కాష్ఠాలు ‘కల’. ముప్పంకలలు ‘నాక్షత్ర’ ఘటికా, ‘రెండు ఘటికలు ‘శూన్యము’. ముప్పది శూన్యములు ‘నాక్షత్ర’మను.

ఇదియే ప్రకారాంతరమునఁ జెప్పబడుచున్నది—

సర్వత్వైః ఖేందు (౧౦) మితైరనుక్తైః

వడ్ధిః పలం తైర్నటికా ఖ వడ్ధిః (౬౦),

స్వాద్యా ఘటీవప్తిరహఃఖరామైః (౩౦)

మాసోదిన్తైర్నటీభిశ్చ (౧౨) వర్షమ్.

క్షేత్రేసమాద్యేన సమావిభాగాః

స్మృశ్చక్రరాశ్యంశ కలావిభాగాః.

స్వస్థుఃఖాసీనుని శ్వాసోచ్ఛ్వాసాంతరికకాలము ప్రాణ మనః బడును. ఇది దశ సర్వత్వోచ్ఛ్వాసకాలము, లేక వింశతి లఘుత్వరోచ్ఛ్వాసకాల మగును. ఆరప్రాణములు పానీయపలము, లేక విఘటిక యగును. ఆరువది విఘటికలు ఘటిక యగును. ఆరువది ఘటికలు నాక్షత్రదిన మగును. ఈ విషయమై సోమసిద్ధాంతమందును

దశసర్వత్వైః ప్రాణః వడ్ధిః ప్రాణైర్వివాడికా,

తత్ వప్తిస్వాదాడికా ప్రాక్తా నాడివప్తిర్నటీకం దినమ్.

అనీ చెప్పబడినది.

ముప్పదిదినములు మాసము. పండ్రెండుమాసములు వర్షము.

దినమాసవర్షము లార్జ్యమాసమున నగునని జ్యోతిర్విదాభరణమున నిటు చెప్పబడినది—

సర్వత్వరాణా మదితం చ వప్తిస్య

పలం పలానాం ఘటికా కైత్రా,

వప్తిస్య ఘటీనాం భదినం తేదార్యైః

తత్త్రింశతా విశతేషామార్జమాసం.

సంవత్సరమున మాస దిన ఘట్యాదివిభాగమువలెనే క్షేత్రము నందు రాశ్యంశకలావిభాగము గలదు. అనఁగా చక్రమునందు ౧౨ రాసులు. రాశియందు ౩౦ భాగలు. భాగయందు ౬౦ కలలు. కల యందు ౬౦ వికలలు. ఇట్లు క్షేత్రవిభాగము చేయబడుచున్నది.

నాక్షత్రమాసోపపత్తియును, దద్యోగవహారమును సూర్యసిద్ధాంతమునందు

భవచక్రభ్రమణం నిత్యం నాక్షత్రం దినమచ్ఛ్రేణే,

నక్షత్రనామ్నా మాసాస్తు క్షేయాః పర్వాంతయోగతః,

నిత్యమును నక్షత్రచక్ర మొక్కసారి సంపూర్ణముగాఁ బ్రభ్రమమునకుఁ దిరిగిచచ్చుట కగు కాలము నాక్షత్రదిన మనఁబడుచున్నది. ఇట్టి నాక్షత్రదిన మరుదదిఘటికల ప్రమాణముకలది యగును. కావుననే ఘటికలు నాక్షత్రము లని చెప్పబడినవి. నక్షత్రములఁబట్టి చాంద్ర మాసములకుఁ జేర్చక కలిగినవి. పూర్ణిమయందు చంద్రుఁ డే నక్షత్రమున నుండునో ఆనక్షత్రనామమచే నామాసము వ్యవహరింపఁబడుచున్నది. పూర్ణిమయందు చంద్రుఁడు కృత్తికానక్షత్రమున నున్న మాసము

కార్తిక మనఁబడుచున్నది. ఇట్లే తదితరమాసములును పిలువఁబడుచున్నవి.

పూర్వోక్త చంద్రసంస్థితియందు భేదియు సూర్యసిద్ధాంతము నందు

కార్తిక్యాదిషు సంయోగే కృత్తికాది ద్వయం ద్వయమ్,

అంత్యోపాంత్య పంచమశ్చ త్రిధా మాసత్రయం కృత్తికమ్.

కార్తికమాసముమొదలు పూర్ణిమయందుఁ జంద్రుఁడు కృత్తిక మొదలుగ రెండేసివత్సరములకు దుండును. అనఁగా కార్తికపూర్ణిమ యందుఁ జంద్రుఁడు కృత్తికయందైన, రోహిణియందైన నుండును. ఇట్లే తదితరమాసములందును నగును. కాని యీ కార్తికమాస కంత్యోపాంత్య పంచమమాసములందు, ననఁగా ౧౨, ౧౧, ౫ మాసములకు ఆశ్వయుజ, భాద్రపద, ఫాల్గునులుందు చంద్రుఁడు మూడేసివత్సరములలో నుండును. అనఁగా నాశ్వయుజ పూర్ణిమయందు లేనాశ్విన్వినీ భరణులలో నెందైనను, భాద్రపదపూర్ణిమయందు శతభేద్యులలో భాద్రోత్తరాభాద్రపదిలో నెందైన నుండును. ఫాల్గునపూర్ణిమయందు పూర్వఫల్గున్యుత్తరఫల్గునీ హస్తలలో నెందైన నుండును.

(౨) చాంద్రమాసము, తరుపయోగము సూర్యసిద్ధాంతము నందు:—

ఆర్కా ద్వినిస్సృతః ప్రాచీం యద్యౌ త్యోహరణః శ్శ్చ,

తచ్ఛాంద్రమాస మంతైస్తు క్షేయం ద్వాదశశక్తిశ్చి.

తిథిః కరణ ముద్యాహా క్షేరం సర్వక్రియస్తప్తగా,

నవతోపవాసయాత్రాణాం క్రియా చాంద్రేణ నిసన్యాసే.

సూర్యుని విడిచి చంద్రుఁడు ప్రతిదినము సూర్యునకుఁ గోలు కాలము చాంద్రమాస మనఁబడును. ఆమావాస్యనాడు సూర్యుని ౧౮౦ లేకరాశిగతు లైయుండురు. అధికగమనము గల చంద్రుఁడు సూర్యు నతిక్రమించి తూర్పునకుఁ బోవుచు ౧౨ రాసులు, లేక ౩౬౦ భాగము తిరిగివచ్చి మరల సూర్యుని రాశ్యాదిఁ జేరునప్పటికి నగు కాలము చాంద్రమాసము, లేక ౩౦ చాంద్రతీగులగును. ఇట్లు సూర్య చంద్రాంతరము ౩౬౦ అంశ లగునప్పటికి ౩౧ తీగులగును గావున నొక్కొక్క తిథిచే ౧౨ అంశ లంబరమగును. ఇవియే చాంద్ర దినము లనఁబడును. ఈ చాంద్ర దినములు నాక్షత్రములకుం దై నల్పమైనవి.

చాంద్రమాసమున తిథులు, బహుదికగణములు, వివాహము, క్షేరము, వ్రతము, ఉపవాసము, యాత్ర, పితృకర్మ మొదలగు సర్వ కార్యములును గ్రహింపఁబడుచున్నవి. ఈ విషయమై జ్యోతిర్విదాభరణమునందును

తిథ్యర్థ ముంశన కరగ్రహ పితృకర్మ యాత్రావ్రతోసవసాన్య శ్చిక్రియాను, గ్రాహ్యం బాహ్యరనిశ్చయైందవ మాసమే...

అశ్విన్వాది నక్షత్రములందుఁ జంద్రుఁడు పరియునపుడు కొంతకాలము త్యాజ్యమగుచున్నది. తత్యాజనమునకై మత్పితృపద్యములు—

త్యాజ్య మితిహరిద్వయే శరయుగా (౧౦) దిండివంద
హార్యానిలే లోకాత్ (౧౪) ప్రోక్షపదిప్రహో (౧౬) శృతభిష
జ్యుర్యుష్ట చాంకద్వయాత్ (౧౭), విశ్వత్సప్త్యుభగార్యభేద్విదశః
(౨౦) తీక్షణం మృత్యుంజయే త్రిసప్తప్రమితే (౨౧) ర్మితా
ముఖ యహంహోభే చతుర్వింశతే (౨౪)

వహ్నిదత్త మఖాంత్యభే తిథియుగా (౩౦) తాన్వేతురా
జద్వయాత్ (౩౨) రోహిత్యాం వసుపంచకాచ్చ (౪౦) తురగే
పంచాశతో (౫౦) మాలభే, దేశా (౫౬) ద్వింశతితత్త్వ (౨౦) సం
గుణితభాద్యంతం హరేదబ్జతో (౮౦) ఒబ్ధాలభి (౪) హతాబ్జ
(౮౦) భక్తభమితే ర్మితా వివాహ్యసదా.

ఇష్టదిన నక్షత్రమున జన్మించు ప్రవేశించినది మొదలుగ
దరువాతి నక్షత్రమున బ్రవేశించువర కనుకాలము దెలిసికొనవల
యును. ఇది ఋషిద్వంతమునబడును. ఈ ఋషిద్వంతము ౬౦
ఘటికలైనపుడు నక్షత్రముల త్యాజ్యకాలములు ముందుగా జెప్పబ
డుచున్నవి— ఆనూరాధా శ్రవణ ధనిష్ఠానక్షత్రములకు ౧౦ ఘటికల
నుం, మృగశిర, శ్రేణు, విశాఖ, స్వాతీనక్షత్రములకు ౧౪
ఘటికలనుండియు, పూర్వాభాద్రపద ౧౬ ఘటికలకును, శతభిషక్,
ఉత్తరఫల్గునీ నక్షత్రములకు ౧౮ ఘటికలనుండియు, ఉత్తరాషాఢా,
చిత్రా, పూర్వఫల్గునీ, పుష్యమినక్షత్రములకు ౨౦ ఘటికలనుం
డియు, హస్త, ఆర్ద్రానక్షత్రములకు ౨౧ ఘటికలనుండియు, ఉత్తరా
భాద్రా పక్షణీ పూర్వాషాఢలకు ౨౪ ఘటికలనుండియు,
కృత్తికా పునర్వసు ముఖ రేవతులకు ౩౦ ఘటికలనుండియు, ఆశ్లే
షకు ౩౨ ఘటికలనుండియును, రోహిణికి ౪౦ ఘటికలనుండియును,
ఆర్జునికి ౫౦ ఘటికలనుండియును, మూలకు ౫౬ ఘటికలనుం
డియును, ౨౦ ఘటికలనుండియును, ద్వివారము త్యాజ్యకాలము
ప్రారంభమగును. ఈ ఘటికాదినుండి ౪ ఘటికలు వివఘటికలను.
ఋషిద్వంతము ౬౦ ఘటికలైనపు డీ చెప్పబడినకాలమునుండి ౪
ఘటికలు త్యాజ్యకాలప్రమాణమగును గాని ఋషిద్వంతము ౬౦ ఘటి
కలకుంటే న్యూనాధిక్య మైనపుడు త్యాజ్యరంభకాలమును, త్యాజ్య
ప్రమాణకాలమును దదనుగుణ్యముగ న్యూనాధిక్య మగుచుండును.
తే తాన్వేతురాధి మనుపాతమునకై “సంగుణిత భాద్యంతం హరే దబ్జతో”
అనగా పూర్వోక్షసంఖ్యచే హెచ్చించబడిన ఋషిద్వంతమును
౬౦ చే భాగింపవలయునని చెప్పబడినది. ఋషిద్వంతము ౬౦
ఘటికలైనపు డీ చెప్పబడిన కాలమునకు ద్యాజ్య మారంభమైన
యెడల నిష్ఠ ఋషిద్వంతముచే నేపుడు త్యాజ్యరంభమగునను నను
పాతమున నీసంఖ్యచే ఋషిద్వంతమును హెచ్చించి ౬౦ చేత
భాగింపవలయునని చెప్పబడినది. ఈ త్రైరాశికముచే త్యాజ్య మెన్ని
ఘటికల కారంభమగునదియు దెలియగలదు. ఇక త్యాజ్యప్రమాణ
మును దెలిసికొనుటకు మరియొక యనుపాతము—“లబ్ధా దధిహత్యాజ్య

భక్తభమితే ర్మితా వివాహ్య సదాత్యాజ్యః” పూర్వోక్ష త్రైరా
శికమువలన లబ్ధమైన ఘటికాదినుండి ఋషిద్వంతమును ౪ చే
హెచ్చించి ౬౦ చే భాగింపగా వచ్చు నాధ్యాదిప్రమాణకాలము
వర్ణింపదగియున్నది. ౬౦ ఘటికల ఋషిద్వంతముచే ౪ ఘటికలు
త్యాజ్యప్రమాణమైనయెడల నిష్ఠ ఋషిద్వంతముచే నెంత కాలమున
నను త్రైరాశికమున ఋషిద్వంతమును ౪ చే హెచ్చించి ౬౦
చే భాగింపగా త్యాజ్యప్రమాణము వచ్చును.

ఉదాహరణము:—మాఘ శు ౩ బుధవారమున మఘ ౧౪-౨౦
ఘటికాదివరకును, శు ౮ గురువారము పూర్వ ఫల్గుని ౧౬-౪౦ ఘటి
కాదివరకును నున్నవి. శు ౩ బుధవారమున నక్షత్ర త్యాజ్య మెన్న
డాగంభమై యెంతకాలమువర కుండునని విచారించవలసియున్నది.
బుధవారమున మఘ ౧౪-౨౦ ఘటికలవరకు నున్నది. ఈ నక్షత్రము
నందు ౩౦ ఘటికలకు మధ్యమవ్యక్తకాలమని చెప్పబడియుండు
టచే గత దినమున నీ మహానక్షత్ర త్యాజ్యము గడచిపోయినది.
కావున నిక నీ దినమున బూర్వ ఫల్గునీవ్యక్తమే విచారించదగి
యున్నది. అందులకై ఋషిద్వంతము సాగింపవలసియున్నది. ఈ
దినమున పూర్వఫల్గుని ౧౪-౨౦ ఘటికాదికి బ్రారంభమై మరుదిన
మున ౧౬-౪౦ ఘటికాదివరకు నున్నది. కావున సావనదిన ప్రమాణ
మగు ౧౬-౧౦ నాక్షత్రఘటికాదినుండి ౧౪-౨౦ తీసివేయగా నను
౪-౫౦ ఘటికాదికాల మీ బుధవారమునను ౧౬-౪౦ ఘటికాది
గురువారమునను పూర్వ ఫల్గుని వ్యాపించియున్నది. కావున ఋషి
ద్వంతము ౬౦-౩౦ ఘటికాది యైనది. ఋషిద్వంతము ౬౦ ఘటిక
లైనపుడు పూర్వ ఫల్గునికి మధ్యమ త్యాజ్యరంభ కాలము. ౨౦ ఘటి
కలు గావున ఋషిద్వంతము ౬౦-౩౦ అయినపుడు త్యాజ్యరంభ
మెపు డగునను ననుపాతమున ౬౦-౩౦ నీ ౨౦ చే హెచ్చించి ౬౦ చే
భాగింపగా ౨౦-౫౦ ఘటికాదికమునకు త్యాజ్య మారంభ
మగునని తెలిసినది. ఇక ద్యాజ్య ప్రమాణకాలమును సాగించుటకు
ఋషిద్వంతమును మధ్యమత్యాజ్య ప్రమాణమగు ౪ చే హెచ్చించి
౬౦ చే భాగింపగా ౪-౧౦ ఘటికాది యగుచున్నది. కావున
పూర్వఫల్గునీనక్షత్ర మారంభమైన మిమ్ము ౨౦-౫౦ ఘటికాదినుండి
౪-౧౦ ఘటికాదికాలము వర్ణింపదగియున్నది. గాని బుధవారమున
నూర్వోదయమునుండి ౧౪-౨౦ ఘటికాదివరకు మహానక్షత్రమేయుం
డుచే ననంతరము ౨౦-౫౦ ఘటికాదికి, ననగా గుహ్యోపయాది
౩౫-౧౦ ఘటికాదికి త్యాజ్య మారంభమగును. ఇందుండి అహా
ప్రమాణకాలమును ౨౦-౩౦ ఘటికాదిని తీసివేయగా నష్టమయాది
౬-౪౦ ఘటికాదికమునకు త్యాజ్య మారంభమయి ౪-౧౦ ఘటికాది
కాల ముండునని తెలిసికొనదగియున్నది.

(౩) సావనమాసము, తమిషమాసము పూర్వ ఫల్గుంతము
నందు—

ఆంధ్ర పత్రిక - ఛాతనామ సంవత్సరాది సంచిక

ఉదయూరుదయం భానో స్నావనం తత్ప్రక్రితమ్,
సావనాని డ్యు రేతేన యజ్ఞకాలవిధిస్తు తైః.
సూతకాదిపరిచ్ఛేదో దినమాసాబ్దపా శ్శతా,
మధ్యమా గ్రహభుక్తిస్తు సావనేనైవ గృహ్యతే.

సూర్యోదయసమయమునుండి మరుసటి సూర్యోదయమువరకు నగుకాలము సావనదిన మనఁబడుచున్నది. ఇదియే జ్యోతిర్విదాభరణమునందు “భరణమరీచ్యుదయద్వయాంతరం యదిమా సావన సంజ్ఞ దినం సృష్టతం” సూర్యోదయద్వయాంతరకాలము సావనదిన మనఁబడు నని చెప్పఁబడినది. ఈసావనదినములే రవి, చంద్ర, శుభ, బుధ, గురు, శుక్ర, శనివారము లను క్రమమున వ్యవహరింపఁబడుచున్నవి. తత్త్రైమాసవత్తినీ వారప్రవృత్తి నిర్ణయము” అను వ్యాసమున వివరించి యుంటిని. సూర్యుఁ డొకదినమున నొకసత్త్రయమోఽబా టుదయ యించినయెడల మరుదినమున నా సత్త్రయమయించిన కొంతకాలము నకుఁ గాని యుదయింపనేరఁడు. ఈసత్త్రయమోఽను సూర్యోదయాంతర మా దినమున సూర్యుఁడు ప్రాగ్గతిచే నడచిన కాలమును. కావున నాత్మత్రదిన ప్రమాణముగు ౬౦ ఘటికలందు సూర్యుని దినభుక్తియగు సుమారు ౧౦ విఘటికలకాలముఁ గలుపఁగా నగు సుమారు ౬౦-౧౦ ఘటికాది కాలము సావనదినమును. కావునఁ జాంద్రదినముకంటె నాత్మత్రదినమును, నాత్మత్రదినముకంటె సావనదినమును నధికమైనవి. ఈసావన దిన ప్రమాణమును ౬౦ సమభాగముల జేసిన నొక్కొక్కభాగము సావనఘటికయని వ్యవహరింపఁబడును.

సావనమానముచే యజ్ఞకాలవిధియు, సూతకాదివిభాగము, దినమాసవర్షాధిపత్యములు, గ్రహముల మధ్యమభుక్తి గ్రహింపఁ బడుచున్నవి. ఈ విషయమై జ్యోతిర్విదాభరణమునందు “స్వాత్మప్రసూతక చిక్తిత్వ వాస్తవద్యం భుక్తియేకం దివిషదాంఖలు సావనాచ్చ” అని చెప్పఁబడినది. ఇందు గ్రహముల భుక్తి యనఁగా గ్రహములు సావనదినమున మధ్యమప్రాగ్గతిచే నేతర నడచినదియుఁ దెలిసికొనఁబడుచున్నదని యర్థమే కాని గ్రహముల దశాభుక్తియని సాధనమున సావనము గ్రహింపఁదగి యున్నదని యెంచఁదగదు. దశాభుక్తియనిర్ణయమునందున నీ చెప్పఁబోవు సౌరమానమే గ్రహింపఁ దగియున్నది.

(క) సౌరమానవ్యవహారము భార్యసిద్ధాంతమునందు

సౌరేణ ద్యునిశోర్యానం షడశీతి మఖానిచ,

అయనం విషవచ్చైవ సంక్రాంతేః పుణ్యకాలతా.

సౌరమున నహారాత్రమానము షడశీతిముఖములు; అయనము, విషవత్త్ర, సంక్రాంతిపుణ్యకాలము మొదలగునవి గ్రహింపఁబడుచున్నవి. భుచ్చక్రమోఽబాటుగఁ బ్రత్యహంబును సూర్యుఁడు వశ్యమాఖిముఖముగఁ దిరుగుచున్నను స్వీయగతిచే ప్రాగ్గతిఁ జోవుమందును. ఈ ప్రాగ్గతియందు రాశిచక్రమునంతను (౩౬౦ అంశము)

జరించి మరల నశ్వినారంభమునఁ బ్రవేశించునట్లు కను కాలము సౌర వత్సర మనఁబడుచున్నది. ఒక్కొక్క రాశియందు సంచరించుట కను కాల మొక్కొక్క సౌరమాస మనఁబడుచున్నది. అందు ముగ్గురి యవభాగ మనఁగా నొక్కభాగయందు సంచరించుట కను కాలము సౌర దిన మనఁబడుచున్నది. ఇదియే జ్యోతిర్విదాభరణమునందు “ప్రతిదినం సృటభుక్తిమితస్సదా భరణభృషీదినం విబుధైః సృష్టతం” ప్రతిదినము సూర్యుని సృటభుక్తియే సౌరదినమని చెప్పఁబడినది. ఈ సౌరదినములనలన షడశీతి ముఖాదిపుణ్యకాలములు తెలియఁబడును. సాయన తులానంక్రమప్రభృతి ఎనుబదిహారునముల కొక్కొక్క షడశీతి ముఖపుణ్యకాల మగును. ఇట్లు గణింపఁగా ధమా రాశియందు ౨౩ వ భాగయు, మీనరాశియందు ౨౨ వ భాగయు, మిథునరాశియందు ౧౮ వ భాగయు, కన్యారాశియందు ౧౪ వ భాగయు షడశీతిముఖములగును. కన్యారాశియందు శేషించిన ౧౬ దినములు పితృదినములు. సాయన మకర కటక రాశి సంక్రమములయనసంక్రమణము లనఁబడును. సాయన శేష సులభాశి సంక్రమణములు విషువదినము లనఁబడును. తదితర రాశి సంక్రమణ గిన ములు విష్ణుపదపుణ్యకాలము లనఁబడును. ఇవియన్నియును మౌనిసమలే యగుచున్నవి.

సౌరమానవ్యవహారము జ్యోతిర్విదాభరణమునందు

వర్షాయనర్తయగ్రూర్వక్తేన ౭వమాసాదిమాన మునిలం కిల సౌరమానం.”

సంవత్సరము, అయనము, ఋతువు, యుగము మొదలుగొల్పఁ దేవమానము - ఇవియన్నియు సౌరమానమునఁ బరిగణింపఁబడుచున్నవి. వ్యవహారమున సంవత్సర మనఁగా సూర్యుని ద్వాదశ రాశిగమనము పూర్తియగు సౌరవత్సరమనియే యర్థము. అయ్యుద్గాయము, గ్రహముల దశాభుక్తియనికము సౌరముననే గ్రహింపఁదగియున్నది. ఈ విషయమై శ్రీ శకవాచార్యులచే

ఆయు స్సౌరమిదం యతోఽద్వితీయా సౌరం సకలస్సానిని
ప్రోక్తం సత్య మసద్వద్యుక్తాశితం నాత్మప్రకం సావనం.

సంవత్సర గణనము సౌరముననే యగుటచే నాయ్యుద్గాయము సౌరముననే గ్రహింపఁదగియున్నదని విద్వాంసులచేఁ జెప్పఁబడి యున్నది. ఇంతకంటె నల్పమానములగు నాత్మత్ర సావనములు గ్రహింప నలయు నను వాక్యము లసమంజసములు. ఈ సౌరవత్సర మే పాశ్చాత్య దేశములందు గ్రహింపఁ బడుచున్నది. వర్ణాశ్రమ కర్తృ విభాగము లేని యాదేశములందుఁ జాంద్రసావనాది మానములతో నొక్క వ్యవహారము లేదు.

సౌరమానమునఁ బరిగణింపఁబడు అయన భూమాసాదినిరము సూర్యసిద్ధాంతమునందు

భానోర్యకరసంక్రాంతేష్వజ్ఞాసా ఉత్తరాయణమ్,
కర్కాదేవు తిశైవస్యాత్ పజ్ఞాసా దక్షిణాయనమ్.
ద్విరాశినాగా ఋతవ స్థతో శిశిరాదయః,
మేసాదయో ద్వాబ్యతైతే మాసా సైరేవ వత్సరమ్.

సూర్యుని రాయనమకరసంక్రమణముమొదలుగ నారమాసములుత్తరాయణము. సూర్యుని కటకసంక్రమణము మొదలుగ నారమాసములు దక్షిణాయనము. ఇచ్చట మాసమనగా సూర్యుఁ డొకరాశియందు సంచరించుట కగు సారమాసకాలమని యర్థము. మేసాగ ద్వాదశరాసులందు సంచరించుట కగు ద్వాదశ సారమాసము లొకవత్సర మగును. ఋతువులు ద్విరాశ్యధిగతులు. అనగా సూర్యుని రాశిద్వయసంచారకాలము ఋతు వనిబుగను. అందు మకరమాసము మొదలు శిశిరాదిఋతువు లారంభమగును. ఇందులకు వృద్ధవాశిషమునందు

మకరాది రాశిపట్నం ఉదగయనం కర్కటాదిం యావ్యమ్,
రాశిద్వయార్కభోగాత్ పజ్ఞాయతవత్శిశిరాదయః క్రమశః.

మకరాదిరాశిపట్నముత్తరాయణము. కటకాదిరాశిపట్నము దక్షిణాయనము. సూర్యుని రాశిద్వయ భోగకాలము ఋతువు. ఇది ఉత్తరాయణారంభమునందే శిశిరముమొదలుగ నగు. ఈ విషయమై జ్యోతిర్విదాభరణమునందును

సౌమ్యమనాత్స్యాద్భిశో ఎగుప్రతో నివాభుకాపాయ
నాననాత్ క్రమాత్, వర్షాశరప్పృష్ఠి మసంఘనా నితిన్యూరాత్ర
కే వత్సరవో దివాకసామ్.

ఉత్తరాయణముమొదలుగ శిశిరము, వసంతము, గ్రీష్మమును, దక్షిణాయనము మొదలుగ వర్షము, శరత్తు, శేతుంతమును ఇట్లుగు ఋతువులు పరిగణింపఁబడుచున్నవి. ఈ వృద్ధ్యంతాలనుగు సంవత్సరము దేవతల కహారాత్ర మగుచున్నది. ఇందు మకర మధరాత్రిమును, కటకము మధ్యాహ్నము నగును. ఋతుగణనమునందుఁ బొంది మాసనిమేషము జ్యోతిర్విదాభరణమునందును

మాసేన కశ్చిద్ధిమగోచిషో మధోః మధ్యావనాసేన ఋతూ
నభావతే, మనైషా సార్దైవదై (3.2/౧౫) ర్యథాధికోమితై ప్రద
తత్త్రిమతో భవేదనత్.

చాంద్రమానమున చైత్రమాసము మొదలుగ రెండేసి మాసములకు వసంతాది ఋతువు లారంభమగునని కొందఱుచున్నారు. కాని చాంద్రమాన 3.౨2 మాసములకు, లేక ౬౫ పక్షముల కధికమాసము సంభవించినపు డీ ఋతుగణనమున క్రమమేమగుచున్నది? కావున నది యసత్యమని చెప్పఁబడినది. సంవత్సర గణనము సారమున గ్రహముని చెప్పఁబడుచున్నది. కాని చాంద్రమానము సారవత్సరము కంటె నల్పమైనదగుచే నీ చాంద్రమానమున ౬౫ పక్షముల కొక్క

సారి యధికమాసము సంభవించుచు సారముతో సమానమగుచున్నది. ఇట్టి యధికమాసము సంప్రాప్తించినపుడును చాంద్రమానమున “మాసా నిమాసా ద్వాదేవైవ ఋతవ శ్శిశిరాదయః” అనుక్రమముననే ఋతువులను గ్రహించుచు నా ఋతువునందు మాఁగు చాంద్రమానములుగా నెంచుచున్నాము. కాని విచారింపఁగా నిది యుక్తియు క్తముగాఁ దోచుటలేదు.

అధిమాసాది విజ్ఞానము గణకానందమున
ఆర్యసంక్రాంతి రహిత త్వాంద్రమాసో ఒధిక స్సత్తరః,
ద్విసంక్రాంతియుత త్వాంద్రం రాయమాస ఇతిరితః.
క్షయోత్పత్తిః కార్తికాన త్రయే నాస్యత్ర సంభవేత్,
రహసిం వర్షమగ్నే వ ద్వామాసా భవతో ఒధికా.

సూర్యసంక్రమణములేని చాంద్రమాస మధికమాస మనియు, రెండు సూర్యసంక్రమణములుగల్గు చాంద్రమాసము క్షయమాసమనియు, శివబ్రహ్మమువి. క్షయమాసము కార్తిక మాసమిద్ద సామానములందు మాత్రమే రాగలదు. అట్లు క్షయమాసము సంభవించినపు డా సంవత్సరమున రెం డధికమాసములు వచ్చును.

సారవత్స మునంగుఁ బొందరానిసంఖ్య శ్రోతిర్విదాభరణమునంగు

వత్సమగ్నే శశివో నివాని హిమాంస సప్తన్ని (3.2౧) నితాని త్స్థా,
సాగ్నిద్విబాహింబా (3.౨.౨) సప్తన్యతేన ఘటితరేచైవయతా
న్యథామాః.

ఒక్క సారవత్సరమున 3.2౧ చాంద్రదిగు లుండును. ఇంకను 3 ఘటికల ౫.౨ విఘటికల 3 ప్రాగులు కాల మధికముగా నుండును.

భవాసరాత్త్ర రసాంగగమాః (3.౬౬) సార్ధద్విదైసా (౨.౨) నిర్విత
ఖాగ్ని (3.౧) స్మర్త్యై, పరైర్యతాభిన్దిగనాడికాభి (౧౫) న్యతా
విఘానా (౧) రవివాసరా (3.౬౫) క్షున్యః.

ఒక్క సారవత్సరమునంగు నాశ్మిత్రదినములు 3.౬౬, ఇంకను ౧౫ ఘటికల 3౦ విఘటికల ౨౨-౧/౨ సూర్యక్షరముల కాల మధికముగా నుండును. ఈనాశ్మిత్ర దినసంఖ్యకంటె నొక్కటి తక్కువగా సావనదినసంఖ్య యగును. ప్రతినాశ్మిత్ర సావనదినమునకును నుండు భేద మాదినమున సూర్యభుక్తి ఫలప్రముగుచున్నది. సారసంవత్సరమున సూర్యుఁ డొక్కసారి సంపూర్ణముగా ద్వాదశరాసులను దిగి వచ్చుటచే నీ సంవత్సరమున సావననాశ్మిత్రాంతరము భగఃప్రమితము, అనగా నొక్క నాశ్మిత్రదిన మగుచున్నది. కావున నాశ్మిత్రదినసంఖ్యలో నొక్కటిఁ దీసివేయఁగా 3.౬౫ సావనదినముల ౧౫ ఘటికల 3౦ విఘటికల ౨౨-౧/౨ సూర్యక్షరముల కాల మొక్క సారసంవత్సర మగుచున్నది.

ఆంధ్ర పత్రిక ధాతనామ సంవత్సరాదినంచిత

* పాశ్చాత్య సిద్ధాంతమునందు క్రీస్తుపూర్వము ౪౪ సంవత్సరమున 'జూలియస్ సీజర్' అను రోమున ప్రభువు పంచాంగమును ఏర్పాటు చేయించెను. సౌర సంవత్సరమునందు ౩౬౫ ౧/౪ సావన దినము లుండునని యొంచబడి యప్పటినుండియు నాల్గు సంవత్సరముల కొకసారి ఫిబ్రవరి నెలకు ౨౯ దినములుండు లీట్ సంవత్సరమునని గ్రహింపబడుచువచ్చినది. అట్లు వెనుకకు లెక్కచూడగా కల్యాణరంభము క్రీస్తు పూర్వము ౩౧౦౨వత్సరమున ఫిబ్రవరి ౧౨-వ తేదీ యైనది. కాని యీ జూలియన్ పంచాంగమునకుఁ బూర్వము జనవరి ఫిబ్రవరి నెలలు వాడుకలోనే లేకుండెను.

౧౫౮౨ సంవత్సరములో పోప్ గ్రెగరీ అనునతఁడు పంచాంగమునందు మరల సవరణ చేయవలసివచ్చెను. ౩౨౫ వ సంవత్సరమున మార్చి ౨౧ వ తేదీన వచ్చిన మేష సంక్రమణము ౧౫౮౩ వ సంవత్సరములో మరల మార్చి ౨౧ వ తేదీన వచ్చుటకుఁగాను ఆ సంవత్సరమున పది దినములను తగ్గించి ౧౫౮౨ వ సంవత్సరము అక్టోబరు ౪ వ తేదీ ౧౫ వ తేదీగా గ్రహింపబడినది. ఇంగ్లండులో ఈ సవరణను ౧౭౧౨-వ సంవత్సరమున అమలులోనికిఁ బెట్టుకొని ఆ సంవత్సరము పెట్రెంబరు ౩ వ తేదీని ౧౪ వ తేదీగా గ్రహించిరి. ఈ సవరణ యందు సౌర సంవత్సరమునకు ౩౬౫ దినముల ౫ గంటల ౪౮ నిమిషముల ౪౭.౩ సెకనులని నిర్ణయించబడినది. అందుచే ౪౦౦ సంవత్సరములకు ౯౭ దినములు మార్చిము అక్రమముగాఁ గావలసి యుండుటచే నాల్గు సంవత్సరముల కొక లీపుసంవత్సరము వచ్చుననియు; నాల్గు శతాబ్ది సంవత్సరము (Century years) లందు మూడు శతాబ్దిసంవత్సరములు లీట్ సంవత్సరములు కావనియును ౪౦౦ చేత విశేషముగా భాగింపబడు ౧౬౦౦, ౨౦౦౦ మొదలగు శతాబ్ది సంవత్సరములే లీపు సంవత్సరము లగుననియు, అందును ౩౬౦౦ సంవత్సరము లీపుసంవత్సరము కాదనియు నేర్పరచబడినది. కాని యథార్థమున నిందును పొరపాటు కలదు.

అట్లే సిద్ధాంతము ననుసరించి ౩౬౫ దినముల ౬ గంటల ౧౨ నిమిషముల ౯ సెకనులకొల మొక సౌరవత్సర మగుచున్నది. అమృతవాస్యలు, నూర్యంబంద్రగ్రహణములు నీగణనమున సరిపోవుచున్నవి. పాశ్చాత్యగణనమునందు ౧౪ పొరపాటున కింకొక తార్కాణము కలదు. ౩౧౦ సంవత్సరమున మార్చి నెల ౧౬-వ తేదీని వచ్చిన మేష సంక్రమణము ౧౭౫౨-వ సంవత్సరములో మార్చి నెల ౨౯-వ తేదీనను, ౧౯౦౦-వ సంవత్సరములో ఏప్రియుల ౧౨-వ తేదీనను ఆయినది. మిమ్ము ౧౩-వ ఏప్రియులతేదీన వసుచున్నది. ఈసవరణకై ౧౨౦ సంవత్సరముల కొకసారి సంవత్సరమునకు మరయొకదినము సదికముగా కలుపుచు అపుడు ఫిబ్రవరి ౩౦ దినములుగా గ్రహించిన సరి పోవచ్చునని తోచుచున్నది.

సౌరానభోంగాన్ని (౩౬౦) మితాపివాసరా స్ఫుతా దుధే స్ఫుర్యనుకర్త్యం ప్రసం, యత్యేనచాంద్రాంతరమేక హేయనేఽగ్ని కంతిజేవావ్యవహారికం భవేత్.

సౌరవర్షమున ౩౬౦ సౌరదినములు. అనగా నూర్యుడొక్క అంశయందు సంవరించుట కనుకాల మొక్క సౌరదినమని యర్థము. ఇట్లు ౩౦ సౌరదినము లొక సౌరమాసము. పండ్రెండు సౌరమాసము లొక సౌరవత్సరము. ప్రతిసౌరవత్సరమునంగును సౌర చాంద్రాంతరము ౬౫వత్సములకొక్కసారి వచ్చు నధిమాసమువలన సవరణయగుచు న్నది. ఇట్టి యధిమాసము మలమాస మనబడి సర్వసభకర్తృయలంగును నిషేధింపబడుచున్నది.

(౫) బార్హస్పత్యమానము జ్యోతిర్విద్యార్థరణమునందు

మాతో నురోరగభిదః పరివత్సరాణాం వప్తిస్సృష్టా మనివృత్తిః ప్రభవాదికానాం, స్యాదేకవత్సరమితి ద్ధరుమగ్యమైక రాశేష్టు స్య మితిరేక సదా తథాపి.

దేవేంద్రుని గురుడైన బృహస్పతియొక్క మానమునఁ బ్రభవాది వప్తిబిజ్జములు గ్రహింపబడుచున్నవి. అనగా నీయరుదని సంవత్సరములు బార్హస్పత్యమానవత్సరములని పిలువబడుచున్నవి. బృహస్పతియొక్క ఒక్కరాశియందలి మగ్యమభోగ్యకాలము ఒక్కసంవత్సరమగును. గురుని రాశిసంక్రమణసమయమున సంవత్సరారంభము కానున్నను గురుని రాశ్యంతరప్రవేశము కలుగని వత్సరమునకుఁ బ్రభవాదులలోని నామము కలుగదు.

గురుసంక్రమణమువలన నధిలు ప్రవృద్ధవిభాగము:—

గురుసంక్రమణయగ్యవత్ సమా గదితా సా నను యస్తసంక్లాతా, విబుధైరసితా తుభేష యాఽధిసమా గీమ్యతీసంక్లాతా తి.

రవిసంక్రమణము ననుసరించి చాంద్రమున నధిలు ప్రసాదములు కలుగునీతిని గురుసంక్రమణము ననుసరించి నధిలు ప్రసంగశ్చములు కలుగుచున్నవి. రెండు గురుసంక్రమణములకల సంవత్సరములు ప్రసంగవత్సర మనియు, గురుసంక్రమణము కలుగని సంవత్సర ముదిక సంవత్సరమనియుఁ జెప్పబడుచున్నది ఈవిషయమై మహాద్రగ్వద్రుమమునందును

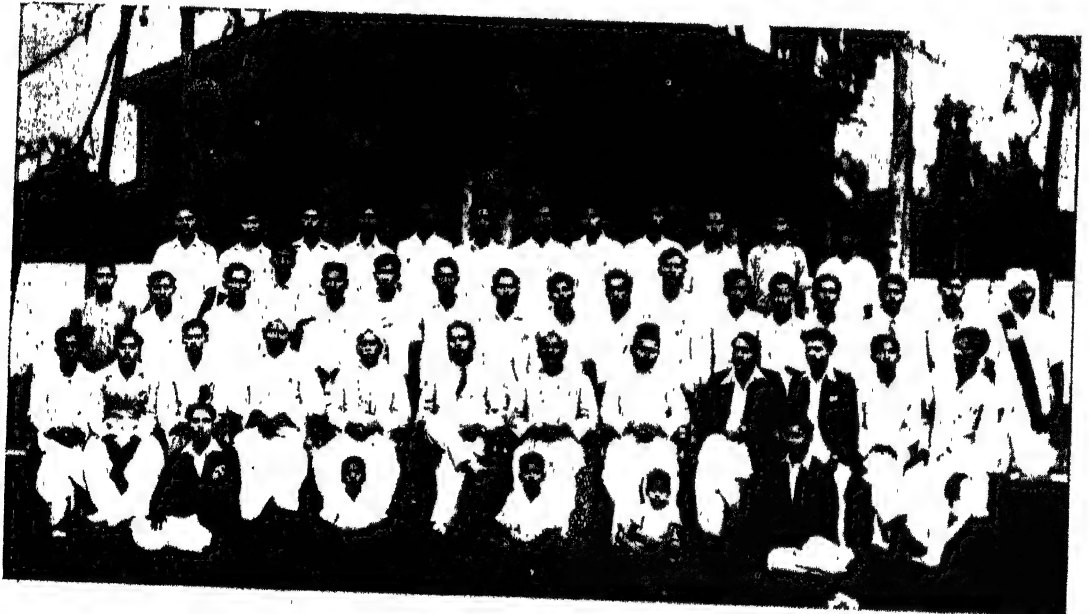
చేత్సప్తయావా పృథగ్ మగ్యగత్యా రాశ్యంతరం యత్ర నాంధ్రవర్షే గురుర్మయాదా నధివత్సరోఽగమా నేన కుల్యస్సుభేష వగ్యత.

చాంద్ర సంవత్సరమునందు స్వప్రగతిచేత నను, మగ్యగతిచేత నను గురుడు రాశ్యంతరముఁ బ్రవేశి పని వత్సర ముదివత్సర మనబడును. అధిమాసములె నదియును ముఖ్యకారణములందు వర్ణింపబడియున్నది.

* ఈయంశము విద్యార్థిగ్రంథపంచానన శ్రీమాన్ విక్రాల రామచంద్రాచార్యులుగారు రచించిన "The date calculator" అను గ్రంథమునందే గ్రహింపబడినది.

మువకలిసమితి, వసంతవాడ. — † పిలకా గణపతి శాస్త్రి, ౦ సామనేడం బానకిరామ శర్మ.

తంత్రి నేర్పబడి, తణుకు.

ఆంధ్ర పత్రిక - ధాతనామ సంవత్సరాది సంచిక

బేద సంస్కృత పాఠశాల, మైసూరిపాల్లెం.

ఆంధ్రజనసంఘము, లక్నో.

సన్ లైఫ్ అసూరన్న కంపెనీ ఆఫ్ కెనడా.

మాంట్రీల్, ... మదరాసు.

“మూడురకముల ప్లాన్లు” యాంటిసిపేటెడ్ యెండ్లో మెంటు పాలిసి: ... సీనియర్లను మంచిలాభము చేకూరును. “ప్రీ - ప్లేజ్” పాలిసీ, మామూలు 20 యేండ్ల యెండ్లో మెంటు ప్లాన్ల కంటే ఒకవిషయములో యెక్కువ ప్రయోజనకారిగా నుండును. మీధనమునకు మీరు యిరువై యేండ్లవరకు కనిపెట్టుకొనియుండ నవసరములేదు.

మీ పాలిసీ 5 వ సంవత్సరములవరకు అమలులో నున్న యెడల దాని ఫేస్ వాల్యూలో 5-వ సంవత్సరము మీకు యివ్వబడును. 15 సంవత్సరములతరువాత మరేయొక అయిదవవంతు సొమ్ము యివ్వబడును. ఇరవై యేండ్లతరువాత మిగతా 3/5 వంతు సొమ్ము మీకు అందజేయబడును.

ఇతరకాకుండా, పాలిసీ తెరముయొక్క కాలాదిని నిశ్చయించుచు, పాలిసీయొక్క పూర్తి ఫేస్ వాల్యూకు మీరు భీమా కలిగియుండును.

లాభములు:—“ప్రీ - ప్లేజ్” పాలిసీదారులు, సెట్టప్రారంభమునుండి రెండవసంవత్సరమునా, దరిమిలా ప్రతీసంవత్సరములోను లాభములో పాల్గొనుటకు అర్హులై యుండును.

ఉదాహరణము:—40 యేండ్లవయసులో గల 5000 లకు యాగిసిపెట్టిన యెండ్లో మెంటు పాలిసీ తీసికొన్నవారికి దిగువ తెలిపినవిధముగా సొమ్ము చెల్లించబడును.

10 సంవత్సరములపిదప.	గ్యారంటీగా సగదుసొమ్ము	రు 1000 లు.
15 సంవత్సరములతరువాత.	తిరిగి యింకొకసారి గ్యారంటీగా సగదుసొమ్ము	రు 1000 లు.
20 యేండ్ల అనంతరము.	మిగతా గ్యారంటీ సగదుమొత్తము	రు 3000 లు.
	దాదాపుగా చేరియున్న డివిడెండు	రు 2000 లు.

మరియు

**ఇన్నూరెన్సు
ఒకే మొత్తముగా
చెల్లించుట.**

ఈ యిరవై యేండ్లలో మరణము సంభవించినచో, భీమా మొత్తము యావత్తు రు 5000 లున్న మరణకాలమువరకు చేర్చబడినలాభములతోను కలిపి గ్యారంటీగా యివ్వబడును. మరణము తరువాతగాని, యెండ్లో మెంటు కాలాదికల్పమునాని వాతగాని భీమా మొత్త ఒకేసారిగా తీసికొనుటకు లభింప, సదరు పాలిసీ భీమా మొత్తమున్ను, డివిడెండు సొమ్మున్ను, నెలసరిగా తీసికొనుచుండవచ్చును.

గమనింపు:—పైన తెలిపిన డివిడెండులు కలపుట యనగా, సారీనా డివిడెండుల మొత్తము వీటిలో నిలకడయించుచును, భీమావత్ మొత్తములను కొనుటకుగూడ డివిడెండులను వినియోగించుకొనవచ్చును. ఆ మాపాలిసీలనుబట్టి సదరు మొత్తములు గూర్చించుట.

మీ బిడ్డల లాభములకు నుపకరించునవి.

ఉదాహరణము:—ఇప్పుడు మీ బిడ్డయొక్క 5 సంవత్సరము లనుకొనుచు. ముగిసిన సెట్టప్రారంభమునకు మునుపకు అతనికి 18-వ యేడు వచ్చును. ఆ కాలమునకు అతనికి చదువుసంస్థలకు సదరు మొత్తము వినియోగించుకొనవచ్చును.

రెండవసారి సొమ్ము చెల్లించుటకు కాలమునకు అతనికి 38-వ యేడు వచ్చును. అప్పుడు విశ్వవిద్యాలయములోని విద్యాభ్యాసమునకు కావలసిన ఖర్చులకున్ను, 28-వ యేటిలో గ్రాడ్యుయేటుగా చదువుకొనుటకును ధనము అక్కరపడవచ్చును. అప్పుడు తీవితము ప్రారంభించుటకు పుష్కలముగా ధనసహాయము చేకూరినచో, ఎంతో అమాల్గముగా నుండగలదు. ఆ పల్లెల బిడ్డయొక్క ములలో తునిసారి చెల్లించబడు యీ మొత్తము పెండ్లికట్టముగా వినియోగించబడవచ్చును. మీకు అప్పుడెప్పుడు దఫాలవారిగా సొమ్ము చెల్లించబడినప్పటికి, విలువలో భీమా మొత్తము తగ్గిరాదు. 50 యేండ్లపూర్తికాలమునకు మీకు నిండరగలదు చేకూరును. వివరములకు కంపెనీ ఛేర వ్రాసి తెలిసికొనుడు.

THE MUTUAL ASSURANCE CO., Ltd.

ది మ్యూచుయల్ అన్యూరన్సు కంపెనీ,
లి మి టె డ్.

వాడ్డోఫీసు: 187, మాంట్యూరోడ్

మదరాసు.

పరిపాలకవర్గము

సోకార్ సి. ఆబ్దుల్ హాకీం సాహెబు, యెక్కు - మెర్సి ఆఫ్ మద్రాసు, ఛైర్మన్, యిండియా,
బ్యాంక్ లిమిటెడ్, మదరాసు.

టి. ఆర్. వెంకటరామశాస్త్రి, బి. ఏ., బి. యల్., సి. ఐ. యి., యెక్కు - అడ్వకేట్ జనరల్,
మదరాసు.

రావుబహదూర్ వి. తిరువెంగడాచెట్టి, ఛైర్మన్, యిండియా, ఆఫ్ యిండియా,
మదరాసు.

యస్. యం. ఆర్. యం. సోలియప్పచెట్టి కూర్, బ్యాంకర్, పల్లటూరు, రాధినాథుల్లు.

దివాణబహదూర్ యం. బాలసుందరం నాయుడు, ఛైర్మన్, బ్యాంక్ ఆఫ్ హిందూస్తాన్ లిమిటెడ్,
మదరాసు.

రావుబహదూర్ కే. వి. కృష్ణస్వామి అయ్యర్, బి. ఏ., బి. యల్., అడ్వకేట్, మదరాసు.

ఆర్. రాంజీదాస్ అయ్యర్, ఛైర్మన్, రిజర్వుబ్యాంక్ ఆఫ్ యిండియా, మద్రాసు.

చటానాథ కరయలూర్, యం. ఏ., బి. యల్., యం. యల్. ఏ. మిత్రాదాస్, తిరువేంగళము.

యం. సుబ్బరాయ అయ్యర్, బి. ఏ., బి. యల్., అడ్వకేట్, మదరాసు.

టి. వి. రామమూర్తి, బి. ఏ., బి. యల్., యఫ్. యస్. యస్., యెక్కు - అఫ్ఫిషియల్, ఛైర్మన్
అండ్ డైరెక్టర్.

అకౌంటెంట్: కే. నరేశ్.

కాంగ్రెసు సివిక్ బోర్డు, చిత్తూరు.

చెన్నైలోని నైద్యకళాశాల, శతాబ్ది వర్ధంతి.